

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. balandžio 7 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus, Ramūno Gadliausko (pranešėjas) ir Laimės Baltrūnaitės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjų uždarnosios akcinės bendrovės „Amber Bay“, uždarnosios akcinės bendrovės „Afalita“, uždarnosios akcinės bendrovės „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos uždarnosios akcinės bendrovės „Astramara“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltic Forwarding and Shipping“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltijos pervežimai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltlanta“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltnautic Shipping Ltd“, uždarnosios akcinės bendrovės „BPA“, uždarnosios akcinės bendrovės „Fertimara“, uždarnosios akcinės bendrovės „Fregatų aptarnavimo agentūra“, uždarnosios akcinės bendrovės „Green Terminal“, uždarnosios akcinės bendrovės „Jungtinė ekspedicija“, uždarnosios akcinės bendrovės „Jūrų agentūra Forsa“, uždarnosios akcinės bendrovės Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, uždarnosios akcinės bendrovės „Klaipėdos Translit“, uždarnosios akcinės bendrovės Jūrų agentūra „Lepūnas“, uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko“, uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko jūrų agentūra“, uždarnosios akcinės bendrovės „Litma“, uždarnosios akcinės bendrovės „MK Laivyba“, uždarnosios akcinės bendrovės „Nurminen Maritime“, uždarnosios akcinės bendrovės „Okeaninių konteinerių servisas“, uždarnosios akcinės bendrovės „Vakarų laivų agentai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Uosto vartai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Volfra – Klaipėda“, uždarnosios akcinės bendrovės „WM H.Muller & Co“, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijos apeliacinius skundus, atsakovo Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjų uždarnosios akcinės bendrovės „Amber Bay“, uždarnosios akcinės bendrovės „Afalita“, uždarnosios akcinės bendrovės „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos uždarnosios akcinės bendrovės „Astramara“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltic Forwarding and Shipping“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltijos pervežimai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltlanta“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltnautic Shipping Ltd“, uždarnosios akcinės bendrovės „BPA“, uždarnosios akcinės bendrovės „Fertimara“, uždarnosios akcinės bendrovės „Fregatų aptarnavimo agentūra“, uždarnosios akcinės bendrovės „Green Terminal“, uždarnosios akcinės bendrovės „Jungtinė ekspedicija“, uždarnosios akcinės bendrovės „Jūrtransa“, uždarnosios akcinės bendrovės „Jūrų agentūra Forsa“, uždarnosios akcinės bendrovės Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, uždarnosios akcinės bendrovės „Klaipėdos Translit“, uždarnosios akcinės bendrovės Jūrų agentūra „Lepūnas“, uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko“, uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko jūrų agentūra“, uždarnosios akcinės bendrovės „Litma“, uždarnosios akcinės bendrovės „MK Laivyba“, uždarnosios akcinės bendrovės „Nordis Shipping Service“, uždarnosios akcinės bendrovės „Nurminen Maritime“, uždarnosios akcinės bendrovės „Okeaninių konteinerių servisas“, uždarnosios akcinės bendrovės Prekybos namai „Skelmė“, uždarnosios akcinės bendrovės „Vakarų

laivų agentai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Uosto vartai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Volfra – Klaipėda“, uždarnosios akcinės bendrovės „WM H.Muller & Co“, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijos skundus atsakovui Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai, tretiesiems suinteresuotiems asmenims uždarajai akcinei bendrovei „VPA Logistics“, „Unitek“, bankrutuojančiai uždarajai akcinei bendrovei „Koralita“, bankrutuojančiajai uždarajai akcinei bendrovei „Passat“, dėl nutarimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

Pareiškėjai kreipėsi į teismą, prašydami panaikinti Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – ir Konkurencijos taryba, atsakovas) 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SEVS 101 straipsnio reikalavimams“ (toliau – ir Nutarimas):

pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė (toliau – ir UAB) „Amber Bay“ – rezoliucinės dalies 3 ir 4 punktus, o šių punktų nepanaikinus – pakeisti skundžiamo nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ir sumažinti UAB „Amber Bay“ paskirtą baudą iki 38 801 Lt bei priteisti iš atsakovo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą;

pareiškėjas UAB „Afalita“ – rezoliucinės dalies 3 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta 42 400 Lt dydžio bauda ir kitus skundžiamajame nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Arijus“ – rezoliucinės dalies 3.3 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta 1 223 600,00 Lt dydžio bauda ir kitus Nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“ – rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas yra pripažintas pažeidęs teisės aktų reikalavimus; 2 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas yra įpareigojamas nutraukti teisės aktus pažeidžiančius veiksmus; 3.4 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta bauda už pažeidimą; 4 punktą, kuriuo pareiškėjas yra įpareigotas pranešti apie pažeidimo nutraukimą ir baudos sumokėjimą Konkurencijos tarnybai;

pareiškėjas UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ – rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas yra pripažintas pažeidęs teisės aktų reikalavimus; 2 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas yra įpareigojamas nutraukti teisės aktus pažeidžiančius veiksmus; 3.5 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta bauda; 4 punktą, kuriuo pareiškėjas yra įpareigotas pranešti apie pažeidimo nutraukimą ir baudos sumokėjimą Konkurencijos tarnybai;

pareiškėjas UAB „Baltijos pervežimai“ – rezoliucinės dalies 3 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta 1 861 900,00 Lt dydžio bauda, ir kitus Nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Baltlanta“ – dalį, susijusią su UAB „Baltlanta“. Nepanaikinus nutarimo dalies, sumažinti paskirtą baudą iki 1 036,00 Lt.

pareiškėjas UAB „Balnautic Shipping LTD“ – rezoliucinės dalies 3.8 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta 235 000 Lt dydžio bauda ir kitus Nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „BPA“ – dalį, kuria už teisės aktų pažeidimą skirta 321 700 Lt dydžio bauda ir kitus Nutarime nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Fertimara“ – dalį, kuria jam už teisės aktų pažeidimą skirta 138 400 Lt dydžio bauda ir kitus Nutarime nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ – jo rezoliucinės dalies 1 punktą, 2 punktą (įpareigojimą nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą teisės aktų pažeidimą, jeigu

jis vis dar yra tęsiamas; rezoliucinės dalies 3.1.1 punktą, kuriuo pareiškėjui paskirta 69 600 Lt dydžio bauda, rezoliucinės dalies 4 punktą, kuriuo pareiškėjas įpareigotas pranešti apie pažeidimo nutraukimą ir baudos sumokėjimą Konkurencijos tarnybai;

pareiškėjas UAB „Green Terminal“ – rezoliucinės dalies 3.12 punktą, kuriuo jam skirta 189 600,00 Lt dydžio bauda, ir kitus Nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Jungtinė ekspedicija“ – rezoliucinės dalies 3 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta 171 600 Lt dydžio bauda, ir kitus Nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Jūrtransa“ – dalį, kuria jam skirta 27 500 Lt dydžio bauda, ir kitus Nutarime nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Jūrų agentūra Forsa“ – rezoliucinės dalies 3.15 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta 321 600,00 Lt dydžio bauda, ir kitus Nutarime nustatytus įpareigojimus pareiškėjui.

pareiškėjas UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „BEGA“ – dalį, susijusią su pareiškėjo nubaudimu dėl teisės aktų pažeidimų, o nepanaikinus – sumažinti baudą iki 69 689 Lt dydžio bei priteisti iš atsakovo žyminį mokestį ir atstovavimo išlaidas;

pareiškėjas UAB „Klaipėdos Translit“ – dalį dėl UAB „Klaipėdos Translit“ arba sumažinti paskirtą piniginę baudą;

pareiškėjas UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“ – rezoliucinės dalies 3.18 punktą, kuria pareiškėjui skirta 241 900 Lt dydžio bauda ir kitus Nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui.

pareiškėjas UAB „Limarko“ – dalį, susijusią su UAB „Limarko“, sumažinti paskirtą baudą, atsižvelgiant į atsakomybę lengvinančias bei kitas aplinkybes.

pareiškėjas UAB „Limarko jūrų agentūra“ – dalį, kuria buvo pripažinta, kad pareiškėjas pažeidė teisės aktų reikalavimus arba sumažinti nutarimu paskirtą baudą, atsižvelgiant į pareiškėjo atsakomybę lengvinančias aplinkybes ir iš su pažeidimu susijusios laivų agentavimo veiklos gautas pajamas.

pareiškėjas UAB „Litma“ – dalį, kuria pareiškėjui skirta 518 600,00 Lt dydžio bauda (rezoliucinės dalies 3 punktas) ir kitus skundžiamajame nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui.

pareiškėjas UAB „MK Laivyba“ – rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas pripažintas pažeidęs teisės aktų reikalavimus, 2 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas yra įpareigotas nutraukti teisės aktus pažeidžiančius veiksmus, 3.21 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta bauda, 4 punktą, kuriuo pareiškėjas yra įpareigota pranešti apie pažeidimo nutraukimą ir baudos sumokėjimą Konkurencijos tarnybai.

pareiškėjas UAB „Nordis Shipping Service“ – rezoliucinės dalies 1 punktą, kuriuo UAB „Nordis Shipping Service“ inkriminuojamas dalyvavimas draudžiamame susitarime siekiant nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, tuo pažeidžiant teisės aktų reikalavimus; 2 punktą, kuriuo UAB „Nordis Shipping Service“ įpareigojama nutraukti teisės aktų pažeidimą jeigu jis vis dar yra tęsiamas; rezoliucinės dalies 3.22. punktu paskirtą 21 600 Lt dydžio baudą, rezoliucinės dalies 4 punkte nustatytą įpareigojimą pranešti apie pažeidimo nutraukimą ir baudos sumokėjimą Konkurencijos tarnybai;

pareiškėjas UAB „Nurminen Maritime“ – rezoliucinės dalies 3 punktą, kuriuo paskirta 108 200 Lt dydžio bauda, ir kitus skundžiamajame nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ – dalį, susijusią su UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ ir nutraukti tyrimą byloje Nr. 10/1/1/02/23/036 pareiškėjo atžvilgiu;

pareiškėjas UAB „Prekybos namai „Skelmė“ – rezoliucinės dalies 1 punktu UAB „Prekybos namai „Skelmė“ inkriminuojamą dalyvavimą draudžiamame susitarime siekiant nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, tuo pažeidžiant teisės aktų reikalavimus; rezoliucinės dalies 2 punktą, kuriuo pareiškėjas įpareigojamas nutraukti teisės aktų pažeidimą, jeigu jis vis dar yra tęsiamas; rezoliucinės dalies 3.26. punktu paskirtą 127 100 Lt

dydžio baudą; rezoliucinės dalies 4 punkto įpareigojimą pranešti apie pažeidimo nutraukimą ir baudos sumokėjimą Konkurencijos tarybai;

pareiškėjas UAB „Vakarų laivų agentai“ – dalį, kuria paskirta 211 500 Lt dydžio bauda ir kitus Nutarime nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Uosto vartai“ – dalį, kuria pareiškėjui skirta 73 100 Lt dydžio bauda (rezoliucinės dalies 3.29 punktas) ir kitus skundžiamajame nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas UAB „Volfra-Klaipėda“ – dalį, kuria UAB „Volfra-Klaipėda“ pripažinta pažeidusi teisės aktų reikalavimus, bei dalį, kuria skirta pinigine 44 900 Lt bauda;

pareiškėjas UAB „WM H. Muller&Co“ – dalį, kuria pareiškėjui skirta 106 500 Lt dydžio bauda (rezoliucinės dalies 3 punktas) ir kitus skundžiamajame nutarime (rezoliucinės dalies 1, 2, 4 punktai) nustatytus įpareigojimus pareiškėjui;

pareiškėjas Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacija (toliau – ir LLMAA, Asociacija) – rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas pripažintas pažeidęs teisės aktų reikalavimus; 2 punktą ta apimtimi, kuria pareiškėjas yra įpareigojamas nutraukti teisės aktus pažeidžiančius veiksmus; 3.33 punktą, kuriuo pareiškėjui skirta bauda už inkriminuojamą pažeidimą; 4 punktą, kuriuo pareiškėjas yra įpareigotas pranešti apie pažeidimo nutraukimą ir baudos sumokėjimą Konkurencijos tarnybai.

Pareiškėjas UAB Amber Bay“ patikslintame skunde (t. 11, b. l. 106-125) nurodė, kad po 2006 m. nebuvo LLMAA narių bendros valios elgtis pagal LLMAA rekomendacijas laikantis tarifų. Nėra teisinio pagrindo teigti, jog draudžiamas susitarimas tęsėsi po 2006 m., kadangi iš esmės neliko jokių draudžiamo susitarimo buvimo bei jo koordinavimo (įgyvendinimo) elementų, kurie buvo būdingi susitarimui iki 2006 m., išskyrus deklaratyvią LLMAA Etikos kodekso nuostatą, įpareigojančią netaikyti žymiai mažesnių tarifų nei LLMAA rekomenduoti. Nesutiko su atsakovo vertinimu, kad tai, jog 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdyba posėdyje išnagrinėjusi UAB „Wm. H. Mueller&Co“ „nesąžiningus veiksmus“ – „dempingavimą“, nurodė, jog reikia „stengtis vengti tokių situacijų, o užsakovų pasiūlymus apdoroti remiantis LLMAA rekomenduojamų agentavimo tarifų lentele“, iš esmės pabrėžė LLMAA ateities tikslą – siekti, jog būtų vadovaujamosi LLMAA rekomenduojamosi tarifais ir taip paneigė ūkio subjektų teiginį, jog susitarimas nutrūko po 2006 m. LLMAA Valdybos sprendimas neišskelė naujo tikslo, jis tik patvirtino prieš tai egzistavusią taisyklę. Minėtas valdybos posėdis buvo paskutinis, kuriame buvo aptariami tarifai bei jų taikymas ir paskelbta rekomendacija „stengtis vengti tokių situacijų“ buvo tik deklaracija, kuri nebuvo vėliau paremta jokiais faktiniais veiksmais, jokiais įgyvendinančiomis priemonėmis. Net ir darant prielaidą, kad LLMAA valdybos siekis kurį laiką darė tam tikrą poveikį LLMAA nariams, tikėtina, kad tas poveikis negalėjo būti ilgalaikis, nes po 2006 m. balandžio 25 d. neegzistavo nei vieno susitarimo laikymosi kontrolės priemonės, kuri galėjo padėti palaikyti šį siekį gyvybingą. Konkurencijos taryba Nutarime nepagrįstai sureiškina tarifų skelbimo LLMAA interneto puslapyje faktą, LLMAA interneto tinklapyje buvo aiškiai pabrėžiamas tarifų rekomendacinis pobūdis. Vien rekomenduojamų tarifų skelbimo faktas nepatvirtina visų LLMAA narių valios jų laikytis ir be papildomų kontrolės priemonių, kurių po 2006 m. nebeliko, negalėjo patvirtinti nei tarifų privalomumo, nei susitarimo egzistavimo. Etikos kodekso nuostata, numatanti drausminę atsakomybę už žymiai mažesnių nei asociacijos rekomenduoti tarifų taikymą, paskutinį kartą buvo taikoma 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje. Su tarifais susiję klausimai buvo iš naujo svarstomi tik nuo 2010 m. gegužės mėnesio, kai Konkurencijos taryba pradėjo tyrimą ir aktyviai atliko atskirus tyrimo veiksmus. 2010 m. liepos 2 d. tarifai buvo paskelbti negaliojančiais LLMAA Drausminio komiteto posėdyje, pabrėžiant jų ir Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto neaktualumą. 2010 m. liepos 13 d. atsižvelgiant į LLMAA Drausminio komiteto sprendimą, iš LLMAA interneto svetainės buvo pašalinti skelbti nebeaktualūs tarifai. Laikant, jog paskutinis vėliausias „draudžiamas“ LLMAA ir jos narių veiksmas buvo atliktas 2006 m. balandžio 25 d., pagal iki 2011 m. gegužės 3 d. galiojusią Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 3 dalies redakciją, 2009 m. balandžio 25 d. buvo suėjęs 3 metų sankcijų skyrimo terminas, todėl Konkurencijos taryba

nutarime nepagrįstai netaikė senaties termino ir visiškai nepagrįstai skyrė UAB „Amber Bay“ baudą už dalyvavimą susitarime.

Nepaisant visiems skirtos bendros bazinės baudos dydžio, Konkurencijos taryba ją diferencijavo, atsižvelgdama į kiekvieno ūkio subjekto pajamų, gautų iš laivų aptarnavimo veiklos, ir bendrųjų metinių pajamų 2010 m. santykį. Pagal laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos santykį su kitomis veiklomis Konkurencijos taryba ūkio subjektus suskirstė į keletą grupių. Bauda ūkio subjektams buvo sumažinta priklausomai nuo to, kuriai grupei jie buvo priskirti. UAB „Amber Bay“ buvo priskirta antrai ūkio grupei, nes bendrovės pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. sudarė 1 928 700 Lt, t. y. 18,8 procentų. Konkurencijos tarybos nurodytos UAB „Amber Bay“ pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. neatitinka realybės ir yra 10 kartų didesnės nei tikrosios pajamos. Jeigu nebūtų padaryta skaičiavimo klaida, bendrovė būtų priskirta trečiai ūkio subjektų grupei, o jai skirtas baudos dydis sumažintas 80 procentų. Bendrovei paskirta bauda yra neproporcinga, neteisinga ir neprotinga bei diskriminacinio pobūdžio: ūkio subjektai, kurių pagrindinė veikla buvo laivų agentavimas ir kurių pažeidimo mastas gerokai didesnis nei UAB „Amber Bay“, atsižvelgiant į su pažeidimu susijusias pajamas, gavo gerokai mažesnes baudas nei bendrovė vien dėl to, kad bauda buvo skaičiuojama nuo bendrųjų metinių pajamų, vėliau baudos dydį mažinant atsižvelgiant į su pažeidimu susijusias pajamas (jų procentą bendrųjų metinių pajamų sumoje). Skirta bauda 2,6 karto viršijo iš agentavimo veiklos 2010 m. gautas pajamas ir beveik 12,6 karto – 2010 m. gautą pelną. Skaičiuojant baudą buvo pažeistas skaidrumo principas, nes iš Konkurencijos tarybos nutarimo nėra aišku, kaip konkrečiai su laivų agentavimo veikla susijusios pajamos įtakojo baudos sumažinimą bendrovei bei kitiems ūkio subjektams, todėl negalima nustatyti, ar nebuvo pažeistas lygiateisiškumo principas Konkurencijos tarybai atsižvelgiant į ūkio subjektų su pažeidimu susijusias pajamas bei jų dalį bendruosiuose pajamose. Nesuprantama Konkurencijos tarybos išvada, jog LLMAA pažeidimas truko bent iki Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo pabaigos, t. y. iki 2011 m. rugpjūčio mėnesio. Drausminis komitetas 2010 m. liepos 2 d. sprendime tik bendrai patvirtino nebeaktualių bei nebegaliojančių rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų negaliojimą ir nesvarbu, kokia forma tai buvo padaryta, nes LLMAA narių elgesys faktiškai seniai patvirtino, kad šie tarifai nebeaktualūs ir praktiškai netaikomi, o Susitarimas ilgiausiai tęsėsi iki 2010 m. liepos 2 d., todėl UAB „Amber Bay“ pažeidimo trukmė turėtų būti 9 metai (nuo 2001 m. kovo mėnesio iki 2010 m. liepos 2 d.). Bendrovė Konkurencijos tarybai pateikė jos atsakomybę lengvinančias aplinkybes patvirtinančių įrodymų, o būtent, kad UAB „Amber Bay“ neįgyvendino susitarimo, t. y. nesilaikė LLMAA rekomendacinių minimalių tarifų ir rinkoje veikė pagal konkurencijos principus. Iš Konkurencijos tarybai ir teismui pateiktų papildomų įrodymų matyti, kad 70 procentų atvejų bendrovės taikyti laivų agentavimo tarifai buvo mažesni arba gerokai mažesni nei LLMAA rekomenduoti minimalūs agentavimo tarifai, o tai patvirtina, kad UAB „Amber Bay“ sąmoningai ir nuosekliai nukrypo nuo LLMAA rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų ir turėdama visas galimybes jų laikytis, Susitarimo nerealizavo, o su rekomenduojamais minimaliais agentavimo tarifais sutampantys agentavimo tarifai yra sąlygoti atsitiktinumo bei kliento norų ir nepaneigia rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nesilaikymo fakto. LLMAA narių elgesys, kuris Konkurencijos tarybos įvertintas kaip draudžiamas susitarimas dėl rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nustatymo, buvo nulemtas valdžios institucijos veiksmų. Įtarimus dėl galimo rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų neteisėtumo Valstybinė konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo taryba išreiškė 1998 m. spalio 6 d., tačiau jokie tyrimai dėl rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nebuvo atlikti, per 13 metų nė karto nebuvo išreikšta įtarimų dėl jų galiojimo ar taikymo neteisėtumo. Tokiu elgesiu institucija iš esmės suteikė ūkio subjektams teisėtą lūkestį ir teisinį tikrumą, jog rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nustatymo ir taikymo veiksmai neprieštaruja konkurencijos teisės normoms, draudžiančioms kainų fiksavimą, taigi iš esmės antikonstitucinis elgesys buvo leidžiamas valdžios institucijos.

Atsakovas Konkurencijos tarnyba, atsiliepimu į pareiškėjo UAB „Amber Bay“ skundą (t. 12, b. l. 65-86) prašė pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Nurodė, kad Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – ir Konkurencijos įstatymas) 5 straipsnio reikalavimų pažeidimui konstatuoti pakanka nustatyti susitarimo tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo faktą ir susitarimo objektą – tiesioginį arba netiesioginį prekės (paslaugos) kainos nustatymą (fiksavimą). Sudarymo faktas bei susitarimas yra įrodyti nutarime, todėl teisingai konstatuota, kad LLMAA nariai, susitardami per LLMAA nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus, sudarė draudžiamą susitarimą, kurio tikslas buvo riboti konkurenciją nustatant laivų agentavimo paslaugų minimalias kainas, t. y. LLMAA nariai pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – ir SESV) 101 straipsnį. Visi konkurentų susitarimai, kuriais siekiama nustatyti (fiksuoti) prekės ar paslaugos kainą yra pripažįstami kaip ribojantys konkurenciją pagal savo tikslą ir yra laikomi itin žalingais, kadangi jie tiesiogiai veikia konkurencinio proceso rezultata – trukdo formuotis konkurencingai prekės ar paslaugos kainai. Tiriant tokius susitarimus, nėra būtina įrodinėti tokio susitarimo ar veiksmų realaus neigiamo poveikio konkurencijai, nes jie laikomi ribojančiais konkurenciją *ab initio*. Pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio taikymo praktiką narystė bet kokioje asociacijoje (tiek aktyvi, tiek pasyvi ar neutrali) sudaro plačias galimybes ir tam tikru mastu įpareigoja ūkio subjektą, kuriam, be kita ko, gali būti taikomi aukštesni rūpestingumo, atidumo ir įstatymų žinojimo reikalavimai, domėtis asociacijos veikla, joje priimamais sprendimais ar nusistovėjusiais elgesio standartais. Buvimas asociacijos nariu paprastai reiškia, kad asmuo pritaria asociacijos taisyklėms ir elgesiui, bei leidžia manyti, kad narys žino, jog asociacija veikia remiantis tiesioginiu ar netiesioginiu narių palaikymu, sutikimu ir parama ne tik įstatuose nurodytai veiklai, bet ir faktinei asociacijos veiklai. Net jeigu asociacijos narys vienareikšmiškai ir neišreiškė pritarimo asociacijos susitarimui, tačiau jam neprieštaravo, laikoma, kad jis prie tokio susitarimo yra prisijungęs. Nutarime nustatyta, kad pareiškėjas užsiėmė laivų agentavimo veikla, 2001 m. kovo mėnesį prisijungė prie LLMAA ir dalyvavo jos veikloje iki Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo pabaigos. 2003 m. LLMAA visuotiniame narių susirinkime priėmus Etikos kodeksą, jo nuostatos tapo privalomos LLMAA nariams, o taip pat ir pareiškėjui. Įstodama ir dalyvaujama LLMAA veikloje, UAB „Amber Bay“ išreiškė valią prisijungti prie draudžiamo susitarimo, kurį sudarė LLMAA nariai per juos vienijančią asociaciją. Tvirtina, kad nesant jokių įrodymų, jog pareiškėjas viešai ir vienareikšmiškai atsiribojo nuo draudžiamo susitarimo, tačiau esant akivaizdiems įrodymams, kad bendrovė iš esmės naudojosi LLMAA tarifais, jis pagrįstai pripažintas prisijungusiu prie draudžiamo susitarimo. Remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir ESTT) praktika tam, kad būtų galima konstatuoti, jog yra pažeidimas, pakanka įrodyti, jog formaliai nutraukta sutartis ir toliau kelia tokias pat pasekmes. LLMAA atveju nebuvo formalaus draudžiamo susitarimo nutraukimo. Nagrinėjamu atveju draudžiamas susitarimas nebuvo nei formaliai nutrauktas, nei pats faktiškai nutrūko 2006 m., todėl Konkurencijos taryba neprivalėjo vertinti draudžiamo susitarimo pasekmių arba draudžiamo susitarimo įgyvendinimo. Konkurencijos taryba nutarime tinkamai konstatavo, jog pareiškėjas padarė pažeidimą, kuris truko nuo 2001 m. kovo mėnesio iki tyrimo pabaigos (2011 m. rugpjūčio mėnesio). Tai, kad draudžiamas susitarimas galiojo iki 2011 m. patvirtina LLMAA įstatai, Etikos kodeksas, 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos sprendimas, 2010 m. liepos 2 d. Drausminio komiteto sprendimas. 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje LLMAA dar kartą patvirtino savo nariams pareigą laikytis LLMAA nustatytų tarifų ir ateityje. Tai, kad po 2006 m. LLMAA tarifai nebuvo aktyviai svarstomi LLMAA valdymo institucijose ir kad Drausminis komitetas netaikė sankcijų, dar nereiškia, kad draudžiamas susitarimas pasibaigė. Faktinių aplinkybių visuma įrodo, kad LLMAA nustatė tarifus ir įpareigojo savo narius jų laikytis. Vien tai, kad minimalūs laivų agentavimo tarifai pavadinti rekomendaciniais, įtakos pažeidimo vertinimui nedaro, nes nutarime buvo nustatytas tarifų tikslas riboti konkurenciją, be to, toks LLMAA tarifų nustatymas yra privalomas pagal savo prigimtį. UAB „Amber Bay“ buvimas LLMAA nare, jos dalyvavimas priimant Etikos kodeksą ir teikiant skundus dėl LLMAA narių nesilaikančių LLMAA tarifų ir kita aktyvi veikla LLMAA, nagrinėjamu atveju neabejotinai rodo, kad ji prisijungė prie draudžiamo susitarimo. Tai, kad pareiškėjas teigia, jog neįgyvendino draudžiamo susitarimo po 2006 m., niekaip neįrodo, kad draudžiamas susitarimas, kurio tikslas fiksuoti kainas, pasibaigė *de*

facto 2006 m. ar kad UAB „Amber Bay“ tuo metu būtų iš jos pasitraukusi. Argumentai, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai sureikšmina 2006 m. galiojusią LLMAA Etikos kodekse numatytą pareigą laikytis LLMAA tarifų ir šių tarifų skelbimo LLMAA internetiniame tinklalapyje yra nepagrįsti ir nepaneigia to, kad draudžiamas susitarimas galiojo ir pareiškėjas jame dalyvavo ir po 2006 m. iki 2011 m. rugpjūčio mėnesio. Bendrovė nepateikė Konkurencijos tarybai įrodymų, kad stojimo į LLMAA metu ji nesutiko laikytis LLMAA nustatytų tarifų ir apie tai aiškiai ir nedviprasmiškai pareiškė visiems LLMAA nariams. Pagal ESTT praktiką nebylus pritarimas draudžiamam susitarimui, viešai neatsiribojant nuo jo turinio arba nepranešant apie jį administracinėms institucijoms, sudaro palankias sąlygas pažeidimui tęsti ir neleidžia jo atskleisti. Toks bendrininkavimas yra pasyvus dalyvavimas darant pažeidimą ir todėl gali pagrįsti ūkio subjekto atsakomybę. UAB „Amber Bay“, dalyvaudamas LLMAA veikloje ir neatsiribodamas nuo draudžiamo susitarimo teisėtai buvo pripažintas pažeidusiu Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio reikalavimus ir kad šis pažeidimas truko visą pareiškėjo narystės LLMAA laikotarpį nuo 2001 m. kovo mėn. iki 2011 m. rugpjūčio mėn., t. y. 10 metų. Drausminio komiteto sprendimas negali būti laikomas tinkamu ir pakankamu sprendimu, kuriuo būtų nutrauktas LLMAA pažeidimas, ypač esant tokiai sprendimo formai ir neapibrėžtai jo teisinei galiai, nėra pagrindo teigti, jog visi LLMAA nariai supras ir vertins jį būtent kaip LLMAA ir jos narių valią rekomenduojamų tarifų panaikinimo atžvilgiu.

Konkurencijos įstatyme yra numatyta tik maksimali galima skirti bauda – 10 procentų nuo bendrųjų metinių pajamų. UAB „Amber Bay“ 2011 m. liepos 7 d. rašte Nr. (2.1-23)6V-1450 nurodė, kad 2010 m. iš viso gavo 10 210 661 Lt pajamų, o pajamų, gautų iš laivų agentavimo turėjo iš viso 2 488 790 Lt, o tai sudaro 23,6 procentų. Atsižvelgus į tai, bendrovė priskirta prie antrosios ūkio subjektų grupės, kurių laivų agentavimo veikla sudaro mažesnę veiklos dalį visoje veikloje. Tokia pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalis bendrosiose pajamose negali būti laikoma neįsivertinta, o Konkurencijos taryba nepadarė techninės skaičiavimo klaidos. Kiekvienas konkurencijos įstatymo pažeidimas yra individualus ir pažeidimo pavojingumą gali lemti įvairios su individualiu pažeidimu susijusios aplinkybės, neįmanoma savaime tiesiogiai palyginti skirtingose bylose taikytas baudas ir taip ginčyti pagrįstumą bei teisėtumą. Konkurencijos tarnyba tinkamai atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas, tinkamai diferencijavo baudas bei paskyrė proporcingą ir teisingą baudą. Vien aplinkybė, kad UAB „Amber Bay“ skirta bauda viršija jos pajamas, gautas iš laivų agentavimo veiklos, nereiškia, kad jai skirta bauda yra neproporcinga ar neteisinga bei pažeidžianti teisės aktų reikalavimus. Atsakovas nutarime aiškiai įvardijo, kokiais objektyviais kriterijais vadovaujantis ūkio subjektai buvo suskirstyti į tam tikras grupes baudų skyrimo tikslais. Pareiškėjui taikyti lengvinančios aplinkybės dėl draudžiamo susitarimo įgyvendinimo nėra pagrindo, kadangi UAB „Amber Bay“ pateikti duomenys nepagrindžia, jog bendrovė sąmoningai nukrypo nuo draudžiamo susitarimo ir jo nerealizavo. Aplinkybė, jog pareiškėjo taikyti tarifai 70 procentų atvejų buvo mažesni už LLMAA rekomenduojamus, t. y. neatitiko draudžiamo susitarimo sąlygų, patvirtina ir tai, kad 30 procentų atvejų buvo laikomasi rekomenduojamų tarifų. Todėl negalima daryti išvados, jog pareiškėjas savo veikloje nė karto netaikė rekomenduojamų tarifų, ir neįgyvendino draudžiamo susitarimo. Siekdamas įrodyti, kad neįgyvendino susitarimo dėl minimalių kainų, pareiškėjas turėjo pateikti ne tik įrodymus, kad jos faktiškai taikyta kaina buvo mažesnė nei rekomendaciniai tarifai, tačiau ir įrodymus, kad Tarifuose nurodytos kainos ji apskritai net nesiūlydavo savo klientams, nukrypdoma nuo LLMAA ir jos narių susitarimo sąlygų. Neturėdama minėtų įrodymų, Konkurencijos taryba negalėjo įvertinti, ar pareiškėjui turėtų būti pritaikytos atsakomybės lengvinančios aplinkybės. Pagal ESTT praktiką, lengvinanti aplinkybė dėl valstybės institucijų elgesio taikoma tuo pagrindu, kad valstybės institucijos veiksmai galėjo suklaidinti ūkio subjektus dėl jų elgesio atitikties konkurencijos taisyklių reikalavimams. Nagrinėjamu atveju pareiškėjui negalėjo kilti jokių abejonių dėl jo veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo reikalavimams. Konkurencijos taryba informavo Klaipėdos laivų agentavimo ir krovinių ekspedicijos įmonių asociaciją (toliau – ir KLAKEJA), kad tarifų nustatymas yra nesuderinamas su Konkurencijos įstatymo reikalavimais, todėl LLMAA ir jos nariams negalėjo būti jokių abejonių dėl akivaizdžios grėsmės, jog jų veiksmai, susiję su minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymu, gali prieštarauti

Konkurencijos įstatymo reikalavimams. Be to, Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio nuostatos, galiojančios nuo 1999 m. ir aiškiai numatančios draudimą sudaryti konkurenciją ribojančius susitarimus dėl kainų, taip pat turėjo būti žinomos tiek LLMAA, tiek ir jos nariams.

Pareiškėjas UAB „Afalita” skunde (t. 19, b. l. 78–100), teigė, kad jo veiksams vertinti negali būti taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis, kadangi Konkurencijos taryba neįrodė susitarimo egzistavimo fakto. Nors pareiškėjas ir buvo LLMAA narys, tačiau nagrinėjamoje rinkoje jo vaidmuo buvo mažareikšmis. Atsakovas neteisingai apibrėžė prekės rinką bei neteisingai nustatė joje veikiančius ūkio subjektus, jiems priskirdamas iš esmės visus LLMAA narius. LLMAA laivų agentavimo tarifai buvo rekomenduojami, o ne LLMAA sprendimas dėl taikomų agentavimo tarifų, kuriame tariamai dalyvavo ir pareiškėjas. Pareiškėjas LLMAA nariu tapo 2006 m., todėl nėra susipažinęs su dauguma skundžiamajame nutarime nurodomų aplinkybių, nes jos susiję su ankstesniais laikotarpiais.

Narystė asociacijoje tebuvo formalumas. Pareiškėjas niekada nebuvo LLMAA valdymo organų narys, nei karto aktyviais veiksmais neprisidėjo prie LLMAA veiklos. Pareiškėjo narystė LLMAA šiuo atveju negali būti tapatinama su jo dalyvavimu tariamai draudžiamame susitarime. LLMAA sprendimai nėra ir jos narių sprendimai, o dažnai jiems net nežinomi. Atsakovas neįrodė, kad pareiškėjas laikėsi LLMAA rekomendacijos dėl agentavimo tarifų. Keletas atvejų per 13 metų, kai sutapo tarifai su rekomenduojamais LLMAA tarifais, nepatvirtina, kad pareiškėjas jų laikėsi.

Konkurencijos taryba lygina LLMAA rekomenduojamą bazinį tarifą su faktiškai pareiškėjo ir kitų LLMAA narių pritaikytu ir išrašytu sąskaitoje, o tai ekonomiškai nesulygintina ir neteisinga. Laivų agentavimo paslaugas teikiantys ūkio subjektai teikia labai įvairias paslaugas, kurias apima „agentavimas“, todėl atsakovo taikoma metodika yra klaidinga, o skundžiamo nutarimo išvados nepagrįstos. Pareiškėjas nesivadovavo rekomendacija, o savarankiškai priiminėjo sprendimus, todėl susitarimo fakto, vadovaujantis ES institucijų praktika analogiškose bylose, nebuvo.

Be to, pareiškėjas UAB „Afalita”, kaip ir savo skunde pareiškėjas UAB „Arijus“ (t. 58, b. l. 70–82) manė, kad jiems negali būti taikoma atsakomybė dar ir dėl to, kad nuo minėtų veiksmų atlikimo yra suėję Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 3 dalyje nustatyti senaties terminai, o Konkurencijos tarybos tariamo pažeidimo trukmės skaičiavimas yra neteisėtas, kadangi neatitinka susiformavusios ES institucijų praktikos ir pažeidžia Konkurencijos įstatymo nuostatas. Kadangi 2006 m. balandžio 15 d. paskutinį kartą klausimas dėl LLMAA rekomendacijos nesilaikymo buvo svarstytas LLMAA valdybos posėdyje, tai ši data laikytina ginčijamo pažeidimo pabaigos data. Vėliausiai pareiškėjai galėjo būti patraukti atsakomybėn 2009 m. balandžio 15 d.

Taip pat, minėti pareiškėjai pažymėjo, kad Konkurencijos tarybos teiginiai apie pareiškėjų ir kitų ūkio subjektų veiksmų galimą poveikį prekybai tarp valstybių narių yra nepagrįsti, kadangi atsakovas neobjektyviai vertina faktinę situaciją ir jos teiginiai neatitinka valstybės įmonės (toliau – ir VĮ) Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos skelbiamų faktų. Statistinių duomenų analizė patvirtina, kad Klaipėdos uostas nėra itin svarbus ir reikšmingas Europos Sąjungai uostas lyginant su kitais Europos, ir ne tik Šiaurės Baltijos jūros, uostais. Kaimyniniai Primorsko ir Sankt Peterburgo uostai galbūt ir galėtų būti vertinami kaip reikšmingi ir turintys poveikį prekybai Europos Sąjungoje. Bendrovių apyvartos, vertinant ES lygmeniu buvo pakankamai nedidelės, o Lietuvos rinka yra santykinai maža. Klaipėdos jūrų uoste veiklą vykdančios pareiškėjas ir kiti ūkio subjektai savo veiksmais negalėjo daryti poveikio prekybai ES, kadangi Klaipėdos uostas nėra svarbus, teikiant tarpvalstybines paslaugas, ir nesudaro didelės ES bendrosios rinkos dalies.

Pareiškėjo UAB „Afalita” nuomone, atsakovas neteisingai apskaičiavo baudas, skaičiuodamas nuo bendrųjų metinių pajamų 2010 m., jam paskirta bauda kelis kartus viršija kitiems ūkio subjektams skirtos baudos dydžius, o tai nesuderinama su teisingumo ir nediskriminavimo principais.

Pasisakė, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudas, turėjo atsižvelgti į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes, t. y. taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų. Konkurencijos taryba neišreiškė neigiamos pozicijos dėl 1998 m. sprendimo nustatyti

rekomenduojamus minimalius agentavimo paslaugų tarifus, o tai sudarė prielaidas ūkio subjektams pagrįstai manyti, kad rekomenduojamiems minimaliems agentavimo paslaugų tarifams Konkurencijos taryba neprieštarauja. Pačios Konkurencijos tarybos elgesys suklaidino ūkio subjektus dėl jų veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimams. Konkurencijos taryba turėjo atsižvelgti į šią pareiškėjų atsakomybę lengvinančią aplinkybę ir atitinkamai sumažinti skirtą sankciją. Tai, kad Konkurencijos taryba, atlikusi tyrimą, nusprendė, jog agentavimo paslaugas teikiančių ūkio subjektų veiksmai riboja konkurenciją rinkoje, negali būti pagrindas bausti ūkio subjektus, nes bet kokie teisės neaiškumai privalo būti aiškinami ne valstybės, o privačių asmenų naudai (*in dubio pro reo*). Konkurencijos taryba, baudama ūkio subjektus dėl to, kad pačios Konkurencijos tarybos nuomonė dėl seniai žinomų faktų pasikeitė, nesikeičiant teisiniam atitinkamų santykių reglamentavimui, pažeistų pagrįstų ir teisėtų lūkesčių bei teisinio tikrumo apsaugos principus.

Papildomai pareiškėjas UAB „Arijus“ teigė, kad byla dėl minimalių agentavimo paslaugų tarifų nustatymo jo atžvilgiu turi būti nutraukta nesant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties, kadangi pareiškėjas neteikė agentavimo paslaugų rinkoje, aptarnaudamas išimtinai tik savo grupės ar išimtinių užsakovų (principalų) laivus, todėl pareiškėjas nelaikytinas kitų LLMAA narių konkurentu. Pareiškėjas iki 2007 m. teikė laivų agentavimo paslaugas išimtinai tik „Kuršių linijai“ ir „Kontransa“ ir jokių kitų savininkų, išskyrus du atsitiktinius laivus, neagentavo. Tai, kad pareiškėjas agentavo tik du atsitiktinius laivus, nesudaro pagrindo teigti, kad jis konkuravo su kitais Klaipėdos jūrų uosto rinkoje veikusiais ūkio subjektais. Pareiškėjas po 2007 m. rugsėjo mėn. laivų agentavimo veikla nebeužsiėmė visiškai, buvo parduota Kuršių linija ir APL pakeitė veiklos strategiją. Pareiškėjas laivų agentavimo veiklą atnaujino tik 2010 m. sausio mėn., sudaręs sutartį su „Unifeeder A/S“, o vėliau ir sutartį su UAB „Sea Connect“. Nuo 2010 m. sausio mėn. pareiškėjas iki šiol agentuoja išskirtinai tik šių dviejų užsakovų (principalų) laivus. Pareiškėjo vertinimu, jo situacija yra analogiška akcinės bendrovės (toliau – ir AB) „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ situacijai, kurių atžvilgiu byla nutraukta. Atitinkamai, byla turėjo būti nutraukta ir pareiškėjo atžvilgiu nesant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties.

Jei teismas nenutrauktų bylos, pareiškėjas pateikė argumentus dėl atsakovo neteisingai įvertintų jo veiksmų Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio požiūriu. Konkurencijos taryba privalėjo vertinti ir atsižvelgti į aplinkybes, dėl kurių atsiriboti nuo asociacijos sprendimo šiuo konkrečiu atveju iš pareiškėjo negalėjo būti protingai reikalaujama. Asociacijos narys negali būti verčiamas domėtis absoliučiai kiekvienu asociacijoje svarstomu klausimu, jeigu toks klausimas konkrečiam ūkio subjektui yra nereikšmingas ir neaktualus. Pareiškėjui LLMAA rekomenduoti minimalūs agentavimo paslaugų tarifai buvo nereikšmingi ir neaktualūs, nes ji agentavimo paslaugas teikė tik išimtinai užsakovams, kurių laivams buvo taikomi ilgalaikėse sutartyse nustatyti tarifai, taikė visiškai kitokią skaičiavimo metodiką nei LLMAA. Be to, pareiškėjo veikla sudaro nereikšmingą dalį bendrojoje jo veikloje, t. y. 0,3 visų jos gaunamų pajamų. Pareiškėjas, nebūdamas konkurencijos teisės specialistu, negalėjo suprasti, kad LLMAA rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nustatymas prieštarauja konkurencijos taisyklėms. Asociacijos nario pareiga atsiriboti nuo asociacijoje priimamų sprendimų nėra absoliuti.

Pareiškėjas rekomenduojamus minimalius agentavimo paslaugų tarifus visada vertino tik kaip rekomendaciją, bet ne Asociacijos nariams privalomą sprendimą, todėl nemanė, kad nuo jų reikia viešai atsiriboti. Pareiškėjas niekada netaikė šių tarifų, jo taikyti tarifai buvo 100 proc. mažesni už LLMAA rekomenduotus tarifus. Pažymėjo, kad aiškus atsiribojimas nuo tarifų nebuvo įmanomas dėl 2005 m. galiojusios agentavimo paslaugas teikiančių įmonių atestavimo (licencijavimo) tvarkos. Įmonėms, siekiančioms gauti laivų agentavimo veiklą leidžiantį vykdyti atestavimo pažymėjimą reikėjo turėti LLMAA valdybos rekomendaciją, todėl jos buvo priverstos būti LLMAA narėmis bei palaikyti gerus santykius su ja. Išstoti iš asociacijos ar rizikuoti būti pašalintomis iš jos laivų agentavimo paslaugas teikiančios įmonės negalėjo, nes būtų rizikavusios negauti atestavimo pažymėjimo (licencijos) išdavimui ar pratęsimui reikalingų LLMAA rekomendacijų. Todėl iki 2005 m. spalio mėn. narystė LLMAA faktiškai buvo privaloma.

Pareiškėjo teigimu, viešas ir aiškus atsiribojimas nuo LLMAA rekomendacijos dėl minimalių agentavimo tarifų būtų lėmęs jos susipriešinimą su LLMAA ir pareiškėjas galimai būtų buvęs pašalintas iš asociacijos narių. Pareiškėjas negali būti laikomas dalyvavusiu tariamame draudžiamame susitarime vien todėl, kad nepateikė įrodymų, jog aiškiai ir vienareikšmiškai nuo minėtos LLMAA rekomendacijos atsiribojo. Atsakovas nenustatė aplinkybių, leidžiančių daryti pagrįstą išvadą, kad pareiškėjas išreiškė valią prisijungti prie tariamo susitarimo nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus.

Pareiškėjas teigė, kad Konkurencijos taryba neteisingai jam apskaičiavo baudą, skaičiuodama nuo bendrųjų metinių pajamų 2010 m. Laivų agentavimas nėra pagrindinė jo veikla. Pareiškėjo pajamos, susijusios su ginčijamu pažeidimu, bendrosiose pajamose sudaro 0,3 proc. Todėl Konkurencijos taryba privalėjo baudą skaičiuoti tik nuo pajamų, gaunamų iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos. Pareiškėjui paskirta bauda, daugiau nei septynis kartus viršijanti su pažeidimu susijusias jo pajamas, yra neproporcinga. Konkurencijos taryba netinkamai skaičiavo baudas, nes neaišku, kokia apimtimi buvo atsižvelgta į su pažeidimu susijusias pajamas, kodėl Konkurencijos taryba išskyrė tris grupes pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalį susijusiose pajamose, baudos, kurios kelis ar keliasdešimt kartų viršija pajamas iš laivų agentavimo veiklos, negali būti laikomos proporcingomis. Konkurencijos taryba neanalizavo ir nevertino pareiškėjo individualių aplinkybių. Konkurencijos taryba, skirdama baudą, ignoravo pareiškėjo pasyvų vaidmenį, pažeidė protingumo, teisingumo ir proporcingumo principus, todėl paskirta pinigine sankcija turi būti panaikinta.

Atsakovas Konkurencijos taryba, atsiliepimuose į pareiškėjų UAB „Afalita“ (t. 20, b. l. 36–57) ir UAB „Arijus“ (t. 59, b. l. 1-23) skundus juos prašė atmesti kaip nepagrįstus.

Atsakovo vertinimu, draudžiamo susitarimo egzistavimą patvirtina ne tik LLMAA posėdžių protokoluose įtvirtintos aplinkybės, bet ir Etikos kodeksas, viešas tarifų skelbimas LLMAA interneto tinklapyje. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad pareiškėjas išreiškė valią elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, todėl laikytinas nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviu.

Tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad nustatyti LLMAA tarifai buvo ne tik rekomendacija, o LLMAA ir jos narių susitarimo objektas, kurio tikslas – ne mažesnės nei bendrai sutartos taikomos laivų agentavimo paslaugų kainos. Net ir pasyvus elgesys nereiškia nedalyvavimo draudžiamame susitarime, o rodo, kad pareiškėjas sutiko su priimtais sprendimais ir išreiškė savo valią jų laikytis ir elgtis rinkoje pagal suderintą elgesio modelį. Tokio pobūdžio susitarimas dėl minimalių paslaugų kainų nustatymo yra ribojantis konkurenciją pagal tikslą, todėl LLMAA tariamų rekomendacijų privalomumo vertinimas nepriklauso nuo to, ar tokios rekomendacijos buvo laikomasi praktikoje. Net jei būtų pripažinta, kad pareiškėjai praktikoje nesilaikė LLMAA rekomendacijos, tai neturėtų įtakos, vertinant jų dalyvavimo draudžiamame susitarime faktą. Atsakovas teigė, kad Konkurencijos tarybos išvados dėl Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo yra teisėtos ir pagrįstos.

Atsakovas, vertindamas poveikį prekybai tarp valstybių narių, pažymėjo, kad reikšmingas yra ne kiekvieno susitarime dalyvaujančio ūkio subjekto poveikis prekybai, o bendras visų susitarime dalyvavusių ūkio subjektų veiksmų poveikis. Laivų agentavimo paslauga pagal savo pobūdį yra reikšminga tarptautinio transportavimo paslaugas jūra teikiantiems ūkio subjektams. Net jeigu kiti ES jūrų uostai būtų didesni ir svarbesni, tai nepaneigia nei Klaipėdos jūrų uosto svarbos tarpvalstybinei prekybai, nei galimo poveikio tarp valstybių narių. Šiuo atveju vertinamas Klaipėdos jūrų uostas, kurio svarba yra pripažinta dėl jo geografinės padėties ir pobūdžio. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad LLMAA priklausantys ūkio subjektai aptarnauja apie 40 procentų į Klaipėdos jūrų uostą atvykstančių laivų, todėl jų teikiamų paslaugų apimtys vertintinos kaip reikšmingos visų Lietuvoje teikiamų tokių paslaugų kontekste. Susitarimo šalių rinkos dalis viršija 5 procentus atitinkamos rinkos, todėl negalima pripažinti, kad įmonių susitarimai dėl neįžymaus poveikio prekybai tarp valstybių narių negali būti laikomi pažeidžiančiais SESV 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Be to, laivų agentavimo paslaugos išimtinai skirtos į Klaipėdos

jūrų uostą atplaukiantiems laivams aptarnauti. Pareiškėjas nepaneigė atsakovo nustatytų aplinkybių, kad poveikis prekybai tarp valstybių narių galėjo būti.

Atsakovas tyrimo metu nustatė, kad draudžiamo susitarimo pabaigos negalima sieti su paskutiniu LLMAA 2006 m. balandžio mėnesį vykusiu posėdžiu, kuriame buvo nagrinėjamas tarifų klausimas. Minėtas LLMAA valdybos sprendimas rodo į ateitį nukreiptą asociacijos siekį koordinuoti savo narių elgesį. Ir toliau liko galioti Etikos kodekso nuostatos, nustatančios pareigą LLMAA nariams netaikyti kainų, mažesnių nei LLMAA nustatyti rekomenduojami tarifai, kurie viešai buvo skelbiami interneto tinklalapyje. Be to, minimalių laivų agentavimo tarifų klausimas buvo aptartas ir 2010 m. liepos 2 d. LLMAA Drausminio komiteto posėdžio metu. Atsakovas tyrimo metu nustatė, kad draudžiamas susitarimas buvo tęstinis ir truko nuo pareiškėjo įstojimo į LLMAA iki Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo pabaigos – 2011 m. rugpjūčio mėnesio, todėl senaties terminas nebuvo suėjęs.

Atsakovas dėl baudos dydžio nustatymo paaiškino, kad skundžiamo nutarimo priėmimo metu galiojusi Konkurencijos įstatymo redakcija nustatė baudų skaičiavimą, atsižvelgiant į bendrąsias pajamas, todėl jis pagrįstai pareiškėjui baudą skaičiavo nuo jo bendrųjų metinių pajamų. Skirdamas baudą vadovavosi galiojančiomis Konkurencijos įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 1591 patvirtintomis Baudos, skiriamos už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo taisyklėmis (toliau – Baudų nustatymo taisyklės). Konkurencijos taryba, vadovaudamasi teisingumo bei protingumo principais, baudas ūkio subjektams diferencijavo atsižvelgdama į tai, kokią dalį jų bendrosiose pajamose sudaro pajamos iš laivų agentavimo veiklos. Galutinį baudos dydį lėmė ne tik didelis pažeidimo pavojingumas, bet ir ilgai trukusi dalyvavimo draudžiamame susitarime trukmė. Paskirta bauda neviršijo Konkurencijos įstatymo leidžiamo 10 procentų dydžio. Atsakovo teigimu, jis tinkamai atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas ir tinkamai diferencijavo baudą. Pažymėjo, kad skundžiamo nutarimo priėmimo metu baudos skyrimą reglamentavę teisės aktai nenustatė, kad skirtina bauda negali viršyti pajamų, gautų iš veiklos, susijusios su pažeidimu. Teisės aktuose buvo nustatyta tik maksimali galima skirti bauda – 10 procentų bendrųjų metinių pajamų. Tai, kad skirta bauda viršija iš laivų agentavimo veiklos gautas pajamas, nereiškia, jog ji yra neproporcinga ar neteisinga bei pažeidžianti teisės aktų reikalavimus. Pareiškėjai nepateikė argumentų, kad Konkurencijos taryba netinkamai apskaičiavo jiems skirtiną baudą. Pažymėjo, kad pagal Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalį pelnas iš kartelio nėra numatyta kaip aplinkybė, į kurią turi būti atsižvelgiama skiriant baudą už Konkurencijos įstatymo pažeidimus, todėl, priešingai nei teigė pareiškėjas, iš pažeidimo gautas pelnas gali būti vertinamas ne siekiant sumažinti baudą, o siekiant įsitikinti, ar baudos nereikėtų dar padidinti. Nebuvo nustatyti draudžiamo susitarimo iniciatoriai, todėl pareiškėjo veiksmai ar elgesys nesudarė pagrindo Konkurencijos tarybai konstatuoti, kad egzistuoja kokios nors aplinkybės, kurios galėtų lemti skirtinos baudos mažinimą. Tyrimo metu nustatytos faktinės aplinkybės patvirtina, jog susitarimas nebuvo nulemtas jokių teisės aktų reikalavimų, o buvo išreikšta ūkio subjektų valia elgtis rinkoje tam tikru suderintu būdu. Konkurencijos taryba informavo Klaipėdos laivų agentavimo ir krovinių ekspedicijos įmonių asociaciją (toliau – KLAKEJA), kad tarifų nustatymas nesuderinamas su Konkurencijos įstatymo reikalavimais. Konstatavo, kad nėra pagrindo taikyti susitarimo dalyviams lengvinančios atsakomybę aplinkybės dėl valstybės institucijų veiksmų ir taip sumažinti skirtinos baudos, kai nei vienas iš atitinkamoje rinkoje veikiančių ūkio subjektų neturėjo pagrindo manyti, kad jų veiksmai yra teisėti, ir negalėjo nežinoti, kad jų veiksmai pažeidžia Konkurencijos įstatymo reikalavimus.

Be to, atsakovas atsiliepime į UAB „Afalita“ skundą pažymėjo, kad pareiškėjas LLMAA nariu buvo nuo 2006 m. spalio mėnesio iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Tam, kad ūkio subjektas būtų pripažintas draudžiamo susitarimo dalyviu, nereikia įrodyti, jog jis tiesiogiai dalyvavo priimant sprendimą, kuris vėliau buvo pripažintas pažeidžiančiu konkurencijos taisyklės. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais. Pareiškėjas, stodamas į LLMAA, turėjo žinoti, kad jo nariai buvo sutarę dėl visiems nariams vienodų minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų. Nedalyvavimas priimant sprendimą, kuris vėliau buvo pripažintas pažeidžiančiu konkurencijos

taisykles, neleidžia teigti, kad ūkio subjektas nežinojo apie jam nedalyvaujant priimtus sprendimus. Narystė LLMAA nebuvo privaloma ir kiekvienas ūkio subjektas galėjo savarankiškai spręsti dėl dalyvavimo jos veikloje.

Pareiškėjas savo teiginiams pagrįsti, kad atsakovas netinkamai apibrėžė rinką, nepateikė jokių faktinių duomenų. Pareiškėjas pagrįstai pripažintas konkuruojančiu rinkoje, nes jis ne tik galėjo, bet ir teikė laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste. Taigi konkuravo su atitinkamoje rinkoje veikiančiais ūkio subjektais, nepriklausomai nuo teikiamų paslaugų apimtys.

Papildomai atsiliepime į UAB „Arijus“ skundą pabrėžė, kad pareiškėjas LLMAA nariu buvo nuo 1996 m. iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Pareiškėjas, dalyvaudamas LLMAA veikloje, susijusioje su tarifų nustatymu, tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais. Nedalyvavimas priimant sprendimą, kuris vėliau buvo pripažintas pažeidžiančiu konkurencijos taisykles, neleidžia teigti, kad ūkio subjektas nežinojo apie jam nedalyvaujant priimtus sprendimus.

Pareiškėjo atžvilgiu nebuvo nustatyta panašių aplinkybių, kaip AB „DFDS SEAWAYS“ bei UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu. Buvo nustatytos priešingos aplinkybės, t. y. kad pareiškėjas laivų agentavimo paslaugas teikė ne vieno ekonominio vieneto ribose, o išoriniams paslaugų pirkėjams. Kadangi pareiškėjas paslaugas teikė išoriniam paslaugų teikėjams, o ne vieno ekonominio vieneto ribose, tai jis konkuravo su kitais Klaipėdos jūrų uoste atitinkamas paslaugas teikiančiais ūkio subjektais.

Pareiškėjas, būdamas LLMAA narys bei žinodamas atitinkamas Etikos kodekso nuostatas, turėjo visas galimybes išreikšti savo nesutikimą su atitinkamais LLMAA sprendimais, tačiau jokių prieštaravimų neišreiškė, pritarė LLMAA sprendimams ir išreiškėdamas savo sutikimą jų laikytis. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjas išreiškė valią elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, todėl laikytinas nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviu. Narystė LLMAA nebuvo privaloma, norint gauti šios asociacijos rekomendaciją, kuri buvo būtina norint gauti licenciją, suteikiančią teisę teikti laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste.

Pareiškėjas Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“ skunde ir patikslintame skunde (t. 41, b. l. 1-87, T. 42, b. l. 1-90), pareiškėjas UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ skunde ir patikslintame skunde (t. 54, b. l. 1-77, t. 56, b. l. 1-82), pareiškėjas UAB „BPA“ skunde (t. 87, b. l. 1-64), pareiškėjas UAB „Fertimara“ patikslintame skunde (t. 38, b. l. 1-91), pareiškėjas UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ skunde ir patikslintame skunde (t. 76, b. l. 1-63, t. 77, b. l. 1-63, 119-120), pareiškėjas UAB „MK Laivyba“ skunde ir patikslintame skunde (t. 50, b. l. 1-87, t. 51, b. l. 19-92), UAB „Nordis Shipping Service“ skunde (t. 83, b. l. 1-62, 119), UAB „Prekybos namai „Skelmė“ skunde (t. 80, b. l. 1-63, 155-156), pareiškėjas UAB „Vakarų laivų agentai“ skunde (t. 34, b. l. 1-88), UAB „Jūrtransa“ skunde (t. 73, b. l. 1-60), pareiškėjas LLMAA skunde ir patikslintame skunde (t. 45, b. l. 1-64, t. 46, b. l. 1-69) nurodė, kad nesutinka su nutarime pateikiamomis išvadomis. Pareiškėjai pripažino esmines Konkurencijos tarybos tyrimo metu nustatytas aplinkybes, kurios siejamos su laikotarpiu nuo 1998 m. iki 2006 m. bei dėl šių aplinkybių nesiginčijo, tačiau nesutiko su tuo, kad inkriminuojamas susitarimas ir atitinkamai nutarime konstatuotas pažeidimas galėjo tęstis po 2006 m. Tai siejama su 2005-2006 m. vykusiais esminiais pokyčiais LLMAA veikloje, dėl kurių ji nebegalėjo daryti tokios didelės įtakos, reikalauti laikytis rekomenduojamų laivų agentavimo paslaugų tarifų ar taikyti sankcijas savo nariams. Kaip esminius pokyčius pareiškėjai nurodė tai, kad susisiekimo ministrui priėmus 2005 m. spalio 4 d. įsakymą Nr. 3-434, LLMAA neteko anksčiau turėtos įtakos laivų agentų atestatų išdavimo procese, t. y. norint gauti laivo agento atestatą neberekėjo gauti LLMAA rekomendacijos. Praėjus keliems mėnesiams po reformos pasikeitė daugiau nei pusė LLMAA valdymo organų narių, kurie dalyvavo priimant su LLMAA rekomenduojamai tarifais siejamus sprendimus, nauja vadovybė naujame teisinių ir ekonominių aplinkybių kontekste keitė LLMAA veiklos prioritetus, todėl LLMAA rekomenduojami tarifai paskutinį kartą LLMAA apskritai buvo svarstomi 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA praradus galimybę užtikrinti LLMAA rekomenduojamų tarifų privalomumą, rašytiniuose

dokumentuose užfiksuotas LLMAA rekomenduojamų tarifų privalomumas tų pačių LLMAA narių faktiniais veiksmais vėliausiai 2006 m. pabaigoje buvo pakeistas nauju susitarimu – nebesilaikyti šių tarifų ir kainas nustatyti savo nuožiūra. Apie tokio „naujo susitarimo“ sudarymą leidžia spręsti tiesioginiai įrodymai. Konkrečiai, LLMAA atliko išsamią analizę, kurioje buvo palyginti 18 LLMAA narių faktiškai taikyti tarifai su LLMAA rekomenduojamais tarifais. Šios analizės rezultatai parodė, kad net 87,92% atvejų buvo linkę taikyti LLMAA rekomendacijos neatitinkančius tarifus bei 68,65% atvejų – mažesnius nei rekomenduojamus tarifus. Tokių duomenų kontekste galima daryti pakankamai pagrįstą išvadą, kad rinkoje objektyviai negalėjo būti nei vieno rinkos dalyvio, kuris teikdamas pasiūlymą dėl laivų agentavimo paslaugų teikimo galėtų tikėti, kad konkurentas laikysis 1998 m. nustatyto LLMAA rekomenduojamo minimalaus kainos lygio. LLMAA tarifų rekomendacijos nesilaikymas buvo tokio didelio masto ir truko tokį ilgą laikotarpį, kad bet kuriam rinkos dalyviui buvo arba turėjo būti pakankamai aišku, jog LLMAA rekomenduojami tarifai tų pačių LLMAA narių *de facto* yra pripažinti netekusiais galios. Konkurencijos teisėje laikomasi esminio principo, kad „susitarimą“ galima pripažinti tuomet, jeigu yra pasiekama šalių suderinta valia elgtis rinkoje tam tikru būdu. Savo ruožtu susitarimo formai nėra keliami jokie reikalavimai. Tai reiškia, kad susitarimas gali būti sudaromas viena forma, tačiau pakeistas arba panaikinamas visiškai kita forma – svarbiausia, kad susitarimo šalys suderintų savo valią elgtis rinkoje kitokiu būdu arba nustoti derinti savo veiksmus. Galimybę susitarimui pasibaigti *de facto* netiesiogiai pripažįsta ir Europos Komisija. Rašytiniais dokumentais užfiksuotas LLMAA narių susitarimas dėl rekomenduojamų tarifų taikymo faktiniais tų pačių LLMAA narių veiksmais buvo pakeistas nauju susitarimu – šių tarifų atsisakyti visiškai atitinka Europos Komisijos poziciją. Jeigu teismas atsisakytų pripažinti, kad LLMAA rašytinių sprendimų pakeitimas faktiniais veiksmais yra įmanomas – teismas turėtų taikyti giminingą institutą, kuris pakankamai gerai išplėtotas ES konkurencijos teisėje – „atsiribojimą“ nuo inkriminuojamo pažeidimo. ES konkurencijos teisės taikymo praktika leidžia daryti išvadą, kad tokiam atsiribojimui pakanka fakto, kad kiti susitarimo dalyviai būtų pakankamai aiškiai informuoti apie ketinimą nesilaikyti konkurenciją ribojančio susitarimo. Kiekvienas LLMAA narys savo faktiniais veiksmais leido vienas kitam pakankamai aiškiai suprasti, kad jie nesilaiko ir ateityje nesilaikys LLMAA rekomendacijos. Atitinkamai, tokia praktika galėtų būti vertinama, kaip visų susitarimo atsiribojimas nuo inkriminuojamo susitarimo ir tokio susitarimo faktinis pasibaigimas. Inkriminuojamo susitarimo egzistavimas po 2006 m. prieštarauja ne tik faktiniam LLMAA narių elgesiui, tačiau ir fundamentaliems ekonomikos teorijos dėsniams. Ekonomikos teorija teigia, kad karteliniai susitarimai gali būti sudaromi tik tuomet, kai įėjimo į rinką arba plėtros rinkoje barjerai yra pakankamai aukšti: nėra jokios logikos tartis palaikyti dirbtinai aukštą kainų lygį, jeigu į rinką gali lengvai įeiti nauji rinkos dalyviai ir konkurencingomis kainomis perimti visus kartelio dalyvių klientus. Nuo 2006 m. laivų agentavimo rinka yra pakankamai atvira, todėl šioje rinkoje veiklą norintys pradėti ūkio subjektai gali labai nesudėtingai tai padaryti – iš esmės tam pakanka, kad asmuo turėtų aukštąjį išsilavinimą, telefoną ir kompiuterį. Savo ruožtu, nuo 2006 m. LLMAA nepriklausančių rinkos dalyvių reikšmingai pradėjo daugėti. Tokiame kontekste LLMAA nariai negalėjo palaikyti dirbtinai aukšto kainų lygio, kadangi tokiu atveju visus jų klientus būtų perėmę LLMAA nepriklausantys rinkos dalyviai. Ekonomikos teorija taip pat teigia, kad jeigu kartelinius susitarimus visgi pasiseka sudaryti – esminė jų tolesnio egzistavimo prielaida – kartelio galimybė išaiškinti nukrypimus nuo pažeidimo ir griežtai nubausti pažeidėjus. Šiuo atžvilgiu esminis momentas yra tas, kad 2005 m. spalio 4 d. LLMAA netekus esminės reikšmės laivų agentų atestatų išdavimo procese ir pačiai LLMAA tapus suinteresuotai išsaugoti, o ne šalinti savo narius – Etikos kodekse numatytų sankcijų taikymas praktiškai tapo neįmanomas, o jeigu tokios sankcijos ir būtų pritaikytos – sunkiausią sankciją gavęs rinkos dalyvis absoliučiai nesijaustų nukentėjęs. Akivaizdu, kad tokia „sankcijų“ sistema negalėjo atgrasyti LLMAA narių nuo LLMAA rekomenduojamų tarifų nesilaikymo. Skundžiamajame nutarime yra spekuliuojama faktais ir įrodymais, siekiant įrodyti inkriminuojamo susitarimo egzistavimą po 2006 m. Nėra jokių įrodymų, kad inkriminuojamas susitarimas tęsėsi po 2010 m. liepos 2 d., kada susirinko Drausminis komitetas ir formaliai panaikino aktualumo neturinčius LLMAA rekomenduojamus tarifus, su jais siejamą Etikos kodekso

nuostatą ir paragino visus LLMAA narius konkuruoti savarankiškai sprendžiant dėl savo paslaugų kainos. Nepaisant to, ar Drausminis komitetas, kuris savo sudėtimi atitinka LLMAA valdybą, priimdamas šį sprendimą laikėsi sprendimų priėmimo tvarkos – toks sprendimas faktiškai panaikino beveik visus įrodymus, su kuriais siejamas inkriminuojamo susitarimo egzistavimas po 2006 m. Konstatavus, kad pažeidimas baigėsi vėliausiai 2006 m. pabaigoje, teismas turėtų pripažinti nutarimo pagrindu skirtas sankcijas neteisėtomis, kadangi jos yra taikytos praleidus 3 metų senaties terminą.

Pareiškėjai Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „MK Laivyba“ taip pat pažymėjo, jog Nutarime pateiktas baudos apskaičiavimas nėra motyvuotas taip, kaip to reikalauja fundamentalūs administracinės teisės principai. Dėl šios priežasties pareiškėjai neturi galimybės įvertinti atsakovo pateikto baudos apskaičiavimo teisingumo ir pagrįstumo – analogiškai teismas negali pilna apimtimi vykdyti teisminės priimtų sprendimų teisėtumo kontrolės. Nutarime pateikti motyvai neleidžia spręsti, ar atsakovas skaičiavo sankcijas nuo bendrųjų pajamų, ar nuo pajamų susijusių su pažeidimu; nepateikta aiškumo, koku procentiniu dydžiu buvo didinama bauda už kiekvienus pažeidimo metus; nesudarytos galimybės patikrinti, ar skaičiuojant pareiškėjų atžvilgiu taikytą baudą nebuvo padaryta elementarių skaičiavimo klaidų, nesudarytos galimybės įvertinti, ar visi atsakomybėn traukiami ūkio subjektai buvo vertinami jų nediskriminuojant. Nėra įvertintas nagrinėjamo pažeidimo pavojingumas, kuris lemia baudos dydį. Atsakovas visiškai nevertino, koks yra konkrečiai jo inkriminuojamo pažeidimo pavojingumas, ypač atsižvelgiant į tai, kad tyrimo metu buvo surinkti ir pateikti duomenys, kurie patvirtina, kad LLMAA rekomenduojami tarifai praktiškai buvo neaktualūs ir objektyviai negalėjo būti aktualūs dėl intensyvios konkurencijos rinkoje.

Pareiškėjas Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“ taip pat nurodė, kad iš esmės pats sumokėjo laivų valdytojams taikytus agentavimo tarifus, kuriuos laivų valdytojai įtraukdavo į pareiškėjui taikomų paslaugų kainą. Atsakovas nepagrįstai atsisakė taikyti pareiškėjo atsakomybę lengvinančias aplinkybes. Skundžiamajame nutarime esminių tyrimo metu nustatytų aplinkybių pripažinimas nėra vertinamas, kaip atsakomybę lengvinanti aplinkybė, kadangi pareiškėjas nepripažino pažeidimo (t. y. teisinio kvalifikavimo). Toks vertinimas neatitinka teisės aktų, kurie kalba apie „aplinkybių“, o ne „pažeidimo“ ar „teisinio kvalifikavimo“ pripažinimą. Atsakovo pozicijos taip pat nepalaiko teismų praktika, sisteminis sisteminio konkurencijos teisės normų taikymas ir pačio atsakovo ankstesnė praktika. Inkriminuojamo susitarimo neįgyvendinimas nepagrįstai nėra pripažintas kaip atsakomybę lengvinanti aplinkybė, nėra pateikiama bent kiek labiau pagrįstų motyvų, kurie pateisintų atsisakymą taikyti šią atsakomybę lengvinančią aplinkybę.

Pareiškėjas UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ taip pat nurodė, kad Konkurencijos tarybos paskirta 21 600 Lt bauda yra neproporcinga pažeidimo pavojingumui, nes inkriminuojamas pažeidimas nesukėlė reikšmingų pasekmių rinkai, pažeidimas nėra pavojingas, nes po 2006 m. LLMAA tarifai prarado aktualumą, todėl yra nežymi LLMAA rekomendacijos žala rinkai. Geografinė rinka, su kuria siejamas pažeidimas, yra lokalaus pobūdžio, kadangi tarifai po 2006 m. nebuvo aktualūs, tai nebuvo tikslo dirbtinai pakelti laivų agentavimo paslaugų įkainius. Nuo 2006 m. gegužės 22 d. bendrovė teikė laivų agentavimo paslaugas tik savo susijusiai bendrovei UAB „CMA CGM LIETUVA“. Tai reiškia, kad bendrovė nekonkuravo dėl trečiųjų asmenų laivų agentavimo (t. y. neveikė rinkoje), todėl jos atžvilgiu vėliausiai nuo 2006 m. gegužės 22 d. negalima išvelgti pažeidimo dėl tų pačių priežasčių, dėl kurių buvo nutrauktas tyrimas UAB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu. Analogiškoje situacijoje išvelgusi pažeidimą bendrovės veiksmuose Konkurencijos taryba diskriminuoja pareiškėją minėtų bendrovių atžvilgiu. Pareiškėjas prie inkriminuojamo pažeidimo niekaip neprisidėjo – nei skatino kitus LLMAA narius sudaryti inkriminuojamą susitarimą, nei pats taikė LLMAA rekomenduojamus tarifus (100 % visų atvejų taikyti laivų agentavimo tarifai buvo gerokai žemiau LLMAA rekomenduojamo lygmens, kadangi bendrovė už fiksuoto dydžio užmokestį agentavo susijusios bendrovės laivus).

Pareiškėjai UAB „BPA“, UAB „Jūrtransa“ taip pat nurodė, jog pareiškėjai atsakomybėn vėliausiai galėjo būti patraukti 2009 m. pabaigoje. Konkurencijos tarybos paskirta 321 700 Lt bauda (UAB „BPA“) ir 27 500 Lt bauda (UAB „Jūrtransa“) yra neproporcingos pažeidimo pavojingumui,

nes inkriminuojamas pažeidimas nesukėlė reikšmingų pasekmių rinkai, pažeidimas nėra pavojingas, nes po 2006 m. LLMAA tarifai prarado aktualumą, todėl yra nežymi LLMAA rekomendacijos žala rinkai. Remiantis Baudų skyrimo taisyklių 2 punktu, baudos dydis nustatomas pirmiausiai įvertinus pažeidimo pavojingumą. Pagal šių taisyklių 3 punktą, nustatant pažeidimo pavojingumą, reikia atsižvelgti į pažeidimo pobūdį, pažeidimo pasekmes rinkai bei su pažeidimu susijusios geografinės teritorijos plotą. Kadangi laivų agentavimo paslaugų geografinė rinka apima tik Klaipėdos valstybinį jūrų uostą, pažeidimas turi būti vertinamas kaip mažiau pavojingas. Atsakovas planuoja patvirtinti gaires, kuriomis nustatys kriterijus, leidžiančius tokius pažeidimus laikyti mažareikšmiais. Remiantis gairių 5 punktu, Konkurencijos taryba, vertindama pažeidimo mastą ir trukmę, atsižvelgs į keletą aplinkybių, tame tarpe ir teritorijos, kurioje padarytas pažeidimas, dydį. Jei teritorija yra lokali, veiksmai gali būti pripažinti mažareikšmiais. Tokios pozicijos laikosi ir pareiškėjas UAB „Fertimara“, dėl jam paskirtos 138 400 Lt baudos. UAB „Fertimara“ teigė, kad Konkurencijos taryba netinkamai skaičiavimo baudas, nes neaišku, kokia apimtimi buvo atsižvelgta į su pažeidimu susijusias pajamas, kodėl Konkurencijos taryba išskyrė tris grupes pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalį susijusiose pajamose, baudos, kurios kelis ar keliasdešimt kartų viršija pajamas iš laivų agentavimo veiklos, negali būti laikomos proporcingomis. Atsakovas, skirdamas pareiškėjui baudą, turėjo atsižvelgti į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes, t. y. taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, kad tyrimo metu pareiškėjas pripažino nustatytas esmines faktines aplinkybes. Iš esmės tapačius argumentus nurodė ir pareiškėjas UAB „Vakarų laivų agentai“ dėl jam paskirtos 211 500 Lt baudos.

Pareiškėjas UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ taip pat pažymėjo, kad Konkurencijos tarybos jam paskirta 69 600 Lt bauda yra neproporcinga pažeidimo pavojingumui, nes inkriminuojamas pažeidimas nesukėlė reikšmingų pasekmių rinkai. Pažeidimas nėra pavojingas, nes po 2006 m. LLMAA tarifai prarado aktualumą, todėl yra nežymi LLMAA rekomendacijos žala rinkai; geografinė rinka, su kuria siejamas pažeidimas yra lokalaus pobūdžio; kadangi tarifai po 2006 m. nebuvo aktualūs, nebuvo tikslo dirbtinai pakelti laivų agentavimo paslaugų įkainius.

Pareiškėjas MK „Laivyba“ papildomai nurodė, kad atsakovas nevertino, koks yra konkrečiai jo inkriminuojamo pažeidimo pavojingumas, ypač atsižvelgiant į tai, kad tyrimo metu buvo surinkti ir pateikti duomenys, kurie patvirtina, kad LLMAA rekomenduojami tarifai praktiškai buvo neaktualūs ir objektyviai negalėjo būti aktualūs dėl intensyvios konkurencijos rinkoje, tuo tarpu pareiškėjas iš esmės pats sumokėjo laivų valdytojams taikytus agentavimo tarifus, kuriuos laivų valdytojai įtraukdavo į pareiškėjui taikomų paslaugų kainą. Atsakovas nepagrįstai atsisakė taikyti pareiškėjo atsakomybę lengvinančias aplinkybes. Skundžiamajame nutarime esminių tyrimo metu nustatytų aplinkybių pripažinimas nėra vertinamas, kaip atsakomybę lengvinanti aplinkybė, kadangi pareiškėjas nepripažino pažeidimo (t. y. teisinio kvalifikavimo). Toks vertinimas neatitinka teisės aktų, kurie kalba apie „aplinkybių“, o ne „pažeidimo“ ar „teisinio kvalifikavimo“ pripažinimą. Atsakovo pozicijos taip pat nepalaiko teismų praktika, sisteminis konkurencijos teisės normų taikymas ir paties atsakovo ankstesnė praktika. Skundžiamajame nutarime inkriminuojamo susitarimo neįgyvendinimas nepagrįstai nėra pripažintas kaip atsakomybę lengvinanti aplinkybė, nėra pateikiama bent kiek labiau pagrįstų motyvų, kurie pateisintų atsisakymą taikyti šią atsakomybę lengvinančią aplinkybę.

Pareiškėjas UAB „Nordis Shipping Service“ taip pat nurodė, kad Konkurencijos tarybos paskirta 21 600 Lt bauda yra neproporcinga pažeidimo pavojingumui, nes inkriminuojamas pažeidimas nesukėlė reikšmingų pasekmių rinkai, pažeidimas nėra pavojingas, nes po 2006 m. LLMAA tarifai prarado aktualumą, todėl yra nežymi LLMAA rekomendacijos žala rinkai. Geografinė rinka, su kuria siejamas pažeidimas, yra lokalaus pobūdžio, kadangi tarifai po 2006 m. nebuvo aktualūs, nebuvo tikslo dirbtinai pakelti laivų agentavimo paslaugų įkainius.

Pareiškėjas UAB „Prekybos namai „Skelmė““ taip pat nurodė, kad Konkurencijos tarybos paskirta 127 100 Lt bauda yra neproporcinga pažeidimo pavojingumui, nes inkriminuojamas pažeidimas nesukėlė reikšmingų pasekmių rinkai, pažeidimas nėra pavojingas, nes po 2006 m. LLMAA tarifai prarado aktualumą, todėl yra nežymi LLMAA rekomendacijos žala rinkai;

geografinė rinka, su kuria siejamas pažeidimas yra lokalaus pobūdžio; kadangi tarifai po 2006 m. nebuvo aktualūs, nebuvo tikslo dirbtinai pakelti laivų agentavimo paslaugų įkainius.

Pareiškėjas UAB „Vakarų laivų agentai“ pažymėjo, kad visose 2006-2011 m. pareiškėjo išrašytose sąskaitose 82,03 proc. atvejų laivų agentavimo paslaugų tarifai buvo mažesni už LLMAA rekomenduojamus. Toks faktinis konkurenciją ribojančio susitarimo pasibaigimas turėtų būti vertinamas kaip konkurencijos teisės pažeidimo pasibaigimas.

Atsakovas Konkurencijos taryba atsiliepimuose į pareiškėjų Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“ (t. 43, b. l. 64-99), UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ (t. 57, b. l. 58-94), UAB „BPA“ (t. 89, b. l. 1-34), UAB „Fertimara“ (t. 39, b. l. 77-118), UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ (t. 78, b. l. 43-76), UAB „MK Laivyba“ (t. 52, b. l. 124-165), UAB „Nordis Shipping Service“ (t. 84, b. l. 49-80), UAB „Prekybos namai „Skelmė“ (t. 81, b. l. 87-120) UAB „Vakarų laivų agentai“ (t. 35, b. l. 56-95), LLMAA (t. 48, b. l. 1-29) skundus nurodė, kad su pareiškėjų skundais nesutinka ir prašė juos atmesti kaip nepagrįstus.

Atsiliepimuose į Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB „Prekybos namai „Skelmė“, LLMAA skundus nurodė, kad, atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, galima daryti pagrįstą išvadą, jog LLMAA priimtu sprendimu buvo siekiama koordinuoti asociacijai priklausančių laivų agentavimo paslaugas teikiančių ūkio subjektų elgesį ir riboti konkurenciją tarp šių ūkio subjektų. Atsakovas teigė, kad tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, jog egzistavo pirmoji atsakomybei pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį taikyti reikalinga sąlyga, t. y. LLMAA ir jos narių susitarimas elgtis bendrai sutartu būdu savo veikloje laikantis nustatytų minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų bei antroji būtina sąlyga, kad susitarimo objektas yra tiesioginis ar netiesioginis laivų agentavimo paslaugų kainų nustatymas. Pažymėjo, kad ne viename LLMAA posėdyje buvo sprendžiamas klausimas dėl laivų agentavimo paslaugos minimalių tarifų. Susitarimo objektas buvo būtent laivų agentavimo paslaugų kainų (minimalių) nustatymas, kuriuo buvo siekiama koordinuoti narių veiksmus ir palaikyti aukštesnį nei būtų normalios konkurencijos sąlygomis kainų lygį. Skundžiamo Nutarimo 4, 8 dalyse išsamiai įvertinta, kad LLMAA sprendimas turėjo ne rekomendacinį, o privalomąjį pobūdį. Nustatyti tarifai iš esmės iškreipė konkurencijos sąlygas ne tik tarp LLMAA narių, bet ir visoje Klaipėdos jūrų uosto laivų agentavimo paslaugų rinkoje. Sudarydami susitarimą laivų agentavimo paslaugas teikiantys ūkio subjektai siekė nustatyti laivų agentavimo paslaugų kainas ir dirbtinai palaikyti aukštesnį nei būtina normaliomis konkurencijos sąlygomis kainų lygį Klaipėdos jūrų uoste.

Dalyvaudami asociacijų posėdžiuose, pareiškėjai tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal asociacijų rekomendacijas. Net ir tai, kad pareiškėjai nedalyvavo kai kuriuose iš LLMAA organizuotų posėdžių, nesudaro pagrindo konstatuoti, jog jie nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyviai. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjai koku nors būdu būtų išreiškę savo nesutikimą su asociacijose priimtais sprendimais nei kai juose dalyvavo tiesiogiai, nei kai juose nedalyvavo. Draudžiamo susitarimo egzistavimą patvirtina ne tik LLMAA posėdžių protokoluose įtvirtintos aplinkybės, bet ir Etikos kodeksas, įtvirtinęs pareigą laikytis LLMAA priimtų rekomenduojamų tarifų, taip pat viešas tarifų skelbimas LLMAA interneto tinklapyje. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės leidžia vienareikšmiškai daryti išvadą, kad pareiškėjai išreiškė valią elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, todėl laikytini nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviais. Narystė LLMAA nebuvo privaloma, todėl kiekvienas laivų agentavimo paslaugas teikiantis ūkio subjektas galėjo savarankiškai nuspręsti, ar LLMAA vykdoma veikla atitinka jo veiklos tikslus, todėl turėjo įvertinti, kokie yra šios asociacijos veiklos principai, tikslai. Nors pareiškėjai skunde ir nurodo, kad narystė LLMAA buvo tik formalumas dėl galiojusio teisinio reguliavimo, tačiau įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, su tokiais pareiškėjų argumentais nesutiko. Narystė LLMAA nebuvo privaloma, norint gauti šios Asociacijos rekomendaciją, kuri buvo būtina norint gauti licenciją, suteikiančią teisę teikti laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste. Dėl šių priežasčių darė išvadą, kad pareiškėjai neprivalėjo būti asociacijos nariai tam, kad galėtų teikti laivų agentavimo paslaugas. Pareiškėjai pagrįstai pripažinti

Konkurencijos tarybos nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviais, nes aktyviai dalyvavo LLMAA veikloje. Kita vertus, net ir pasyvus elgesys jokiū būdu nereiškia nedalyvavimo draudžiamame susitarime, priešingai – tai rodo, kad pareiškėjai tyliai sutiko su priimtais sprendimais ir išreiškė savo valią jų laikytis bei elgtis rinkoje pagal suderintą elgesio modelį.

Tyrimo metu nebuvo rasta duomenų, kad draudžiamas susitarimas būtų panaikintas formaliu LLMAA sprendimu. Draudžiamas susitarimas galiojo ir po 2006 m., kurio pagrindinis tikslas buvo fiksuoti laivų agentavimo paslaugų kainas. Susitarimo egzistavimo faktą ir objektą patvirtina tokie faktai kaip LLMAA Etikos kodekso 2.4.4.6. punkto galiojimas nuo 2003 m. iki 2011 m., LLMAA įstatuose numatyta pareiga laikytis Etikos kodekso, LLMAA tarifų ir Etikos kodekso talpinimas internetiniame tinklalapyje iki 2010 m. liepos 13 d., 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA sprendimas, nukreiptas į ateitį, numatantis pareigą LLMAA nariams ateityje laikytis LLMAA tarifų, kad būtų palaikomas dėl LLMAA veiksmų susiformavęs kainų lygis rinkoje.

Iš byloje surinktų faktinių duomenų, LLMAA dokumentų ir sprendimų visumos galima nustatyti, kad LLMAA neabejotinai buvo numaciusi pareigą savo nariams laikytis tarifų ir šią pareigą dar kartą patvirtino 2006 m. balandžio 25 d. čia pat formuluodama ateities tikslą – siekti, kad būtų vadovaujama LLMAA tarifų lentele, o ne priešingai – panaikinti tarifus, nurodyti LLMAA nariams, kad LLMAA nebenustatinės tarifų ar pan. Tai, jog kurį laiką nebuvo LLMAA nariams taikomos drausminės procedūros dėl to, kad šie taikė žemesnius tarifus nei LLMAA tarifai, nereiškia, kad Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto nuostata, patvirtinta Visuotiniame LLMAA susirinkime, tiesiog nustojo galioti. Tai, kad po 2006 m. LLMAA tarifai nebuvo aktyviai svarstomi LLMAA valdymo organuose ir kad Drausminis komitetas netaikė sankcijų, dar nereiškia, kad draudžiamas susitarimas pasibaigė. Per 13 metų draudžiamo susitarimo galiojimo laikotarpį yra normalu, kad draudžiamo susitarimo šalių elgesys ir draudžiamo susitarimo įgyvendinimo formos ar bendradarbiavimo intensyvumas keičiasi, tačiau šios aplinkybės niekaip neįrodo, kad draudžiamas susitarimas pasibaigė. Pati LLMAA 2006 m. balandžio 25 d. susirinkime pripažino, kad yra „susiklosčiusi kainų rinka“, todėl galima sakyti, kad ilgainiui LLMAA aktyvi veikla dėl tarifų sumažėjo, nes dėl ilgalaikio bendradarbiavimo, susitarimo įgyvendinimui nebereikėjo imtis jokių aktyvių priemonių, ypač kai pats susitarimas nustatyti ir laikytis minimalių laivų agentavimo tarifų buvo aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtintas 2003 m. LLMAA visuotiniame narių susirinkime priimtame Etikos kodekse, o patys tarifai buvo skelbiami LLMAA interneto tinklalapyje iki 2010 m. liepos mėn. Visuma įvairių faktinių aplinkybių įrodo, kad LLMAA nustatė tarifus ir įpareigojo savo narius jų laikytis, o į LLMAA įstojantys ūkio subjektai turėjo tai žinoti ir įvertinti. Jeigu ūkio subjektai, žinodami LLMAA veiklą, vis dėlto nusprendė, kad ji atitinka jų pačių tikslus ir įstojo į asociaciją ar neišstojo iš jos, reiškia, kad jie pritarė LLMAA tikslams ir vykdomai veiklai, t. y. prisijungė prie draudžiamo susitarimo. LLMAA nariai, net neturėdami nei tiesioginės, nei numanomos „pareigos“ tapti LLMAA nariais, ypač atidžiai turėjo įvertinti savo narystės LLMAA tikslingumą, be kita ko, atsižvelgdami į itin aiškiai ir nedviprasmiškai išreikštą LLMAA poziciją dėl jos narių taikytinų laivų agentavimo tarifų.

Manė, kad pareiškėjai sutapatina „viešą ir vienareikšmišką“ atsiribojimą nuo draudžiamos susitarimo su LLMAA narių draudžiamo susitarimo neįgyvendinimu. Pareiškėjai bando įrodinėti, kad visi LLMAA nariai „viešai“ atsiribojo nuo inkriminuojamo susitarimo vėliausiai 2006 m. pabaigoje. Tokia pozicija yra atmestina kaip nepagrįsta, nes vadovaujantis elementaria logika, ūkio subjekto susitarimo neįgyvendinimo veiksmas nėra jo „viešas ir vienareikšmiškas“ atsiribojimas nuo paties susitarimo. Tai, kad konkretus ūkio subjektas nesilaikė LLMAA tarifo, dar nereiškia, kad apie tai sužinojo kiti susitarimo dalyviai ir kad jie aiškiai ir nedviprasmiškai suprato, kad šis ūkio subjektas nesilaikys LLMAA tarifų ir ateityje. Todėl visi LLMAA nariai galėjo pagrįstai tikėtis, kad šis konkretus ūkio subjektas laikosi ir laikysis LLMAA tarifų ateityje. Jeigu LLMAA ar jos nariai iš tikrųjų būtų siekę pasitraukti iš konkurenciją ribojančio susitarimo, turėjo tai tinkamai komunikuoti kitiems susitarimo dalyviams, kad, jei neketina laikytis LLMAA tarifų, pavyzdžiui, tai padarę raštu, kad vėliau turėtų to įrodymus. Pagal ESTT praktiką „viešas ir vienareikšmiškas“ atsiribojimas nuo draudžiamo susitarimo suprantamas siaurai (griežtai), t. y. taikomas labai išimtiniais atvejais. Nutarime buvo įrodyta, kad LLMAA nariai, stodami į asociaciją įsipareigojo laikytis LLMAA

tarifų, kas reiškia, kad LLMAA ir jos nariai sudarė draudžiamą susitarimą. Todėl, nenorėdami būti pripažinti sudariusiais draudžiamą susitarimą Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio prasme, LLMAA nariai turėjo Konkurencijos tarybai pateikti įrodymus, kad bent po 2006 m. jie dalyvavo LLMAA veikloje neturėdami antikonkurencinių ketinimų ir įrodyti, kad patvirtino savo konkurentams, jog dalyvauja LLMAA veikloje, turėdami kitokių tikslų nei kiti LLMAA nariai. Tačiau tokių įrodymų nei vienas ūkio subjektas nepateikė.

Pareiškėjų argumentas, kad LLMAA tarifai buvo rekomendaciniai, o ne privalomi, atmestinas. Ūkio subjektų asociacijos sprendimas iš esmės apima bet kokias asociacijos taisykles, sprendimus, kurie yra privalomi ar rekomendaciniai jos nariams, elgesio kodeksus ir bet ką, kas atspindi asociacijos siekį koordinuoti jos narių elgesį pagal jos įstatus. LLMAA veiksmai svarstant klausimus, susijusius su rekomenduojamais minimaliais laivų agentavimo tarifais akivaizdžiai įrodo ne tik tai, kad LLMAA siekė koordinuoti savo narių veiksmus, kad būtų palaikomas bendras aukštesnis laivų agentavimo paslaugų kainų lygis, bet ir tai, kad tie tarifai buvo privalomi visiems LLMAA nariams ir tokio privalomumo siekė LLMAA. LLMAA įstatai ir Etikos kodeksas laikytini pagrindiniai LLMAA veiklos dokumentai, kuriais asociacija ir jos nariai vadovaujasi kasdienėje veikloje. Be to, šie LLMAA dokumentai buvo priimti LLMAA visuotiniame narių susirinkime ir jie nebuvo panaikinti, todėl teigti, kad šių dokumentų kai kurios nuostatos negalioja, taip pat nėra jokio pagrindo. Be to, informacija apie rekomenduojamus minimalius laivų agentavimo tarifų dydžius bei Etikos kodeksas, kuriame aiškiai nurodytos sankcijos už LLMAA tarifų nesilaikymą buvo talpinami LLMAA internetiniame tinklalapyje bent iki 2010 m. liepos 13 d. Tai įrodo ne tik tai, kad LLMAA ir po 2006 m. turėjo tikslą koordinuoti savo narių veiklą dėl tarifų laikymosi, bet ir tai, kad tarifai turėjo ne rekomendacinį, o privalomą pobūdį.

Nors 2010 m. liepos 2 d. Drausminio komiteto sprendimas buvo priimtas siekiant išvengti atsakomybės už padarytą pažeidimą, tai neatleidžia LLMAA ir jos narių nuo būtinybės tokio pažeidimo, kuris pasireiškia bendru visų narių ir LLMAA susitarimu nustatyti minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, nutraukimą atlikti tinkamai, t. y. taip, kad visiems būtų vienareikšmiškai aišku, jog nebėra bendros valios tartis dėl tarifų ir tokiu būdu koordinuoti savo sprendimus dėl vykdomos ūkinės veiklos. Jeigu LLMAA būtų siekusi iš tikrųjų nutraukti draudžiamą susitarimą, tai ji būtų tai padariusi pagal LLMAA įstatų ir Etikos kodekso reikalavimus, t. y. tokiu būdu, kad visi LLMAA nariai žinotų apie tokį LLMAA sprendimą ir laikytų šį sprendimą teisėtu ir privalomu vadovautis. Jeigu pareiškėjai būtų iš tikrųjų siekę nedalyvauti draudžiamame susitarime, jie būtų aiškiai ir vienareikšmiškai pareiškę visiems LLMAA nariams, kad jie neketina laikytis Etikos kodekso ir kitų LLMAA sprendimų, pagal kuriuos yra privaloma laikytis LLMAA tarifų ir nedalyvauja jokiaje LLMAA veikloje susijusioje su laivų agentavimo kainų nustatymu. 2010 m. liepos 2 d. Drausminio komiteto sprendimas nebuvo žinomas daugeliui LLMAA narių, todėl negalima laikyti, kad draudžiamas susitarimas, kuriame dalyvavo LLMAA, buvo nutrauktas 2010 m. liepos 2 d., tačiau jis truko bent iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos 2011 m. rugpjūčio mėn.

Įrodinėdama, kad draudžiamas susitarimas tarp LLMAA narių egzistavo ir po 2006 m., Konkurencijos taryba vadovavosi ESTT ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) praktikoje suformuotomis taisyklėmis, kad pažeidimui konstatuoti pakanka nustatyti susitarimo tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo faktą ir susitarimo objektą – tiesioginį arba netiesioginį prekės (paslaugos) kainos nustatymą (fiksavimą). Šie pažeidimo sudėties elementai buvo nustatyti LLMAA sprendimuose ir veikloje iki 2006 m. ir nepertraukiamai tęsėsi po 2006 m. Šis įpareigojimas nepertraukiamai galiojo iki pat Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo pabaigos 2011 m., o LLMAA tarifai buvo skelbiami LLMAA internetiniame tinklalapyje iki pat 2010 m. liepos 13 d. Be to, 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA sprendimas, kad jos nariai ir toliau laikytųsi tarifų, buvo nukreiptas į ateitį ir už šio įpareigojimo nesilaikymą numatyta sankcija. Tokie dokumentiniai įrodymai yra neginčijami ir tiesiogiai įrodo, kad ir po 2006 m. buvo sudarytas draudžiamas susitarimas per LLMAA sprendimus fiksuoti laivų agentavimo paslaugų kainas. Šių neginčijamų įrodymų pareiškėjai nepaneigė, todėl įrodinėjimo našta (t. y. įrodyti, kad draudžiamas susitarimo nebuvo ar kad LLMAA ar jos nariai aiškiai ir vienareikšmiškai atsiriboję nuo

draudžiamo susitarimo) perėjo pareiškėjams. Vien tik abstraktūs pareiškėjų teiginiai apie egzistavusią „viešą paslaptį“, kad niekas nesilaiko tarifų, ar „viešą paslaptį“, kad LLMAA sprendimų neprivalu laikytis ir pan., yra nepakankami.

Pagal ESTT praktiką konkurencijos teisės pažeidimas dirbtinai neskaidomas, kai jis turi vieną bendrą tikslą. Dar daugiau skirtingais laikotarpiais sudaryti susitarimai gali būti sujungti į vieną susitarimą, jeigu yra nustatoma, kad jis turi vieną tikslą. LLMAA ir jos narių sudarytas susitarimas dėl minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymo yra vientisas, turintis vieną aiškų tikslą, nepasikeitusį per visus 13 metų – reguliuoti laivų agentavimo paslaugų kainas, susitarimas, sudarantis vieną tęstinį Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimą. Natūralu, kad per tokį ilgą – 13 metų – trukusį kartelio egzistavimo laikotarpį keitėsi kai kurie faktai LLMAA veikloje, bet esmė vis tiek išliko ta pati: per visą kartelio egzistavimo laikotarpį (1998-2011 m.) buvo LLMAA įpareigojimas laikytis rekomenduojamų minimalių laivų agentavimo tarifų, kurie buvo skirti reguliuoti laivų agentavimo paslaugų kainas. Be to, visus draudžiamo susitarimo dalyvius, jų valią dalyvauti draudžiamame susitarime laike apjungė narystė LLMAA, privalomumas laikytis jos įstatuose ir Etikos kodekse įtvirtintų įpareigojimų. Todėl bandymas skaidyti šį draudžiamą susitarimą į atskirus laikotarpius būtų dirbtinis ir akivaizdžiai nepagrįstas, kadangi bet kuriuo atveju visą laikotarpį nuo 1998 m. iki 2011 m. LLMAA ir jos nariai turėjo vieną ir tą patį ekonominį tikslą – nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus, o suskaidymas sudarytų dirbtines ir teisės normų reikalavimams prieštaraujančias sąlygas ūkio subjektams išvengti atsakomybės už sunkų Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimą.

Nesutiko, kad draudžiamo susitarimo pabaiga gali būti siejama su LLMAA vadovybės pasikeitimu ar tai, kad mažiau įmonių tapdavo LLMAA nariais nei anksčiau. Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimas, sudarant pagal savo tikslą konkurenciją ribojantį susitarimą dėl kainų nustatymo, konstatuojamas nepriklausomai nuo tokio susitarimo dalyvių skaičiaus ar susitarime nedalyvaujančių ūkio subjektų skaičiaus. Taip pat pažeidimo pabaiga negali būti siejama vien su ta faktine aplinkybe, kad LLMAA rekomendacijos išdavimą pakeičia jos nuomonės atestatų komisijoje išreiškimas, kadangi tai, kad susitarimo laikymosi užtikrinimas nėra tiesiogiai siejamas su teisės verstis tam tikra ūkine veikla įgijimu, taip pat nedaro įtakos jo prieštaravimui Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio reikalavimams. Kita vertus, šių faktinių aplinkybių LLMAA veikloje atsiradimas (ar pasikeitimas) niekaip nepanaikino LLMAA Etikos kodekse įtvirtinto įpareigojimo laikytis tarifų ir nepanaikino pačių tarifų, tačiau – priešingai – net ir pasikeitus LLMAA vadovybei Etikos kodeksas ir tarifai ne tik kad liko galioti, bet dar ir buvo skelbiami LLMAA internetiniame tinklalapyje. Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimas tęsėsi ne iki 2006 m., kaip mano pareiškėjai, bet iki 2011 m. rugpjūčio mėn., todėl patraukimo atsakomybės senaties terminas nėra pasibaigęs.

Nutarime nurodytos aplinkybės, kuriomis Konkurencijos taryba rėmėsi skaičiuodama baudas, sudaro sąlygas pareiškėjams tinkamai įgyvendinti jų teisę į gynybą ir pateikti argumentus dėl Konkurencijos tarybos vertinimo pagrįstumo ir teisėtumo. Tam, kad pareiškėjai galėtų įvertinti, ar Konkurencijos taryba, skirdama baudas, laikėsi atitinkamų teisės aktų reikalavimų, teisingumo, protingumo ir proporcingumo principų, nėra reikalinga konkreti formulė ar metodas, kurį naudojo Konkurencijos taryba. Nutarime aiškiai įvardinta, į kokias aplinkybes buvo atsižvelgta vertinant pažeidimo pavojingumą, trukmę, taip pat nurodytos aplinkybės, susijusios su sunkinančių bei lengvinančių aplinkybių taikymu pareiškėjų atžvilgiu. Pareiškėjai skunde nenurodė ne tik formalų baudų skyrimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą rodančių aplinkybių, bet ir nepateikia jokių materialių argumentų, kodėl buvo pažeistos jų teisės į gynybą.

Baudų nustatymo taisyklės numatė baudų skaičiavimą nuo bendrųjų pajamų, vadovaujantis teisingumo bei protingumo principais Konkurencijos taryba baudas ūkio subjektams diferencijavo atsižvelgiant į tai, kokią dalį jų bendrosiose pajamose sudaro pajamos iš laivų agentavimo veiklos, t. y. atsižvelgė į ūkio subjektų su pažeidimu susijusias pajamas. Kadangi priskyrimas tam tikrai grupei padarytas vadovaujantis objektyviais kriterijais ir šie kriterijai įvardyti Konkurencijos tarybos nutarime, nėra pagrindo teigti, kad Konkurencijos tarybos atliktas baudų skaičiavimas yra nepagrįstas ar pažeidžia lygiateisiškumo principus. Esant susitarimui nustatyti

paslaugos kainas, pažeidimo pavojingumas nepriklauso nuo konkrečių pareiškėjų veiksmų bei dalyvavimo nustatytame pažeidime formos, o poveikis konkurencijai rinkoje taip pat vertinamas viso susitarimo bendrai, Konkurencijos taryba visų pareiškėjų atžvilgiu pažeidimo pavojingumą vertino vienodai ir taikė 5 proc. dydį už pažeidimo pavojingumą. Bauda buvo didinama visiems ūkio subjektams vienodu dydžiu, tačiau galutinis baudos už pažeidimo trukmę dydis priklausė nuo konkrečios ūkio subjekto dalyvavimo pažeidime trukmės. Pažeidimo trukmė skiriasi kiekvieno atitinkamo ūkio subjekto atžvilgiu, priklausomai nuo šio ūkio subjekto prisijungimo prie draudžiamo susitarimo momento, kurie yra nurodyti nutarimo 8.4 dalyje. Taip pat atsižvelgta į individualias ūkio subjektų aplinkybes, kurios lėmė, kad ūkio subjektai nutraukė savo dalyvavimą draudžiamame susitarime anksčiau nei Konkurencijos taryba baigė tyrimą. Nagrinėjamu atveju buvo sudarytas vienas žalingiausių galimų konkurencijos taisyklių pažeidimų – susitarimas nustatyti paslaugos kainą, kurio neigiamos pasekmės, be kita ko, neapsiribojo teritorija, kurioje jis buvo įgyvendinamas, kadangi dėl Klaipėdos jūrų uosto svarbos ir nagrinėjamų paslaugų svarbos tarptautinei prekybai, turėjo poveikį prekybai tarp valstybių narių.

Remiantis Baudų nustatymo taisyklėmis, užimamos rinkos dalis yra tik viena iš vertintinų aplinkybių, kuri savaime nelemia skirtinos baudos mažinimo. Byloje nėra įrodymų, kad pareiškėjai būtų ėmęsi kokių nors veiksmingų priemonių atsiribodami nuo LLMAA sprendimo taikyti minimalius tarifus ir bent asociacijos narius informuodami apie tai, kad neketina šių tarifų laikytis, ar būtų kreipęsi į Konkurencijos tarybą dėl draudžiamo susitarimo. Todėl darė išvadą, kad pareiškėjų atžvilgiu nebuvo nustatyta jokių išskirtinių ar specifinių aplinkybių, dėl kurių skirtina bauda turėtų būti mažinama už tariamai nereikšmingą pareiškėjų įtaką pažeidimui. Pareiškėjai nepagrindė, jog jie nė karto netaikė tarifų, t. y. sąmoningai nukrypo nuo draudžiamo susitarimo ir jo nerealizavo, todėl Konkurencijos taryba tinkamai įvertino faktines nagrinėjamos bylos aplinkybes ir pagrįstai nesumažino baudos pareiškėjams šiuo pagrindu.

Papildomai atsiliepime į UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ skundą atsakovas nurodė, kad tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, jog pareiškėjas buvo LLMAA narys nuo 2003 m. balandžio mėn. iki 2009 m. gruodžio 4 d. Pareiškėjas dalyvavo ir balsavo posėdžiuose, kuriuose buvo priimami sprendimai taikyti LLMAA nariams sankcijas dėl to, kad šie nesilaikė LLMAA nustatytų tarifų. Tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose LLMAA posėdžiuose, nesudaro pagrindo daryti išvadą, jog pareiškėjas nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis. Remiantis ESTT praktika, asociacijos nariai, nedalyvavę susirinkime, kai buvo priimtas sprendimas, yra atsakingi už draudžiamo susitarimo sudarymą visais atvejais, išskyrus, kai jie aiškiai išreiškė savo nesutikimą būti įpareigotiems tokio įmonių asociacijos sprendimo ir kitiems dalyviams toks nesutikimas buvo aiškus. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas koku nors būdu būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijose priimtais sprendimais.

Pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad jis yra UAB „CMA CGM Shipping agency (Lietuva)“ dukterinė įmonė, kad teikė laivų agentavimo paslaugas 2006-2009 m. išimtinai tik savo motininei įmonei ir kad neturėjo faktinės veikimo laisvės veikti laivų agentavimo rinkoje. Pareiškėjo skunde pateikta agentavimo sutartis su UAB „CMA CGM Shipping agency (Lietuva)“ niekaip neįrodo, kad pareiškėjas ir UAB „CMA CGM Shipping agency (Lietuva)“ suvaržė pareiškėjo ūkinę laisvę taip, kad pareiškėjas negalėjo savarankiškai vykdyti atitinkamos veiklos rinkoje, ir apsiribojo tik „vidinių“ užduočių vykdymu. Tuo tarpu tai, kad pareiškėjas kaip savarankiškai ūkinę veiklą vykdančias ūkio subjektas teikė laivų agentavimo paslaugas išimtinai kažkuriai vienai įmonei, taip pat nesudaro pagrindo jos nelaikyti konkurentu laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir atitinkamai nėra pagrindas jo nepripažinti pažeidusiu Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio. Pareiškėjas teikė laivų agentavimo paslaugas ne tik UAB „CMA CGM Shipping agency (Lietuva)“ ir „CMA CGM (Prancūzija)“, bet ir galėjo teikti tokias paslaugas rinkoje kitiems ūkio subjektams, nes jis turėjo laivų agentavimo licenciją ir buvo laisvas nuspręsti teikti agentavimo paslaugas bet kuriam ūkio subjektui, kas reiškia, kad pareiškėjas yra konkurentas laivų agentavimo paslaugų rinkoje.

Papildomai atsiliepime į UAB „MK Laivyba“ skundą atsakovas nurodė, jog tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad pareiškėjas buvo LLMAA narys nuo 1995 m. spalio 18 d. bent

iki tyrimo pabaigos. Pareiškėjas dalyvavo daugelyje LLMAA posėdžių, kuriuose buvo priimami sprendimai, susiję su bendrų laivų agentavimo tarifų nustatymu (1998-2006 m. laikotarpiu apie klausimų, susijusių su minimaliais laivų agentavimo tarifais, svarstymą pareiškėjas buvo informuotas arba juose dalyvavo mažiausiai 9 kartus). UAB „MK Laivyba“ direktorius M. K. buvo LLMAA Valdybos, kuri atliko ir drausminio komiteto funkcijas, narys. Dar daugiau, UAB „MK Laivyba“ direktorius Visuotiniame LLMAA posėdyje, kuriame buvo priimtas Etikos kodeksas, įpareigojantis laikytis LLMAA tarifų, dalyvavo balsavime dėl Etikos kodekso priėmimo ir tiesiogiai prisidėjo prie Etikos kodekso 2.4.4.6. punkto formuluotės. Dalyvaudamas asociacijų posėdžiuose, pareiškėjas tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal asociacijų rekomendacijas. Net ir tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose iš LLMAA organizuotų posėdžių, nesudaro pagrindo konstatuoti, jog jis nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis. Narystė KLAKEIJA ar LLMAA nebuvo privaloma, todėl kiekvienas laivų agentavimo paslaugas teikiantis ūkio subjektas galėjo savarankiškai nuspręsti, ar LLMAA vykdoma veikla atitinka jo veiklos tikslus, todėl turėjo įvertinti, kokie yra šios asociacijos veiklos principai, tikslai. Nors pareiškėjas skunde ir nurodo, kad narystė LLMAA buvo tik formalumas dėl galiojusio teisinio reguliavimo (t. y. narystė asociacijoje buvo viena iš sąlygų veiklai vykdyti), tačiau įvertinęs tyrimo metu nustatytas aplinkybes, atsakovas su tokiais pareiškėjo argumentais nesutiko.

Byloje nėra įrodymų, kad pareiškėjas būtų ėmėsis kokių nors veiksmingų priemonių atsiribodamas nuo LLMAA sprendimo taikyti minimalius tarifus ir bent LLMAA narius informuodamas apie tai, kad neketina šių tarifų laikytis, ar būtų kreipęsis į Konkurencijos tarybą dėl draudžiamo susitarimo. Aplinkybė, jog pareiškėjo taikyti tarifai nevisais atvejais atitiko LLMAA rekomendacijas, t. y. neatitiko draudžiamo susitarimo sąlygų, nesudaro pagrindo taikyti pareiškėjui atsakomybę lengvinančių aplinkybių, nes vis dėlto buvo atvejų, kada pareiškėjo taikyti tarifai atitiko LLMAA rekomenduojamus. Pareiškėjas pateikė duomenis, iš kurių matyti, kad UAB „MK Laivyba“ per 2006 – 2011 m. laikotarpį daugiau nei pusę atvejų faktiškai taikyti tarifai atitiko LLMAA rekomenduojamus minimalius laivų agentavimo tarifus. Kita vertus, net ir tie atvejai, kai pareiškėjo taikyti tarifai buvo žemesni nei LLMAA tarifai, taip pat niekaip neįrodo, jog pareiškėjas iš tikrųjų elgėsi ne pagal LLMAA ir jos narių susitarimo sąlygas, pvz., kad net nesiūlė savo klientams LLMAA rekomendacijas atitinkančių tarifų. Negalima pagrįstai teigti, jog jis neįgyvendino draudžiamo susitarimo. Atitinkamai nėra pagrindo konstatuoti, jog egzistavo objektyvios aplinkybės, kurios sudarytų sąlygas taikyti atsakomybę lengvinančią aplinkybę pareiškėjo atžvilgiu.

Konkurencijos taryba atsiliepime į pareiškėjo UAB „BPA“ skundą taip pat nurodė, kad pareiškėjo dalyvavimą draudžiamame susitarime įrodo tai, jog pareiškėjas buvo LLMAA narys nuo 2003 m. spalio mėn. iki 2011 m. rugpjūčio mėn. ir dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo priimami sprendimai, susiję su laivų agentavimo paslaugų tarifų nustatymu: 2003-2006 m. apie klausimų, susijusių su minimaliais laivų agentavimo tarifais, svarstymą pareiškėjas buvo informuotas arba dalyvavo tokiuose posėdžiuose mažiausiai 7 kartus. Tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose LLMAA posėdžiuose, nesudaro pagrindo daryti išvadą, jog pareiškėjas nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis. Remiantis ESTT praktika, asociacijos nariai, nedalyvavę susirinkime, kai buvo priimtas sprendimas, yra atsakingi už draudžiamo susitarimo sudarymą visais atvejais, išskyrus, kai jie aiškiai išreiškė savo nesutikimą būti įpareigotiems tokio įmonių asociacijos sprendimo ir kitiems dalyviams toks nesutikimas buvo aiškus. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas kokiu nors būdu būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijose priimtais sprendimais. Be to, UAB „BPA“ direktorius V. Š. buvo LLMAA Valdybos narys, o nuo 2006 m. vasario mėn. tapo LLMAA prezidentu. Būdamas LLMAA valdybos narys V. Š. dalyvavo tokių svarbių klausimų svarstyme kaip LLMAA tarifų bukletų leidyba, LLMAA Etikos kodekso svarstymai, sankcijų LLMAA nariams, nesilaikiusiems LLMAA tarifų, taikyme. Be to, 2006 m. balandžio 25 d. posėdyje buvo priimtas sprendimas, nukreiptas į ateitį, kad visi LLMAA nariai privalo laikytis LLMAA rekomenduojamų minimalių laivų agentavimo tarifų. Taigi, dalyvaudamas LLMAA posėdžiuose, pareiškėjas tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, be to, jis tiesiogiai dalyvavo balsavime, kuomet LLMAA

nariams buvo skirtos sankcijos dėl LLMAA tarifų nesilaikymo, kas reiškia, kad pareiškėjas ir įgyvendino draudžiamą susitarimą.

Minėtame atsiliepime, taip pat atsiliepimuose į pareiškėjų UAB „Fertimara“ ir „Vakarų laivų agentai“ skundus, atsakovas pažymėjo, kad LLMAA, siekdama koordinuoti savo narių elgesį ir palaikyti aukštesnį kainų lygį, nustatydamas minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus bei viešai skleisdama informaciją apie šiuos tarifus, apribojo ūkio subjektų, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, savarankiškumą nustatyti teikiamų paslaugų kainas. Nustatyto konkurencijos teisės pažeidimo vertinimui neturi reikšmės pareiškėjo argumentai, kad remiantis ekonomikos doktrina, nebuvo sąlygų egzistuoti konkurenciją ribojančiam susitarimui. Remiantis LVAT ir ESTT praktika, kai susitarimo tikslas yra riboti konkurenciją, tokio susitarimo neigiamos pasekmės rinkai yra preziumuojamos. Taigi nereikia atsižvelgti į rinkos struktūrą, taip pat nesvarbu, kiek ūkio subjektų dalyvauja tokia susitarime ir kiek nedalyvaujančių susitarime ūkio subjektų veikia ar atitinkamoje rinkoje.

Atsakovo nuomone, tai, kad konkretus ūkio subjektas nesilaikė LLMAA rekomenduojamų minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų, dar nereiškia, kad jis apie tai pranešė kitiems konkurenciją ribojančio susitarimo dalyviams ar kad konkurenciją ribojančio susitarimo dalyviai patys sužinojo apie tarifų nesilaikymą. LLMAA pateikti duomenys, kad 68,65 proc. atvejų buvo taikomi mažesni laivų agentavimo paslaugų tarifai nei LLMAA rekomenduojami, parodo tik susitarimo įgyvendinimo lygį, kuris neturi esminės reikšmės nustatant konkurenciją ribojančio susitarimo sudarymo faktą. Ūkio subjektai, viešai neatsiriboję ar nepranešdami apie draudžiamą susitarimo sudarymą Konkurencijos tarybai, sudarė palankias sąlygas draudžiamam susitarimui egzistuoti net 13 metų, todėl net jei kai kurie ūkio subjektai ir neįgyvendino draudžiamą susitarimo, tai neatleidžia jų nuo atsakomybės.

Taip pat paaiškino, kad nustatyto konkurencijos teisės pažeidimo kvalifikavimui neturi esminės reikšmės tai, ar LLMAA sprendimai taikyti rekomenduojamus laivų agentavimo paslaugų tarifus buvo privalomi ar ne, nes ir neprivalomi asociacijos sprendimai gali pažeisti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio nuostatas. Tačiau LLMAA veiksmai akivaizdžiai įrodo ne tik tai, kad ji siekė koordinuoti savo narių veiksmus siekiant palaikyti bendrą aukštesnį laivų agentavimo paslaugų kainų lygį, bet ir tai, kad rekomenduojami minimalūs laivų agentavimo paslaugų tarifai buvo privalomi visiems LLMAA nariams. Atitinkamai tai, kad asociacija nėra numačiusi konkurenciją ribojančių sprendimų laikymosi užtikrinimo mechanizmo, kuris turėtų tiesioginę įtaką jos narių teisei toliau verstis tam tikra ūkine veikla, nedaro lemiamos įtakos kvalifikuojant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimo sudėtį. Be to, pareiškėjo argumentus dėl draudžiamą susitarimo įgyvendinimo kontrolės realaus mechanizmo nebuvimo paneigia ir patys LLMAA nariai, laikę LLMAA rekomenduojamus tarifus privalomais.

Atsakovas atkreipė dėmesį, kad Konkurencijos įstatymo pažeidimų įrodinėjimo standartai skiriasi nuo įrodinėjimo standartų administracinių teisės pažeidimų bylose ar baudžiamosiose bylose. Konkurencijos įstatymo ir SESV 101 ir 102 straipsnių pažeidimai yra įrodinėjami pagal konkurencijos teisės bylas nagrinėjančio ESTT ir LVAT praktiką. ESTT praktikoje yra pripažįstama, kad antikonkurencinius susitarimus ir veiksmus apimanti veikla vykdoma pogrindyje, susitikimai vyksta slapta ir parengiama kuo mažiau su tuo susijusių dokumentų, todėl, jei Europos Komisija ir randa aiškių ūkio subjektų neteisėtų santykių įrodymų, šie įrodymai paprastai yra tik fragmentiški bei pavieniai, todėl tam tikras aplinkybes dažnai būtina patvirtinti naudojant dedukcijos metodą. Todėl, ESTT nuomone, daugeliu atvejų egzistuojanti praktika arba antikonkurencinio susitarimo sudarymas gali būti nustatomi iš tam tikro skaičiaus sutapimų ir įrodymų, kurie nagrinėjami kartu gali įrodyti konkurencijos taisyklių pažeidimą, jeigu nėra kito logiško paaiškinimo. Atsakovo nuomone, šiuo atveju surinkta pakankamai rašytinių įrodymų, patvirtinančių konkurenciją ribojančio susitarimo faktą.

Dėl skundžiamu Nutarimu paskirtų sankcijų pagrįstumo paaiškino, kad LVAT ir ESTT praktikoje konkurencijos priežiūros institucijoms pripažįstama plati diskrecija pasirenkant aplinkybes, kurios vertinamos skiriant baudą ir nėra baigtinio tokių aplinkybių sąrašo. Remiantis Konkurencijos įstatymo nuostatomis bei Baudų nustatymo taisyklių nuostatomis, Konkurencijos

taryba turi teisę taikyti tokio dydžio baudas, kokios, jos nuomone, yra teisingos ir pagrįstos, atsižvelgiant į individualias konkrečios bylos aplinkybes bei teisės aktų reikalavimus. Konkurencijos taryba, skirdama baudą, atsižvelgė į visus kriterijus, nurodytus Konkurencijos įstatyme bei Baudų nustatymo taisyklėse. Vertinant pažeidimo pavojingumą buvo atsižvelgta į tai, kad LLMAA nariai sudarė horizontalų susitarimą, kuriuo susitarta nustatyti fiksuoti laivų agentavimo paslaugų kainas. Tokie susitarimai laikomi vienais iš žalingiausių konkurencijos teisės pažeidimų. Atsakovas laikė, kad pareiškėjo nurodytos aplinkybės dėl LLMAA rekomenduojamų tarifų faktinio nesilaikymo po 2006 m., LLMAA narių skaičiaus mažėjimo ir tikslo dirbtinai palaikyti aukštesnes laivų agentavimo paslaugų kainas išnykimo, neturi reikšmės baudos dydžiui, kadangi nagrinėjamas konkurenciją ribojantis susitarimas dėl savo pobūdžio turi neigiamą poveikį rinkai. Šiuo atveju nesvarbu, ar susitarimas buvo įgyvendinamas praktikoje.

Dėl pareiškėjų argumento, kad padarytas pažeidimas apima tik lokalinę rinką, atsakovas nurodė, jog bylos kontekste reikšminga aplinkybe laikytina Klaipėdos valstybinio jūrų uosto svarba, įskaitant ir tarpvalstybinių paslaugų teikimą. Konkurencijos taryba, vertindama padaryto pažeidimo pavojingumą, skundžiamame nutarime įvertino, kokį didelį poveikį konkurencijai toks susitarimas galėjo padaryti laivų agentavimo rinkai Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste bei prekybai tarp Europos Sąjungos valstybių narių.

Be to, atsiliepime į pareiškėjo UAB „Fertimara“ skundą pasisakė, jog pareiškėjo dalyvavimą draudžiamame susitarime įrodo tai, kad pareiškėjas buvo LLMAA narys nuo 2004 m. birželio mėn. iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Pareiškėjas dalyvavo posėdyje, kuriame buvo priimtas sprendimas taikyti LLMAA nariui sankciją dėl to, kad šis nesilaikė LLMAA nustatytų tarifų. Taigi, dalyvaudamas šiame posėdyje ir neatsiribodamas nuo jame priimamų sprendimų, pareiškėjas tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, be to, jis dalyvavo balsavime, kuomet LLMAA nariams buvo skirtos sankcijos, kas patvirtina jo pritarimą LLMAA vykdomai aukštesnių agentavimo paslaugų kainų rinkoje palaikymo politikai.

Tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose LLMAA posėdžiuose, nesudaro pagrindo daryti išvadą, jog pareiškėjas nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis. Remiantis ESTT praktika, asociacijos nariai, nedalyvavę susirinkime, kai buvo priimtas sprendimas, yra atsakingi už draudžiamo susitarimo sudarymą visais atvejais, išskyrus, kai jie aiškiai išreiškė savo nesutikimą būti įpareigotiems tokio įmonių asociacijos sprendimo ir kitiems dalyviams toks nesutikimas buvo aiškus. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas kokiu nors būdu būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijose priimtais sprendimais.

Atsiliepime į pareiškėjo UAB „Vakarų laivų agentai“ skundą papildomai nurodė, kad pareiškėjo dalyvavimą draudžiamame susitarime įrodo tai, jog pareiškėjas buvo LLMAA narys nuo 2002 m. vasario mėn. iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos ir dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo priimami sprendimai, susiję su laivų agentavimo paslaugų tarifų nustatymu: 2002-2006 m. apie klausimų, susijusių su minimaliais laivų agentavimo tarifais, svarstymą pareiškėjas buvo informuotas arba dalyvavo tokiuose posėdžiuose mažiausiai 3 kartus. Pareiškėjas dalyvavo ir balsavo posėdžiuose, kuriuose buvo priimami sprendimai taikyti LLMAA nariams sankcijas dėl to, kad šie nesilaikė LLMAA nustatytų tarifų. Tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose LLMAA posėdžiuose, nesudaro pagrindo daryti išvadą, jog pareiškėjas nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas kokiu nors būdu būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijose priimtais sprendimais.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Jūrtransa“ skundą (t. 74, b. 1. 39-70), nurodė, kad skundžiamas sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas. Šiuo atveju Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimu pripažintas LLMAA ir jos narių sudarytas susitarimas dėl minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų, įvairius jų nustatymo ir taikymo klausimus svarščius LLMAA organų susirinkimuose ir posėdžiuose, įskaitant ir pareigą jų laikytis įtvirtinus LLMAA Etikos kodekse bei šiuos tarifus skelbus LLMAA interneto tinklalapyje.

Atsakovas teigė, kad tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, jog egzistavo pirmoji atsakomybei pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį taikyti reikalinga sąlyga, t. y. LLMAA ir jos

narių susitarimas elgtis bendrai sutartu būdu savo veikloje laikantis nustatytų minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų, bei antroji būtina sąlyga, kad susitarimo objektas yra tiesioginis ar netiesioginis laivų agentavimo paslaugų kainų nustatymas. Pažymėjo, kad ne viename LLMAA posėdyje buvo sprendžiamas klausimas dėl laivų agentavimo paslaugos minimalių tarifų. Susitarimo objektas buvo būtent laivų agentavimo paslaugų kainų (minimalių) nustatymas, kuriuo buvo siekiama koordinuoti narių veiksmus ir palaikyti aukštesnį nei būtų normalios konkurencijos sąlygomis kainų lygį. Skundžiamo nutarimo 4, 8 dalyse išsamiai įvertinta, kad LLMAA sprendimas turėjo ne rekomendacinį, o privalomąjį pobūdį. Nustatyti tarifai iš esmės iškreipė konkurencijos sąlygas ne tik tarp LLMAA narių, bet ir visoje Klaipėdos jūrų uosto laivų agentavimo paslaugų rinkoje. Sudarydami susitarimą laivų agentavimo paslaugas teikiantys ūkio subjektai siekė nustatyti laivų agentavimo paslaugų kainas ir dirbtinai palaikyti aukštesnį nei būtina normaliomis konkurencijos sąlygomis kainų lygį Klaipėdos jūrų uoste.

Atsakovo nuomone, pareiškėjo dalyvavimą draudžiamame susitarime įrodo tai, kad pareiškėjas buvo LLMAA narys nuo 2004 m. spalio mėn. iki 2009 m. gegužės mėn. ir dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo priimami sprendimai, susiję su laivų agentavimo paslaugų tarifų nustatymu: 2004-2006 m. apie klausimų, susijusių su minimaliais laivų agentavimo tarifais, svarstymą pareiškėjas buvo informuotas arba dalyvavo tokiuose posėdžiuose mažiausiai du kartus. Tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose LLMAA posėdžiuose, nesudaro pagrindo daryti išvadą, jog pareiškėjas nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis.

Remiantis ESTT praktika, asociacijos nariai, nedalyvavę susirinkime, kai buvo priimtas sprendimas, yra atsakingi už draudžiamo susitarimo sudarymą visais atvejais, išskyrus, kai jie aiškiai išreiškė savo nesutikimą būti įpareigotiems tokio įmonių asociacijos sprendimo ir kitiems dalyviams toks nesutikimas buvo aiškus. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas koku nors būdu būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijose priimtais sprendimais.

Dėl senaties termino paaiškino, kad tyrimo metu nustatytos faktinės aplinkybės patvirtina, jog Konkurencijos tarybos nagrinėto draudžiamo susitarimo pabaigos negalima sieti su paskutiniu LLMAA vykusiame posėdžiu, kuriame buvo nagrinėjamas tarifų klausimas. LLMAA valdybos 2006 m. balandžio mėnesio sprendimas patvirtino į ateitį nukreiptą asociacijos siekį koordinuoti savo narių elgesį, todėl ir po 2006 m. egzistavo aplinkybės, leidžiančios konstatuoti draudžiamo susitarimo egzistavimą. Pažymėjo, kad bent iki tyrimo pabaigos, t. y. iki 2011 m. rugpjūčio mėnesio egzistavo aplinkybės, leidžiančios konstatuoti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimą. Tarifai buvo viešai skelbiami LLMAA interneto tinklapyje, o Etikos kodeksas įtvirtino, kad mažesnių nei viešai skelbiamų tarifų nesilaikymas, reiškia LLMAA veiklą reglamentuojančių taisyklių pažeidimą, už kurį gali būti taikomos atitinkamos sankcijos. Net ir nesant LLMAA susitikimų, kuriuose būtų svarstomi su tarifais susiję klausimai, egzistavo aplinkybės, patvirtinančios tęstinio susitarimo nustatyti kainas egzistavimą, kuris truko nemažiau kaip iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Kadangi nagrinėtas pažeidimas buvo tęstinis ir truko ne mažiau kaip iki 2011 m. rugpjūčio mėnesio, senaties terminas nebuvo suėjęs.

Atsakovas nurodė argumentus, analogiškus pateiktiems atsiliepimuose į pareiškėjų UAB „Fertimara“ ir „Vakarų laivų agentai“ skundus.

Pareiškėjas UAB „Baltijos pervežimai“ skunde (t. 68, b. l. 143–160) teigė, kad Konkurencijos taryba skundžiamajame nutarime klaidingai įvertino pareiškėjo veiksmus konkurencijos teisės požiūriu ir neteisingai taikė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio, SEVS 101 straipsnio nuostatas bei suklydo paskirdama skundžiamame nutarime nurodyto dydžio piniginę sankciją.

Pareiškėjas paaiškino, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negali būti taikomas jo veiksmams vertinti, nes Konkurencijos taryba, kuriai priklauso įrodinėjimo našta, neįrodė susitarimo egzistavimo fakto, kadangi LLMAA laivų agentavimo paslaugų tarifai buvo rekomendaciniai. Be to, pareiškėjas nesivadovavo rekomendacija, o savarankiškai priiminėjo sprendimus, todėl susitarimo fakto, vadovaujantis Europos Sąjungos institucijų praktika analogiškose bylose, nebuvo.

Pareiškėjas nurodė, kad jo vaidmuo nepaisant to, jog jis yra LLMAA narys, nagrinėjamoje rinkoje yra mažareikšmis, kadangi pagrindinė jo veikla nėra susijusi su laivų agentavimo veikla. Pareiškėjas visais veiklos metais teikė agentavimo paslaugas išskirtinai savo ekspedijuojamiems ir frachtuotojų nominuotiems laivams, nes pagrindinė jo veikla yra krovinių ekspedijavimas bei papildomai su ekspedijavimu susijusi laikinai įvežtų į Lietuvą prekių perdirbimo organizavimo veikla, todėl atskiru savarankišku veiklos segmentu rinkoje neveikė kaip laivų agentas ir negali būti laikomas konkuruojančia su kitais LLMAA nariais ar ne nariais. Pareiškėjas agentavimo paslaugas teikė patronuojančioms bendrovėms, todėl neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams ir pareiškėjo veiksmams vertinti neturėtų būti taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis. Pareiškėjas, kaip ir bet kuri kita, licenciją agentavimui turinti bendrovė, gali agentuoti bet kokio tipo laivus, kaip ir AB „DFDS SEAWAYS“ bei UAB „MSC Vilnius“. Pastarųjų bendrovių veikla pagal patvirtintą savininkų verslo modelį yra skirta agentuoti „patronuojančių“ įmonių laivus, o pareiškėjo verslo modelis – ekspedijuoti ir agentuoti „pareiškėjo patronuojamo srauto/frachtuotojų laivus“, nesiūlant agentavimo paslaugos rinkai, jei pareiškėjas negali kontroliuoti „savo krovinio srauto“. Pareiškėjas vidutiniškai per metus aptarnaudavo 85 laivus. Taigi, agentuotais pareiškėjo laivais aptarnauta krovinio, kuris rinkoje sudaro 0,6 – 0,8 procento. Be to, pareiškėjo pajamų struktūra patvirtina, kad jis pajamas generuoja iš kitos, bet ne iš laivų agentavimo veiklos. Konkurencijos taryba nutarime neatsižvelgė į šias aplinkybes, nors AB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu tyrimą nutraukė. Pareiškėjas pažymėjo, kad esant vienodoms aplinkybėms, Konkurencijos taryba taikė skirtingas vertinimo taisykles, o tai nesuderinama su nediskriminavimo ir lygybės prieš įstatymą principu. Pareiškėjo nuomone, jo, kaip ir AB „DFDS SEAWAYS“ bei UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu, Konkurencijos taryba tyrimą dėl pareiškėjo veiksmų turėjo nutraukti nesant pažeidimo sudėties. Pareiškėjas teigė, kad Konkurencijos taryba Nutarime neteisingai apibrėžė prekės rinką bei nustatė joje veikiančius ūkio subjektus. Konkurencijos taryba netyrė, kokie ūkio subjektai veikė atitinkamoje nagrinėjamoje rinkoje, o tiesiog visus LLMAA narius, išskyrus tuos, kurių atžvilgiu tyrimą nutraukė, priskyrė ūkio subjektams, veikiantiems atitinkamoje laivų agentavimo paslaugų teikimo Klaipėdos jūrų uosto rinkoje.

Pareiškėjas viešai atsiribojo nuo LLMAA rekomenduojamų agentavimo tarifų taikymo, todėl jo veiksmams vertinti neturėjo būti taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis ir Konkurencijos taryba privalėjo nutraukti tyrimą jo veiksmų atžvilgiu. Pažymėjo, kad LLMAA buvo patvirtinusi tik rekomendaciją dėl agentavimo tarifų, bet nebuvo priėmusi sprendimo dėl konkrečių agentavimo tarifų taikymo, kuris galėtų būti siejamas su tam tikru privalomumu LLMAA nariams. Konkurencijos taryba neįrodė, kad pareiškėjas laikėsi LLMAA rekomendacijos dėl agentavimo tarifų, todėl neįrodė, kad LLMAA rekomendacija dėl agentavimo tarifų gali būti laikoma pareiškėjo dalyvavimu susitarime Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio prasme. Pareiškėjo nuomone, tai buvo vienašalė LLMAA rekomendacija, nelaikytina privalomu sprendimu. Tai, kad skundžiamajame nutarime yra pateikti keli epizodai apie kai kurių laivų agentavimo paslaugas teikiančių ūkio subjektų taikomų tarifų „sutapimą“ su „atitikimą“ LLMAA rekomendacijai pavieniais atvejais, negali būti aiškinama kaip vienareikšmis LLMAA rekomendacijos dėl agentavimo tarifų laikymasis. Be to, duomenys apie pareiškėjui taikytus agentavimo paslaugų įkainius patvirtina, kad jis savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų ir kitų paslaugų tarifų, remdamasis individualiais paskaičiavimais, patiriamais kaštais ir išlaidomis. Nepagrįstai Konkurencijos taryba lygina LLMAA rekomenduojamą bazinį tarifą su faktiškai pareiškėjo ir kitų LLMAA narių pritaikytu ir išrašytu sąskaitoje agentavimo tarifu, nes tai ekonomiškai nesulygintina ir neteisinga. Kadangi Konkurencijos taryba lygina LLMAA rekomenduotus tarifus išbaigtam, o ne daliniam ar teoriniam lyginimui, ji turėjo prie rekomenduojamų bazinių tarifų pridėti ir rekomenduojamus papildomų paslaugų tarifus, kurių lygis rinkoje ar rinkose yra įvairus ir skirtingai skaičiuojamas. Konkurencijos taryba negalėjo tinkamai įvertinti visų agento bazinių ir papildomų paslaugų paketo, nes tam reikia specifinių žinių ir praktikos laivyboje. Pareiškėjo nuomone, reikalinga atlikti papildomą analizę, nes Konkurencijos taryba, lygindama LLMAA rekomenduojamą tarifą su faktiškai pareiškėjo taikytu, turėtų lyginti ne Lentelės Nr. 6 „d“ su „g“

stulpelius, o „f“ su „g“. Pareiškėjo nuomone, Konkurencijos tarybos Nutarime taikoma metodika tiktų tik tuo atveju, jei ji lygintų laivų agentavimo paslaugas teikiančių ūkio subjektų tarifus su LLMAA rekomenduojamais, kai agentas neturėtų specifinių savybių. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad laivų agentavimo paslaugas teikiantys ūkio subjektai teikia labai įvairias paslaugas, kurias apima „agentavimas“, Konkurencijos tarybos taikoma metodika šiuo atveju yra iš esmės klaidinga, o Nutarimo išvados nepagrįstos. Pareiškėjas, formuodamas kainodarą, buvo pareiškęs poziciją ir nuostatas apie savarankišką ir LLMAA nesaistomą kainodarą, tačiau to neįvertino Konkurencijos taryba. Kadangi pareiškėjas atsiribojo nuo LLMAA rekomenduojamų agentavimo tarifų, tai buvo tenkintos visos sąlygos, kurias Konkurencijos taryba nurodė, pripažinusi, kad AB „DFDS SEAWAYS“ atveju „bendras atsiribojimas nuo konkurenciją ribojančio elgesio“ nebuvo pakankamas.

Skunde paaiškino, kad jei teismas konstatuotų, jog pareiškėjo veiksmai pažeidžia Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį, jam negali būti taikoma atsakomybė už tariamą pažeidimą, kadangi nuo minėtų veiksmų atlikimo yra suėję senaties terminai, o Konkurencijos tarybos tariamo pažeidimo trukmės skaičiavimas yra neteisėtas, nes neatitinka susiformavusios ES institucijų praktikos ir pažeidžia Konkurencijos įstatymo nuostatas.

Pareiškėjas nurodė, kad Konkurencijos tarybos teiginiai apie jo ir kitų ūkio subjektų veiksmų galimą poveikį prekybai tarp valstybių narių, yra nepagrįsti, nes Konkurencijos taryba neobjektyviai įvertino faktinę situaciją ir jos teiginiai neatitinka faktų, kuriuos skelbia VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija. Klaipėdos jūrų uoste veiklą vykdančias pareiškėjas ir kiti ūkio subjektai savo veiksmais negalėjo daryti poveikio prekybai ES, kadangi Klaipėdos uostas nėra svarbus, teikiant tarpvalstybines paslaugas, ir nesudaro didelės ES bendrosios rinkos dalies. Pagal į Klaipėdos uostą atplaukiančių laivų skaičių, lyginant su laivų skaičiumi kituose Europos uostuose, matyti, kad Klaipėdos jūrų uostas savo svarba negali būti prilyginamas kitiems Europos uostams. Be to, pareiškėjo veiksmų poveikį prekybai ES paneigia ir VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos skelbiami statistiniai duomenys apie į Klaipėdos jūrų uostą įplaukiančių laivų kilmę. Konkurencijos tarybos cituojamos Europos Komisijos gairės patvirtina, kad pareiškėjo ir kitų ūkio subjektų veiksmai, teikiant laivų agentavimo paslaugas, negali būti vertinami kaip galintys turėti poveikį prekybai tarp ES valstybių narių. Pažymėjo, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai sugriežtino pareiškėjo atsakomybę už tariamą poveikį prekybai tarp valstybių narių.

Pareiškėjas teigė, kad Konkurencijos taryba, norėdama skirti piniginę baudą, privalėjo ją skaičiuoti tik nuo su tariamu pažeidimu susijusių pajamų, kadangi laivų agentavimo paslaugų teikimas nebuvo pagrindinė jo veiklos sritis. Konkurencijos tarybos praktika, kai skirtos baudos LLMAA nariams sudaro virš 500 procentų su agentavimo veikla susijusių pajamų, neatitinka protingumo ir proporcingumo principų, Europos Komisijos taisyklių. Netgi pagal Europos Komisijos Gaires dėl baudų apskaičiavimo maksimali galima bauda, skaičiuojant nuo su pažeidimu susijusių pajamų, yra 30 proc. nuo su pažeidimu susijusių pajamų. Be to, šis procentas yra atitinkamai mažinamas, atsižvelgiant į pažeidimo prigimtį, bendrą ūkio subjektų rinkos dalį, geografinę pažeidimo rinką bei tai, ar pažeidimas buvo įgyvendintas. Konkurencijos tarybos skirtos baudos yra nepagrįstos ir nepaaiškinamos.

Pareiškėjas nesutiko su tuo, kad Konkurencijos taryba nenustatė jo atsakomybę lengvinančių aplinkybių. Akcentavo, kad įmonės vaidmens susitarime menkumas ir jo nevykdymas, veikiant rinkoje pagal konkurencijos principus, turėtų būti vertinami kaip lengvinančios aplinkybės. Konkurencijos taryba turėtų atsižvelgti ir į tai, kad Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 1993 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 225 buvo patvirtinti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto paslaugų ir patarnavimų rinkliavos ir tarifai priklausomai nuo laivo tipo bei Klaipėdos uosto agentavimo tarifai. Konkurencijos taryba Nutarime pripažįsta, kad 1998 m. žinojo apie paskelbtus rekomenduojamus laivų agentavimo tarifus bei susirašinėjo tiek su LLMAA, tiek su KLAKEIA, gavus paaiškinimus, Konkurencijos tarybai tokia asociacijų praktika nebekėlė abejonų dėl atitikties Konkurencijos įstatymo reikalavimams. Konkurencijos taryba neįpareigojo asociacijų nutraukti Nutarime antikoncepcine pripažintos praktikos, neskyrė jokių kitų sankcijų. Konkurencijos taryba vertino agentavimo paslaugų rinką, tačiau konkurenciją ribojančių aplinkybių neįžvelgė.

Konkurencijos taryba ūkio subjektams skirtinas baudas sumažino 20 proc. Konkurencijos tarybos nuomonės kaita pažeidžia pareiškėjos teisėtų lūkesčių ir teisinio tikrumo principus. Pareiškėjas, vadovaudamasi Konkurencijos tarybos nuomone, turėjo pagrįstą lūkestį, kad jo veikla pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį yra teisėta.

Konkurencijos taryba, nagrinėdama tą pačią rinką bei ūkio subjektų santykius joje, neturėtų vienu atveju teigti, kad laivų operatoriai „turi galimybę laisvai naudotis kitų laivybos agentų paslaugomis“, kad galima „paslaugas laivams teikti ir be agentų tarpininkavimo“, kad „nesusiduria su reikšmingomis laisvos konkurencijos kliūtimis“, o po pusmečio traktuoti tas pačias faktines aplinkybes priešingai. Konkurencijos taryba bet kokius teisės neaiškumus privalo aiškinti ne valstybės, o privačių asmenų naudai (*in dubio pro reo*). Konkurencijos taryba, baudama ūkio subjektus dėl to, kad jos pačios nuomonė dėl seniai žinomų faktų pasikeitė, nesikeičiant teisiniui atitinkamų santykių reglamentavimui, pažeidžia pagrįstą ir teisėtų lūkesčių bei teisinio tikrumo apsaugos principus. Konkurencijos taryba privalėjo atsižvelgti į pareiškėjo atsakomybę lengvinančias aplinkybes bei atitinkamai sumažinti baudas.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Baltijos pervežimai“ skundą prašė jį atmesti kaip nepagrįstą (t. 69, b. l. 104–125).

Atsakovo teigimu, išvadas dėl pareiškėjo dalyvavimo draudžiamame susitarime patvirtina tyrimo metu nustatytos aplinkybės. Pareiškėjas 2001 m. balandžio 1 d. rašte informavo LLMAA prezidentą, kad agentuodamas laivus netaikys rekomenduojamų tarifų, nes jie neatitinka jos ekonominių interesų, tačiau duomenų, kad su tokiu raštu buvo supažindinti visi LLMAA nariai arba kad tokią nuostatą pareiškėjas išreiškė visiems LLMAA nariams, nepateikė. Atsakovas pareiškėjo išsiųsto pareiškimo LLMAA prezidentui nelaikė pakankamu įrodymu, patvirtinančiu, kad jis nedalyvavo LLMAA ir jos narių susitarime dėl minimalių tarifų nustatymo. Konstatavo, kad pareiškėjas aktyviai dalyvavo LLMAA veikloje, tiesiogiai dalyvavo tuos sprendimus priimant, buvo išreiškęs sutikimą su LLMAA priimtais sprendimais ir leido manyti, kad jis tų sprendimų laikysis, todėl pagrįstai pripažintas dalyvavusiu draudžiamame susitarime. Pažymėjo, kad ir pasyvus elgesys negalėtų būti pripažįstamas nedalyvavimu draudžiamame susitarime, kas patvirtintų, jog ūkio subjektas tyliai sutiko su priimtais sprendimais ir išreiškė savo valią jų laikytis bei elgtis rinkoje pagal suderintą elgesio modelį. Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarime pateiktos išvados dėl susitarimo turinio, tikslų, motyvuotai išdėstytos tiek teisinės, tiek faktinės aplinkybės, kurios leidžia pripažinti, kad LLMAA ir jos narių bendru sutarimu buvo siekiama koordinuoti savo narių elgesį, susijusį su jų sprendimų dėl laivų agentavimo tarifų priėmimu, ir kad LLMAA sprendimo objektas buvo laivų agentavimo paslaugų kainų nustatymas. Pažymėjo, kad prie tokio sprendimo prisijungę LLMAA nariai, neišreiškę vienareikšmiško prieštaravimo šiems LLMAA sprendimams, išreiškė savo sutikimą rinkoje elgtis pagal LLMAA nustatyti elgesio modelį.

Atsakovas, analizuodamas atitinkamoje rinkoje veikiančius ūkio subjektus, atsižvelgė į tai, kad laivų agentavimo veiklai vykdyti būtina turėti nustatyta tvarka išduotą atestatą, kurį pareiškėjas turėjo nuo 1997 m., todėl jis pagrįstai pagal Konkurencijos įstatymo 3 str. 9 d. pripažintas konkuruojančiu atitinkamoje rinkoje. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad pareiškėjas, priešingai nei AB „DFDS SEAWAYS“ ar UAB „MSC Vilnius“, nėra jo atstovaujama kompanijų dukterinė įmonė (AB „DFDS SEAWAYS“ įsteigta agentuoti motininės kompanijos DFDS AS nuosavybės teise priklausančius laivus“, UAB „MSC Vilnius“ yra paskirta agente Lietuvai atlikti visą darbą MSC Scandinavia Holding A/S vardu, motininei kompanijai priklauso 100 proc. UAB „MSC Vilnius akcijų“). Pareiškėjas laivų agentavimo paslaugas teikė ne vieno ekonominio vieneto ribose, o išoriniam paslaugų pirkėjui, tai yra konkuravo su kitais laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste teikiančiais ūkio subjektais. Tokias išvadas patvirtina ir pareiškėjo skunde išdėstyti argumentai, kuriuose jis nurodo, kad laivų agentavimo paslaugas teikė tiems ūkio subjektams, kuriems teikė ekspedijavimo paslaugas. Vertinant, kad pareiškėjas laikytinas konkurentu kitiems laivų agentavimo paslaugas teikusiems ūkio subjektams, nėra reikšminga, kokią rinkos dalį jis užėmė ir kokias pajamas iš laivų agentavimo veiklos uždirbo. Atsakovo vertinimu, pareiškėjas nepagrįstai nurodė, kad Konkurencijos taryba netinkamai apibrėžė atitinkamą rinką ir

netinkamai nustatė konkuruojančius subjektus, o jo pateikti argumentai yra abstraktūs ir klaidingi, todėl atmestini.

Atsakovas dėl rekomendacijos vertinimo paaiškino, kad buvo sudarytas susitarimas, kuriame dalyvavo ir pareiškėjas, būdamas LLMAA narys, dėl kainų, kuris yra savaime žalingas ir kurio poveikis konkurencijai preziuruojamas, vien paties susitarimo sudarymas (dalyvavimas jame) yra baigtinis konkurencijos taisyklių pažeidimas, pagrindžiantis atsakomybės pareiškėjui taikymą. Pažymėjo, kad net jeigu būtų pripažinta, jog pareiškėjas nesilaikė LLMAA rekomendacijos, tai neturėtų įtakos vertinant jo dalyvavimo draudžiamame susitarime faktą, kurio nepaneigia pareiškėjo skunde pateikiami argumentai. Pareiškėjo argumentus, kad Konkurencijos taryba netinkamai įvertino faktines aplinkybes, susijusias su tarifais, atmetė, nes tai neturi reikšmės atsakomybei už konkurencijos taisyklių pažeidimus pripažinti. Aplinkybės, susijusios su praktiniu Tarifų taikymu yra susijusios su draudžiamu susitarimo įgyvendinimu ir neturi įtakos sprendžiant dėl to, ar draudžiamas susitarimas buvo sudarytas. Pareiškėjo skundo 3.1.2 dalyje nurodytos aplinkybės, susijusios išimtinai su susitarimu įgyvendinimu, nepaneigia, kad Konkurencijos tarybos nustatytas draudžiamas susitarimas buvo sudarytas.

Dėl SESV 101 straipsnio taikymo paaiškino, kad pareiškėjo pateikti duomenys apie krovos apimtis Šiaurės Baltijos jūros uostuose nepaneigia atsakovo išvadų dėl Klaipėdos jūrų uosto svarbos. Vertinant poveikį prekybai tarp valstybių narių, reikšmingas yra ne kiekvieno susitarime dalyvaujančio ūkio subjekto poveikis prekybai, o bendras visų susitarime dalyvavusių ūkio subjektų veiksmų poveikis. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad LLMAA priklausantys ūkio subjektai aptarnauja apie 40 procentų į Klaipėdos jūrų uostą atvykstančių laivų, todėl jų teikiamų paslaugų apimtys vertintinos kaip reikšmingos visų Lietuvoje teikiamų tokių paslaugų kontekste. Atsakovas konstatavo, kad taikant SESV 101 straipsnį, faktinio poveikio konstatuoti bet kuriuo atveju nereikia. Nesutiko su pareiškėjo teiginiais, kad Klaipėdos uostas nėra svarbus, teikiant tarpvalstybines paslaugas ir nesudaro didelės ES bendrosios rinkos dalies. Kadangi LLMAA priklausantys ūkio subjektai aptarnauja apie 40 procentų į Klaipėdos jūrų uostą atvykstančių laivų, tai jų teikiamų paslaugų apimtys vertintinos kaip reikšmingos visų Lietuvoje teikiamų tokių paslaugų kontekste. Susitarimo šalių rinkos dalis viršija 5 proc. atitinkamos rinkos, todėl negalima pripažinti, kad įmonių susitarimai dėl nežymaus poveikio prekybai tarp valstybių narių negali būti laikomi pažeidžiančiais SESV 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Pripažinus, kad poveikis prekybai tarp valstybių narių negalimas vien dėl to, kad Klaipėdos uostas yra mažesnis už Vokietijos ar Olandijos uostus, praktiškai niekada, kai draudžiami įmonių susitarimai apimtų net ir visą Klaipėdos uosto teritoriją, nebūtų galima įmonių veiksmams taikyti SESV 101 straipsnio, o toks aiškinimas neatitiktų SESV 101 straipsnio nuostatų ir bendrosios rinkos tikslų.

Atsakovas dėl baudos dydžio nustatymo paaiškino, kad skundžiamo nutarimo priėmimo metu galiojusi Konkurencijos įstatymo redakcija nustatė baudų skaičiavimą, atsižvelgiant į bendrąsias pajamas, todėl atsakovas pareiškėjui pagrįstai baudą skaičiavo nuo jo bendrųjų metinių pajamų. Atsakovas, skirdamas baudą pareiškėjui, vadovavosi galiojančiomis Konkurencijos įstatymo ir Baudų nustatymo taisyklėmis. Šiuose teisės aktuose nebuvo nustatytų taisyklių, kaip turėtų būti skaičiuojamos baudos, atsižvelgiant į Konkurencijos įstatymo pakeitimus. Naujasis „Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašas“ buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64, kuris įsigaliojo 2011 m. sausio 27 d. (Žin, 2012, Nr. 12-511, laikytina, kad įsigaliojo 2012 m. sausio 27 d.) (toliau – Aprašas), nes įsigaliojo po ginčijamo Nutarimo priėmimo. Pažymėjo, kad Europos Komisijos gairės dėl baudų skaičiavimo gali būti taikomos kaip teisės aiškinimo šaltinis. Nors Baudų nustatymo taisyklės nustatė baudų skaičiavimą nuo bendrųjų pajamų, Konkurencijos taryba, vadovaudamasi teisingumo bei protingumo principais, baudas ūkio subjektams diferencijavo, atsižvelgdama į tai, kokią dalį jų bendrosiose pajamose sudaro pajamos iš laivų agentavimo veiklos. Tai atsispindi Konkurencijos tarybos nutarimo 262-265 punktuose. Kadangi pareiškėjas pagal pajamas iš laivų agentavimo veiklos pateko į grupę tų įmonių, kurių atitinkamos pajamos sudarė nežymią dalį bendrosiose pajamose, jai bauda buvo sumažinta 80 procentų. Pažymėjo, kad skundžiamo nutarimo priėmimo metu baudos skyrimą reglamentavę teisės

aktai nenustatė, kad skirtina bauda negali viršyti pajamų, gautų iš veiklos, susijusios su pažeidimu. Teisės aktuose buvo nustatyta tik maksimali galima skirti bauda – 10 procentų bendrųjų metinių pajamų. Tai, kad skirta bauda viršija iš laivų agentavimo veiklos gautas pajamas, nereiškia, kad ji yra neproporcinga ar neteisinga bei pažeidžianti teisės aktų reikalavimus.

Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje pelnas iš kartelio nėra numatyta kaip aplinkybė, į kurią turi būti atsižvelgiama skiriant baudą už Konkurencijos įstatymo pažeidimus, todėl, priešingai nei teigia pareiškėjas, iš pažeidimo gautas pelnas gali būti vertinamas ne siekiant sumažinti baudą, o siekiant įsitikinti, ar baudos nereikėtų dar padidinti. Pažymėjo, kad nebuvo nustatyta draudžiamo susitarimo iniciatorių, o pareiškėjo veiksmai ar elgesys nesudarė pagrindo Konkurencijos tarybai konstatuoti, kad egzistuoja kokios nors aplinkybės, kurios galėtų lemti skirtinos baudos mažinimą. Atsakovas, atsižvelgęs į nustatytas aplinkybes ir į abstrakčius pareiškėjo teiginius, padarė išvadą, kad nėra pagrindo teigti, jog skirta bauda yra nepagrįsta ar neteisėta. Paaikšino, kad tyrimo metu nustatytos faktinės aplinkybės patvirtina, jog susitarimas nebuvo nulemtas jokių teisės aktų reikalavimų, o buvo ūkio subjektų valios elgtis rinkoje tam tikru suderintu būdu išraiška. Atsakovas konstatavo, kad nėra pagrindo taikyti susitarimo dalyviams lengvinančios atsakomybę aplinkybės dėl valstybės institucijų veiksmų ir taip sumažinti skirtinos baudos, kai nei vienas iš atitinkamoje rinkoje veikiančių ūkio subjektų neturėjo pagrindo manyti, kad jų veiksmai yra teisėti, ir negalėjo nežinoti, kad jų veiksmai pažeidžia Konkurencijos įstatymo reikalavimus.

Taip pat pateikė argumentus, analogiškus argumentams atsiliepime į UAB „Jūrtransa“ skundą.

Pareiškėjas UAB „Baltlanta“ skunde (t. 8, b. l. 1-10) nurodė, kad 2005 m. spalio 4 d. LLMAA praradus galimybę dalyvauti laivų agentų atestatų išdavimo procese bei reikšmingai sumažėjus LLMAA galimybėms daryti įtaką savo nariams, vėliausiai 2006 metų pabaigoje susiklostė situacija, kada LLMAA sprendimų, įskaitant LLMAA rekomenduojamus tarifus, laikymasis tapo grindžiamas tik savanoriškumo pagrindu. Dėl tokių pasikeitimų vėliausiai 2006 m. pabaigoje laivų agentavimo rinkoje susiformavo „vieša paslaptis“, kad LLMAA nariai neprivalo laikytis ir nesilaiko LLMAA rekomenduojamų tarifų, tuo tarpu teikiant pasiūlymus laivų valdytojams nėra jokio pagrindo manyti, kad laivų agentavimo rinkoje veikiantys konkurentai laikysis LLMAA rekomendacijos. Tokios „viešos paslapties“ egzistavimą patvirtina rekomenduojamų ir faktiškai pritaikytų UAB „Baltlanta“ laivų agentavimo tarifų analizė, kuri parodo, kad LLMAA rekomenduojamų tarifų niekada nebuvo laikomasi. Ši aplinkybė neginčytinai patvirtina tai, kad UAB „Baltlanta“ niekada nesivadovavo LLMAA priimtais sprendimais ir savo veiksmais aiškiai išreiškė nuomonę, kad ji nepritaria priimtiems sprendimams bei juos ignoravo, o tuo pačiu neišreiškė bendros valios elgtis atitinkamoje rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas dėl minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų. Konkurencijos taryba neatsižvelgė, kad UAB „Baltlanta“, norėdama teikti laivų agentavimo paslaugas bei gauti atestavimo pažymėjimą pagal nustatytą tvarką, privalėjo tapti LLMAA nare, į tai, kad asociacijos nare tapo po to (2000 m. vasario mėn.), kai minimalūs agentavimo tarifai jau buvo priimti ir ji neturėjo įtakos svarstant bei priimant rekomendacinį sprendimą dėl laivų agentavimo minimalių dydžių nustatymo bei neišreiškė šiuo klausimu savo valios, o iki 1998 m. gegužės mėnesio minimalūs laivų agentavimo tarifai buvo reguliuojami valstybės. KLAKEIJA posėdyje patvirtinti minimalūs laivų agentavimo tarifai buvo tik rekomendacinio pobūdžio, todėl Konkurencijos taryba neturėjo teisinio pagrindo tvirtinti, kad priklausymas LLMAA jau savaime sąlygoja buvus bendrą susitarimą dėl laivų agentavimo tarifų taikymo. UAB „Baltlanta“ LLMAA susirinkimuose, kuriuose buvo svarstomi laivų agentavimo tarifai, nėra dalyvavusi, o dalyvavo tik tuose susirinkimuose, kuriuose buvo svarstomi bendro pobūdžio klausimai, pvz., įmonių, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, rekomendacijos išdavimo tvarka, pareiškimų dėl narystės ir kt. organizaciniai klausimai. Nutarime pateiktas kaltinimas UAB „Baltlanta“ atžvilgiu po 2006 m. yra pagrįstas tik prielaidomis, t. y. apsiribojama tik faktu, kad bendrovė tebėra LLMAA nare, todėl yra konkurencijos teisės pažeidimas. 2006 m. pabaiga turėtų būti suprantama kaip inkriminuojamo pažeidimo pabaigos UAB „Baltlanta“ momentas, nes 2005 m. spalio 4 d. LLMAA buvo pašalinta iš valstybinio laivų agentavimo atestatų išdavimo proceso, todėl

jos įtaka išduodant UAB „Baltlanta“ laivų agentavimo pažymėjimus tapo absoliučiai nereikšminga. Vėliausiai 2006 m. pabaigoje LLMAA sprendimo dėl rekomenduojamų tarifų privalomumas/aktualumas *de facto* pasibaigė, todėl, toks faktinis susitarimo pasibaigimas turi būti vertinamas kaip inkriminuojamo UAB „Baltlanta“ konkurencijos teisės pažeidimo pasibaigimas.

Nesutiko, kad UAB „Baltlanta“ daromas pažeidimas truko 11 metų, t. y. nuo įstojimo į LLMAA iki Konkurencijos tarybos pradėto patikrinimo. Nuo 2006 metų laivų agentavimo tarifai negalėjo būti visuotinai privalomi, nes laivų agentavimas nebuvo priskiriamas LLMAA dispozicijai, t. y. šios veiklos vykdymui nebuvo reikalingas LLMAA pritarimas ar rekomendacija ir tarifų klausimai nebuvo svarstomi LLMAA posėdžiuose. Atliekant tyrimą buvo pateikta įrodymų, kad bendrovė niekada nesivadovavo rekomenduojamais tarifais, nes pagal PVM sąskaitas-faktūras akivaizdu, kad su skirtingomis laivybos kompanijomis buvo taikomi ir skirtingi tarifai, tačiau į tai nebuvo atsižvelgta. Dažniausiai laivų agentavimo įkainiai būdavo aptarti jau iš anksto, kurių taikyti įkainiai nesutapo su LLMAA rekomenduojamais įkainiais arba aptarnaudavo laivus, priklausančius UAB „Baltlanta“, o nuo 2007 m. balandžio 1 d. laivų agentavimo paslaugos buvo išimtinai teikiamos tik tiems laivams, kurie atveždavo UAB „Baltlanta“ priklausančią prekę – žuvį. Argumentu, kad nesant duomenų, jog kuris nors iš nutarime nurodytų ūkio subjektų būtų pareiškęs aiškų ir vienareikšmišką prieštaravimą LLMAA sprendimams, daroma išvada, kad šie ūkio subjektai sudarė susitarimą nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus, negalima įrodinėti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo. Nepritarimas galimas ir konkliudentiniais veiksmais, t. y. rekomenduojamų tarifų netaikymu, ką ir darė UAB „Baltlanta“ per visą narystės laikotarpį asociacijoje. 2002-2006 metais vykusiuose LLMAA Valdybos ir Drausminio komiteto posėdžiuose buvo svarstomas ūkio subjektų elgesys, susijęs su minimalių laivų agentavimo tarifų nesilaikymu bei Etikos kodekso nuostatų pažeidimu, kuris baigdavosi priimant sprendimą: „stengtis vengti tokių situacijų, o užsakovų pasiūlymus apdoroti remiantis LLMAA rekomenduojamų agentavimų tarifų lentele“, kas reiškia, kad LLMAA netaikė kokių nors realių sankcijų už rekomenduojamų tarifų pažeidimą LLMAA nariams. UAB „Baltlanta“ pagrindinė veikla yra žvejyba tolimuosiuose žvejybos rajonuose, o laivų agentavimas buvo tik papildoma veikla, susijusi su atplaukusiu į Klaipėdos uostą laivų aptarnavimu tik minimaliai, kurie atveždavo krovinį UAB „Baltlanta“ arba pareiškėjui priklausančių laivų aptarnavimu. Nuo 2007 m. bendrovė kitų laivų neagentuodavo. Konkurencijos tarybai nepakanka nutarime bendrai nurodyti, jog UAB „Baltlanta“ pažeidimas tęsėsi 11 metų, t. y. nuo 2000 metų iki tiriamo periodo galo, t. y. 2011 rugpjūčio. Konkurencijos taryba privalo pateikti faktinius įrodymus, kurie būtų nuoseklūs laike ir kurie galėtų leisti daryti išvadą, jog tarp šių dviejų datų buvo vykdomas tęstinis konkurencijos teisės pažeidimas. Savo pranešime tokių įrodymų Konkurencijos taryba nepateikia, tuo tarpu visi byloje surinkti duomenys suponuoja, kad inkriminuojamas konkurencijos teisės pažeidimas (jeigu toks teismo būtų pripažintas) galėjo tęstis vėliausiai iki 2006 m. pabaigos. Atitinkamai, būtent 2006 m. pabaigą reikėtų laikyti pažeidimo padarymo laiku ir pažeidimo kvalifikavimui taikyti 2006 metų pabaigoje galiojusio Konkurencijos įstatymo redakciją, kurioje aiškiai nustatyta, kad senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo pažeidimo pabaigos ir skaičiuojamas 3 metus bei nenumato jokių senaties termino stabdymo ar atnaujinimo taisyklių.

Skirdamas baudą, atsakovas turėjo taikyti atsakomybę lengvinančią aplinkybę – konkurenciją ribojančių veiksmų neįgyvendinimą, kadangi visą buvimo LLMAA nariu laikotarpį, pareiškėjas nesilaikė LLMAA tarifų, faktiškai taikyti tarifai yra mažesni nei LLMAA rekomenduoti tarifai. Atsakovas neatsižvelgė, kad bendrovės vykdoma laivų agentavimo veikla sudarė nežymią veiklos dalį bendrosiose pajamose (2010 m. laivų agentavimo pajamos sudarė 0,015379 proc. bendrose pajamose) ir skyrė nepagrįstą baudą. Europos Komisijos gairių dėl baudų skaičiavimo 13 paragrafas nustato, jog Komisija baudas skaičiuoja pagal pajamas, gautas iš prekių ar paslaugų tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su pažeidimu. Konkurencijos taryba turėjo vadovautis 2011 m. balandžio 21 d. įsigaliojusiais Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio pakeitimais, kurie įpareigoja Konkurencijos tarybą atsižvelgti į pajamas, susijusias su inkriminuojamu pažeidimu. Kadangi bendrovės pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. sudarė 10 358,40 Lt, tai skaičiuojant 10 proc. nuo šių pajamų bauda turėtų būti sumažinta iki 1 036,00 Lt. Atsakovas baudą

turėjo skaičiuoti tik nuo su tariamu pažeidimu susijusių pajamų, kadangi laivų agentavimo paslaugų teikimas nebuvo pagrindinė bendrovės veikla. Kadangi bendrovė neįgyvendino draudžiamo susitarimo, jos dalyvavimas susitarime turėtų būti pripažintas pasyviu ir bauda turėtų būti atitinkamai individualizuota.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Baltlanta“ skundą (t. 9, b. l. 134-151) prašė jį atmesti kaip nepagrįstą. Nurodė, kad pareiškėjas užsiėmė laivų agentavimo veikla, prisijungė prie LLMAA 2000 m. ir dalyvavo jos veikloje iki 2011 m. Nesant jokių įrodymų, kad jis viešai ir vienareikšmiškai atsiribojo nuo draudžiamo susitarimo, pareiškėjas buvo pagrįstai pripažintas prisijungęs prie draudžiamo susitarimo. Narystė LLMAA nebuvo privaloma norint gauti licenciją iki 2005 m. spalio mėn., kada pagal galiojusius teisė aktus buvo privaloma pateikti LLMAA rekomendaciją komisijai, teikiančiai laivų agentavimo licenciją. Todėl įmonės, kurios stojo į LLMAA, stojo į ją dėl to, kad pritarė jos vykdomai veiklai, bet ne dėl to, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai numatė reikalavimą gauti LLMAA rekomendaciją. Pareiškėjo argumentas, kad jis įstojo į LLMAA jau po to, kai KLAKEJA ir LLMAA priėmė sprendimą nustatyti minimalius laivų agentavimo tarifus ir todėl jis nėra draudžiamo susitarimo dalyviu, atmestinas. LVAT yra konstatavęs, jog „faktas, kad ūkio subjektas nedalyvavo asociacijos susirinkime ar į asociaciją įstojo vėliau, t. y. po sprendimo priėmimo, dar nereiškia, kad toks ūkio subjektas nedalyvavo draudžiamame susitarime“. Pareiškėjas dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo aptariami LLMAA Etikos kodekso svarstymai, taip pat posėdžiuose, kuriuose buvo priimami sprendimai taikyti LLMAA nariams sankcijas dėl to, kad šie nesilaikė LLMAA nustatytų tarifų. Pareiškėjas gaudavo laiškus apie posėdžius, kuriuose buvo svarstyti tarifų padidinimo klausimai. Taigi pareiškėjas, būdamas LLMAA nariu, ne tik, kad negalėjo nežinoti apie LLMAA ir jos narių sudarytą konkurenciją ribojantį susitarimą dėl kainų nustatymo, bet ir pats tiesiogiai dalyvavo svarstant įvairius klausimus, susijusius su LLMAA tarifais ir priimant Etikos kodekso nuostatą pagal kurią LLMAA nariams buvo privaloma laikytis LLMAA tarifų. Pareiškėjas aiškiai išreiškė savo valią prisijungti prie draudžiamo susitarimo laikytis LLMAA tarifų ir tuo pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio reikalavimus. Ūkio subjektų paaiškinimai, jog jie praktikoje nesivadovavo rekomenduojamais tarifais, šiuo atveju vertinant, ar LLMAA priėmė sprendimą turintį antikonkurencinių tikslų ir ar LLMAA nariai sudarė draudžiamą susitarimą, kurio tikslas riboti konkurenciją, įtakos neturi, nes susitarimai dėl kainų nustatymo yra laikomi savaimę konkurenciją ribojančiais susitarimais. Ūkio subjekto susitarimo neįgyvendinimo veiksmas nėra jo „viešas ir vienareikšmiškas“ atsiribojimas nuo susitarimo tokiu būdu, kad kiti susitarimo dalyviai žinotų, kad šis ūkio subjektas nepritaria tokiam susitarimui ir kad jis jo neketina įgyvendinti. Jeigu LLMAA nariai iš tikrųjų būtų norėję tinkamai komunikuoti kitiems LLMAA nariams apie tai, kad jie neketina laikytis LLMAA tarifų, tai jie būtų tai padarę raštu, kad vėliau turėtų to įrodymus. Nutarimu konstatuoto pažeidimo kvalifikavimui esminės reikšmės neturi tai, ar LLMAA sprendimai taikyti tarifus buvo privalomi ar ne, nes ir neprivalomi asociacijos sprendimai gali pažeisti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio nuostatas. Ūkio subjektų asociacijos sprendimas iš esmės apima bet kokias asociacijos taisykles, sprendimus, kurie yra privalomi ar rekomendaciniai jos nariams, elgesio kodeksus ir bet ką, kas atspindi asociacijos siekį koordinuoti jos narių elgesį ar atspindi asociacijos narių valią elgtis rinkoje pagal bendrai sutartą planą. LLMAA veiksmai akivaizdžiai įrodo ne tik tai, kad LLMAA siekė koordinuoti savo narių veiksmus su tikslu, kad būtų palaikomas bendras aukštesnis laivų agentavimo tarifų lygis, bet ir tai, kad tie tarifai buvo privalomi visiems LLMAA nariams. Nutarime buvo teisingai konstatuota, kad savo pobūdžiu LLMAA „rekomenduojami“ minimalūs laivų agentavimo tarifai buvo privalomi asociacijos nariams, o LLMAA priimtas sprendimas laikytis LLMAA tarifų LLMAA nariams leido prognozuoti konkurentų elgesį atitinkamoje rinkoje, kas yra draudžiama Konkurencijos įstatymu ir SESV įtvirtintų konkurencijos taisyklių. Skundžiamajame nutarime yra pateikta daugybė įrodymų, kad draudžiamas susitarimas galiojo nuosekliai visus 13 metų, o LLMAA narių dalyvavimas jame iš esmės sutampa su narystė LLMAA laikotarpiu. Šių įrodymų pakanka pagrįsti nutarime padarytai išvada, kad visą šį laikotarpį egzistavo LLMAA ir jos narių susitarimas dėl minimalių laivų agentavimo paslaugų kainų nustatymo – ankstesniu laikotarpiu tokį susitarimą patvirtina LLMAA

valdymo organuose svarstyti klausimai ir išsakytos pozicijos, nuomonės įvairiais su minimaliais tarifais susijusiais klausimais, o vėlesniu laikotarpiu susitarimą patvirtina aiškiai LLMAA ir jos narių valią dėl minimalių tarifų nustatymo atspindinčios Etikos kodekso nuostatos bei pačių tarifų skelbimas LLMAA interneto tinklalapyje (iki 2010 m. liepos mėn.). Tuo tarpu abstraktus reikalavimas pateikti dar daugiau tokio konkurenciją ribojančio susitarimo įrodymų, net nevertinant jau nustatytų ir iš esmės juos ignoruojant, yra nepagrįstas ir perteklinis, nes ribotų Konkurencijos tarybos galimybes nubausti ūkio subjektus neabejotinai sudariusius kartelinius susitarimus. Tai, kad po 2006 m. LLMAA tarifai nebuvo aktyviai svarstomi LLMAA valdymo organuose ir kad Drausminis komitetas netaikė sankcijų, dar nereiškia, kad draudžiamas susitarimas pasibaigė. Per 13 metų draudžiamo susitarimo galiojimo laikotarpį yra normalu, kad draudžiamo susitarimo šalių elgesys ir draudžiamo susitarimo įgyvendinimo formos ar bendradarbiavimo intensyvumas keičiasi. Tačiau šios aplinkybės niekaip neįrodo, kad draudžiamas susitarimas pasibaigė. Kadangi pareiškėjas iki 2011 m. buvo LLMAA narys, aiškiai ir vienareikšmiškai neatsiribojo nuo draudžiamo susitarimo ir neįrodė, kad draudžiamas susitarimas buvo nutrauktas 2006 m. pabaigoje, patraukimo atsakomybėn senaties terminas negalėjo būti pritaikytas. Tai, kad pareiškėjas teikė agentavimo paslaugas savo laivams arba laivams, kurie atvežė jos krovinį nepaneigia, kad jis laivų agentavimo paslaugas teikė kitam ūkio subjektui ir kad tokiu būdu konkuravo laivų agentavimo rinkoje. Nustatant, ar pareiškėjas buvo konkurentas, yra svarbu ne tai, ar jo agentuoti laivai nuosavybės teise priklauso pareiškėjui, bet tai, ar agentavimo paslaugos buvo parduotos kitam ūkio subjektui arba tai, ar pareiškėjas gali teikti laivų agentavimo paslaugas rinkoje. Agentavimo paslaugų pardavimą kitam ūkio subjektui įrodo pareiškėjo pateiktos sąskaitos faktūros, o kad pareiškėjas gali teikti laivų agentavimo paslaugas rinkoje įrodo jo turima laivų agentavimo licencija ir faktiškai suteiktos laivų agentavimo paslaugos.

Nėra pagrindo konstatuoti, kad pareiškėjui skirta bauda yra nepagrįsta ar neproporcinga, kadangi ji neviršija Konkurencijos įstatymo leidžiamo 10 proc. dydžio. Galutinį baudos dydį lėmė ne tik didelis pažeidimo pavojingumas, tačiau ir pakankamai ilga pareiškėjo dalyvavimo draudžiamame susitarime trukmė – 11 metų. Pareiškėjas pagal pajamas iš laivų agentavimo veiklos pateko į grupę tų įmonių, kurių atitinkamos pajamos sudarė nežymią dalį bendrosiose pajamose, todėl bauda buvo sumažinta 80 proc. Konkurencijos taryba, remdamasi jai suteiktais įgaliojimais bei vadovaudamasi galiojančiais teisės aktais, tinkamai atsižvelgė į tą aplinkybę, kad laivų agentavimas kai kuriems ūkio subjektams nėra pagrindinė veikla bei į įmonių su laivų agentavimu susijusių pajamų dydį ir jų santykį bendrosiose pajamose 2010 m. Nagrinėjamu atveju nėra pagrindo pareiškėjui taikyti lengvinančios aplinkybės dėl draudžiamo susitarimo neįgyvendinimo, kadangi pareiškėjas nepateikė įrodymų, jog sąmoningai nukrypo nuo draudžiamo susitarimo ir jo nerealizavo, t. y. nė karto per 2000-2011 m. laikotarpį iš tikrųjų klientams nesiūlė ir netaikė LLMAA tarifų, nors turėjo visas galimybes tai daryti.

Pareiškėjas UAB „Balnautic Shipping LTD” skunde (t. 21, b. 1. 70–80) teigė, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai pripažino jį sudarius tariamą draudžiamą susitarimą ir pažeidus Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį dėl to, jog jis aiškiai ir viešai neatsiribojo nuo LLMAA rekomenduotų minimalių agentavimo paslaugų tarifų. Asociacijos nario pareiga atsiriboti nuo asociacijoje priimamų sprendimų nėra absoliuti. Konkurencijos taryba privalėjo vertinti ir atsižvelgti į aplinkybes, dėl kurių atsiriboti nuo asociacijos sprendimo iš pareiškėjo negalėjo būti protingai reikalaujama. Pareiškėjas LLMAA nariu tapo 2004 m. spalio mėn., o rekomenduojami minimalūs agentavimo paslaugų tarifai buvo nustatyti dar 1998 m., t. y. iki pareiškėjui įstojant į LLMAA. Pareiškėjas, svarstant klausimus dėl rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nustatymo, nedalyvavo. Į LLMAA pareiškėjas įstojė, kad gautų LLMAA rekomendaciją, todėl asociacijos veikla niekada nesidomėjo, nedalyvavo LLMAA narių visuotiniuose susirinkimuose, nebuvo LLMAA valdybos ar drausminio komiteto nariu. Jis nežinojo ir nesuprato, kad minėti tarifai buvo priimti būtent LLMAA. Pareiškėjas viešai skelbtus minimalius agentavimo paslaugų tarifus visada vertino tik kaip rekomendaciją, o ne privalomo pobūdžio sprendimą. Pareiškėjas savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų. Tai, kad kainos už tam tikro bendro tonažo laivus atskirais atvejais sutapo su atitinkamo bendro tonažo laivams LLMAA

rekomenduotais taikyti minimaliais agentavimo tarifais, nepatvirtina, jog jis laikėsi LLMAA rekomendacijų. Pareiškėjo teikiamų bazinių ir papildomų paslaugų paketo Konkurencijos taryba neanalizavo. Pareiškėjas neanalizavo LLMAA nustatytų tarifų, jų netaikė ir nemanė, kad reikia nuo jų atsiriboti. Be to, pareiškėjas negalėjo suprasti, kad tarifų nustatymas gali prieštarauti konkurencijos taisyklėms. Pati Konkurencijos taryba savo elgesiu suklaidino ūkio subjektus dėl LLMAA rekomenduotų minimalių agentavimo paslaugų tarifų teisėtumo, todėl negali reikalauti atsiriboti nuo to, ko ūkio subjektai negalėjo protingai suvokti kaip konkurencijos taisyklių pažeidimo.

Pareiškėjas pažymėjo, kad dėl iki 2005 m. galiojusios agentavimo paslaugas teikiančių įmonių atestavimo (licencijavimo) tvarkos, negalėjo viešai ir aiškiai atsiriboti nuo nustatytų tarifų. Įmonės, teikiančios ar norinčios teikti laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste, iš esmės buvo priverstos tapti LLMAA narėmis bei palaikyti gerus santykius su ja. Konkurencijos taryba nenustatė aplinkybių, patvirtinančių, kad pareiškėjas išreiškė valią prisijungti prie tariamo susitarimo nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus.

Konkurencijos taryba nepagrįstai konstatavo tariamo draudžiamo susitarimo poveikį prekybai tarp valstybių narių ir nepagrįstai sugriežtino pareiškėjo atsakomybę.

Nėra pagrindo pareiškėjui skirti sankciją dar ir dėl to, kad nuo ginčijamo pažeidimo pabaigos yra suėjęs Konkurencijos įstatyme numatytas patraukimo atsakomybėn senaties terminas.

Pareiškėjas teigė, kad atsakovas neteisingai jam apskaičiavo baudą, skaičiuodamas nuo 2010 m. bendrųjų metinių pajamų. Konkurencijos taryba neatsižvelgė, kad pagrindinė pareiškėjo veikla – laivyba, o laivų agentavimas tik pagalbinė veikla, generuojanti nežymią dalį visų jo pajamų, t. y. 0,33 procentų. Pareiškėjui paskirta bauda penkis kartus viršija su pažeidimu susijusias pajamas ir yra neproporcinga. Be to, Konkurencijos taryba turėjo atsižvelgti ir į pasyvų pareiškėjo vaidmenį bei į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes bei atitinkamai sumažinti baudą.

Iš skundžiamo Nutarimo neaišku, kaip konkrečiai buvo atsižvelgta į su ginčijamu pažeidimu susijusias ūkio subjektų pajamas, tačiau į konkretų kiekvieno ūkio subjekto pajamų, gautų iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos, dydį nebuvo atsižvelgta. Neaišku ir tai, kodėl Konkurencijos taryba išskyrė tik tris ūkio subjektų grupes nustatant baudų dydį. Be to, baudos, kurios kelis ar net keliasdešimt kartų viršija ūkio subjektų pajamas iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos, nėra ir negali būti laikomos proporcingomis (adekvačiomis) ginčijamam pažeidimui. Atsakovas neanalizavo ir nevertino pareiškėjo individualių aplinkybių. Pareiškėjas niekada nesidomėjo LLMAA veikla, įstojo į ją, kad gautų rekomendaciją, su LLMAA nesusirašinėjo ir jos organų susirinkimuose nedalyvavo.

Konkurencijos taryba, skirdama pareiškėjui baudą, turėjo atsižvelgti į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes, t. y. taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų. Konkurencijos taryba, bausdama ūkio subjektus dėl to, kad pačios Konkurencijos tarybos nuomonė dėl seniai žinomų faktų pasikeitė, nesikeičiant teisiniam atitinkamų santykių reglamentavimui, pažeistų pagrįstų ir teisėtų lūkesčių bei teisinio tikrumo apsaugos principus.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Balnautic Shipping LTD“ skundą (t. 22, b. l. 6–26) jį prašė atmesti kaip nepagrįstą. Savo prašymą grindė iš esmės tais pačiais argumentais, kokius nurodė atsiliepimuose į Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „MK Laivyba“, LLMAA bei UAB „Afalita“ ir UAB „Arijus“ skundus. Taip pat nurodė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m. spalio mėnesio iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Tam, kad ūkio subjektas būtų pripažintas draudžiamo susitarimo dalyviu, nereikia įrodyti, jog jis tiesiogiai dalyvavo priimant sprendimą, kuris vėliau buvo pripažintas pažeidžiančiu konkurencijos taisyklės. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais.

Pareiškėjas UAB „Green Terminal“ skunde (t. 29, b. l. 78–89) nurodė, kad byla dėl minimalių agentavimo paslaugų kainų (tarifų) nustatymo jo atžvilgiu turi būti nutraukta, nesant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties, nes pareiškėjas neteikia agentavimo paslaugų rinkoje, aptarnaudamas išimtinai tik į jo sandėlius besikraunančius laivus, o nuo 2007 m. –

tik į jo sandėlius besikraunančius savo grupės laivus, todėl jis nelaikytinas kitų LLMAA narių konkurentu. Pareiškėjas yra patronuojamas Norvegijos kompanijos Green Reefers AS. Ši kompanija patronuoja ir Norvegijos bendrovę Green Chartering AS. Nuo 2007 m. iki šiol pareiškėjas teikia agentavimo paslaugas išskirtinai tik pagal sutartį su Green Chartering AS, agentuodamas šios kompanijos ir dar dviejų susijusių įmonių, Silversea AS ir SilverGreen TC AS, laivus. Pareiškėjas 2007–2011 m. laikotarpiu agentavo tik keturis kitų savininkų laivus, kurie sudaro vos 1,42 procentus visų 2007–2011 m. laikotarpiu jo agentuotų laivų, o 98,58 procentų 2007–2011 m. laikotarpiu pareiškėjo aptarnautų laivų buvo su juo susijusių įmonių laivai, agentuoti pagal sutartį su Green Chartering AS. Pareiškėjo pagrindinė veikla yra šaldytų krovinių sandėliavimas, o laivų agentavimas sudaro tik labai nereikšmingą dalį, t. y. 2 procentai visos jo veiklos. Nurodė, kad visi pareiškėjo agentuoti laivai, įskaitant ir nesusijusius kompanijų laivus, krovėsi į jam nuosavybės teise priklausančius ir / ar jo operuojamus sandėlius, pareiškėjo teikiama laivų agentavimo paslauga dėl laivų savininkų patogumo. Taigi faktiškai pareiškėjas konkuruoja ne laivų agentavimo, bet krovinių sandėliavimo paslaugų teikimo rinkoje. Kadangi pareiškėjo situacija yra analogiška AB „DFDS SEAWAYS” ir UAB „MSC Vilnius” situacijai, kurių atžvilgiu byla nutraukta, tai ir pareiškėjo atžvilgiu byla turėjo būti nutraukta, nesant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties.

Pareiškėjas teigė, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai pripažino, jog jis pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį dėl to, kad aiškiai ir viešai neatsiribojo nuo LLMAA rekomenduotų minimalių agentavimo paslaugų tarifų. Asociacijos nario pareiga atsiriboti nuo asociacijoje priimamų sprendimų nėra absoliuti, todėl Konkurencijos taryba privalėjo vertinti ir atsižvelgti į aplinkybes, dėl kurių atsiriboti nuo asociacijos sprendimo šiuo konkrečiu atveju iš pareiškėjo negali būti protingai reikalaujama. Pažymėjo, kad privalėjo būti LLMAA narys bei su ja palaikyti gerus santykius, nes tam, kad pagal iki 2005 m. galiojusią tvarką gautų atestavimo pažymėjimą (licenciją) ar jį pratęstų, buvo reikalingos LLMAA rekomendacijos. Pareiškėjas LLMAA nariu tapo 2004 m. birželio mėnesį. Minimalūs agentavimo tarifai buvo nustatyti 1998 m. iki pareiškėjui įstojant į LLMAA. Be to, pareiškėjas niekada nebuvo LLMAA valdybos ar drausminio komiteto nariu. Pareiškėjo 2006–2011 m. laikotarpiu taikyti agentavimo tarifai su rekomenduojamais tarifais sutapo tik du kartus. Pareiškėjo paslaugų tarifas, taikomas susijusių kompanijų laivams, buvo nustatytas 2003 m. balandžio 1 d. sutartyje su Green Chartering AS. Pagal sutartį su Green Chartering AS visiems susijusių kompanijų laivams pareiškėjas taikė fiksuotą 700 eurų tarifą, neįskaitant papildomų išlaidų ir neatsižvelgiant į laivo bendrą tonažą. Pareiškėjo taikytas 700 eurų fiksuotas tarifas išliko nepakitęs ir 2004 m. birželį jam tapus LLMAA nariu. Pareiškėjo 2007–2011 m. taikyti agentavimo tarifai buvo žymiai mažesni už LLMAA rekomenduotus tarifus. Be to, pareiškėjas taikė kitokią tarifų skaičiavimo metodiką ir agentavimo įkainių nesiejo su laivo bendru tonažu. Pareiškėjas teigė, kad jis netaikė LLMAA skelbtų agentavimo paslaugų tarifų.

Kaip ir kiti pareiškėjai teigė, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai konstatavo tariamo draudžiamo susitarimo poveikį prekybai tarp ES alstybių narių ir nepagrįstai sugriežtino pareiškėjo atsakomybę, be to, yra suėjęs Konkurencijos įstatyme numatytas patraukimo atsakomybės senaties terminas.

Manė, kad Konkurencijos taryba neteisingai jam apskaičiavo baudą, skaičiuodamas nuo bendrųjų metinių pajamų 2010 m. pareiškėjo pajamos, susijusios su ginčijamu pažeidimu, bendrosiose pajamose sudaro 2 proc. Todėl Konkurencijos taryba privalėjo baudą skaičiuoti tik nuo pajamų, gaunamų iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos. Pareiškėjas teigė, kad Konkurencijos taryba netinkamai skaičiavimo baudas, nes neaišku, kokia apimtimi buvo atsižvelgta į su pažeidimu susijusias pajamas, kodėl Konkurencijos taryba išskyrė tris grupes pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalį susijusiose pajamose, baudos, kurios kelis ar keliasdešimt kartų viršija pajamas iš laivų agentavimo veiklos, negali būti laikomos proporcingomis. Konkurencijos taryba neanalizavo ir nevertino pareiškėjo individualių aplinkybių. Kaip ir kiti pareiškėjai teigė, kad Konkurencijos taryba, skirdama pareiškėjui baudą, turėjo atsižvelgti į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes, t. y.

taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, t. y. kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksnu.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Green Terminal“ skundą (t. 30, b. l. 6–27) jį prašė atmesti kaip nepagrįstą ir nurodė, kad pareiškėjo atžvilgiu nebuvo nustatyta panašių aplinkybių kaip AB „DFDS SEAWAYS“ bei UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu. Buvo nustatytos priešingos aplinkybės, t. y. kad pareiškėjas laivų agentavimo paslaugas teikė ne vieno ekonominio vieneto ribose, o išoriniams paslaugų pirkėjams. Vertinant, ar pareiškėjas konkuruoja rinkoje, lemiamos reikšmės neturi išoriniams paslaugų pirkėjams teikiamų paslaugų apimtis, kadangi nepriklausomai nuo to, kokį kiekį paslaugų pareiškėjas jiems teikia, tai patvirtina faktą, kad jis konkuruoja rinkoje su kitais paslaugų pirkėjais. Kadangi pareiškėjas paslaugas teikė išoriniam paslaugų teikėjui, o ne vieno ekonominio vieneto ribose, tai jis konkuravo su kitais Klaipėdos jūrų uoste atitinkamas paslaugas teikiančiais ūkio subjektais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., tarifai buvo viešai skelbiami, o Etikos kodeksas tiesiogiai įtvirtino pareigą netaikyti mažesnių nei LLMAA rekomenduojamų tarifų, už šios pareigos nesilaikymą buvo nustatytos sankcijos. Pareiškėjas, būdamas LLMAA nariu bei žinodamas atitinkamas Etikos kodekso nuostatas, turėjo visas galimybes išreikšti savo nesutikimą su atitinkamais LLMAA sprendimais, tačiau jokių prieštaravimų neišreiškė, pritardamas LLMAA sprendimams ir išreikšdamas savo sutikimą jų laikytis, narystė LLMAA nebuvo privaloma. Atsakovas teigė, kad Konkurencijos tarybos išvados dėl Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo yra teisėtos ir pagrįstos.

Dėl poveikio prekybai tarp valstybių narių ir senaties termino, baudos dydžio apskaičiavimo atsakovas pateikė tokius pačius argumentus kaip ir atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus. Taip pat nurodė, kad pareiškėjas nepateikė argumentų, jog Konkurencijos taryba netinkamai apskaičiavo jam skirtiną baudą. Pažymėjo, kad pagal Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalį pelnas iš kartelio nėra numatyta kaip aplinkybė, į kurią turi būti atsižvelgiama skiriant baudą už Konkurencijos įstatymo pažeidimus, todėl, priešingai nei teigė pareiškėjas, iš pažeidimo gautas pelnas gali būti vertinamas ne siekiant sumažinti baudą, o siekiant įsitikinti, ar baudos nereikėtų dar padidinti. Nebuvo nustatyti draudžiamo susitarimo iniciatoriai, todėl pareiškėjo veiksmai ar elgesys nesudarė pagrindo Konkurencijos tarybai konstatuoti, kad egzistuoja kokios nors aplinkybės, kurios galėtų lemti skirtinos baudos mažinimą.

Pareiškėjas UAB „Jungtinė ekspedicija“ skunde (t. 24, b. l. 101–116) nurodė, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negali būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti, kadangi atsakovas neįrodė susitarimo egzistavimo fakto. Pareiškėjas negali būti laikomas dalyvavusiu draudžiamame susitarime dėl agentavimo tarifų, kadangi nebuvo nei draudžiamo susitarimo su kitais ūkio subjektais, nei asociacijos sprendimo dalyvis. Konkurencijos taryba privalėjo tirti jo ir kitų nagrinėjamų rinkos dalyvių situaciją, Konkurencijos taisyklės turi būti taikomos pagrįstai ir lanksčiai.

Pareiškėjas neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams, nes jis teikė agentavimo paslaugas iš esmės tik susijusiems ūkio subjektams. Pareiškėjas savo klientus suskirstė į tokias grupes: AB „L. A. Group“ klientai, UAB „Arvi“ ir ko klientai, UAB „Jungtinė ekspedicija“ savarankiškai rasti klientai. Su pareiškėju nesusijusių ūkio subjektų agentuotų laivų dalis yra mažareikšmė. Pareiškėjas iš UAB „MK Laivyba“ užsakymų ekspedijuoti krovinius ar agentuoti laivus nėra gavęs, nes jis ir UAB „MK Laivyba“ yra konkuruojančios bendrovės. Pareiškėjo pagrindinė vykdoma veikla nėra susijusi su laivų agentavimo veikla, jo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje Klaipėdos jūrų uoste yra mažareikšmis ir jis negali būti laikoma nei realiu, nei potencialiu konkurentu kitiems rinkos dalyviams. Pareiškėjo pajamos iš laivų ekspedijavimo veiklos sudarė 14,30 proc. jo bendrųjų pajamų, o didžiąją pajamų dalį sudarė pajamos iš pagrindinės veiklos, kuri nėra susijusi su laivų agentavimo paslaugomis. Atsakovas neteisingai apibrėžė rinką bei neteisingai nustatė joje veikiančius ūkio subjektus. Kadangi pareiškėjas didžiąją dalį teikiamų laivų agentavimo paslaugų teikia susijusiems ūkio subjektams, taigi, į pažeidimą tariamai padariusių ūkio subjektų sąrašą pateko klaidingai, todėl jo, kaip ir AB „DFDS SEAWAYS“ bei UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu, tyrimas turėjo būti nutrauktas.

LLMAA viešai skelbiami laivų agentavimo tarifai buvo rekomenduojami, o ne privalomi. LLMAA pareiškėją, jam įstojus į asociaciją, informavo, kad egzistuoja rekomendacinio pobūdžio įkainiai, skirti kaip informacija laivų savininkams apie agentavimo paslaugų kainas, tačiau neliepė ir nesudarė pagrindo manyti, jog pareiškėjas privalo jų griežtai laikytis. Pareiškėjo taikomas agentavimo įkainis yra mažesnis už LLMAA rekomenduojamus tarifus, nes vyksta derybos su laivų savininkais, kurių metu ir susitariama dėl kainos. Pareiškėjo narystė LLMAA yra formalumas, kadangi 2004 m. jis įstojo į LLMAA, kad gautų laivų agentavimo licenciją. Pareiškėjas niekada nebuvo LLMAA valdymo organų narys, nėra nė karto aktyviais veiksmais prisidėjęs prie LLMAA veiklos – neteikė jokių pasiūlymų, pastabų, pranešimų, skundų ir jokiais kitais veiksmais nedalyvavo LLMAA veikloje. LLMAA sprendimai nėra ir jos narių sprendimai, o dažnai jiems net nėra žinomi. Pareiga būti susipažinusiems su visais asociacijos sprendimais ir elgesio standartais bei su jais sutikti negali būti absoliuti. Retkarčiais pareiškėjo agentinis tarifas sutapdavo su LLMAA rekomenduojamu tarifu, tačiau šie sutapimai per 13 metų yra pavieniai ir atsitiktiniai, todėl negali būti laikomi LLMAA rekomendacijos įgyvendinimu. Pareiškėjas turi savo atskirą agentinių tarifų nustatymo metodiką. Jis nesivadovavo rekomendacija, o savarankiškai priiminėjo sprendimus, todėl susitarimo fakto, vadovaujantis ES institucijų praktika analogiškose bylose, nebuvo.

Pareiškėjui negali būti taikoma atsakomybė už tariamą pažeidimą, kadangi nuo minėtų veiksmų atlikimo yra suėję senaties terminai, nustatyti Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 3 dalyje.

Kaip ir kiti minėti pareiškėjai manė, kad Konkurencijos tarybos teiginiai apie pareiškėjo ir kitų ūkio subjektų veiksmų galimą poveikį prekybai tarp valstybių narių yra nepagrįsti.

Konkurencijos taryba, norėdama skirti piniginę baudą, privalėjo ją skaičiuoti tik nuo su tariamu pažeidimu susijusių pajamų, kadangi laivų agentavimo paslaugų teikimas nebuvo pagrindinė pareiškėjo veiklos sritis.

Kaip ir kiti pareiškėjai, manė, kad Konkurencijos taryba, skirdama pareiškėjui baudą, turėjo atsižvelgti į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes, t. y. taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmais.

Atsakovas atsiliepė į pareiškėjo UAB „Jungtinė ekspedicija“ skundą (t. 25, b. l. 47–69) prašė jį atmesti kaip nepagrįstą. Savo prašymą grindė iš esmės tais pačiais argumentais, kokius nurodė atsiliepimuose į pareiškėjų Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „MK Laivyba“, LLMAA bei UAB „Afalita“, UAB „Arijus“, UAB „Balnautic Shipping LTD“ skundus. Tai pat pažymėjo, jog pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m. spalio mėnesio iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais. Pareiškėjas, stodamas į LLMAA, turėjo žinoti, kad jos nariai buvo sutarę dėl visiems nariams vienodų minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų.

Pareiškėjas savo teiginiams pagrįsti, kad atsakovas netinkamai apibrėžė rinką, nepateikė jokių faktinių duomenų. Pareiškėjas pagrįstai pripažintas konkuruojančiu rinkoje, nes jis teikė laivų agentavimo paslaugas atitinkamoje rinkoje. Taigi konkuravo su atitinkamoje rinkoje veikiančiais ūkio subjektais, nepriklausomai nuo teikiamų paslaugų apimties.

Atsakovas tyrimo metu nustatė, kad draudžiamas susitarimas buvo tęstinis ir truko nuo pareiškėjo įstojimo į LLMAA iki Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo pabaigos 2011 m. rugpjūčio mėnesio, todėl senaties terminas nebuvo suėjęs.

Atsakovas dėl baudos dydžio nustatymo paaiškino, kad pareiškėjas pagal pajamas iš laivų agentavimo veiklos pateko į grupę tų įmonių, kurių atitinkamos pajamos sudarė nežymią dalį bendrosiose pajamose, todėl pareiškėjui bauda buvo sumažinta 50 procentų. Skirta bauda neviršija Konkurencijos įstatymo leidžiamo 10 procentų dydžio. Atsakovo teigimu, jis tinkamai atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas ir tinkamai diferencijavo baudą.

Pareiškėjas UAB „Jūrų agentūra Forsa“ skunde (t. 60, b. l. 75–85) teigė, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai pripažino pareiškėją dalyvavus tariamame draudžiamame susitarime, nes jis aiškiai ir viešai neatsiribojo nuo LLMAA rekomenduotų minimalių agentavimo paslaugų tarifų.

Manė, kad Konkurencijos taryba privalėjo vertinti ir atsižvelgti į aplinkybes, dėl kurių atsiriboti nuo asociacijos sprendimo iš pareiškėjo negali būti reikalaujama. Pareiškėjas LLMAA rekomenduojamus minimalius agentavimo paslaugų tarifus visada vertino tik kaip rekomendaciją, jais niekada nesivadovavo, todėl nemanė, kad reikalinga nuo šių tarifų viešai atsiriboti. Be to, pareiškėjas negalėjo suprasti, kad šių tarifų nustatymas prieštaravo konkurencijos taisyklėms. Minimalūs agentavimo tarifai buvo nustatyti nuo 1992 metų, tačiau dėl jų atsakovas jokių pažeidimų nenustatė, todėl pareiškėjas pagrįstai manė, kad rekomenduojamų tarifų nustatymas neprieštaruoja Konkurencijos įstatymui. Pati Konkurencijos taryba savo elgesiu suklaidino ūkio subjektus dėl LLMAA rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų teisėtumo.

Pažymėjo, kad privalėjo būti LLMAA narys, viešas ir aiškus atsiribojimas nuo LLMAA sprendimų iš esmės būtų reiškęs, kad pareiškėjas nebegalės užsiimti laivų agentavimo veikla. Konkurencijos taryba nenustatė, kad pareiškėjas ir kiti LLMAA nariai išreiškė bendrą valią imperatyviai taikyti vienodus agentavimo paslaugų tarifus ir privalomai jų laikytis savo ūkinėje veikloje. Be to, susitarimas dirbtinai palaikyti rinkoje aukštesnes agentavimo paslaugų kainas neegzistavo.

Kaip ir kiti pareiškėjai manė, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai konstatavo tariamo draudžiamo susitarimo poveikį prekybai tarp valstybių narių ir nepagrįstai sugriežtino pareiškėjo atsakomybę, be to, yra suėjęs Konkurencijos įstatyme numatytas patraukimo atsakomybėn senaties terminas, teigė, kad Konkurencijos taryba neteisingai jam apskaičiavo baudą, skaičiuodama nuo bendrųjų metinių pajamų 2010 m. Laivų agentavimas nėra pagrindinė pareiškėjo veikla. Pareiškėjo pajamos, susijusios su ginčijamu pažeidimu, bendrosiose pajamose sudaro vos 9,16 procentų. Todėl Konkurencijos taryba privalėjo baudą skaičiuoti tik nuo pajamų, gaunamų iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos. Be to, Konkurencijos taryba, skirdama pareiškėjui baudą, turėjo atsižvelgti į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes, t. y. taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, t. y. kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmy.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Jūrų agentūra Forsa“ skundą jį prašė atmesti kaip nepagrįstą (t. 61, b. l. 6–27).

Savo poziciją grindė iš esmės tokiais pačiais argumentais, kaip ir atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus. Taip pat paaiškino, kad tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, jog pareiškėjas vėliausiai nuo 1998 m. gegužės 8 d. iki 1999 m. liepos 1 d. buvo KLAKEIJA narys, o nuo 1999 m. liepos mėn. iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos LLMAA narys. Pareiškėjui buvo pateikiama informacija apie svarstomus klausimus, įskaitant ir susijusius su tarifų nustatymu, ir jis pats dalyvavo bent 11 posėdžių ir susirinkimų. Pareiškėjas, dalyvaudamas LLMAA veikloje, susijusioje su tarifų nustatymu, tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas. Net ir tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose iš LLMAA organizuotų posėdžių, nesudaro pagrindo konstatuoti, jog jis nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas koku nors būdu būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijose priimtais sprendimais nei kai juose dalyvavo tiesiogiai, nei kai juose nedalyvavo. Pareiškėjas pagrįstai pripažintas Konkurencijos tarybos nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviu, nes jis aktyviai dalyvavo LLMAA veikloje, susijusioje su tarifų nustatymu.

Dėl baudos dydžio papildomai pažymėjo, kad pareiškėjas nepateikė argumentų, jog Konkurencijos taryba netinkamai įgyvendino savo diskreciją ir netinkamai apskaičiavo skirtinas baudas. Pažymėjo, kad pagal Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalį pelnas iš kartelio nėra numatytas kaip aplinkybė, į kurią turi būti atsižvelgiama skiriant baudą už Konkurencijos įstatymo pažeidimus, todėl, priešingai nei teigė pareiškėjas, iš pažeidimo gautas pelnas gali būti vertinamas ne siekiant sumažinti baudą, o siekiant įsitikinti, ar baudos nereikėtų dar padidinti.

Tai pat atsakovas pateikė paaiškinimus (t. 61, b. l. 177 – 184), kuriuose paaiškino aplinkybes, susijusias su baudų skyrimu. Paaiškiniame nurodė, kad, vadovaudamasis bendraisiais teisingumo, proporcingumo ir objektyvumo principais, pagrindinį baudos dydį pareiškėjui diferencijavo pagal tai, kokią dalį atskirų ūkio subjektų bendrose pajamose sudarė pajamos iš laivų agentavimo veiklos. Atsakovas pagal pareiškėjo pateiktą informaciją pareiškėją priskyrė tai ūkio

subjektų grupei, kurių laivų agentavimo veikla sudarė nežymią dalį veiklos (iki 10 procentų), todėl baudą sumažino 80 procentų. Atsakovas diferencijavo baudų dydžius, vadovaudamasis Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 6 punktu. Atsakovas ūkio subjektus sugrupavo į keturias grupes, atsižvelgdamas į jų gaunamas pajamas iš agentavimo veiklos, o tokį sugrupavimą pripažįsta ir ESTT. Atsakovas pažymėjo, kad nėra pagrindo abejoti pareiškėjui paskirtos baudos dydžiu.

Pareiškėjas UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „BEGA“ skundu (t. 3, b. 1. 1–28) nesutiko su atsakovo atliktu pareiškėjo veiksmų teisiniu kvalifikavimu. Pareiškėjas paaiškino, kad jis negali būti laikomas susitarimo dalyviu, nes 2008 m. gegužės 15 d. įstojęs į LLMAA, nežinojo ir neprivalėjo žinoti, kad toks susitarimas buvo sudarytas ir kad jis privalomas vykdyti LLMAA nariams. Jis neprivalėjo žinoti apie susitarimo sudarymo faktą ir / ar jo tikslų turinį.

Pareiškėjas paaiškino, kad jis, stodamas į asociaciją, turėjo tikslą kelti jo darbuotojų profesinį lygį, gauti konsultacijas bei pagalbą, ugdant laivybos maklerius ir laivų agentus, kelti įmonės teikiamų laivų agentavimo paslaugų kokybę ir niekada neturėjo jokių konkurenciją ribojančių tikslų, kuriuos atsakovas nurodė kaip LLMAA sudaryto susitarimo tikslus. Be to, pareiškėjas neprivalėjo žinoti ir domėtis prieš dešimtmetį spaudoje skelbtais tarifais. Pareiškėjas neturi duomenų, kada tarifai buvo patalpinti LLMAA interneto puslapyje. Pareiškėjas vien iš interneto tinklalapyje skelbiamų tarifų negalėjo spręsti apie susitarimo pobūdį ir jo tikslą. Nurodė, kad Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto nuostata neįpareigojo LLMAA narių laikytis tarifų, o tik nustatė galimybę taikyti drausminę atsakomybę tuo atveju, kai bus taikomi tarifai žymiai mažesni už minimalius tarifus. Pažymėjo, kad minėta Etikos kodekso nuostata neįtvirtino minimalių tarifų ir nefiksavo jų minimalaus lygio. Teigė, kad pareiškėjas nedalyvavo ir nebuvo visuotinio susirinkimo ar asociacijos valdybos arba Drausminio komiteto posėdžiuose, kuriuose būtų svarstomas tarifų nesilaikymo klausimas. Be to, ir pati Konkurencijos taryba skundžiamajame nutarime neteigė, kad po 2006 m. balandžio 25 d. valdybos posėdžio tarifų klausimai buvo svarstomi LLMAA organų posėdžiuose. Pažymėjo, jog po 2006 m. *de facto* sprendimas dėl tarifų negaliojo ir jo laikymosi kontrolės mechanizmas neveikė, todėl pareiškėjas negalėjo prisijungti prie nebegaliojančio susitarimo dėl tarifų nustatymo. Pareiškėjas taikydavo žymiai mažesnius tarifus iki įstojimo į LLMAA ir po įstojimo į asociaciją nei nustatyti minimalūs tarifai. Pažymėjo, kad įstojimas į asociaciją neturėjo įtakos pareiškėjo kainodarai ir jo apsisprendimui veikti pagal konkurencijos principus. Pareiškėjas teigė, kad atsakovas nepagrįstai konstatavo, jog jis vien tik savo įstojimu į asociaciją prisijungė prie susitarimo ir tapo pilnaverčiu jo dalyviu, todėl ir Konkurencijos 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto bei SESV 101 straipsnio pažeidimai jo atžvilgiu nepagrįstai konstatuoti.

Jei teismas pripažintų, kad pareiškėjas pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir SESV 101 straipsnį, jam neturėjo būti paskirta 1 184 000 Lt bauda arba turėtų būti sumažinta. Paaikškino, kad paskutiniai su tarifų taikymu susiję veiksmai buvo atlikti 2006 m. balandžio 25 d., tai ir tariamas draudžiamas susitarimas tęsėsi būtent iki šio termino, 2009 m. balandžio 25 d. suėjo senaties terminas.

Pareiškėjas nesutiko su paskirtos baudos dydžiu už pažeidimo pavojingumą, kuri šiuo atveju galėjo sudaryti ne daugiau kaip 2,5 proc. bendrųjų metinių pajamų 2010 m., atitinkamai ją diferencijuojant, atsižvelgus į kiekvieno ūkio subjekto veiksmų poveikį konkurencijai bei jo vaidmenį dalyvaujant susitarime. Taigi pareiškėjui negalėjo būti skirta tokio paties dydžio bauda, kaip ir aktyviai susitarime dalyvavusiems ūkio subjektams. Pareiškėjo tariamas dalyvavimas susitarime buvo visiškai pasyvus, todėl baudos dydis turėjo būti sumažintas bent 25 proc. Pareiškėjo teigimu, atsakovas nepakankamai atsižvelgė į su tariamu pažeidimu susijusias pajamas, kas sąlygojo nepagrįstai didelės, proporcingumo, lygiateisiškumo, teisingumo bei protingumo reikalavimų neatitinkančios baudos paskyrimą. Pažymėjo, kad baudos skaičiavimas nuo su pažeidimu susijusių pajamų leidžia individualizuoti sankciją, taikytiną konkrečiam ūkio subjektui, atitinka teisingumo ir proporcingumo principų reikalavimus. Konkurencijos įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje nustatomas maksimaliai skirtinos baudos dydis, bet ne baudos skaičiavimo pagrindas. Pareiškėjui agentavimo paslaugų teikimo veikla yra jos šalutinė veikla, kuri sudaro 0,43 procentų 2010 m. bendrųjų pajamų sumos dalį. Pareiškėjui skirta bauda daugiau negu du kartus viršijo iš

laivų agentavimo veiklos 2010 metais gautas pajamas ir beveik 16 kartų viršijo jos 2010 m. iš laivų agentavimo veiklos gautą pelną. Paskirta bauda yra ir diskriminacinio pobūdžio, nes ūkio subjektams, kurių pagrindinė veikla buvo laivų agentavimas ir jų pažeidimas mastas buvo didesnis nei pareiškėjo, atsižvelgus į su pažeidimu susijusias pajamas, joms buvo skirtos iki 20 kartų mažesnės baudos. Neaišku, kaip su laivų agentavimo veikla susijusios pajamos įtakojo baudos dydį.

Pareiškėjas dėl tariamo pažeidimo trukmės nurodė, kad susitarimas ilgiausiai tęsėsi iki 2010 m. liepos 2 d., taigi pažeidimo trukmė turėtų būti ne 3, o 2 metai, t. y. nuo 2008 m. gegužės 15 d. iki 2010 m. liepos 2 d. Nesutiko su skundžiamo nutarimo 10.3 punkto nuostatomis, kad nebuvo nustatyta pareiškėjo atsakomybę lengvinančių aplinkybių. Pareiškėjas Konkurencijos tarybai buvo pateikęs jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes patvirtinančius įrodymus, kad jis neįgyvendino tariamo pažeidimo, savo valia nutraukė tariamą pažeidimą iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos, kad valstybė prisidėjo savo tiek aktyviais, tiek pasyviais veiksmais prie pažeidimo padarymo, tačiau atsakovas nepagrįstai nevertino šių įrodymų arba netinkamai juos įvertino.

Atsakovas nepagrįstai nusprendė pareiškėjo atžvilgiu netaikyti lengvinančios aplinkybės susitarimo neįgyvendino konstatavęs, kad dauguma ūkio subjektų, ypač po 2006 m. nesilaikė rekomendacinių tarifų. Pareiškėjas 2011 m. rugpjūčio mėnesį, iki Konkurencijos tarybai baigiant tyrimą, savanoriškai išstojo iš LLMAA, tačiau atsakovas nepagrįstai to nepripažino jo atsakomybę lengvinančia aplinkybe. Be to, atsakovas nepagrįstai neįvertino, kad pažeidimas buvo nulemtas ir pačios Konkurencijos tarybos neteisėtų veiksmų. Pareiškėjo nuomone, jei teismas konstatuotų, kad jis pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą bei SESV 101 straipsnį, skiriama bauda neturėtų viršyti 69 689 Lt dydžio. Jei teismas laikytų, kad nėra pagrindo atsižvelgti į ankstesnę Konkurencijos tarybos praktiką analogiškose bylose bei dalyvavimo tariamame susitarime trukmė būtų laikoma ne 2, o 3 metai, pareiškėjui skirtina bauda neturėtų viršyti 150 993 Lt. Atsakovo pareiškėjui skirta bauda yra neprotingai didelė, neatitinkanti atsakovo naujausios praktikos analogiškose bylose, neproporcinga tariamo pažeidimo pavojingumui ir jos gautoms pajamoms bei pelnui, diskriminacinio pobūdžio ir neteisinga, todėl turėtų būti sumažinta iki 69 689 Lt.

Atsakovas atsiliepime (t. 4, b. l. 1–30) į pareiškėjo UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „BEGA“ skundą, jį prašė atmesti kaip nepagrįstą. Atsakovas dėl pareiškėjo dalyvavimo draudžiamame susitarime paaiškino, kad net jeigu asociacijos narys vienareikšmiškai ir neišreiškė savo pritarimo asociacijos susitarimui, tačiau jam ir neprieštaravo, laikoma, jog jis prie tokio susitarimo yra prisijungęs.

Konkurencijos taryba skundžiamo Nutarimo 8.4 skyriuje nurodė, kad pažeidimas yra vientisas tęstinis, kurį sudarė LLMAA ir šios asociacijos nariai sutardami, kad LLMAA nariai laikysis LLMAA tarifų. Susitarimas truko labai ilgą laikotarpį, kurio metu kito jo dalyvių skaičius, bendravimo intensyvumas, tačiau tai nepaneigia, kad konkurenciją ribojantis susitarimas buvo sudarytas. Tai, kad po 2006 m. nėra įrodymų apie aktyvią LLMAA veiklą dėl tarifų ar tai, kad tik 2010 m. Konkurencijos taryba užfiksavo, jog internetiniame tinklalapyje talpinama tarifų lentelė, nereiškia, kad pažeidimas nebuvo vientisas ir tęstinis ar kad jis baigėsi 2006 m. Pareiškėjas ignoruoja tą aplinkybę, kad jis priklausė asociacijai, kurioje ir buvo sudarytas draudžiamas susitarimas ir dėl to negali būti paneigiamas jos žinojimas apie šį draudžiamą susitarimą. LLMAA įstatai, Etikos kodeksas ir visi LLMAA sprendimai tapo privalomi pareiškėjui nuo to momento, kai jis įstojo į LLMAA. Taigi, nuo to momento jis prisijungė prie draudžiamo susitarimo. Kad pareiškėjas sudarė draudžiamą susitarimą, Konkurencijos tarybai reikėjo tik įrodyti faktą, jog buvo sudarytas draudžiamas susitarimas per LLMAA tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, kad buvo nustatytos laivų agentavimo paslaugų kainos ir kad jis įstojo į LLMAA. Atsakovas neturėjo pareigos atskirai, papildomai įrodinėti, kad pareiškėjas žinojo apie kiekvieną draudžiamo susitarimo, egzistavusio 13 metų, faktinę aplinkybę, jei yra įrodoma, kad jis žinojo apie patį LLMAA narių sudarytą susitarimą dėl tarifų nustatymo. Atsakovas nurodė, kad pareiškėjo buvimas LLMAA nariu rodo, jog jis prisijungė prie draudžiamo susitarimo, nes pareiškėjas 2008 m. priimdamas sprendimą stoti į LLMAA, turėjo įvertinti jos veiklą, susijusią su tarifų nustatymu. Tai,

kad, esant LLMAA įstatuose ir Etikos kodekse įtvirtintam įpareigojimui laikytis tarifų bei LLMAA veiklai, nukreipta koordinuoti jos narių elgesį, kad būtų laikomasi tarifų, priėmė sprendimą įstoti į LLMAA, patvirtina, jog jis pritarė LLMAA veiklai, susijusiai su tarifų nustatymu. Konkurencijos tarybos nutarime padaryta pagrįsta ir teisėta išvada, jog pareiškėjas, įstodamas į LLMAA ir nieko nedarydamas, kad atsiribotų nuo draudžiamo susitarimo, parodė, kad pritarė LLMAA sprendimams dėl tarifų nustatymo ir prisijungė prie LLMAA narių sudaryto susitarimo, todėl pareiškėjui pagrįstai ir teisėtai skirta bauda už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimą, dalyvaujant konkurenciją ribojančiame susitarime.

Atsakovas dėl draudžiamo susitarimo galiojimo po 2006 metų ir senaties termino taikymo nurodė iš esmės tokius pačius argumentus kaip ir atsiliepiamuose į kitų pareiškėjų skundus. Taip pat Konkurencijos taryba nesutiko, kad būtų sutrumpinta pažeidimo trukmė. Pažymėjo, kad pareiškėjas negali būti laikomas išstojusiu iš LLMAA ir negalima laikyti, kad jis nutraukė draudžiamą susitarimą 2011 m. liepos 1 d.

Nepriklausomai nuo konkrečių pareiškėjo veiksmų bei dalyvavimo nustatyta pažeidime formos, neigiamas poveikis konkurencijai vertintinas atsižvelgiant į susitarimo neigiamą poveikį konkurencijai. Susitarimas yra vienas pavojingiausių galimų Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimų, darantis tiesioginę neigiamą įtaką konkurencijos procesui ir pats savaime ją ribojantis bei turintis neigiamą poveikį pagrindiniam konkurencijos parametru – kainai. Atsakovo nuomone, pažeidimo pobūdis yra sunkus, o jo mastas didelis, todėl 5 proc. baudos dydis už pažeidimo pavojingumą yra pagrįstas ir proporcingas.

Tyrimo metu nebuvo nustatyta draudžiamo susitarimo iniciatorių, o pasyvaus susitarimo dalyvių elgesio atsakovas irgi negalėjo konstatuoti, nes ūkio subjektai ne tik dalyvavo sudarant draudžiamą susitarimą, bet ir taikė suderintus tarifus. Pažeidimo pavojingumas bei neigiamas poveikis konkurencijai nepriklauso nuo ūkio subjekto dalyvavimo jame intensyvumo bei dalyvavimo formos, todėl nėra pagrindo pareiškėjui taikyti mažesnę nei kitiems ūkio subjektams baudos dydį už pažeidimo pavojingumą. Pareiškėjo vėlesnis įstojimas į asociaciją buvo tinkamai įvertintas skaičiuojant baudos dydį už pažeidimo trukmę. Skunde pateikiamas lyginimas su ankstesniuose Konkurencijos tarybos nutarimuose skirtomis baudomis yra nepagrįstas, nes kiekvienas pažeidimas skiriasi tiek savo faktinėmis aplinkybėmis, tiek pavojingumu ir poveikiu konkurencijai. Todėl nagrinėjamoje byloje skirtų baudos dydžių pagrįstumas gali būti vertinamas atsižvelgiant tik į nagrinėjamoje byloje nustatytas reikšmingas aplinkybes.

Nors pareiškėjui skirta bauda absoliučiu dydžiu ir yra didesnė, tačiau ji sudaro gana nedidelę dalį bendrųjų metinių jos pajamų ir, lyginant su kitais ūkio subjektais, skirtos baudos procentinė išraiška yra daug mažesnė. Pareiškėjui skirta bauda sudaro tik apie 1,3 proc. bendrųjų metinių pajamų 2010 m., o kitoms pareiškėjo nurodomoms įmonės skirta bauda sudaro 10 proc. ar beveik 10 proc. jų bendrųjų metinių pajamų. Tai, kad skirta bauda viršija pajamas iš atitinkamos veiklos, nereiškia, jog ji yra neproporcinga ar nepagrįsta. Pareiškėjas nepagrįstai siekia susieti ūkio subjektų dydį (bendrąsias pajamas) su pažeidimo pavojingumu ir tariamai nepagrįstais paskirtų baudų dydžiais. Pareiškėjas pateikė palyginimą įmonių, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro pagrindinę veiklos dalį, bei įmonių, kurių pajamos sudaro tik nežymią bendrųjų pajamų dalį. Toks lyginimas yra negalimas, nes įmonių pajamų struktūra yra kitokia.

Konkurencijos tarybos diskrecijos teisė skirti konkretų baudos dydį. Tačiau lygiateisiškumo principo prasme yra svarbu ne konkretus dydis, kuriuo sumažintos baudos, bet tai, kokiais kriterijais vadovaujantis įmonės yra priskirtos tam tikrai grupei. Kadangi priskyrimas tam tikrai grupei buvo padarytas vadovaujantis objektyviais kriterijais: laivų agentavimo veiklos pajamų dalimi bei santykiu su bendrosiomis pajamomis ir jie įvardyti skundžiamajame nutarime, nėra pagrindo teigti, kad skundžiamo nutarimo dalis dėl baudų skaičiavimo aiškumo yra nepagrįsta ar pažeidžia lygiateisiškumo principus, todėl jos argumentai atmestini kaip nepagrįsti.

Atsakovas dėl lengvinančių aplinkybių nebuvimo nurodė, kad pareiškėjas tinkamai nepagrindė, jog jis neįgyvendino draudžiamo susitarimo, t. y. nė karto netaikė LLMAA rekomenduojamų minimalių laivų agentavimo tarifų. Vien tik pareiškėjo raštas LLMAA neįrodo, jog atitinkama informacija apie jo pasitraukimą iš LLMAA ir ypač pasitraukimą iš susitarimo dėl

minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymo buvo pateikta ir kitiems šio susitarimo dalyviams ir kad ji buvo suprata kaip atsisakymas nuo draudžiamo susitarimo. Atsakovas nenustatė, kad vienašališkas pareiškimas apie išstojimą iš LLMAA, kai nėra duomenų, jog apie tai buvo tinkamai informuoti kiti LLMAA nariai (susitarimo dalyviai), neįrodo, jog jis nutraukė dalyvavimą pažeidime nuo tos datos, kurią jis nurodė savo rašte LLMAA ar būtent nuo tos datos, kurią jis tokį raštą surašė. Pareiškėjams negalėjo kilti jokių abejonių dėl jų veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo reikalavimams, nes Konkurencijos taryba informavo KLAKEIJA, kad tarifų nustatymas yra nesuderinamas su Konkurencijos įstatymo reikalavimais. Be to, Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio nuostatos, galiojančios nuo 1999 m. ir aiškiai numatančios draudimą sudaryti konkurenciją ribojančius susitarimus dėl kainų, taip pat turėjo būti žinomos tiek LLMAA, tiek ir jos nariams.

Pareiškėjas UAB „Klaipėdos Translit“ patikslintame skunde (t. 1, b. l. 41-44) nurodė, kad bendrovės dalyvavimas LLMAA buvo epizodinis, nes pagal vykdomų paslaugų kiekį ir apimtį ji buvo palyginti maža bendrovė, negalinti pasiūlyti ar diktuoti kitiems LLMAA nariams savo sąlygų ar nuomonės. Konkurencijos taryba priėmė nutarimą bausti bendroves ne kaip vieną iš LLMAA priklausančių narių, o būtent kaip atskirą ūkio subjektą, todėl taikant atsakomybę būtina individualizuoti kiekvieno asociacijos nario atsakomybę. Konkurencijos taryba nepagrįstai tvirtina, kad priklausymas LLMAA jau savaime sąlygoja buvus bendrą susitarimą dėl laivų agentavimo tarifų taikymo. Konkurencijos taryba neatsižvelgė, kad UAB „Klaipėdos Translit“ asociacijos nare tapo dar tuo metu, kai pastaroji neturėjo galimybės nustatyti laivų agentavimo paslaugų tarifų, nes iki 1998 m. gegužės mėnesio minimalūs laivų agentavimo tarifai buvo reguliuojami valstybės 1993 m. birželio 15 d. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos įsakymu Nr. 225. Net ir 1998 m. birželio 18 d. KLAKEIJA posėdyje patvirtinti minimalūs laivų agentavimo tarifai buvo tik rekomendacinio pobūdžio. Ir vėlesniuose LLMAA posėdžiuose svarstyti tarifų klausimai negali būti vertinami kaip visuotinai privalomi asociacijos nariams, nes šiais tarifais besąlygiškai nebuvo vadovaujama, o jie priklausė nuo rinkos poreikių ir individualaus susitarimo. Konkurencijos taryba nepagrįstai konstatavo, kad bendrovės daromas pažeidimas truko 13 metų, t. y. nuo įstojimo į LLMAA iki pradėto patikrinimo. Pagal surinktą medžiagą akivaizdu, kad jau nuo 2006 metų laivų agentavimo tarifai negalėjo būti visuotinai privalomi, nes laivų agentavimas nebuvo priskiriamas LLMAA dispozicijai, t. y. šios veiklos vykdymui nebuvo reikalingas LLMAA pritarimas ar rekomendacija ir tarifų klausimai nebuvo svarstomi LLMAA posėdžiuose. Atliekant tyrimą, buvo nustatyta, kad bendrovė niekada nesivadovavo rekomenduojamais tarifais, nes pagal PVM sąskaitas-faktūras akivaizdu, jog skirtingoms laivybos kompanijoms buvo taikomi ir skirtingi tarifai. Dažniausiai jie būdavo aptarti jau iš anksto arba dirbant su tomis pačiomis kompanijomis taikomi pastovūs tarifai. Tyrimo medžiagoje nebuvo nustatyta, kad bendrovė derino taikomus tarifus su kitomis nutarime įvardintomis bendrovėmis, kad sekė jų taikomus įkainius ar teikė skundus LLMAA dėl aptartų įkainių nesilaikymo. Bendrovės dalyvavimas LLMAA veikloje nebuvo susijusi vien su agentavimo paslaugų teikimu, asociacija užsiėmė ir kitokio pobūdžio klausimų sprendimu. Aplinkybė, kad ūkio subjektai nėra pareiškę aiškių ir vienareikšmiškų prieštaravimų LLMAA sprendimams, nesudaro pagrindo daryti išvadą, kad šie ūkio subjektai sudarė susitarimą nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus. Nepritarimas galimas ir konkludentiniais veiksmais, t. y. rekomenduojamų tarifų netaikymu, ką ir darė bendrovė. Konkurencijos taryba nevertino, kad LLMAA valdyba ir Drausminis komitetas posėdžiuose svarstydami ūkio subjektų elgesį, susijusį su minimalių laivų agentavimo tarifų nesilaikymu bei Etikos kodekso nuostatų pažeidimu, neturėjo galimybės taikyti kokias nors realias sankcijas už rekomenduojamų tarifų pažeidimą LLMAA nariams, toks svarstymas baigdavosi priimant sprendimą: „stengtis vengti tokių situacijų, o užsakovų pasiūlymus apdoroti remiantis LLMAA rekomenduojamų agentavimų tarifų lentele“.

Paskirta bauda yra per didelė, neatitinka teisingumo ir protingumo kriterijų. Iš 219 sąskaitų faktūrų išrašytų laivų valdytojams už agentavimo paslaugas, tik 6 atitiko LLMAA tarifus. Vykdoma laivų agentavimo veikla sudarė nežymią veiklos dalį, t. y. 3,8 proc. visoje vykdomoje veikloje, todėl paskirta bauda neatitinka teisingumo ir protingumo kriterijų, veiklos pavojingumo rinkai bei įtakos

pažeidimo atsiradimui. Bauda yra neproporcinga, nes už laivų agentavimo paslaugas bendrovė 2010 m. gavo apie 249 000 Lt, kai tuo tarpu bauda yra 150 000 Lt.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Klaipėdos Translit“ patikslintą skundą (t. 2, b. 1. 1-16) prašė jį atmesti kaip nepagrįstą ir nurodė, kad skundžiamo nutarimo 163-164 punktuose Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimų ir SESV 101 straipsnio reikalavimo pažeidimui konstatuoti pakanka nustatyti susitarimo tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo faktą ir susitarimo objektą – tiesioginį arba netiesioginį prekės (paslaugos) kainos nustatymą (fiksavimą). Susitarimo sudarymo faktas įrodytas Nutarimo 8.1 dalyje, o susitarimo objektas (laivų agentavimo paslaugų kainų fiksavimas) įrodytas Nutarimo 8.2 dalyje. Taigi nutarime buvo teisingai konstatuota, kad buvo padarytas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimas. Pareiškėjo argumentai, kad jo dalyvavimas LLMAA buvo epizodinis, nes ūkio subjektas labai mažas ir negalėjo diktuoti kitiems LLMAA nariams savo sąlygų, niekaip nepaneigia nutarime konstatuoto draudžiamo susitarimo sudarymo fakto ir to, kad pareiškėjas buvo draudžiamo susitarimo šalis. Pareiškėjas buvo aktyvus draudžiamo susitarimo sudarymo per LLMAA dalyvis, dalyvavo svarstant LLMAA svarbiausius klausimus, susijusius su tarifais (skundžiamo Nutarimo 34, 49, 50 p.). 1998-2006 m. laikotarpiu klausimų, susijusių su tarifais, svarstymuose pareiškėjas dalyvavo arba buvo apie tai informuotas mažiausiai 9 kartus. Pareiškėjas buvo vienas iš aktyviausiai veikusių LLMAA narių, nes UAB „Klaipėdos Translit“ direktorius dalyvavo ne tik LLMAA susirinkimuose, kuriuose buvo svarstyti klausimai, susiję su LLMAA tarifais, bet ir LLMAA valdybos, kuri atliko Drausminio komiteto funkcijas, posėdžiuose, kuomet buvo skiriamos LLMAA nariams sankcijos už tai, kad nebuvo laikomasi LLMAA tarifų. Nutarime buvo įrodyta, kad LLMAA koordinavo savo narių elgesį laivų agentavimo rinkoje nustatant tarifus bei kad LLMAA tarifai buvo privalomi LLMAA nariams. Taigi Nutarime buvo teisingai pripažinta, kad UAB „Klaipėdos Translit“ dalyvavo draudžiamame susitarime. ESTT praktikoje yra pripažįstama, kad tuo atveju, kai Komisija įrodo, jog buvo sudarytas draudžiamas susitarimas ir įmonė dalyvavo susirinkime, kuriame svarstytas susitarimas, įrodinėjimo (kad nebuvo sudarytas draudžiamas susitarimas) našta, pereina ūkio subjektui. Ūkio subjektas gali įrodyti, kad jis nesudarė draudžiamo susitarimo, įrodęs, jog jis pareiškė aiškų ir vienareikšmišką prieštaravimą susitarimui. Vien pareiškėjo teigimas, kad jis konkludentiniais veiksmais (t. y. rekomenduojamų tarifų netaikymu), atsiribojo nuo draudžiamo susitarimo nepateikiant jokių įrodymų, kad jis visiems LLMAA nariams aiškiai ir vienareikšmiškai pareiškė, kad netaikys LLMAA tarifų, negali būti vertinamas kaip tinkamas atsiribojimas nuo draudžiamo susitarimo. Pareiškėjo argumentas, kad jis nesudarė draudžiamo susitarimo, nes nesilaikė draudžiamo susitarimo, atmestinas. Konkurencijos taryba tyrimo metu nustatė, kad pareiškėjas teikiant pasiūlymus (proformas) 2006-2009 m. laikotarpiu į Klaipėdos jūrų uostą planuojantiems įplaukti laivams atskirais atvejais atitiko LLMAA tarifus, t. y. proformose pateiktos laivų agentavimo paslaugų kainos už tam tikro bendro tonažo laivus rodo, kad pareiškėjas atsižvelgė į LLMAA tarifus ir juos įgyvendino. Pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad jis neįgyvendino draudžiamo susitarimo.

Tiek teisės aktuose, tiek teismų praktikoje pripažįstama Konkurencijos tarybos laisvė skiriant baudas bei teisė taikyti tokio dydžio baudas, kokios Konkurencijos tarybos nuomone, yra teisingos bei pagrįstos, atsižvelgiant į individualias konkrečios bylos aplinkybes bei teisės aktų reikalavimus. Skiriant pareiškėjui baudą buvo tinkamai įvertintas baudos dydis, atsižvelgiant į Baudos nustatymo taisyklės, kuriose nurodyta, kad baudos dydis nustatomas apskaičiuojant baudos dydį už pavojingumą ir baudos dydį už trukmę. Pareiškėjui nebuvo pritaikyta atsakomybė lengvinančių aplinkybių, nes tokių aplinkybių nebuvo nustatyta, o pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad tokios aplinkybės (įskaitant susitarimo neįgyvendinimą) buvo. Skiriant baudą buvo atsižvelgta į individualias, su pareiškėju susijusias aplinkybes, buvo laikytasi teisingumo ir proporcingumo principų, nes Konkurencijos taryba, nustatydamą baudos dydį, rėmėsi objektyviais kriterijais, atsižvelgė į pareiškėjo su laivų agentavimo paslaugų teikimo veikla susijusių pajamų dydį ir tų pajamų santykį bendroje ūkio subjekto pajamose.

Pareiškėjas UAB Jūrų agentūra „Lepūnas” skunde (t. 64, b. l. 97–108), teigė, kad pareiškėjo atžvilgiu byla turi būti nutraukta, nesant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties, kadangi jis neteikė laivų agentavimo paslaugų rinkoje, aptarnaudamas išskirtinai tik savo išimtinio užsakovo (ar jo atstovaujamos) laivus, todėl negali būti laikomas kitų LLMAA narių konkurentu. Pareiškėjas agentavimą gauna tik iš užsakovo Medemio Trading, bet ne dėl savo aktyvių/pasyvių pastangų rinkoje. Pareiškėją ir užsakovą Medemio Trading sieja abipusio išimtinumo santykiai, t. y. ne tik pareiškėjas neturi teisės Klaipėdos jūrų uoste agentuoti kitų užsakovų laivų, bet ir užsakovas neturi teisės šiame uoste naudotis kitų laivų agentų paslaugomis. Kadangi pareiškėjas neteikia agentavimo paslaugų rinkoje, aptarnaudamas išskirtinai tik išimtinio užsakovo Medemio Trading (ar jo atstovaujamos) laivus, jis negali būti laikomas kitų LLMAA narių konkurentu, todėl pareiškėjo situacija yra analogiška AB „DFDS SEAWAYS” ir UAB „MSC Vilnius” situacijai, kurių atžvilgiu byla nutraukta. Atitinkamai byla turi būti nutraukta ir pareiškėjo atžvilgiu, nesant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties.

Pareiškėjas LLMAA nariu tapo 2004 m. birželio mėn., o rekomenduojami minimalūs agentavimo paslaugų tarifai buvo nustatyti 1998 m. Pareiškėjas nedalyvavo svarstant klausimus dėl rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nustatymo. Pareiškėjas po įstojimo į LLMAA neturėjo galimybių sužinoti apie sprendimą nustatyti minimalius tarifus, kadangi pareiškėjo atstovai nedalyvavo nei LLMAA narių visuotiniuose susirinkimuose, nei jokiuose šventiniuose asociacijos renginiuose ar kitokiuose susibūrimuose. Pareiškėjas nebuvo LLMAA valdybos narys, todėl jis net nežinojo tikslios šio valdymo organo struktūros. Pareiškėjas iš tyrimo išvadų pirmą kartą sužinojo ir apie LLMAA drausminį komitetą. Pareiškėjas nežinojo ir nesuprato, kad viešai skelbti orientaciniai agentavimo paslaugų tarifai buvo priimti būtent LLMAA.

Pareiškėjas LLMAA viešai skelbtus minimalius agentavimo paslaugų tarifus visada vertino tik kaip rekomendaciją, o ne privalomo pobūdžio asociacijos sprendimą. Jis savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų ir manė, kad tokią teisę turi ir kiekviena kita agentavimo paslaugas Klaipėdos uoste teikianti įmonė. Neatsižvelgiant į tai, kad Konkurencijos tarybos tirtu laikotarpiu (2004 – 2011 m.) pareiškėjo kuro, administracinių išlaidų, darbo užmokesčio, mokesčių sąnaudos nuolat augo, o veiklos finansinių rodiklių analizė rodo, kad jo agentavimo tarifai mažėjo. Pareiškėjo agentavimo tarifai yra vieni mažiausių Klaipėdos jūrų uoste.

Pareiškėjo taikytas tarifas viršijo, bet niekada nesutapo su LLMAA rekomenduotais tarifais ir sudarė tik labai mažą dalį, vos 3,36 proc. visų jo agentuotų laivų. Be to, iš 62 tokių laivų net 39 kartus tai buvo vienas ir tas pats laivas. Likusiais 96,64 proc. atvejų pareiškėjo tarifai buvo mažesni už LLMAA rekomenduotus. Pareiškėjas nemanė, kad reikia analizuoti šiuos tarifus, vertinti jų atitikimą įstatymams ir nuo jų atsiriboti. Be to, jis negalėjo suprasti, kad šių tarifų nustatymas prieštarauja konkurencijos taisyklėms. Konkurencijos taryba pati savo elgesiu suklaidino ūkio subjektus dėl LLMAA rekomenduotų minimalių agentavimo paslaugų tarifų teisėtumo, todėl negali reikalauti atsiriboti nuo to, ko ūkio subjektai negalėjo protingai suvokti kaip konkurencijos taisyklių pažeidimo.

Pareiškėjo viešas ir aiškus atsiribojimas buvo neįmanomas nes iki 2005 m. spalio mėn. narystė LLMAA faktiškai buvo ne savanoriška, bet „privaloma”. Viešas ir aiškus atsiribojimas nuo LLMAA rekomendacijos iš esmės būtų reiškęs, kad pareiškėjas negalės užsiimti laivų agentavimo veikla. Atsakovas nenustatė, kad pareiškėjas išreiškė valią prisijungti prie tariamo susitarimo nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus.

Taip pat kaip ir kiti pareiškėjai pateikė tuos pačius argumentus dėl draudžiamo susitarimo poveikio prekybai tarp valstybių narių ir nepagrįstai sugriežtintos pareiškėjo atsakomybės, patraukimo atsakomybėn senaties termino ir neteisingai apskaičiuoto baudos dydžio. Pareiškėjo 2010 m. pajamos iš laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos bendrosiose pajamose sudarė tik 13,71 proc. Laivų agentavimas nėra pagrindinė pareiškėjo veikla. Todėl Konkurencijos taryba, skirdama baudą, privalėjo ją skaičiuoti tik nuo pajamų, gautų iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos. Konkurencijos taryba neatsižvelgė į pareiškėjo pasyvų vaidmenį. Iš skundžiamo Nutarimo neaišku, kokia dalimi buvo atsižvelgta į su ginčijamu pažeidimu susijusias ūkio subjektų pajamas, kodėl Konkurencijos taryba išskyrė tik tris ūkio subjektų grupes, nustatant baudas. Paskirtos baudos

negali būti laikomos proporcingomis (adekvačiomis) ginčijamam pažeidimui. Be to, atsakovas neanalizavo ir nevertino pareiškėjo individualių aplinkybių.

Konkurencijos taryba, skirdama pareiškėjui baudą, turėjo atsižvelgti ir į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes, t. y. taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmy.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“ skundą (t. 65, b. l. 44–65) jį prašė atmesti kaip nepagrįstą ir nurodė, be argumentų, tapačių nurodytiems atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus, kad pareiškėjas LLMAA nariu buvo nuo 2004 m. birželio mėnesio iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais. Pareiškėjas, stodamas į LLMAA, turėjo žinoti, kad jos nariai buvo sutarę dėl visiems nariams vienodų minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų. Pareiškėjas išreiškė valią elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, todėl laikytinas nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviu.

Pareiškėjas, atsižvelgęs į Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 9 dalį, pagrįstai pripažintas konkuruojančiu atitinkamoje rinkoje, kadangi jis ne tik galėjo teikti, bet ir teikė laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste. Priešingai nei AB „DFDS SEAWAYS“ bei UAB „MSC Vilnius“, pareiškėjas laivų agentavimo paslaugas teikė ne vieno ekonominio vieneto ribose, o išoriniams paslaugų pirkėjams. Kadangi pareiškėjas teikė paslaugas Klaipėdos jūrų uoste, o ne vieno ekonominio vieneto ribose, tai pagrįstai jį pripažino konkuruojančiu atitinkamoje rinkoje ir draudžiamo konkurentų susitarimo dalyviu, todėl neturėjo pagrindo bylą nutraukti.

Atsakovas dėl baudos dydžio pagrįstumo pažymėjo, jog pareiškėjas pagal pajamas iš laivų agentavimo veiklos pateko į grupę tų įmonių, kurių pajamos sudarė nepagrindinę, tačiau ir nežymią dalį bendrosiose pajamose, pareiškėjui bauda buvo sumažinta 50 procentų. Paskirta bauda neviršija Konkurencijos įstatymo leidžiamo 10 procentų dydžio. Atsakovo teigimu, jis tinkamai atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas ir tinkamai diferencijavo baudą. Pažymėjo, kad baudos skyrimą reglamentavę teisės aktai nenustatė, kad skirtina bauda negali viršyti pajamų, gautų iš veiklos, susijusios su pažeidimu. Teisės aktuose buvo nustatyta tik maksimali galima skirti bauda – 10 procentų bendrųjų metinių pajamų. Pažymėjo, kad pagal Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalį pelnas iš kartelio nėra numatytas kaip aplinkybė, į kurią turi būti atsižvelgiama skiriant baudą už Konkurencijos įstatymo pažeidimus, todėl, priešingai nei teigė pareiškėjas, iš pažeidimo gautas pelnas gali būti vertinamas ne siekiant sumažinti baudą, o siekiant įsitikinti, ar baudos nereikėtų dar padidinti.

Pareiškėjas UAB „Limarko“ skunde (t. 14, b. l. 1-7) nurodė, kad Nutarimu UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ nepagrįstai laikomos vienu ūkio subjektu dalyvavimo LLMAA veikloje bei draudžiamame susitarime požiūriu, o bendrovių atlikti veiksmai kaip tęstinis ir tam pačiam ūkio subjektui priskirtinas pažeidimas. UAB „Limarko jūrų agentūra“ buvo įsteigta kaip atskiras ir savarankiškas juridinis asmuo, kuris nepriklausomai veikė ir veikia skirtingose rinkose nei UAB „Limarko“. UAB „Limarko jūrų agentūra“ buvo įsteigta 2005 m. rugsėjo 14 d. ne reorganizuojant ar skaidant UAB „Limarko“, bet kaip savarankiškai veikiantis juridinis asmuo. Taigi UAB „Limarko“ (nei visiškai, nei dalinai) jai neperdavė savo teisių ir pareigų. Priešingai negu UAB „Limarko“, kuri veikia nekilnojamo turto valdymo ir laivų frachtavimo/tarpininkavimo rinkose, UAB „Limarko jūrų agentūra“ veikia krovinių ekspedijavimo rinkoje. Jokios reikšmingesnės įtakos UAB „Limarko“ priimant sprendimus krovinių ekspedijavimo, o tuo labiau laivų agentavimo rinkoje (pastarojoje, atsižvelgiant į UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiklos rezultatus, UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavimas yra epizodinis) UAB „Limarko“ neturėjo. Šią aplinkybę patvirtina ir smulkiųjų LJA akcininkų aktyvus dalyvavimas UAB „Limarko jūrų agentūra“ valdyme (vienas iš UAB „Limarko jūrų agentūra“ smulkiųjų akcininkų yra UAB „Limarko jūrų agentūra“ valdybos narys, o kitas užima UAB „Limarko jūrų agentūra“ generalinio direktoriaus pavaduotojo pareigas). UAB „Limarko“ dalyvavimas UAB „Limarko jūrų agentūra“ veikloje buvo tik formalus, susijęs su einamųjų reikalų sprendimu (pvz. finansinių ataskaitų rinkinio tvirtinimu). Siekdamas įrodyti UAB „Limarko“ įtaką UAB „Limarko jūrų agentūra“ priimamiems

sprendimams, atsakovas privalėjo pademonstruoti faktinę (o ne teorinę) UAB „Limarko“ įtaką UAB „Limarko jūrų agentūra“ priimamiems sprendimams. Nutarime pateiktas UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiksmų vertinimas kelia abejonių ir dėl to, jog kitų nutarimu nubaustų ūkio subjektų akcininkai į tyrimą įtraukti nebuvo. Tokio skirtingo vertinimo taikymas yra nepagrįstas ir negalimas. UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavo LLMAA veikloje skirtingu laiku, todėl tariamas pažeidimas negali būti laikomas tęstiniais šių skirtingų ūkio subjektų veiksmais ir už tai jiems negali būti taikoma solidarioji atsakomybė. UAB „Limarko“ išstojo iš LLMAA 2005 metais, kai tuo tarpu UAB „Limarko jūrų agentūra“ LLMAA nare tapo 2006 metais. Pagal Lietuvos Respublikos teisę, atsakomybė už konkurencijos teisės normų pažeidimus yra individuali (išskyrus tiesiogiai teisės aktuose numatytus, šiuo aspektu neaktualius, atvejus). Taigi siekiant inkriminuoti kiekvienam iš šių juridinių asmenų konkurencijos teisės pažeidimą (dalyvavimą draudžiamame susitarime) jų veiksmai turi būti vertinami individualiai, juolab, kaip jau minėta, jie atliko tariamai draudžiamus veiksmus skirtingu laiku. Analogiškai, Lietuvos Respublikos teisė nenumato galimybės už konkurencijos teisės pažeidimus atsakyti solidariai. Dėl šios priežasties, UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ negali būti laikomos solidariai atsakingomis už viena kitos veiksmus. Jei būtų nustatyta, kad iki 2005 metų pabaigos UAB „Limarko“ atlikti veiksmai kvalifikuotini kaip dalyvavimas konkurencijos teisės draudžiamame susitarime, laikytina, kad pažeidimas baigėsi bendrovei pasitraukus iš LLMAA veiklos ir apskritai iš laivų agentavimo rinkos, t. y. 2005 metais. Pagal UAB „Limarko“ pasitraukimo iš LLMAA metu galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos 40 straipsnio 3 dalį, ūkio subjektai gali būti patraukti atsakomybės už šio įstatymo pažeidimus ne vėliau kaip per trejus metus nuo pažeidimo įvykdymo dienos, o esant tęstiniam pažeidimui, nuo paskutinių veiksmų atlikimo dienos. Pagal šią nuostatą, UAB „Limarko“ atsakomybėn už iki 2006 metų atliktus veiksmus galėjo būti patraukta tik iki 2009 metų pabaigos. Atsakomybė už dalyvavimą konkurencijos teisės draudžiamame susitarime, kuris (dalyvavimas) baigėsi iki 2006 metų, negali būti taikoma.

Nutarime neaiškiai suformuluotos UAB „Limarko“ pareigos, susijusios su 626 300 Lt baudos mokėjimu. Iš nutarime pateiktos formuluotės nėra aišku, kuri iš dviejų minimų bendrovių – UAB „Limarko“ ar UAB „Limarko jūrų agentūra“, turėtų mokėti baudą. Tuo atveju, jei baudą privalo mokėti abu ūkio subjektai, nėra aišku, kokiomis dalimis jie turėtų šią baudą sumokėti. Net ir tada, jei būtų galima teigti, kad baudą šie ūkio subjektai turėtų sumokėti solidariai, nėra aišku, kokia apimtimi baudą sumokėjęs ūkio subjektas vėliau įgytų regresio teisę į baudos nesumokėjusį ūkio subjektą. Atsakovas, aiškiai nenurodydamas bendrovių atsakomybės formos, ribų bei su baudos sumokėjimu sietinų teisių ir pareigų, priėmė Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų reikalavimų neatitinkantį nutarimą, kuris naikintinas dėl esminių jo turinio trūkumų.

Tuo atveju, jei teismas pripažintų, kad UAB „Limarko“ pagrįstai buvo pripažinta pažeidusi konkurencijos teisės nuostatas, atsižvelgiant į tai, kad tokiu atveju jos veiksmai vertintini kartu su UAB „Limarko jūrų agentūra“ atliktais veiksmais, prašė sumažinti jai skirtą baudą vadovaujantis LJA skunde pateikiamais argumentais.

Atkreipė dėmesį, kad bendrovės bendrosios pardavimo pajamos 2010 metais sudarė 3 682 374 Lt. Pagal Konkurencijos įstatymo 41 straipsnio 1 dalį už draudžiamus susitarimus ūkio subjektui gali būti skiriama pinigine bausme iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais. Taigi maksimali bendrovei skirtina bausmė galėjo sudaryti 368 237 Lt. Jeigu laikyti, kad UAB „Limarko“ privalo sumokėti visą baudą ar didesniąją jos dalį, nutarimu paskirtos baudos dydis (626 300 Lt) viršija Konkurencijos įstatymo nustatytos maksimalios baudos dydį.

Atsakovas atsiliepė į pareiškėjo UAB „Limarko“ skundą (t. 14, b. l. 177-199) nurodė, kad tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad UAB „Limarko“ LLMAA narys buvo nuo 1995 m. spalio 18 d. iki 2005 m. Būdamas LLMAA narys, UAB „Limarko“ aktyviai dalyvavo jos veikloje, susijusioje su laivų agentavimo paslaugų tarifų, teikė pasiūlymus dėl galimo tarifų dydžio ir kt. Nepaisant to, kad išstojo iš LLMAA, UAB „Limarko“ tęsė savo dalyvavimą draudžiamame susitarime, kadangi jau 2006 m. vasario mėn. LLMAA nariu tapo UAB „Limarko“ dukterinė įmonė – UAB „Limarko jūrų agentūra“. Taigi UAB „Limarko jūrų agentūra“ ne tik tęsė prieš tai pačios

UAB „Limarko“ vykdytą ūkinę veiklą, bet ir tęsė dalyvavimą LLMAA veikloje. Vertinant, ar keletas ūkio subjektų laikytini vienu ekonominiu vienetu konkurencijos teisės tikslais, esminę reikšmę turi ne struktūriniai pasikeitimai ar struktūrinis tų ūkio subjektų atskirumas, bet tai, ar dukterinė įmonė turi ekonominį nepriklausomumą vykdydama atitinkamą veiklą. Tuo tarpu pareiškėjas skunde akcentuoja būtent struktūrinius pokyčius, nurodydamas, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ buvo įsteigta kaip savarankiškas juridinis asmuo, o pareiškėjas neperdavė jokių teisių ar pareigų, nepateikdamas argumentų, kodėl pareiškėjas *de facto* neįgyvendino lemiamos įtakos UAB „Limarko jūrų agentūra“ atžvilgiu. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ nebuvo nepriklausoma vykdydama savo veiklą ir jos veiklai lemiamą įtaką darė būtent UAB „Limarko“ kaip patronuojanti įmonė.

Vertinant ekonominius bei teisinius ryšius tarp UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“, atkreiptinas dėmesys, kad UAB „Limarko“ valdo 90 proc. UAB „Limarko jūrų agentūra“ akcijų. Likusius 10 proc. akcijų turi fiziniai asmenys, atitinkamai 7 proc. akcijų ir 3 proc. akcijų. Nors pareiškėjas ir nurodė, kad mažumos akcininkai yra aktyvūs, tačiau joks mažumos akcininkų vaidmuo negalėtų paneigti išvadų, jog pareiškėjas turėjo lemiamą įtaką UAB „Limarko jūrų agentūra“. Remiantis UAB „Limarko jūrų agentūra“ įstatais, UAB „Limarko“ ne tik turi balsų daugumą UAB „Limarko jūrų agentūra“, tačiau gali vienasmeniškai priimti sprendimus, susijusius su UAB „Limarko jūrų agentūra“ veikla. Taigi šios aplinkybės vienareikšmiškai patvirtina, kad UAB „Limarko“ turėjo lemiamą įtaką UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiklai, todėl šie ūkio subjektai pagrįstai laikytini vienu ekonominiu vienetu Konkurencijos įstatymo prasme. Be to, šių ūkio subjektų valdyme dalyvauja iš dalies ir tie patys asmenys. UAB „Limarko“ valdybos narys bei UAB „Limarko jūrų agentūra“ generalinis direktorius LLMAA posėdžiuose dalyvavo ir kaip UAB „Limarko“ atstovas, ir kaip UAB „Limarko jūrų agentūra“ atstovas. Pagal ESTT praktiką pakanka to, kad motininės įmonės darbuotojas dalyvautų dukterinės įmonės valdymo organuose tam, kad motininė įmonė būtų laikoma atsakinga už dukterinės įmonės dalyvavimą susitarime. Šioje byloje buvo akivaizdu, kad UAB „Limarko“ žinojo apie UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavimą draudžiamame susitarime, nes pati UAB „Limarko“ dalyvavo tame pačiame susitarime, atstovaujama I. U., o vėliau susitarime dalyvavimą tęsė UAB „Limarko jūrų agentūra“, atstovaujama jos generalinio direktoriaus I. U., kuris buvo ir UAB „Limarko“ valdybos narys. Taigi, dalyvaudama LLMAA posėdžiuose, UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas.

Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo subjektu gali būti ir ūkio subjektų grupė. Tai pirmiausiai matyti iš pačios ūkio subjekto sąvokos, įtvirtintos Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje, kurioje nurodyta, kad ūkio subjektu, be kita ko, gali būti ir įmonių junginys, t. y. kelių įmonių junginys (konkrečios tokio junginio formos taip pat nėra apibrėžtos) gali būti laikomas vienu ūkio subjektu, kuriam atitinkamai gali būti taikoma atsakomybė. Be to, konkurencijos teisėje ūkio subjektas apibrėžiamas funkciniu požiūriu. Funkcinis požiūris lemia tai, jog pagal konkurencijos teisę ūkio subjekto sąvoka konkurencijos teisės prasme suprantama kaip ekonominis vienetas, net jei teisiniu požiūriu šį ekonominį vienetą sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų. Taigi, patronuojanti įmonė ir jos kontroliuojamos įmonės (ar filialai) laikomos vienu ūkio subjektu, jei kontroliuojamos įmonės yra visiškai priklausomos nuo patronuojančios įmonės, t. y. negali savarankiškai priimti ūkinės veiklos sprendimų. Kadangi pagal Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 1 dalį atsakomybė taikoma ūkio subjektams, o ne įmonėms ar asmenims, darytina išvada, jog už Konkurencijos tarybos konstatuotą pažeidimą turi būti atsakingos būtent minėtos įmonės, vertintinos kaip vienas ūkio subjektas.

Konkurencijos taryba pareiškėją ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ pagrįstai pripažino solidariai atsakingais už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimą, kadangi pareiškėjas dėl teisinių ir ekonominių ryšių bei funkcinių ryšių per darbuotojus iš tikrųjų turėjo lemiamą įtaką UAB „Limarko jūrų agentūra“ ir žinojo apie jos dalyvavimą draudžiamame susitarime. UAB „Limarko jūrų agentūra“ perėmė dalyvavimo draudžiamame susitarime teises ir pareigas iš UAB „Limarko“, taigi UAB „Limarko jūrų agentūra“ ir UAB „Limarko“ kaip vieno ekonominio vieneto dalyvavimas draudžiamame susitarime nenutrūko. Kadangi nėra pagrindo

teigti, jog pareiškėjo dalyvavimas draudžiamame susitarime nutrūko 2005 m., kaip nepagrįsti atmetini ir pareiškėjo argumentai, jog atsakomybės taikymui yra suėjęs senaties terminas.

Nagrinėjamu atveju nėra pagrindo pareiškėjui ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ taikyti lengvinančios atsakomybę aplinkybės dėl draudžiamo susitarimo įgyvendinimo, kadangi UAB „Limarko jūrų agentūra“ pateikti duomenys nepagrindžia, jog buvo sąmoningai nukrypta nuo draudžiamo susitarimo ir jis nebuvo nerealizuotas. Aplinkybė, jog UAB „Limarko jūrų agentūra“ taikyti laivų agentavimo tarifai ne visais atvejais atitiko LLMAA rekomendacijas, nesudaro pagrindo taikyti atsakomybę lengvinančių aplinkybių, nes viena vertus tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, jog buvo atvejų, kada UAB „Limarko jūrų agentūra“ taikyti tarifai atitiko LLMAA rekomenduojamus. Kita vertus, tai savaime niekaip neįrodo, jog UAB „Limarko jūrų agentūra“ iš tikrųjų elgėsi ne pagal LLMAA ir jos narių susitarimo sąlygas, pvz., kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ net nesiūlė savo klientams LLMAA rekomendacijas atitinkančių tarifų. Atsižvelgus į šias aplinkybes negalima daryti išvados, jog UAB „Limarko jūrų agentūra“ savo veikloje iš tikrųjų nėra karto netaikė rekomenduojamų tarifų, taigi negalima pagrįstai teigti, jog pareiškėjo ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiksmais nebuvo įgyvendintas draudžiamas susitarimas. Atitinkamai nėra pagrindo konstatuoti, jog egzistavo objektyvios aplinkybės, kurios sudarytų sąlygas Konkurencijos tarybai taikyti atsakomybę lengvinančią aplinkybę pareiškėjo ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ atžvilgiu. Konkurencijos taryba įvertino UAB „Limarko jūrų agentūra“ išstojimą iš LLMAA ir pripažino, jog šios aplinkybės leidžia konstatuoti, jog bendrovių dalyvavimas pažeidime baigėsi 2011 m. sausio mėn. Taigi, išstojimo iš LLMAA aplinkybė yra įvertinta sprendžiant klausimą dėl dalyvavimo pažeidime trukmės. Todėl nėra pagrindo išstojimą iš LLMAA papildomai vertinti ir kaip atsakomybę lengvinančią aplinkybę. Išstojimas iš asociacijos, be kita ko, įvyko jau žinant apie Konkurencijos tarybos atliekamą tyrimą bei tuo pačiu suvokiant gresiančią atsakomybę už Konkurencijos įstatymo pažeidimą. Tokiomis aplinkybėmis nutrauktas dalyvavimas pažeidime negali būti laikomas pažeidimo nutraukimu savo valia, kadangi jis akivaizdžiai galėjo būti lemtas būtent Konkurencijos tarybos veiksnu. Įrodymų, kurie patvirtintų, jog, nepaisant nurodytų aplinkybių, vis dėlto iš tikrųjų pareiškėjas ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ nutraukė pažeidimą nuoširdžiai suvokdami savo veiksnu neteisėtumą, nepateikė. Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymu bei LVAT praktika, Konkurencijos taryba pagrįstai baudą pareiškėjui skaičiavo nuo bendrųjų metinių pajamų. Konkurencijos taryba baudas ūkio subjektams diferencijavo atsižvelgiant į tai, kokią dalį jų bendrosiose pajamose sudaro pajamos iš laivų agentavimo veiklos. Pareiškėjas ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ pagal pajamas iš laivų agentavimo veiklos pateko į grupę tų įmonių, kurių atitinkamos pajamos sudarė nežymią dalį bendrosiose pajamose, bauda buvo sumažinta 80 proc. Baudos dydžiui įtaką daro ir pažeidimo trukmė, kuri pareiškėjos (kartu su UAB „Limarko jūrų agentūra“) atveju siekė 13 metų. Konkurencijos įstatymas įtvirtina maksimalų galimą skirti baudos dydį – 10 proc. bendrųjų metinių pajamų. Vien ta aplinkybė, kad pareiškėjui ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ skirta bauda viršija jos pajamas, gautas iš laivų agentavimo veiklos, nereiškia, kad skirta bauda yra neproporcinga ar neteisinga bei pažeidžianti teisės aktų reikalavimus, nes skirta bauda bet kuriuo atveju neviršijo 10 proc. bendrųjų metinių pajamų ribos. Kaip patvirtina tyrimo metu nustatytos aplinkybės, pareiškėjo ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ bendrosios pajamos buvo daugiau kaip 20 mln., todėl akivaizdu, kad skirta bauda neviršijo 10 proc. Konkurencijos įstatymo leidžiamo baudos dydžio. Pareiškėjas ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ pripažinti vienu ekonominiu vienetu ir bauda jiems skirta solidariai, vien iš tokios atsakomybės formos išplaukia, kad skirtą baudą gali sumokėti tiek viena iš įmonių, tiek abi įmonės kartu, be kita ko, savarankiškai nusprendžiant, kokiomis dalimis skirta bauda mokėtina. ESTT ir Europos Komisijos praktikoje pripažįstama, kad kai sankcija yra skiriama vienam ekonominiui vienetui, šiam vienetui priklausančios įmonės yra kartu ir atskirai („jointly and severally“) atsakingos už padarytą pažeidimą. Vadinasi, skirta bauda gali būti išieškoma tiek iš vienos kurios nors ekonominiui vienetui priklausančios įmonės, tiek iš jų abiejų tam tikromis dalimis. Todėl negalima sutikti su pareiškėjo argumentais, jog nutarime nepakankamai nurodyta pareiškėjo ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ teisių ir pareigų apimtis, kadangi su skirtos baudos sumokėjimu susijusių teisių ir pareigų apimtis išplaukia iš pačios solidarios atsakomybės pobūdžio,

o konkretūs skirtos baudos mokėjimo terminai, dalys ir pan. yra vidinis pareiškėjo ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ klausimas.

Dėl senaties taikymo pateikė tuos pačius argumentus, kaip ir atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus. Pažymėjo, jog įrodymų, paneigiančių, jog po 2006 m. metų susitarimas nutrūko ar kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ bei tuo pačiu pareiškėjas nuo jo atsiribojo, tyrimo metu nustatyta nebuvo. Kadangi nagrinėtas pažeidimas buvo tęstinis ir pareiškėjo (kartu su UAB „Limarko jūrų agentūra“) dalyvavimas jame truko ne anksčiau kaip iki 2011 m. sausio mėnesio, senaties terminas nebuvo suėjęs.

Pareiškėjas UAB „Limarko jūrų agentūra“ patikslintame skunde (t. 5, b. l. 111-137) atkreipė dėmesį, kad nutarime nėra nurodytos aplinkybės, kurios pagrįstų, jog LLMAA nariai po 2006 metų sudarė susitarimą, kurio tikslas yra riboti konkurenciją kainos aspektu. Po 2006 metų nebuvo nustatyti jokie LLMAA narių sutartiniai veiksmai, kuriais būtų siekiama koordinuoti elgesį rinkoje kainos aspektu rekomendacinių tarifų pagrindu. Atsakovas, vertindamas, ar rekomendaciniai tarifai gali būti laikomi konkurenciją pagal tikslą ribojančiu susitarimu, neatsižvelgė į tai, kad LLMAA viešai skelbti rekomendaciniai tarifai buvo istorinio teisinio reguliavimo reliktas, rekomendacinių tarifų laikymosi priežiūros mechanizmas buvo neefektyvus ir nebuvo įgyvendinamas beveik 5 metus iki tyrimo pradžios, rekomendaciniai tarifai neturėjo jokio ryšio su LLMAA narių faktiškai taikytomis agentavimo paslaugos kainomis, laivų agentavimo paslaugos rinka buvo konkurencinga ir rekomendaciniai tarifai jos funkcionavimui neturėjo jokios įtakos. Individualus pareiškėjo elgesys patvirtina, jog pareiškėjas nesiekė koordinuoti savo elgesio rinkoje su kitais LLMAA nariais – 2006-2011 metais LLMAA rekomendacijas atsitiktinai atitiko tik apie 10% visų pareiškėjo išrašytų sąskaitų, o pareiškėjo taikyti įkainiai buvo beveik 60 procentų mažesni negu rekomenduojami. Nepaisant to, atsakovas į šias aplinkybes neatsižvelgė ir, siekdamas bet koku būdu įrodyti tariamą rekomendacinių tarifų laikymosi faktą, subjektyviai vertino jam pateiktą dokumentaciją, nutarime vadovaudamasis tik tomis pareiškėjo sąskaitomis, kuriose nurodyti tarifai (manytina, atsitiktinai) sutapo su rekomendaciniais bei ignoravo absoliučią daugumą sąskaitų, kuriose nurodyti tarifai rekomendacinių neatitiko. Atsakovas nepagrįstai ir neteisėtai įvertino UAB „Limarko“ (1998-2005 m.) ir pareiškėjo (2006-2011 m.) – dviejų atskirų ir skirtingu metu laivų agentavimo paslaugų rinkoje veikusių ūkio subjektų, atliktus veiksmus kaip vieną tęstinį pažeidimą, kadangi Lietuvos Respublikos teisės aktai tokios galimybės nenumato. Atsakovas, norėdamas įrodyti, jog buvo padarytas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnyje įtvirtintas pažeidimas, privalėjo nustatyti konkretų ūkio subjektą (įmonę, įstaigą, organizaciją ar kitą juridinį asmenį) ir būtent šio ūkio subjekto atliktus neteisėtus veiksmus (draudžiamo susitarimo sudarymą). Atsakovas nepagrįstai nurodė, jog pareiškėjas ir UAB „Limarko“ yra solidariai atsakingi už jų atliktus veiksmus, kadangi solidari atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos teisę nėra galima jokiais sąlygomis. Be to, (nors, kiek tai susiję su atsakomybės taikymu, ES praktika yra neaktuali) atsakovas neįrodė pareiškėjo ir UAB „Limarko“ solidarios atsakomybės pagal ES teismų praktiką sąlygų, t. y. nepademonstravo, jog UAB „Limarko“ faktiškai darė lemiamą įtaką kontroliuojamo ūkio subjekto (pareiškėjo) priimamiems sprendimams pažeidimo padarymo metu. Atsakovas, aiškiai nenurodydamas pareiškėjo ir UAB „Limarko“ atsakomybės formos, ribų bei su baudos sumokėjimu sietinų teisių ir pareigų, priėmė Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų reikalavimų neatitinkantį nutarimą, kuris naikintinas dėl esminių jo turinio trūkumų. Atsakovas nepagrįstai nepripažino bent dviejų svarbių lengvinančių aplinkybių egzistavimo. Pareiškėjo taikyti laivų agentavimo paslaugų tarifai 2006-2011 metais buvo vidutiniškai 50 procentų mažesni negu rekomendaciniai. Be to, pareiškėjas 2010 m. gruodžio 6 d. išstojo iš LLMAA, taigi savo valia tariamą pažeidimą nutraukė. Nepaisant to, buvo nepagrįstai atsisakyta pripažinti, pareiškėjo atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis tai, kad pareiškėjas neįgyvendino neteisėtų veiksmų ir savo valia nutraukė pažeidimą dar iki tyrimo pabaigos. Nutarimu buvo skirta nepagrįstai didelė bauda. Paskirtos baudos dydis – 626 300 Lt sudaro beveik 99% pareiškėjo iš laivų agentavimo veiklos 2010 gautų pajamų, yra akivaizdžiai per didelis ir nesuderinamas su teismų praktika bei

sąžiningumo, protingumo ir teisingumo reikalavimais. Nutarimu nepagrįstai nustatyta tariamai padaryto pažeidimo pabaiga, kuri yra 2010 m. liepos 2 d., arba, alternatyviai, 2010 m. gruodžio 6 d.

Atsakovas prašė pareiškėjo UAB „Limarko jūrų agentūra“ skundą atmesti kaip nepagrįstą. Šį prašymą atsiliepime į pareiškėjo skundą (t. 6, b. l. 114-136) iš esmės grindė tokiais pačiais argumentais, kokius nurodė atsiliepime į pareiškėjo UAB „Limarko“ skundą.

Pareiškėjas UAB „Litma“ patikslintame skunde (t. 27, b. l. 101–113) nurodė, kad jo veiksmams vertinti negali būti taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis, kadangi Konkurencijos taryba, kuriai priklauso įrodinėjimo našta, neįrodė, kad egzistavimo susitarimas. LLMAA laivų agentavimo tarifai buvo rekomenduojami. Pareiškėjas nesivadovavo rekomendacija, o savarankiškai priiminėjo sprendimus, todėl susitarimo fakto, vadovaujantis ES institucijų praktika analogiškose bylose, nebuvo. Pareiškėjo taikomas tarifas per visą 2004–2010 m. laikotarpį niekada nesutapo su rekomenduojamais LLMAA tarifais. Pareiškėjas negali būti laikomas atsakingas už LLMAA sprendimus, kadangi narystė LLMAA negali būti tapatinama su jos dalyvavimu tariamai draudžiamame susitarime. Pareiškėjo narystė LLMAA tėra formalumas, nes jis privalėjo tapti LLMAA nariu, kad galėtų veikti laivų agentavimo paslaugų rinkoje. Pareiškėjo atstovai nei LLMAA valdyboje, nei Drausminiame komitete niekada nedalyvavo. LLMAA posėdžiuose dalyvavo buvęs direktorius H. L.. Pažymėjo, kad LLMAA sprendimai nėra ir jos narių sprendimai, o dažnai net nežinomi LLMAA nariams. Pažymėjo, kad 2004–2010 m. visiems konteinerinės linijos „UNIFEEDER“ laivams, neatsižvelgiant į laivo bendrąjį tonažą, buvo taikytas vienodas fiksuotas tarifas – 400 eurų / laivui. Šie tarifai buvo nustatyti sutartyje su konteinerinės linijos „UNIFEEDER“ kompanija. Kadangi LLMAA rekomenduojamų tarifų nebuvo laikomasi, tai ir nebuvo susitarimo Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio prasme, o tai tik vienašalė LLMAA rekomendacija.

Be to, pareiškėjas nuo 2010 m. pradžios laivų agentavimo veiklos nevykdo ir pajamų, susijusių su šia veikla, neturi, todėl į pažeidimu įtariamų ūkio subjektų, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, sąrašą jis įrašytas klaidingai. Kai pareiškėjas teikė agentavimo paslaugas, aptarnaudavo išimtinai tik konteinerinės linijos „UNIFEEDER“ (principalas) laivus, todėl kaip ir AB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu, tyrimas dėl jo veiksmų turėjo būti nutrauktas. Kai pareiškėjas nuo 2010 m. kovo 1 d. nutraukė sutartį su išimtinu principalu, neagentavo nei vieno laivo ir iki šiol neagentuoja. Pareiškėjo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje yra mažareikšmis ir jis negali būti laikomas dalyviu ar konkurentu kitiems LLMAA nariams. Pareiškėjo pajamų struktūra patvirtina, kad jis pajamas generuoja iš kitos, bet ne laivų agentavimo veiklos. Pareiškėjo gautos bendros pajamos 2010 m. sudarė 22 547 000 Lt. Pareiškėjo pajamos iš laivų agentavimo veiklos buvo 24 900 Lt ir sudarė tik 0,11 procentų. Paaiškino, kad atsakovas atitinkamas rinkas apibrėžė savo nuožiūra, netirdamas faktinės situacijos bei neatsižvelgdamas į ES institucijų praktiką.

Nutarime neteisingai apibrėžiama prekės rinka ir neteisingai nustatyti joje veikiantys ūkio subjektai. Konkurencijos taryba netyrė, kokie ūkio subjektai veikė atitinkamoje nagrinėjamoje rinkoje, o visus LLMAA narius, išskyrus kelis ūkio subjektus, kurių atžvilgiu pasiūlė tyrimą nutraukti, nesant pažeidimo sudėties, priskyre prie ūkio subjektų, veikiančių atitinkamoje laivų agentavimo paslaugų teikimo Klaipėdos jūrų uoste rinkoje.

Pareiškėjui atsakomybė už tariamą pažeidimą negali būti taikoma dar ir dėl to, kad nuo minėtų veiksmų atlikimo yra suėję senaties terminai, o Konkurencijos tarybos tariamo pažeidimo trukmės skaičiavimas yra neteisėtas, neatitinka susiformavusios ES institucijų praktikos ir pažeidžia Konkurencijos įstatymo nuostatas. Atsakovas nepateikė įrodymų apie tariamą pažeidimą, besitęsiantį po 2006 m. balandžio 15 d. Vėliausiai pareiškėjas atsakomybėn galėjo būti patrauktas 2009 m. balandžio 15 d.

Konkurencijos tarybos teiginiai apie pareiškėjo ir kitų ūkio subjektų veiksmų galimą poveikį prekybai tarp valstybių narių yra nepagrįsti, kadangi Konkurencijos taryba neobjektyviai vertino faktinę situaciją ir jos teiginiai neatitinka faktų, kuriuos skelbia VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija. Pareiškėjas savo veiksmais negalėjo daryti poveikio prekybai ES, kadangi Klaipėdos

uostas nėra svarbus, teikiant tarpvalstybines paslaugas, ir nesudaro didelės ES bendrosios rinkos dalies.

Konkurencijos taryba, norėdama skirti piniginę baudą, privalėjo ją skaičiuoti tik nuo su tariamu pažeidimu susijusių pajamų, kadangi laivų agentavimo paslaugų teikimas nebuvo pagrindinė pareiškėjo veiklos sritis. Pareiškėjas teikia paslaugas kaip „neatsiskleidęs tarpininkas“, tai yra, visas gautas pajamas užskaito per pajamų ir sąnaudų klases. Kai kurios kitos bendrovės, LLMAA narės, gali apskaityti į pajamas tik agentavimo komisinius (maržą). Atitinkamai dėl to gali skirtis skirtingų bendrovių ir metinės pajamos, ir pats jų apskaitos principas. Skaičiuoti baudas visiems LLMAA nariams, taikant vienodą baudų skaičiavimo metodą, yra ne tik nekorektiška, bet tokiu būdu pareiškėjas diskriminuojamas bei pažeidžiamas teisingumo principas. Pareiškėjo duomenys apie pajamų struktūrą 2007–2010 m. patvirtina, kad jo pajamos iš laivų agentavimo veiklos visais metais sudarė tik nedidelę bendrųjų pajamų dalį, todėl Konkurencijos taryba nepagrįstai baudą skaičiavo nuo bendrųjų pareiškėjo pajamų. Be to, skundžiamu nutarimu skirtos baudos LLMAA nariams sudaro virš 500 procentų su agentavimo veika susijusių pajamų, neatitinka protingumo ir proporcingumo principų bei Europos Komisijos Gairių dėl baudų apskaičiavimo taisyklių.

Pareiškėjas nurodė, kad Konkurencijos taryba privalėjo atsižvelgti į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes bei atitinkamai sumažinti baudas. Paaiškino, kad pareiškėjo atžvilgiu turėjo būti taikytina Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta lengvinanti atsakomybė aplinkybė, t. y. kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų. Atsakovas turėtų atsižvelgti į tai, kad pirmiausia laivų agentavimo tarifai buvo nustatyti valstybės reguliavimu, t. y. susisiekimo ministro 1993 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 225. Konkurencijos taryba žinojo apie paskelbtus rekomenduojamus tarifus. Tai, kad Konkurencijos taryba, atlikusi šį tyrimą, nusprendė, jog agentavimo paslaugas teikiančių ūkio subjektų veiksmas riboja konkurenciją rinkoje, negali būti pagrindas bausti ūkio subjektus, nes bet kokie teisės neaiškumai privalo būti aiškinami ne valstybės, o privačių asmenų naudai (*in dubio pro reo*). Konkurencijos taryba, baudama ūkio subjektus dėl to, kad pačios Konkurencijos tarybos nuomonė dėl seniai žinomų faktų pasikeitė, nesikeičiant teisiniam atitinkamų santykių reglamentavimui, pažeistų pagrįstų ir teisėtų lūkesčių bei teisinio tikrumo apsaugos principus.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Litma“ skundą (t. 28, b. l. 68–87) prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime pateikė argumentus dėl draudžiamo susitarimo egzistavimo, senaties termino, poveikio prekybai tarp valstybių narių, atsakomybę lengvinančių aplinkybių išdėstė iš esmės tokius pat argumentus kaip ir atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus.

Taip pat pažymėjo, kad išvadas dėl pareiškėjo dalyvavimo draudžiamame susitarime patvirtina tyrimo metu nustatytos aplinkybės. Pareiškėjas buvo vienas iš KLAKEJA steigėjų bei narių iki 1999 m. liepos 1 d., LLMAA narys nuo 1999 m. liepos mėn. iki tyrimo pabaigos. Iš Konkurencijos tarybos Nutarimo 3 dalyje išdėstytų aplinkybių matyti, kad pareiškėjas dalyvavo ne viename LLMAA posėdyje nuo 1998 m., kuriuose buvo priimami sprendimai, susiję su bendrų laivų agentavimo tarifų nustatymu. Pareiškėjas, dalyvaudamas asociacijų posėdžiuose, tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal asociacijų rekomendacijas ir pagrįstai laikytinas draudžiamo susitarime dalyviu. Pareiškėjas neprivalėjo būti asociacijos nariu, kad galėtų teikti laivų agentavimo paslaugas.

Pareiškėjas turėjo laivų agentavimo veiklai vykdyti būtiną atestatą, todėl jis pagrįstai pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 9 dalį pripažintas konkuruojančiu atitinkamoje rinkoje. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad pareiškėjas, priešingai nei AB „DFDS SEAWAYS“ ar UAB „MSC Vilnius“, kurios aptarnavo tik savo motininių bendrovių laivus, nuo 2003 m. iki 2010 m. turėjo ilgalaikių sutartinių santykių iš esmės su vienu klientu, tačiau tai nepaneigia, kad pareiškėjas teikė paslaugas ir konkuravo su kitais atitinkamas paslaugas teikusiais ūkio subjektais. Pareiškėjas laivų agentavimo paslaugas teikė ne vieno ekonominio vieneto ribose, o išoriniam paslaugų pirkėjui, tai yra konkuravo su kitais laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste teikiančiais ūkio subjektais.

Konkurencijos tarybos nagrinėto pažeidimo trukmė yra laikotarpis nuo 1998 iki 2011 m., t. y. 13 m., todėl tai, kad pareiškėjas nuo 2010 m. neturi klientų, kuriems teikia laivų agentavimo paslaugas, nesudaro pagrindo teigti, jog jis apskritai nedalyvavo nustatytame draudžiamame susitarime. Pareiškėjas ir po 2010 m. laikytinas draudžiamo susitarimo dalyviu, nes egzistavo visos Konkurencijos įstatymo ir SEVS sąlygos. Pažymėjo, kad dalis iš atitinkamos veiklos bendrosiose pajamose ar užimamos rinkos neturi įtakos pripažįstant pareiškėją atitinkamos rinkos dalyviu ir konkurentu kitiems laivų agentavimo paslaugas teikiantiems ūkio subjektams. Pareiškėjas ir po 2010 m. galėjo bet kada pradėti vėl teikti paslaugas, kadangi turėjo šiai veiklai vykdyti reikalingą atestatą, be to, liko LLMAA nariu, taigi ir draudžiamo susitarimo dalyvis.

Tai, kad pareiškėjas tariamai nesivadovavo LLMAA patvirtintomis rekomendacijomis, nes, pasak pareiškėjo, jos jam buvo neaktualios, nepaneigia, kad susitarimas buvo sudarytas. Aplinkybės, susijusios su praktiniu rekomenduojamų minimalių tarifų taikymu yra susijusios su draudžiamo susitarimo įgyvendinimu ir neturi įtakos sprendžiant, ar draudžiamas susitarimas buvo sudarytas.

Dėl baudos dydžio pagrįstumo paaiškino, kad skundžiamo Nutarimo priėmimo metu galiojusi Konkurencijos įstatymo redakcija nustatė baudų skaičiavimą, atsižvelgiant į bendrąsias pajamas, todėl atsakovas pareiškėjui pagrįstai baudą skaičiavo nuo jo bendrųjų metinių pajamų. Europos Komisijos gairės dėl baudų skaičiavimo gali būti taikomos kaip teisės aiškinimo šaltinis. Nors Baudų nustatymo taisyklės nustatė baudų skaičiavimą nuo bendrųjų pajamų, Konkurencijos taryba, vadovaudamasi teisingumo bei protingumo principais, baudas ūkio subjektams diferencijavo atsižvelgdama į tai, kokią dalį jų bendrosiose pajamose sudaro pajamos iš laivų agentavimo veiklos. Šie argumentai pateikti Konkurencijos tarybos Nutarimo 262-265 punktuose.

Pareiškėjo pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. buvo nurodytos 24 900 Lt, atsižvelgus į tai, kad jos sudaro nežymią dėl bendrosiose pajamose, atitinkamai skirtina bauda buvo sumažinta 80 procentų. Pažymėjo, kad skundžiamo Nutarimo priėmimo metu baudos skyrimą reglamentavę teisės aktai nenustatė, kad skirtina bauda negali viršyti pajamų, gautų iš veiklos, susijusios su pažeidimu. Teisės aktuose buvo nustatyta tik maksimali galima skirti bauda – 10 procentų bendrųjų metinių pajamų. Tai, kad skirta bauda viršija iš laivų agentavimo veiklos gautas pajamas, nereiškia, kad ji yra neproporcinga ar neteisinga bei pažeidžianti teisės aktų reikalavimus.

Pareiškėjas UAB „Nurminen Maritime“ skunde (t. 17, b. l. 4–16) teigė, kad jo veiksmams vertinti negali būti taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis, nes atsakovas, kuriam priklauso įrodinėjimo našta, neįrodė susitarimo egzistavimo fakto.

LLMAA laivų agentavimo tarifai buvo rekomenduojami. Pareiškėjas nesivadovavo rekomendacija, o savarankiškai priiminėjo sprendimus, todėl susitarimo fakto, vadovaujantis ES institucijų praktika analogiškose bylose, nebuvo. Pareiškėjas nebuvo nei draudžiamo susitarimo su kitais ūkio subjektais, nei asociacijos sprendimo dalyvis.

Pareiškėjas nevykdo laivų agentavimo veiklos ir pajamų, susijusių su šia veikla, neturi, todėl į pažeidimu įtariamų ūkio subjektų, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, sąrašą įrašytas klaidingai.

Pareiškėjas nei 2009 m., nei 2010 m. neteikė laivų agentavimo paslaugų, todėl neveikė laivų agentavimo paslaugų rinkoje, ir negali būti laikomas konkuruojančiu su kitais LLMAA nariais. Pareiškėjas su kitais LLMAA nariais ir kitais laivų agentavimo paslaugų rinkoje veikiančiais ūkio subjektais yra ne horizontaliame, o vertikaliame santykiyje, kadangi teikia kitiems rinkos dalyviams, pavyzdžiui, krovinių gabenimo jūriniais konteineriais paslaugas, nes atstovauja COSCO konteinerinę liniją. Pareiškėjo pajamų struktūra irgi patvirtina, kad jis pajamas generuoja iš kitos, bet ne laivų agentavimo veiklos. Didžiąją pareiškėjo gautų bendrų pajamų 2010 m. dalį sudarė pajamos, gautos iš COSCO konteinerinės linijos atstovavimo.

Kai pareiškėjas teikė agentavimo paslaugas, aptarnaudavo vidutiniškai vieną laivą per metus savo akcininkams ir pagal akcininkų taikomus laivų agentavimo tarifus. Per jo veiklos istoriją buvo aptarnauti šeši laivai, todėl jo, kaip ir AB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu, tyrimas turėjo būti nutrauktas. Atsakovas neįsigilino į bylą ir skundžiamą nutarimą priėmė skubotai, klaidingai nustatė atitinkamoje rinkoje veikiančių ūkio subjektus ir atitinkamas rinkas apibrėžė savo

nuožiūra, netirdamas faktinės situacijos bei neatsižvelgdamas į ES institucijų praktiką. Klaidingai apibrėžus atitinkamą rinką, visos kitos išvados dėl tariamų draudžiamų susitarimų taip pat nebetenka prasmės.

LLMAA buvo patvirtinusi tik rekomendaciją dėl agentavimo tarifų, o nebuvo priėmusi sprendimo dėl konkrečių agentavimo tarifų taikymo, kuris galėtų būti siejamas su tam tikru privalomumu LLMAA nariams. Pareiga būti susipažinusi su visais asociacijos sprendimais ir elgesio standartais bei su jais sutikti nagrinėjamu atveju negali būti absoliuti. LLMAA sprendimai nėra jos narių sprendimai, o dažnai jiems net nežinomi. Be to, atsakovas neįrodė, kad pareiškėjas laikėsi LLMAA rekomendacijos dėl agentavimo tarifų. Konkurencijos tarybos pateikti duomenys, apie kai kurių ūkio subjektų taikomų tarifų „sutapimą“ ar „atitikimą“ LLMAA rekomenduojamiems tarifams atskirais atvejais, negali būti laikomi nekeliančiais abejonių ir tiksliais bei nuosekliais įrodymais, pagrindžiančiais, kad pareiškėjas ir kiti ūkio subjektai dalyvavo pažeidime. Pažymėjo, kad duomenys apie pareiškėjo taikytus laivų agentavimo paslaugų įkainius, patvirtina, jog jis savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl tarifų.

Taip pat pateikė argumentus dėl senaties termino, poveikio prekybai tarp ES valstybių narių, atsakomybę lengvinančios aplinkybės taikymą, kurie buvo iš esmės tokie patys kaip ir kitų pareiškėjų argumentai.

Pareiškėjas teigė, kad Konkurencijos taryba neteisingai jai apskaičiavo baudą nuo bendrųjų jos pajamų, o turėjo skaičiuoti tik nuo su tariamu pažeidimu susijusių pajamų, kadangi laivų agentavimo paslaugų teikimas nebuvo pagrindinė jo veiklos sritis. Konkurencijos taryba neanalizavo ir nevertino pareiškėjo individualių aplinkybių. Konkurencijos taryba nukrypo ir nuo ES institucijų ir savo formuojamos praktikos dėl baudų skyrimo. Konkurencijos tarybos skirtos baudos yra dešimt kartų griežtesnės už taikomas Europos Komisijos ir yra nepagrįstos.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Nurminen Maritime“ skundą (t. 17, b. l. 133–155) prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime dėl draudžiamo susitarimo egzistavimo, senaties termino, poveikio prekybai tarp valstybių narių, baudos dydžio nustatymo teisinio reglamentavimo, atsakomybę lengvinančių aplinkybių išdėstė iš esmės tokius pat argumentus kaip ir atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus.

Taip pat pažymėjo, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m. birželio mėnesio iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais.

Pareiškėjas teikė laivų agentavimo paslaugas atitinkamoje rinkoje, taigi konkuravo su kitais atitinkamoje rinkoje veikiančiais analogiškas paslaugas teikiančiais ūkio subjektais, nepriklausomai nuo konkrečios šių paslaugų apimties ar pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalies bendrosiose jos pajamose, todėl laikytinas konkuruojančiu atitinkamoje rinkoje. Pareiškėjas laivų agentavimo paslaugas teikė ne vieno ekonominio vieneto ribose, o išoriniam paslaugų pirkėjui, t. y. konkuravo su kitais laivų agentavimo paslaugas teikiančiais ūkio subjektais. Tai, kad pareiškėjas 2009–2010 m. neteikė laivų agentavimo paslaugų, neleidžia teigti, jog jis nedalyvavo draudžiamame susitarime.

Tai pat pažymėjo, kad atsižvelgus į tai, jog pareiškėjo pajamos sudarė mažesnę nei pagrindinę bendrųjų pajamų dalį, jam skirta bauda buvo sumažinta 50 procentų. Atsakovo teigimu, jis tinkamai atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas ir tinkamai diferencijavo baudą. Pareiškėjas nepateikė argumentų, kad Konkurencijos taryba netinkamai apskaičiavo jam skirtiną baudą. Nebuvo nustatyti draudžiamo susitarimo iniciatoriai, todėl pareiškėjo veiksmai ar elgesys nesudarė pagrindo Konkurencijos tarybai konstatuoti, jog egzistuoja kokios nors aplinkybės, kurios galėtų lemti skirtinos baudos mažinimą.

Pareiškėjas UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ skunde (t. 71, b. l. 40-46) nurodė, kad bendrovė licenciją teikti agentavimo paslaugas gavo išskirtinai patronuojančios bendrovės „Hapag-Lloyd“ laivams Klaipėdos uoste, neteikė laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir nebuvo konkurentu kitiems subjektams, teikiantiems agentavimo paslaugas laivams Klaipėdos uoste. Bendrovė yra užsienio kapitalo įmonė ir savo komercinę veiklą vykdo kaip Vokietijos kompanijos „Hapag-Lloyd AG“ atstovas Lietuvoje (Klaipėdos uoste). Kompanija „Hapag-Lloyd AG“ yra vienas stambiausių

jūrinių konteinerių vežėjų pasaulyje. Pagrindinė įmonės veikla – standartizuotų jūrinių konteinerių pervežimas laivais. UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ į LLMAA įstojo 2003 metų spalį. Vieninteliu įstojimo į LLMAA motyvu buvo asociacijos rekomendacijų gavimas. LLMAA rekomendacija buvo viena iš būtinų, įstatymais nustatytų, sąlygų licencijai gauti. UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ nuo 2006 metų nedalyvavo LLMAA susirinkimuose, nebuvo LLMAA valdyboje, o Etikos Kodeksas ir minimalių agentavimo paslaugų tarifų rekomendacijos buvo priimtos iki UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ įstojimo į LLMAA. Bendrovė, kaip kompanijos „Hapag-Lloyd AG“ agentas Klaipėdos uoste, nuosavos politikos laivų agentavimo rinkoje nevykdė, vadovavosi „Hapag-Lloyd“ ir patronuojančios bendrovės nurodymais. 2005 metais bendrovė teikė agentavimo paslaugas keliems keleiviniams laivams bendrovės savininkų (patronuojančios bendrovės) nurodymu, nes pastaroji(ieji) tuo metu turėjo išskirtines teises teikti agentavimo paslaugas šiems laivams Estijos, Latvijos ir Lietuvos uostuose. Tokiu būdu, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ nėra konkurentas kitiems subjektams, teikiantiems agentavimo paslaugas laivams Klaipėdos uoste. Nuo 2005 metų iki šiol kompanijos „Hapag-Lloyd“ laivai neužeidavo į Klaipėdos uostą, dėl to UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ neteikė agentavimo paslaugų laivams Klaipėdos uoste. Jeigu kompanijos „Hapag-Lloyd“ laivai užeitų į Klaipėdos uostą, tai tik UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ teiktų jiems agentavimo paslaugas, t. y. kiti LLMAA nariai nebuvo ir nėra UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ konkurentais. Konkurencijos taryba esant toms pačioms faktinėms ir teisinėms aplinkybėms priėmė priešingus sprendimus, nors bendrovės atžvilgiu kaip ir AB „DFDS Seaways“ bei UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu tyrimą turėjo nutraukti. Skundžiamu Nutarimu buvo pažeista Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 2 dalis, t. y., kad nutarime turi būti išdėstyti kaltės įrodymai, paaiškinimų vertinimas, nutarimo motyvai, teisinė argumentacija.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ skundą (t. 71, b. l. 116-124) nurodė, kad pagal ESTT praktiką susitarimai nepatenka į SESV 101 straipsnyje apibrėžtą pažeidimą, jeigu motininė ir dukterinė įmonės sudaro vieną ekonominį vienetą, kuriame dukterinė įmonė neturi faktinės veikimo laisvės apibrėžti savo veikimo rinkoje ir tokia sutartis ar suderinti veiksmai lietu tikai vidinių užduočių paskirstymą tarp įmonių. Pareiškėjui buvo suteikta galimybė pateikti paaiškinimus bei įrodymus, kurie pagrįstų jo motyvus, kodėl jam neturėtų būti skirtos sankcijos už Konkurencijos įstatymo ir SESV 101 straipsnio pažeidimą. Pareiškėjas turi pareigą pateikti Konkurencijos tarybai įrodymus, kuriais jis grindžia savo nekaltumą. Tačiau nei pateiktoje nuomonėje dėl atlikto tyrimo, nei skunde teismui pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad jis teikia laivų agentavimo paslaugas išskirtinai tik jo nurodytai įmonei „Hapag-Lloyd AG“, kad jis neturi faktinės veikimo laisvės apibrėžti savo veikimo rinkoje ir kad laivų agentavimo paslaugų teikimas motininei įmonei yra daugiau vidinis užduočių paskirstymas viename ekonominiame vienetė. Pagal 2004 m. gegužės mėn. galiojusius teisės aktus laivų agentavimo atestavimo pažymėjimai buvo išduodami standartiniai, suteikiantys teisę teikti laivų agentavimo paslaugas visiems į Klaipėdos valstybinį jūrų uostą įplaukiantiems laivams. Nėra įrodymų, kad atestavimo pažymėjimas pareiškėjui suteikė teisę teikti laivų agentavimo paslaugas tik jo nurodytai įmonei Pareiškėjas savo skunde yra nenuoseklus, nes neįvardina, kokia įmonė yra jo motininė įmonė: ar „Hapag-Lloyd AG“, ar kokia nors kita įmonė, kuri įpareigojo pareiškėją teikti laivų agentavimo paslaugas tik „Hapag-Lloyd AG“ laivams. Todėl esant įrodymams, kad pareiškėjas turėjo atestavimo pažymėjimą, suteikiantį teisę teikti laivų agentavimo paslaugas, ir nesant priešingų įrodymų akivaizdu, jog Konkurencijos taryba padarė pagrįstą išvadą, jog pareiškėjas teikė ar galėjo teikti laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, t. y. konkuruoti atitinkamoje rinkoje su kitais ūkio subjektais teikusiais ar galėjusiais teikti laivų agentavimo paslaugas. Taigi nutarime buvo teisingai pripažinta, kad pareiškėjas buvo konkurentas laivų agentavimo paslaugų rinkoje.

AB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ pateikė pakankamus įrodymus apie tai, kad jos nekonkuravo laivų agentavimo paslaugų rinkoje dėl ko, pagrįstai tyrimas jų atžvilgiu buvo nutrauktas. Pareiškėjas nepagrįstai teigė, kad nutarimu buvo pažeistas visų lygybės prieš įstatymą principas.

Pareiškėjas nenurodė kokių konkrečių jo kaltės įrodymų nepateikta Nutarime. Skundžiamo Nutarimo 163-164 punktuose nurodyta, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimų pažeidimui konstatuoti pakanka nustatyti susitarimo tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo faktą ir susitarimo objektą – tiesioginį arba netiesioginį prekės (paslaugos) kainos nustatymą (fiksavimą). Skundžiamajame nutarime taip pat nurodyta, kad pareiškėjas užsiėmė laivų agentavimo veikla (24 p.), prisijungė prie LLMAA 2003 m. ir dalyvavo jos veikloje bent iki 2011 m. (16 p.). Nesant jokių įrodymų, kad jis viešai ir vienareikšmiškai atsiribojo nuo draudžiamo susitarimo (159 p.), pareiškėjas pagrįstai pripažintas prisijungusiu prie draudžiamo susitarimo ir jame dalyvavusiu. Skundžiamajame nutarime nurodyti konkretūs faktai, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ ne kartą dalyvavo ir LLMAA susirinkimuose, kuriuose buvo svarstomi LLMAA rekomenduojami minimalūs laivų agentavimo tarifai. Skundžiamajame nutarime buvo pateikti konkretūs įrodymai, kad pareiškėjas dalyvavo draudžiamame susitarime, tačiau priešingų įrodymų, pvz., kad pareiškėjas būtų atsiribojęs nuo tokių LLMAA svarstytų klausimų ir susitarimo dėl minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymo Konkurencijos taryba nenustatė, jų nepateikė ir pareiškėjas.

Pareiškėjo argumentas, kad jis nuo 2006 m. nedalyvavo LLMAA susirinkimuose, nebuvo LLMAA Valdyboje, o LLMAA Etikos kodeksas ir LLMAA tarifai buvo priimti iki pareiškėjo įstojimo į LLMAA, niekaip nepaneigia to, kad jis buvo draudžiamo susitarimo dalyvis. Pareiškėjo dalyvavimas LLMAA susirinkimuose, kuriuose buvo svarstytos sankcijos LLMAA nariams už tai, kad šie nesilaiko LLMAA tarifų, įrodo, kad pareiškėjas tikrai žinojo ne tik apie tai, kad yra patvirtinti LLMAA tarifai, bet ir apie savo kaip LLMAA nario pareigą jų laikytis. Pareiškėjas viešai neatsiribojo nuo LLMAA narių sudaryto draudžiamo susitarimo, paskelbdamas visiems LLMAA nariams, kad jis nesilaikys draudžiamo susitarimo, todėl nutarimu jis teisėtai buvo pripažintas sudariusiu draudžiamą susitarimą ir jam skirta pagrįsta ir teisinga sankcija. Kaip matyti iš Nutarimo 8 ir 9 dalies, nutarime buvo išdėstyti UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ (kaip ir visų kitų Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidime nustatant minimalius laivų agentavimo tarifus dalyvavusių ūkio subjektų (LLMAA ir jos narių) kaltės įrodymai, paaiškinimų vertinimas, nutarimo motyvai, teisinė argumentacija. Todėl Nutarimu nebuvo pažeistas Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 2 dalis, jis yra pagrįstas ir teisėtas.

Pareiškėjas UAB „Uosto vartai“ skunde (t. 66, b. l. 79–89) nurodė, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai pripažino pareiškėją sudarius tariamą draudžiamą susitarimą ir dėl to pažeidus Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį vien dėl to, kad jis aiškiai ir viešai neatsiribojo nuo LLMAA rekomenduotų minimalių agentavimo paslaugų tarifų. Asociacijos nario pareiga atsiriboti nuo asociacijoje priimamų sprendimų nėra absoliuti. Konkurencijos taryba privalėjo vertinti ir atsižvelgti į aplinkybes, dėl kurių atsiriboti nuo Asociacijos sprendimo šiuo konkrečiu atveju iš pareiškėjo negalėjo būti protingai reikalaujama.

Pareiškėjas neturėjo galimybių žinoti, kad LLMAA skelbti rekomenduojami minimalūs agentavimo paslaugų tarifai buvo LLMAA sprendimas. Pareiškėjas LLMAA nariu tapo 2004 m. birželio mėn., o rekomenduojami minimalūs agentavimo paslaugų tarifai buvo nustatyti 1998 m. Pareiškėjas svarstant klausimus dėl rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nustatymo nedalyvavo. Pareiškėjas, įstodamas į LLMAA, nebuvo informuotas apie Asociacijoje priimtus rekomenduojamus minimalius tarifus. Jis niekada nebuvo LLMAA valdybos ar drausminio komiteto narys ir nedalyvavo šių organų posėdžiuose, svarstant klausimus dėl mažesnių nei rekomenduoti tarifų taikymo. Todėl, nors ir buvo žinoma apie viešai skelbtus orientacinius agentavimo tarifus, pareiškėjas nežinojo ir nesuprato, kad jie buvo priimti būtent LLMAA.

Pareiškėjas LLMAA viešai skelbtus minimalius agentavimo paslaugų tarifus visada vertino tik kaip rekomendaciją, o ne privalomo pobūdžio asociacijos sprendimą. Pareiškėjas savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų. Kiekvienu atveju taikytinas agentavimo paslaugų tarifas būdavo nustatomas individualiai derybose su laivo savininku, atsižvelgiant į paslaugų apimtį, kliento galimybes, apmokėjimo terminus, būtinų paslaugų sąrašą ir kt. Be to, pareiškėjas negalėjo suprasti, kad tarifų nustatymas prieštarauja konkurencijos taisyklėms.

Pareiškėjo viešas ir aiškus atsiribojimas buvo neįmanomas dėl iki 2005 m. galiojusios agentavimo paslaugas teikiančių įmonių atestavimo (licencijavimo) tvarkos, nes siekiančioms gauti laivų agentavimo veiklą leidžiantį vykdyti atestavimo pažymėjimą, reikėjo turėti LLMAA valdybos rekomendaciją. Viešas ir aiškus atsiribojimas nuo LLMAA rekomendacijos iš esmės būtų reiškęs, kad pareiškėjas negalės užsiimti laivų agentavimo veikla. Atsakovas nenustatė, kad pareiškėjas išreiškė valią prisijungti prie tariamo susitarimo nustatyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus.

Taip pat, nurodė iš esmės tokius pačius argumentus kaip ir pareiškėjai dėl susitarimo poveikio prekybai tarp valstybių narių, senaties termino, atsakomybę lengvinančios aplinkybės.

Be to, manė, kad atsakovas neteisingai apskaičiavo baudos dydį, nes skaičiavo nuo 2010 m. bendrųjų metinių pajamų. Pareiškėjo 2010 m. pajamos iš laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos bendrosiose pajamose sudaro tik 29,23 proc. Laivų agentavimas nėra pagrindinė pareiškėjo veikla. Todėl Konkurencijos taryba, skirdama baudą, privalėjo ją skaičiuoti tik nuo pajamų, susijusių su ginčijamu pažeidimu, t. y. nuo pajamų iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos. Konkurencijos taryba turėjo atsižvelgti į pasyvų pareiškėjo vaidmenį bei į jo atsakomybę lengvinančias aplinkybes ir atitinkamai sumažinti baudą. Konkurencijos taryba pažeidė protingumo, teisingumo ir proporcingumo principus. Iš skundžiamo nutarimo neaišku, kokia dalimi buvo atsižvelgta į su ginčijamu pažeidimu susijusias ūkio subjektų pajamas, kodėl Konkurencijos taryba išskyrė tik tris, ūkio subjektų grupes nustatant baudas. Paskirtos baudos negali būti laikomos proporcingomis (adekvačiomis) ginčijamam pažeidimui. Be to, atsakovas neanalizavo ir nevertino pareiškėjo individualių aplinkybių.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „Uosto vartai“ skundą (t. 67, b. l. 6–26) jį prašė atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime pateikė argumentus dėl draudžiamo susitarimo egzistavimo, senaties termino, poveikio prekybai tarp valstybių narių, baudos dydžio nustatymo teisinio reglamentavimo, atsakomybę lengvinančių aplinkybių iš esmės tokius pačius kaip ir atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus.

Taip pat pažymėjo, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m. spalio mėnesio iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais. Pareiškėjas, stodamas į LLMAA, turėjo žinoti, kad jos nariai buvo sutarę dėl visiems nariams vienodų minimalių laivų agentavimo paslaugų tarifų.

Dėl baudos dydžio teigė, kad pareiškėjas pagal pajamas iš laivų agentavimo veiklos pateko į grupę tų įmonių, kurių pajamos sudarė nežymią dalį bendrosiose pajamose, todėl pareiškėjui bauda buvo sumažinta 80 procentų. Skirta bauda neviršijo Konkurencijos įstatymo leidžiamo 10 procentų dydžio. Atsakovo teigimu, jis tinkamai atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas ir tinkamai diferencijavo baudą. Nebuvo nustatyti draudžiamo susitarimo iniciatoriai, todėl pareiškėjo veiksmai ar elgesys nesudarė pagrindo Konkurencijos tarybai konstatuoti, kad egzistuoja kokios nors aplinkybės, kurios galėtų lemti skirtingos baudos mažinimą.

Pareiškėjas UAB „Volfra-Klaipėda“ skunde (t. 55, b. l. 1-8) nurodė, kad bendrovė išimtinai vykde veiklą tik linijinių krovinių laivų agentavimo srityje pagal iš anksto gautą Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos laivybos linijos įregistravimo pažymėjimą, į kurią yra įtraukiami konkretūs laivai, todėl nėra laikytina kitų LLMAA narių konkurente ir nekonkuravo su kitais ūkio subjektais, minimais Nutarime. Nutarime apibrėžiama laivų agentavimo rinka yra per plati bei UAB „Volfra-Klaipėda“ atžvilgiu nėra teisingai išaiškinta. Linijinių krovinių laivų agentavimo sritis dėl savo pobūdžio turi būti laikoma atskira paslaugų teikimo rinka ir tokiu būdu UAB „Volfra-Klaipėda“ negali būti laikoma konkurente ūkio subjektams, kurie yra minimi skundžiamame nutarime. Linijinių laivų agentavimo rinka gali būti išskiriama atsižvelgiant į skirtingus teisės aktuose numatytus reikalavimus tokiai veiklai vykdyti bei ypatingą sutartinių santykių pobūdį su užsienio partneriu, kurio laivai yra agentuojami. Be to, vykdamas linijinių laivų agentavimą, skiriasi ir tarifų nustatymo būdas. UAB „Volfra-Klaipėda“ gavo įmonės atestavimo pažymėjimus, išduotus Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos, teikti laivų agentavimo

paslaugas ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos išduotus laivybos linijos įregistravimo pažymėjimus, suteikiančius teisę teikti linijinių laivų agentavimo paslaugas ir pagal kurias UAB „Volfra-Klaipėda“ laikomas laivybos linijos operatoriumi. Šiuose laivybos linijos pažymėjimuose yra įrašyti konkretūs laivai. Kitų laivų UAB „Volfra-Klaipėda“ neagentuoja. Kaip ir numatyta laivybos linijų registravimo taisyklėse, UAB „Volfra-Klaipėda“ buvo sudariusi tarptautines ilgalaikes sutartis su įmonėmis, kurių interesus atstovavo Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste. Užsienio valstybės įmonės – VV.E.C. Nederland B. V. ir ESF EUROSERVICES B.V. ir UAB „Volfra-Klaipėda“, numato bendradarbiavimo veiksmus priimant krovinius iš užsienio valstybių atplaukiančių laivų. Pagal minėtas sutartis, UAB „Volfra-Klaipėda“ įsipareigoja atstovauti partnerio interesams Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, įskaitant, bet neapsiribojant, visapusiško laivų aptarnavimo, marketingo, komunikacijos paslaugų teikimą bei gaunant už tai atitinkamą atlygį. Sutartyse su užsienio partneriais yra aptariama apmokestinimo schema už UAB „Volfra-Klaipėda“ atliekamas paslaugas ir tai yra tiesioginiai atsiskaitymai tarp UAB „Volfra-Klaipėda“ ir VV.E.C. Nederland B.V. ir ESF EUROSERVICES B.V., kad linijinių laivų agentai gauna iš anksto aptartą ir sutartyse numatytą komisinį atlygį nuo krovinio vieneto bei turi pateikti užsienio partneriui visas ataskaitas už atliktas paslaugas. Bendrovės gaunamos pajamos buvo iš anksto sutartos ir numatytos sutartyse su užsienio partneriais. Nors bendrovė buvo įstojusi į LLMAA, tačiau nedalyvavo LLMAA faktinėje veikloje, nebuvo suinteresuota nutarime minimais laivų agentavimo paslaugų tarifais, todėl negalėjo jokių būdu prisidėti prie minėtų tarifų svarstymo ir nustatymo. Prieš kreipiantis į oficialias valstybines institucijas dėl laivybos atestavimo pažymėjimo išdavimo, visais laikotarpiais buvo ir yra aktuali LLMAA rekomendacija arba nuomonė. UAB „Volfra-Klaipėda“ aktuali laikotarpiu, t. y. 2003 m. LLMAA buvo tiesiogiai įtraukta į leidimų (atestatų, pažymėjimų) ūkio subjektams versti laivų agentavimo veikla išdavimo procesą, nes turėjo pateikti atitinkamą rekomendaciją ar nuomonę dėl ūkio subjekto, prašančio išduoti leidimą. Prie nutarimo nėra pridedami įrodymai dėl bendrovės dalyvavimo LLMAA susitikimuose, balsavimo, vienokio ar kitokio prisidėjimo prie susitariančių veiksmų, taip pat įrodymų, kad bendrovė kažkokiu būdu prižiūrėtų minimalių agentavimo paslaugų įkainių laikymąsi. Kaip nedalyvaujanti faktinėje LLMAA veikloje narė, UAB „Volfra-Klaipėda“ negalėjo išreikšti prieštaravimo LLMAA veiksmams, nes net nežinojo apie galimai susitariančius ūkio subjektų veiksmus. UAB „Volfra-Klaipėda“ LLMAA nare buvo sąlyginai trumpą laikotarpį. Bendrovės narystė pasibaigė 2008 m. gruodžio 11 d., kai LLMAA visuotinio narių susirinkimo metu buvo nutarta UAB „Volfra-Klaipėda“ išbraukti iš LLMAA narių sąrašo. Konkurencijos taryba, vertindama atitinkamą rinką ir jos dalyvius netinkamai bei neišsamiai nustatė UAB „Volfra-Klaipėda“ teikiamų paslaugų rinką bei neteisingai konstatavo faktą dėl UAB „Volfra-Klaipėda“ teikiamų laivo agentavimo paslaugų Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste. Nors šio konkretaus tyrimo atveju atitinkamos rinkos ir atitinkamos geografinės rinkos apibrėžimas turėjo lemiamą įtaką vertinant galimą pažeidimą. Pažymėtina, kad apibrėžiant tam tikrą rinką, atsižvelgiama į nagrinėjamą paslaugų rinką, ūkio subjektus, panašias konkurencijos sąlygas ir kitas aplinkybes. Konkurencinė erdvė, kurioje veikia ūkine veikla užsiimančios subjekto, turi būti nustatoma atsižvelgiant į konkurenciją reglamentuojančias teisės normas bei į tikslus, kuriuos apibrėžia konkurencijos teisinius santykius reglamentuojančios nuostatos. Atsakovas nepagrįstai bendrovę įvardino kaip konkurentę atitinkamoje rinkoje ir dėl to nepagrįstai konstatavo Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio pažeidimą.

Atsakovas atsiliepiame į pareiškėjo UAB „Volfra-Klaipėda“ skundą (t. 86, b. l. 27-38) prašė pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

UAB „Volfra-Klaipėda“, būdamas LLMAA nariu, žinojo arba turėjo žinoti apie tai, kad jam yra privaloma laikytis LLMAA įstatų, LLMAA Etikos kodekso bei kitų LLMAA valdymo organų sprendimų (įskaitant ir susijusius su minimaliais tarifais), kurie jokiais vėlesniais sprendimais nebuvo niekaip panaikinti ar atšaukti. Pareiškėjas jau vien stojimo į LLMAA veiksmu išreiškė savo valią prisijungti prie draudžiamo susitarimo. Pranešime apie atliktą tyrimą UAB „Volfra-Klaipėda“ buvo įvardinta prie kiekvieno LLMAA posėdžio, kuriame ji dalyvavo. Pareiškėjas buvo LLMAA narys nuo 2003 m. lapkričio mėn. iki 2008 m. gruodžio mėn., dalyvavo kai kuriuose LLMAA

posėdžiuose, kuriuose buvo svarstyti klausimai, susiję su rekomenduojamų laivų agentavimo tarifų nustatymu. Taigi, dalyvaudamas LLMAA posėdžiuose, pareiškėjas tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas. Net ir tai, kad pareiškėjas nedalyvavo kai kuriuose iš LLMAA organizuotų posėdžių, nesudaro pagrindo konstatuoti, jog jis nėra nagrinėto draudžiamo susitarimo dalyvis. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas koku nors būdu būtų išreiškęs savo nesutikimą su LLMAA priimtais sprendimais nei kai juose dalyvavo tiesiogiai, nei kai juose nedalyvavo. Be to, nedalyvavimas priimant sprendimą, kuris vėliau buvo pripažintas pažeidžiančiu konkurencijos taisykles, neleidžia teigti, jog ūkio subjektas nežinojo apie jam nedalyvaujant priimtus sprendimus, ar kad neprisidėjo prie jų įgyvendinimo. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės leidžia vienareikšmiškai daryti išvadą, kad pareiškėjas išreiškė valią elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, todėl laikytinas nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviu.

Narystė LLMAA nebuvo privaloma, todėl kiekvienas laivų agentavimo paslaugas teikiantis ūkio subjektas galėjo savarankiškai nuspręsti, ar LLMAA vykdoma veikla atitinka jo veiklos tikslus, todėl jis turėjo įvertinti, kokie yra šios asociacijos veiklos principai, tikslai. Tyrimo medžiaga taip pat leidžia daryti išvadą, kad LLMAA nariais galėjo tapti nevisi ūkio subjektai, teikiantys laivų agentavimo paslaugas, o tie, kurie pritaria LLMAA praktikai paslaugų tarifų atžvilgiu. Tuo tarpu ūkio subjektai, norintys gauti tik LLMAA rekomendaciją, galėjo laisvai tai padaryti netapdami šios asociacijos nariais. Nutarime buvo nustatytos abi būtinos sąlygos Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimui konstatuoti. Pareiškėjas užsiėmė laivų agentavimo veikla, prisijungė prie LLMAA 2003 m. kovo mėn. ir dalyvavo jos veikloje iki 2008 m. gruodžio mėn.

Pareiškėjo skunde nurodyti argumentai neįrodo, jog nutarime atitinkama rinka turėjo būti apibrėžta siauriau, t. y. kaip linijinių krovinių laivų agentavimo paslaugų rinka. Tai, kad pareiškėjas užsiima tik linijinių laivų agentavimu, niekaip neįrodo, kad atitinkama rinka nutarimu negalėjo būti apibrėžta kaip laivų agentavimo paslaugų rinka ir kad ji nebuvo konkurentu ūkio subjektams, kuriems Nutarimu buvo pritaikytos sankcijos. Nagrinėjant horizontalaus pobūdžio kainų fiksavimo susitarimus, pakanka nustatyti, kad ūkio subjektai yra konkurentai, nes toks susitarimas savaime laikomas pažeidimu. Tokiu atveju nėra būtinybės galutinai ir tiksliai apibrėžti rinką. Pareiškėjo pateiktos agentavimo sutartys įrodo, kad jis užsiėmė būtent laivų agentavimo veikla, kuri yra apibrėžta teisės aktais. Pareiškėjas turėjo atestavimo pažymėjimą, suteikiantį teisę teikti laivų agentavimo paslaugas visiems laivams, įskaitant ir laivybos linijose plaukiojančius laivus („linijinius laivus“). Tai patvirtina, kad jis yra konkurentas kitiems nutarime paminėtiems ūkio subjektams. Pareiškėjo nurodytas atlygio už agentavimo paslaugas dydis ir jo nustatymo būdas neįrodo, kad jis nebuvo konkurentas su kitais nutarimu nubaustais ūkio subjektais ar kad jis nedalyvavo draudžiamame susitarime, nes pagal LVAT ir ESTT praktiką Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimui konstatuoti nėra būtina įrodyti susitarimo įgyvendinimo.

Pareiškėjas UAB „WM H. Muller&Co“ skunde (t. 31, b. l. 77–89) teigė, kad jo veiksmams vertinti negali būti taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis, nes atsakovas, kuriam priklauso įrodinėjimo našta, neįrodė susitarimo egzistavimo fakto. Pareiškėjas negali būti laikomas dalyvavusiu draudžiamame susitarime, nes nebuvo nei draudžiamo susitarimo su kitais ūkio subjektais, nei asociacijos sprendimo dalyvis. Pareiškėjo vaidmuo, nors jis ir yra LLMAA narys, nagrinėjamoje rinkoje yra mažareikšmis, kadangi pagrindinė jo vykdoma veikla yra krovinių ekspedijavimas. Konkurencijos taryba neįsigilino į bylą ir skundžiamą Nutarimą priėmė skubotai. Klaidingai apibrėžė atitinkamą rinką savo nuožiūra, netirdama faktinės situacijos bei neatsižvelgdama į ES institucijų praktiką, o iš esmės visus LLMAA narius priskyrė prie ūkio subjektų, veikiančių atitinkamoje laivų agentavimo paslaugų teikimo Klaipėdos jūrų uoste rinkoje.

LLMAA buvo patvirtinusi tik rekomendaciją dėl agentavimo tarifų, bet nebuvo priėmusi sprendimo dėl konkrečių agentavimo tarifų taikymo. Pareiškėjas, nustatydamas paslaugų įkainius, vadovavosi savo vidiniais kriterijais, kaštų struktūra. Paslaugų kainas kiekvieną kartą derindavo su klientais ir paslaugų kainų lygis priklausė nuo įvairiausių veiksnių, rizikos faktorių ir t. t.

Pareiškėjo narystė LLMAA nuo 1998 m. tebuvo reguliacinis formalumas, kurį jis turėjo atitikti. Pareiškėjas savarankiškai teikti agentavimo paslaugas Klaipėdos uoste pradėjo ne nuo įkūrimo, bet kai gavo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos atestacijos pažymėjimą, t. y. nuo 1997 liepos – rugpjūčio mėn. LLMAA sprendimai nėra ir jos narių sprendimai, o dažnai jiems net nežinomi. Konkurencijos taryba neįrodė, kad pareiškėjas laikėsi LLMAA rekomendacijos dėl agentavimo tarifų, todėl neįrodė, jog LLMAA rekomendacija dėl agentavimo tarifų gali būti laikoma jo dalyvavimu susitarime Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio prasme.

Konkurencijos tarybos pateikti duomenys, apie kai kurių ūkio subjektų retais atvejais taikomų tarifų „sutapimą“ ar „atitikimą“ LLMAA rekomenduojamiems tarifams atskirais atvejais, negali būti laikomi nekeliančiais abejonių ir tiksliais bei nuosekliais įrodymais, kurie pagrįstų, kad jis ir kiti ūkio subjektai dalyvavo pažeidime.

Taip pat nurodė iš esmės tokius pačius argumentus dėl senaties termino, poveikio prekybai tarp ES valstybių narių, atsakomybę lengvinančią aplinkybę kaip ir kiti pareiškėjai.

Teigė, kad Konkurencijos taryba neteisingai jam apskaičiavo baudą nuo bendrųjų jo pajamų, o turėjo skaičiuoti tik nuo su tariamu pažeidimu susijusių pajamų, kadangi laivų agentavimo paslaugų teikimas nebuvo pagrindinė jo veiklos sritis. Konkurencijos taryba neanalizavo ir nevertino pareiškėjo individualių aplinkybių. Konkurencijos taryba, skirdama baudą, ignoravo pareiškėjo pasyvų vaidmenį, pažeidė protingumo, teisingumo ir proporcingumo principus. Pareiškėjo finansinėse ataskaitose pajamos už „agentinę veiklą“ apima ir pajamas iš agentavimo kituose uostuose, ne tik Klaipėdos uoste, bet ir Kaliningrado, Roterdamo, Vokietijos uostuose. Be to, pajamas už „agentinę veiklą“ sudaro ir komisiniai už laivų frachtavimą, tarpininkavimą perkant/parduodant laivus ir pan., nes pareiškėjas teikia visas su prekių transportavimu susijusias paslaugas. Pareiškėjas taip pat veikia kaip tarpininkas ir bendrosios jo pajamos neatspindi pareiškėjo pajėgumų rinkoje, todėl Konkurencijos taryba privalėjo į tai atsižvelgti, skirdama pinigines sankcijas, tačiau neatsižvelgė. Be to, Konkurencijos taryba nukrypo ir nuo savo formuojamos praktikos dėl baudų skyrimo.

Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo UAB „WM H. Muller&Co“ skundą (t. 32, b. l. 35–58) jį prašė atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime dėl draudžiamo susitarimo egzistavimo, senaties termino, poveikio prekybai tarp valstybių narių, baudos dydžio nustatymo teisinio reglamentavimo, atsakomybę lengvinančių aplinkybių išdėstė iš esmės tokius pat argumentus kaip ir atsiliepimuose į kitų pareiškėjų skundus.

Nurodė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 1999 m. iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos. Pareiškėjas, dalyvaudamas LLMAA veikloje, susijusioje su tarifų nustatymu, tiesiogiai išreiškė savo valią ir sutikimą elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas. Tyrimo metu nebuvo nustatyta aplinkybių, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo nesutikimą su asociacijoje priimtais sprendimais.

Pareiškėjas KLAKEIJA narys vėliausiai buvo nuo 1998 m. gegužės 8 d. iki 1999 m. liepos 1 d., o LLMAA narys buvo nuo 1999 m. liepos mėnesio ir dalyvavo ne viename posėdyje nuo 1998 m., kuriuose buvo priimami sprendimai, susiję su tarifų nustatymu, tarifai buvo viešai skelbiami, o Etikos kodeksas tiesiogiai įtvirtino pareigą netaikyti mažesnių nei LLMAA rekomenduojamų tarifų, už šios pareigos nesilaikymą buvo nustatytos sankcijos. Pareiškėjas, būdamas LLMAA nariu bei žinodamas atitinkamas Etikos kodekso nuostatas, turėjo visas galimybes išreikšti savo nesutikimą su atitinkamais LLMAA sprendimais, tačiau jokių prieštaravimų neišreiškė, pritarė LLMAA sprendimams ir išreiškėdamas savo sutikimą jų laikytis. Tyrimo metu nustatytos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjas išreiškė valią elgtis rinkoje pagal LLMAA rekomendacijas, todėl laikytinas nustatyto draudžiamo susitarimo dalyviu.

Pareiškėjas teikė laivų agentavimo paslaugas atitinkamoje rinkoje, taigi, konkuravo su kitais atitinkamoje rinkoje veikiančiais analogiškas paslaugas teikiančiais ūkio subjektais, nepriklausomai nuo konkrečios šių paslaugų apimtys ar pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalies bendrosiose jo pajamose, todėl laikytina konkuruojančia atitinkamoje rinkoje.

Dėl baudos dydžio teigė, kad atsižvelgus į tai, kad pareiškėjo pajamos sudarė mažesnę nei pagrindinę bendrųjų pajamų dalį, jam skirta bauda buvo sumažinta 50 proc. Atsakovo teigimu, jis tinkamai atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas ir tinkamai diferencijavo baudą.

Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „VPA Logistics“ palaikė pareiškėjų skunduose išdėstytus reikalavimus.

II.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2012 m. gegužės 6 d. sprendimu (t. 96, b. 1. 26-187) pareiškėjų UAB „Amber Bay, UAB „Afalita“, UAB „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrtransa“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Limarko“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Volfra – Klaipėda“, UAB „WM H.Muller & Co“, LLMAA skundus tenkino iš dalies. Pakeitė Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 rezoliucinės dalies 3 punktu:

- UAB „Afalita“ paskirtą baudą ir sumažino ją iki 38 160 Lt;
- UAB „Amber bay“ paskirtą baudą sumažino iki 433 925 Lt;
- UAB „Arijus“ paskirtą baudą sumažino iki 978 880 Lt;
- UAB „Astramara“ paskirtą baudą sumažino iki 45 450 Lt ;
- UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ paskirtą baudą sumažino iki 382 840 Lt;
- UAB „Baltijos pervežimai“ paskirtą baudą sumažino iki 1 675 710 Lt;
- UAB „Baltlanta“ paskirtą baudą sumažino iki 1 111 760 Lt;
- UAB „Baltnautic Shipping Ltd.“ paskirtą baudą sumažino iki 188 000 Lt;
- UAB „BPA“ paskirtą baudą sumažino iki 257 360 Lt;
- UAB „Fertimara“ paskirtą baudą sumažino iki 124 560 Lt;
- UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ paskirtą baudą sumažino iki 59 160 Lt;
- UAB „Green Terminal“ paskirtą baudą sumažino iki 151 680 Lt;
- UAB „Jungtinė ekspedicija“ paskirtą baudą sumažino iki 145 860 Lt;
- UAB „Jūrtransa“ paskirtą baudą sumažino iki 23 375 Lt;
- UAB „Jūrų agentūra Forsa“ paskirtą baudą sumažinti iki 257 280 Lt;
- UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“ paskirtą baudą sumažino iki 947 280 Lt;
- UAB „Klaipėdos Translit“ paskirtą baudą sumažino iki 120 720 Lt;
- UAB „Lepūnas“ paskirtą baudą sumažino iki 205 615 Lt;
- UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ paskirtą baudą sumažino iki 350 728 Lt;
- UAB „Litma“ paskirtą baudą sumažino iki 414 880 Lt;
- UAB „MK Laivyba“ paskirtą baudą sumažino iki 336 000 Lt;
- UAB „Nordis Shipping Service“ paskirtą baudą sumažino iki 19 440 Lt;
- UAB „Nurminen Maritime“ paskirtą baudą sumažino iki 86 560 Lt;
- UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ paskirtą baudą sumažino iki 260 475 Lt;
- UAB „Prekybos namai Skelmė“ paskirtą baudą sumažino iki 101 680 Lt;
- UAB „Uosto vartai“ paskirtą baudą sumažino iki 62 135 Lt;
- UAB „Volfra-Klaipėda“ paskirtą baudą sumažino iki 42 655 Lt;
- UAB „WM H. Muller&Co“ paskirtą baudą sumažino iki 90 525 Lt;
- Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijai paskirtą baudą sumažino iki 760 Lt.

Kitą pareiškėjų skundų dalį atmetė kaip nepagrįstą. Pareiškėjo UAB „Vakarų laivų agentai“ skundą atmetė.

Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad Konkurencijos taryba 2010 m. gegužės 6 d. nutarimu Nr. 1S-71 (Konkurencijos tarybos tyrimo byla (toliau – konkurencijos byla) 1 t., b. 1. 20-

22) pradėjo tyrimą nes buvo įtarta, jog laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiantys ūkio subjektai, dalyvaudami Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijos veikloje, galėjo pažeisti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimus, galėjo daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ir pažeisti SEVS 101 straipsnio reikalavimus. 2010 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1S-234 tyrimas buvo papildytas laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties SEVS 101 straipsnio reikalavimams vertinimu (konkurencijos byla 1 t., b. l. 87-88). Taip pat tyrimas papildytas 2011 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 1S-159 į tiriamų ūkio subjektų sąrašą įtraukus UAB „Limarko“ (konkurencijos byla 1 t., b. l. 167-168). Tyrimo terminas pratęstas 2010 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1S-174, 2010 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1S-234, 2011 m. kovo 31 d. nutarimu Nr. 1S-54, 2011 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. 1S-133 (konkurencijos byla 1 t., b. l. 31, 87-88, 92, 93-94).

Konkurencijos taryba 2011 m. gruodžio 8 d. priėmė nutarimą Nr. 2S-25, kuriame vadovaudamasi Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 36 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 40 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais, 41 straipsnio 1 dalimi, 42 straipsniu; SEVS 101 straipsnio 1 dalimi; Tarybos Reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniais, įgyvendinimo 5 straipsniu; Baudos, skiriamos už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 1591, pripažino, kad UAB „Afalita“, UAB „Amber Bay“, UAB „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrtransa“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „Koralita“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Lepūnas“, UAB „Limarko“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Passat“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „Unitek“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Uosto vartai“, UAB „VPA Logistics“, UAB „Volfra – Klaipėda“, UAB „WM H. Muller & Co“, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacija, sudariusios draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir SEVS 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Konkurencijos taryba paskyrė pinigines baudas: UAB „Afalita“ – 42 400 litų, UAB „Amber Bay“ – 510 500 litų, UAB „Arijus“ – 1 223 600 litų, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“ – 50 500 litų, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ – 450 400 litų, UAB „Baltijos pervežimai“ – 1 861 900 litų, UAB „Baltlanta“ – 1 389 700 litų, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“ – 235 000 litų, UAB „BPA“ – 321 700 litų, UAB „Fertimara“ – 138 400 litų, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ – 69 600 litų, UAB „Green Terminal“ – 189 600 litų, UAB „Jungtinė ekspedicija“ – 171 600 litų, UAB „Jūrtransa“ – 27 500 litų, UAB „Jūrų agentūra Forsa“ – 321 600 litų, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“ – 1 184 100 litų, UAB „Klaipėdos Translit“ – 150 900 litų, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“ – 241 900 litų, UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ – 626 300 Lt litų, UAB „Litma“ – 518 600 litų, UAB „MK Laivyba“ – 420 000 litų, UAB „Nordis Shipping Service“ – 21 600 litų, UAB „Nurminen Maritime“ – 108 200 litų, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ – 347 300 litų, UAB „Passat“ – 151 200 litų, UAB Prekybos namai „Skelmė“ – 127 100 litų, UAB „Unitek“ – 8 200 litų, UAB „Vakarų laivų agentai“ – 211 500 litų, UAB „Uosto vartai“ – 73 100 litų, UAB „VPA Logistics“ – 337 700 litų, UAB „Volfra – Klaipėda“ – 44 900 litų, UAB „WM H. Muller & Co“ – 106 500 litų, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijai – 800 litų.

Pasisakė, kad ginčo teisinius santykius reglamentuoja Europos Bendrijos steigimo sutartis, Konkurencijos įstatymas. Šių teisės aktų tikslas yra saugoti, kad konkurencija nebūtų iškraipoma.

Konkurencijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje, numatyta, kad šiuo įstatymu siekiama Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos konkurencijos santykius reglamentuojančios teisės suderinimo. SESV 101 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad kaip nesuderinami su vidaus rinka yra draudžiami: visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurie gali

paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje, būtent tie, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai nustatomos pirkimo ar pardavimo kainos arba kokios nors kitos prekybos sąlygos.

Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 15 dalyje nustatyta, kad susitarimas yra bet kuria forma (raštu ar žodžiu) dviejų ar daugiau ūkio subjektų sudarytos sutartys arba ūkio subjektų suderinti veiksmai, įskaitant bet kurio ūkio subjektų junginio (asociacijos, susivienijimo, konsorciumo ir pan.) arba šio junginio atstovų priimtą sprendimą. Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 5 dalyje, numatyta, kad konkurencijos ribojimas yra veiksmai, sudarantys kliūtis konkuruoti atitinkamoje rinkoje ar galintys susilpninti, iškraipyti arba kitaip neigiamai paveikti konkurenciją.

Iš bylos duomenų matyti, kad KLAKEIJA įsteigta 1995 m. spalio 18 d. (konkurencijos byla, t. 3, b. l. 4) ir iki susijungimo su LLMAA jos nariai buvo Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Forlika“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB „Litma“ (KLAKEIJA steigėja), UAB „Passat“, UAB „Unitek“, UAB „WM H. Muller & Co“. Vėliau šios bendrovės tapo LLMAA narėmis.

LLMAA buvo įsteigta 1995 metais. Iš byloje esančių duomenų nustatyta, kad Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“ buvo KLAKEIJA narė, o vėliau ir LLMAA narė nuo 1998 m. rugpjūčio 6 d. KLAKEIJA surinkimo, kuriame turėjo būti svarstytas klausimas dėl bendrovės priėmimo į narius (konkurencijos byla 5 t., b. l. 36), UAB „Afalita“ yra LLMAA narė nuo 2006 m. birželio mėn., UAB „Amber Bay“ yra LLMAA narė nuo 2001 m. kovo mėn., UAB „Arijus“ yra LLMAA narė nuo 1996 m. iki šiol, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ LLMAA narė nuo 2003 m. balandžio mėn., iki 2009 m. gruodžio mėn., UAB „Baltijos pervežimai“ LLMAA narė nuo 1999 m. liepos mėn., UAB „Baltlanta“ LLMAA narė nuo 2000 m. vasario mėn., UAB „Baltnautic Shipping Ltd“ LLMAA narė nuo 2004 m. spalio mėn., UAB „BPA“ LLMAA narė nuo 2003 m. spalio mėn. iki 2010 m. birželio mėn., UAB „Fertimara“ LLMAA narė nuo 2004 m. birželio mėn., UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ LLMAA narė nuo 2001 m. rugsėjo mėn., UAB „Green Terminal“ LLMAA narė nuo 2004 m. birželio mėn., UAB „Jungtinė ekspedicija“ LLMAA narė nuo 2004 m. spalio mėn., UAB „Jūrtransa“ LLMAA narė nuo 2004 m. spalio mėn. iki 2009 m. gegužės mėn., UAB „Jūrų agentūra Forsa“ LLMAA narė nuo 1999 m. liepos mėn., UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“ LLMAA narė nuo 2008 m. gegužės mėn., UAB „Klaipėdos Translit“ LLMAA narė nuo 1995 m. spalio mėn., UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“ LLMAA narė nuo 2004 m. birželio mėn., UAB „Limarko jūrų agentūra“ LLMAA narė nuo 2006 m. vasario mėn. iki 2011 m. sausio mėn., UAB „Litma“ LLMAA narė nuo 1999 m. liepos mėn., UAB „MK Laivyba“ LLMAA narė nuo 1995 m. spalio mėn., UAB „Nordis Shipping Service“ LLMAA narė nuo 2008 m. gruodžio mėn., UAB „Nurminen Maritime“ LLMAA narė nuo 2004 m. birželio mėn., UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ LLMAA narė nuo 2003 m. spalio mėn., UAB Prekybos namai „Skelmė“ LLMAA narė nuo 1995 m. spalio mėn. iki 2011 m. birželio mėn., UAB „Vakarų laivų agentai“ LLMAA narė nuo 2002 m. vasario mėn., UAB „Uosto vartai“ LLMAA narė nuo 2004 m. birželio mėn., UAB „Volfra–Klaipėda“ LLMAA narė nuo 2003 m. lapkričio mėn. iki 2008 m. gruodžio mėn., UAB „WM H. Muller & Co“ LLMAA narė nuo 1999 m. liepos mėn. (konkurencijos byla 2 t., b. l. 80-81); UAB „Limarko“ LLMAA narė nuo 1995 m. spalio mėn. iki 2005 m. (konkurencijos byla 3 t., b. l. 4). Iš bylos duomenų matyti, kad UAB „Jūrtransa“ narystė LLMAA sustabdyta 2009 m. gegužės 21 d., UAB „Baltic forwarding and shipping“ narystė LLMAA sustabdyta 2009 m. gruodžio 4 d., o UAB „Prekybos namai Skelmė“ narystė LLMAA nutraukta 2011 m. birželio 16 d. (konkurencijos byla 2 t., b. l. 158-160, 165).

Iš bylos duomenų matyti (konkurencijos byla t. 4, b. l. 27), kad 1998 m. rugsėjo 8 d. KLAKEIJA ir LLMAA susitikime nutarta išlaikyti dabartinį LLMAA pavadinimą; išrinkti naujos asociacijos valdybą ir pranešti visiems asociacijų nariams apie darbo grupės susitikime iškeltus klausimus ir apsvarstyti juos bendrame susitikime. Šių abiejų asociacijų vienijimasis aptartas ir 1998 m. rugsėjo 11 d., 1998 m. gruodžio 4 d., 1999 m. sausio 14 d., 1999 m. vasario 4 d., 1999 m. gegužės 19 d. KLAKEIJA susirinkimuose (konkurencijos byla t. 4, b. l. 20, 22-23, 25; t. 5, b. l. 3, 48). 1999 m. gegužės 31 d. LLMAA ir KLAKEIJA susirinkime (konkurencijos byla t. 5, b. l. 6, 29-31) buvo pažymėta, kad abiejų asociacijų tikslai ir veiklos kryptys yra tos pačios.

1999 m. liepos 1 d. KLAKEIJA narės Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Forlika“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „Unitek“, UAB „WM H. Muller & Co“, pradėjo teikti prašymus dėl priėmimo į LLMAA (konkurencijos byla t. 5, b. l. 4, 9-10, 14-23). 1999 m. liepos 9 d. KLAKEIJA ir LLMAA susitikime (konkurencijos byla b. l. 13), kuriame dalyvavo UAB „Limarko“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Arijus“, UAB „MK Laivyba“, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“ (KLAKEIJA), UAB „Baltijos pervežimai“ (KLAKEIJA), UAB „Forlika“ (KLAKEIJA), UAB „Jūrų agentūra Forsa“ (KLAKEIJA), UAB „Passat“ (KLAKEIJA), UAB Prekybos namai „Skelmė“ (KLAKEIJA), UAB „Unitek“ (KLAKEIJA), UAB „WM H. Muller & Co“ (KLAKEIJA), UAB „Ferteksos transportas“ (KLAKEIJA), buvo sprendžiamas klausimas dėl KLAKEIJA narių priėmimo „in corpore“ į LLMAA, LLMAA įstatų papildymo dėl asocijuotų narių statuso, valdybos narių skaičiaus ir asociacijos buveinės adreso, LLMAA naujos valdybos rinkimų.

KLAKEIJA 1998 m. vasario 23 d. UAB „Baltijos pervežimai“ išsiuntė raštą (konkurencijos byla 4 t., b. l. 43), kuriame siūloma svarstyti klausimą dėl naujų agentavimo tarifų. 1998 m. kovo 3 d. fakse, išsiųstame UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Forlika“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „WM H. Muller & Co“ (konkurencijos byla 4 t., b. l. 38) nurodyta, kad asociacijos narių susirinkime turėjo būti svarstytas klausimas dėl naujų agentavimo tarifų.

1998 m. gegužės 8 d. KLAKEIJA narių susirinkime, kuriame dalyvavo UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Forlika“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB „WM H. Muller & Co“ nuspręsta sudaryti darbo grupę naujų agentavimo tarifų svarstymui (konkurencijos byla 4 t., b. l. 41-42). 1998 m. birželio 17 d. UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Forlika“, UAB „Forsa“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB „Skelmė“, UAB „WM H Muller&Co“ buvo išsiųsta KLAKEIJA visuotinio susirinkimo darbotvarkė, kurioje numatytas svarstyti klausimas dėl naujų bendrų agentavimo tarifų ir nuspręsta paruošti ir atspausdinti agentavimo tarifų brošiūrą kartu su LLMAA (konkurencijos byla 4 t., b. l. 39-40). 1998 m. birželio 18 d. KLAKEIJA narių susirinkime, kuriame dalyvavo UAB „Forsa“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB „Skelmė“, UAB „WM H Muller&Co“ buvo nuspręsta paruošti ir atspausdinti agentavimo tarifų brošiūrą kartu su LLMAA (konkurencijos byla 4 t., b. l. 39-40). Brošiūroje (konkurencijos byla 2 t., b. l. 101-103) nurodyti rekomenduojami minimalūs agentavimo tarifai ir kokiais atvejais jie yra taikytini bei kada rekomenduojama taikyti mažesnius tarifus. Vykdam tyrimą LLMAA atsakovui paaiškino (konkurencijos byla 2 t., b. l. 32-40), kad rekomenduojami minimalių agentavimo tarifai galimai nustatyti KLAKEIJA iniciatyva atsižvelgiant į Klaipėdos valstybinio jūrų uosto rinkliavų ir patarnavimų tarifų taikymo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 1993 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 225, kurios iki 1998 m. nustatė minimalius agentavimo paslaugų tarifus.

1998 m. rugpjūčio 14 d. laikraščio „Verslo žinios“ straipsnyje (konkurencijos byla 1 t., b. l. 105) KLAKEIJA prezidentas V. M. pasakė, „kad dvi Klaipėdos jūrinio agentavimo firmas vienijančios asociacijos nustatė laivų agentavimo tarifus ir Vyriausybė jiems nebedaro įtakos. Asociacijų nariai įsipareigojo laikytis nustatytų tarifų. Tarifuose numatyti minimalūs įkainiai, kurie padės išvengti dempingavimo, atsiradusio, kai laivo savininkai skelbdavo savotiškus konkursus keliems agentams vienu metu ir rinkdavosi pigiausią pasiūlymą“.

Valstybinė konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnyba 1998 m. spalio 6 d. rašte Nr. 07-07-1065 (konkurencijos byla 4 t. b. l. 31) KLAKEIJA ir LLMAA nurodė papildomai svarstyti klausimą dėl laivų agentavimo paslaugų minimalių tarifų panaikinimo, kaip prieštaraujančio minėtoms įstatyminėms normoms bei Konkurencijos įstatymui ir apie svarstymo rezultatus informuoti. 1998 m. gruodžio 11 d. KLAKEIJA susitikimo dienotvarkėje (konkurencijos byla 4 t. b. l. 45), kuri buvo išsiųsta UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Forlika“, UAB „Forsa“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB „Skelmė“, UAB „WM H Muller&Co“ numatytas svarstyti klausimas apie agentavimo tarifus 1998 m. ir į susitikimą pakviesti LLMAA atstovai. 1999 m. rugpjūčio 6 d. laikraščio „Verslo žinios“ straipsnyje LLMAA prezidentas ir UAB „WM H Muller&Co“ direktorius V. M. pasakė (konkurencijos byla 4 t., b. l. 19), kad pirmasis bendras (susijungusių

KLAKĖJA ir LLMAA) projektas buvo rekomenduojamų laivų agentavimo tarifų parengimas ir šios rekomendacijos galioja ir dabar.

1999 m. spalio 22 d. KLAKĖJA buvo likviduota ir išregistruota (konkurencijos byla 5 t., b. l. 49).

2000 m. sausio 5 d. LLMAA vykdančiasis direktoriaus G. R. išsiuntė elektroninį laišką (konkurencijos byla 7 t., b. l. 15) LLMAA nariams, tame tarpe ir UAB „Arijus“, UAB „Astramara“, UAB „Baltic Shipping“, UAB „Ferteksos transportas“, UAB „Forlika“, UAB „Forsa“, UAB „Limarko“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Passat“, UAB „Skelmė“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Unitek“, kuriame pranešama apie LLMAA narių visuotinį susirinkimą, įvyksiantį 2000 m. sausio 6 d., kuriame bus svarstomas ir klausimas dėl agentavimo tarifų 2000 m. 2000 m. sausio 6 d. visuotiniame LLMAA narių susirinkime (konkurencijos byla 7 t., b. l. 13-14), kuriame dalyvavo UAB „Arijus“, UAB „Astramara“, UAB „Ferteksos transportas“, UAB „Forlika“, UAB „Forsa“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Passat“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Wm H Muller“ atstovai, nebuvo pasisakyta dėl agentavimo tarifų 2000 m.

Iš 2000 m. sausio 19 d. LLMAA valdybos posėdžio (konkurencijos byla 7 t., b. l. 10-11), kuriame dalyvavo UAB „Forlika“, UAB „Limarko“, UAB „Krantas shipping“, UAB „Baltijos grupė“, PĮ „M. K.“ atstovai, dienotvarkės matyti, kad klausimas dėl 2000 m. agentavimo tarifų atidėtas kitam valdybos posėdžiui.

Iš 2000 m. vasario 4 d. ir 2000 m. vasario 7 d. LLMAA vykdančiojo direktoriaus G. R. elektroninių laiškų visiems LLMAA valdybos nariams, tame tarpe UAB „Forlika“, UAB „Limarko“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Arijus“, UAB „Astramara“, UAB „Baltic Shipping“, UAB „Ferteksos transportas“, UAB „Forsa“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB „Skelmė“, matyti, kad nurodoma darbotvarkė, kurioje yra klausimas dėl rekomenduojamų agentavimo tarifų, bei siūloma pateikti pastabas dėl rekomenduojamų agentavimo tarifų (konkurencijos byla 7 t., b. l. 9-10). 2000 m. vasario 10 d. visuotiniame LLMAA susirinkime, kuriame dalyvavo ir UAB „Arijus“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Ferteksos transportas“, UAB „Forlika“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Limarko“, UAB „Litma“, UAB „Wm H. Mueller & Co“ atstovai, svarstant rekomenduojamus agentavimo tarifus, LLMAA prezidentas V. M. pranešė apie būtinybę pakelti agentavimo tarifus, kad būtų lengviau manipuliuoti nuolaidomis, o asociacijos narių buvo paprašyta paruošti savo pasiūlymus ir pastabas, kurias atsiųsti į LLMAA (konkurencijos byla Nr. 7 t., b. l. 5-6). 2000 m. vasario 23 d. LLMAA vykdančiasis direktorius G. R. persiuntė LLMAA prezidentui ir UAB „WM H. Muller & Co“ direktoriui V. M. UAB „Kočekas“ nuomonę dėl agentavimo tarifų padidinimo: „mūsų nuomone, agentavimo tarifai turi būti padidinti 25 proc. nuo esamų tarifų“ (konkurencijos byla 7 t., b. l. 3), 2000 m. vasario 25 d. persiuntė UAB „Limarko“ nuomonę dėl agentavimo tarifų: „1. Pakelti agentavimo tarifus 10-15% 2. Atsisakyti agentavimo nuolaidų, kai laivas kraunasi vienos rūšies birų krovinį. 3. Tarifų lentelėje laivams, kurių BT yra nuo 1000 iki 4000 reg. t, pateikti įkainius kas 250 reg. t. Su pagarba Limarko/Klaipėda I. U.“ (konkurencijos byla 7 t., b. l. 2).

2000 m. balandžio 3 d. LLMAA vykdomasis direktorius G. R. elektroniniu paštu informavo LLMAA narius UAB „Baltlanta“, UAB „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Ferteksos transportas“, UAB „Forlika“, UAB „Forsa“, UAB „Limarko“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Passat“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Unitek“, UAB „WM H. Muller & Co“, kad bus svarstomas agentavimo tarifų padidinimas apie 10 proc. (konkurencijos byla 7 t., b. l. 1-3). 2000 m. balandžio 6 d. visuotiniame narių susirinkime V. M. pasiūlė padidinti esančius agentavimo tarifus ir buvo sudaryta darbo grupė dėl tarifų dydžių išvadų pateikimo iš UAB „Passat“, UAB „Limarko“, UAB „Rupeksa“, UAB „Almarina“ atstovų (konkurencijos byla t. 2., b. l. 97-98).

2000 m. lapkričio 16 d. ir 2001 m. kovo 7 d. vykusiuose visuotiniuose LLMAA narių susirinkimuose (konkurencijos byla 8 t., b. l. 1-2, 11 t., b. l. 165) svarstytas klausimas dėl LLMAA interneto tinklapio kūrimo, bukletų bei gairėlių leidybos.

2001 m. gegužės 10 d. visuotiniame LLMAA narių susirinkime, kuriame dalyvavo UAB „Arijus“, UAB „Astramara“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Ferteksos

transportas“, UAB „Forlika“, UAB „Forsa“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Litma“, UAB „Passat“, UAB „Unitek“, UAB „WmH Muller“, sprendžiant klausimą dėl UAB „Avantika“ priėmimo į LLMAA narius, šios bendrovės atstovas O. F. pažadėjo peržiūrėti savo vadovaujamos įmonės agentavimo tarifus ir ateityje laikytis asociacijos priimtų rekomenduojamų tarifų (konkurencijos byla 11 t., b. l. 162-163), o taip pat šiame posėdyje minimos bendrovės, kurios užsiima tarifų dempingavimu: UAB „Compass Transit“ (LLMAA narė 2002-2005 m.), UAB „Avantika“, UAB „Passat“. UAB „Limarko“ atstovas siūlė daryti pataisas LLMAA rekomenduojamuose ir netaikyti jokios nuolaidos biriams kroviniams bei išdėstyti 3 punktą taip: „Laivams įplaukiantiems išsikrauti ar/ir pasikrauti vienos rūšies skysto krovinio – 75 % bazinio tarifo“. Balsuojant vienbalsiai buvo nuspręsta rekomenduoti taikyti nuolaidas tik laivams, įplaukiantiems išsikrauti ar/ir pasikrauti vienos rūšies skysto krovinio.

2001 m. rugsėjo 20 d. LLMAA visuotiniame narių susirinkime, kuriame dalyvavo UAB „Arijus“, UAB „Astramara“, UAB „Avantika“, UAB „Baltijos grupė“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltijos uosto paslaugų agentūra“, UAB „DFDS Tor Line“, UAB „Forlika“, UAB „Forsa“, UAB „Gintarinė įlanka“, UAB „Jūrų prekybos linija“, UAB „Kaminera“, UAB „Klaipėdos laivų agentūra“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Krantas shipping“, UAB „Laivų techninis aprūpinimas“, UAB „Limarko“, UAB „Maritina“, M. K., UAB „Passat“, UAB „Rupeksa“, Tadeušo laivų agentūra, UAB „Techmaris“, UAB „Unitek“, UAB „Wm H Mueller“ atstovai, buvo svarstomas klausimas ar suteikti rekomendaciją UAB „Compass Transit“, nors ši elgiasi neetiškai (konkurencijos byla 11 t., b. l. 158-160).

2002 m. balandžio 18 d. LLMAA valdybos posėdyje (konkurencijos byla 11 t., b. l. 50) svarstytas klausimas dėl UAB „Compass Transit“ LLMAA rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų nesilaikymo, nes ši bendrovė klientui yra pasiūlusi 38-39 proc. žemesnius savo paslaugų įkainius nei LLMAA rekomenduojami tarifai.

2002 m. gruodžio 4 d. į LLMAA kreipėsi UAB „Golfinas“ ir UAB „Jūrų agentūra Forsa“ dėl UAB „Compass Transit“ veiksmų dempinguojant kainas ir nesilaikant LLMAA rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų (konkurencijos byla 10 t., b. l. 1; 11 t., b. l. 54-55).

2003 m. vasario 12 d. LLMAA valdybos posėdyje, kuriame dalyvavo UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Limarko“, UAB „MK Laivyba“, UAB „BPA“, UAB „Forlika“ ir UAB „Baltijos pervežimai“ atstovai, nuspręsta paruošti rekomenduotinų tarifų oficialų informacinį laišką lietuvių/anglų/rusų kalbomis (konkurencijos byla 11 t., b. l. 81-83).

2003 m. birželio 5 d. visuotiniame LLMAA narių susirinkime (konkurencijos byla 11 t., b. l. 145-147), kuriame dalyvavo UAB „Arijus“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Forsa“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Gintarinė įlanka“, UAB „Klaipėdos translit“, UAB „Limarko“, UAB „MK laivyba“, UAB „WM H. Muller & Co“, priimtas LLMAA Etikos kodeksas. Etikos kodekso 2.4.7 punkte numatyta: „Etikos kodekso pakeitimai ar papildymai gali būti daromi siūlant Drausminiam komitetui arba ne mažiau kaip trečdaliui visų Asociacijos narių“. Etikos kodekse taip pat numatyta, kad LLMAA nariai vengia nesąžiningos konkurencijos, nekorektiškais veiksmais ar netinkamu elgesiu laikoma: 2.4.4.1. Nesąžininga konkurencija Asociacijos narių atžvilgiu; 2.4.4.2. Siūlymas užslėptų trečiosios pusės nuolaidų siekiant gauti agentavimą; 2.4.4.6. „Užsakovams (Principalams) siūlomoms laivo agento paslaugos su žymiai žemesniais nei rekomenduojama tarifais“. Etikos kodekso 2.4.5 punktas numato, kad LLMAA nariui už nekorektišką ar netinkamą elgesį Drausminis komitetas, atlikęs tyrimą ir išklausęs narį, gali skirti drausmines priemones: žodinį įspėjimą, raštišką perspėjimą, viešą perspėjimą, narystės sustabdymą (iki 6 mėnesių), pašalinti narį iš LLMAA.

2004 m. birželio 2 d. ir 2004 m. birželio 10 d. LLMAA valdybos posėdžiuose (konkurencijos byla 11 t., b. l. 50, 58) UAB „Compass Transit“, remiantis Etikos kodeksu, paskirtas raštiškas įspėjimas, nes bendrovė nesilaikė verslo etikos taisyklių, nors praityje žadėjo tą daryti.

2004 m. lapkričio 5 d. LLMAA valdybos posėdžio protokolo 3 punkte nurodyta, kad nenagrinėtinas UAB „Gindana“ prašymas dėl rekomendacijų išdavimo, nes bendrovė nepateikė ne mažiau kaip 3 LLMAA narių raštiškų rekomendacijų (konkurencijos byla 11 t., b. l. 40-41).

2005 m. vasario 25 d. LLMAA valdybos posėdyje (konkurencijos byla 11 t., b. l. 33-34)

nagrinėtas UAB „Unitek“ prašymas dėl UAB „Compass Transit“ veiksmų ir UAB „Compass Transit“ skundas LLMAA dėl UAB „Unitek“ veiksmų, nesilaikant LLMAA rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų. 2005 m. kovo 4 d. LLMAA drausminio komiteto posėdyje (konkurencijos byla 11 t., b. l. 32) nustatyta, kad UAB „Compass Transit“ taikė nesąžiningos konkurencijos metodus UAB „Unitek“ atžvilgiu, UAB „Compass Transit“ veiksmai buvo nekorektiški pagal LLMAA Etikos kodekso nuostatą 2.4.4.6. ir nuspręsta pareikšti UAB „Compass Transit“ viešą perspėjimą.

2005 m. birželio 2 d. LLMAA Drausminio komiteto posėdyje (konkurencijos byla 11 t., b. l. 24) buvo svarstomas klausimas dėl nesąžiningos konkurencijos, kai LLMAA nariai UAB „Jūrų agentūra Forsa“ ir UAB „Compass Transit“ taikė mažesnius nei LLMAA rekomenduojami minimalūs agentavimo tarifus ir buvo nutarta, kad UAB „Jūrų agentūra FORSA“ veiksmai buvo nekorektiški pagal LLMAA Etikos kodekso nuostatą 2.4.4.1. „Nesažininga konkurencija Asociacijos narių atžvilgiu“ ir bendrovei pareikštas žodinis perspėjimas. 2005 m. spalio 6 d. LLMAA drausminio komiteto posėdyje (konkurencijos byla 11 t., b. l. 16), kuriame dalyvavo UAB „BPA“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Forlika“, UAB „Baltijos pervežimai“ atstovai, padaryta išvada, kad UAB „Compass Transit“ taikė nesąžiningos konkurencijos metodus ir pasiūlyta visuotiniam narių susirinkimui, patvirtinti Drausminio komiteto sprendimą sustabdyti UAB „Compass Transit“ narystę LLMAA šešių mėnesių laikotarpiui, remiantis LLMAA Etikos kodekso 2.4.5.4. punktu, bei siūlyti šiuo laikotarpiu visuotiniam asociacijos narių susirinkimui neteikti UAB „Compass Transit“ LLMAA rekomendacijos vykdyti laivų agentavimo paslaugas. 2005 m. spalio 12 d. LLMAA visuotiniame narių susirinkime (konkurencijos byla 11 t., b. l. 118-121), kuriame dalyvavo UAB „Achema shipping“, UAB „Astramara“, UAB „Baltic forwarding & shipping“, UAB „Baltnautika“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Forlika“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Green terminal“, UAB „Jūrtransa“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB „Klaipėdos translit“, AB „Lisco Baltic service“, UAB „Limarko“, UAB „Litma“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB Prekybos namai Skelmė“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Volfra-Klaipėda“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „WM H. Muller & Co“, balsuojant nutarta sustabdyti UAB „Compass Transit“ narystę LLMAA šešių mėnesių laikotarpiui už Etikos kodekso pažeidimus bei šiuo laikotarpiu neteikti UAB „Compass Transit“ LLMAA rekomendacijos vykdyti laivų agentavimo paslaugas.

2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje, kuriame dalyvavo UAB „BPA“, UAB „Almarina“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Arijus“, UAB „Forlika“, UAB „Baltijos pervežimai“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ atstovai, UAB „Limarko jūrų agentūros“ generalinis direktorius I. U. pabrėžė, kad „tai yra užsakovų „gudrybė“ siūsti savo paklausimus kelioms kompanijoms ir gavę atsakymą, sulyginti kainas skirtingų kompanijų. Kadangi yra susiklosčiusi siūlomų kainų rinka, kuri remiasi visų LLMAA narių patvirtinta rekomenduojamų tarifų lentele, visoms kompanijoms, teikiančioms agentavimo paslaugas, reikia jos laikytis <...>. Šiame posėdyje buvo nutarta stengtis vengti tokių situacijų, o užsakovų pasiūlymus apdoroti remiantis LLMAA rekomenduojamų agentavimo tarifų lentele bei buvo nutarta užsakovų pasiūlymus apdoroti remiantis LLMAA rekomenduojamų agentavimo tarifų lentele bei prieš duodant kompanijai rekomendaciją užsiimti laivų agentavimu įsitikinti jos sąžiningumu ir teisingumu, nes su ja vėliau reikės dirbti (konkurencijos byla 11 t., b. l. 3-4).

2010 m. liepos 2 d. LLMAA drausminio komiteto posėdyje Etikos kodekso 2.4.4.6. punktas „Užsakovams (Principalams) siūlomos laivo agento paslaugos su žymiai žemesniais nei rekomenduojama tarifais“ panaikintas. 2010 m. liepos 2 d. LLMAA drausminio komiteto posėdyje (konkurencijos byla 2 t., b. l. 172-173) nutarta panaikinti minimalius rekomenduojamus laivų agentavimo tarifus. Šiame posėdyje posėdžio pirmininkas pažymėjo, kad Konkurencijos taryba įtaria, jog LLMAA veiksmai pažeidžia Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį, kad Konkurencijos taryba nustatė faktą, jog rekomendaciniai minimalūs laivų agentavimo tarifai buvo skelbiami LLMAA internetiniame tinklapyje ir kad iš Konkurencijos tarybos paklausimų panašu, jog 2003 m. patvirtinti rekomenduojami tarifai gali pažeisti Konkurencijos įstatymą. Rekomenduojami tarifai nėra aktualūs, bet formaliai jie galioja, todėl juos reikia pripažinti negaliojančiais ir panaikinti, bei

buvo pateiktas pasiūlymas informuoti LLMAA narius, kad asociacijos rekomendacijos, nuomonės ir pan., neturėtų įtakoti pasirenkamos strategijos ar kainodaros. Matyti, kad LLMAA drausminio komiteto 2010 m. liepos 2 d. posėdyje posėdžio pirmininkui pažymėjus, jog rekomenduojami tarifai ir Etikos kodekso 2.4.4.6 papunktis nėra taikomi ir aktualūs, bet formaliai jie galioja, todėl juos reikia pripažinti negaliojančiais ir panaikinti, buvo nutarta panaikinti LLMAA 2003 m. nustatytus minimalius rekomenduojamus laivų agentavimo tarifus ir kodekso 2.4.4.6 papunktį (Konkurencijos byla, 2 t., 172-173).

LLMAA interneto tinklapyje <http://www.llmaa.ot.lt> iki 2010 m. liepos 13 d. buvo skelbiama informacija apie minimalius agentavimo tarifus, kurie išreikšti eurais ir priklauso nuo laivo bendro tonažo (BT) arba bendro registruoto tonažo (BRT) ir yra rekomenduojami visiems LLMAA nariams, teikiantiems laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, kaip minimalūs agentavimo tarifai (konkurencijos byla 1 t., b. l. 3-19).

Ginčijamame Nutarime Konkurencijos taryba konstatavo, jog buvo sudarytas konkurenciją ribojantis horizontalaus pobūdžio susitarimas. Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą draudžia ne bet kokius susitarimus rinkoje, o tuos, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai nustatomos (fiksuojamos) prekės kainos. Ekonominis rezultatas, kuris konkurencijos teisės požiūriu vertinamas taip, kad klientas už laivų agentavimo paslaugas sumoka kainą, kuri yra nulemta ne sąžiningos konkurencinės kovos, o sąlygota dirbtinai sukurtų aplinkybių (susitarimo).

Pirmosios instancijos teismas pasisakė, kad ribojančių konkurenciją susitarimų neigiamas poveikis konkurencijai yra preziumuojamas. Konkurencijos taryba neprivalo atskirai įrodinėti susitarimo tikslo priešingumo sąžiningai konkurencijai ir (arba) neigiamo jo poveikio konkurencijai. Susitarimas dėl tiesioginio ar netiesioginio kainų fiksavimo pats savaime riboja konkurenciją. Pažeidimo sudėčiai nustatyti reikia šių dviejų elementų egzistavimo: 1) susitarimo tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo fakto; 2) susitarimo objekto – tiesioginio arba netiesioginio prekės (paslaugos) kainos nustatymo (fiksavimo), bei pažymėjo, kad susitarimas konkurencijos teisės prasme suprantamas labai plačiai, nekeltant esminių reikalavimų jo išraiškos būdai ar formai. Kvalifikuojant susitarimą pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą pakanka nustatyti eksplicitinį arba implicitinį šalių valios (norų, ketinimų) sutapimą (suderinimą) veikti rinkoje atitinkamu būdu, o subjektyvūs pareiškėjų siekiai, dalyvaujant susitarime, paprastai neturi jokios reikšmės. Konkurentų susitarimas dėl kainų nustatymo (fiksavimo) pats savaime preziumuoja siekio riboti konkurenciją egzistavimą. Taigi nustačius, kad buvo susitarta dėl minimalių agentavimo tarifų, nėra svarbi ta aplinkybė, ar dėl to kilo kokios nors neigiamos teisinės pasekmės konkurencijai. Ūkio subjektų asociacijų sprendimai, nepriklausomai nuo to, ar jie yra privalomi ar tik rekomendacinio pobūdžio, gali patekti į ekonominės veiklos, todėl ir į Konkurencijos įstatymo taikymo sritį, jeigu jais siekiama riboti konkurenciją arba jeigu jie tiesiogiai ar netiesiogiai riboja (gali riboti) konkurenciją. Rekomendacinio pobūdžio kainų nustatymas gali būti laikomas susitarimu dėl kainų fiksavimo Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto prasme (LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A³⁹-1939/2008).

Teismas vadovavosi ESTT praktika, pagal kurią draudžiamas bet koks tiesioginis ar netiesioginis bendravimas tarp ūkio subjektų, kurio tikslas ar pasekmė yra paveikti konkurentų elgesį ar atskleisti jautrią informaciją ir (arba) ketinimus, susijusius su konkurento planuojamais veiksmais rinkoje, kai tokių kontaktų tikslas arba pasekmė yra nenormalių konkurencijos sąlygų atitinkamoje rinkoje atsiradimas. Net iš pirmo žvilgsnio vienašalis aktas, nepriklausomai nuo jo formos, gali būti laikomas susitarimu konkurencijos teisės prasme, jei jis išreiškia bendrą bent dviejų šalių valią. Ūkio subjektų valia gali būti išreikšta tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai (numanomai, neišreiškiant žodžiais, „nebyliai“). Todėl tais atvejais, kai nustatomas bendros šalių valios elgesys tam tikru būdu (pareiškimas, nebylus pritarimas, veiksmų derinimas), šalių susitarimas Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 15 dalies prasme turėtų būti kvalifikuojamas kaip susitarimas.

Iš nustatytų faktinių aplinkybių ir pateiktų įrodymų pirmosios instancijos teismas darė išvadą, kad klausimai, susiję su minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymu, buvo svarstyti ne

viename LLMAA posėdyje. Susitarimo taikyti rekomenduojamus minimalius laivų agentavimo tarifus pagrindu buvo sudarytas konkurencijos teisės draudžiamas susitarimas. Konkurencijos teisė draudžia tartis ir derinti konkurentų veiksmus, nes tokiu būdu sudaromos kliūtys veikti natūraliais rinkos dėsniais pagrįstai konkurencijai. Nagrinėjamu atveju susitarimo tikslas buvo nustatyti aukštesnes laivų agentavimo kainas taip ribojant konkurenciją Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje. Konkurenciją ribojančio susitarimo sudarymą ir buvimą įrodo KLAKEJA ir LLMAA bendri, o vėliau LLMAA narių susirinkimai, kuriuose buvo tariamasi dėl laivų agentavimo paslaugų kainų derinimo. Iš aukščiau nustatytų faktinių aplinkybių matyti, kad minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymas buvo aptarinėjamas ir sprendžiamas 1998 m. birželio 18 d. abiejų asociacijų susirinkime, LLMAA 1998 m. kovo 5 d., 1998 m. gegužės 8 d., 1998 m. birželio 18 d. susirinkimų dienotvarkėje. Draudžiamo susitarimo egzistavimą taip pat įrodo ir 1998 m. rugpjūčio 14 d. bei 1999 m. rugpjūčio 6 d. laikraščio „Verslo žinios“ straipsniai. Teismo vertinimu, draudžiamo susitarimo faktą rodo ir šios nustatytos faktinės aplinkybės: 2000 m. vasario 4 d., 2000 m. vasario 7 d., 2000 m. vasario 23 d., 2000 m. balandžio 3 d. pranešimai LLMAA nariams, apie tarifų svarstymo aktualumą; 2000 m. vasario 10 d., 2000 m. balandžio 6 d., 2001 m. gegužės 10 d., 2001 m. rugsėjo 20 d., 2002 m. balandžio 18 d., 2002 m. gruodžio 4 d., 2003 m. vasario 12 d., 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos ir visuotiniai narių susirinkimai, kuriuose buvo vienaip ar kitaip sutariama laikytis rekomenduojamų minimalių laivų agentavimo tarifų. LLMAA 2010 m. liepos 2 d. drausminio komiteto posėdyje buvo pažymėta, kad rekomenduojami tarifai ir Etikos kodekso 2.4.4.6 papunktis nėra taikomi ir aktualūs, bet formaliai jie galioja, todėl juos reikia pripažinti negaliojančiais ir panaikinti bei buvo nutarta panaikinti LLMAA 2003 m. nustatytus minimalius rekomenduojamus laivų agentavimo tarifus ir 2003 m. birželio 5 d. Etikos kodekso 2.4.4.6 papunktį (Konkurencijos byla, 2 t., 172-173). Taigi ir šiame LLMAA posėdyje buvo pripažinta, kad egzistavo rekomenduojami tarifai. Teismas taip pat pažymėjo, kad rekomenduojami tarifai buvo patalpinti LLMAA ir internetiniame tinklalapyje, todėl jei jie nebūtų svarbūs ir neaktualūs, jie iš tinklapio būtų išimti dar iki 2010 m. liepos 13 d. Taip pat iš nustatytų faktinių aplinkybių ir įrodymų darė išvadą, kad LLMAA ir jos narių sudarytas draudžiamas susitarimas buvo privalomas. LLMAA 2003 m. birželio 5 d. susirinkime priimtas Etikos kodeksas nustatė ne tik LLMAA narių geros praktikos agentavimo versle standartus, principus, kurių turi laikytis laivo agentas savo veikloje, bet ir drausmines procedūras, taikytinas LLMAA nariams dėl nekorektiškos veiklos ar dėl netinkamo elgesio. Kaip matyti iš nustatytų faktinių aplinkybių LLMAA veikloje ne kartą drausminiame komitete ir valdybos posėdžiuose buvo svarstomas narių elgesys, susijęs su minimalių laivų agentavimo tarifų nesilaikymu bei Etikos kodekso nuostatų pažeidimu, apie priimtus sprendimus viešai buvo skelbiama visuotiniame susirinkime. Tą įrodo aukščiau paminėti 2004 m. birželio 2 d., 2004 m. birželio 10 d., 2004 m. lapkričio 5 d., 2005 m. vasario 25 d. LLMAA valdybos posėdžiai ir LLMAA 2005 m. birželio 2 d., 2005 m. spalio 6 d. drausminio komiteto posėdžiai bei 2005 m. spalio 12 d. LLMAA visuotinis narių susirinkimas. Teismas darė išvadą, kad iš bylos faktinių aplinkybių ir pateiktų įrodymų matyti, jog egzistuoja susitarimas tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo faktas ir šio susitarimo objektas – minimalių laivų agentavimo tarifų kainos nustatymas, todėl atsakovas tinkamai nustatė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo buvimą, taip pat tinkamai nurodė, kad šis draudžiamas susitarimas LLMAA nariams buvo privalomas.

Europos Komisijos pranešimo „Paiškinimai dėl Sutarties 81 ir 82 straipsniuose (SEVS 101, 102 str.) naudojamos sąvokos „poveikis prekybai“ Nr. 2004/C 101/07 (OL C 101, 27/04/2004 p. 0081-0096) 98 punkte nurodyta, kad uostas, esantis valstybėje narėje, priklausomai nuo jo svarbumo, gali sudaryti didelę bendrosios rinkos dalį. Tokiais atvejais turi būti atsižvelgta į tai, ar nagrinėjama infrastruktūra naudojama tarpvalstybinių paslaugų teikimui ir koku mastu.

Pirmosios instancijos teismas sutiko, jog atsakovas skundžiamajame nutarime tinkamai nustatė, kad Klaipėdos jūrų uostas yra svarbus tarptautiniams tranzitiniams pervežimams tarp ES, NVS ir Azijos šalių. Teismo vertinimu, Konkurencijos tarybos tyrimo metu nustatytos aplinkybės dėl Klaipėdos uosto svarbos rinkoje įrodo poveikio tarp valstybių narių buvimą. ESST ir LVAT

praktikoje yra pasisakyta dėl oro uostų svarbumo rinkai, kas, teismo vertinimu, gali būti taikoma ir šiuo atveju. Klaipėdos jūrų uoste LLMAA nariai laivų agentavimo paslaugas teikė Lietuvos ir užsienio laivams, kurie vykdė tarptautinius pervežimus. Teismo vertinimu, nors pareiškėjai ir teigia, kad didieji Vokietijos, Olandijos ir aplinkinių šalių uostai yra savo apimtimi ir krova didesni už Klaipėdos uostą, tačiau tai neįrodo, kad Klaipėdos jūrų uostas, kuris, kaip nustatė atsakovas, svarbus regione tarpvalstybiniais pervežimams, neturi jokio ar labai mažą poveikį tarp valstybių narių. Pareiškėjai neginčijo Konkurencijos tarybos nustatytos aplinkybės, kad LLMAA priklausantys ūkio subjektai aptarnauja apie 40 proc. į Klaipėdos jūrų uostą atvyksiančių laivų. Teismo vertinimu, tokios pareiškėjų teikiamų paslaugų apimtys yra reikšmingos visų Lietuvoje teikiamų tokio pobūdžio paslaugų kontekste.

Remdamasis ESTT praktika bei 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose (kas šiuo atveju atitiktų SEVS 101 ir 102 straipsnius) įgyvendinimo 3 straipsnio 1 dalimi, teismas konstatavo, kad Konkurencijos taryba ginčijame Nutarime prekės rinką tinkamai apibrėžė kaip laivų agentavimo paslaugų teikimą Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, o geografinę rinką teisingai laikė Klaipėdos valstybiniu jūrų uostu.

Vadovaudamasis Europos Komisijos pranešimo „Paaikškinimai dėl Sutarties 81 ir 82 straipsniuose naudojamos sąvokos „poveikis prekybai“ 21 ir 26 punktais, teismas darė išvadą, kad nereikia įrodinėti, jog susitarimas ar veiksmas faktiškai darys įtaką ar daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Šiuo atveju svarbu nustatyti, kad tokiu susitarimu gali kilti poveikio grėsmė ateityje. Konkurencijos taryba tinkamai įvertino susitarimo nustatyti rekomenduojamus minimalius agentavimo tarifus galimumą daryti poveikį prekybai ne mažiau kaip tarp dviejų valstybių narių, todėl pagrįstai konstatavo SEVS 101 straipsnio 1 dalies pažeidimą. Poveikį prekybai tarp valstybių narių nagrinėjamas susitarimas galėjo daryti tik nuo 2004 m. gegužės 1 d., kai Lietuvos Respublika įstojo į Europos Sąjungą, o susitarimo poveikis iki to laiko galėjo būti vertinamas tik nacionaliniu lygmeniu. Pagal Konkurencijos tarybos Nutarimo turinį teismas darė išvadą, kad Konkurencijos taryba SEVS 101 straipsnio 1 dalies pažeidimą ginčijamu nutarimu pagrįstai inkriminavo nuo 2004 m. gegužės 1 d.

Dėl atsiribojimo nuo susitarimo pirmosios instancijos teismas pasisakė, kad pareiškėjai UAB „Amber bay“, UAB „Arijus“, UAB „Afalita“, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „Fertimara“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Green Terminal“ UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrtransa“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Litma“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „WM H. Muller & CO“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Volfra – Klaipėda“ skunduose ir teismo posėdžių metu nurodė, jog atsiribojimo nuo draudžiamo susitarimo, nes daugeliu atveju taikė mažesnius nei rekomenduojami tarifai ir jais nesivadovavo savo veikloje, bei nurodė, kad po 2006 metų visi LLMAA nariai, kurie faktiškai teikė laivų agentavimo paslaugas, nesilaikė LLMAA rekomenduojamų tarifų, todėl faktiniais veiksmais nutraukė susitarimą. Pagal bylos duomenis, teismas nustatė, kad daugeliu atveju LLMAA nariai taikė mažesnius nei rekomenduojami minimalūs tarifai, tačiau teismas pažymėjo, kad draudžiamo susitarimo sudarymo fakto konstatavimas nesietinas su tokio susitarimo įgyvendinimu. Europos Komisijos praktikoje nurodoma, kad net ir subjekto elgesys ar kainos, priešingos toms, kurios buvo aptartos susitarimu, taikymas taip pat neįrodo, jog subjektas nedalyvavo susitarime. Susitarimo dėl kainų fiksavimo fakto konstatavimas yra pakankamas pagrindas atsakomybei pagal Konkurencijos įstatymą kilti, todėl dėl susitarimo kilusios neigiamos pasekmės nagrinėjamu atveju nėra nustatinėjamos. Horizontalūs susitarimai dėl kainos, laikomos ribojančiomis konkurenciją *ab initio* (LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-686/2006).

Teismas rėmėsi ESTT praktika, pagal kurią faktas, jog ūkio subjektas priimtų sprendimų nerealizavo, nėra pakankamas argumentas daryti išvadą apie jo nedalyvavimą susitarime. Subjektas, teigdamas, kad jis neprišijungė prie susitarimo, nors dalyvavo susirinkimuose dėl jo, turėtų įrodyti, kad tuose susirinkimuose jis dalyvavo neturėdamas objektyvaus antikonkurencinio tikslo. Kiti susirinkimo dalyviai iš subjekto veiksmų turėjo suprasti, kad jis prieštarauja susitarimui, bei duoti suprasti kitiems susirinkimo dalyviams, kad jo nuomonė skiriasi nuo jų. Pareiškimas, kuriuo siekiama viešai atsiriboti nuo antikonkurencinių veiksmų, turi būti padarytas tvirtai ir aiškiai, kad kiti kartelio dalyviai gerai suprastų atitinkamos įmonės ketinimą. Tam, kad įmonės dalyvavimas tokia susitikime nebūtų laikomas nei numanomu pritarimu neteisėtai iniciatyvai, nei prisidėjimu prie jo rezultato, reikia, kad ši įmonė viešai atsiribotų nuo šios iniciatyvos ir kiti dalyviai manytų, jog ji nutraukia savo dalyvavimą, arba kad ji apie tai informuotų administravimo subjektus.

Pagal bylos medžiagą pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad pareiškėjas UAB „Baltijos pervežimai“ prieštaravo agentavimo tarifų nustatymui, nepateikta duomenų, kad jo prieštaravimai dėl rekomenduojamų tarifų buvo žinomi ir suprantami kitiems LLMAA nariams, o pareiškėjo raštai dėl nesutikimo su rekomenduojamais tarifais buvo siųsti tik LLMAA direktoriui. UAB „Baltijos pervežimai“ direktorius dalyvavo 2004 m. birželio 11 d. ir 2005 m. spalio 6 d. LLMAA posėdžiuose sprendžiant atsakomybės klausimą dėl nesąžiningos konkurencijos ir juose nepareiškė jokių prieštaravimų dėl to, be to, UAB „Baltijos pervežimai“ generalinis direktorius pristatė ir Etikos kodekso projektą, kuriam vėliau pritarė ir jo įgaliotas asmuo. Pareiškėjas dalyvavo LLMAA veikloje: dalyvavo LLMAA susirinkimuose, jo atstovas buvo valdybos ir drausminio komiteto narys. Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad pareiškėjas išreiškė sutikimą dėl rekomenduojamų tarifų ir Etikos kodekso nuostatų laikymosi ir nuo jų neatsiribojo.

Pareiškėjo UAB „Jūrų agentūra Forsa“ dalyvavimą priimant rekomenduojamus tarifus ir Etikos kodeksą, posėdžiuose ir nepareiškimą prieštaravimų dėl to, ir tokiu būdu išreikštą savo valią ir poziciją, pirmosios instancijos teismo nuomone, įrodė tai, kad bendrovė 2004 m. gegužės 31 d. kreipėsi į LLMAA dėl UAB „Compass Transit“ veiksmų dempinguojant kainas ir nesilaikant LLMAA rekomenduojamų minimalių agentavimo tarifų, taip pat pareiškėjas dalyvavo KLAKEJA ir LLMAA narių susirinkimuose, kuriuose buvo svarstomi rekomenduojami laivų agentavimo tarifai, jų priėmimas, dalyvavo Etikos kodekso priėmime, nuolat buvo informuojamas apie susirinkimus ir juose keliamus klausimus.

Dėl pareiškėjo UAB „Volfra-Klaipėda“ nurodė, byloje nėra duomenų, jog pareiškėjas aiškiai išreiškė valią išstoti iš asociacijos, nes mokesčio nemokėjimas kitiems LLMAA nariais neleido suprasti, kad pareiškėjas nenori būti asociacijos narys, be to, 2008 m. gruodžio 11 d. LLMAA visuotiniame surinkime pareiškėjo direktorius yra išreiškęs valią neišstoti iš LLMAA. Šiame susirinkime LLMAA nariai nubalsavo už pareiškėjo išbraukimą iš LLMAA narių, tačiau tai negali būti laikoma pareiškėjo valios išraiška išstoti nemokant mokesčių pasekmė, nes LLMAA nariai galėjo priimti sprendimą ir palikti pareiškėją LLMAA narių gretose, todėl pareiškėjo nario mokesčio nemokėjimas nuo 2007 m. sausio 1 d. šiuo atveju negali būti laikomas viešu ir aiškiu atsiribojimu nuo draudžiamo susitarimo.

Pirmosios instancijos teismas pasisakė, kad nors iš bylos duomenų matyti, jog LLMAA nariai iš esmės taikė mažesnius nei rekomenduojami tarifus bei pareiškėjų taikomi tarifai didžiąja dalimi skyrėsi nuo jų, tačiau nėra nustatyta, kad kurie nors pareiškėjai būtų pareiškę aiškų viešą atsiribojimą nuo draudžiamo susitarimo, nes tarifų nesilaikymas negali būti laikomas visiems suprantamas viešas atsiribojimas. Teismas pažymėjo, kad negalima sutikti su daugeliu pareiškėjų argumentų, kad jų dalyvavimą draudžiamame susitarime paneigia tie faktai, jog jie praktikoje LLMAA rekomenduojamų tarifų netaikė ir dažniausiai taikė mažesnius tarifus nei rekomenduojami. Teismas darė išvadą, kad nei vienas iš pareiškėjų neįrodė, jog nedalyvavo draudžiamame susitarime nuo jo kaip nors viešai ir aiškiai atsiribodamas.

Dėl nebuvimo konkurentu rinkoje pirmosios instancijos teismas pasisakė, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „MK Laivyba“,

UAB „Baltlanta“, UAB „Arijus“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Litma“, UAB „Volfra-Klaipėda“, UAB „Baltijos pervežimai“ teigė, jog jos nebuvo konkurentės su kitais pareiškėjais, nes laivų agentavimo paslaugas teikdavo išimtinai savo motininėms ar dukterinėms įmonėms arba pagrinde vienam kuriam nors konkrečiam užsakovui, todėl tyrimas jų atžvilgiu turi būti nutrauktas kaip ir AB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“.

Remdamasis LVAT praktika, pirmosios instancijos teismas pasisakė, kad pagal Konkurencijos įstatymą subjektas yra suprantamas kaip vienas ekonominis vienetas, o vienas iš svarbiausių kriterijų yra savarankiškumo apimtis, priimant nepriklausomus sprendimus dėl elgesio rinkoje. Taigi tam, kad pripažinti jog bendrovė veikia vieno ekonominio vieneto viduje, turi būti aiškiai nustatyta, kad ji negali priimti savarankiškų sprendimų. Vadovaudamasis ESTT praktika teismas pažymėjo, kad jeigu motininė ir dukterinė įmonės sudaro vieną ekonominį vienetą, kuriame dukterinė įmonė neturi faktinės veikimo laisvės apibrėžti savo veikimo rinkoje ir tokia sutartis ar suderinti veiksmai lietuviškai tikrai vidinių užduočių paskirstymą tarp įmonių, tuomet tokie susitarimai nėra laikytini pažeidžiantys SEVS 101 straipsnio reikalavimus.

Išanalizavęs bylos medžiagą, pirmosios instancijos teismas darė išvadą, kad iš pateiktų bylos duomenų nėra nustatyta, kad kurie nors pareiškėjai agentavo savo motinines ar dukterines įmones bei veikė išimtinai vieno ekonominio vieneto viduje, neturėdami galimybės teikti laivų agentavimo paslaugas išorinėje rinkoje. Taip pat pareiškėjai nebuvo įsteigti tik tam, kad vykdytų išimtinai su vienu užsakovu susijusią laivų agentavimo veiklą. Byloje nėra duomenų, kad pareiškėjų sudarytos sutartys su užsakovais ribotų pareiškėjams galimybę agentavimo paslaugas teikti užsakovo ar konkrečios akcininkės laivams bei būtų draudžiama teikti šias paslaugas ir kitiems užsakovams. Nenustatyta, kad kurie nors pareiškėjai būtų įsteigti teikti paslaugas išimtinai savo akcininkų ar motinių įmonių laivams. Pareiškėjai neįrodė, kad jie neturėjo galimybių konkuruoti su kitomis laivų agentavimo paslaugas teikiančiomis bendrovėmis Klaipėdos uoste bei jų savarankiškumas buvo apribotas vidine kurio nors ekonominio vieneto veikla ir užduotimis. Teismas taip pat pasisakė, kad bendrovės, kurios sudarė išskirtines sutartis su užsakovais, turėjo konkuruoti rinkoje, kas rodo, kad jos buvo konkurentės. Nors daugelis pareiškėjų nurodė, kad jų teikiamos laivų agentavimo paslaugos užėmė nedidelę dalį tarp Klaipėdos uoste analogiškas paslaugas teikiančių įmonių, tačiau teismas darė išvadą, kad vien laivų agentavimo paslaugų teikimas rodo, jog buvo konkuruojama rinkoje, o šių paslaugų apimtis nesudaro pagrindo teigti, kad kurie nors pareiškėjai savaime netampa konkurentais išorinėje rinkoje. Atsižvelgdamas į LVAT ir ESTT praktiką ir nesustatęs, kad pareiškėjai veikė tik vieno ekonominio vieneto viduje ir neturėjo galimybės priimti savarankiškų sprendimų dėl laivų agentavimo išorinėje rinkoje, jie laikytini konkurentais kitoms įmonėms, kurios teikė laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos uoste.

Teismas taip pat pažymėjo, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas tik kelioms ar keliolikai konkrečių užsakovų negali būti laikomas atsiribojimu nuo draudžiamo susitarimo. Taip pat tai nėra ta aplinkybė, kuri daro pareiškėją ne konkurentu kitoms laivų agentavimo veikla užsiimančioms įmonėms. Teismas pasisakė, kad teisiškai nėra reikšminga tai, kad konkretaus pareiškėjo turima rinkos dalis Klaipėdos jūrų uoste buvo nedidelė, nes šiuo atveju yra svarbu nustatyti, ar buvo sudarytas draudžiamas susitarimas. Vykdamas laivų agentavimo paslaugas neišvengiamai vienos įmonės dėl savo versliškų sugebėjimų ar resursų turės daugiau užsakovų už kitas bendroves. Aplinkybė, kad pareiškėjo veikloje laivų agentavimo paslaugos užėmė mažą dalį, be to ir rinkoje pareiškėjo laivų agentavimo paslaugų procentas sudarė mažą dalį visos rinkos, nėra faktorius, kuris įrodytų, kad kuris nors pareiškėjas negalėjo būti konkurentas. Vien ta aplinkybė, kad pareiškėjas išorinėje rinkoje galėjo teikti laivų agentavimo paslaugas, daro jį konkurentu kitoms įmonėms, todėl teismas atmetė pareiškėjų reikalavimus, kuriuose prašoma pripažinti juos nedalyvavusiais draudžiamajame susitarime dėl mažos laivų agentavimo veiklos dalies bendroje Klaipėdos uosto rinkoje.

Dėl nedalyvavimo sudarant draudžiamą susitarimą pirmosios instancijos teismas nurodė, kad pareiškėjai skunduose iš esmės neginčijo savo įstojimo į KLAKEJIA, o vėliau ir į LLMAA

narius datų, tačiau pareiškėjai UAB „Afalita“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrtransa“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Volfra–Klaipėda“ įstojo į LLMAA jau po rekomenduojamų minimalių tarifų patvirtinimo ir Etikos kodekso priėmimo, todėl jos iš esmės akcentavo, kad negalėjo žinoti apie jų privalomumą, bei nedalyvavo jų priėmimo. Taip pat iš nustatytų faktinių aplinkybių matyti, kad pareiškėjai UAB „UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Volfra-Klaipėda“, UAB „Green terminal“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „BPA“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Jūrtransa“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Fertimara“, nors buvo LLMAA narės, tačiau susirinkimuose, kuriuose buvo sprendžiami rekomenduojamų agentavimo tarifų taikymo klausimai ir drausminės nuobaudos už jų nesilaikymą, dalyvavo labai pasyviai arba išvis nedalyvavo (UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „Afalita“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB Jungtinė ekspedicija“). Teismas pažymėjo, kad ES teisminė praktika patvirtina, jog ūkio subjektas, būdamas asociacijos nariu, sudaro nuomonę, kad jis yra pritaręs asociacijos įstatams ir yra suteikęs teisę asociacijai nustatyti jai pareigas. Todėl net jeigu asociacijos narys vienareikšmiškai ir neišreiškė savo pritarimo antikonkurenciniam asociacijos susitarimui, tačiau jam ir neprieštaravo, laikoma, jog jis prie tokio susitarimo yra prisijungęs. ESTT savo praktikoje laikosi nuostatos, kad faktas, jog ūkio subjektas susitarimo sąlygos, kuri apriboja konkurenciją, nerealizavo, nėra pakankamas argumentas daryti išvadą apie draudžiamo susitarimo konkurencijos teisės prasme nesudarymą. Remdamasis teismų praktika teigė, jog tai, kad kai kurie pareiškėjai į asociaciją įstojo po to, kai buvo priimtas draudžiamas susitarimas, nėra tos aplinkybės, kurios leistų pačios savai teigti, jog šie pareiškėjai nedalyvavo susitarime. Valia susitarti (pritarti) gali būti pareikšta tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai, tiek aktyviais, tiek pasyviais veiksmais. Ūkio subjektas, būdamas asociacijos nariu, sudaro nuomonę, kad jis yra pritaręs asociacijos įstatams ir yra suteikęs teisę asociacijai nustatyti jai pareigas. Jei asociacijos nariai, kurie turi teisę dalyvauti atitinkamo jos organo susirinkime, nedalyvauja jame, nereiškia, kad sprendimai ir (arba) susitarimai, pasiekti tokiuose organuose, nėra taikomi arba neturi būti taikomi kitiems, nedalyvavusiems nariams. Priklausymas asociacijai (įstojimas į ją) pats savai reiškia sutikimą su jos taisyklėmis, vadovavimu ir priimtais sprendimais, todėl faktas, kad ūkio subjektas nedalyvavo asociacijos susirinkime ar į asociaciją įstojo vėliau, t. y. po sprendimo priėmimo, nereiškia, kad toks ūkio subjektas nedalyvavo draudžiamame susitarime. Narystė bet kokioje asociacijoje (tiek aktyvi, tiek pasyvi ar neutrali) sudaro plačias galimybes ir tam tikru mastu įpareigoja ūkio subjektą, kuriam, be kita ko, gali būti taikomi aukštesni rūpestingumo, atidumo ir įstatymų žinojimo reikalavimai, domėtis asociacijos veikla, joje priimamais sprendimais ar nusistovėjusiais elgesio standartais. Europos Komisijos praktikoje taip pat laikomasi nuomonės, kad faktas, jog nariai, kurie turėjo teisę dalyvauti asociacijos valdymo organų susirinkimuose, šia savo teise nepasinaudojo, nereiškia, kad susitarimas sudarytas atitinkamo susirinkimo metu nėra taikomas nedalyvavusiems nariams, o buvimas asociacijos nariu reiškia, kad asociacijos narys priima asociacijos taisykles ir leidžia manyti, kad narys žino, jog asociacija veikia remiantis tiesioginiu ar netiesioginiu narių palaikymu ir, jei nepareikšta nepritarimo, sutikimu ir parama ne tik įstatuose nurodytai veiklai, bet ir faktinei asociacijos veiklai.

Išanalizavęs LLMAA įstatų 4.1.3., 4.1.4., 4.1.6, 4.2, 2.4.4.6 punktų nuostatas pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad įstodami ir būdami LLMAA nariais pareiškėjai tiesiogiai įpareigojo laikytis jos įstatų, Etikos kodekso nuostatų, iš kurių viena draudė užsakovams (laivų savininkams) siūlyti laivo agento paslaugas su žymiai žemesniais nei rekomenduojamais tarifais. Teismo nuomone, ūkio subjektai, prisijungdami prie LLMAA veiklos po rekomenduojamų tarifų nustatymo bei po Etikos kodekso priėmimo, arba nedalyvaudami susirinkimuose, kur šie klausimai buvo svarstomi, išreiškė valią dėl minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymo, neprieštaravo, tyliai jiems pritarė. Nagrinėjamu atveju byloje nėra įrodymų, kurie leistų teigti, jog tie pareiškėjai, kurie

nedalyvavo nei viename LLMAA organų (valdybos posėdyje ir/arba visuotiniame narių susirinkime) ar įstojo į LLMAA vėliau, nežinojo ir negalėjo bei neturėjo protingų galimybių sužinoti apie priimtą LLMAA sprendimą, kuris šioje byloje pripažintas draudžiamu susitarimu. Teismas pasisakė, kad iš aukščiau nustatymų faktinių aplinkybių matyti, jog informacija apie LLMAA veiklą, tuo pačiu ir apie rekomenduojamus tarifus, buvo pasiekama ir internetinėje erdvėje. Teismas darė išvadą, kad ir pareiškėjai, nedalyvavę LLMAA susirinkimuose ar posėdžiuose, ir pareiškėjai, įstoję į LLMAA vėliau, be kita ko, žinodami, kad narystės LLMAA sąlyga yra jos įstatų ir priimtų sprendimų laikymasis, niekaip nepareikšdami savo nepritarimo aptariamam susitarimui, tyliai jam pritarė ir taip prie jo prisijungė ir yra atsakingi už draudžiamo susitarimo sudarymą.

Dėl senaties termino taikymo teismas nurodė, kad iš Nutarimo matyti, jog Konkurencijos taryba kiekvienam pareiškėjui vykdyto pažeidimo pradžią siejo su pareiškėjo buvimo LLMAA pradžia (po draudžiamo susitarimo sudarymo), o pažeidimo pabaigą siejo su Konkurencijos tarybos tyrimo baigimu 2011 m. rugpjūčio mėn. arba su pareiškėjo išstojimu iš LLMAA dar iki šio termino.

Teismas analizavo laivų agentavimo veiklos atestavimą reglamentavusias Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 1998 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 437 patvirtintas Įmonių, norinčių teikti laivų agentavimo paslaugas, verstis laivų vilkimu (buksyravimu), užsiimti žmonių ir laivų gelbėjimo bei povandeniniais techniniais darbais, atestavimo taisykles, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2001 m. vasario 13 d. įsakymu Nr. 49 „Dėl įmonių, teikiančių laivų agentavimo ir laivų aprūpinimo paslaugas, atestavimo tvarkos patvirtinimo ir atestavimo komisijos sudarymo“ 6.2 punktą, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. 3-168 5.2. punktą, 2005 m. spalio 4 d. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005 m. spalio 4 d. įsakymą Nr. 3-434 ir šiuo įsakymu patvirtintų Įmonių, teikiančių laivų agentavimo paslaugas atestavimo taisyklių 7 punktą. Teismas konstatavo, kad laivų agentavimo paslaugas siekiantiems teikti ūkio subjektams iki 2005 m. buvo būtina turėti LLMAA rekomendaciją, kas įrodė LLMAA svarbą laivų agentavimo veiklą leidžiančio vykdyti atestavimo pažymėjimo išdavimo procese, tačiau šiuose teisės aktuose nėra nurodoma, kad atestavimo pažymėjimui gauti yra būtina narystė LLMAA. Be to, išdavus ūkio subjektui neterminuotą licenciją, jam jau nereikėjo būti LLMAA nariu, kad gauti jos rekomendaciją ateityje dėl tokios licencijos termino pratesimo. Teismas pažymėjo, kad LLMAA įtaka nuo 2005 m. spalio mėn. nesumažėjo, nes LLMAA teikiama nuomonė dėl įmonių, siekiančių gauti laivų agentavimo atestavimo pažymėjimą, buvo iš esmės tokia pat svarbi kaip ir teikiant rekomendaciją. Tai patvirtina Etikos kodekso 2.4.8 punktas, kuris galiojo ir po 2006 m. Teismo vertinimu, po 2006 m. LLMAA, teikdama nuomonę agentavimo licencijų išdavimo komisijai apie ūkio subjektą, vis dar galėjo daryti įtaką priimant sprendimą dėl agentavimo pažymėjimo išdavimo. 2006 m. LLMAA prezidentas buvo paskirtas Įmonių, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, atestavimo komisijos nariu (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. 3-107, galiojusiu iki 2010 m. sausio 1 d., minėtos komisijos nariu paskirtas pareiškėjos ir Asociacijos prezidentas V. Š.). Iš aukščiau paminėtų faktinių aplinkybių teismas darė išvadą, kad 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje buvo nutarta „užsakovų pasiūlymus apdoroti remiantis Asociacijos rekomenduojamų agentavimo tarifų lentele bei prieš duodant kompanijai rekomendaciją užsiimti laivų agentavimu įsitikinti jos sąžiningumu ir teisingumu, nes su ja vėliau reikės dirbti“, kas patvirtina, kad LLMAA siekė ir ateityje išlaikyti įtaką nariams bei turėti nuomonę agentavimo licencijų išdavimo komisijai. Taip pat teismas pažymėjo, kad LLMAA rekomenduojami minimalūs laivų agentavimo tarifai iki 2010 m. liepos 13 d. buvo patalpinti LLMAA interneto tinklalapyje. Teismas darė išvadą, kad LLMAA nariams buvo pagrindas susidaryti nuomonei, kad po 2006 m. nustatyti rekomenduojami minimalūs laivų agentavimo tarifai yra privalomi. Be to, LLMAA turėjo galimybę daryti įtaką nariams, nes už rekomenduojamų tarifų nesilaikymą, kaip priešingą elgesį LLMAA, asociacija turėjo galimybę paveikti laivų agentavimo atestatų, kurie buvo išduodami tam tikram terminui, išdavimą pateikdama savo nuomonę komisijai.

Teismo vertinimu, tai, kad nuo 2005 m. spalio 6 d. LLMAA Drausminis komitetas nebuvo šaukiamas ir netaikė LLMAA nariams sankcijų už rekomenduojamų minimalių laivų agentavimo tarifų nesilaikymą, neįrodo draudžiamo susitarimo nebuvimo ar išnykimo, nes LLMAA įstatai ir Etikos kodekso nuostatos dėl drausminės atsakomybės taikymo vis dar galiojo. Etikos kodekso 2.4.4.6 punkte buvo numatyta atsakomybė už nekorektišką veiklą ir netinkamą elgesį. Nebuvo sukurtos kliūtys LLMAA drausminiam komitetui ir toliau rinktis ir taikyti nuobaudas už Etikos kodekso pažeidimus. Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto ir LLMAA drausminio komiteto egzistavimas, nors pastarojo atveju ir pasyvus, sudaro pagrindą LLMAA nariams manyti, kad rekomenduojamų tarifų reikia laikytis.

Pirmosios instancijos teismo vertinimu, aplinkybė, kad nuo 2006 metų niekas iš LLMAA narių neatsižvelgdavo į rekomenduojamus tarifus ir taikė savo kainodarą, nes 2006-2011 m. faktiškai taikyti laivų agentavimo tarifai didžiąja dalimi nesutapo su rekomenduojamais tarifais, nėra reikšminga, nes, byloje nėra duomenų, kad kuris nors pareiškėjas būtų pareiškęs viešą ir aišką atsiribojimą nuo LLMAA ir jos narių susitarimo, todėl nesilaikymas nustatytų tarifų taip pat negali būti laikomas visiems suprantamas viešas atsiribojimas. Be to, derantis su užsakovais, minimalūs rekomenduojami laivų agentavimo tarifai galėjo būti atskaitos taškas siūlant nuolaidas klientams, t. y. kaina nebuvo sąlygota sąžiningos konkurencijos.

Paneigdamas pareiškėjų argumentą, kad Konkurencijos taryba nepateikė įrodymų, jog draudžiamas susitarimas egzistavo ir tęsėsi po 2010 m. liepos 2 d. LLMAA Drausminio komiteto sprendimo panaikinti aktualumo neturinčius rekomenduojamus tarifus, teismas, atsižvelgdamas į LLMAA įstatų 5.2 punktą, kuriame nurodyta, kad visuotinis asociacijos narių susirinkimas yra aukščiausias asociacijos valdymo organas, ir į tai, kad įstatuose LLMAA drausminio komiteto statusas nenurodytas, bei į Etikos kodekso 2.4.7 punktą, teismas darė išvadą, kad LLMAA drausminis komitetas nebuvo įgaliotas naikinti LLMAA rekomenduojamų tarifų ir Etikos kodekso įstatų, kurie buvo priimti LLMAA visuotiniuose narių susirinkimuose. Be to, iš bylos duomenų matyti (konkurencijos byla, 74 t., b. l. 73-74), kad su šiuo LLMAA drausminio komiteto sprendimu nebuvo supažindinti visi 37 LLMAA protokole nurodyti nariai, o tik 18, kurie pritarė sprendimui. Likę nariai, teismo vertinimu, laikytini neišreiškę valios dėl draudžiamo susitarimo nutraukimo. Taip pat nėra duomenų, kad nepasirašę LLMAA nariai galėjo kaip nors žinoti apie pasirašiusių pareiškėjų valią ir pritarimą sprendimui. Net ir tie nariai, kurie pasirašė ant 2010 m. liepos 2 d. protokolo, negali būti laikomi viešai ir aiškiai atsiriboję nuo draudžiamo susitarimo, nes pagal ESTT praktiką, atsiribojimas turi būti aiškus ir suprantamas visiems susitarimo dalyviams. Teismas darė išvadą, kad Konkurencijos taryba faktines aplinkybes nustatė ir jas vertino laikantis teisės aktų reikalavimų, laikėsi procedūrinių taisyklių. Konkurencijos taryba savo išvadas motyvavo, faktinės aplinkybės nustatytos tinkamai. Teismo vertinimu, pareiškėjų veiksmų, kuriais buvo sudarytas draudžiamas susitarimas, trukmė nustatyta tinkamai, pareiškėjų tęstinis pažeidimas tęsėsi iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos 2011 m. rugpjūčio mėn. arba iki jų išstojimo iš LLMAA. Konkurencijos taryba tinkamai netaikė 2006 m. galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos, kurioje numatytas 3 metų senaties terminas.

Dėl UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiklos vertinimo pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad Nutarime pareiškėjai UAB „Limarko“ ir jos dukterinė UAB „Limarko jūrų agentūra“ laikomos vienu ūkio subjektu, kuris dalyvavo LLMAA veikloje ir draudžiamajame susitarime. Remdamasis bylos medžiaga, teismas pasisakė, kad UAB „Limarko“ pati betarpiškai kaip juridinis asmuo nuo 2005 m. pabaigos nedalyvavo LLMAA veikloje nes iš jos išstojo. Teigti, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ praktiškai tęsė UAB „Limarko“ veiklą, negalima, nes nėra tokio teisinio instituto, kvalifikuojančio veiksmus – kaip veiklos tęstinumas. Teismo vertinimu, atsakovas Nutarime netinkamai įvertino, kad UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ pažeidimas truko nuo 1998 metų, nes UAB „Limarko jūrų agentūra“ į LLMAA įstojo tik 2006 m. vasario 9 d., t. y. po to, kai UAB „Limarko“ išstojo iš LLMAA narių 2005 metų pabaigoje. Todėl teismas laikė, kad UAB „Limarko“ kaip juridinio asmens dalyvavimas draudžiamajame susitarime baigėsi 2005 metais ir šiam pareiškėjui, nesant savarankiškų faktinių juridinio asmens

dalyvavimo veiksmų, turi būti taikomas senaties terminas dėl dalyvavimo draudžiamajame susitarime po jos išstojimo iš asociacijos (2006 metais galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos 40 straipsnio 3 dalis). Taip pat, UAB „Limarko jūrų agentūra“ negali būti atsakinga už UAB „Limarko“ veiklą ir dalyvavimą draudžiamame susitarime iki jos išstojimo į LLMAA datos, nes šios bendrovės laivų agentavimo paslaugas teikė skirtingu metu. Tačiau teismas sutiko, kad UAB „Limarko“ (motininė bendrovė) yra atsakinga kaip susijusi įmonė per akcininkus už UAB „Limarko jūrų agentūra“ (dukterinės įmonės) veiksmus nuo jos išstojimo į LLMAA narius 2006 m. vasario 9 d. Teismas pažymėjo, kad byloje esantys įrodymai ir faktinės aplinkybės patvirtina, jog nuo UAB „Limarko jūrų agentūra“ išstojimo į LLMAA, UAB „Limarko“ žinojo apie savo dukterinės bendrovės veiklą ir dalyvavimą draudžiamame susitarime.

Remdamasis ES teise ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 5 straipsnio 4 dalimi, teismas darė išvadą, kad patronuojanti įmonė ir jos kontroliuojamos įmonės (ar filialai) laikomos vienu ekonominiu vienetu, jei patronuojanti bendrovė gali daryti ir daro esminę įtaką dukterinės bendrovės veiklai ir žino apie dukterinės bendrovės dalyvavimą draudžiamame susitarime.

Atsižvelgdamas į tai, kad UAB „Limarko“ kontroliuoja 90 proc. UAB „Limarko jūrų agentūra“, teismas laikė, kad UAB „Limarko“ gali priimti sprendimus UAB „Limarko jūrų agentūra“ valdyje ir veikloje. Pagal bylos duomenis nustatė, kad tas pats asmuo, kuris užėmė pareigas UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“, dalyvavo kaip šių bendrovių atstovas LLMAA. Todėl teismas darė išvadą, kad patronuojanti įmonė UAB „Limarko“ žinojo apie UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavimą draudžiamame susitarime, o atsakovas tinamai UAB „Limarko jūrų agentūra“ ir UAB „Limarko“ pripažino vienu ekonominiu vienetu ir todėl solidariai atsakingomis už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimą. Teismas pažymėjo, kad atsakovas netinkamai paskaičiavo UAB „Limarko jūrų agentūra“ ir UAB „Limarko“ dalyvavimo pažeidime trukmę – UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavimas draudžiamajame susitarime turi būti skaičiuojamas nuo 2006 m. vasario 9 d. iki 2011 m. sausio mėn. UAB „Limarko“ yra solidariai atsakinga už UAB „Limarko jūrų agentūra“ padarytus veiksmus finansinės sankcijos prasme apimant ir skaičiuojant abiejų įmonių bendrąsias pajamas ir pajamas iš su laivų agentavimu susijusios veiklos vertinant tai kaip vieno ekonominio vieneto pažeidimą.

Apibendrinamas į išdėstytas aplinkybes bei atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ir LVAT praktiką konkurencijos byloje, teismas darė išvadą, kad Konkurencijos taryba skundžiamajame nutarime iš esmės tinkamai vertino faktines aplinkybes, tinkamai vadovavosi teisės aktais bei nustatė, kad pareiškėjai UAB „Amber Bay, UAB „Afalita“, UAB „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrtransa“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Limarko“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Volfra – Klaipėda“, UAB „WM H.Muller & Co“, LLMAA tarėsi dėl kainų fiksavimo, neprieštaravo rekomenduojamų tarifų taikymui ir Etikos kodekso nuostatų laikymuisi, tyliai tam pritarė ir tokiu būdu išreiškė bendrą valią, t. y. dalyvavo horizontaliame susitarime, jų veiksmai atitinka Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir SESV 101 straipsnio pažeidimą, kiti pareiškėjų išdėstyti argumentai reikšmės sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui neturi, todėl teismas jų atskirai neaptarė. Dėl UAB „Limarko“, kaip atskiro juridinio asmens veiklos LLMAA iki jos išstojimo iš šios asociacijos 2005 m., vadovaujantis 2006 metais galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos 40 straipsnio 3 dalimi taikytinas senaties terminas, tačiau šis pareiškėjas vertinamas kaip solidariai atsakingas už UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiksmus kaip susijusi įmonė ekonominio vieneto prasme, t. y. taikant ekonomines sankcijas.

Dėl pareiškėjams paskirtų baudų pirmosios instancijos teismas rėmėsi Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalimi, Aprašu, taip pat, Konkurencijos įstatymo 2011 m. gegužės 3 d. redakcijos, galiojusios nutarimo priėmimo metu, 41 straipsnio 1 dalimi, 42 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, 3 ir 5 punktais, Nutarimo priėmimo metu, baudos dydžio nustatymą reglamentavusiomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 1591 patvirtintomis Baudos, skiriamos už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo taisyklėmis (toliau – ir Baudos nustatymo taisyklės), jų 2-5 punktais.

Teismas pažymėjo, kad teismų praktikoje iki Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 patvirtinto Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašo įsigaliojimo, buvo laikomasi pozicijos, kad baudos dydis yra siejamas su procentine atitinkamo ūkio subjekto bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais išraiška, baudos dydis nėra siejamas su pajamomis, gautomis darant pažeidimą. ESTT praktikoje nustatyta, kad „nustatydamas baudos dydį pagal nagrinėjamo pažeidimo sunkumo laipsnį ir trukmę, tuo atveju, kai skiriama bauda kelioms tą pati pažeidimą padariusioms įmonėms, neprivalo užtikrinti, kad galutinės šioms įmonėms skirtos baudos atspindėtų visus su jų bendra apyvarta arba apyvarta atitinkamoje produkto rinkoje susijusius skirtumus“. Skiriant baudas už konkurencijos įstatymų pažeidimus yra reikšmingos ir bendrosios ūkio subjekto pajamos, kurios leidžia spręsti apie įmonės dydį ir ekonominį potencialą. Tačiau remtis tik bendromis pajamomis yra neproporcinga.

Teismas pasisakė, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudas pareiškėjams, be aukščiau paminėtų teisės normų, vadovavosi ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo, 5 straipsniu.

Taip pat, atsižvelgdamas į LVAT praktiką, teismas pažymėjo, kad skirtą baudą reikia vertinti atsižvelgiant ne vien tik į motyvus, išdėstytus nutarimo dalyje dėl baudos skyrimo, tačiau ir į tuos argumentus, kurie nurodyti vertinant padarytus pažeidimus, kadangi jie atspindi, kaip tie pažeidimai buvo padaryti bei suteikia pagrindą konkurentam spręsti dėl pasirinktino konkretaus baudos dydžio.

Teismas pažymėjo, kad daliai pareiškėjų skirtos baudos viršija pareiškėjų pajamas, gautas iš laivų agentavimo, tačiau visais atvejais nebuvo didesnės kaip 10 proc. jų bendrųjų pajamų.

Dėl dalies pareiškėjų argumento, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudas, turėjo vadovautis Konkurencijos įstatymo 2011 m. gegužės 3 d. redakcija, kurio 42 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodyta, kad baudų skyrimas ir baudos dydžio nustatymas priklauso nuo prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertės, teismas iš dalies sutiko su atsakovo pozicija, kad jis negalėjo skaičiuoti baudų tik nuo laivų agentavimo pajamų, nes Aprašas, kuris numatė skaičiavimo tvarką, įsigaliojo tik 2012 m. sausio 27 d., tačiau nustatė, kad atsakovas į pajamų, gautų iš laivų agentavimo, dydį atsižvelgė mažindamas paskirtų baudų dydį.

Skundžiamas Nutarimas priimtas 2011 m. gruodžio 8 d., todėl duomenys apie ūkio subjektų pajamas 2011 metais objektyviai dar negalėjo būti pakankamai išsamūs ir galutiniai. Teismo vertinimu, Konkurencijos taryba baudų dydžius pareiškėjams skaičiavo pagrįstai remdamasi 2010 m. gautų pajamų duomenimis.

Dėl pareiškėjų prašymo taikyti lengvinantį jų padėtį Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 patvirtintą Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašą, nes, jų nuomone, skiriant pagal šį Aprašą baudas, jų padėtis lengvėtų ir baudos būtų mažesnės, pasisakė, kad pareiškėjai, kurie pateikė savo skaičiavimus pagal Apraše numatytas taisykles, neįvertino galimybės baudą skaičiuoti atsižvelgiant į Aprašo 14 ir 15 punktus, kurie baudą atskirais atvejais didintų. Taip pat pareiškėjai Aprašo 13 punktą taikė taip, kad bauda gali būti padidinta 15 proc., nors šis punktas numato galimybę padidinti baudą ir 25 proc. nuo pardavimo vertės. Dalis pareiškėjų neatsižvelgė į tai, kad pagal Aprašą pareiškėjų dalyvavimo pažeidime terminas didėtų puse metų, bei paskaičiavimuose nurodydami ir atsakomybę lengvinančias aplinkybes, kurios skundžiamajame nutarime nebuvo nustatytos.

Teismas įvertino, kad skaičiuojant baudas pagal šiuo metu galiojančią tvarką ir pritaikius Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 patvirtinto Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašo 14 ir 15 punktų nuostatas, bei Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies, nuostatą, kad bauda gali būti didinama iki 10 proc. bendrųjų ūkio subjektų pajamų, skirtinų baudų dydžiai pareiškėjams nebūtinai būtų mažesni už skundžiamajame nutarime nustatytų baudų dydžius ir galėtų siekti iki 10 proc. bendrųjų metinių pareiškėjų pajamų už 2010 metus. Atsižvelgiant į tai, kad Apraše nėra numatyti maksimalūs ir minimalūs dydžiai, kuriais bauda, siekiant atgrasymo, būtų didinama, taikant Aprašo nuostatas pareiškėjams baudos maksimaliai didėtų iki 10 proc. jų metinių bendrųjų pajamų ir galėtų būti didesnės nei skundžiamu nutarimu paskirtos baudos. Todėl teismas pasisakė, kad negalima padaryti išvados, jog naujos baudų skaičiavimo taikylės, numatytos Apraše, lengvintų dalies pareiškėjų atsakomybę, todėl prašymo perskaičiuoti baudas pagal pareiškėjų pateiktus paskaičiavimus, teismas netenkino.

Teismas pasisakė, kad nors Konkurencijos taryba, skirdama nuobaudas, turi pakankamai plačią diskreciją, tačiau tai nereiškia, kad ji šioje srityje gali veikti nevaržomai. Konkurencijos tarybą saisto tiek bendrieji teisės principai (pvz., proporcingumo, vienodo vertinimo), tiek specialiosios konkurencijos teisės ar bendrosios viešojo administravimo normos ir, remiantis LVAT administracinio teismo praktika, teismas turi įgaliojimus patikrinti, ar šių teisės reikalavimų Konkurencijos taryba laikėsi. Teismo nuomone, Konkurencijos taryba pakankamai aiškiai pagrindė ir nurodė kriterijus, kuriais remiantis buvo nustatytos pareiškėjams paskirtos baudos. Konkurencijos taryba, skirdama pinigines baudas už draudžiamą susitarimą, pajamas, susijusias su pažeidimu, tinkamai laikė ne pajamomis, gautomis tik iš laivų agentavimo, bet iš visų pareiškėjų metinių pajamų. Tokia Konkurencijos tarybos pasirinkta su pažeidimu susijusių pajamų samprata, teismo manymu, yra atitinkanti aukščiau paminėtų teisės aktų nuostatas. Konkurencijos taryba, nustatydamą baudos dydį už pažeidimo pavojingumą (5 proc. bendrųjų metinių pajamų 2010 m.), tinkamai atsižvelgė į tai, kad buvo sudarytas horizontalus susitarimas nustatyti laivų agentavimo paslaugų kainas, tokiais veiksmais pažeidžiant ne tik Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį, bet ir SEVS 101 straipsnio reikalavimus, teisingai įvertino tai, kad tokio pobūdžio pažeidimai yra vieni iš sunkiausių konkurencijos teisės pažeidimų. Teismas sutiko, kad bauda už pažeidimo pavojingumą galėjo sudaryti 5 proc. nagrinėjamų ūkio subjektų bendrųjų metinių pajamų 2010 m., kas laikytina protingu ir proporcingu baudos dydžiu.

Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad nėra pagrindo teigti, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudas pareiškėjams, padarė esminių pažeidimų, nulėmusių neteisėtą ar nepagrįstą baudų paskyrimą. Pripažinus, kad pareiškėjų draudžiami veiksmai sudarant konkurenciją ribojantį susitarimą yra įrodyti, teismas konstatavo, kad skiriant Nutarime baudas buvo tinkamai vadovautasi nutarimo priėmimo metu galiojančiais teisės aktais, buvo atsižvelgta į visus baudos skyrimui būtinus duomenis ir kriterijus, nustatytus teisės aktuose, buvo remtasi ESTT ir LVAT praktika skiriant ir vertinat baudas. Esant šioms aplinkybėms, teismas neturėjo pagrindo tenkinti pareiškėjų skundo dėl reikalavimų panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 rezoliucinės dalies 1 punktą, 2 punktą, 4 punktą.

Nepaisant to, teismas laikė, kad atsakovas nepakankamai įvertino kiekvieno pareiškėjo įtaką pažeidimo padarymui, nevisiškai atsižvelgė į skirtingą ūkio subjektų indėlį į draudžiamą susitarimo priėmimą ir įgyvendinimą. Be to, teismas pažymėjo, kad skundžiamo Nutarimo priėmimo metu galiojo Konkurencijos įstatymas (redakcija 2011 m. balandžio 21 d. įstatymo Nr. XI-1347), kuris įsigaliojo nuo 2011 m. gegužės 3 d., ir kurio 42 straipsnis numatė, kad baudų skyrimas ir dydžio nustatymas priklauso nuo ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų verte, todėl atsakovas į tai turėjo labiau atsižvelgti.

Teismas, remdamasis Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 ir 3 dalimis, sutiko su atsakovo pozicija, jog pareiškėjų atžvilgiu nėra nustatyta atsakomybė lengvinančių ar sunkinančių aplinkybių, tačiau, atsižvelgdamas į dalyvavimo pažeidime trukmę, į tai, kad taikyti laivų agentavimo daugeliu atveju buvo mažesni nei nustatyti draudžiamu susitarimu, į dalyvavimo priimant draudžiamą susitarimą aktyvumą, į valstybinių institucijų veiksmus, į laivų agentavimo

dalį visoje konkrečios bendrovės veikloje, į protingumo, proporcingumo ir lygiateisiškumo kriterijus, mažino kiekvienam pareiškėjui skundžiamajame nutarime paskirtą baudą.

Pirmosios instancijos teismas, mažindamas baudas pareiškėjams, taip pat pripažino, kad draudžiamas susitarimas truko 13 metų, jis buvo sudarytas svarbiame geografinėje rinkai Klaipėdos jūrų uoste veikiančių bendrovių, tačiau Konkurencijos taryba tik 2010 metais pradėjo tyrimą, kas rodo, kad atsakovas ilgą laiką tinkamai nereagavo į trunkantį pažeidimą strateginiame Lietuvai jūrų uoste. Nors Valstybinė konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnyba 1998 m. spalio 6 d. KLAKEJA ir LLMAA nurodė svarstyti klausimą dėl laivų agentavimo paslaugų minimalių tarifų panaikinimo, kaip prieštaraujančio įstatyminėms normoms bei Konkurencijos įstatymui, tačiau byloje nėra duomenų, kad ši tarnyba ar vėliau atsakovas ėmėsi kokių nors papildomų veiksmų užkertant draudžiamo susitarimo vykdymą. Teismas pažymėjo, kad nors tokie valstybinių institucijų veiksmai ir elgesys nesudarė pagrindo pareiškėjams manyti, kad jos nedalyvauja draudžiamajame susitarime, tačiau iš dalies sąlygojo šio draudžiamo susitarimo galiojimą ilgą laiką tarpą.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Amber Bay“, dydžio teismas pasisakė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2001 m., jo taikomi laivų agentavimo tarifai daugeliu atveju buvo mažesni, nors ir nežymiai, už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų. Paskirta bauda sumažintina 15 proc., galutinė sumažinta bauda yra 433 925 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Afalita“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima didelę dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais, tačiau pareiškėjas įstojo į LLMAA tik 2006 m. ir nedalyvavo susirinkimuose, kuriuose buvo nagrinėjami agentavimo tarifai ir Etikos kodekso nuostatų už tarifų nesilaikymą taikymas, jos taikomi agentavimo tarifai didžiąja dalimi buvo mažesni už rekomenduojamus. Paskirta bauda mažintina 10 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 38 160 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Arijus“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 1996 m., tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė jo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (0,3 proc.) bendrosiose pajamose. Teismo nuomone, atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Toks atsakovo vertinimas neatitinka šių principų, nes tie ūkio subjektai, kurių didelė veiklos dalis su pažeidimu nėra susijusi, yra baudžiami griežčiau nei tie, kurių pagrindinė veikla yra susijusi su pažeidimu, kurie galėjo gauti daugiausiai naudos iš pažeidimo. Teismas pažymėjo, kad pareiškėjo pažeidimo trukmė buvo 13 metų, jis dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir jiems neprieštaravo, būdamas LLMAA narys suteikė asociacijai didesnę svarbą, kas galėjo sąlygoti šios asociacijos sprendimų įgyvendinimą rinkoje teikiant laivų agentavimo paslaugas. Paskirta bauda mažintina 20 proc., galutinė sumažinta bauda yra 978 880 Lt.

Dėl baudos, paskirtos Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima didelę dalį pareiškėjo veikloje, pareiškėjas buvo KLAKEJA, nuo 1999 m. LLMAA narys, dalyvavo susirinkimuose, kuriuose buvo nagrinėjami agentavimo tarifai ir Etikos kodekso nuostatų už tarifų nesilaikymą taikymas ir tam neprieštaravo, tačiau jos taikomi agentavimo tarifai didžiąja dalimi buvo mažesni už rekomenduojamus. Paskirta bauda mažintina 10 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 45 450 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugas bendrovė aktyviai teikė tik iki 2009 m. lapkričio, jos agentavimo tarifai buvo didžiąja dalimi mažesni už rekomenduojamus. Pareiškėjas nebuvo aktyvus LLMAA posėdžių, kuriuose buvo sprendžiami klausimai dėl rekomenduojamų tarifų nustatymo ir Etikos kodekso nuostatų taikymo pažeidėjams, dalyvis. LLMAA narys buvo tik 6 metus. Paskirta bauda mažinintina 15 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 382 840 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Baltijos pervežimai“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Nors iš bylos

duomenų matyti, kad pareiškėjas KLAKEIJA, o vėliau ir LLMAA narys buvo nuo 1998 m., tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (0,44 proc.) bendrosiose pajamose, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Kai kurių kitų pareiškėjų laivų agentavimo paslaugos sudarė pagrindinę (beveik 100 proc.) įmonių veiklos dalį. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjo pažeidimo trukmė buvo 13 metų, jis aktyviai dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Būdamas LLMAA narys, suteikė asociacijai didesnę svarbą, kas galėjo sąlygoti šios asociacijos sprendimų įgyvendinimą rinkoje teikiant laivų agentavimo paslaugas. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 1 675 710 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Baltlanta“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2000 m., tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė mažą dalį (15,4 proc.) bendrosiose pajamose, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjo pažeidimo trukmė buvo 11 metų, jis aktyviai dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų Etikos kodekso priėmimo ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Būdamas LLMAA narys, jis suteikė asociacijai didesnę svarbą, kas galėjo sąlygoti šios asociacijos sprendimų įgyvendinimą rinkoje teikiant laivų agentavimo paslaugas. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 1 111 760 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Baltnautic Shiping Ltd.“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima labai mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (3,3 proc.) bendrosiose pajamose, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Pareiškėjas nedalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 188 000 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „BPA“, teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima labai mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (0,11 proc.) bendrosiose pajamose, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvaudavo ir pasisakydavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė šiuo sprendimu sumažinta bauda yra 257 360 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Fertimara“, dydžio, teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima didelę dalį pareiškėjo veikloje, pareiškėjas nuo 2004 m. yra LLMAA narys, dalyvavo susirinkimuose, kuriuose buvo svarstomas Etikos kodekso nuostatų už tarifų nesilaikymą taikymas. Teismas pažymėjo, kad bendrovės taikomi agentavimo tarifai didžiaja dalimi buvo didesni už rekomenduojamus. Paskirta bauda mažintina 10 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 124 560 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, dydžio teismas pasisakė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2001 m., jo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už

rekomenduojamus. Tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų, tačiau išreiškė valią laikytis LLMAA sprendimų. Paskirta bauda mažintina 15 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 59 160 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Green Terminal“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užėmė labai mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (2,0 proc.) bendrosiose pajamose, jo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Pareiškėjas nedalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 151 680 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Jungtinė ekspedicija“, dydžio teismas pasisakė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., jo taikomi laivų agentavimo tarifai daugeliu atveju buvo mažesni, nors ir nežymiai, už rekomenduojamus. Pareiškėjas nedalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų. Paskirta bauda mažintina 15 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 145 860 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Jūrtransa“, dydžio teismas pasisakė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 iki 2009 metų, jo taikomi laivų agentavimo tarifai daugeliu atveju buvo mažesni už rekomenduojamus. Paskirta bauda mažintina 15 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 23 375 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Jūrų agentūra Forsa“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užėmė labai mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė gan mažą dalį (9,2 proc.) bendrosiose pajamose, jo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Pareiškėjas aktyviai dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir Etikos kodekse numatytų drausminių nuobaudų taikymo, buvo LLMAA narys nuo 1999 m. ir per visą laikotarpį neprieštaravo nei rekomendacinių tarifų nustatymui bei Etikos kodeksų nuostatų priėmimui ir taikymui. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 257 280 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB Klaipėdos krovinių kompanija „Bega“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima labai nežymią dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo tik nuo 2008 m., jo laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (0,5 proc.) bendrosiose pajamose, jo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjas, būdamas LLMAA narys, suteikė asociacijai didesnę svarbą, kas galėjo sąlygoti šios asociacijos sprendimų įgyvendinimą rinkoje teikiant laivų agentavimo paslaugas. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 947 280 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Klaipėdos Translit“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima labai nežymią dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 1995 m., jo laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (3,8 proc.) bendrosiose pajamose, jo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Pareiškėjas aktyviai dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir Etikos kodekse

numatytų drausminių nuobaudų taikymo ir per visą laikotarpį neprieštaravo nei rekomendacinių tarifų nustatymui, nei Etikos kodeksų nuostatų priėmimui ir taikymui. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 120 720 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, dydžio teismas pasisakė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m. ir nedalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų. Paskirta bauda mažintina 15 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 205 615 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“, dydžio teismas pasisakė, kad Konkurencijos taryba atsižvelgė į tai, jog šios bendrovės sudaro vieną ekonominę vienetą. Teismas nurodė, kad šiuos pareiškėjus atsakovas tinkamai laikė solidariai atsakingus dėl jų dalyvavimo draudžiamajame susitarime, tačiau dalyvavimas draudžiamajame susitarime turėjo būti skaičiuojamas nuo UAB „Limarko jūrų agentūra“ įstojimo į LLMAA narius. Laivų agentavimo paslaugų teikimas užėmė labai neįdomią dalį šių pareiškėjų, kaip ekonominio vieneto, veikloje 2007-2010 metais. Pajamos iš agentavimo veiklos 2010 m. sudarė itin mažą dalį (3,7 proc.) bendrosiose pajamose, o taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į abiejų bendrovių 2010 m. pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Teismo posėdžio metu atsakovas prašė teismo sumažinti pareiškėjams baudą iki 599 000 Lt, nes nurodė, kad skaičiuojant padarė klaidą, vertindamas bendrovių dalyvavimo pažeidime trukmę – vietoje 13 m. reikėjo vertinti 12 m. Teismas UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ laikė atsakingas už pažeidimą sudarančius veiksmus tik nuo 2006 m. vasario 9 d., t. y. nuo dienos, kurią UAB „Limarko jūrų agentūra“ tapo LLMAA nare, todėl laikytina dalyvavimo pažeidime trukmė yra 5 metai, ir todėl, įvertinus šią aplinkybę, pajamų iš laivų agentavimo dydį bendrosiose pajamose bei kitas aplinkybes, kuriomis vadovavosi atsakovas, skaičiuodamas baudą, bauda pareiškėjams turėtų sudaryti 438 410 Lt, kuri mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 350 728 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Litma“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užėmė mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Nors iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas KLAKEJA, o vėliau ir LLMAA narys buvo visą pažeidimo laikotarpį, tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė mažą dalį (1,1 proc.) bendrosiose pajamose, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvavo KLAKEJA ir LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų Etikos kodekso priėmimo ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam neprieštaravo. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 414 880 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „MK Laivyba“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Nors iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo visą pažeidimo laikotarpį, tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė neįdomią dalį (0,4 proc.) bendrosiose pajamose, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo 2007-2010 metais buvo daugeliu atveju didesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų Etikos kodekso priėmimo ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam neprieštaravo. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė šiuo sprendimu sumažinta bauda yra 336 000 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Nordis Shipping Service“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užima didelę dalį pareiškėjo veikloje, pareiškėjas LLMAA narys tik nuo 2008 m., jo taikomi agentavimo tarifai didžiąja dalimi buvo mažesni už rekomenduojamus. Paskirta bauda mažintina 10 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 19 440 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Nurminen Maritime“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų skirtingiems užsakovams, išskyrus vieną atstovaujama kompaniją, kuriai teikiamos subagentavimo paslaugos, teikimas užima mažą dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., tačiau pajamų iš šios veiklos, nevertinant iš vieno užsakovo konteinerinės linijos subagentavimo gaunamų pajamų, 2010 m. pareiškėjas neturėjo. Per pažeidimo laikotarpį pareiškėjas iš viso agentavo tik 6 laivus, kurie nepriklausė užsakovui, su kuriuo buvo sudaryta subagentavimo sutartis. Kai kurių kitų pareiškėjų laivų agentavimo paslaugos sudarė pagrindinę įmonių veiklos dalį. Nors atsakovas skundžiamame nutarime nurodė, kad baudos dydis pareiškėjui buvo nustatomas atsižvelgiant į laivų agentavimo veiklą, kuri sudarė nežymią įmonių veiklos dalį, tačiau teismas laikė, kad atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 86 560 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, dydžio teismas pasisakė, kad pareiškėjas, nors ir turėjo teisę vykdyti laivų agentavimo paslaugas, tačiau nuo 2005 m. to nedarė. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, taip pat į tai, kad jis ilgą laiką nevykdė laivų agentavimo veiklos, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų Etikos kodekso priėmimo ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų, ir tam neprieštaravo bei buvo LLMAA nariu pakankamai ilgą laiką, per kurį nei karto nepareiškė savo prieštaravimų draudžiamam susitarimui. Paskirta bauda mažintina 25 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 260 475 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB Prekybos namai „Skelmė“, dydžio teismas pasisakė, kad laivų agentavimo paslaugų teikimas užėmė labai nežymią dalį pareiškėjo veikloje 2007-2010 metais. Nors iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas KLAKEIJA, o vėliau ir LLMAA narys buvo visą pažeidimo laikotarpį, tačiau laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamų iš šios veiklos 2010 m. pareiškėjas neturėjo, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Atsakovas nepakankamai atsižvelgė į pareiškėjo pajamas iš skirtingų veiklų, kas reikštų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimą. Tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvavo KLAKEIJA ir LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų, Etikos kodekso priėmimo ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų bei tam neprieštaravo. Paskirta bauda mažintina 20 proc. ir galutinė šiuo sprendimu sumažinta bauda yra 101 680 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Vakarų laivų agentai“, dydžio teismas pasisakė, kad teismo posėdžio metu atsakovas nurodė, jog skundžiamame nutarime blogai apskaičiavo pareiškėjui skirtingą baudą – nes pareiškėjo su pažeidimu susijusios pajamos sudarė daugiau kaip 56 proc. bendrųjų pajamų 2010 m., todėl pareiškėjui, pagal atsakovo naudojamą skaičiavimo metodą, bauda neturėjo būti mažinama 50 proc. Atsakovas teismo posėdžio metu nurodė, kad pareiškėjui bauda turėtų sudaryti 9,5 bendrųjų pajamų 2010 metais – 446 400 Lt. Iš UAB „Vakarų laivų agentai“ pateiktų duomenų matyti (konkurencijos byla t. 48, b. l. 48-51), kad bendrovės su pažeidimu susijusios pajamos sudarė 100 proc. bendrųjų pajamų 2010 metais ir pagal Konkurencijos tarybos skundžiamajame nutarime taikytą skaičiavimo metodiką pareiškėjui bauda galimai didėtų. Tačiau teismas pažymėjo, kad atsakovas neskundė Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 dalies, kurioje pateikta bauda pareiškėjui UAB „Vakarų laivų agentai“, o teismas pareiškėjui negali bloginti padėties, kuri nustatyta skundžiamajame Nutarime, todėl, teismo įsitikinimu, pareiškėjui UAB „Vakarų laivų agentai“ paliktina skundžiamajame Nutarime nustatyta bauda – 211 500 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Uosto vartai“, dydžio teismas pasisakė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2004 m., jo taikomi laivų agentavimo tarifai daugeliu atveju buvo mažesni arba didesni, nors ir nežymiai, už rekomenduojamus. Pareiškėjas nedalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų laivų agentavimo tarifų ir

atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant šių tarifų. Paskirta bauda mažintina 15 proc. ir galutinė šiuo sprendimu sumažinta bauda yra 62 135 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „Volfra-Klaipėda“, dydžio teismas pasisakė, kad bauda tinkamai apskaiciuota pagal turimus duomenis ir pagal tuo metu galiojančias teisės normas. Visgi teismas pripažino, kad pareiškėjas nebuvo aktyvus LLMAA posėdžių, kuriuose buvo sprendžiami klausimai dėl rekomenduojamų tarifų nustatymo ir Etikos kodekso nuostatų taikymo pažeidėjams, dalyvis, jo dalyvavimas pažeidime apsiribojo 5 metais, todėl paskirta bauda mažintina 5 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 42 655 Lt.

Dėl baudos, paskirtos UAB „WM H Muller & Co“, dydžio teisams pasisakė, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 1999 m., jo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus. Tačiau pareiškėjas aktyviai dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų. Paskirta bauda mažintina 15 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 90 525 Lt.

Dėl baudos, paskirtos LLMAA, dydžio teismas pasisakė, kad LLMAA, vienydama ir laivų agentavimo paslaugas teikiančius narius, viso pažeidimo metu netinkamai interpretavo galiojančius teisės aktus dėl tarifų nustatymo ir dėl drausminių nuobaudų už rekomenduojamų tarifų netaikymą galimumo, tačiau teismas iš dalies sutiko su pareiškėjo pozicija, kad rekomenduojami laivų agentavimo tarifai buvo priimti tuo metu, kai keitėsi ir buvo naikinamos teisės normos, reguliuojančios tokių tarifų nustatymą, tačiau visgi matyti, kad pažeidimas truko 13 metų ir per tą laikotarpį LLMAA nesiėmė veiksmų, kad nutrauktų draudžiamo susitarimo egzistavimą, todėl paskirta bauda mažintina 5 proc. ir galutinė sumažinta bauda yra 760 Lt.

III.

Pareiškėjai UAB „Amber Bay“, UAB „Afalita“, UAB „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos uždarnosios akcinės bendro UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Limarko“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Volfra – Klaipėda“, UAB „WM H.Muller & Co“, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacija ir atsakovas Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba padavė apeliacinius skundus

Pareiškėjai UAB „Afalita“, UAB „Arijus“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltnautic Shipping LTD“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Litma“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Uosto vartai“, UAB „WM H. Muller & Co“ apeliaciniuose skunduose nurodo, kad pirmosios instancijos teismas sprendime nepagrįstai atmetė pareiškėjų teismui pateiktus argumentus ir, priimdamas sprendimą, vadovavosi išimtinai Konkurencijos tarybos Nutarime nurodytais argumentais. To pagrindu pirmosios instancijos teismo sprendime, kaip ir Konkurencijos tarybos Nutarime, klaidingai įvertinti pareiškėjų veiksmai konkurencijos teisės požiūriu ir neteisingai taikytos Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio nuostatos, todėl pirmosios instancijos teismo sprendimas yra nepagrįstas ir turėtų būti panaikintas.

Mano, kad pareiškėjų veiksmai Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio prasme įvertinti neteisingai ir nepagrįstai pripažinta, kad pareiškėjai pažeidė minėto straipsnio reikalavimus. Teigia, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo nebuvo. Nesutinka su pirmosios instancijos teismo padarytomis išvadomis, kad:

a) ribojančių konkurenciją susitarimų neigiamas poveikis konkurencijai yra preziumuojamas. Susitarimas dėl tiesioginio ar netiesioginio kainų fiksavimo pats savaime riboja konkurenciją. Pažeidimo sudėčiai nustatyti reikia šių 2 elementų egzistavimo: 1) susitarimo tarp

ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo fakto; 2) susitarimo objekto – tiesioginio ar netiesioginio prekės (paslaugos) kainos nustatymo;

b) egzistavo susitarimas tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, t. y. buvo nustatytas susitarimo sudarymo faktas ir šio susitarimo objektas – minimalių laivų agentavimo tarifų kainos nustatymas, todėl atsakovas tinkamai nustatė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo buvimą.

c) sprendžiant, kad buvo draudžiamo susitarimo faktas, iš esmės remiamasi tuo, kad atskiri pareiškėjai dalyvaudavo KLAKEJA ir (ar) LLMAA posėdžiuose su rekomenduojamais tarifais susijusiais klausimais.

Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis savo esme ir tikslais atitinka SESV 101 straipsnio (anksčiau Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio) nuostatas, todėl aiškinant ir taikant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį, atsižvelgtina į SESV 101 straipsnio taikymo praktiką. Europos Sąjungos institucijos yra išaiškinusios, kad susitarimo pagal SESV 101 straipsnį pagrindą sudaro tikslaus ir vienodo ketinimo, atsiradusio bent tarp dviejų šalių, buvimas. Todėl, konstatuojant, kad ūkio subjektų veiksmai vertintini kaip draudžiamas susitarimas, turi būti nustatyta bent dviejų ūkio subjektų išreikšta bendra valia rinkoje elgtis tam tikru būdu. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad LLMAA ir jos narių sudarytas draudžiamas susitarimas buvo privalomas, su kuo pareiškėjai nesutinka. Teigia, kad LLMAA laivų agentų tarifai buvo tik rekomendaciniai, taip pažymėjo ir pirmosios instancijos teismas „brošiūroje“ nurodyti rekomendaciniai tarifai“, apie tai, kad tarifai rekomendaciniai buvo nurodyta ir publikacijose leidinyje „Verslo žinios“, kuriomis rėmėsi pirmosios instancijos teismas.

LLMAA nariai niekaip negalėjo būti išreiškę savo suderintos valios tokių rekomendacinių tarifų laikytis, be to, negalėjo būti ir draudžiamo susitarimo objekto, t. y. kainų fiksavimo, nesant privalomumo. Pareiškėjai savarankiškai priiminėdavo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų, vadinasi, susitarimo fakto, vadovaujantis Europos Sąjungos institucijų praktika analogiškose bylose, nebuvo. Tą patvirtina ir tai, kad, kaip konstatuota pirmosios instancijos teismo sprendime, tik kai kurių pareiškėjų tarifai tik keletą kartų atsitiktinai sutapo su LLMAA rekomenduotais, o kai kurių pareiškėjų tarifai apskritai nė karto nesutapo. Taigi privalomumo nebuvimas rekomenduojamų tarifų atžvilgiu šiuo atveju daro pirmosios instancijos teismo argumentus nepagrįstus, jog tarp ūkio subjektų egzistavo susitarimo objektas, net jei kai kurie pareiškėjai ir dalyvaudavo asociacijos susirinkimuose.

Pažymi, kad nei Konkurencijos taryba, nei pirmosios instancijos teismas faktiškai neįvertino LLMAA rekomendacinių tarifų atsiradimo priežasčių ir istorinio konteksto. Aptariamų tarifų tikslas buvo ne fiksuoti minimalias kainas (tarifus), o apibrėžti Klaipėdos jūrų uoste teikiamų laivų agentavimo paslaugų apimtį. Tokį poreikį nulėmė aplinkybė, kad istoriškai laivų agentavimo veikla užsiimančių bendrovių teikiamų paslaugų apimtis (sudėtis) Klaipėdos jūrų uoste labai skyrėsi, dėl ko kildavo nesusipratimų tarp laivų savininkų (valdytojų) ir laivų agentų. Dėl šių priežasčių asociacijos mastu buvo siekiama apibrėžti bent jau preliminarų standartą, kaip turėtų atrodyti pati laivų agentavimo paslauga. Tai turėjo padėti išvengti taip vadinamojo „Afrikos sindromo“ ir padėti išsaugoti Klaipėdos jūrų uosto konkurencingumą.

Pareiškėjų nuomone, Konkurencijos taryba nepagrįstai rėmėsi KOMAA byloje suformuluotomis teisės aiškinimo ir taikymo taisyklėmis šioje byloje, nepagrįstai pervertino pareiškėjų narystę asociacijoje, ją automatiškai prilygindama pareiškėjų dalyvavimui tariamame draudžiamame susitarime, dėl ko neteisingai įvertino pareiškėjų veiksmus Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio požiūriu. KOMAA byla nėra analogiška šiai nagrinėjamai bylai. KOMAA byloje Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pripažino, jog privalomąjį Lietuvos komunikacijos agentūrų asociacijos sprendimo pobūdį patvirtino tai, kad žodis „rekomendacija“ ar „rekomenduoja“ nė karto nebuvo vartojamas, o nagrinėjamu atveju LLMAA skelbė rekomenduojamus laivų agentavimo paslaugų tarifus.

Sisteminė ES institucijų praktikos analizė rodo, kad, vertinant susitarimus pagal SESV 101 straipsnį, priežiūros institucija privalo kiekvieną situaciją įvertinti atskirai. Konkurencijos taisyklės turi būti taikomos pagrįstai ir lanksčiai. Mano, kad šia pareiga turėjo vadovautis tiek Konkurencijos taryba,

ties pirmosios instancijos teismas atsakingai taikydami Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį. Pažymi, kad KOMAA bylos sprendime Lietuvos komunikacijos agentūrų asociacijos nariams nustatyta pareiga domėtis asociacijos veikla ir joje priimtais sprendimais, šiuos sprendimus vertinti, suprasti, o prireikus, viešai ir aiškiai nuo jų atsiriboti, nėra ir negali būti absoliuti. Pareigos suabsoliutinimas nulemtų, jog sankcija ūkio subjektui būtų taikoma iš esmės tik nustačius narystės asociacijoje faktą, tuo pažeidžiant nekaltumo prezumpciją, protingumo ir teisingumo principus.

Mini, jog Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsnio 1 dalyje asmenims laiduojama teisė laisvai vienytis į asociacijas. Aiškindamas šią konstitucinę nuostatą, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad asociacijų laisvė yra viena pagrindinių demokratinės valstybės piliečio teisių, viena iš pilietinio veikimo garantijų. Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris dirbtinai arba nepagrįstai suvaržytų susivienijimų steigimo laisvę ir veiklą, nes taip būtų pažeista konstitucinė vertybė – asociacijų laisvė. Reikalavimo asociacijos nariui atsiriboti nuo asociacijos priimtų sprendimų suabsoliutinimas, ignoruojant konkrečios situacijos aplinkybes, iš esmės paneigtų konstitucinę teisę laisvai vienytis į asociacijas, kadangi reikėtų, jog pats priklausymas asociacijai galėtų būti baudžiamas.

LLMAA rekomenduojamus minimalius agentavimo paslaugų tarifus pareiškėjai visada vertino tik kaip rekomendaciją, bet ne LLMAA nariams privalomą sprendimą, todėl nemanė esant reikalinga nuo šių tarifų viešai atsiriboti. Tai patvirtino ir tuometiniai vieši LLMAA atstovų pareiškimai. Pareiškėjai yra įsitikinę, kad nesilaikydami nustatytų rekomendacinių tarifų, savo veiksmais labai aiškiai parodo, jog nedalyvauja antikoncepciniuose veiksmuose, t. y. aiškiai atsiriboja nuo antikoncepcinių veiksmų. Ne visi pareiškėjai tuo pačiu metu tapo LLMAA nariais, todėl nėra jokio pagrindo teigti apie paties draudžiamo susitarimo egzistavimo faktą tarp visų pareiškėjų.

Pažymi, kad ir Konkurencijos taryba Nutarime, ir pirmosios instancijos teismas sprendime netinkamai įvertino pažeidimo konkurencijos teisėje įrodinėjimo naštos paskirstymą bei atsakomybės už viešosios teisės pažeidimus taikymo principus. Pirmiausia turėtų būti vadovojamasi palankiausio įstatymų aiškinimo atsakomybėn traukiamo asmens atžvilgiu (lot. *In dubio pro reo*) principu. LVAT pats pripažįsta, kad *in dubio pro reo* principas esant bet kokiems teisinio reglamentavimo neaiškumams galioja bei turi būti taikomas ir konkurencijos teisėje. Visos abejonės dėl pareiškėjų dalyvavimo draudžiamame susitarime turėjo būti aiškinamos pareiškėjų naudai.

Konkurencijos tarybos išvados Nutarime ir vėliau jas patvirtinęs pirmosios instancijos teismo sprendimas taip pat nėra nuoseklūs. Konkurencijos taryba iš esmės prieštarauja sau, iš vienos pusės, Nutarime teigdama, jog tarp LLMAA ir pareiškėjų yra sudarytas draudžiamas susitarimas pagal tikslą, tuo tarpu kitose Nutarimo vietose (pavyzdžiui, Nutarimo 89-91 punktai) įrodinėdama draudžiamo susitarimo poveikį.

Tiek Konkurencijos tarybos atliekamo tyrimo metu, tiek ir pirmosios instancijos teismo bylos nagrinėjimo metu nebuvo išsklaidytos abejonės, kokias kainas Konkurencijos taryba lygino su rekomenduojamais LLMAA tarifais – neaišku, ar lygintos kainos, nurodomos su pateikiamais pasiūlymais, ar galutinis rezultatas, t. y. jau galutinės kainos po derybų (kainos sąskaitose faktūrose). Pareiškėjų įsitikinimu, atsakymas į pastarąjį klausimą yra neišvengiamai būtinas, nes priešingu atveju paprasčiausiai nėra aišku, kas, anot Konkurencijos tarybos, atskleidžia tariamai padaryto pažeidimo esmę – pasiūlymuose nurodytos ar faktiškai su agentavimo paslaugas perkančiais asmenimis sutartos agentavimo paslaugų kainos.

Įrodinėjimo našta, įrodinėjant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimą, tenka Konkurencijos tarybai. ES institucijų praktikoje, kalbant apie SESV 101 straipsnio pažeidimo įrodymų vertinimą, yra ne kartą patvirtinta, kad konkurencijos priežiūros institucija turi pagrįsti nustatytus pažeidimus ir pateikti pakankamai įrodymų, teisiškai patvirtinančių pažeidimą sudarančias aplinkybes.

Esant bet kokioms abejonėms, sprendimas turi būti priimamas kaltinamųjų ūkio subjektų naudai. Kaip nurodo ES teismai, Komisija (o taip pat atitinkamai ir nacionalinės konkurencijos priežiūros institucijos) „turi pateikti pakankamai tikslus ir nuoseklius įrodymus, pagrindžiančius kaltinimus ūkio subjekto atžvilgiu, kad įtariamas pažeidimas buvo padarytas“.

Pareiškėjų nuomone, pirmosios instancijos teismas šiuo atveju negalėjo pripažinti, kad Konkurencijos taryba „pakankamai teisiškai įrodė nagrinėjamo pažeidimo egzistavimą, jei dėl šio klausimo jam dar išlieka abejonų, o ypač kai yra nagrinėjamas skundas dėl sprendimo, kuriuo paskiriama bauda, nagrinėjimo“.

Pažymi, kad aptarus, jog pareiškėjų veiksmuose nėra Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties, analogiškai nėra ir SESV 101 straipsnio pažeidimo sudėties, kadangi SESV 101 straipsnio pažeidimo sudėties elementai iš esmės analogiškai Konkurencijos įstatymo 5 straipsniui, tik papildomai taikomas reikalavimas, kad tokie veiksmai turi turėti galimybę daryti poveikį prekybai tarp valstybių narių. Detaliai šis argumentas yra aptartas pareiškėjų skunduose pirmosios instancijos teismui.

Mini, kad nuo ginčijamo pažeidimo pabaigos yra suėjęs įstatyme numatytas patraukimo atsakomybėn senaties terminas, kas sudaro savarankišką pagrindą skundžiamą pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikinti. Pirmosios instancijos teismo manymu, dėl pareiškėjų veiksmų, kuriais buvo padarytas draudžiamas susitarimas, trukmė nustatyta tinkamai, pareiškėjų tęstinis pažeidimas tęsėsi iki Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos 2011 m. rugpjūčio mėn. arba iki jų išstojimo iš LLMAA. Todėl, anot pirmosios instancijos teismo, Konkurencijos taryba tinkamai netaikė 2006 m. galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos. Su tokiomis išvadamis pareiškėjai nesutinka, mano, kad tyrimo metu surinkta pakankamai duomenų, leidžiančių daryti pagrįstą išvadą, kad ginčijamas pažeidimas (jeigu jis būtų padarytas) baigėsi vėliausiai 2006 metais, kadangi paskutinį kartą klausimas dėl LLMAA rekomendacijos nesilaikymo svarstytas LLMAA valdybos posėdyje 2006 m. balandžio 25 d. (Nutarimo 50 punktas). Pagal tariamo pažeidimo padarymo metu galiojusios Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 3 dalies redakciją (2007 m. spalio 25 d. redakcija) ūkio subjektai galėjo būti patraukti atsakomybėn už Konkurencijos įstatymo pažeidimus ne vėliau kaip per 3 (trejus) metus nuo pažeidimo įvykdymo dienos. Taigi pareiškėjai galėjo būti traukiami atsakomybėn už ginčijamą pažeidimą vėliausiai 2009 m. balandžio 25 d. ir vėliau sankcijos pareiškėjams nebegalėjo būti taikomos (Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 3 dalis). Be to, ir šiuo atveju turėtų būti vadovaujama *in dubio pro reo* principu sprendžiant dėl tariamo pažeidimo trukmės.

Pažeidimo trukmės skaičiavimas, jog jis tęsėsi iki 2011 m. rugpjūčio mėn., yra neteisėtas, kadangi neatitinka susiformavusios ES institucijų praktikos, kuria turėjo vadovautis Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas. Konkurencijos taryba, atlikusi tyrimą, turimais įrodymais kaip paskutinį agentavimo tarifų klausimo svarstymo epizodą galėjo pagrįsti tik 2006 m. balandžio 25 d. vykusį LLMAA valdybos posėdį, šis epizodas turėtų būti laikomas pareiškėjų veiksmų, kurie tariamai pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimus, pabaiga. Laikotarpis nuo 2006 m. balandžio 25 d. iki 2011 m. rugpjūčio mėn. (daugiau nei 5 metai), kai nebuvo nustatyta jokių agentavimo tarifų svarstymų LLMAA, yra paprasčiausiai per ilgas, kad galima būtų konstatuoti pažeidimo tęstinumą.

Vieninteliai Konkurencijos tarybos ir pirmosios instancijos teismo pateikiami įrodymai, tariamai patvirtinantys pažeidimo egzistavimą laikotarpiu tarp 2006 m. balandžio mėn. ir 2011 m. rugpjūčio mėn., yra 2003 m. Etikos kodekso nuostatų, numatančių pareigą LLMAA nariams netaikyti kainų, mažesnių nei LLMAA nustatyti rekomenduojami tarifai, galiojimas bei tarifų viešas skelbimas LLMAA interneto tinklalapyje po 2006 m. balandžio mėn., tačiau čia svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Etikos kodekse jokių nuostatų, kurios nustatytų privalomus tarifus ar pareigą jų laikytis, apskritai nėra.

Dar daugiau, vertinant Konkurencijos tarybos ir pirmosios instancijos teismo teiginį apie tai, kad tarifai buvo viešai skelbiami LLMAA interneto tinklalapyje, būtina pažymėti, kad nei Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo medžiagoje, nei pirmosios instancijos teismo administracinės bylos medžiagoje nėra nė vieno įrodymo, kuris atitinkamą teiginį galėtų patvirtinti. Nustačius šią aplinkybę dar bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teismo posėdžio metu, Konkurencijos tarybos buvo paprašyta ir pasiūlyta jai pateikti papildomus šio teiginio pagrįstumo įrodymus, tačiau to atsakovas nepadarė.

Kai yra abejonų dėl pareiškėjų dalyvavimo draudžiamame susitarime, šios abejonės turi būti aiškinamos pareiškėjų naudai. Net jeigu teismas manytų, kad pareiškėjų veiksmai pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį ir SESV 101 straipsnį, nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos

teismas privalėjo vadovautis *in dubio pro reo* principu sprenddamas dėl pažeidimo trukmės, kadangi to reikalauja konkurencijos teisės, kaip viešosios teisės šakos, prigimtis.

Dėl baudos skyrimo ir jos dydžio pažymi, kad tiek Konkurencijos taryba, tiek ir pirmosios instancijos teismas nepagrįstai apskaičiavo baudą pareiškėjams. Konkurencijos taryba baudą pareiškėjams skaičiavo nuo bendrųjų metinių pajamų 2010 m., o ne nuo pajamų, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su pareiškėjo pažeidimu. Pirmosios instancijos teismas sprendime taip pat nurodė, jog pagal tyrimo metu galiojusio Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus sprendžiant baudos dydžio klausimą kiekvieno pareiškėjo atžvilgiu, pirmiausiai nustatoma bendra procentinė baudos dydžio išraiška pagal pažeidimo pavojingumą ir trukmę visiems pareiškėjams. Pagal šio įstatymo 42 straipsnio 1 d. 3 ir 5 punktą bauda individualizuotina atsižvelgiant į ūkio subjekto atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, bei kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui, kai pažeidimą padaro keli ūkio subjektai.

Nuo 2011 m. gegužės 3 d. įsigaliojo Konkurencijos įstatymo pakeitimai, kuriais buvo papildyta Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalis, numatant, kad skiriamos ūkio subjektams baudos yra diferencijuojamos atsižvelgiant *anter alia* į „ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę“. Taigi šiais įstatymo pakeitimais yra patvirtinama tikroji įstatymų leidėjo valia, skiriant baudas, atsižvelgti į tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių pardavimų dalį. Be to, 2012 m. sausio 27 d. įsigaliojo Aprašas, kurio 4.1 punkte nurodyta, jog baudos bazinis dydis apskaičiuojamas remiantis ūkio subjekto tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių prekių pardavimų pajamomis. Aukščiau paminėtų teisės aktų pasikeitimo laiko kontekste svarbu tai, kad konkurencijos teisės, kaip viešosios teisės šakos, prigimtis lemia ir kito principo, *lex benignior retro agit*, reiškančio, kad įstatymai, panaikinantys veikos baudžiamumą ar sušvelninantys atsakomybę, turi grįžtamąją galią, taikymą nagrinėjamoje byloje. Nutarimo priėmimo metu jau galiojo 2011 m. gegužės 3 d. Konkurencijos įstatymo redakcija, kurios 42 straipsnio 1 dalies 6 punktas aiškiai numatė, kad baudų ūkio subjektams skyrimas ir dydžio nustatymas priklauso nuo ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertės. Skirdama pareiškėjams baudas, minėta Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostata Konkurencijos taryba nesivadovavo, nes, kaip pažymėjo savo atsiliepime, „naujas „Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašas“, reglamentuojantis, kokiais kriterijais vadovaujantis turėtų būti diferencijuojamos baudos pagal ūkio subjektų pajamas, susijusias su pažeidimu, įsigaliojo tik 2012 m. sausio 27 d.“. Toks Konkurencijos tarybos argumentas atmestinas kaip nepagrįstas. Detalios tvarkos dėl baudos dydžio nustatymo neparengimas negali sudaryti teisėto pagrindo Konkurencijos tarybai nesivadovauti Konkurencijos įstatymu tiesiogiai. Atsižvelgiant į tai, o taip pat vadovaujantis principu *lex benignior retro agit*, Konkurencijos taryba privalėjo skaičiuoti pareiškėjams skirtas baudas tik nuo pajamų, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu. Pirmosios instancijos teismas pareiškėjams sumažino Konkurencijos tarybos paskirtas baudas, pažymėdamas, kad ne visais atvejais baudos, apskaičiuotos pagal Baudų dydžio nustatymo tvarkos aprašo reikalavimus, būtų mažesnės nei apskaičiuotos Konkurencijos tarybos. Mano, kad bet koku atveju pareiškėjams turėtų būti skiriama mažesnė bauda – ar ji būtų nustatyta nuo visų bendrųjų pajamų, ar būtų nustatyta pagal Baudų dydžio nustatymo tvarkos aprašą, kadangi tik toks Konkurencijos įstatymo nuostatų taikymas savo esme atitiktų principo *lex benignior retro agit* reikalavimus.

Skiriamas baudas apskaičiuodama ne nuo su tariamai padarytu pažeidimu susijusių pajamų, faktiškai Konkurencijos taryba nukrypo nuo savo pačios, dar galiojant ankstesnės redakcijos Konkurencijos įstatymo nuostatomis, suformuotos praktikos.

Kai kuriems ūkio subjektams skundžiamu Nutarimu paskirtos baudos kelis ar net keliasdešimt kartų viršija jų pajamas iš laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos, todėl nėra ir negali būti laikomos proporcingomis (adekvačiomis) ginčijamam pažeidimui.

Toks baudų dydžių nustatymas negali būti laikomas tinkamu atsižvelgimu į su ginčijamu pažeidimu susijusias pajamas Konkurencijos įstatymo prasme. Be to, visiškai neaišku ir tai, kodėl Konkurencijos taryba išskyrė tik tris, o ne, pavyzdžiui, dešimt ūkio subjektų grupių baudų nustatymo tikslais. Išskirdama tik tris grupes, Konkurencijos taryba vienodai traktavo tiek tas įmones, kurių

pajamos iš laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos, pavyzdžiui, nesiekia net 1 proc. jų bendrosiose pajamose, tiek ir tas įmonės, kurių pajamos iš laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos sudaro, pavyzdžiui, beveik 10 proc. jų bendrosiose pajamose. Toks baudų nustatymas neatitinka teisingumo principo.

Konkurencijos taryba, skirdama pareiškėjams baudas, taip pat neanalizavo ir nevertino pareiškėjų individualių aplinkybių. Europos Sąjungos Teisingumo teismas yra nurodęs, kad nustatant baudų dydį, siekiant įvertinti pažeidimo sunkumą, turi būti atsižvelgiama į kiekvieno ūkio subjekto elgesį, dalyvio vaidmenį sukuriant kartelį ir pelną, kurį ūkio subjektai gavo iš kartelio. Europos Komisijos patvirtintų Gairių dėl baudų apskaičiavimo 29 punktas numato, kad įmonės vaidmens susitarime menkumas ir jo nevykdymas veikiant rinkoje pagal konkurencijos principus turėtų būti vertinami kaip švelninančios aplinkybės. Be to, pirmosios instancijos teismas savo sprendime nebuvo nuoseklus dėl baudų nustatymo. Pirmosios instancijos teismas baudų pareiškėjams nesumažino iš esmės, nors, pavyzdžiui, viename naujausių sprendimų taip vadinamoje „kelionių agentūrų“ byloje, baudos buvo mažinamos iš esmės.

Sprendime pirmosios instancijos teismas baudas pareiškėjams sumažino nuo 10 iki 20 procentų. Neaišku, kodėl pasirinktas būtent toks intervalas, kaip atitinkantis protingumo, proporcingumo, lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principus, o ne intervalas, pavyzdžiui nuo 20 iki 60 proc. ir pan. Baudos sumažinimą pirmosios instancijos teismas grindė ne konkrečiomis objektyviomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, priklausomai nuo to, kiek pajamų iš laivų agentavimo veiklos gavo konkretus ūkio subjektas (šis dydis skirtingiems ūkio subjektams varijuoja nuo 0,11 proc. iki 15,4 proc. bendrųjų pajamų). Visiems šiems ūkio subjektams bauda pirmosios instancijos teismo sumažinta po 20 proc. Manytina, kad ūkio subjektams, kurių pajamos iš agentavimo veiklos sudarė kuo mažesnę dalį, bauda turėjo būti dar labiau mažintina.

Pareiškėjai darė išvadą, kad Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas, paskirdami pareiškėjams baudas, pažeidė protingumo, teisingumo ir proporcingumo principus, todėl paskirtos piniginės sankcijos turi būti panaikintos arba sumažintos iš esmės.

Pirmosios instancijos teismas sprendime, remdamasis Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 ir 3 dalimis, sutiko su atsakovo Konkurencijos tarybos pozicija, jog pareiškėjų atžvilgiu nėra nustatyta atsakomybė lengvinančių ar sunkinančių aplinkybių. Tačiau, atsižvelgdamas į dalyvavimo pažeidime trukmę, į tai, kad taikyti laivų agentavimo tarifai daugeliu atvejų buvo mažesni nei nustatyti draudžiamu susitarimu, į dalyvavimo priimant draudžiamą susitarimą aktyvumą, į valstybinių institucijų veiksmus, į laivų agentavimo dalį visoje konkrečios bendrovės veikloje, į protingumo, proporcingumo ir lygiateisiškumo kriterijus, sumažino kiekvienam pareiškėjui skundžiamame Nutarime paskirtą baudą. Taigi pirmosios instancijos teismas valstybės valdžios institucijų veiksmų faktą panaudojo ne kaip lengvinančią aplinkybę, bet tiesiog kaip aplinkybę bendrai mažinant baudą pareiškėjams. Pareiškėjų nuomone, Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas netinkamai įvertino pareiškėjų atsakomybę lengvinančias aplinkybes ir padarė nepagrįstą išvadą, kad jų nebuvo.

Pažymėtina, kad Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtintas atsakomybė lengvinančių aplinkybių sąrašas. Viena iš atsakomybę lengvinančių aplinkybių yra laikoma tai, kad „<...> pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų“. Pareiškėjų nuomone, šioje byloje kaip aplinkybė, lengvinanti jų atsakomybę, turėtų būti vertinami valstybės institucijų veiksmai, kadangi nagrinėjamu atveju pareiškėjai ir kiti LLMAA nariai buvo suklaidinti Valstybinės konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnybos, kurios teises ir pareigas vėliau perėmė Konkurencijos taryba, elgesio, sudariusio prielaidas manyti, kad jų veiksmai nepažeidžia konkurencijos teisės normų. Kaip nurodyta pareiškėjų skunduose pirmosios instancijos teismui, Konkurencijos taryba dar 1998 metais domėjosi LLMAA rekomenduojamais minimaliais agentavimo paslaugų tarifais, tačiau Konkurencijos įstatymo pažeidimo nenustatė. Pareiškėjo įsitikinimu, Konkurencijos tarybos „tylėjimas“ ir neveikimas, trukęs 12 metų, negali būti protingai suprantamas kaip Konkurencijos tarybos tolesnis prieštaravimas rekomenduojamiems agentavimo paslaugų tarifams. Todėl yra visiškai nesuprantama, kodėl Konkurencijos taryba nedelsiant nesiėmė jokių veiksmų, o toleravo tariamą pažeidimą net 12 metų, kai pačios Konkurencijos tarybos vertinimu, „<...> tokie susitarimai yra vieni sunkiausių ir žalingiausių konkurencijos teisės pažeidimų <...>“

(Nutarimo 259 punktas). Jokių (objektyvių) tokio neveikimo priežasčių Konkurencijos taryba Nutarime nepateikia. Objektyvių neveikimo priežasčių atsakovas Konkurencijos taryba negalėjo nurodyti ir bylos nagrinėjimo teismo posėdyje metu, paprašyta atsakyti į šį klausimą pirmosios instancijos teismui. Atsižvelgiant į tai, kad Konkurencijos taryba daugelį metų nesiėmė veiksmų galimam pažeidimui iširti, nors galėjo ir privalėjo tai padaryti, pareiškėjai neturėjo pagrindo manyti, kad būdami LLMAA nariai, gali pažeisti konkurencijos taisyklių reikalavimus. Net ir tuo atveju, jei baudos skyrimas pareiškėjams nepažeistų pagrįstų ir teisėtų lūkesčių bei teisinio tikrumo apsaugos principų, aukščiau nurodytos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad pačios Konkurencijos tarybos elgesys suklaidino ūkio subjektus dėl jų veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimams. Todėl Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas turėjo šią aplinkybę laikyti pareiškėjų atsakomybę lengvinančia aplinkybe ir atitinkamai sumažinti pareiškėjams skirtas sankcijas.

Taip pat pareiškėjai palaiko ir visus kitus pirmosios instancijos teismui teiktuose savo skunduose nurodytus nesutikimo su Konkurencijos tarybos Nutarimu argumentus.

Be to, pareiškėjai prašo administracinę bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Prašymą motyvuoja tuo, kad byloje dalyvauja per 30 asmenų, o bylos faktinės aplinkybės yra itin sudėtingos. Atsižvelgiant į tai, tiek teismui, tiek byloje dalyvaujantiems asmenims būtų naudinga bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka, kadangi tik tokiu būdu būtų objektyviai ir visapusiškai įsigilinta į visas reikšmingas nagrinėjamos bylos aplinkybes. Tuo labiau, kad kai kurios su byla susijusios faktinės aplinkybės, pavyzdžiui, tarifų atsiradimo istorinės priežastys ir jų taikymo kontekstas pirmosios instancijos teismo nebuvo įvertintos. Be to, nagrinėjamoje administracinėje byloje keliami sudėtingi konkurencijos teisės ir Europos Sąjungos teisės klausimai, kurių tinkamas taikymas yra tiesiogiai susijęs su teisingu ginčui aktualių faktinių aplinkybių įvertinimu.

Pareiškėjas **UAB „Jungtinė ekspedicija“** apeliaciniu skundu (t. 101, b. l. 1-11) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – visiškai tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas, sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktas ta apimtimi, kiek yra susijęs su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Jungtinė ekspedicija“ – 171 600 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Nurodo, kad tyrimo metu Konkurencijos taryba ir bylos nagrinėjimo metu pirmosios instancijos teismas nenustatė jokių faktinių aplinkybių, leidžiančių daryti pagrįstą išvadą, kad pareiškėjas išreiškė bendrą valią su kitais LLMAA nariais taikyti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus. Byloje nėra duomenų, pakankamų pripažinti, kad pareiškėjas kėlė klausimą dėl minimalių tarifų nustatymo ar jų pakeitimo LLMAA organų susirinkimuose ar posėdžiuose, kad pareiškėjas kreipėsi į LLMAA dėl kitų jos narių taikomų tarifų neatitikimo rekomenduotiesiems, ar kad pareiškėjas vadovavosi LLMAA rekomenduotais tarifais savo veikloje. Priešingai, byloje nustatytos aplinkybės rodo, kad pareiškėjas neturėjo ir negalėjo turėti jokio ekonominio suinteresuotumo sudaryti jiems inkriminuojamą susitarimą. Pareiškėjas niekada rekomenduojamų tarifų netaikė.

Be to, Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas pirmiausiai turėjo nustatyti, ar pareiškėjas veikia laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir yra konkurentas kitiems ūkio subjektams. Pareiškėjas teikė agentavimo paslaugas iš esmės tik susijusiems ūkio subjektams, todėl pareiškėjas taip pat neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams. Ūkio subjektai, esantys LLMAA nariais, tačiau neteikiantys laivų agentavimo paslaugų rinkoje, nepriklausomai nuo to, ar turi pažymėjimus atitinkamai veiklai vykdyti ar ne, negali būti laikomi konkurentais kitiems laivų agentavimo paslaugų rinkoje veikiantiems ūkio subjektams ir jiems netaikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis. Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 9 punktą paaiškina, kad konkurentai yra ūkio subjektai, kurie toje pačioje atitinkamoje rinkoje susiduria arba gali susidurti su tarpusavio konkurencija. O Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse yra įtvirtinta, kad išvardyti susitarimai yra visais atvejais laikomi ribojančiais konkurenciją, kai yra sudaryti konkurentų.

Kaip matyti iš Konkurencijos tarybos Nutarimo, Konkurencijos taryba pripažino, kad būtina sąlyga Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimui nustatyti nagrinėjamu atveju yra konkuravimo santykis su kitais LLMAA nariais. Konkurencijos taryba nurodė, pavyzdžiui, kad AB „DFDS SEAVVAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“, nors ir turėjo laivų agentavimo paslaugoms teikti reikalingą atestatą (pažymėjimą), tačiau šių paslaugų neteikė rinkoje, aptarnaudamos išimtinai tik savo motininių bendrovių laivus, todėl šios bendrovės taip pat nelaikytinos kitų LLMAA narių konkurentėmis nagrinėjamo konkurencijos taisyklių pažeidimo kontekste ir tolesnis jų veiksmų vertinimas šiame nutarime taip pat nėra atliekamas“. Šių bendrovių atžvilgiu Konkurencijos taryba nesant pažeidimo sudėties tyrimą nutraukė.

Pareiškėjo atveju taip pat yra taikytina ši aplinkybė, kadangi didžiąją dalį laivų agentavimo paslaugų taip pat teikia susijusiems ūkio subjektams. Pareiškėjo akcininkai yra šios bendrovės: AB „L. A. Group“, UAB „Arvi“ ir Ko akcininkai (fiziniai asmenys), UAB „MK LAIVYBA“ savininkas fizinis asmuo. Kadangi pareiškėjas iš UAB „MK LAIVYBA“ užsakymų ekspedijuoti krovinius ar agentuoti laivus nėra gavęs, nes pareiškėjas ir UAB „MK LAIVYBA“ yra konkuruojančios bendrovės, pareiškėjas savo klientus skirsto į tokias grupes: (i) AB „L. A. Group“ klientai; (ii) UAB „Arvi“ ir ko klientai; (iii) UAB „Jungtinė ekspedicija“ savarankiškai rasti klientai. AB „L. A. Group“ laivai toliau gali būti skirstomi į AB „L. A. Group“ ir UAB „MESTILLA“ laivus, kadangi daugiau nei pusė UAB „MESTILLA“ akcijų priklauso AB „L. A. Group“ akcininkams.

Iš pareiškėjo agentuotų laivų laikotarpiu nuo veiklos pradžios (2004 metų) iki 2011 metų matyti, kad nesusijusių ūkio subjektų agentuotų laivų dalis, lyginant ją su aukščiau nurodytų susijusių subjektų laivų dalimi, yra tikrai mažareikšmė. Atsižvelgiant į šią aplinkybę, pareiškėjas neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams. Pareiškėjo pagrindinė vykdoma veikla nėra susijusi su laivų agentavimo veikla, pareiškėjo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje Klaipėdos jūrų uoste yra tikrai mažareikšmis, dėl ko pareiškėjas negali būti laikomas nei realiu, nei potencialiu konkurentu kitiems rinkos dalyviams ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negalėjo būti taikomas pareiškėjo veiksmams vertinti.

Šias aplinkybes patvirtina tai, kad pareiškėjas pajamas generuoja iš kitos, ne laivų agentavimo veiklos. Pareiškėjo gautos bendros pajamos 2010 m. sudarė 4 037 459,02 Lt. Pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė mažareikšmę pajamų dalį, t. y. tik 580 900,35 Lt arba 14,30 proc. bendrųjų pajamų. Taigi didžiąją pareiškėjo pajamų dalį sudarė pajamos iš pagrindinės pareiškėjo veiklos, kuri nėra susijusi su laivų agentavimo paslaugomis.

Pareiškėjui buvo žinoma, kad LLMAA savo interneto tinklalapyje yra patalpiniusi rekomenduojamus agentavimo įkainius. LLMAA pareiškėjo įstojimo į asociaciją metu informavo, kad egzistuoja rekomendacinio pobūdžio įkainiai, skirti kaip informacija laivų savininkams apie agentavimo paslaugų kainas. Tačiau LLMAA neliepė ir jokių būdų nedavė suprasti, kad pareiškėjas privalo jų griežtai laikytis. Priešingai, komisijos, kuri buvo apsilankiusi pareiškėjo patalpose ir vertino, ar pareiškėjas yra pasiruošęs teikti agentavimo paslaugas, buvo pabrėžta, kad nurodytų rekomenduojamų tarifų pareiškėjas neprivalo laikytis. Įkainius už agentavimo paslaugas pareiškėjo įgaliotas darbuotojas susiderėdavo savarankiškai. Pareiškėjas niekada nebuvo gavęs pastabos ar perspėjimo iš LLMAA ar jos Valdybos, kad pareiškėjas savarankiškai derasi su laivų savininkais dėl agentavimo paslaugos įkainio.

Rekomenduojamų agentavimo tarifų dydžio klausimas, kaip pareiškėjas sužinojo iš Konkurencijos tarybos tyrimo išvadų, buvo nagrinėjamas iki pareiškėjui įstojant į LLMAA 2004 m. spalio mėn. Nuo šio laikotarpio iki šių dienų, pareiškėjo žiniomis, nė viename visuotiniame narių susirinkime nebuvo nagrinėjamas agentinių tarifų klausimas.

LLMAA rekomendaciniai tarifai pareiškėjo ir būdavo ir yra suprantami kaip rekomendaciniai, o ne privalomi. Pareiškėjas agentuodamas laivus taikydavo savo individualią kainodarą, pagal kurią, priklausomai nuo numatomų darbų apimties, taikydavo kartais didesnius už rekomenduojamus, kartais mažesnius tarifus, kai susidurdavo su laivų savininkais, taikančiais savo apmokėjimo agentams standartus ir sąlygas. Šią tendenciją pareiškėjas suprato tik Konkurencijos tarybos tyrimo metu pareikalautų sąskaitų analizės pasekoje. Būdavo atvejų, kai pareiškėjas taikydavo ženkliai mažesnius agentavimo tarifus, kartais taikydavo panašius ar atitinkančius rekomendacinius tarifus. Pareiškėjas nė karto nėra sulaukęs pastabų ar kritikos iš LLMAA, kad pareiškėjas agentavo pigiau nei nurodyta rekomendaciniuose tarifuose.

Pareiškėjo atveju taip pat turėjo būti taikytina Konkurencijos tarybos AB „DFDS SEAVVAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu įvertinta aplinkybė, kadangi didžiąją dalį laivų agentavimo paslaugų pareiškėjas taip pat teikia susijusiems ūkio subjektams. Taigi į už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimą nubaustų ūkio subjektų, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, sąrašą pareiškėjas pateko per klaidą. Todėl, pareiškėjo įsitikinimu, pirmosios instancijos teismas turėjo konstatuoti, kad pareiškėjo veiksams vertinti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis neturėjo būti taikomas ir panaikinti pareiškėjui Konkurencijos tarybos taikytas sankcijas.

Be to, nurodė, kad Konkurencijos taryba išsamiai neanalizavo pareiškėjo vaidmens. Tyrimo metu nustatyta, kad rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų priėmimo 1998 metais organizatorė ir iniciatorė buvo KLAKEIJA. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad tarifų peržiūrėjimo klausimą 1999-2000 m. kėlė tik tuometinis LLMAA prezidentas (Pranešimo apie atliktą tyrimą 135 punktas). Tuo tarpu pareiškėjas buvo pasyvus Asociacijos dalyvis, kuris jokiais veiksmais neprisidėjo prie rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų nustatymo (aktyviai nedalyvavo svarstant klausimus dėl minimalių tarifų nustatymo ar pakeitimo atitinkamuose LLMAA susirinkimuose ar posėdžiuose, nesikreipė į LLMAA dėl kitų narių taikomų tarifų neatitikimo rekomenduojamiems, nesivadovavo LLMAA rekomenduotais tarifais savo veikloje). Dar daugiau, pareiškėjas LLMAA nariu apskritai tapo tik 2004 metais ir jokių ryšių su buvusia KLAKEIJA asociacija neturėjo bei informacija apie 1998-2004 m. galimai KLAKEIJA / LLMAA priimtus sprendimus nedisponavo ir objektyviai disponuoti negalėjo. Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas UAB „Afalita“ apeliaciniu skundu (t. 102, b. l. 61-70) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – visiškai tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė: pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktas ta apimtimi, kiek yra susijęs su Pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Afalita“ – 42 400 Lt; įpareigoti pareiškėją per

5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Apeliaciniame skunde taip pat nurodo, kad pareiškėjas nebuvo sudaręs draudžiamo susitarimo, ką patvirtina ir aplinkybė, jog pareiškėjo vaidmuo, nepaisant to, kad pareiškėjas yra LLMAA narys, nagrinėjamu atveju rinkoje buvo mažareikšmis, todėl Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negali būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti.

Remiantis oficialiais statistiniais Klaipėdos uosto duomenimis, toliau pateikiami duomenys apie atplaukusių laivų skaičių 2004 – 2010 m. bei mažareikšmę pareiškėjo bendrovės dalis, 2004 – 2010 metais užimtą laivų agentavimo paslaugų rinkoje, buvo mažareikšmė (2006 m. – 0,34%, 2007 m. – 0,18%, 2008 m. – 0,48%, 2009 m. – 0,62%, 2010 m. – 0,98% rinkos).

Pareiškėjo narystė asociacijoje LLMAA yra tik formalumas, nes pareiškėjas niekada nėra buvęs LLMAA valdymo organų nariu, nėra nė karto aktyviais veiksmais prisidėjęs prie LLMAA veiklos.

Dėl mažareikšmio pareiškėjo rinkoje vaidmens nėra jokio pagrindo teigti, jog pareiškėjas būtų galėjęs turėti nors kokį ketinimą ar suinteresuotumą sudaryti draudžiamą susitarimą su LLMAA ir kitais jos nariais. Atsižvelgiant į tai, mano, kad Konkurencijos taryba klaidingai nustatė faktą, kad pareiškėjas kartu su kitais ūkio subjektais dalyvavo rinkoje ir sudarė draudžiamą susitarimą. Todėl, mano, kad Konkurencijos taryba neįsigilino į bylą ir Nutarimą priėmė skubotai.

Pareiškėjas **UAB „Arijus“** apeliaciniu skundu (t. 102, b. l. 90-100) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – visiškai tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktas ta apimtimi, kiek yra susijęs su Pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Arijus“ – 1 223 600 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Apeliaciniame skunde taip pat nurodo, kad pareiškėjas taiko visiškai kitokią tarifų skaičiavimo metodiką negu LLMAA. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad LLMAA rekomenduoto minimalaus agentavimo tarifo dydis buvo susietas su laivo bendru tonažu, o pareiškėjo agentavimo įkainiai nesiejami su laivo bendru tonažu. Pavyzdžiui, pareiškėjo taikomas fiksuotas agentavimo paslaugų įkainis visiems užsakovo Unifeeder laivams yra lygus 300 eurų, o fiksuotas įkainis visiems užsakovo Sea Connect laivams yra lygus 400 eurų, neatsižvelgiant į laivo bendrą tonažą.

Agentavimo veikla sudaro visiškai nereikšmingą dalį (vos 0,3 proc. visų pareiškėjo gaunamų pajamų) bendroje pareiškėjo veikloje. Pagrindinė pareiškėjo veikla yra krovinių ekspedijavimas ir jų vežimas sausumos, jūrų, geležinkelio transportu, todėl pajamas pareiškėjui generuoja būtent ši veikla. Todėl šios aplinkybės nesudaro jokio pagrindo teigti, jog pareiškėjas būtų galėjęs turėti nors kokį ketinimą ar suinteresuotumą sudaryti draudžiamą susitarimą su

LLMAA ir kitais jos nariais. Mano, kad Konkurencijos taryba klaidingai nustatė faktą, kad pareiškėjas kartu su kitais ūkio subjektais dalyvavo rinkoje ir sudarė draudžiamą susitarimą.

Net ir tuo atveju, jei visos aukščiau nurodytos aplinkybės būtų pripažintos nepagrįstomis, byla dėl minimalių agentavimo tarifų (kainų nustatymo) pareiškėjo atžvilgiu turi būti nutraukta, nesant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo sudėties, kadangi pareiškėjas neteikė agentavimo paslaugų rinkoje, aptarnaudamas išimtinai tik savo grupės ar išimtinių užsakovų (principalų) laivus, t. y. pareiškėjas nelaikytinas kitų LLMAA narių konkurentu.

Pareiškėjo manymu, ūkio subjektai, esantys LLMAA nariais, tačiau neteikiantys laivų agentavimo paslaugų rinkoje, nepriklausomai nuo to, ar turi pažymėjimus atitinkamai veiklai vykdyti ar ne, negali būti laikomi konkurentais kitiems laivų agentavimo paslaugų rinkoje veikiantiems ūkio subjektams ir jiems netaikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis.

Iki 2007 m. pareiškėjas teikė laivų agentavimo paslaugas tik UAB „Containerships“ (pavadinimas nuo 2004 m. spalio 11 d. iki 2007 m. vasario 23 d. – UAB „Kuršių linija“, pavadinimas nuo 1997 m. balandžio 23 d. iki 2004 m. spalio 11 d. – UAB „Arijus ir partneriai“, nuo 1996 m. iki 2001 m. liepos 20 d. tai buvo UAB „Kuršių linija“ operatorius Lithuanian Maritime Limited) (toliau – Kuršių linija) ir UAB „Kontransa“ (toliau – Kontransa)

Pareiškėjas priklauso fiziniam asmeniui D. R.. 2001 - 2006 metais tam pačiam fiziniam asmeniui, D. R., ar su ja susijusiems asmenims priklausė ir užsakovas Kuršių linija. Likusiu šalių bendradarbiavimo laikotarpiu pareiškėją ir Kuršių liniją siejo išimtiniai laivų agentavimo paslaugų teikimo santykiai. Kuršių linijos laivus pareiškėjas agentavo iki 2007 m. rugsėjo mėn., pareiškėjas buvo įsipareigojęs paskyrimo laikotarpiu be išankstinio Kuršių linijos sutikimo nebūti kitų konkuruojančių laivybos kompanijų atstovu. Kitą įmonę, Kontransa, irgi priklauso D. R.. Ši įmonė buvo įkurta specialiai laivybos linijai Singapūro kompanijai APL Co. Pte Ltd (toliau – APL), Kontransa laivų agentavimą pavesdavo pareiškėjui, kuris APL laivus agentavo iki 2006 m. Jokių kitų laivų pareiškėjas neagentavo išskyrus du atsitiktinius laivus, kas jokiū būdu nesudaro pagrindo konstatuoti, kad pareiškėjas konkuravo su kitais ūkio subjektais. Po 2007 m. pareiškėjas laivų agentavimo veikla neužsėmė visiškai, agentavimo veiklą atnaujino tik 2010 m. sausio mėn., sudaręs sutartį su Unifeeder A/S, o vėliau sutartį su UAB „Sea Connect“, kitų laivų pareiškėjas neagentuoja.

Pirmosios instancijos teismas buvimą vienu ekonominiu vienetu siejo tik su priklausymu tai pačiai įmonių grupei, o pareiškėjo įsitikinimu priklausymas vienam ekonominiam vienetui galimas ir kitais, sutartiniais pagrindais. Tokį požiūrį pripažino ir pati Konkurencijos taryba savo praktikoje.

Taigi pareiškėjas nebuvo konkurentas kitiems LLMAA nariams, pareiškėjo situacija yra analogiška AB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“, kurių atžvilgiu byla nutraukta.

Pareiškėjas buvo pasyvus LLMAA dalyvis, kuris jokiais veiksmais neprisidėjo prie rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų nustatymo (aktyviai nedalyvavo svarstant klausimus dėl minimalių tarifų nustatymo ar pakeitimo atitinkamuose LLMAA susirinkimuose ar posėdžiuose, nesikreipė į LLMAA dėl kitų narių taikomų tarifų neatitikimo rekomenduojamiems, nesivadovavo LLMAA rekomenduotais tarifais savo veikloje). Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas UAB „Baltijos pervežimai“ apeliaciniu skundu (t. 101, b. l. 90-101) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – visiškai tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas,

pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ta apimtimi, kiek yra susijęs su Pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ta apimti, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Baltijos pervežimai“ – 1 861 900 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad neturėjo ir negalėjo turėti jokio ekonominio suinteresuotumo sudaryti su kitais pareiškėjais jiems inkriminuojamą susitarimą, dar daugiau pats pareiškėjas yra tas asmuo, kuris net keletą kartų viešai ir nedviprasmiškai atsiribojo nuo LLMAA rekomenduojamų tarifų taikymo.

Siekiant įrodyti, kad pareiškėjo veiksams yra taikomas Konkurencijos įstatymo straipsnio 1 dalies konkurenciją ribojančių susitarimų draudimas, Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas pirmiausiai turėjo nustatyti, ar pareiškėjas veikia laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir yra konkurentas kitiems ūkio subjektams.

Pareiškėjo vaidmuo, nepaisant to, kad yra LLMAA narys, nagrinėjamoje rinkoje yra mažareikšmis, kadangi pagrindinė pareiškėjo veikla yra nesusijusi su laivų agentavimo veikla; pareiškėjas teikė agentavimo paslaugas patronuojančioms bendrovėms; todėl pareiškėjas neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis neturėtų būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti.

Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad jo atveju, kaip ir AB „DFDS SEAVVAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atveju, taip pat turėjo būti taikyta aplinkybė, kad pareiškėjas nelaikytinas konkurentu rinkoje, nes pareiškėjas visais veiklos metais teikė agentavimo paslaugas išskirtinai savo ekspedijuojamiems ir frachtuotojų nominuotiems laivams, nes pagrindinė pareiškėjo veikla yra krovinių ekspedijavimas bei papildomai su ekspedijavimu susijusi laikinai įvežtų į Lietuvą prekių perdirbimo organizavimo veikla, todėl atskiru savarankišku veiklos segmentu rinkoje pareiškėjas neveikė kaip laivų agentas ir negali būti laikomas konkuruojančiu su kitais LLMAA nariais ar ne nariais. UAB „Baltijos pervežimai“ taip pat dirba išskirtinai su „patronuojančiom“ įmonėm. Tam tikru laikotarpiu UAB „MSC Vilnius“ laivus agentavo pareiškėjas ir dabartiniai UAB „MSC Vilnius“ „patronai“ per savo antrinę įmonę buvo pareiškėjo „patronais“. Ši aplinkybė parodo, kad paminėtos bendrovės, kai yra išskirtiniai santykiai dėl tam tikro verslo modelio tampa „motinomis“ ir/ar „patronais“ ir/ar „principalais“, t. y. klientu/užsakovu/principalu, o agentuojanti bendrovė, kaip AB „DFDS SEAVVAYS“ ar UAB „MSC Vilnius“ ar UAB „Baltijos pervežimai“ tampa paslaugos teikėju, t. y. „patronuojamu“ ūkio subjektu, nesvarbu kokiais steigėju, akcininku ar trečiųjų asmenų santykiais susijusių įmonių teikiamų aptarnauti/agentuoti laivų agentu. Nėjimas į atvirą rinką, o tik laivų, vykdančių srautinių krovinių gabenimą, agentinis aptarnavimas apibrėžia tiek pareiškėjo, tiek minimų bendrovių marketingo specifiką. Pareiškėjas, kaip ir bet kuri kita, licenciją agentavimui turinti bendrovė, gali agentuoti bet kokio tipo laivus. Lygiai taip pat, kaip tai gali daryti ir minėtos AB „DFDS SEAVVAYS“ ar UAB „MSC Vilnius“. Tačiau minimų bendrovių pagal patvirtintą savininkų verslo modelį veikla yra skirta agentuoti „patronuojančių“ įmonių laivus. Pareiškėjo verslo modelis – ekspedijuoti ir agentuoti „pareiškėjo patronuojamo srauto/frachtuotojų laivus“, nesiūlant agentavimo paslaugos rinkai, jei pareiškėjas negali kontroliuoti „savo krovinių srauto“. Tačiau Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į šias aplinkybes ir pareiškėjui skyrė sankcijas, nors kitų bendrovių AB „DFDS SEAVVAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu Konkurencijos taryba tyrimą nutraukė esant vienodoms aplinkybėms, Konkurencijos taryba taikė skirtingas vertinimo taisykles, kas yra nesuderinama su nediskriminavimo ir lygybės prieš įstatymą principais.

Pareiškėjo pajamų struktūra taip pat patvirtina, kad pareiškėjas pajamas generuoja iš kitos, ne laivų agentavimo veiklos, todėl pareiškėjas negali būti laikomas konkurentu kitiems laivų agentavimo paslaugų rinkos dalyviams. Pareiškėjo gautos bendros pajamos 2010 m. sudarė 80 953 264 Lt. Tik mažąją šių pajamų dalį – 358 000 Lt arba 0,44 proc. visų pajamų sudarė pajamos, gautos iš laivų agentavimo veiklos, kuri yra susijusi su tariamu pažeidimu.

Pareiškėjas aptarnaudavo vidutiniškai 85 laivus per metus, taigi pareiškėjo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje yra tikrai mažareikšmis ir pareiškėjas negali būti laikomas realiu konkurentu kitiems rinkos žaidėjams dėl pasirinkto verslo modelio. Remiantis oficialiais statistiniais Klaipėdos uosto duomenimis apie atplaukusių laivų skaičių 2004 – 2010 metais pareiškėjo dalis konkrečiais metais užimta laivų agentavimo paslaugų rinkoje yra mažareikšmė.

Konkurencijos taryba turėjo tyrimą dėl pareiškėjo veiksmų nutraukti nesant pažeidimo sudėties, o pirmosios instancijos teismas turėjo konstatuoti, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis neturėtų būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti bei panaikinti Konkurencijos tarybos pareiškėjui taikytas sankcijos. Taigi į už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimą nubaustų ūkio subjektų sąrašą pareiškėjas pateko per klaidą.

Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas neįvertino fakto, kad pareiškėjas buvo net tris kartus pareiškęs savo poziciją dėl savarankiškos kainodaros taikymo ir rekomenduojamu LLMAA tarifu netaikymo.

Tai kad, pareiškėjas buvo pareiškęs savo poziciją dėl savarankiškos kainodaros ir rekomenduojamų LLMAA tarifų netaikymo, patvirtina: (i) pareiškėjo 2000 m. balandžio 1 d. raštas LLMAA prezidentui, kuriuo pareiškėjas atsisako ir atsiriboja nuo rekomenduojamų tarifų teikimų svarstymui LLMAA, patvirtina, kad LLMAA rekomenduojamų tarifų netaikys, kad moka komisinį atlygį frachtuotojams už bendrovės skyrimą laivo agentu; (ii) pareiškėjo 2003 m. birželio 3 d. raštas LLMAA prezidentui V. V. dėl nuostatų derinant Etikos kodeksą, kur pareiškėjas patvirtina, kad pareiškėjas taiko tiek nuolaidas, tiek moka komisinius, taiko kompleksinę paslaugos už ekspedijavimą ir agentavimą kainodarą. Taip pat rašte pareiškėjas pasiūlė Asociacijos prezidentui į Etikos kodeksą netraukti jokių punktų, susijusių su kainodara; (iii) 2003 m. birželio 5 d. Etikos kodeksas buvo priimtas atitinkamos *de facto* nedalyvaujant pareiškėjui LLMAA narių susirinkime. Tuo pat metu, minimas pareiškėjo atsiribojantis raštas buvo viešai aptartas LLMAA narių susirinkime, kas dar kartą įrodo pareiškėjo poziciją dėl atsiribojimo ir savarankiškos kainodaros; (iv) UAB „Baltijos grupė“ pateiktas raštas Nr. 051027-01-s LLMAA Prezidentui, kaltinant pareiškėją nesilaikymu LLMAA rekomenduotų tarifų bei pareiškėjo 2005 m. lapkričio 29 d. atsakymas/raštas Nr. A-377 LLMAA Prezidentui, paaiškinant, kad pareiškėjas taiko jam priimtinius įkainius, kad pareiškėjas laiko LLMAA rekomenduojamus tarifus informaciniais, bet neįpareigojančiais, kad tarifus derina taip, kad kainų lygis padėtų išlaikyti valdomus srautus, kad savo veiklos rinkodarą pareiškėjas pasirenka savarankiškai, nelygindamas jos su „rekomenduojama“, tad niekaip nevertina „žymiai žemesnių tarifų“ taikymo. Taigi akivaizdu, kad pareiškėjas pareiškė netaikysiantis LLMAA rekomenduojamų tarifų ir atsiribojo nuo LLMAA rekomendacijų. Šis raštas bei atsiribojimas buvo viešai aptariamasis LLMAA valdyboje bei praneštas Asociacijos nariams

Pareiškėjas paaiškinimus apie savo atsiribojimą buvo pateikęs Konkurencijos tarybai, tačiau Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas šios informacijos nevertino. Pareiškėjo valia ir ketinimai taikyti individualią kainodarą ir atsiriboti nuo LLMAA rekomenduojamų tarifų nekelia abejonių, ką patvirtina tokie pareiškėjo teiginiai oficialiuose pareiškėjo raštuose LLMAA: „pasiūlymų asociacijos narių susirinkimui dėl agentavimo tarifų neteiksime“, „asociacijos rekomenduotų tarifų netaikysime“, „krovinio ekspedijavimui ir agentiniam aptarnavimui taikome mums priimtinius įkainius“, „LLMAA rekomenduojamus tarifus laikome „informaciniais“, bet neįpareigojančiais“, „tarifus su frachtuotojais/ laivo operatoriais deriname taip, kad kainų lygis padėtų mums išlaikyti mūsų valdomus krovinių srautus“, „savo veiklos kainodarą pasirenkame savarankiškai, nelygindami jos su „rekomenduojama“, tad „žymiai žemesnių tarifų“ algoritmo negalime įvertinti“.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas buvo viešai ir oficialiai pareiškęs savo poziciją dėl LLMAA rekomenduojamų agentavimo tarifų vertinimo ir netaikymo bei tokiu būdu atsiribojo nuo

jų, Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis neturėjo būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti ir Konkurencijos taryba privalėjo nutraukti tyrimą pareiškėjo veiksmų atžvilgiu, o pirmosios instancijos teismas konstatuoti, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negalėjo būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti bei panaikinti pareiškėjui Konkurencijos tarybos taikytas sankcijas.

Be to, pareiškėjo veikla parodo, kad ne tik pagrindinė Pareiškėjo veikla neturi nieko bendro su Konkurencijos tarybos Nutarime nagrinėjama laivų agentavimo veikla, tačiau taip pat ir tai, kad didžiąją dalį pajamų pareiškėjas generuoja iš už Lietuvos Respublikos ribų vykdomos veiklos.

Taip pat pažymi, kad galima teorinė bauda UAB „Baltijos pervežimai“ atžvilgiu, jeigu ji būtų skaičiuojama pagal Konkurencijos tarybos pritaikytą baudos apskaičiavimo būdą UAB „Erektromarktas“ atžvilgiu (Konkurencijos tarybos 2010 m. sausio 28 d. nutarimas Nr. 2S-2 „Dėl bendrovių, užsiimančių audiovizualinių kūrinių leidyba ir prekyba, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimams“), t. y. skaičiuojant baudą tik nuo su pažeidimu susijusių pajamų, sudarytų tik 147 066 Lt (358 000 Lt (agentavimo pajamos) x 3,16% x 13 metų = 147).

Mano, kad ta aplinkybė, jog pareiškėjas ne tik faktiškai netaikė LLMAA rekomenduojamų laivų agentavimo tarifų, bet ir viešai, oficialiai atsiribojo nuo šių rekomendacijų taikymo bei *de facto* nedalyvavo LLMAA posėdyje, kurio metu buvo priimtas Etikos kodeksas, laikytina lengvinančia.

Pareiškėjas **UAB „Baltijos pervežimai“** kitame apeliaciniame skunde (t. 99, b. l. 3-45) prašo jo skundą tenkinti visiškai ir panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ rezoliucinės dalies 3 punkto dalyje, kurioje UAB „Baltijos pervežimai“ sumažinta bauda iki 1 675 710,00 Lt. Iš esmės pareiškėjas pateikia tokius pačius argumentus, kaip ir aptartame apeliaciniame skunde.

Pareiškėjas **UAB „Baltnautic Shipping LTD“** apeliaciniu skundu (t. 101, b. l. 151-160) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktas ta apimtimi, kiek yra susijęs su Pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Baltnautic Shipping LTD“ – 235 000 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad yra įsitikinęs, jog, nesilaikydamas nustatytų rekomendacinių tarifų, savo veiksmais labai aiškiai parodė, jog nedalyvauja antikonkurenciniuose veiksniuose, t. y. aiškiai atsiribojo nuo antikonkurencinių veiksmų. Pareiškėjo pagrindinė vykdoma veikla nėra susijusi su laivų agentavimo veikla, pareiškėjo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje Klaipėdos jūrų ooste yra tikrai mažareikšmis, dėl ko pareiškėjas negali būti laikomas nei realiu, nei potencialiu konkurentu kitiems rinkos dalyviams ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negalėjo

būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti. Pareiškėjas pajamas generuoja iš kitos, ne laivų agentavimo veiklos. Tuo tarpu pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro visiškai nereikšmingą pareiškėjo pajamų dalį. Pirmosios instancijos teismas suklydo sprendime nurodydamas, kad pareiškėjo pajamos iš agentavimo veiklos sudarė 3.3 proc. bendrosiose pareiškėjo pajamose, nors net ir tokią pajamų dalį pripažino itin maža. Vis dėlto, pareiškėjo 2010 m. pajamos iš agentavimo veiklos sudarė ne 3,3 proc., bet vos 0.33 proc. bendrosiose pareiškėjo pajamose. Tai yra, pareiškėjo gautos bendros pajamos buvo 13.824.700 Lt, o pajamos iš laivų agentavimo veiklos – 46.221 Lt, kas atitinka 0,33 proc.

Pareiškėjas negali būti laikomas atsakingu už LLMAA sprendimus, kadangi narystė LLMAA šiuo atveju negali būti tapatinama su pareiškėjo dalyvavimu tariamai draudžiamame susitarime. Pareiškėjo narystė LLMAA yra formali. 2004 m. pareiškėjas įstojo į asociaciją vien tam, kad gautų LLMAA rekomendaciją, todėl asociacijos veikla niekada nesidomėjo. Visu narystės asociacijoje laikotarpiu pareiškėjas nėra dalyvavęs nei viename LLMAA narių visuotiniame susirinkime (neskaitant visuotinio susirinkimo, kuriame jis buvo priimtas į LLMAA narius), taip pat nebuvo LLMAA valdybos ar drausminio komiteto, svarsčiusių klausimus dėl rekomenduojamų tarifų laikymosi, nariu. Tokiu būdu pareiškėjas ne tik neturėjo galimybių sudaryti kokio nors draudžiamo susitarimo su LLMAA ir jos nariais, bet ir neturėjo protingų galimybių apie tokį susitarimą (jeigu jis buvo sudarytas) sužinoti. Aukščiau išdėstytos aplinkybės leidžia konstatuoti, kad Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas klaidingai nustatė faktą, jog pareiškėjas sudarė draudžiamą susitarimą nustatyti minimalias agentavimo paslaugų kainas su LLMAA ir kitais jos nariais.

Pareiškėjas buvo pasyvus asociacijos dalyvis, kuris į asociaciją įstojo jau po rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų priėmimo ir niekada nedalyvavo asociacijos narių visuotiniuose susirinkimuose, asociacijos valdybos ar drausminio komiteto veikloje, todėl jokiais veiksmais neprisidėjo prie rekomenduojamų tarifų nustatymo (t. y. nedalyvavo svarstant klausimus dėl minimalių tarifų nustatymo ar pakeitimo atitinkamuose LLMAA susirinkimuose ar posėdžiuose, nesikreipė į LLMAA dėl kitų narių taikomų tarifų neatitikimo rekomenduojamiems, nesivadovavo LLMAA rekomenduotais tarifais savo veikloje). Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas **UAB „Green Terminal“** apeliaciniu skundu (t. 102, b. l. 31-41) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ta apimtimi, kiek yra susiję su Pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Green Terminal“ – 189 600 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius

įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad siekiant įrodyti, jog pareiškėjo veiksmams yra taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies konkurenciją ribojančių susitarimų draudimas, Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas pirmiausiai turėjo nustatyti, ar pareiškėjas veikia laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir yra konkurentas kitiems ūkio subjektams. Pareiškėjas teikia agentavimo paslaugas išimtinai tik į jo sandėlius besikraunantiems laivams, o nuo 2007 m. – išimtinai tik į jo sandėlius besikraunantiems susijusių įmonių (grupės) laivams, todėl neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams. Ūkio subjektai, esantys LLMAA nariais, tačiau neteikiantys laivų agentavimo paslaugų rinkoje, nepriklausomai nuo to, ar turi pažymėjimus atitinkamai veiklai vykdyti ar ne, negali būti laikomi konkurentais kitiems laivų agentavimo paslaugų rinkoje veikiantiems ūkio subjektams ir jiems netaikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis.

Kaip matyti iš Konkurencijos tarybos Nutarimo, Konkurencijos taryba pripažino, kad būtina sąlyga Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimui nustatyti nagrinėjamu atveju yra konkuravimo santykis su kitais LLMAA nariais. Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad jo atveju taip pat yra taikytina AB „DFDS SEAVVAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ taikyta aplinkybė, dėl kurios šių bendrovių atžvilgiu tyrimas nutrauktas, kadangi pareiškėjas aptarnauja išimtinai tik į jo sandėlius besikraunančius laivus, o nuo 2007 m. – tik į jo sandėlius besikraunančius savo grupės laivus. Pagrindinė pareiškėjo veikla yra šaldytų krovinių sandėliavimas, o laivų agentavimas yra tik papildoma paslauga, kurią pareiškėjas pradėjo teikti vien dėl laivų savininkų patogumo, kadangi laivo, gabenančio krovinį į pareiškėjo sandėlius, savininkai, vadovaudamiesi „vieno langelio“ principu, laivo agentu dažniausiai pageidauja nominuoti tą pačią kompaniją, t. y. sandėlio operatorių. Tokiu būdu visi pareiškėjo agentuoti laivai krovėsi į pareiškėjui nuosavybės teise priklausančius ir/ar jo operuojamus sandėlius. Atitinkamai, pareiškėjas neagentuoja laivų, nesikraunančių į jo sandėlius. Sprendimą krauti į pareiškėjo sandėlius priima išimtinai krovinių savininkai, kurie yra itin reiklūs paslaugų, susijusių su krovinio apdorojimu bei saugojimu, kokybei. Pareiškėjas neprieštarauja, jei laivo savininkas krovai į pareiškėjo sandėlius nominuoja kitus laivo agentus, kadangi laivų agentavimas yra tik papildoma jo teikiama paslauga. Pareiškėjas yra patronuojamas Norvegijos kompanijos Green Reefers AS, kuri taip pat patronuoja ir Norvegijos bendrovę Green Chartering AS. Nuo 2007 m. iki šiol pareiškėjas teikia agentavimo paslaugas tik pagal sutartį su Green Chartering AS, agentuodamas šios kompanijos ir dviejų susijusių įmonių, Silversea AS ir SilverGreen TC AS, laivus. Per visą 2007 m. – 2011 m. laikotarpį pareiškėjas agentavo tik keturis atsitiktinius nesusijusių ūkio subjektų laivus. Net ir tais atvejais, kai laivų agentavimo paslaugos buvo suteiktos su pareiškėjo patronuojančia bendrove nesusijusiems laivams, pareiškėjas aptarnavo tik į jo sandėlius besikrovusius laivus. Atsižvelgiant į šią aplinkybę, pareiškėjas neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams.

Pareiškėjo pagrindinė vykdoma veikla nėra susijusi su laivų agentavimo veikla, pareiškėjo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje Klaipėdos jūrų uoste yra tikrai mažareikšmis, dėl ko pareiškėjas negali būti laikomas nei realiu, nei potencialiu konkurentu kitiems rinkos dalyviams ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negalėjo būti taikomas pareiškėjo veiksmams vertinti. Pareiškėjas pajamas generuoja iš šaldytų krovinių sandėliavimo, bet ne laivų agentavimo veiklos. Pareiškėjo 2010 m. pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė mažareikšmę pajamų dalį, tai yra, tik 2 proc. bendrųjų pajamų. Taigi didžiąją pareiškėjo pajamų dalį sudarė pajamos iš pagrindinės pareiškėjo veiklos, kuri nėra susijusi su laivų agentavimo paslaugomis.

Pareiškėjas taiko visiškai kitokią tarifų skaičiavimo metodiką nei buvo nustatyta LLMAA. LLMAA rekomenduoto minimalaus agentavimo tarifo dydis buvo susietas su laivo bendru tonažu. Tuo tarpu pareiškėjo agentavimo įkainiai nesiejami su laivo bendru tonažu. Pagal sutartį su kompanija Green Chartering A/S visiems pareiškėjo agentuojamiems laivams yra taikomas vienodas fiksuotas tarifas, neatsižvelgiant į laivo bendrą tonažą. Taigi LLMAA skelbta informacija apie rekomenduojamus tarifus pareiškėjui niekada nebuvo aktuali ar reikalinga. Ši aplinkybė taip pat patvirtina, kad LLMAA tarifai buvo tik rekomendaciniai. Duomenys apie pareiškėjo taikytus agentavimo paslaugų įkainius patvirtina, kad pareiškėjas savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų. 2006 m. – 2011 m. laikotarpiu pareiškėjo faktiškai taikyti agentavimo

tarifai su LLMAA rekomenduotais sutapo tik du kartus (vienas iš dviejų laivų buvo agentuotas susijusios įmonės Green Chartering AS pavedimu). Likusiais atvejais pareiškėjo taikyti agentavimo tarifai buvo žymiai mažesni už LLMAA rekomenduotus tarifus. Pareiškėjo paslaugų tarifas, taikomas susijusių kompanijų laivams, buvo nustatytas dar 2003 m. balandžio 1 d. sutartyje su Green Chartering AS, t. y. iki narystės LLMAA pradžios. Pagal sutartį su Green Chartering AS visiems susijusių kompanijų laivams pareiškėjas taikė fiksuotą 700 eurų tarifą, neįskaitant papildomų išlaidų ir neatsižvelgiant į laivo bendrą tonažą, kas sudarė apie 65 procentus bazinio LLMAA skelbto rekomenduoto tarifo refrižeratoriniams laivams. Pareiškėjo taikytas tarifas išliko nepakitęs ir pareiškėjui tapus LLMAA nariu 2004 m. Tik 2008 m., keičiantis Green Chartering AS laivynui ir augant infliacijai, sutartis su Green Chartering AS buvo pakeista, nustatant fiksuotą 1400 eurų tarifą visiems laivams, neįskaitant papildomų išlaidų ir neatsižvelgiant į laivo bendrą tonažą. Šis tarifas sudarė apie 85 procentus LLMAA rekomenduoto tarifo. Ne patronuojančios kompanijos laivams pareiškėjas taip pat netaikė LLMAA skelbtų rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų. Pastariesiems laivams pareiškėjo taikyti agentavimo paslaugų tarifai sudarė apie 70 procentų LLMAA rekomenduoto tarifo.

Aukščiau išdėstytos aplinkybės leidžia konstatuoti, kad Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas klaidingai nustatė faktą, jog pareiškėjas teikė laivų agentavimo paslaugas išorinėje rinkoje ir sudarė draudžiamą susitarimą nustatyti minimalias agentavimo paslaugų kainas su LLMAA ir kitais jos nariais.

Pareiškėjas buvo pasyvus asociacijos dalyvis, kuris į asociaciją įstojo jau po rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų priėmimo, todėl jokiais veiksmais neprišėdavo prie jų nustatymo. Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas UAB „Jūrų agentūra Forsa“ apeliaciniu skundu (t. 101 b. l. 31-40) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ta apimtimi, kiek yra susiję su Pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti pinigines baudas pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Jūrų agentūra Forsa“ – 321 600 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Papildomai nurodė, kad tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, jog pareiškėjas savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų. Kaip matyti iš tyrimo išvadų (172 - 176 punktai), dėl ženkliai mažesnių nei LLMAA rekomenduoti tarifų taikymo pareiškėjo elgesys net buvo svarstomas LLMAA drausminiame komitete. Tam pagrindu tapo pareiškėjo konkurento UAB „Compass Transit“ 2005 m. gegužės 18 d. pareiškimas LLMAA. Nepaisant minėto UAB „Compass Transit“ pareiškimo ir UAB „Jūrų agentūra Forsa“ elgesio svarstymo LLMAA drausminiame

komitete, pareiškėjas ir toliau taikė tik savo nuožiūra nustatytus agentavimo paslaugų tarifus, ką patvirtina su pareiškėjo Nuomone Konkurencijos tarybai pateikti 2006–2011 m. duomenys.

Šios aplinkybės rodo, kad tarifai buvo akivaizdžiai rekomendaciniai ir neegzistavo privalomas jų pobūdis. Taigi tiek Konkurencijos taryba, tiek ir pirmosios instancijos teismas klaidingai vertino draudžiamo susitarimo egzistavimo faktą, kadangi LLMAA tarifai nebuvo privalomo pobūdžio, t. y. neturėjo privalomumo elemento, o buvo tik rekomendaciniai.

Pareiškėjas viešai negalėjo atsiriboti nuo LLMAA rekomenduojamų tarifų dėl iki 2005 m. galiojusios agentavimo paslaugas teikiančių įmonių atestavimo (licencijavimo) tvarkos.

Iš tyrimo metu nustatytų aplinkybių matyti, kad rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų priėmimo 1998 metais organizatorė ir iniciatorė buvo KLAKEJA. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad tarifų peržiūrėjimo klausimą 1999 - 2000 m. kėlė tik tuometinis LLMAA prezidentas. Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas **UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“** apeliaciniu skundu (t. 101, b. l. 60-70) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktas ta apimtimi, kiek yra susijęs su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti pinigines baudas pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“ – 241 900 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktas ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Taip pat nurodė, kad siekiant įrodyti, jog pareiškėjo veiksams yra taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies konkurenciją ribojančių susitarimų draudimas, Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas pirmiausiai turėjo nustatyti, ar pareiškėjas veikia laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir yra konkurentas kitiems ūkio subjektams.

Pareiškėjas teikia agentavimo paslaugas išskirtinai tik savo išimtinio užsakovo (ar jo atstovaujamiems) laivams, todėl neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams. Konkurencijos taryba nurodė, pavyzdžiui, kad AB „DFDS SEAVVAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“, nors ir turėjo laivų agentavimo paslaugoms teikti reikalingą atestatą (pažymėjimą), tačiau šių paslaugų neteikė rinkoje, aptarnaudamos išimtinai tik savo motininių bendrovių laivus, todėl šios bendrovės taip pat nelaikytinos kitų LLMAA narių konkurentėmis nagrinėjamo konkurencijos taisyklių pažeidimo kontekste ir tolesnis jų veiksmų vertinimas šiame nutarime taip pat nėra atliekamas“. Šių bendrovių atžvilgiu Konkurencijos taryba, nesant pažeidimo sudėties, tyrimą nutraukė. Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad jo atveju taip pat yra taikytina ši aplinkybė, kadangi pareiškėjas aptarnauja išskirtinai tik savo išimtinio užsakovo (ar jo atstovaujamus) laivus.

Pareiškėjas laivų agentavimo paslaugas teikia tik pagal sutartį su išimtinu užsakovu. Aptariama sutartis yra ilgalaikio bendradarbiavimo sutartis, remiantis kuria užsakovas yra paskyręs pareiškėją savo išimtinu (ekskluzyvinu) agentu Lietuvos Respublikoje bei pavedęs jam teikti

ekskluzyvinio agento paslaugas visiems savo (ar jo atstovaujamiems) laivams, atplaukiantiems į Klaipėdos jūrų uostą.

Aptariamam atveju esminę svarbą turi aplinkybė, kad pareiškėją ir jo užsakovą sieja abipusio išimtinumo santykiai, t. y. ne tik pareiškėjas neturi teisės Klaipėdos jūrų uoste agentuoti jokių kitų užsakovų laivų, bet ir pareiškėjo užsakovas neturi teisės šiame uoste naudotis jokių kitų laivų agentų paslaugomis.

Tokiu būdu tarp pareiškėjo ir jo išimtinio užsakovo susiklostę agentavimo paslaugų teikimo santykiai pasižymi net didesniu uždaramu nei, pavyzdžiui, santykiai tarp AB „DFDS Seavvays“ ar UAB „MSC Vilnius“ ir jų motininių bendrovių.

Pažymi, kad pareiškėjo su išimtinu užsakovu sudaryta sutartis kaip tik numatė pareiškėjo agentavimo paslaugų teikimą tik šio užsakovo (jo atstovaujamiems) laivams ir draudė pareiškėjui teikti agentavimo paslaugas bet kokiems kitiems tretiesiems asmenims. Be to, pirmosios instancijos teismas buvimą vienu ekonominiu vienetu (nekonkuravimą išorinėje rinkoje) nepagrįstai siejo tik su priklausymu tai pačiai įmonių grupei (per akcininkus, įstatus ar steigimo sutartį), pareiškėjo įsitikinimu, priklausymas vienam ekonominiam vienetui (nekonkuravimas išorinėje rinkoje) galimas ne tik tuo atveju, jei ūkio subjektai priklauso tai pačiai įmonių grupei (per akcininkus), bet ir kitais, sutartiniais pagrindais (pavyzdžiui, įgyjant kontrolę ar pan.). Pareiškėjas neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis neturėtų būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti.

Pareiškėjo taikyti žymiai mažesni už LLMAA rekomenduotus tarifai dar kartą patvirtina draudžiamo susitarimo nebuvimą. Laivai, kuriems taikytas tarifas viršijęs (bet niekada nesutapo) LLMAAA rekomenduotus tarifus, sudarė tik labai mažą dalį (vos 3,36 proc.) visų per aštuonerius metus pareiškėjo agentuotų laivų. Likusiais 96,64 proc. pareiškėjo tarifai buvo mažesni už LLMAA rekomenduotus.

Narystė LLMAA negali būti tapatinama su dalyvavimu susitarime, pareiškėjo narystė asociacijoje yra tik formalumas. Pareiškėjas buvo pasyvus asociacijos dalyvis, kuris į asociaciją įstojo jau po rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų priėmimo ir niekada nedalyvavo asociacijos narių visuotiniuose susirinkimuose, asociacijos valdybos ar drausminio komiteto veikloje, todėl jokiais veiksmais neprisidėjo prie rekomenduojamų tarifų nustatymo. Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas **UAB „Litma“** apeliaciniu skundu (t. 102, b. l. 1-11), prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ta apimtimi, kiek yra susijęs su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti pinigines baudas pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Litma“ – 518 600 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus

(Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Apeliaciniame skunde nurodė, kad jog faktą, kad pareiškėjas nebuvo sudaręs draudžiamo susitarimo, patvirtina ir aplinkybė, jog per visą laikotarpį pareiškėjo taikomas tarifas niekada nesutapo su rekomenduojamais LLMAA tarifais. Nuo 2004 m. pareiškėjas agentavimo paslaugas teikė išimtiniam principalui kompanijai „UNIFEEDER“ ir pareiškėjui LLMAA skelbiama informacija apie rekomenduojamus tarifus nebuvo aktuali ir reikalinga, kadangi visiems konteinerines linijos „UNIFEEDER“ laivams, neatsižvelgiant į laivo bendrąjį tonažą, buvo taikytas vienodas fiksuotas tarifas – 400 eurų/laiivui 2004 m. – 2010 m., tai yra, per visą bendradarbiavimo laikotarpį. Šie tarifai buvo numatyti pareiškėjo sutartyje su konteinerines linijos „UNIFEEDER“ kompanija. Taigi ši aplinkybė tik patvirtina faktą, jog LLMAA tarifai buvo rekomendaciniai, tad negalima kalbėti apie jokių jų privalomumą, o kartu ir apie draudžiamo susitarimo egzistavimą faktą.

Pareiškėjo narystė LLMAA yra tik formalumas: kaip jau buvo pažymėta ir skunde pirmosios instancijos teismui, pareiškėjo atstovai niekada nedalyvavo nei LLMAA valdyboje, nei drausminiame komitete.

Pateikė duomenis, kad 2004 – 2010 m. pareiškėjas užėmė mažareikšmę dalį, konkrečiais metais užimtą laivų agentavimo paslaugų rinkoje. Todėl tai nesudaro jokio pagrindo teigti, jog pareiškėjas būtų galėjęs turėti nors kokį ketinimą ar suinteresuotumą sudaryti draudžiamą susitarimą su LLMAA ir kitais jos nariais. Atsižvelgiant į tai, mano, kad Konkurencijos taryba klaidingai nustatė faktą, kad pareiškėjas kartu su kitais ūkio subjektais dalyvavo rinkoje ir sudarė draudžiamą susitarimą.

Pareiškėjas negali būti laikomas pažeidusiu Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimus, kadangi pareiškėjas per klaidą tiek Konkurencijos tarybos, tiek ir pirmosios instancijos teismo buvo pripažintas konkurentu kitiems ūkio subjektams. Pareiškėjas nuo 2010 m. pradžios apskritai laivų agentavimo veiklos nevykdo ir pajamų, susijusių su šia veikla, neturi; net ir tais metais, kai pareiškėjas teikė agentavimo paslaugas, aptarnaudavo išimtinai tik konteinerinės linijos „UNIFEEDER“ (principalas) laivus, todėl kaip ir AB „DFDS SEAVVAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu tyrimas dėl pareiškėjo veiksmų turėjo būti nutrauktas. Nuo 2010 m. kovo 1 d. sutartis su „UNIFEEDER“ buvo nutraukta ir pareiškėjas neagentavo ir iki šiol neagentuota nė vieno laivo.

Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į šiuos pareiškėjo teiginius. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai neįvertino, jog pareiškėjo laivų agentavimo paslaugų teikimas išimtiniam užsakovams (principalams) nelaikomas pareiškėjo konkuravimu su kitais ūkio subjektais. Pirmosios instancijos teismas buvimą vienu ekonominiu vienetu (nekonkuravimą) siejo tik su priklausymu tai pačiai įmonių grupei. Pareiškėjo įsitikinimu, priklausymas vienam ekonominiui vienetui galimas ne tik tuo atveju, jei ūkio subjektai priklauso tai pačiai įmonių grupei (per akcininkus), bet ir kitais, sutartiniais pagrindais (pavyzdžiui, įgyjant kontrolę ar pan.).

Pareiškėjas **UAB „Nurminen Maritime“** apeliaciniu skundu (t. 101, b. l. 121-137) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ta apimtimi, kiek yra susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Nurminen Maritime“ – 108 200 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3

punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Papildomai pažymi, kad siekiant įrodyti, jog pareiškėjo veiksams yra taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies konkurenciją ribojančių susitarimų draudimas, Konkurencijos taryba ir pirmos instancijos teismas pirmiausiai turėjo nustatyti, ar pareiškėjas veikia laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir yra konkurentas kitiems ūkio subjektams. Pareiškėjas, nepaisant to, kad yra LLMAA narys, nevykdo laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos, o verčiasi kitokia ūkine veikla, todėl nagrinėjamoje byloje Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis negalėjo būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti.

Pareiškėjas taip pat nei 2009 m., nei 2010 m. apskritai neteikė laivų agentavimo paslaugų, todėl neveikė laivų agentavimo paslaugų rinkoje, ir negali būti laikomas konkuruojančiu su kitais LLMAA nariais. Priešingai Konkurencijos tarybos teiginiams, yra pasakytina, kad pareiškėjas su kitais LLMAA nariais ir kitais laivų agentavimo paslaugų rinkoje veikiančiais ūkio subjektais yra ne horizontaliame, o vertikaliame santykiyje, kadangi teikia kitiems rinkos dalyviams, pavyzdžiui, krovinių gabenimo jūriniais konteineriais paslaugas, nes pareiškėjas atstovauja COSCO konteinerinei linijai. Pareiškėjo pajamų struktūra taip pat patvirtina, kad pareiškėjas pajamas generuoja iš kitos, ne laivų agentavimo veiklos, todėl pareiškėjas negali būti laikomas konkurentu kitiems laivų agentavimo paslaugų rinkos dalyviams. Pareiškėjo gautos bendros pajamos 2010 m. sudarė 6 367 000 Lt. Didžiąją šių pajamų dalį – 4 685 000 Lt, sudarė pajamos, gautos iš COSCO konteinerinės linijos atstovavimo, tai yra, iš pagrindinės pareiškėjo veiklos, kuri nėra susijusi su laivų agentavimo paslaugomis.

Įkurdami bendrovę pareiškėjo akcininkai planavo, kad pasirašius atstovavimo sutartį su COSCO konteinerine linija, laivų agentavimo licencijos reikės COSCO fiderinių laivų agentavimui Klaipėdos uoste. Dėl to pareiškėjas įstojo į LLMAA, pasirašė sutartis su VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija bei gavo laivų agentavimo licenciją. 2005 m. pasirašius atstovavimo sutartį su COSCO, buvo nuspręsta, kad COSCO naudosis kitų fiderinių linijų paslaugomis konteinerių gabenimui tarp Roterdamo / Hamburgo ir Klaipėdos. Nuosavų fiderinių laivų paleidimas tarp Vokietijos, Olandijos ir Lietuvos buvo atidėtas neribotam laikui. Taigi šiuo metu pareiškėjas laivų agentavimo veiklos nevykdo ir pajamų, susijusių su šia veikla, neturi, todėl į už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimą nubaustų ūkio subjektų, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, sąrašą pateko per klaidą.

Net ir tais istoriniais metais, kai pareiškėjas teikė agentavimo paslaugas, pareiškėjas aptarnaudavo vidutiniškai vieną laivą per metus savo akcininkams ir pagal akcininkų NURMINEN MARITIME LATVIA SIA taikomus laivų agentavimo tarifus, todėl pareiškėjas taip pat neturėtų būti laikomas konkurentu kitiems LLMAA nariams.

Pareiškėjas negali būti laikomas dalyviu agentavimo paslaugų rinkoje ir tuo pačiu konkurentu kitiems LLMAA nariams, kadangi agentavimas visiems šešioms laivams buvo gautas per pareiškėjo akcininkus „NURMINEN MARITIME LATVIA SIA“, kurie su agentuotų laivų savininkais / frachtuotojais turėjo susitarimą dėl laivų agentavimo Latvijos uostuose. Dėl to laivų savininkai / frachtuotojai („Schulte & Bruns“ bei „Crystal Pool Ltd.“) kreipdavosi į pareiškėjo akcininkus dėl laivų agentavimo paslaugos ir Klaipėdos uoste. Kadangi agentavimą šiems laivams pareiškėjas gavo būtent per savo akcininkus, o ne savo aktyvių / pasyvių pastangų dėka, laikytina, kad agentavimo minėtiems laivams paslaugas iš esmės pareiškėjas teikė savo akcininkams. Atkreiptinas dėmesys, kad minėtų laivų savininkai / frachtuotojai iškart pasakydavo, kokį agentinį užmokestį jie yra pasiruošę mokėti. Taip būdavo todėl, kad pagal jų susitarimą su pareiškėjo akcininkais NURMINEN MARITIME LATVIA SIA, jie iš anksto žinodavo, kiek už tokio laivo užplaukimą į vieną iš Latvijos uostų jie sumokėtų laivo agentui. Todėl tokį patį užmokestį siūlydavo ir pareiškėjui, kuris su jų siūlomais įkainiais sutikdavo.

Pareiškėjo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje Klaipėdos jūrų uoste yra tikrai mažareikšmis ir pareiškėjas negali būti laikoma nei realiu, nei potencialiu konkurentu kitiems rinkos žaidėjams. Kaip pareiškėjas buvo nurodęs raštuose Konkurencijos tarybai, nuo įsikūrimo pradžios 2004 m. iki 2011 m. rugpjūčio 31 d., pareiškėjas iš viso agentavo tik 6 laivus ir tai buvo greičiau

atsitiktinumas negu kryptingai vykdyta veikla pareiškėjo veikla nuo pat įsikūrimo buvo orientuota į krovinių ekspedijavimą bei COSCO linijinę veiklą. Remiantis oficialiais statistiniais Klaipėdos uosto duomenimis apie atplaukusių laivų skaičių 2004 – 2010 metais, matyti, kad pareiškėjo dalis laivų agentavimo paslaugų rinkoje užėmė 0 % - 0,02 % rinkos dalies, todėl akivaizdu, kad ši pareiškėjo užimta dalis laivų agentavimo paslaugų rinkoje yra mažareikšmė.

Pareiškėjo atžvilgiu kaip ir AB „DFDS SEAVVAYS“ bei UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu Konkurencijos taryba turėjo tyrimą dėl pareiškėjo veiksmų nutraukti nesant pažeidimo sudėties, o pirmosios instancijos teismas turėjo konstatuoti, kad pareiškėjo veiksams vertinti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis neturėjo būti taikomas ir panaikinti pareiškėjui Konkurencijos tarybos taikytas sankcijas. Taigi į už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimą nubaustų ūkio subjektų sąrašą pareiškėjas pateko per klaidą.

Pareiškėjas negali būti laikomas atsakingu už LLMAA sprendimus, kadangi narystė LLMAA šiuo atveju negali būti tapatinama su pareiškėjo dalyvavimu tariamai draudžiamame susitarime. Pareiškėjo narystė LLMAA yra formalumas, kadangi 2004 m. pareiškėjas įstojo į LLMAA tam, kad gautų laivų agentavimo licenciją. Agentavimo licencija pareiškėjui buvo reikalinga, kadangi tuo metu vyko derybos su bendrove COSCO dėl jų atstovavimo Klaipėdoje. COSCO planavo savo laivų užplaukimą į Klaipėdą, todėl vienas iš jų reikalavimų buvo, kad pareiškėjas galėtų agentuoti jų laivus. Pareiškėjui 2005 m. tapus COSCO linijos sub-agentais, COSCO atsisakė planų leisti savo laivus į Klaipėdos uostą ir pareiškėjui licencija apskritai tapo nebereikalinga. Pareiškėjas liko LLMAA nariu iš inercijos – tiesiog sumokėdavo nario mokesčių ir nesidomėdavo LLMAA veikla, kadangi ypač neteikiant laivų agentavimo paslaugų LLMAA veikla yra visiškai neaktuali. Pareiškėjas niekada nebuvo LLMAA valdymo organų nariu, nėra nė karto aktyviais veiksmais prisidėjęs prie LLMAA veiklos – neteikė jokių pasiūlymų, pastabų, pranešimų, skundų ir jokiais kitais veiksmais nedalyvavo LLMAA veikloje.

Duomenys apie pareiškėjo taikytus agentavimo paslaugų įkainius patvirtina, kad pareiškėjas savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų. Pareiškėjas nuo įsikūrimo pradžios 2004 m. iki 2011 m. rugpjūčio 31 d., iš viso agentavo tik šešis laivus. Tik vieną kartą pareiškėjo praktikoje agentinis tarifas atsitiktinai sutapo su LLMAA rekomenduojamu tarifu, kai 2006 m. buvo agentuotas laivas m/v „SUPERSEACAT ONE“. Tačiau šis sutapimas yra atsitiktinis ir negali būti laikomas LLMAA rekomendacijos įgyvendinimu, kadangi šis laivas Klaipėdos uoste prastovėjo beveik dvi savaites ir agentinis mokeskis su laivo savininku buvo tris kartus derinamas atsižvelgiant į prisidedančias papildomas paslaugas. Pareiškėjas turi savo atskirą agentinių tarifų nustatymo metodiką. Pareiškėjas savo praktikoje tik vieną kartą derėjosi su laivo savininku dėl agentinio užmokesčio dydžio, t. y. dėl m/v „SUPERSEACAT ONE“ agentavimo. Derybos vyko todėl, kad agentavimo eigoje vis prisidėdavo naujų paslaugų bei laivo buvimas Klaipėdos uoste užsitęsė ilgiau negu buvo planuota. Visais kitais atvejais (likę 5 laivai), laivų savininkai / frachuotojai iškart pasakydavo kokį agentinį užmokesčių jie yra pasiruošę mokėti.

Pareiškėjas buvo pasyvus LLMAA dalyvis, kuris jokiais veiksmais neprisidėjo prie rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų nustatymo. Dar daugiau, pareiškėjas LLMAA nariu apskritai tapo tik 2004 metais ir jokių ryšių su buvusia KLAKEJA asociacija neturėjo bei informacija apie 1998-2004 m. galimai KLAKEJA / LLMAA priimtus sprendimus nedisponavo ir objektyviai disponuoti negalėjo. Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas UAB „Uosto vartai“ apeliaciniu skundu (t. 100, b. l. 174-183), prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“

dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ta apimtimi, kiek yra susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „Uosto vartai“ – 73 100 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Taip pat nurodo, kad pareiškėjo narystė LLMAA yra formali. Į asociaciją pareiškėjas įstojo 2004 m. Pareiškėjas niekada nebuvo LLMAA valdybos ar drausminio komiteto nariu, nedalyvavo šių organų posėdžiuose svarstant klausimus dėl mažesnių nei rekomenduoti tarifų taikymo. Todėl pareiškėjas negali būti laikomas atsakingu už LLMAA sprendimus, o jo narystė LLMAA šiuo atveju negali būti tapatinama su pareiškėjo dalyvavimu tariamai draudžiamame susitarime.

Duomenys apie pareiškėjo taikytus agentavimo paslaugų įkainius patvirtina, kad pareiškėjas savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų. Kiekvienu atveju taikytinas agentavimo paslaugų tarifas būdavo nustatomas individualiai derybose su laivo savininku, atsižvelgiant į paslaugų apimtį, kliento galimybes, apmokėjimo terminus, būtinų paslaugų sąrašą ir kt. Ši aplinkybė taip pat patvirtina faktą, jog LLMAA tarifai buvo rekomendaciniai, tad negalima kalbėti apie jokių jų privalomumą, o kartu ir apie draudžiamą susitarimo egzistavimą faktą.

Pareiškėjo pagrindinė vykdoma veikla nėra susijusi su laivų agentavimo veikla, pareiškėjo vaidmuo agentavimo paslaugų rinkoje Klaipėdos jūrų uoste yra mažareikšmis. Šias aplinkybes patvirtina tai, kad pareiškėjas pagrindines pajamas generuoja iš kitos, ne laivų agentavimo veiklos: krovinių vežimo ir ekspedijavimo, krovos darbų, muitinės tarpininkavimo. Pareiškėjo gautos bendros pajamos 2010 m. sudarė 1 830 000 Lt. Pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė 535 000 Lt arba 29,23 proc. bendrųjų pajamų. Taigi didžiąją pareiškėjo pajamų dalį sudarė pajamos iš pagrindinės pareiškėjo veiklos, kuri nėra susijusi su laivų agentavimo paslaugomis.

Dėl šių priežasčių pareiškėjas negalėjo turėti kokio nors ketinimo ar ekonominio suinteresuotumo sudaryti su konkurentais draudžiamą susitarimą dėl minimalių laivų agentavimo tarifų. Konkurencijos taryba Nutarime ir pirmosios instancijos teismas sprendime klaidingai nustatė faktą, jog pareiškėjas sudarė draudžiamą susitarimą nustatyti minimalias agentavimo paslaugų kainas su LLMAA ir kitais jos nariais.

Pareiškėjas buvo pasyvus asociacijos dalyvis, kuris į asociaciją įstojo jau po rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų priėmimo, todėl jokiais veiksmais neprišildė prie rekomenduojamų tarifų nustatymo. Todėl net ir tuo atveju, jei pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjas UAB „WM H. Muller & Co“ apeliaciniu skundu (t. 101, b. l. 180-189), prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą bei panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ dalyje, kurioje Konkurencijos taryba nutarė pripažinti, kad pareiškėjas, sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas, pažeidė Konkurencijos

įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus (Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); įpareigoti pareiškėją nutraukti Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą, jeigu jis vis dar būtų tęsiamas (Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punktą ta apimtimi, kiek yra susijęs su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis); už Nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą skirti piniginę baudą pareiškėjui (Nutarimo rezoliucinės dalies 3 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis) UAB „WM H. Muller & Co“ – 106 500 Lt; įpareigoti pareiškėją per 5 dienas nuo Nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo ir 3 punkte numatytos baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus (Nutarimo rezoliucinės dalies 4 punktą ta apimtimi, kiek tai susiję su pareiškėjo teisėmis ir pareigomis).

Taip pat nurodė, kad siekiant įrodyti, jog pareiškėjo veiksams yra taikomas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies konkurenciją ribojančių susitarimų draudimas, Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas pirmiausiai turėjo nustatyti, ar pareiškėjas veikia laivų agentavimo paslaugų rinkoje ir yra konkurentas kitiems ūkio subjektams.

Pareiškėjo vaidmuo, nepaisant to, kad yra LLMAA narys, nagrinėjamoje rinkoje yra mažareikšmis, kadangi pagrindinė pareiškėjo vykdoma veikla yra krovinių ekspedijavimas, tai yra, veikla nesusijusi su laivų agentavimo paslaugomis, todėl nagrinėjamoje byloje Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis neturi būti taikomas pareiškėjo veiksams vertinti, kadangi pareiškėjas nėra konkurentas kitiems rinkos dalyviams.

Pareiškėjo gautų pajamų struktūra, pavyzdžiui, 2010 m. taip pat patvirtina, kad tik nedidelė pareiškėjo generuojamų pajamų dalis yra susijusi su laivų agentavimo veikla. Pagrindinė pareiškėjo vykdoma veikla yra susijusi su krovinių ekspedijavimu, todėl pareiškėjo vaidmuo laivų agentavimo paslaugų rinkoje yra mažareikšmis.

Remiantis oficialiais statistiniais Klaipėdos uosto duomenimis, klaidingo atitinkamoje rinkoje veikiančių ūkio subjektų nustatymo faktas patvirtina, kad Konkurencijos taryba neįsigilino į bylą ir Nutarimą priėmė skubotai. Konkurencijos taryba atitinkamas rinkas apibrėžė savo nuožiūra, netirdami faktinės situacijos bei neatsižvelgdami į ES institucijų praktiką. Klaidingai apibrėžus atitinkamą rinką, visos kitos išvados dėl tariamų draudžiamų susitarimų taip pat nebetenka prasmės. ES institucijos savo praktikoje yra vienareikšmiškai pripažinusios rinkos apibrėžimo svarbą. ES teismai yra nurodę, kad SESV 101 straipsnio atžvilgiu (ir atitinkamai Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio atžvilgiu) rinkos nustatymas yra įprastai būtinas prieš nustatant, ar susitarimas turi ar ne poveikį užkirsti kelią, riboti ar iškreipti konkurenciją; tai yra ypač svarbu nustatymui, ar susitarimas reikšmingai riboja konkurenciją ar prekybą, nustatymui ar susitarimas iš esmės eliminuoja konkurenciją bendrojoje rinkoje 101 straipsnio 3 dalies tikslais, ir daugeliu atveju, ar bendroji išimtis yra taikoma ar ne. Be to, paviršutinišką Konkurencijos tarybos požiūrį bei nenorą iš esmės ištirti nagrinėjamą rinką taip pat patvirtina tas faktas, kad Konkurencijos taryba nesikreipė, pavyzdžiui, į VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkciją, kuri galėjo pateikti oficialius duomenis apie agentavimo paslaugas teikiančius subjektus, teikiamų paslaugų apimtį, agentuojamų laivų skaičius, LLMAA narių rinkos dalis ir pan. Pareiškėjo nuomone, Nutarime neteisingai apibrėžiama prekės rinka nagrinėjamo atveju bei nustatyti toje rinkoje veikiančys ūkio subjektai. Konkurencijos taryba šiuo atveju netyrė, kokie ūkio subjektai veikė atitinkamoje nagrinėjamoje rinkoje, tačiau pasirinko paprasčiausią kelią ir tiesiog iš esmės visus LLMAA narius (išskyrus kelis ūkio subjektus, kurių atžvilgiu pasiūlė tyrimą nutraukti, nesant pažeidimo sudėties) priskyrė kaip ūkio subjektus veikiančius atitinkamoje laivų agentavimo paslaugų teikimo Klaipėdos jūrų uoste rinkoje.

Pareiškėjas žinojo apie rekomenduojamus LLMAA tarifus ir jų dydžius, tačiau niekada nelaikė jų minimaliais tarifais ir sprendimus dėl taikomų agentavimo ir kitų mokesčių priimdavo individualiai. Pareiškėjas vadovaujasi kitais kriterijais nei LLMAA rekomendacijos nustatant paslaugų kainas ir laiko savo veiksmus esant korektiškais kitų rinkos dalyvių atžvilgiu. Duomenys apie pareiškėjo taikytus agentavimo paslaugų įkainius patvirtina, kad pareiškėjas savarankiškai priiminėjo

sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų, kadangi didžioji dalis pareiškėjo taikytų tarifų nesutapo su LLMAA rekomenduojamais tarifais.

Atkreiptinas dėmesys, kad bendra pareiškėjo taikytų agentavimo tarifų suma yra tik 503 471 eurų arba 1 738 385 Lt, o susumavus LLMAA rekomenduojamus agentavimo tarifus, gaunama suma yra lygi 1 311 394 eurų arba 4 527 981 Lt. Taigi praktikoje pareiškėjo taikyti laivų agentavimo tarifai buvo ženkliai mažesni už LLMAA rekomenduojamus, kadangi pareiškėjas turi savo savarankišką agentinių tarifų nustatymo metodiką.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad šiuo atveju Konkurencijos taryba neįrodė, jog pareiškėjas laikėsi LLMAA rekomenduojamų laivų agentavimo tarifų, todėl negalėjo konstatuoti esant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimą.

Pareiškėjas buvo pasyvus LLMAA dalyvis, kuris jokiais veiksmais neprisidėjo prie rekomenduojamų minimalių agentavimo paslaugų tarifų nustatymo (aktyviai nedalyvavo svarstant klausimus dėl minimalių tarifų nustatymo ar pakeitimo atitinkamuose LLMAA susirinkimuose ar posėdžiuose, nesikreipė į LLMAA dėl kitų narių taikomų tarifų neatitikimo rekomenduojamiems, nesivadovavo LLMAA rekomenduotais tarifais savo veikloje). Todėl net ir tuo atveju, jei Pareiškėjo veiksmai galėtų būti vertinami kaip nesuderinami su konkurencijos teisės reikalavimais, Konkurencijos taryba neturėjo pagrindo skirti pareiškėjui pinigines sankcijas, o turėjo apsiriboti kitomis Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis galimomis sankcijomis, pavyzdžiui, įpareigojimu nutraukti ar pakeisti tariamai antikonkurencinę praktiką.

Pareiškėjai Lietuvos ir Latvijos uždaroji akcinė bendrovė „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „MK Laivyba“, LLMAA, UAB „Vakarų laivų agentai“ apeliaciniiais skundais prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjų skundus tenkinti. Nurodo, kad su pirmosios instancijos teismo sprendimu nesutinka.

Apeliaciniuose skunduose pažymi, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai pripažino, jog inkriminuojamas kartelinis susitarimas tęsėsi po 2006 m. Poziciją, jog senaties terminas paskirti sankciją suėjo dar 2009 m. pabaigoje, pareiškėjai grindė pateikdami argumentus skunde pirmosios instancijos teismui.

Taip pat teigia, kad pirmosios instancijos teismas klaidingai suprato laivų agentavimo atestatų išdavimo tvarkos pasikeitimą LLMAA įtakai savo nariams. Mano, kad netinkamai suvokus LLMAA įtakos savo nariams mastą po 2006 m., pirmosios instancijos teismo sprendime natūraliai daromos klaidingos išvados ir dėl to, kuriems įrodymams reikia suteikti prioritetą sprendžiant dėl „šalių suderintos valios“ turinio (t. y., ar šalys turėjo suderintą valią teikti pasiūlymus dėl laivų agentavimo paslaugų teikimo vadovaujantis rekomenduojamais tarifais).

Istoriškai LLMAA įtakos pasikeitimas (tiek įtakos didėjimas, tiek mažėjimas) priklausė nuo teisės aktų, kurių pagrindu buvo suteikiami laivų agentų atestatai. Teisės aktais stiprinant LLMAA įtaką priimant sprendimus dėl laivų agentų atestatų išdavimo LLMAA įtaka savo nariams išaugo. Savo ruožtu, tais pačiais teisės aktais mažinant LLMAA įtaką atestavimo procese – LLMAA įtaka atitinkamai mažėjo. Atitinkamai teisės aktų pasikeitimai leidžia pakankamai aiškiai spręsti apie laiko momentą, kuriuo didėjo arba mažėjo LLMAA įtaka savo nariams (ir atitinkamai kuomet LLMAA rekomendacijos turėjo prasmę LLMAA nariams). Nurodo, kad nuo 2004 m. balandžio 19 d. įvyko lūžio taškas – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. balandžio 19 įsakymu Nr. 3-168 laivų agentų atestavimo tvarka iš dalies keičiama, panaikinant poreikį reguliariai atestuoti laivų agentavimo paslaugas teikiančias bendroves kas 1-3 metus – nuo šios dienos laivų agentavimo atestatai išduodami neterminuotam laikotarpiui (11 punktą). Nuo šio momento vyksta atvirkštinis nei buvo iki šiol procesas – naikinant LLMAA įtaką suformavusias atestavimo taisyklių nuostatas LLMAA įtaka savo nariams natūraliai pradeda tolygiai mažėti. Panaikinus poreikį pakartotinai atestuoti jau esamus rinkos dalyvius (ir šio pakartotinio atestavimo metu pateikti LLMAA rekomendaciją) – esamiems rinkos dalyviams LLMAA nuomonė apie jų vykdomą veiklą (įskaitant kainų atitikimą LLMAA rekomenduojamiems tarifams ar Etikos kodekso reikalavimams) praktiškai tapo nebesvarbi. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 3-434

laivų agentų atestavimo taisyklės keičiamos, panaikinant poreikį gauti LLMAA rekomendaciją, t. y. laivų agento atestatas gali būti išduotas nepriklausomai nuo LLMAA. Vietoj reikalavimo pateikti LLMAA rekomendaciją numatyta sąlyga, kad atestavimo komisija įvertina LLMAA nuomonę apie atestato prašantį asmenį. Poreikio pateikti LLMAA rekomendaciją panaikinimas iš esmės reiškė, kad LLMAA neteko teisės spręsti dėl rinkos dalyvių galimybės pradėti ar vykdyti savo veiklą. Atitinkamai, esami ar potencialūs rinkos dalyviai nebeturėjo jokio poreikio bendradarbiauti su LLMAA siekiant užsitikrinti jos palankumą. Savo ruožtu, LLMAA nuomonės teikimas kokybiškai turėjo absoliučiai kitokią galią.

Pirmosios instancijos teismas nurodo, kad laivų agentų atestatų išdavimo tvarkos pasikeitimai 2005 m. spalio 4 d. nepakeitė LLMAA įtakos savo nariams (sprendimo 142 psl.), todėl negalima susieti LLMAA rekomenduojamų tarifų aktualumo praradimo su laivų agentų atestatų išdavimo tvarkos pasikeitimais. Pareiškėjų nuomone, šie sprendimo motyvai yra absoliučiai nepagrįsti ir daromi tinkamai neįvertinus aplinkybių visumos. Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad iki 2005 m. spalio 4 d. galiojantis reglamentavimas įrodė LLMAA svarbą „laivų agentų veiklą leidžiančio vykdyti atestato pažymėjimo išdavimo procese“, tačiau teismas padarė išvadą, kad agento pažymėjimo gavimui nereikėjo tapti LLMAA nariu, o išdavus neterminuoto galiojimo atestatą laivų agentui „nebereikėjo būti LLMAA nariu, kad gauti jos rekomendaciją ateityje dėl tokios licencijos termino pratęsimo“. Kitaip tariant teismas iš esmės siekia pasakyti, kad iki 2005 m. spalio 4 dienos LLMAA dalyvavimas laivų agentų atestatų išdavimo procese nesukūrė tokios situacijos, kuomet laivų agentai būtų turėję reikšmingą paskatą dalyvauti LLMAA veikloje ir paklusti LLMAA sprendimams. Šis teismo sprendimo motyvas yra klaidingas. Teisės aktuose nebuvo numatyta pareiga tapti LLMAA nariu siekiant gauti laivų agento atestatą. Kita vertus, teismas neįvertina teisinio reglamentavimo sukurto faktinio LLMAA spaudimo dalyvauti LLMAA veikloje ir paklusti LLMAA priimamiems sprendimams siekiant (i) gauti LLMAA rekomendaciją (be kurios laivų agento atestato išdavimas apskritai buvo neįmanomas) ir (ii) užsitikrinti galimybę atnaujinti laivų agento atestato galiojimo jau po 1 veiklos metų (susisiekimo ministro 2001 m. vasario 13 d. įsakymas Nr. 49).

Teismas taip pat klysta nurodydamas, kad LLMAA nariams nebuvo poreikio būti LLMAA nariais jau gavus laivų agento atestatą, nes laivų agento atestatai buvo išduodami neterminuotam laikotarpiui. Pateikdamas tokį motyvą teismas neatkreipia dėmesio į tai, kad neterminuoto laivų agentų atestatų išdavimas teisės aktuose buvo numatytas tik nuo 2004 m. balandžio 19 d., o atestavimo procedūros pasikeitimų poveikis poreikiui paklusti LLMAA sprendimams pasireiškė dar vėliau. Konkrečiai, poreikis likti LLMAA nariais ir paklusti LLMAA sprendimams daugeliui laivų agentų išliko iki 3 metų po atestavimo tvarkos pasikeitimų dėl to, kad dėl naujo neterminuoto laivų agento atestato išdavimo jie galėjo kreiptis tik pasibaigus iki 2004 m. balandžio 19 d. išduoto terminuoto laivų agento atestato galiojimui.

Tokį LLMAA veiklos reikšmingumą ir poreikį paklusti LLMAA sprendimams būtent iki 2005 m. spalio 4 d. dienos patvirtina visi netiesioginiai įrodymai, įskaitant (i) aplinkybę, kad visi esminiai sprendimai dėl rekomenduojamų tarifų nustatymo bei beveik visos diskusijos dėl drausminės atsakomybės taikymo šių tarifų nesilaikantiems agentams buvo inicijuotos iki 2005 m. spalio 4 d. dienos; bei (ii) LLMAA veikloje dalyvaujančių laivų agentavimo rinkos dalyvių dinamika, kuri patvirtina, kad iki 2005-2006 m. didžioji dalis laivų agentų tapo LLMAA nariais, o vėlesniais laikotarpiais narystė LLMAA tapo daugiau išimtimi nei taisykle.

2005 m. spalio 4 d. pasikeitusi laivų agentų išdavimo tvarka turėjo pakankamai didelę reikšmę, kad galėjo sudaryti „lūžio“ tašką tolesniam LLMAA rekomenduojamų tarifų privalomumui ir/arba LLMAA narių sprendimui taikyti rekomenduojamus tarifus.

Pirmosios instancijos teismas pripažįsta, kad 2005 m. spalio 4 d. laivų agentavimo tvarka nebereikalavo iš laivų agento siekiančių ūkio subjektų atestavimo komisijai pateikti LLMAA rekomendacijos. Kita vertus, sprendime teismas šiai aplinkybei nesuteikė ypatingos reikšmės, nes pagal naująją laivų agentų atestatų išdavimo tvarką prieš išduodant atestatą buvo atsižvelgiama į LLMAA nuomonę, kurią iš LLMAA savarankiškai gaudavo atestavimo komisija. Kitaip tariant, teismas teigia, kad LLMAA teikiama nuomonė buvo tokia pati svarbi, kaip ir teikiant rekomendaciją, todėl šis pasikeitimas negalėjo sudaryti esminio „lūžio“ LLMAA rekomenduojamų tarifų privalomumui. Šis

sprendimo motyvas yra absoliučiai klaidingas, grindžiamas išimtinai lingvistiniu žodžių „rekomendacija“ ir „nuomonė“ palyginimu, tačiau visiškai neatsižvelgiant į faktinius ir teisinius skirtumus tarp „LLMAA rekomendacijos“ iki 2005 m. spalio 4 d. ir „LLMAA nuomonės“ po 2005 m. spalio 4 d. Iki 2005 m. spalio 4 d. reikalauta „LLMAA rekomendacija“ buvo privalomas dokumentas, kurio nepateikus atestavimo komisija apskritai nesvarstė laivų agento atestato išdavimo klausimo (žr. iki 2005 m. spalio 4 d. galiojusios Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. 3-434 redakcijos 6.4 punktą). Atitinkamai „LLMAA rekomendacijos“ neišdavimas iš esmės apsprendė ūkio subjektų galimybę gauti atestatą užsiimti agentavimo veikla. Kitaip tariant, atsisakydama išduoti rekomendaciją, LLMAA faktiškai galėjo blokuoti atestato išdavimą bet kokiam naujam rinkos dalyviui. Visiškai kitokią teisinę ir praktinę galią turi nuo 2005 m. spalio 4 d. teikiama „LLMAA nuomonė“. Atsižvelgimas į šią nuomonę yra numatytas kaip vienas iš procedūrinių veiksnių, kuriuos atlieka atestavimo komisija, priimdama sprendimą dėl atestato išdavimo, tačiau: (i) šią nuomonę gauna savarankiškai atestavimo komisija (t. y. agentavimo paslaugas teikiančiam asmeniui nereikia prašyti LLMAA paslaugos); (ii) nuostata, kad atestavimo komisija „atsižvelgia“ į „LLMAA nuomonę“, iš esmės reiškia, kad šios nuomonės turinys atestavimo komisijai nėra svarbus – tiek esant teigiamai, tiek neigiamai nuomonei tai neturėjo lemiamos reikšmės sprendžiant dėl laivų agentavimo atestato išdavimo.

Praktikoje po 2005 m. spalio 4 d. dienos LLMAA beveik niekada neturėjo nuomonės apie atestato siekiančius ūkio subjektus, kadangi jokie teisės aktai nenumatė pareigos naujiems rinkos dalyviams teikti informaciją apie save LLMAA.

LLMAA įtaka savo nariams po 2006 m. sprendimo 141 psl. klaidingai papildomai kildinama iš to, kad LLMAA prezidentas buvo paskirtas atestavimo komisijos nariu. LLMAA prezidentas buvo tik vienas iš šešių atestavimo komisijos narių, todėl LLMAA atstovo dalyvavimas komisijos veikloje nesuteikė LLMAA galimybės bent kiek reikšmingiau nulemti atestavimo komisijos sprendimų turinio.

Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad LLMAA narių poreikį laikytis LLMAA priimtų į sprendimų, įskaitant Etikos kodekse suformuluotų nuostatų dėl rekomenduojamų tarifų, skatino Etikos kodekso 2.4.8 punkte numatyta galimybė pranešti apie drausminio komiteto sprendimus agentavimo atestatų išdavimo komisijai. Kaip galima suprasti, teismas klaidingai yra įsitikinęs, kad toks pranešimas turėjo įtakos ūkio subjektams, kurie norėjo naujai gauti laivų agento atestatą arba siekė prasitęsti pasibaigusio atestato galiojimą. Visų pirma, LLMAA pranešimas apie Etikos kodekso pažeidimus turėjo prasmę iki 2005 m. spalio 4 d. (t. y. tuo laikotarpiu, kai buvo surašytas Etikos kodeksas), kai atestavimo proceso metu buvo keliamas reikalavimas gauti LLMAA rekomendaciją. Kita vertus, po 2005 m. spalio 4 d. toks pranešimas (kuris praktikoje niekada nebuvo pateiktas) būtų absoliučiai neprasmingas veiksmas, kadangi atestavimo taisyklėse nebuvo nei vienos nuostatos, kuri leistų stabdyti ar panaikinti išduotą laivų agento atestatą dėl LLMAA vidinės tvarkos taisyklių ar etikos pažeidimų. Toks pranešimas atestavimo komisijai objektyviai negalėjo sudaryti spaudimo nei esamiems LLMAA nariams, nei potencialiems rinkos dalyviams.

Pirmosios instancijos teismo pozicija, kad LLMAA įtaką savo nariams po 2006 m. patvirtina faktas, jog 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje buvo deklaruotas LLMAA siekis išlaikyti įtaką savo nariams ir turėti nuomonę atestavimo komisijai, klaidinga. Pareiškėjai pripažįsta, kad LLMAA išlaikė įtaką savo nariams iki 2006 m. pabaigos, kol LLMAA nariai labai aiškiai suvokė, kad LLMAA nebeteko anksčiau turėtos formalios ir neformalios galios atestavimo procese. 2006 m. balandžio 25 d. dieną deklaruotas siekis buvo inertiškas ir neturėjo nieko bendro su LLMAA galimybėmis tokią įtaką realiai turėti savo nariams po 2006 m. (t. y. nuo 2007 m.), taigi buvo objektyviai nepasiekiamas.

Pirmosios instancijos teismo motyvas, kad rekomenduojamų agentavimo tarifų skelbimas LLMAA tinklalapyje iki 2010 m. liepos 13 d. galėjo suformuoti LLMAA narių nuomonę, jog LLMAA rekomenduojami tarifai yra privalomo pobūdžio ir jų būtina laikytis, siekiant neapsunkinti savo galimybių ateityje gauti laivų agento atestatą, yra klaidingas. Rekomenduojamų tarifų egzistavimą LLMAA tinklalapyje reikėtų vertinti labiau kaip tarifų „nepašalinimą“ iš tinklalapio šiems praradus aktualumą nei tarifų „skelbimą“. LLMAA tinklalapio www.llmaa.lt lankomumas praktiškai yra niekinis, o tinklalapyje nėra pateikiama absoliučiai jokios aktualios informacijos, kurią LLMAA nariai

siektų sužinoti lankydamiesi šiame tinklalapyje. LLMAA rekomenduojamų ir LLMAA narių faktiškai taikytų tarifų analizė aiškiai parodo, kad LLMAA nariai nesilaikė LLMAA rekomenduojamų tarifų mažiausiai 87,62% visų atvejų – tokia statistika aiškiai patvirtina, kad LLMAA nariai nesuvokė rekomenduojamų tarifų kaip bent kiek privalomų nepriklausomai nuo jų skelbimo internete.

Tokiu būdu pirmosios instancijos teismas pažeidė ABTĮ 81 straipsnio, 86 straipsnio 1 dalies, 2 dalies bei 87 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatas, reikalaujančias visapusiškai ir objektyviai ištirti visus byloje esančius įrodymus ir priimti teisėtą bei pagrįstą sprendimą. Savo ruožtu, padarius klaidingas išvadas dėl LLMAA įtakos savo nariams, sprendime daromos klaidingos išvados ir dėl duomenų, kuriais grindžiamas konkurenciją ribojančio susitarimo egzistavimas po 2006 m., įrodomosios galios.

Teigia, kad sprendime „šalių suderintos valios“ turinys nustatytas vadovaujantis netinkamais įrodymais.

Siekiant inkriminuoti „susitarimo“ egzistavimą pareiškėjų veiksmuose būtina nustatyti, kad LLMAA nariai suderino savo valių laikytis rekomenduojamų tarifų arba nereikšdami prieštaravimo rekomenduojamiems tarifams sudarė prielaidas kitiems LLMAA nariams manyti, kad jie laikysis šių tarifų, tokiu būdu skatindami kitus LLMAA narius palaikyti dirbtinai aukštą kainų lygį. Pirmosios instancijos teismas turėjo pareigą išsiaiškinti, kokia vis dėlto buvo LLMAA narių suderinta valia laikotarpiu po 2006 metų. Šiuo atžvilgiu pirmosios instancijos teismas apie šalių suderintos valios turinį galėjo spręsti iš dviejų grupių įrodymų: (i) LLMAA veiklos dokumentų turinio; arba (ii) LLMAA narių ir LLMAA valdymo organų praktinio elgesio. Tačiau analizuojant skundžiamo sprendimo motyvus, galima daryti išvadą, kad pirmosios instancijos teismas apie šalių suderintos valios turinį sprendė formaliai, iš esmės analizuodamas iki 2006 m. pabaigos surašytus LLMAA veiklos dokumentus. Kitaip tariant, teismas LLMAA narių suderintos valios turinį „laikytis rekomenduojamų tarifų“ po 2006 m. nustatė pagal LLMAA narių veiksmus / dokumentus, kurie buvo atlikti/surašyti iki 2006 m. pabaigos. Tokią išvadą pirmosios instancijos teismas darė nepaisant to, kad objektyviais įrodymais užfiksuoti faktiniai LLMAA valdymo organų ir LLMAA narių veiksmai suponavo iš esmės pasikeitusią LLMAA narių suderintą valių „nebesilaikyti LLMAA rekomenduojamų tarifų“.

Pirmosios instancijos teismas suderintos šalių valios turinį turėjo nustatyti pagal faktinius LLMAA ir jos narių veiksmus. Teigia, kad nei Lietuvos Respublikos konkurencijos teisė, nei Europos Sąjungos konkurencijos teisė (žr. pavyzdžiui *Bayer AG v. Komisija*) susitarimo sudarymui (įskaitant susitarimo pakeitimą ir nutraukimą) nekelia jokių formos reikalavimų, kadangi esminis kriterijus inkriminuojant susitarimo egzistavimą – šalių suderinta valia elgtis rinkoje tam tikru būdu. Tai iš esmės reiškia, kad konkurencijos teisės požiūriu susitarimas (šalių suderinta valia) gali būti pasiekiamas raštu, tačiau pakeičiamas ar panaikinamas šalių faktiniais veiksmais, jeigu tik tokie veiksmai išreiškia šalių valių pakeisti anksčiau suderintą šalių valių elgtis rinkoje tam tikru būdu, t. y. egzistuoja šalių valios prieš formą prioriteto reikalavimas, kurios pirmosios instancijos teismas nesilaikė. Teismo sprendime „šalių suderinta valia“ po 2006 m. grindžiama išimtinai tik formaliai nepanaikintais iki 2006 m. pabaigos surašytais įrodymais. LLMAA valdymo organų ir LLMAA narių elgesys leidžia daryti išvadą, kad būtent po 2006 m. rekomenduojami tarifai nebeteko jokio aktualumo (LLMAA nariai visuotinai pažeidinėjo rekomendaciją, o tie pažeidimai nebuvo svarstyti LLMAA valdymo organų).

Pirmosios instancijos teismas neteisingai sprendė, kad LLMAA narių visuotinis rekomenduojamų tarifų ignoravimas negali būti laikomas „viešu ir aiškiu“ atsiribojimu nuo LLMAA rekomenduojamų tarifų/sprendimų nutraukti konkurenciją ribojantį susitarimą. LLMAA narių ilgalaikė ir nuosekli praktika nustatyti paslaugų kainas nesivadovaujant LLMAA rekomenduojamais tarifais pasiekė tokį mastą, kad nebeliko pagrindo kalbėti apie epizodinį susitarimo neįgyvendinimą, kuris nedaro lemiamos įtakos susitarimo egzistavimui, ir tas mastas sudaro pagrindą kalbėti apie visuotinį visų LLMAA narių vėliausiai 2006 m. „viešą ir aiškų“ atsiribojimą nuo konkurenciją ribojančio susitarimo, kuris susiklosčius tokiai situacijai natūraliai pasibaigė. Vėliausiai 2006 m. pabaigoje LLMAA nariai turėjo pakankamai aiškų supratimą, kad kiti LLMAA nariai nustatydami paslaugų kainas nesivadovauja LLMAA rekomenduojamais tarifais. Toks LLMAA narių tarpusavio

supratimas apie tai, kad jie nesilaiko LLMAA rekomenduotų tarifų susiformavo palaiptiesiems paprasčiausiu bandymų-klaidų metodu. Sunku įsivaizduoti, koks nesupratingas turėtų būti profesionalus rinkos dalyvis, jeigu mažiausiai 5 metus (t. y. nuo 2006 m. iki 2011 m.) jis negalėjo suvokti, kad konkuruojantys ūkio subjektai nesilaiko LLMAA rekomenduojamų tarifų ir teikia absoliučiai kitokius pasiūlymus, iš kurių net 68,65% visų atvejų taikomi mažesni nei LLMAA rekomenduojami tarifai.

Taigi pirmosios instancijos teismas: (i) pažeidė ABTĮ 81 straipsnį, 86 straipsnio 1 dalį, 2 dalį bei 87 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatas, reikalaujančias visapusiškai ir objektyviai ištirti visus byloje esančius įrodymus ir priimti teisėtą bei pagrįstą sprendimą, (ii) LLMAA narių suderintos valios po 2006 m. turinį nustatydamas pagal dokumentus, surašytus iki 2006 m., o ne pagal faktinius LLMAA valdymo organų ir LLMAA narių veiksmus, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio bei SESV 101 straipsnio reikalavimus; (iii) nepagrįstai atsisakė pripažinti, kad visuotinis LLMAA narių rekomenduojamų tarifų ignoravimas negali būti laikomas „viešu ir aiškiu“ atsiribojimu nuo konkurenciją ribojančio susitarimo, tuo pažeisdamas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio bei SESV 101 straipsnio reikalavimus. Atsižvelgiant į šiuos pažeidimus ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 89 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais teismo sprendimas turėtų būti panaikintas.

Taip pat teigia, kad susitarimo egzistavimas po 2006 m. prieštarauja fundamentaliems ekonomikos dėsniams. Pažymi, kad konkurencijos procesus analizuojančios ekonomikos teorijos požiūriu, egzistuoja trys esminės prielaidos, kurioms egzistuojant tikėtinas kartelinių susitarimų sudarymas iš palaikymas: įėjimas į atitinkamą rinką turi būti pakankamai sudėtingas (jaučiamas nedidelis potencialių konkurentų sudaromas konkurencinis spaudimas); kartelis turėtų apimti pakankamai didelį skaičių esamų rinkos dalyvių (jaučiamas nedidelis esamų konkurentų sudaromas konkurencinis spaudimas); kartelis gali išgyventi tik tokiu atveju, jeigu kartelis turi galimybę palaikyti drausmę kartelio viduje. Teigia, kad 2005 m. spalio 4 d. pašalinus poreikį gauti LLMAA rekomendaciją, norint užsiimti laivų agentavimo veikla, įėjimo į laivų agentavimo rinką barjerai tapo pakankamai nereikšmingi. Savo ruožtu, pats įėjimas į rinką galėjo būti pakankamai greitas (įėjimas į rinką buvo visiškai įmanomas per 1 mėnesį), kad potenciali konkurencija galėtų sudaryti reikšmingą konkurencinį spaudimą LLMAA nariams derantis su laivų valdytojais dėl taikomų agentavimo tarifų. Be to, nuo 2006 m. LLMAA nepriklausančių ūkio subjektų skaičius ėmė sparčiai didėti. Ekonomikos teorijos požiūriu – jau vien tokio potencialių konkurentų sudaromo konkurencinio spaudimo pakanka tam, kad būtų galima pakankamai pagrįstai spręsti, kad kartelinio susitarimo sudarymas ir egzistavimas laivų agentavimo rinkoje po 2006 m. buvo praktiškai neįmanomas. Atitinkamai, teismo sprendime daroma išvada dėl tokio susitarimo egzistavimo po 2006 m. prieštarauja ekonomikos teorijos esminiems principams, kurie suponuoja, kad susitarimas dėl agentavimo tarifų netrukus po 2005 m. spalio 4 d. *de facto* turėjo pasibaigti.

Vėliausiai nuo 2006 m. pabaigos LLMAA neturėjo pakankamai priemonių, kad galėtų palaikyti LLMAA rekomenduojamų tarifų privalomumą. Po 2005 m. spalio 4 dienos, kai laivų agentavimo atestato gavimui nebereikėjo gauti LLMAA rekomendacijos, nustojo egzistuoti visos ekonominės doktrinos išskiriamos priemonės, galėjusios užtikrinti susitarimo dėl agentavimo tarifų tęstinumą. Anksčiausiai nuo 2006 m. pabaigos kiekvieno LLMAA nario siekis gauti pajamas iš laivų agentavimo veiklos skatino juos ignoruoti LLMAA rekomendacijas dėl agentavimo tarifų ir nustatyti tokias paslaugų kainas, kokias jis gali suderinti su laivų valdytoju. Nuo 2005 m. spalio 4 dienos, kai LLMAA neteko galimybės dalyvauti laivų agentų atestatų išdavimo procese, LLMAA *de facto* neteko galimybės taikyti savo nariams sankcijas (kadangi narystė LLMAA tapo praktiškai nebereikalinga, o LLMAA rūpėjo tik narių išsaugojimas, o ne sankcijų skyrimas jų atžvilgiu). Savo ruožtu, jeigu ir galima būtų daryti teorinę prielaidą, kad LLMAA galėjo pritaikyti sankcijas savo nariams, sunkiausia gresianti sankcija tokiems nariams būtų pašalinimas iš LLMAA. Kita vertus, LLMAA netekus galimybės dalyvauti laivų agentų atestatų išdavimo procese, tokia sankcija nebūtų sukėlus nei menkiausio nepatogumo LLMAA rekomendacijų nesilaikantiems asmenims.

Jeigu LVAT spręstų, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai įžvelgė kartelio susitarimo egzistavimą po 2006 m., pareiškėjai manytų, kad teismo sprendime nepagrįstai įžvelgtas kartelinio

susitarimo egzistavimas laikotarpiu po 2010 m. liepos 2 dienos. Mano, kad drausminio komiteto sprendimas yra pakankamas pagrindas pasibaigti susitarimui konkurencijos teisės požiūriu. Vietoj LLMAA visuotinio susirinkimo buvo sušaukta LLMAA valdyba / Drausminis komitetas, siekiant kaip įmanoma greičiau formaliai panaikinti visus Konkurencijos tarybos susirūpinimą sukėlusius sprendimus. Vasaros laikotarpiu visuotinio narių susirinkimo sušaukimas būtų trukęs gerokai ilgiau, todėl buvo pasirinktas operatyvesnis sprendimų priėmimo variantas. Kita vertus, nereiškia, kad LLMAA Drausminio komiteto / valdybos sprendimas turi mažesnę įrodomąją galią, patvirtinant Konkurencijos tarybos susirūpinimą sukėlusius LLMAA sprendimų panaikinimą. Pažymi, kad LLMAA rekomenduojami tarifai niekada nebuvo patvirtinti LLMAA visuotiniame susirinkime, o 2004 m. keičiant rekomenduojamų tarifų valiutą iš JAV dolerių į eurus – šio sprendimo taip pat nepriėmė LLMAA visuotinis susirinkimas. Kita vertus, toks LLMAA įstatuose numatyto sprendimų priėmimo proceso pažeidimas nekliudo Nutarime ir teismo sprendime daryti išvadą, kad LLMAA rekomenduojami tarifai galiojo LLMAA nariams. Pareiškėjų nuomone, praktikoje visiškai nebūtina organizuoti asociacijos narių „renginio“, kuriame vienas po kito pasisakytų visi 36 asociacijos nariai ir viešai pasižadėtų netaikyti ir taip *de facto* netaikomų LLMAA rekomenduojamų tarifų ir atsižadėtų Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto taikymo. LLMAA Drausminio komiteto / valdybos sprendimas sukėlė visas pasekmes, kurių siekiama atsiribojant nuo susitarimo, t. y. visi LLMAA nariai (i) suprato, kad jie neturi net teorinės pareigos laikytis LLMAA rekomenduojamų tarifų ir (ii) neturėjo pagrindo manyti, kad teikiant siūlymus laivų valdytojams kiti agentai laikysis LLMAA rekomenduojamų tarifų.

Teigia, kad teismo sprendime klystama dėl to, jog byloje nėra įrodymų, kad su drausminio komiteto sprendimu panaikinti rekomenduojamus tarifus buvo supažindinti visi LLMAA nariai. Apie tai, kad visi LLMAA nariai buvo informuoti apie tokį sprendimą tiesiogiai paliudijo LLMAA direktorius Konkurencijos taryboje vykusio bylos nagrinėjimo metu (Konkurencijos tarybos posėdžio protokolo 132-134 pastraipos).

Atsakovas negalėjo skirti sankcijų dėl suėjusio senaties termino, skaičiuojant senaties terminą privalo būti taikoma pažeidimo padarymo momentu (2006 metais, vėliausiai, kada pasibaigė pažeidimas) galiojusi Konkurencijos įstatymo redakcija, kadangi konstitucinis teisinės valstybės principas *lex retro non agit* imperatyviai įtvirtina, jog įstatymų ir kitų teisės aktų galiojimas atgal neleidžiamas. Tik įstatymai, kuriais panaikinamas veikos baudžiamumas ar sušvelninama atsakomybė, turi atgalinio veikimo galią. Taigi, taikytina 2006 m. Konkurencijos įstatymo redakcija, pagal kurios 40 straipsnio 3 dalį numatytas trejų metų senaties terminas. Patraukimo atsakomybės terminas suėjo 2009 m.

Taip pat minėti pareiškėjai teigia, kad Konkurencijos tarybos baudos neproporcingos pažeidimo pavojingumui.

Pareiškėjas **Lietuvos ir Latvijos uždaroji akcinė bendrovė „Astramara“** apeliaciniame skunde (t. 98, b. l. 1-34) taip pat nurodo, kad paties atsakovo prisidėjimas prie inkriminuojamų neteisėtų veiksmų (t. y. sudarymas prielaidos manyti, kad LLMAA rekomenduojami tarifai yra teisėti) pašalina galimybę pareiškėjui apskritai taikyti baudas. Apelianto supratimu šiuo atžvilgiu situacija yra analogiška Mokesčių administravimo įstatymo 141 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytai situacijai, kuomet asmuo yra atleidžiamas nuo baudos mokėjimo. Nesutinka, kad atsakovas tinkamai pasirinko bazinį baudos dydį. Nutarime pateikti motyvai yra „šabloniniai“ ir parodo tik tai, kad atsakovas apskritai nevertino apeliantui inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo, o tik formaliai pagrindė laisvai pasirinktą baudos dydį. Visos aplinkybės liudija, kad pareiškėjui inkriminuojamas pažeidimas turi būti vertinamas kaip turintis gerokai mažesnę nei standartinį pavojingumą. Nutarime visiškai neįvertinta, kad pareiškėjas visais atvejais nukrypo nuo LLMAA rekomenduojamų tarifų. Pareiškėjas net 77,82% visų atvejų taikė tarifus mažesnius už LLMAA rekomenduojamą kainų lygį, o vidutiniškai atotrūkis nuo rekomenduojamų tarifų lygio sudarė 51%. Taigi, pareiškėjas negalėjo sukelti bent kiek reikšmingesnių pasekmių atitinkamai rinkai, juo labiau kad laivų valdytojai galėjo pakeisti pareiškėją bet kuriuo kitu iš 60-70 uoste veikiančių laivų agentų arba užsitikrinti reikiamų paslaugų teikimą patys, jeigu pareiškėjo siūlomos kainos būtų nekonkurencingos. Teismas neįvertino atsakomybę lengvinančių aplinkybių. Pirmosios

instancijos teismas nevertino pareiškėjo skunde nurodytų dviejų lengvinančių aplinkybių: tai, kad pareiškėjas pripažino esmines tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir neįgyvendino konkurenciją ribojančių veiksmų / savo valia nutraukė pažeidimą. Tai sudaro absoliutų pagrindą naikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ABTĮ 142 straipsnio 2 dalies 5 punkto pagrindu.

Pareiškėjas UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ apeliaciniame skunde (t. 98, b. l. 121-157) taip pat nurodo, kad pirmosios instancijos teismas suklydo sprenddamas, jog pareiškėjo situacija nėra analogiška UAB „DFDS SEAWAYS“, kurios atžvilgiu pažeidimas nebuvo inkriminuotas. Pareiškėjo nuomone, jo pateikti duomenys aiškiai patvirtina, kad nuo 2006 m. gegužės 22 d. jis teikė laivų agentavimo paslaugas tik savo susijusiai bendrovei UAB CMA CGM LIETUVA ir nekonkuravo dėl trečiųjų asmenų laivų agentavimo (t. y. neveikė rinkoje). Atitinkamai, pareiškėjo atžvilgiu vėliausiai nuo 2006 m. gegužės 22 d., nebuvo galima įžvelgti pažeidimo dėl tų pačių priežasčių, dėl kurių pažeidimas nebuvo įžvelgtas UAB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ veiksmuose.

Pirmosios instancijos teismas visiškai nepagristai siekė nustatyti, kad pareiškėjas yra dukterinė UAB CMA CGM LIETUVA bendrovė. Teismas nurodė, kad AB „DFDS SEAWAYS“ ir DFDS AS buvimas dukterine ir motinine bendrove yra svarbus tuo, kad esant tokiam ryšiui jos sudaro vieną ekonomini vienetą. Kaip numato Nutarimo priėmimo metu galiojusio Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 12 punktas, keli juridiniai asmenys gali eidami vieną ekonominį vienetą visais atvejais, kaip jie yra tarpusavyje susiję kontroles ryšiais, įskaitant atvejus kuomet vienas asmuo kontroliuoja kelis juridinius asmenis arba kai vienas asmuo kitame asmenyje turi daugiau, kaip 25% akcijų (kaip šiuo atveju pareiškėją ir UAB CMA CGM LIETUVA kontroliuoja du fiziniai asmenys, būdami valdymo organų nariais arba kaip pareiškėjas kontroliuoja UAB CMA CGM LIETUVA, turėdamas 35% šios bendrovės akcijų). Atitinkamai, sprendžiant dėl pareiškėjo situacijos analogiškumo AB „DFDS Seaways“ situacijai pakanka nustatyti, kad pareiškėjas ir UAB CMA CGM LIETUVA yra tarpusavyje susijusios bendrovės.

Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, kad tiek pareiškėjas, tiek vienintelis pareiškėjo paslaugų pirkėjas UAB CMA CGM LIETUVA buvo kontroliuojami tų pačių fizinių asmenų, kurie kontroliavo pareiškėją, valdydamas jo 100% akcijų, o UAB CMA CGM LIETUVA kontroliavo netiesiogiai (t. y. per pareiškėją), valdydami 35% šios bendrovės akcijų bei užimdami vadovaujančias pareigas UAB CMA CGM LIETUVA. Galimybė kontroliuoti UAB CMA CGM LIETUVA buvo išlaikyta iki 2009 m. gruodžio 15 d., kuomet pareiškėjas pardavė savo turimas akcijas. Vien tos aplinkybės, kad fiziniai asmenys valdė 100% pareiškėjo akcijų bei per pareiškėją valdė 35% UAB CMA CGM LIETUVA arba aplinkybė, kad pareiškėjas tiesiogiai valdė 35% UAB CMA CGM LIETUVA akcijų, leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjas ir UAB CMA CGM LIETUVA yra tarpusavyje susiję ūkio subjektai (Nutarimo priėmimo metu galiojusi Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 12 dalyje numatyta prezumpcija). Minėtas aplinkybes patvirtina pareiškėjo pateikti įrodymai, atitinkamai, pirmosios instancijos teismas iš esmės suklydo teigdamas, kad pareiškėjas nepateikė duomenų apie tai, jog pareiškėjas ir UAB CMA CGM LIETUVA yra tarpusavyje susijusios įmonės. Taip pat teigia, kad teismui pateiktos sutarties tarp pareiškėjo ir UAB CMA CGM Lietuva 11 punktas aiškiai numatė draudimą pareiškėjui teikti paslaugas tretiesiems asmenims. Pirmosios instancijos teismo nagrinėtas minėtos sutarties 3 punktas niekaip nepaneigia fakto, kad tos pačios sutarties 11 punkte pareiškėjui tiesiogiai draudžiama teikti paslaugas tretiesiems asmenims.

Pirmosios instancijos teismas nevisapusiškai ištyrė ir klaidingai interpretavo byloje surinktus įrodymus, todėl padarė klaidingą išvadą dėl to, kad pareiškėjo situacija kuo nors skyrėsi nuo AB „DFDS SEAWAYS“ ir UAB „MSC Vilnius“ situacijos, kurių atžvilgiu Konkurencijos taryba pažeidimo neįžvelgė. Savo ruožtu, dėl šios Konkurencijos tarybos ir pirmosios instancijos teismo klaidos yra pažeidžiamas Konstitucijos 29 straipsnyje garantuotas asmenų lygiateisiškumo principas.

Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad Konkurencijos tarybos paskirta bauda turi būti mažinama 15% dėl to, kad (i) laivų agentavimas pareiškėjo veikloje 2010 m. sudarė **mažą dalį** bendros pareiškėjo pajamos; (ii) pareiškėjas nuosekliai taikė mažesnius nei rekomenduojamus tarifus, t. y. **visais atvejais** tarifai buvo mažesni už LLMAA rekomenduojamus tarifus. Tokiu būdu

pirmosios instancijos teismas sumažino baudą iki 382 840 Lt. Pareiškėjas sutinka su sprendime išdėstytais motyvais toje dalyje, kad pareiškėjui skirta bauda yra neproporcinga inkriminuojama pažeidimui. Kita vertus, pareiškėjas mano, kad sprendimo pagrindu sumažinta pinigine sankcija vis dar yra gerokai per didelė ir neatitinka inkriminuojamo pažeidimo. Pareiškėjas absoliučiai visais atvejais nukrypo LLMAA rekomenduojamu tarifų. Akivaizdu, kad tokio masto inkriminuojamo susitarimo nesilaikymas taikant mažesnius nei rekomenduojamus tarifus rodo, kad pareiškėjas negalėjo sukelti bent kiek reikšmingesnių pasekmių atitinkamai rinkai. Juo labiau, kad laivų valdytojais be jokio vargo galėjo pakeisti pareiškėją į bet kurį kitą laivų agentą. Pareiškėjas po 2006 m. teikė paslaugas tik savo susijusiai bendrovei UAB CMA CGM LIETUVA. Toks paslaugų teikimas išimtinai tik susijusiai bendrovei iš esmės reiškia, kad teikdamas laivų agentavimo paslaugas ir taikydamas sutartyje nustatytą fiksuotą tarifą, pareiškėjas galėjo sukelti žalą tik pats sau, t. y. jis pats sumokėjo visą paslaugų mokesčių. Akivaizdu, kad ši aplinkybė turėjo būti vertinama, jeigu ne kaip pažeidimo nebuvimo įrodymas, tačiau bent jau kaip aplinkybė, kuri patvirtina, kad pareiškėjas inkriminuojamu susitarimu sukėlė absoliučiai nereikšmingą žalą, jeigu apskritai tokią žalą sukėlė.

Pareiškėjas priskiriamas „vidurinei“ pažeidėjų kategorijai, t. y. kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė nuo 11% iki 35% bendrųjų metinių pajamų ir šiuo pagrindu pirmosios instancijos teismas sumažino pareiškėjui nustatytą bazinį baudos dydį 50%.

Kita vertus, nei atsakovas, nei pirmosios instancijos teismas neatkreipė dėmesio, kad 2010 m. pareiškėjas apskritai nevykdė laivų agentavimo veiklos ir jo pajamos sudarė 0 Lt. Išvada, kad pareiškėjas turėjo būti priskirtas „vidurinei“ pažeidėjų kategorijai, yra klaidinga, todėl, vadovaujantis Nutarime pateikiama baudos skaičiavimo logika, pareiškėjo atžvilgiu bauda turėjo būti sumažinta ne 50%, bet 80%.

Pirmosios instancijos teismas sprendime nurodė, kad pareiškėjas „laivų agentavimo paslaugas aktyviai teikė tik iki 2009 m. lapkričio“. Faktinė klaida prieštarauja pačiame sprendime nustatytoms faktinėms aplinkybėms.

Konkurencijos taryba nepakankamai įvertino pareiškėjui inkriminuojamo pažeidimo pavojingumą ir tuo aspektu, kad atsakovo sprendimas individualizuoti sankcijas pagal „ūkio subjektų kategorijas“ neleido tinkamai atsižvelgti į pareiškėjo gautas pajamas iš laivų agentavimo veiklos. Sprendime pripažįstama, kad pareiškėjas 2010 m. pajamų iš laivų agentavimo veiklos apskritai negavo, o 2009 m. laivų agentavimo pajamos bendrose pajamose sudarė 0,66%. Nepaisant to, Konkurencijos taryba sumažino pareiškėjui skirtinos baudos dydį 50%, t. y. procentiniu dydžiu, kuris neturi jokios racionalios sąsajos su inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo įvertinimu. Analogiška 50 proc. nuolaida buvo suteikta visiems ūkio subjektams, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė nuo 11 proc. iki 35 proc. bendrųjų metinių pajamų. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjas sutinka su pirmosios instancijos teismo sprendime padaryti išvada, kad Konkurencijos taryba nepakankamai individualizavo pareiškėjui skirtą sankciją priklausomai nuo vaidmens darant inkriminuojamą pažeidimą. Kita vertus, skundžiamame sprendime teismas visgi neužtikrino, kad būtų visiškai pašalintas Konkurencijos tarybos padarytas Konkurencijos įstatymo 42(1)(6) str. pažeidimas.

Netinkamas baudos individualizavimas sukūrė ūkio subjektų diskriminaciją. Be to, pirmosios instancijos teismas nepakankamai individualizavo pareiškėjui skirtą baudą ir dėl tos priežasties, kad teismas mažino Konkurencijos tarybos galutinį baudos dydį, o ne koregavo tarpinius baudos skaičiavimo elementus.

Pareiškėjas UAB „BPA“ apeliaciniame skunde (t. 97, b. l. 176-210) pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas pareiškėjo atžvilgiu nurodė, jog Konkurencijos tarybos paskirta bauda turi būti mažinama 20% dėl to, kad (i) laivų agentavimas pareiškėjo veikloje 2010 m. sudarė itin mažą dalį, t. y. 0,11% bendrųjų pajamų; (ii) pareiškėjas nuosekliai taikė mažesnius nei rekomenduojamus tarifus, t. y. 93 iš 96 atvejų per 6 metus (2 atvejais tarifai buvo didesni, o 1 - lygus rekomenduojamiems). Tokiu būdu pirmosios instancijos teismas sumažino baudą iki 257 360 Lt.

Pareiškėjas sutinka su sprendime išdėstytais motyvais toje dalyje, kad atsakovo skirta bauda yra neproporcinga inkriminuojama pažeidimui. Kita vertus, pareiškėjas mano, kad sprendimo pagrindu

sumažinta pinigine sankcija vis dar yra gerokai per didelė ir neatitinka inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo.

Paties atsakovo prisidėjimas prie inkriminuojamų neteisėtų veiksmų (t. y. sudarymas prielaidos manyti, kad LLMAA rekomenduojami tarifai yra teisėti) pašalina galimybę apskritai taikyti baudas.

Nutarime atsakovas konstatuoja, kad pareiškėjo atžvilgiu baudos už pavojingumą dydis turi sudaryti „5% bendrųjų metinių pajamų“ (šis bazinis baudos dydis vėliau sudaro pagrindą skaičiuojant pareiškėjui skirtą baudą). Nutarime pripažįstama, kad laivų agentavimo veikla pareiškėjas užsiima pakankamai epizodiškai. Nuo 2006 iki 2011 m., t. y. beveik per 6 metus pareiškėjas teikė laivų agentavimo paslaugas tik 96 kartus (apie 1 laivą per mėnesį), iš kurių 2 atvejais pareiškėjo taikytos kainos viršijo LLMAA rekomenduojamus tarifus ir tik 1 atveju šiuos tarifus atitiko. Pareiškėjas negalėjo sukelti bent kiek reikšmingesnių pasekmių atitinkamai rinkai. Pareiškėjas tik 1 iš 96 atvejų taikė rekomenduojamus tarifus atitinkančias kainas už teikiamas laivų agentavimo paslaugas. Konkurencijos tarybos sprendimas sugrupuoti įmones į atskiras kategorijas ir taikyti šiems asmenims „grupines-standartines“ korekcijas (Nutarimo 259-265 paragrafai) neleido tinkamai individualizuoti baudų ir pasiekti skiriamų baudų proporcingumo, t. y. kad mažiau laivų agentavimo veikla užsiimantiems ūkio subjektams būtų skirtos mažesnės sankcijos. Nutarime pripažįstama, kad pareiškėjo pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro tik 0,11% bendrosiose pareiškėjo pajamose. Nepaisant to, Konkurencijos taryba sumažino galutinį baudos dydį 80%, t. y. procentiniu dydžiu, kuris neturi absoliučiai jokios racionalios sąsajos suinkriminuojamo pažeidimo pavojingumo įvertinimu.

Kaip galima suprasti iš Nutarimo 265 paragrafo ir teismo sprendimo, analogiška 80% „nuolaida“ buvo suteikta visiems ūkio subjektams, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė iki 10% bendrųjų metinių pajamų. Konkurencijos taryba nepakankamai atsižvelgė į tai, kad tai pačiai grupei (nuo 0% iki 10%) priklausantys ūkio subjektai skirtingai dalyvavo laivų agentavimo veikloje ir jų potencialiai daroma žala laivų agentavimo rinkoje buvo absoliučiai skirtinga.

Atsižvelgiant į tai, pareiškėjas sutinka su pirmosios instancijos teismo sprendime padaryta išvada, kad Konkurencijos taryba nepakankamai individualizavo pareiškėjui skiriamą sankciją, kita vertus, teismas visgi neužtikrino, kad būtų visiškai pašalintas Konkurencijos tarybos padarytas Konkurencijos įstatymo 42(1)(6) straipsnio pažeidimas. Netinkamas baudos individualizavimas sukūrė ūkio subjektų diskriminaciją. Pirmosios instancijos teismas nepakankamai individualizavo skirtą baudą ir dėl tos priežasties, kad teismas mažino Konkurencijos tarybos galutinį baudos dydį, o ne koregavo tarpinius baudos skaičiavimo elementus.

Pareiškėjas **UAB „Fertimara“** apeliaciniame skunde (t. 98, b. l. 37-53) nurodo, kad net ir pirmosios instancijos teismo sumažinta bauda yra pernelyg didelė ir neatitinka inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo. Atsakovo prisidėjimas prie inkriminuojamų neteisėtų veiksmų (t. y. sudarymas prielaidos manyti, kad LLMAA rekomenduojami tarifai yra teisėti) pašalina galimybę apskritai taikyti baudas. Nesutinka, kad atsakovas tinkamai parinko bazinį baudos dydį. Nutarime pateikti motyvai yra „šabloniniai“ ir parodo tik tai, kad atsakovas apskritai nevertino pareiškėjui inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo, o tik formaliai pagrindė laisvai pasirinktą baudos dydį. Visos aplinkybės liudija, kad pareiškėjui inkriminuojamas pažeidimas turi būti vertinamas kaip turintis gerokai mažesnę nei standartinį pavojingumą.

Pareiškėjas **UAB „MK Laivyba“** apeliaciniame skunde (t. 98, b. l. 55-73) nurodo, kad teismo sprendimo pagrindu sumažinta pinigine sankcija vis dar yra gerokai per didelė ir neatitinka inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo. Paties atsakovo prisidėjimas prie inkriminuojamų neteisėtų veiksmų (t. y. sudarymas prielaidos manyti, kad LLMAA rekomenduojami tarifai yra teisėti) pašalina galimybę apskritai taikyti pareiškėjui baudas.

Nesutinka, kad atsakovas tinkamai parinko bazinį baudos dydį. Inkriminuojamas pažeidimas turi būti vertinamas, kaip turintis gerokai mažesnę nei standartinį pavojingumą.

Pareiškėjas nuo 2008 m. pakeitė savo veiklos modelį ir agentavo iš esmės tik tuos laivus, kuriuos užsakydavo teikti jam vežimo paslaugas. Nuo to momento, pareiškėjo klientai, kurie kartu teikė ir vežimo paslaugas pareiškėjui, sudarė net 42 iš 47 pareiškėjo agentuotų laivų. Esant tokiai situacijai, pats pareiškėjas realiai susimokėdavo savo taikomus laivų agentavimo tarifus, kurie kartu

gali būti vertinami kaip nuolaida nuo pareiškėjo mokamos kainos už transportavimo paslaugas. Taigi pareiškėjas praktiškai nekonkuravo laivų agentavimo rinkoje ir šiuo atžvilgiu jo situacija prilygsta UAB "DFDS Vilnius" situacijai.

Visos šios aplinkybės patvirtina, kad atsakovo paskirta ir pirmosios instancijos teismo sumažinta bauda visiškai neatitinka pareiškėjui inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo. Juo labiau, kad pareiškėjas tik 1 iš 96 atvejų taikė rekomenduojamus tarifus atitinkančias kainas už teikiamas laivų agentavimo paslaugas.

Konkurencijos tarybos sprendimas sugrupuoti įmones į atskiras kategorijas pagal tai, kokią dalį ūkio subjektų bendrose pajamose sudaro pajamos iš laivų agentavimo veiklos ir taikyti šiems asmenims „grupines-standartines“ korekcijas (Nutarimo 259-265 paragrafai) neleido tinkamai individualizuoti baudų ir pasiekti skiriamų baudų proporcingumo, t. y. kad mažiau laivų agentavimo veikla užsiimantiems ūkio subjektams būtų skirtos mažesnės sankcijos.

Pareiškėjo pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro tik 0,4% bendrosiose pareiškėjo pajamose, tuo tarpu šis dydis iš esmės parodo pareiškėjo vykdomos laivų agentavimo veiklos mastą bei žalą, kurią potencialiai pareiškėjas galėjo padaryti laivų agentavimo rinkoje, dalyvaudamas inkriminuojamame susitarime. Nepaisant to, Konkurencijos taryba sumažino pareiškėjo atžvilgiu paskaičiuotą galutinį baudos dydį ne 99,6 % (t. y. taip, kad inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo vertinimas būtų atliekamas eliminuojant pajamas, kurios buvo gautos vykdant absoliučiai kitas veiklas), tačiau 80 %, t. y. procentiniu dydžiu, kuris neturi absoliučiai jokios racionalios sąsajos su inkriminuojamo pažeidimo pavojingumo įvertinimu.

Analogiška 80 proc. „nuolaida“ buvo suteikta visiems ūkio subjektams, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė iki 10 proc. bendrųjų metinių pajamų. Netinkamas baudos individualizavimas sukūrė ūkio subjektų diskriminaciją. Be to, teismas mažino Konkurencijos tarybos galutinį baudos dydį, o ne koregavo tarpinius baudos skaičiavimo elementus, neįvertino atsakomybę lengvinančių aplinkybių, t. y. to, kad pareiškėjas pripažino esminės tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir (ii) neįgyvendino konkurenciją ribojančių veiksmų / savo valia nutraukė pažeidimą. Tai sudaro absoliutų pagrindą naikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ABTĮ 142 straipsnio 2 dalies 5 punkto pagrindu.

Pareiškėjas **UAB „Vakarų laivų agentai“** apeliaciniame skunde (t. 97, b. l. 158-174) teigia, kad pirmosios instancijos teismas nurodė, jog skaičiuodama baudas Konkurencijos taryba nepakankamai individualizavo inkriminujamų susitarimų atsakomybę, tačiau baudos pareiškėjo atžvilgiu nesumažino, atsižvelgdamas į tai, kad priimdamas Nutarimą, atsakovas padarė skaičiavimo klaidų ir tokiu būdu paskyrė pareiškėjui per mažą baudą. Pareiškėjo nuomone, nepriklausomai nuo padarytų skaičiavimo klaidų, jam skirta bauda bet kokių atveju yra pernelyg didelė ir neatitinka inkriminujamo pažeidimo pavojingumo. Paties atsakovo prisidėjimas prie inkriminujamų neteisėtų veiksmų (t. y. sudarymas prielaidos manyti, kad LLMAA rekomenduojami tarifai yra teisėti) pašalina galimybę apskritai taikyti baudas pareiškėjui. Nesutinka, kad atsakovas tinkamai parinko bazinį baudos dydį. Pareiškėjas praktiškai visais atvejais nukrypo nuo LLMAA rekomenduojamų tarifų (2007-2011 m. laikotarpiu pareiškėjas net 80,21% visų atvejų taikė tarifus mažesnius už LLMAA rekomenduojamą kainų lygį). Akivaizdu, kad tokio masto inkriminujamo susitarimo nesilaikymas taikant mažesnius nei rekomenduojamus tarifus rodo, kad pareiškėjas negalėjo sukelti bent kiek reikšmingesnių pasekmių atitinkamai rinkai. Juo labiau, kad laivų valdytojai be jokio vargo galėjo pakeisti pareiškėją į bet kurią kitą laivų agentą.

Be to, teismas neįvertino atsakomybę lengvinančios aplinkybės, kad pareiškėjas pripažino esminės tyrimo metu nustatytas aplinkybes. Tai sudaro absoliutų pagrindą naikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ABTĮ 142 straipsnio 2 dalies 5 punkto pagrindu.

Pareiškėjai **UAB „Limarko jūrų agentūra“** ir **UAB „Limarko“** apeliaciniuose skunduose (t. 100, b. l. 94-115 ir 118-129) prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą, kuriuo būtų panaikintas Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimas Nr. 2S-25 visas ar ta apimtimi, kurioje jis taikomas atitinkamai pareiškėjams **UAB „Limarko jūrų agentūra“** ir **UAB „Limarko“**, arba pakeisti pirmosios instancijos sprendimą bei Nutarimą ir sumažinti pareiškėjams skirtas baudas.

Nurodo, kad su pirmosios instancijos teismo sprendimu nesutinka. Pažymi, kad nei Nutarime, nei teismo sprendime nėra aiškiai suformuluotos pareiškėjo UAB „Limarko jūrų agentūra“ pareigos – rezoliucinių dalių formuluotės neleidžia nustatyti, kuri iš dviejų minėtų pareiškėjų turi sumokėti baudą, o jeigu baudą turi mokėti abi įmonės, tai nėra aišku, kokiomis dalimis bauda yra mokėtina, Nutarimu pažeista Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalis. Teigia, kad pareigos negali būti formuluojamos sprendimų motyvuojamoje dalyje. Galimybė taikyti solidarią atsakomybę abiem pareiškėjams paminima tik vieną kartą Nutarime, ir tik netiesiogine forma (motyvuojamosios dalies dalyje 226 punkte). Nutarimas neatitinka pačios Konkurencijos tarybos darbo reglamento 99 punkte nustatytų Konkurencijos tarybos sprendimui taikomų reikalavimų. Motyvuojamoji sprendimo dalis yra skirta pagrįsti sprendimą, o ne jį apibrėžti. Konkreti individuali teisės norma turi būti išdėstyta rezoliucinėje administracinio akto dalyje.

Ginčija patį draudžiamą susitarimą, nesutinka, kad draudžiamas susitarimas tęsėsi po 2006 metų.

Dėl bendros atsakomybės taikymo abiem pareiškėjams, nesutinka kad šios įmonės laikomos vienu ekonominiu vienetu ir joms taikoma solidari atsakomybė. Teigia, kad vieno ekonominio vieneto doktrina neegzistuoja Lietuvos teisėje. Jokie Lietuvos viešosios teisės aktai nenustato, kad už Lietuvos teisinėje sistemoje apibrėžtus viešosios teisės pažeidimus būtų numatyta kolektyvinė atsakomybė. Lietuvos viešojoje teisėje yra absoliučiai laikomasi teisinės atsakomybės individualizavimo principo. Jei visgi būtų daroma išimtis iš atsakomybės individualizavimo principo ir būtų nustatoma kolektyvinė atsakomybė, tai tokia išimtis turi būti aiškiai ir neabejotinai apibrėžta aukščiausio lygio teisės aktu – įstatymu. Kolektyvinė atsakomybė nenustatyta ir Lietuvos konkurencijos teisėje. Konkurencijos įstatyme numatytas ūkio subjekto apibrėžimas neapima įmonių grupių, nėra jokios aiškios ir neabejotinos normos, kuri leistų laikyti dukterinę ir patronuojančią bendrovę vienu ūkio subjektu ar kitais Konkurencijos įstatyme nustatytais pagrindais taikyti kolektyvinę atsakomybę už konkurencijos taisyklių pažeidimus. Priklausydamos ūkio subjektų grupei (kuri yra apibrėžta Konkurencijos įstatyme) patronuojanti ir dukterinė bendrovė nėra laikytinos atsakomybės subjektu pagal Konkurencijos įstatymą.

Skundžiamo teismo sprendimo argumentai dėl vieno ekonominio vieneto doktrinos taikymo Lietuvoje nėra nei įtikinantys, nei nuoseklūs. Išvada, jog įmonės yra dukterinė ir patronuojanti bendrovės, nepadeda, siekiant pritaikyti kolektyvinę atsakomybę. Pirmosios instancijos teismas palaiko Konkurencijos tarybos vykdomą Europos Sąjungos teismų sprendimuose išrastos vieno ekonominio vieneto doktrinos perkėlimą į Lietuvos teisę. Tačiau toks perkėlimas yra negalimas ir yra neteisėtas. Tokiu perkėlimu yra vykdomas ne Lietuvos konkurencijos taisyklių aiškinimas, o verslo subjektų naujoviško persekiojimo ir policinių priemonių kūrimas, o administracinio persekiojimo taisyklės negali būti aiškinamos plečiamai.

Jeigu visgi būtų svarstoma pritaikyti vieno ekonominio vieneto doktriną nagrinėjamoje byloje, pirmosios instancijos teismas vieno ekonominio vieneto doktriną taikė klaidingai. Europos Sąjungos institucijų išvesta vieno ekonominio vieneto doktrina taikytina, kai yra visos sąlygos: patronuojanti bendrovė gali daryti esminę įtaką dukterinės bendrovės veiklai ir patronuojanti bendrovė faktiškai daro esminę įtaką dukterinės bendrovės veiklai ir žino apie dukterinės bendrovės dalyvavimą draudžiamame susitarime. Tiek Konkurencijos taryba, tiek pirmosios instancijos teismas apsiribojo tik įrodymais apie galimybę daryti esminę įtaką, tačiau nepateikė argumentų, kaip UAB „Limarko“ kaip patronuojanti bendrovė faktiškai darė įtaką UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiklai. Europos Teisingumo Teismo byloje Elf Aquitaine SA prieš Komisiją (C-521/09 P) buvo išvesta (ir/ar patvirtinta) tokia patronuojančios bendrovės atsakomybės už dukterinę bendrovę procedūrinė įrodinėjimo taisyklė: Komisija turi teisę preziumuoti, kad patronuojanti bendrovė, kuriai priklauso 100 ar beveik 100 procentų dukterinės bendrovės akcijų, atsako už dukterinės bendrovės pažeidimą, tačiau jei pareiškėjas pateikia teisinių, organizacinių ar komercinių argumentų, paneigiančių prezumpciją, Komisija privalo kontraargumentuoti (paneigti pareiškėjo argumentus). Pareiškėjai pateikė argumentus dėl šios taisyklės, kurių nepaneigė nei Konkurencijos taryba, nei pirmosios instancijos teismas.

Įrodinėja dukterinės bendrovės nepriklausomumą. UAB „Limarko jūrų agentūra” savarankiškai sprendavo dėl savo elgesio rinkoje. UAB „Limarko jūrų agentūra” užsiėmė laivų agentavimo veikla ir vykdydama šią veiklą nesinaudojo jokiais patronuojančios bendrovės resursais. UAB „Limarko“ faktiškai neturėjo jokios įtakos UAB „Limarko jūrų agentūra” priimamiems sprendimams, o, juo labiau, su agentavimo paslaugos teikimu susijusiems sprendimams. Konkurencijos taryba ginčijamame Nutarime klaidingai teigė, kad dviejų įmonių valdymo organai buvo bendri. Nėra reikšminga, kad tam tikri UAB „Limarko” ir UAB „Limarko jūrų agentūra” valdymo organų nariai sutapo. Be to, vien akciniai ryšiai negali patvirtinti UAB „Limarko” faktinės įtakos UAB „Limarko jūrų agentūrai” veikiant laivų agentavimo rinkoje.

Net jei būtų pripažinta, kad UAB „Limarko” ir UAB „Limarko jūrų agentūra” sudarė vieną ūkio subjektą, arba būtų pripažinta, kad UAB „Limarko” turėtų būti atsakinga už UAB „Limarko jūrų agentūra” padarytus pažeidimus kaip patronuojanti bendrovė, tai dar nereiškia, kad šioms dviem įmonėms galėtų būti nustatyta solidari atsakomybė. Tiek Konkurencijos taryba, tiek pirmosios instancijos teismas apsiriboja paminėjimu, kad UAB „Limarko jūrų agentūra” ir UAB „Limarko” sudaro vieną ekonominę vienetą ir todėl reikėtų taikyti solidarią atsakomybę. Pareiškėjai įsitikinę, kad toks pagrindas nėra ir negali būti pakankamas sprendžiant dėl solidarios atsakomybės Lietuvos teisėje. Nei Konkurencijos taryba, nei teismas neturi teisės savo nuožiūra įtvirtinti solidarios atsakomybės, jei tokia atsakomybė nėra nustatyta Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

Nesutinka su apskaičiuota bauda. Pripažinus, kad UAB „Limarko” nėra atsakinga už UAB „Limarko jūrų agentūra” veiksmus, bauda turėtų būti skaičiuojama tik nuo UAB „Limarko jūrų agentūra” pajamų, neįskaičiuojant UAB „Limarko” pajamų. Kolektyvinė atsakomybė jau sudaro papildomą nuobaudą patronuojančiai bendrovei UAB „Limarko”, todėl patronuojančios bendrovės pajamų pridėjimas prie baudos skaičiavimui reikšmingų pajamų nepagrįstai išdidina atsakomybę. UAB „Limarko” neveikė toje rinkoje, kurioje buvo padarytas įtariamasis pažeidimas, UAB „Limarko” gautos pajamos neturėjo jokio ryšio su pažeidimo pajamomis.

Pirmosios instancijos teismas neperžiūrėjo to aspekto, kad visoms įtariamoms pažeidėjoms byloje baudos dydis už dalyvavimą pažeidime kiekvienais metais buvo didinamas būtent 10 procentų, nors Baudos skaičiavimo taisyklės tik apriboja šį dydį iki 10 procentų, tačiau leidžia taikyti ir mažesnius daugiklius. Atsižvelgiant į tai, kad Konkurencijos taryba nenustatė pažeidimo sunkinančių aplinkybių ir netaikė maksimalių įstatymu leidžiamų baudų, manytina, kad ir baudos dydis už kiekvienus dalyvavimo pažeidime metus neturėtų sudaryti maksimalaus dydžio. Šis dydis galėtų būti siejamas su baudos dydžiu už pavojingumą, kurį nustatė Konkurencijos taryba, t. y. 5 procentai (arba mažiau, jei teismas baudos dydį už pavojingumą sumažintų).

Laivų agentavimo paslaugų teikimas yra tik šalutinė UAB „Limarko jūrų agentūra” veikla. Iš laivų agentavimo tarifo šio pareiškėjo gautos pajamos 2010 metais tesudarė 2,7% visų tais metais gautų pajamų, t.y. 2010 metais pareiškėjas iš laivų agentavimo tarifo viso gavo 635 058,33 Lt pajamų. Šią aplinkybę įrodo ir UAB „Limarko jūrų agentūra” Konkurencijos tarybai pateiktas 2011 m. spalio 5 d. paaiškinimas, kuriame buvo nurodyta, jog UAB „Limarko jūrų agentūra” anksčiau pateikti duomenys apie iš agentavimo paslaugų gautas pajamas yra netikslūs, kadangi šios pajamos, kurias sudaro išimtinai agentavimo tarifas, buvo nepagrįstai sumuojamos su kitomis pajamomis. Į šią aplinkybę Konkurencijos taryba neatsižvelgė.

UAB „Limarko jūrų agentūra” pritaikyta bauda savo atgrasomuoju poveikiu buvo didesnė negu įmonei, kuri buvo priskirta tai pačiai grupei (įmonės, kurių pajamos iš agentavimo sudaro nuo 0 iki 10 procentų bendrosiose pajamose), tačiau kurios pajamos iš agentavimo sudarė santykinai daugiau pajamų bendrosiose pajamose. UAB „Limarko jūrų agentūra” pajamos iš agentavimo tarifo sudarė tik 2,33% nuo bendrųjų pajamų (pridedant ir UAB „Limarko“ pajamas). Todėl lyginant su tomis įmonėmis, kurių, pvz., agentavimo pajamos sudarė 9 proc., įmonė patyrė 4 kartus didesnę atgrasomąjį poveikį. Konkurencijos taryba, siekdama tinkamai atsižvelgti į su pažeidimu susijusias pajamas, turėjo skaičiuodama baudas bendrųjų pajamų, gautus skaičiavimų rezultatus mažinti proporcingai įmonės gautoms pajamos iš agentavimo tarifo. Tokiu būdu UAB „Limarko jūrų agentūra” bauda turėjo būti sumažinta ne 80 procentų, o 97,76%. Tai būtų lėmę tai, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ bauda (net ir įvertinant 12 metų dalyvavimą), būtų buvusi tik 69 800 Lt.

Konkurencijos tarybos pritaikytas dydis už pažeidimo pavojingumą (5 procentai nuo bendrųjų pajamų), kurio neperžiūrėjo pirmosios instancijos teismas, prieštarauja teisingumo ir protingumo principams, kadangi susitarimas, jei ir būtų jis pripažintas, buvo tik formalus ir nedarė įtakos LLMAA narių kainodarai. Be to, Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nurodoma, jog, be kitų, atsakomybę lengvinančia aplinkybe yra tai, jog ūkio subjektas neįgyvendino konkurenciją ribojančių veiksmų. Pagal teismų praktiką, nurodytu pagrindu bauda gali būti sumažinta tiems ūkio subjektams, kurie pateikė pakankamus įrodymus, patvirtinančius, kad jie iš esmės nevykdė sudaryto draudžiamo susitarimo, t. y. sąmoningai nukrypo nuo susitarimo ir turėdami visas galimybes, jo nerealizavo nei Konkurencijos taryba, nei pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į šią pagrindinę lengvinančią aplinkybę, t.y. susitarimo neįgyvendinimą. Atmesdama susitarimo nesilaikymo argumentą, Konkurencijos taryba teigė, kad svarbiausia buvo pasiūlymų kainos, o ne faktinės galutinės agentavimo paslaugų kainos. Tačiau toks Konkurencijos tarybos teiginys nepagrįstas dėl to, kad pasiūlymų kainos tik retais atvejais gali būti nustatytos, kadangi dažnai agentavimas buvo vykdomas pagal išankstinius ilgalaikius susitarimus, todėl toks dalykas kaip „pasiūlymų kainos“ neegzistavo – agentai iškart galėdavo rašyti galutines sąskaitas.

Teigia, kad galutinė kaina, o ne pasiūlymo kaina, yra reikšminga konkurencijai. Priešingu atveju būtų neaišku, kuo Konkurencijos taryba kaltina – ar susitarimu dėl pasiūlymų kainų, ar susitarimu dėl rekomenduojamų kainų. Net ir priimant Konkurencijos tarybos argumentą, kad pasiūlymų kainos galėjo būti svarbus konkurencijos elementas, negalima būtų protingai teigti, kad pasiūlymų kainos buvo du kartus didesnės negu galutinės kainos. Siekiant palaikyti tokį teiginį, reikėtų daryti prielaidą, kad derybų metu UAB „Limarko jūrų agentūra“ visuomet padarydavo vidutiniškai 50 procentų nuolaidą kiekvienam klientui. UAB „Limarko jūrų agentūra“ tinkamai pagrindė visišką susitarimo nesilaikymą, todėl (nepriklausomai nuo kitų lengvinančių aplinkybių buvimo) jai taikytinas baudos mažinimas iki 50 procentų. Tas faktas, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ pateikus visas faktiškai išrašytas sąskaitas (taigi, taikytas kainas) nuo 2006 metų, Konkurencijos taryba vis tiek skundžiamo nutarimo 274 punkte teigė, kad „tai neatskleidžia konkrečiais atvejais taikytų kainų“, rodo visišką ir nepagrįstą Konkurencijos tarybos abejingumą pareiškėjų pateiktiems įrodymams ir argumentams.

Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nurodoma, jog, be kitų, atsakomybę lengvinančia aplinkybe yra tai, jog ūkio subjektas savo valia nutraukė pažeidimą. UAB „Limarko jūrų agentūra“ 2010 m. gruodžio 6 d. išstojo iš LLMAA. Kadangi konkurenciją pažeidžiančių veiksmų atlikimas sietinas su dalyvavimu LLMAA veikloje, laikytina, jog UAB „Limarko jūrų agentūra“ savo valia pažeidimą nutraukė. UAB „Limarko jūrų agentūra“ pateikė atsakovui įrodymus (pranešimą apie išstojimą iš LLMAA), pagrindžiančius, kad ji išstojo iš LLMAA, t.y. nutraukė pažeidimą, dar 2010 m. gruodžio 6 d. – dar gerokai iki atsakovo tyrimo pabaigos.

Net ir priimant pirmosios instancijos teismo argumentaciją dėl baudų kaip galutinę, reikėtų pažymėti, kad turėtų būti ištaisytos bent dvi klaidos. Net ir skaičiuojant, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavimo draudžiamame susitarime trukmė buvo 5 metai, baudos suma turėtų būti 326 740 Lt, o be to, reiktų pripažinti, kad nuo 2006 m. vasario 9 d. iki 2011 metų sausio mėnesio praėjo tik ketveri pilni metai, todėl, bauda turėtų būti 304 960 Lt. Apibendrinant visas aukščiau išdėstytas aplinkybes, pirmosios instancijos teismas, nesinaudodamas jokia diskrecija protingumo ir teisingumo principų taikymo srityje, o tik ištaisydamas akivaizdžias Konkurencijos tarybos padarytas vertinimo klaidas, turėjo sumažinti pareiškėjui baudą iki 152 480 Lt: a) įvertinant ketverių metų dalyvavimo laikotarpį; b) įvertinant sumažinimą dėl lengvinančių aplinkybių 50 procentų; c) papildomai sumažinant baudą pirmosios instancijos teismo nustatytu 20% dydžiu; d) tačiau iš skaičiavimo neeliminuoju UAB „Limarko“ pajamų. Jeigu bauda būtų skaičiuojama tik nuo UAB „Limarko jūrų agentūra“ pajamų, tuomet rezultatas pagal analogiškas prielaidas būtų 131 860 Lt.

Be to, UAB „Limarko jūrų agentūra“ nurodė, kad pirmosios instancijos teismas ir Konkurencijos taryba neatsižvelgė arba neteisingai interpretavo į aktualias faktines, todėl klydo kvalifikuodami LLMAA ir jos narių veiksmus kaip konkurencijos taisyklių draudžiamą susitarimą. LLMAA viešai skelbti rekomendaciniai tarifai buvo istorinio teisinio reguliavimo reliktas, kuris, ilgainiui nunyko, o 2006 metais apskritai neteko savo praktinės reikšmės bei ryšio su faktinėmis

kainomis. LLMAA rekomendacija (pakeitus Susisiekimio ministro įsakymu patvirtintas įmonių, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, atestavimo taisyklės) nuo 2005 m. spalio 28 d. nebebuvo privaloma įmonei, pageidaujusiai gauti licenciją, leidžiančią teikti laivų agentavimo paslaugas. Po 2005 m. spalio 28 d. LLMAA svarba laivų agentavimo paslaugų sektoriuje kardinaliai sumažėjo. Paskutinį kartą LLMAA rekomendacinių tarifų nesilaikymo klausimas buvo svarstytas 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje. Jokios drausminės nuobaudos už tariamą LLMAA rekomendacinių tarifų nesilaikymą šio posėdžio metu taikytos nebuvo. Taigi pripažintina, jog nuo 2006 metų jokios procedūros, kuriomis būtų siekta užtikrinti LLMAA rekomendacinių tarifų laikymąsi inicijuotos nebuvo. Ši aplinkybė paneigia rekomenduojamų kainų priežiūros mechanizmo efektyvumą (ir jo egzistavimą), kadangi, rekomenduojamų kainų laivų agentų nebuvo laikomasi, todėl veikiant priežiūros mechanizmui, toks rekomenduojamų tarifų nesilaikymas turėjo būti identifikuotas ir svarstomas.

Naujiems ūkio subjektams nėra jokių reikšmingų kliūčių patekti į Nutarimu nustatytą paslaugos rinką. Narystė LLMAA nebuvo reikalinga, ypač siekiant teikti laivų agentavimo paslaugas po 2005 metų, kai buvo panaikintas reikalavimas gauti LLMAA rekomendaciją. Nutarime nurodoma, jog laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos jūrų uoste teikia apie 70 ūkio subjektų, iš kurių 36 nėra LLMAA nariais. Taigi laivų agentavimo paslaugų rinkoje veikė ir veikia daugiau negu 50% LLMAA nariais nebuvusių ūkio subjektų.

Be to, rekomenduojami tarifai neturėjo jokio ryšio su UAB „Limarko jūrų agentūra“ faktinėmis kainomis. Faktiškai taikyti tarifai laikotarpiu nuo 2006 metų iki 2010 metų buvo vidutiniškai du kartus mažesni negu rekomenduojami. Pateikia duomenis, kuriuos apibendrinamas teigia, kad pareiškėjo kainodara absoliučiai skyrėsi nuo rekomenduojamų įkainių, 2006 metai buvo virsmo metai, kuomet asociacija prarado savo anksčiau turėtą įtaką, o įmonės ėmė atvirai ir dideliu mastu nesilaikyti rekomenduojamų tarifų, po 2006 metų itin išaugo rinkos konkurencingumas, o taip pat rinkos dalyvių skaičius.

Nors LLMAA rekomenduojami tarifai visiškai neatitiko rinkos realijų, ir dėl to negalėjo paveikti rinkos dalyvių elgesio, tačiau griežtos ES taisyklės dėl atsiribojimo ir pan. sudaro sunkumų teisiškai kvalifikuoti susiklosčiusią situaciją. Dėl šių sunkumų Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas nepagrįstai ir neteisingai kvalifikavo, kad ir po 2006 metų egzistavo draudžiamas susitarimas. Visgi tvirtina, kad po 2006 metų LLMAA asociacijos narių valia pasikeitė, jie nebeslepia, kad tarifų rekomendacijos nesilaiko ir nesilaiko žymiai. Faktinės kainos skiriasi nuo rekomenduojamų, skirtumas skaičiuojamas ne procentais, bet kartais. Asociacija nebesvarsto jokių pažeidimo atvejų. Todėl po 2006 m. rekomendacija yra tik rekomendacija (ne fiksacija), ir galėtų pažeisti konkurencijos taisyklės tik tuo atveju, jeigu būtų įrodytas antikonkurencinis poveikis. Neįrodžius antikonkurencinio tikslo, ir neįrodinėjus antikonkurencinio poveikio, Konkurencijos tarybos išvados ir jas palaikantis pirmosios instancijos teismo Sprendimas dėl draudžiamo susitarimo buvimo yra nepagrįstas ir neteisėtas.

Nesutinka su Konkurencijos tarybos teiginiu, kad esą LLMAA asociacijos narės neatsiribojo nuo tariamo susitarimo, nes tokį atsiribojimą buvo galima atlikti tik viešu pareiškimu. Pagal ES Bendrojo teismo nagrinėtos *Gosselin* bylos taisyklę nuo susitarimo galima atsiriboti ne tik viešu pareiškimu. ES Teisingumo Teismas aiškiai nurodo, kad susitarimo pasibaigimas arba vienos iš šalių valios dalyvauti susitarime pasibaigimas turi būti vertinamas, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes. Nėra baigtinio sąrašo veiksmų, kurie parodytų, jog susitarimas pasibaigė, ar kad šalys nuo jo atsiribojo. Nebūtina vien ieškoti „viešo atsiribojimo“ įrodymų. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas teigia, kad galima atsiriboti ir kitaip. Tinka ir kiti įrodymai, svarbios ir kitos aplinkybės.

Be to, pareiškėjas atsiribojo nuo tariamo susitarimo savo nesilaikymu. Kai faktiniai tarifai skiriasi nuo rekomenduojamų iki 10 kartų, vidutinės kainos yra mažesnės negu rekomenduojami tarifai apie 2 kartus, tokie tarifai negali būti nežinomi rinkos dalyviams.

Konkurencijos taryba (kurią palaiko pirmosios instancijos teismas) tam tikrais atvejais teigia, kad pats rekomenduojamų kainų faktas galėtų būti laikomas pažeidimu, o nesilaikymo atvejus vadina „susitarimo dalyvių vienas kito apgaudinėjimu“, kuris yra įprastas kartelių reiškinys. Tokie Konkurencijos tarybos teiginiai prieštarauja tiek faktinėms aplinkybėms, tiek ES teismų praktikai.

Pagal ją (byla SCK ir FNK prieš Komisiją (sujungtos bylos T-213/95 and T-18/96), rekomenduojamos kainos gali pažeisti konkurenciją tada, kai rekomenduojamos kainos gali leisti konkurentams, su tam tikru protingo laipsnio tikrumu, prognozuoti konkurentų kainas. Jei tokia prognozė negalima, konkurencijos taisyklės negali būti pažeistos. Kai faktinės kainos skiriasi nuo rekomenduojamų du kartus ar daugiau tai rodo, kad rekomenduojamos kainos negali leisti konkurentams su protingo lygio tikrumu prognozuoti konkurentų kainų, nes neatitikimai yra tiesiog pernelyg dideli - nėra protingo lygio tikrumo apie konkurentų kainodarą, jeigu skirtumai yra tokie dideli. Taigi faktinės aplinkybės parodė, jog LLMAA rekomenduojami tarifai nesudarė prielaidų būti draudžiamam konkurentų susitarimui ar jų veiksmų koordinavimui bent jau laikotarpiu po 2006 metų. Todėl Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas nepagrįstai pripažino, kad LLMAA nariai ir/ar pareiškėjas dalyvavo konkurencijos taisyklių draudžiamame susitarime.

Nutarime pateikiami teiginiai dėl tarifų privalomumo nepagrįsti. Rekomendaciniai tarifai nebuvo oficialiai patvirtinti nei LLMAA narių susirinkimo, nei LLMAA valdybos sprendimu (ši aplinkybė pripažįstama ir Nutarime). Todėl laikytina, kad rekomenduojami tarifai netgi nebuvo LLMAA taisyklių dalis, teisine prasme tarifai nėra nieko daugiau negu rekomendacija ar patarimas, o ne teisinė pareiga. Tokiu argumentacija leistų teigti, kad LLMAA niekada ir neprivalėjo panaikinti rekomenduojamų tarifų, kadangi negalima formaliai panaikinti to, kas formaliai neegzistuoja. Konkurencijos teisėje pripažįstama, kad konkurencijos ribojimas (ar kokių nors antikoncepcinių susitarimų privalomumas ar egzistavimas) yra visų pirma ekonominė kategorija, neatsiejama nuo rinkos sąlygų, o sutartinis (taigi formalus) ribojimas nebūtinai faktiškai apriboja konkurenciją. Kitaip sakant, net ir nustatius konkurenciją potencialiai ribojančią teisinę pareigą, būtina nustatyti, ar faktiškai tokios pareigos laikomasi ir ar tokios pareigos laikymasis atitinkamu būdu apriboja konkurenciją. Taigi ta aplinkybė, kad asociacijos nariai formaliai privalo vykdyti asociacijos narių susirinkimo ir valdybos sprendimus, negali būti, izoliuotai nuo realių faktinių aplinkybių, laikoma pagrindžiančia rekomendacinių tarifų privalomumą.

Taip pat, UAB „Limarko jūrų agentūra“ nurodo, kad pirmosios instancijos teismas teisingai įvertino tai, kad pareiškėjas į LLMAA įstojo tik 2006 m. vasario 9 d., todėl tik nuo šios dienos pareiškėjui gali būti skaičiuojamas dalyvavimo įtariamame pažeidime terminas. Nesutinka, kad dalyvavimo pažeidime pabaiga nustatyta siejant ją su 2011 metų sausio mėnesiu, kuomet LLMAA organai formaliai patvirtino pareiškėjo išstojimą iš asociacijos. Yra bent dvi alternatyvios ankstesnės datos, kurios galėtų laikomos pareiškėjo pažeidimo pabaiga, jei toks pažeidimas būtų nustatytas. 2010 m. liepos 2 d., kai rekomendaciniai tarifai, su kurių nustatymu ir siejamas pažeidimo padarymas, buvo oficialiai panaikinti LLMAA Drausminio komiteto posėdžio protokolu. Atsižvelgiant į neformalų tarifų patvirtinimą („priėmimą naudojimui“), forma, kuria buvo panaikinti rekomendaciniai tarifai, taip pat neturėtų būti vertinama formaliai, o LLMAA Drausminio komiteto sprendimas laikytinas atitinka tikrąją LLMAA ir jos narių valią. Kita data yra 2010 m. gruodžio 6 d., kai pareiškėjas raštu, adresuotu LLMAA, aiškiai ir nedviprasmiškai išreiškė savo valią nuo minėtos dienos nutraukti narystę LLMAA. Konkurencijos taryba ir pirmosios instancijos teismas nepagrįstai laiko, kad pareiškėjo dalyvavimo asociacijoje (ir tariamame pažeidime) pabaiga turėtų būti siejama su ta data, kai LLMAA organai formaliai patvirtino, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ nebėra LLMAA narė (t.y. 2011 m. sausio mėn.). Tokio asociacijos organų patvirtinimo suabsoliutinimas ir pripažinimas tuo kriterijumi, pagal kurį sprendžiamas priklausymas ar nepriklausymas asociacijai, prieštarauja tiek Asociacijų įstatymo nuostatom, tiek ir bendriesiems teisinės valstybės principams. Apibendrinant, įtariamo pažeidimo pradžia laikytina 2006 m. vasario 9 d., o pabaiga – 2010 m. liepos 2 d., arba, alternatyviai, 2010 m. gruodžio 6 d. Taigi, pareiškėjo įtariamo pažeidimo trukmė yra 4 metai ir 5 mėnesiai, arba, alternatyviai, 4 metai ir 9 mėnesiai.

Be to, UAB „Limarko jūrų agentūra“ (t. 99, b. l. 49-53) pateikė prašymą priteisti iš atsakovo proporcingai skundo patenkintai daliai bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

Pareiškėjas UAB „Amber Bay“ (t. 100, b. l. 132-142) apeliaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą, kuriuo būtų panaikintas Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimas Nr. 2S-25 ta apimtimi, kuriuje jis taikomas UAB „Amber Bay“, o Nutarimo nepanaikinus – pakeisti Nutarimo 3.2 punktą ir

sumažinti pareiškėjui skirtą baudą bent iki 38 801 Lt. Taip pat prašo priteisti iš atsakovo Konkurencijos tarybos bylinėjimosi išlaidas.

Apeliaciniame skunde nurodo, kad nesutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimu sumažintu pareiškėjui paskirtos baudos dydžiu, mano, jog ir teismo sumažinta 433 925 Lt bauda yra nepagrįstai didelė, apskaičiuota pažeidžiant Konkurencijos įstatymo 42 straipsnį, neatitinka protingumo, proporcingumo ir lygiateisiškumo kriterijų.

Pažymi, kad pirmosios instancijos teismas, konstatuodamas draudžiamą susitarimą ir pripažindamas pareiškėjo dalyvavimo jame faktą neatsižvelgė į keletą esminių bylos faktinių aplinkybių susijusių su pareiškėju ir draudžiamo susitarimo sudarymu.

Pareiškėjas įstojo į LLMAA tik 2001 m. kovo mėn., tai yra jau po to, kai buvo priimti rekomenduojami minimalūs laivų agentavimo tarifai – nedalyvavo sudarant draudžiamą susitarimą. Dėl tuo metu galiojusio teisinio reguliavimo pareiškėjas iš esmės buvo priverstas įstoti į LLMAA, taigi, iš esmės buvo priverstas ir „prisijungti prie draudžiamo susitarimo“. Iki 2005 m. spalio mėn., kai teisės aktuose buvo panaikintas reikalavimas gauti LLMAA rekomendaciją laivų agentavimo veiklos vykdymui (atestavimo pažymėjimo (licencijos) gavimui) narystė LLMAA faktiškai buvo privaloma.

Neatsižvelgta į tai, jog laivų agentavimo paslaugų rinka buvo labai konkurencinga (joje veikė keliasdešimt laivų agentų) ir joje agentavimo paslaugų kainas „diktuodavo“ ne laivus agentuojančios įmonės, o jų klientai – laivų savininkai bei operatoriai. Tai patvirtina ir tas faktas, kad iš esmės visi pareiškėjai taikydavo tarifus, kurie buvo mažesni nei LLMAA rekomenduoti.

Kaip ir kiti pareiškėjai nesutinka su pirmosios instancijos teismo nuomone, jog pažeidimas tęsėsi iki pat Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos 2011 m. rugpjūčio mėn. arba iki pareiškėjų išstojimo iš LLMAA ir kad Konkurencijos taryba tinkamai netaikė 2006 m. galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos, kurioje numatytas 3 metų senaties terminas. Nurodo, kad po 2006 m. LLMAA neturėjo ir negalėjo turėti įtakos savo nariams. 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje deklaruotas siekis išlaikyti įtaką savo nariams ir turėti nuomonę atestavimo komisijai negalėjo daryti įtakos LLMAA nariams, nes 2006 m. balandžio 25 d. valdybos sprendimas ir jame paskelbti „ateities siekiai“ ne patvirtino tarifų privalomumą ir LLMAA įtakos svarbą, o pabrėžė tarifų egzistavimo bei įgyvendinimo neefektyvumą ir tapo vienu iš įrodymų, kad *de facto* tarifai iš esmės nebeteko savo galios, o LLMAA valdybos paskelbti „siekiai“ be efektyvių įgyvendinimo priemonių liko tik deklaracija. Tarifų nepašalinimas iš interneto LLMAA tinklalapio negalėjo sudaryti LLMAA nariams įspūdžio, jog rekomenduojami tarifai yra privalomi ir jų būtina laikytis. Drausminio komiteto pasyvus egzistavimas niekaip negalėjo sudaryti pagrindo LLMAA nariams manyti, kad rekomenduojamų tarifų reikia laikytis. Teismas nepagrįstai nepripažino, jog susitarimas po 2006 m. buvo nutrauktas faktiniais veiksmais – nesilaikant LLMAA rekomenduotų tarifų.

Teigia, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai ignoravo tęstinio pažeidimo/susitarimo įrodinėjimo taisykles bei neteisingai įvertino faktines bylos aplinkybes.

Teismas apskaičiavo pareiškėjo baudą neatsižvelgdamas į byloje esančius ir pareiškėjo papildomai pateiktus įrodymus dėl jo pajamų, susijusių su pažeidimu, neteisingai aiškino su pažeidimu susijusių pajamų sąvoką, netinkamai į šias pajamas atsižvelgė ir todėl teismo sumažinta bauda yra nepagrįsta ir neteisėta.

Teismas per plačiai ir neteisingai apibrėžė pajamas, susijusias su laivų agentavimu, neteisingai suvokė paslaugų, kurios įeina į agentavimo mokesčių, spektrą. Teismas nurodė, kad papildomai prie agentavimo užmokesčio turėtų būti pridedamos ir pajamos iš kitų paslaugų teikimo, kurios ir yra laikomos ir sudaro laivų agentavimo veiklos esmę ir todėl iš jų gautos pajamos ir sudaro paties agentavimo mokesčio struktūrą ir esmę. Remdamasis 2009 m. spalio 27 d. susisiekimo ministro įsakymo Nr. 3-533 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. 3-168 „Dėl Įmonių, teikiančių laivų agentavimo paslaugas, atestavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ 4 punktu teigia, kad laivų agentavimas savo esme yra tarpininkavimas tarp laivo savininko/operatoriaus ir trečiųjų asmenų, kuris apima ir tarpininkavimą sumokant mokesčius ir uosto rinkliavas, ir tarpininkavimą sudarant frachtavimo sutartis, ir atstovavimą valstybės institucijose bei

kitas paslaugas, nepagrįstai įvardintas teismo kaip papildomas paslaugas, kurios neva neįeina į agentavimo užmokestį.

Taip pat iš laivų agentavimo sąvokos apibrėžimo akivaizdu, jog laivų agentai veikia kaip tarpininkai. O pagal 10-ąją Verslo apskaitos standarto „Pajamos“ III dalies 5 punktą „Pajamomis laikomas tik įmonės ekonominės naudos padidėjimas. Pajamomis nepripažįstamos trečiųjų asmenų vardu surinktos sumos, taip pat pridėtinės vertės mokesčiai, kadangi tai nėra įmonės gaunama ekonominė nauda ir šios sumos nedidina nuosavo kapitalo. Veiklos tarpininkų pajamomis pripažįstami tik jų uždirbti komisiniai, bet ne trečiųjų asmenų vardu surenkamos sumos.“ Remiantis šiais išaiškinimais, Konkurencijos taryba turėjo atsižvelgti tik į agentavimo mokesčio (kaip laivų agentų komisinio mokesčio, gaunamo už laivo agento suteiktas laivų agentavimo paslaugas, kuris ir yra realiai agento gauta ekonominė nauda) pajamas, bet ne į tas sumas, kurias laivų agentai gauna iš laivo savininko/operatoriaus kaip agento patirtų išlaidų (kitoms įmonėms sumokėtų sumų už tų įmonių suteiktas paslaugas) kompensavimą.

Teismas akivaizdžiai neįvertino visų pareiškėjo į bylą pateiktų įrodymų, nes priešingu atveju jis aukščiau minėtų neteisingų išvadų nebūtų padaręs. Iš pareiškėjo pateiktų įrodymų matyti, kad pajamos iš agentavimo sudaro tik 5-7 proc. visų pareiškėjo įplaukų, susijusių su laivų agentavimo paslaugų teikimu, kurios 2010 m. buvo 2,48 mln. Lt (ir kurias ir Konkurencijos taryba, ir teismas klaidingai laikė pareiškėjo pajamomis iš laivų agentavimo), tačiau iš jų vien VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijai laivų savininkų ar jų operatorių vardu sumokėtos uosto rinkliavos sudaro 1,97 mln. Lt. arba 80 proc. visos įplaukų sumos. Iš sąskaitų faktūrų matyti, kad kitas sumas sudaro išlaidos, kurias pareiškėjas turėjo patirti, teikdamas agentavimo paslaugas savo klientams, tačiau nei uosto rinkliavos nei tretiesiems asmenims sumokėtos sumos už jų suteiktas paslaugas neturėtų būti laikomos pareiškėjo pajamomis iš laivų agentavimo, nei tiesiogiai nei netiesiogiai susijusiomis su pažeidimu, nes, kaip ir pats teismas pabrėžė, pareiškėjo pajamomis turėtų būti laikomos tik pajamos, iš „paslaugų, kurias pareiškėjas atlieka gavusios užsakymą“.

Pareiškėjas yra pateikęs įrodymų, jog kai kuriems pareiškėjams skiriant baudas buvo teisingai atsižvelgta tik į pajamas, gautas tik iš agentavimo mokesčio (UAB „Baltlanta“, UAB „BPA“, UAB „Astramara“, UAB „Nordis Shipping Service“). Tačiau kitiems, tarp jų ir pareiškėjui buvo atsižvelgta ir į agentavimo mokesstį, ir į kitas įplaukas.

Teismas sprendime mažindamas pareiškėjui baudą, privalėjo atsižvelgti į pajamas gautas iš agentavimo mokesčio (kaip ir kitiems ūkio subjektams), t. y. nuo 192 870 Lt, ir todėl bauda turėjo būti sumažinta ne 50 proc., o bent 80 proc., kaip ir tiems ūkio subjektams, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos (t.y. agentavimo mokesčio) 2010 m. sudarė ne daugiau kaip 10 proc. jų bendrųjų pajamų 2010 m.

Taip pat mano, kad iš pirmosios instancijos teismo paaiškinimų visiškai nėra aišku, kokią įtaką baudos sumažinimui turėjo vienas ar kitas teismo nurodytas kriterijus, kokia apimtimi (procentine išraiška) vieno ar kito kriterijaus buvimas įtakojo baudos dydžio sumažinimą, dėl ko teismo motyvai yra nenuoseklūs, neatitinkantys protingumo, proporcingumo ir lygiateisiškumo kriterijų, be to, teismas netinkamai vertino kai kurių faktinių aplinkybių svarbą ir netinkamai taikė paties pasirinktus baudos dydžio apskaičiavimo kriterijus, kartu neatsižvelgdamas į kitas pareiškėjo atsakomybės taikymui svarbias aplinkybes.

Teismas buvo nenuoseklus vertindamas tariamo pažeidimo trukmę. Vienu atveju jis atsižvelgdavo ir į pažeidimo trukmę, ir pasisakydavo dėl narystės asociacijoje pradžios (pvz., UAB „Baltlanta“, UAB „Baltijos pervežimai“ atveju), kitu atveju pasisakydavo tik dėl pareiškėjo narystės asociacijoje pradžios kaip ir pareiškėjo atveju.

Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atmetė pareiškėjo argumentus dėl to, kad pažeidimas ilgiausiai tęsėsi iki 2010 m. liepos 2 d. Pareiškėjo tariamo pažeidimo trukmė turėtų būti ne 10, o 9 metai, t. y. nuo 2001 m. kovo iki 2010 m. liepos 2 d.).

Tačiau analizuojant teismo sumažintas baudas pareiškėjams ir argumentus dėl baudų sumažinimo, tampa akivaizdu, jog net ir sumažinus pareiškėjui baudą 15 proc. neproporcingumas tarp baudų išliko, kaip ir išliko akivaizdus faktas, kad UAB „Amber Bay“ yra baudžiamas griežčiau nei tie pareiškėjai, kurių pagrindinė veikla yra susijusi su laivų agentavimu. Pirmosios instancijos

teismas turėjo pripažinti pareiškėjo atžvilgiu lengvinančią aplinkybę – susitarimo neįgyvendinimą ir tuo pagrindu sumažinti baudą bent 10 proc., nes pareiškėjas netaikė LLMAA rekomenduotų tarifų ir turėdamas visas galimybes juos taikyti, susitarimo nerealizavo, pateiktos sąskaitos bei taikytų tarifų suvestinės aiškiai atskleidžia pareiškėjo veiksmus rinkoje, kurie patvirtina, kad buvo nukrypta nuo susitarimo, įrodo, kad pareiškėjas nuosekliai nesilaikė tarifų.

Be to, kaip ir kiti pareiškėjai mano, kad yra pagrindas pripažinti, kad pažeidimas buvo įtakotas pačios valstybės institucijų, dėl ko atitinkamai sumažintina bauda vien dėl šios aplinkybės buvimo – bent 10 proc.

Teismas nepagrįstai įvertino, jog Konkurencijos tarybos paskirtos baudos dydis už tariamo pažeidimo pavojingumą neprivalėjo atitikti paskutinei Konkurencijos tarybos praktikai.

Pareiškėjo nuomone, maksimalus baudos dydis už pažeidimo pavojingumą nagrinėjamoje byloje turėjo sudaryti ne daugiau kaip 2,5 proc. bendrųjų metinių pajamų 2010 metais, ją toliau diferencijuojant atsižvelgiant į apeliaciniame skunde išvardytas reikšmingas aplinkybes. Tad pareiškėjui skirtina bauda, atsižvelgiant į aukščiau pateiktus argumentus ir nurodytas aplinkybes, neturėjo viršyti 38 801 litų. Konkretūs baudos dydžio paskaičiavimai buvo nurodyti skunde, taip pat 2013 m. kovo 12 d. papildomuose paaiškinimuose.

Pareiškėjas **UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“** (t. 100, b. l. 148-172) apeliaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą, kuriuo būtų panaikinti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 rezoliucinės dalies 1-2 punktai, o šios Nutarimo dalies nepanaikinus – pakeisti Nutarimo 3.16 punktą ir sumažinti pareiškėjui skirtą baudą bent iki 69 689 Lt.

Pareiškėjas nesutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimu, jame išdėstytais teismo motyvais ir išvadamis dėl to, kad pareiškėjas dalyvavo sudarant susitarimą ir įvykdė tariamą pažeidimą bei teismo palikta bauda bei sumažintu paskirtos baudos dydžiu, mano, jog teismo sumažinta 947 280 Lt bauda yra nepagrįstai didelė, apskaičiuota pažeidžiant Konkurencijos įstatymo 42 straipsnį, neatitinka protingumo, proporcingumo ir lygiateisiškumo kriterijų.

Mano, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai konstatavo, jog pareiškėjas tyliai pritarė susitarimui ir taip prie jo prisijungė, nes įstojo į LLMAA 2008 m. gegužės 15 d., tai yra praėjus 10 m. nuo tarifų patvirtinimo KLAKEJA, tuo metu, kai LLMAA su tarifais susiję klausimai nebuvo svarstomi, pareiškėjas nežinojo, ir, atsižvelgiant į visas faktines bylos aplinkybes, ir neturėjo protingų galimybių sužinoti apie susitarimą, vadinasi, prie susitarimo negalėjo prisijungti ir jam pritarti, o nežinodamas apie susitarimą ir prie jo neprisijungęs, jis negalėjo nuo jo ir atsiritoti. Tai, kad pareiškėjas nežinojo apie susitarimą patvirtina ir savarankiška pareiškėjo kainodara (taikyti laivų agentavimo tarifai), žymiai ir nuosekliai nukrypstanti nuo rekomenduojamų tarifų ir nepasikeitusi neatsižvelgiant į įstojimą į LLMAA.

Vadinasi, nepagrįstai konstatuota, kad UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“ vien tik savo įstojimu į asociaciją prisijungė prie susitarimo ir tapo pilnaverčiu jo dalyviu, todėl ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 punkto bei SESV 101 straipsnio pažeidimas jos atžvilgiu buvo visiškai nepagrįstai konstatuotas.

Kaip ir kiti pareiškėjai nesutinka su pirmosios instancijos teismo nuomone, jog pažeidimas tęsėsi iki pat Konkurencijos tarybos tyrimo pabaigos 2011 m. rugpjūčio mėn. arba iki pareiškėjų išstojimo iš LLMAA ir kad Konkurencijos taryba tinkamai netaikė 2006 m. galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos, kurioje numatytas 3 metų senaties terminas. Nurodo, kad po 2006 m. LLMAA neturėjo ir negalėjo turėti įtakos savo nariams. 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdyje deklaruotas siekis išlaikyti įtaką savo nariams ir turėti nuomonę atestavimo komisijai negalėjo daryti įtakos LLMAA nariams, nes 2006 m. balandžio 25 d. valdybos sprendimas ir jame paskelbti „ateities siekiai“ ne patvirtino tarifų privalomumą ir LLMAA įtakos svarbą, o pabrėžė tarifų egzistavimo bei įgyvendinimo neefektyvumą ir tapo vienu iš įrodymų, kad de facto tarifai iš esmės nebeteko savo galios, o LLMAA valdybos paskelbti „siekiai“ be efektyvių įgyvendinimo priemonių liko tik deklaracija. Tarifų nepašalinimas iš interneto LLMAA tinklalapio negalėjo sudaryti LLMAA nariams įspūdžio, jog rekomenduojami tarifai yra privalomi ir jų būtina

laikytis. Drausminio komiteto pasyvus egzistavimas niekaip negalėjo sudaryti pagrindo LLMAA nariams manyti, kad rekomenduojamų tarifų reikia laikytis. Teismas nepagrįstai nepripažino, jog susitarimas po 2006 m. buvo nutrauktas faktiniais veiksmais – nesilaikant LLMAA rekomenduotų tarifų.

Teigia, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai ignoravo tęstinio pažeidimo/susitarimo įrodinėjimo taisyklės bei neteisingai įvertino faktines bylos aplinkybes.

Taip pat mano, kad iš pirmosios instancijos teismo paaiškinimų visiškai nėra aišku, kokią įtaką baudos sumažinimui turėjo vienas ar kitas teismo nurodytas kriterijus, kokia apimtimi (procentine išraiška) vieno ar kito kriterijaus buvimas įtakojo baudos dydžio sumažinimą, dėl ko teismo motyvai yra nenuoseklūs, neatitinkantys protingumo, proporcingumo ir lygiateisiškumo kriterijų, be to, teismas netinkamai vertino kai kurių faktinių aplinkybių svarbą ir netinkamai taikė paties pasirinktus baudos dydžio apskaičiavimo kriterijus, kartu neatsižvelgdamas į kitas pareiškėjo atsakomybės taikymui svarbias aplinkybes.

Teismas buvo nenuoseklus vertindamas tariamo pažeidimo trukmę. Vienu atveju jis atsižvelgdavo ir į pažeidimo trukmę, ir pasisakydavo dėl pareiškėjos narystės asociacijoje pradžios, kitu atveju pasisakydavo tik dėl pareiškėjo narystės asociacijoje pradžios, kaip ir pareiškėjo atveju.

Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atmetė pareiškėjo argumentus dėl to, kad pažeidimas ilgiausiai tęsėsi iki 2010 m. liepos 2 d. Pareiškėjo tariamo pažeidimo trukmė turėtų būti ne 3, o 2 metai (nuo 2008 m. gegužės 15 d. iki 2010 m. liepos 2 d.).

Net ir teismui sumažinus pareiškėjui baudą 20 proc. neproporcingumas tarp baudų išliko, kaip ir išliko akivaizdus faktas, kad pareiškėjas vis dar baudžiamas griežčiau nei tie pareiškėjai, kurių pagrindinė veikla yra susijusi su laivų agentavimu. Be to, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nepripažino esant atsakomybę lengvinančią aplinkybę – susitarimo neįgyvendinimą. Pareiškėjas netaikė LLMAA rekomenduotų tarifų ir turėdamas visas galimybes juos taikyti, tariamo susitarimo nerealizavo; pateiktos sąskaitos bei taikytų tarifų suvestinės aiškiai atskleidžia pareiškėjo veiksmus rinkoje, kurie patvirtina, kad tarifų nebuvo laikomasi; pateiktos sąskaitos bei taikytų tarifų suvestinės aiškiai įrodo jog pareiškėjas nuosekliai nesilaikė tarifų, todėl pirmosios instancijos teismas turėjo pripažinti UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „BEGA“ atžvilgiu lengvinančią aplinkybę – susitarimo neįgyvendinimą – ir tuo pagrindu papildomai sumažinti baudą bent 10 proc.

Be to, teismas nustatė, jog beveik visi LLMAA nariai nesilaikė LLMAA rekomenduotų tarifų (iš 30 pareiškėjų tik du pareiškėjai laikėsi tarifų). Susitarimo pavojingumo vertinimas negali būti vienodas ir tuo atveju, kai jo nesilaiko pavieniai susitarimo dalyviai, ir tuo atveju, kai jo nesilaiko iš esmės visi jo dalyviai (LLMAA nariai).

Pareiškėjas neatliko nė vieno veiksmo, kurį teisiškai būtų galima vertinti kaip susitarimą įtvirtinantį ar įgyvendinantį veiksma (vienintelis jos tariamai neteisėtas veiksmas buvo įstojimas į asociaciją), pareiškėjo tariamas dalyvavimas susitarime buvo visiškai pasyvus, bazinis baudos dydis vien dėl visiškai pasyvaus pareiškėjo vaidmens susitarime papildomai turėjo būti sumažintas bent 25 procentais. Taigi teismas ydingai ir visiškai neteisingai atsižvelgė į pareiškėjo „dydį ir reikšmę bei paslaugų apimtį Klaipėdos jūrų uoste“, netgi išvelgė tam tikrą pareiškėjo grėsmę šiuo požiūriu, ir, galima teigti, nubaudė jį už tai, kad veiklos, nesusijusios su tariamu pažeidimu, apimtys (o realiai turbūt bendrosios pajamos) buvo žymiai didesnės nei paties pareiškėjo ir kitų pareiškėjų laivų agentavimo veiklos apimtys.

Taip pat, tariamas pažeidimas buvo įtakotas pačios valstybės institucijų, dėl ko bauda mažintina papildomai bent 10 proc. Teismas nepagrįstai įvertino, jog Konkurencijos tarybos paskirtos baudos dydis už tariamo pažeidimo pavojingumą neprivalėjo atitikti paskutinei Konkurencijos tarybos praktikai. Taigi pareiškėjo nuomone, maksimalus baudos dydis už pažeidimo pavojingumą nagrinėjamoje byloje turėjo sudaryti ne daugiau kaip 2,5 proc. bendrųjų metinių pajamų 2010 metais, ją diferencijuojant atsižvelgiant į apeliaciniame skunde išvardytas reikšmingas aplinkybes. Pažymi, kad UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „BEGA“ buvo vienintelis ūkio subjektas, kuris Konkurencijos tarybai pateikė įrodymų apie tai, kad ji savo valia nutraukė tariamą pažeidimą, išstodama iš LLMAA 2011 m. liepos 1 d., tačiau teismas niekaip šių įrodymų neįvertino ir nepagrįstai nepripažino, kad pareiškėjo atžvilgiu turėtų būti taikoma lengvinanti aplinkybė – tariamo

pažeidimo nutraukimas savo valia, dėl kurios bauda turėjo būti vien šiuo pagrindu mažinama papildomai bent 10 procentų. Pateikia skaičiavimus, jog skirtina bauda turėtų būti papildomai sumažinta bent iki 69 689 Lt.

Pareiškėjas UAB „Baltlanta“ (t. 98, b. l. 103-117) apeliaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą iš dalies ir patenkinti pareiškėjo skundą, o nepanaikinus šio teismo sprendimo, kuriuo UAB „Baltlanta“ sumažinta bauda iki 1 111 760 Lt, šią baudą sumažinti.

Teismo sprendimas UAB „Baltlanta“ atžvilgiu, kuria sumažinta pareiškėjui bauda iki 1 111 760 Lt, yra neteisėtas, todėl turi būti panaikintas ir priimtinas naujas sprendimas – tenkintinas pareiškėjo skundas. Skundo netenkinus, paskirta baudą mažintina kaip nurodyta skunde. Teismas šią bylą išnagrinėjo neobjektyviai, nesivadovavo pareiškėjo pateiktais rašytiniais įrodymais ir teisiniais argumentais. Teismas išimtinai vadovavosi atsakovo Nutarimo argumentais ir neobjektyviai išnagrinėjęs bylą nenustatė bylai reikšmingų aplinkybių, kas sąlygojo netinkamą materialinės teisės normų taikymą, baudos apskaičiavimą ir atleidimą nuo atsakomybės.

Teismo argumentas, kad pareiškėjo dalyvavimas paminėtuose LLM posėdžiuose įrodo, jog egzistuoja susitarimas tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, minimalių laivų agentavimo tarifų kainų nustatymo, nes būdamas asociacijos narys jis išreiškė valią pritariti asociacijos sprendimams, yra visiškai nepagrįstas. Teismas neatsižvelgė į aplinkybes, kad narystė asociacijoje pareiškėjui faktiškai buvo privaloma.

Vėliau, panaikinus reikalavimą gauti LLMAA rekomendaciją 2005 m. spalio 4 d. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymu Nr. 3-434, LLMAA pašalinimas iš valstybinio laivų agentavimo atestavimo proceso iš esmės reiškė, kad narystė LLMAA ar gerų santykių su LLMAA ir jos nariais palaikymas agentavimo paslaugas teikiančiai UAB „Baltlanta“ ar kitiems tokias paslaugas siekiantiems teikti asmenims tapo iš esmės nereikalingas.

Mano, kad Konkurencijos taryba ir teismas nepagrįstai išvelgė poveikį prekybai tarp valstybių narių, o taip pat nepagrįstai rėmėsi Europos Sąjungos institucijų praktika. Konkurencijos tarybos nurodomose Europos Sąjungos institucijų bylose yra kalbama apie nacionalines Vokietijos, Nyderlandų, Italijos ir pan. rinkas, kurios negali būti lyginamos su Lietuvos Respublikos nacionaline rinka nei rinkos dydžiu, nei lokacija, nei rinkos žaidėjų skaičiumi, nei kitais požūriais. Atitinkamai, ūkio subjekto dominuojanti padėtis, pavyzdžiui, Vokietijos nacionalinėje rinkoje ir poveikis prekybai tarp valstybių narių negali būti lyginamas su ūkio subjekto dominavimu Lietuvos Respublikos nacionalinėje rinkoje ir, atitinkamai, poveikiu prekybai tarp valstybių narių.

Nesutinka su teismo išvada, kad nei vienas iš pareiškėjų neįrodė, kad nedalyvavo draudžiamame susitarime nuo jo kaip nors viešai ir aiškiai atsiribodamas.

Reikalavimo asociacijos nariui atsiriboti nuo asociacijos priimtų sprendimų suabsoliutinimas, ignoruojant konkrečios situacijos aplinkybes, nepagrįsta suvaržo pareiškėjos konstitucinę teisę laisvai vienytis į asociacijas, kadangi tai įrodo, jog pat priklausymas asociacijai yra faktiškai baudžiamas. Tam, kad atsiriboti pareiškėjas turėjo žinoti apie tokį sprendimą. Šioje byloje pareiškėjas neturėjo protingų galimybių žinoti, kad LLMAA skelbti rekomenduojami minimalūs agentavimo paslaugų tarifai buvo asociacijos sprendimas. Asociacijos narys negali būti verčiamas domėtis absoliučiai kiekvienu asociacijoje svarstomu klausimu, jeigu toks klausimas konkrečiam ūkio subjektui yra visiškai nereikšmingas ir neaktualus.

Pareiškėjas LLMAA nariu tapo nuo 2000 m. vasario mėnesio, tarifai buvo nustatyti dar 1998 m., t. y. i pareiškėjui įstojant į LLMAA. Pareiškėjas niekada nebuvo LLMAA valdyboje ar Drausminio komiteto narys ir nedalyvavo jų posėdžiuose svarstant klausimus dėl mažesnių nei rekomenduoti tarifų taikymo, o tai, kad formaliai dalyvavo kai kuriuose LLMAA susirinkimuose, neduoda pagrindo teismui teigti, jog egzistuoja susitarimas tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, dėl minimalių laivų agentavimo tarifų kainų nustatymo.

LLMAA viešai skelbtus minimalius agentavimo paslaugų tarifus pareiškėjas visada vertino kaip rekomendaciją, pareiškėjas savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų agentavimo tarifų. Kiekvienu atveju taikytinas agentavimo paslaugų tarifas būdavo nustatomas individualiai derybose su laivo savininku, atsižvelgiant į paslaugų apimtį, galimybes, apmokėjimo terminus, būtinų paslaugų

sąrašą ir kt. Neatsižvelgiant į tai, jokių įspėjimų ar sankcijų iš LLMAA pareiškėjas niekada nesulaukė ir už rekomenduotinų įkainių nesilaikymą niekada nebuvo svarstytas.

Pareiškėjo taikomi tarifai niekada nesutapo su rekomenduojamais tarifais. Pareiškėjas, nebūdamas konkurencijos teisės specialistas, negalėjo suprasti, kad LLMAA skelbti rekomenduojami minimalūs agentavimo tarifai *de facto* reiškė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio draudžiamą susitarimą.

Vėliausiai 2006 m. pabaigoje laivų agentavimo rinkoje susiformavo „vieša paslaptis“, kad LLMAA nariai neprivalo laikytis ir nesilaiko LLMAA rekomenduojamų tarifų. Teikiant pasiūlymus laivų valdytojams nėra jokio pagrindo manyti, kad laivų agentavimo rinkoje veikiantys konkurentai laikysis LLMAA rekomendacijos. Tokios „viešos paslapties“ egzistavimą patvirtina prie skundo pridėta rekomenduojamų ir faktiškai pritaikytų UAB „Baltlanta“ laivų agentavimo tarifų analizė, kuri labai aiškiai parodo, kad LLMAA rekomenduojamų tarifų niekada nebuvo laikomasi.

Nurodė, kad 2011 m. agentavimo pajamų proc. nuo bendrų pajamų sudaro 0,019201 proc.; 2010 m. – 0,015379 proc.; 2009 m. – 0,010100 proc.; 2008 m. – 0,001518 proc.; 2007 m. – 0,001148 proc. Taigi, teismas pažymėdamas, kad pareiškėjo pajamos iš laivų agentavimo 2010 m. sudarė mažą dalį (15,4 proc.) bendrosiose pajamose, faktiškai atkartojo atsakovo padarytą skaičiavimo klaidą, nors apie tai buvo akcentuojama teismo posėdyje. Ši aplinkybė neginčytinai patvirtina tai, kad teismas visiškai nevertino pateiktų pareiškėjo rašytinių įrodymų, o mechaniškai atkartojo Konkurencijos tarybos nutarime išdėstytus argumentus bei išvadas.

Tiek atsakovas, tiek teismas neindividualizavo pareiškėjo kaip asociacijos nario atsakomybės.

Kaip ir kiti pareiškėjai teigia, jog ginčijamas pažeidimas (jeigu jis buvo sudarytas) baigėsi vėliausiai 2006 metais, todėl taikytina senatis.

Teismas pripažino, kad atsakovo paskirta bauda pareiškėjui yra neproporcinga, nes laivų agentavimo paslaugų teikimas yra ne pagrindinė pareiškėjo veikla, pajamos iš šios veiklos 2010 m. sudarė mažą dalį bendrosiose pajamose, jos taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau nesuprantama kokiais kriterijais teismas pareiškėjui taikė tik 20 proc. kriterijus, o ne daugiau, nes toks paskirtas teismo baudos sumažinimo principas neatitinka protingumo, lygiateisiškumo, proporcingumo principų ir teisėtų lūkesčių principų. Konkurencijos taryba, skirdama pareiškėjui baudą, o teismas tik nežymiai sumažindamas, nesivadovavo teisės aktų reikalavimais ir nukrypo nuo suformuotos praktikos, nes neatsižvelgė į ūkio subjekto pajamas, susijusias su ginčijamu pažeidimu. Pažymėtina, kad skundžiamu nutarimu paskirtos baudos daug kartų viršija pajamas iš laivų agentavimo paslaugų teikimo veiklos.

Pareiškėjas **UAB „Klaipėdos Translit“** (t. 98, b. l. 92-98) apeliaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir patenkinti pareiškėjo skundą – panaikinti Nutarimą arba pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir sumažinti paskirtą baudą.

Mano, kad Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimas pareiškėjo atžvilgiu yra nepagrįstas ir turi būti panaikintas, nes jį priimant netinkamai buvo pritaikytos ir išaiškintos materialinės teisės normos.

Teismui pakako vien tik fakto, kad ūkio subjektas tam tikrą laikotarpį buvo LLMAA nariu ir tai sudaro galimybę pripažinti, kad jis dalyvavo ir draudžiamame susitarime dėl laivų agentavimo tarifų. Mano, kad tokiu principu yra neteisinga spręsti apie draudžiamą susitarimą sudarymą, nes LLMAA veikla nebuvo siejama tik su laivų agentavimo tarifų nustatymu. Mano, kad teismas nepagrįstai pripažino sudarius tariamą draudžiamą susitarimą vien dėl to, kad aiškiai ir viešai pareiškėjai neatsiribojo nuo LLMAA rekomenduotų minimalių agentavimo paslaugų tarifų. Asociacijos nario pareiga atsiriboti nuo asociacijoje priimamų sprendimų nėra absoliuti. Konkurencijos taryba, priimdama nutarimą, o taip pat ir teismas, privalėjo vertinti ir atsižvelgti į aplinkybes, dėl kurių atsiriboti nuo sprendimo šiuo konkrečiu atveju iš pareiškėjo negalėjo būti reikalaujama. Nuo 2006 m. tolesnis pareiškėjo dalyvavimas LLMAA veikloje yra sietinas su tikslu gauti konsultacijas bei pagalbą laivybos srityje, kelti įmonės teikiamų paslaugų kokybę. Tarifus visada vertino tik kaip rekomendaciją, o ne privalomo pobūdžio asociacijos sprendimą. Savarankiškai priiminėjo sprendimus dėl taikomų

agentavimo tarifų ir buvo įsitikinę, kad tokią teisę turi ir kiekviena kita agentavimo paslaugas Klaipėdos uoste teikianti įmonė. Iš atlikto tyrimo medžiagos matosi, kad UAB „Klaipėdos Translit“ išrašė 219 sąskaitų laivų valdytojams už suteiktas laivų agentavimo paslaugas, ir tik šeši atvejai sutampa su LLMAA rekomendacijomis.

Teismas atmetė prašymą taikyti senaties terminą patraukti atsakomybėn už Konkurencijos įstatymo pažeidimus. Teismas sprendime pripažino, kad 2010 m. liepos 2 d. LLMAA Drausminis komitetas priėmė sprendimą panaikinti aktualumo neturinčius rekomenduojamus tarifus. Šiame susirinkime UAB „Klaipėdos Translit“ dalyvavo ir tokiam sprendimui pritarė, todėl mano, kad aiškiai išreiškė savo valią, kad atsiriboja nuo draudžiamo susitarimo. LLMAA praradus galimybę užtikrinti LLMAA rekomenduojamų tarifų privalomumą, rašytiniuose dokumentuose užfiksuotas LLMAA rekomenduojamų tarifų privalomumas tų pačių LLMAA narių faktiniais veiksmais vėliausiai 2006 m. pabaigoje buvo pakeistas nauju susitarimu – nebesilaikyti šių tarifų ir kainas nustatyti savo nuožiūra. Teismas neatsižvelgė, kad bylos medžiagoje yra duomenys, pagrindžiantys, kad daugiau kaip 80 procentų LLMAA nariai netaikė rekomenduojamų tarifų, o veikė savo nuožiūra ir daugiausia taikė mažesnius tarifus, todėl galima daryti išvadą, kad veikdami rinkoje LLMAA nariai buvo įsitikinę, kad konkurentai taip pat nesilaikys 1998 m. nustatyto LLMAA rekomenduojamo minimalaus kainos lygio. LLMAA tarifų rekomendacijos nesilaikymas buvo tokio didelio masto ir truko tokį ilgą laikotarpį, kad bet kuriam rinkos dalyviui buvo arba turėjo būti pakankamai aišku, kad LLMAA rekomenduojami tarifai faktiškai netaikomi rinkoje.

Nuo 2006 m. LLMAA nepriklausančių rinkos dalyvių pradėjo žymiai daugėti, todėl LLMAA nariai negalėjo palaikyti dirbtinai aukšto kainų lygio, kadangi tokiu atveju visus jų klientus būtų perėmę LLMAA nepriklausantys rinkos dalyviai, todėl iš esmės jokio konkurencingo susitarimo po 2006 metų nebuvo ir dėl rinkos sąlygų negalėjo būti.

Teismas, priimtu sprendimu sumažino Konkurencijos tarybos paskirtąją baudą, tačiau pareiškėjas mano, kad nepakankamai. Nors sprendime nurodyta, kad teismas atsižvelgia į dalyvavimo pažeidime trukmę, į tai, kad laivų agentavimo įkainiai daugeliu atvejų buvo mažesni nei nustatyti draudžiamu susitarimu, į dalyvavimo priimant draudžiamą susitarimą aktyvumą, į valstybinių institucijų veiksmus, į protingumo, sąžiningumo ir lygiateisiškumo kriterijus, vis tik mano, kad šie teismo motyvai yra daugiau tik deklaratyvūs, nes baudos dydis buvo sumažintas labai nežymiai.

Nesutinka, kad nėra atsakomybę lengvinančių aplinkybių. Visų pirma, kaip teismas pripažino, UAB „Klaipėdos Translit“ jau nuo 2010 metų liepos 2 dienos atsisakė bet kokių LLMAA rekomenduojamų tarifų taikymo savo veikloje, t. y. dar iki Konkurencijos tarybos tyrimo pradžios. Antra, teismas privalėjo taikyti Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą lengvinančią aplinkybę, kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų. Trečia, UAB „Klaipėdos Translit“ agentavimo veiklos apimtis yra palyginti nedidelė su kitų bylos pareiškėjų suteiktų laivų agentavimo paslaugų apimtimi, todėl ji neturėjo jokio dominuojančio poveikio rinkoje ir dirbo beveik visada su tais pačiais partneriais pagal ilgalaikes sutartis. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 metų sausio 18 nutarimu Nr.64 patvirtintame Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos apraše nustatytomis baudų skaičiavimo taisyklėmis paskirta bauda būtų žymiai mažesnė ne tik už Konkurencijos tarybos nutarimu paskirtą baudą, bet ir teismo nustatytą baudos dydį. Taip pat mano, kad yra neteisinga baudos dydį skaičiuoti nuo bendrųjų, o ne su agentavimo veikla susijusių pajamų. Proporcingas padarytam pažeidimui ir atitiktų lygiateisiškumo principą baudos skaičiavimas nuo su pažeidimu susijusių pajamų, t. y. bendrovė per 2010 metus iš laivų agentavimo veiklos gavo 249 230,38 Lt. Sąnaudos, susijusios su laivų agentavimu, sudarė 54 966,34 Lt, todėl bauda turėtų būti skaičiuojama nuo 194 264,04 Lt. Atsižvelgiant į tai, kad pajamos iš agentavimo veiklos sudarė 3,8 procentus ir net vertinant, kad pažeidimas truko 7 metus, baudos dydis būtų 12 549,40 Lt. Skaičiuojant baudą pagal Konkurencijos tarybos taikytas 2004 metų Baudų nustatymo taisykles, ji sudarytų 7 843,40 Lt, atsižvelgiant į pažeidimo trukmę, (7 metai), į už laivų agentavimo paslaugas gautas pajamas bendrosiose pajamose ir į pažeidimo pavojingumą. Mano, kad toks baudos dydis būtų proporcingas padaryto pažeidimo pavojingumui, įmonės vaidmeniui LLMAA veikloje ir būtų teisingas lyginant su kitiems ūkio subjektams paskirtomis baudomis.

Pareiškėjas UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ padavė apeliacinį skundą (t. 97, b. l. 45-63), kuriuo prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą tenkinti pareiškėjo skundą – panaikinti Nutarimo 1 punktą, kuriuo pareiškėjas pripažintas sudaręs draudžiamą susitarimą nustatyti (fiksuoti) minimalias laivų agentavimo paslaugų kainas ir pažeidęs Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies, reikalavimus; 2 punktą, kuriuo UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ įpareigotas nutraukti Nutarimo 1 punkte nurodytą Konkurencijos įstatymo ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pažeidimą; 3.24 punktą, kuriuo pareiškėjui yra skirta 347 300 Lt dydžio bauda.

Nesutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimu, mano, kad pirmosios instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, neįvertino pareiškėjo UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ pateiktų į bylą rašytinių įrodymų, nenustatė aplinkybių, turinčių šiai administracinei bylai esminės reikšmės (ABTĮ 86 str. 2 d.).

Teigia, kad visiškai nepagrįstai konstatuota, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ dalyvavo draudžiamame susitarime. Be to, pirmosios instancijos teismas nors ir tenkindamas pareiškėjo UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ skundą iš dalies sumažino Nutarimu skirtą baudą, tačiau kaip teisingumą vykdanči institucija, nepakankamai ištyrė į bylą pateiktus įrodymus bei jų reikšmę šios administracinės bylos nagrinėjimui: Pirmosios instancijos teismas visiškai nevertino UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ skirtos baudos dydžio pagal individualius kriterijus: neatsižvelgė į pareiškėjo dalyvavimo draudžiamame susitarime aplinkybes bei į tai, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ nuo 2005 m. agentavimo veiklos apskritai nevykdė ir negauna iš šios veiklos jokių pajamų.

Nemano, kad pirmosios instancijos teismo nurodoma narystė LLMAA sąlygoja pakankamą pagrindą konstatuoti, jog pareiškėjas dalyvavo nurodytame susitarime ar, juo labiau jį vykdė. LLMAA veikla neapsiribojo vien tik agentavimo tarifų dydžio nustatymu. Pareiškėjas LLMAA nariu tapo nuo 2003 m. spalio mėn. ir negalėjo daryti jokios įtakos nei tarifų nustatymui, nei Etikos kodekso nuostatų turiniui, nes 1998 m. UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ neegzistavo nei kaip juridinis asmuo, nei kaip LLMAA narys.

Atsakovas, o taip pat ir pats pirmosios instancijos teismas nenustatė, kada nurodomas draudžiamas susitarimas buvo tiksliai sudarytas.

Pirmosios instancijos teismas nevertino fakto, kad LLMAA, vienydama įmones ir siekdama jų veiklos aukštos kokybės užtikrinimo, gali teikti savo narėms rekomendacijas. Būtent tarifai, jei tokie ir buvo siūlyti, gali būti daugiausiai vertintini kaip LLMAA narėms rekomenduojamo dydžio taikytini tarifai. Etikos kodekso nuostatos neturi būti siejamos su neva nustatytų tarifų dydžio užtikrinimo mechanizmu, nes, kaip Konkurencijos tarybai tyrimo metu buvo paaiškinta, Etikos kodekso nuostatos dėl nesąžiningos konkurencijos buvo pagrįstos 1977 m. patvirtintomis Tarptautinės laivų tiekėjų asociacijos Etikos kodekso nuostatomis. Pirmosios instancijos teismas visiškai neatsižvelgė į tai, kad LLMAA ir jos narių veikla *inter alia* yra grindžiama ir nusistovėjusiomis tarptautinėmis elgesio normomis: visuotinai priimtina, kad įmonės, siekiančios gauti laivų agentavimo paslaugas, turi turėti galimybę iš anksto gauti konkrečioje valstybėje registruotų įmonių teikiamų laivų agentavimo paslaugų tarifų dydžius; rekomenduojami taikyti tarifai ne tik rodo šalyje teikiamų laivų agentavimo paslaugų lygį, bet kartu padeda preliminariai vertinti agentavimo paslaugų išlaidas.

Nagrinėjamu atveju konstatuoti aplinkybę, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ dalyvavo draudžiamame susitarime, nėra pagrindo, nes pareiškėjas nedalyvavo nustatant/priimant draudžiamus susitarimus ir netaikė LLMAA rekomenduotinių taikyti tarifų, t. y. nesielgė paraleliai pagal LLMAA rekomendacijas. Netaikant LLMAA rekomenduojamų taikyti tarifų, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ visiškai aiškiai atsiribojo nuo priskiriamo pažeidimo.

Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ nuo 2005 m. rugsėjo mėn. laivų agentavimo veiklą nutraukė, o per 2010 m. laivų agentavimo apskritai nevykdė, todėl ir negavo iš šios veiklos pajamų. Viso laivus agentavo tik 8 kartus. 2005 m. lapkričio 3 d. iš darbo buvo atleista vienintelė įmonėje dirbusi laivų agentė. Šios darbuotojos atleidimas buvo siejamas su laivų agentavimo paslaugų teikimo atsisakymu dėl jų

nuostolingumo. Taigi, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ potencialiai galėjo laivų agentavimo paslaugas teikti tik nuo 2004 m. gegužės 10 d. gauto įmonės atestavimo pažymėjimo Nr. 84 iki 2005 m. lapkričio 3 d. Akivaizdu, kad 4 mėnesius vykdyta laivų agentavimo veikla reikšmingos įtakos rinkai nepadarė (gautos pajamos yra 13 328,00 Lt dydžio) ir negalėjo padaryti. 2005 m., t. y. laikotarpiu, kai UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ teikė laivų agentavimo paslaugas, šios paslaugos buvo išimtinai teikiamos susijusiai įmonei „Estma Estonian Maritime Agency Ltd“, kurios valdybos narys yra tas pats asmuo, kuris yra UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ pagrindinis akcininkas. Pareiškėjas nebuvo konkurentas rinkoje veikiantiems ar ketinantiems veikti.

Akcentuoja, jog agentavimo veiklą pareiškėjas vykdė tik 2005 m. (per šiuos metus ir tik 4 mėnesius nuo 2005 m. gegužės mėn. iki 2005 m. rugpjūčio mėn.) ir visą šį laikotarpį taikytų tarifų dydis už agentavimo paslaugas buvo ženkliai mažesnis nei rekomenduotas taikyti LLMAA. Šias aplinkybes patvirtina į bylą pateiktos 8 PVM sąskaitos faktūros.

Pabrėžia, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ narystė atsakovo klaidingai yra siejama išimtinai tik su agentavimo paslaugų tarifų nustatymu. Pareiškėjui UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ dėl vykdomos veiklos (krovinių gabenimo, agentų ir ekspeditorių veikla) pobūdžio narystė LLMAA buvo aktuali dėl LLMAA vykdytų atstovavimo valdžios institucijose, tarptautinėse jūrinėse organizacijose ir kt. funkcijų.

Nepaisant to, kad teismas sumažino skirtos baudos dydį, manytina, kad UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ lieka nubaustas neproporcingai, nes nuo 2005 m. rugpjūčio mėn. pabaigos laivų agentavimo veiklos nevykdo ir apskritai už šias paslaugas yra gavęs tik labai nedideles pajamas.

Atsakovo skirta bauda 26 kartus viršija iš laivų agentavimo gautų pajamų dydį. Pirmosios instancijos teismui sumažinus atsakovo skirtos baudos dydį, vis dėlto sumažintos baudos dydis apie 20 kartų viršija iš laivų agentavimo gautų pajamų dydį. Mano, kad skiriamos baudos dydis turėtų būti skaičiuojamas nuo 13 328,00 Lt kaip nuo faktiškai gautų pajamų iš laivų agentavimo veiklos.

Nors bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme atsižvelgiant į teismo išreikštą prašymą, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ pateikė jai skirtos baudos dydžio apskaičiavimus, pirmosios instancijos teismas visiškai į juos neatsižvelgė ir vienpusiškai vadovavosi Konkurencijos tarybos pateiktais skaičiavimais. Paaiškina, kad pirmosios instancijos teismas visiškai netaikė reikšmingų kriterijų, nustatant skirtos baudos dydį, t. y. individualiai neatsižvelgė į UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ teiktų paslaugų pobūdį – išimtinai susijusiai įmonei, trukmę, gautų pajamų dydį iš laivų agentavimo veiklos, priskiriamo pažeidimo pavojingumą.

Pareiškėjas pateikia skirtos baudos skaičiavimus, pagal kuriuos skirtina mažesnė bauda. Taip pat pažymi, kad turėtų būti taikomas senaties terminas – 3 metų nuo tos dienos, kai buvo atleista iš darbo laivų agentė.

Pareiškėjas UAB „**Volfra - Klaipėda**“ padavė apeliacinį skundą (t. 97, b. l. 65-72), kuriuo prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimo dalį, kuria UAB „Volfra – Klaipėda“ paskirta bauda sumažinta iki 42 655 Lt (keturiasdešimt dviejų tūkstančių šešių šimtų penkiasdešimt penkių litų). Išspręsti ginčą iš esmės ir panaikinti Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 dalį, kuria UAB „Volfra-Klaipėda“ pripažinta pažeidusi Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus, dalį (3.31 punktą), kuria UAB „Volfra-Klaipėda“ skirtina piniginė 44 900 Lt bauda.

Nurodo, kad nesutinka su priimto teismo sprendimo dalimi dėl UAB „Volfra Klaipėda“, mano kad ji yra nepakankamai pagrįsta ir priimta netinkamai įvertinant byloje esančius įrodymus.

UAB „Volfra-Klaipėda“ įsitikinimu, Vilniaus apygardos administracinis teismas savo sprendimo dalyje nepakankamai atsižvelgė į teismui pateiktus argumentus dėl UAB „Volfra-Klaipėda“ paslaugų teikimo kitoje rinkoje.

Pareiškėjas išimtinai vykdė veiklą tik linijinių krovinių laivų agentavimo srityje pagal iš anksto gautą Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos laivybos linijos įregistravimo pažymėjimą, į kurį yra įtraukiami tik konkretūs laivai, todėl nėra laikytinas kitų LLMAA narių

konkurentu ir nekonkuravo su kitais ūkio subjektais, minimais Nutarime. UAB „Volfra- Klaipėda“ buvo sudariusi tarptautines ilgalaikes sutartis su įmonėmis, kurių interesams atstovavo Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste. Užsienio valstybės įmonės – konkrečiu atveju – W.E.C. Nederland B.V. ir ESF EUROSERVICES B.V. ir UAB „Volfra-Klaipėda“ sutartyse numatė bendradarbiavimo veiksmus priimant krovinius iš užsienio valstybių atplaukiančių laivų. Be ESF EUROSERVICES B.V. sutikimo UAB „Volfra – Klaipėda“ įsipareigojo neatstovauti jokių kitų užsakovų Klaipėdos uoste ir neteikti jiems paslaugų, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai konkuruotų su ESF EUROSERVICES B.V. Vadinasi, UAB „Volfra-Klaipėda“, būdama ilgalaikė ir patikima minėtų bendrovių verslo partnere, jokia būdu faktiškai negalėjo prisidėti prie paslaugų teikimo kitiems ūkio subjektams. Pagal Nacionalinių asociacijų laivų brokerių ir agentų federacijos (FONASBA) nuostatus bei jų oficialiame tinklapyje pateikiamose į linijinių laivų agentavimo standartines sutartis, galioja tas pats principas, kad pasirašius sutartis su atitinkamomis kompanijomis, šių kompanijų interesus atstovaujanti bendrovė turi teisę atstovauti tik šios kompanijos laivams bei neturi teisės agentuoti kitų laivų be jų raštiško sutikimo.

Nutarime yra minimos keturios linijinių laivų agentavimą atstovaujančios bendrovės, kurios dirba pagal minėtą išskirtinio aptarnavimo principą su linijiniais agentais Lietuvoje, trys iš jų Nutarime yra atleistos nuo atsakomybės, kaip veikiančios pagal kitokią laivų agentavimo principą, išskyrus UAB " Volfra-Klaipėda“.

Dar daugiau – UAB „Volfra-Klaipėda“, išimtinai vykdydama veiklą tik linijinių krovinių laivų agentavimo srityje, savo veiklą grindžia visiškai kita tarifų nustatymo schema, dėl kurios Vilniaus apygardos administracinis teismas neišsakė savo pozicijos. UAB „Volfra-Klaipėda“ nebuvo ir nėra suinteresuota laivų agentavimo rekomenduojamas tarifais, kurie buvo minimi skundžiamame Konkurencijos tarybos Nutarime.

Nors ir UAB „Volfra-Klaipėda“ buvo įstojusi į LLMAA, tačiau nedalyvavo LLMAA faktinėje veikloje, visiškai nebuvo suinteresuota tarifais, todėl negalėjo jokia būdu prisidėti prie minėtų tarifų svarstymo ir nustatymo. Tuo labiau, kad yra nustatyta, kad UAB „Volfra-Klaipėda“ įstojo į LLMAA jau po rekomenduojamų minimalių tarifų patvirtinimo. Mano, kad UAB „Volfra-Klaipėda“ įstojimo fakto į LLMAA aplinkybės bei paaiškinimai dėl nedalyvavimo LLMAA veikloje nebuvo tinkamai įvertinti Vilniaus apygardos administraciniame teisme.

Atkreipia dėmesį, kad prie Nutarimo nėra pridėti įrodymai dėl UAB „Volfra- Klaipėda“ dalyvavimo LLMAA susitikimuose, balsavimo, vienokio ar kitokio prisidėjimo prie susitariančių veiksmų. Juo labiau nėra jokių įrodymų, kad UAB „Volfra-Klaipėda“ kažkoku būdu prižiūrėtų minimalių agentavimo paslaugų įkainių laikymąsi. Pareiškėjas įstojo į LLMAA 2003 m. turėdamas konkretų tikslą gauti atestavimo pažymėjimą ir LLMAA narys buvo sąlyginai trumpą laikotarpį – narystė pasibaigė 2008 m. gruodžio 11 d., kai LLMAA visuotinio narių susirinkimo metu buvo nutarta UAB „Volfra-Klaipėda“ išbraukti iš LLMAA narių sąrašo. Taigi jeigu Vilniaus apygardos administracinis teismas nepagrįstai nustatė UAB „Volfra-Klaipėda“ dalyvavimo draudžiamame susitarime faktą, tai galėjo turėti įtakos ir nepagrįstam baudos apskaičiavimui.

Pareiškėjas UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ padavė apeliacinį skundą (t. 102, b. l. 121-125), kuriuo prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą iš dalies ir priimti naują sprendimą – pakeisti Nutarimą UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ atžvilgiu ir panaikinti paskirtą baudą.

UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ su Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimu nesutinka, mano kad jos atžvilgiu teismo priimtas sprendimas yra nepagrįstas, neatitinka Lietuvos Respublikos teisės normų reikalavimų, prieštarauja faktinėms aplinkybėms ir turi būti peržiūrėtas, o Konkurencijos tarybos Nutarimas panaikintas.

Vieninteliu UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ įstojimo 2001 m. rugsėjo mėn. į LLMAA motyvu buvo asociacijos rekomendacijų gavimas.

Pareiškėjas nuo 2006 metų faktiškai nedalyvavo LLMAA susirinkimuose, jos atstovai niekada nebuvo asociacijos valdybos nariais ir Etikos Kodeksas, ir minimalių agentavimo paslaugų tarifų rekomendacijos buvo priimtos UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“ nedalyvaujant.

Pareiškėjo nuomone, Konkurencijos taryba aiškindamasi dėl LLMAA nariams inkriminuojamo pažeidimo, taikė teisės normas pasirinktinai, tuo pažeisdama Konstitucijos 29 straipsnio dėl visų lygybės prieš įstatymą principą.

Konkurencijos taryba esant toms pačioms faktinėms ir teisinėms aplinkybėms priėmė priešingus sprendimus. AB „DFDS Seaways“ ir UAB „MSC Vilnius“ atžvilgiu tyrimas nutraukiamas, o UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, esant toms pačioms, aplinkybėms skiriama 69 600 litų dydžio bauda.

Pareiškėjas visiškai nesutinka su tuo, kad inkriminuojamas susitarimas ir, atitinkamai, Nutarime konstatuotas pažeidimas, galėjo tęstis po 2006 m. ir išsamiau pasisakė apie tai savo skunde Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Taip pat, jame pateikta LLMAA atlikta išsami analizė, kurioje palyginti 18 LLMAA narių faktiškai taikyti tarifai su LLMAA rekomenduojamais tarifais. Šios analizės rezultatai parodė, kad net 87,92% atvejų buvo linkę taikyti LLMAA rekomendacijos neatitinkančius tarifus bei 68,65% atvejų – mažesnius, nei rekomenduojamus tarifus. LLMAA rekomenduojamų tarifų nesilaikymas buvo tokio didelio masto ir truko tokį ilgą laikotarpį, kad bet kuriam rinkos dalyviui buvo arba turėjo būti pakankamai aišku, kad LLMAA rekomenduojami tarifai tų pačių LLMAA narių *de facto* yra pripažinti netekusiais galios.

Atsakovas **Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba** padavė apeliacinį skundą (t. 97, b. l. 18-43), kuriuo prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimo dalį, kuria teismas pakeitė Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 rezoliucinės dalies 3 punktą ir sumažino UAB „Amber Bay“, UAB „Afalita“, UAB „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „Jūrtransa“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „Klaipėdos Translit“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Limarko“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nordis Shipping Service“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Volfra – Klaipėda“, UAB „WM H.Muller & Co“, LLMAA baudas ir priimti naują sprendimą – minėtų pareiškėjų skundus dėl Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 panaikinimo atmesti kaip nepagrįstus ir Konkurencijos tarybos nutarimą palikti nepakeistą; tenkinti Konkurencijos tarybos prašymą dėl baudos padidinimo UAB „Vakarų laivų agentai“ ir pakeisti Konkurencijos tarybos Nutarimo rezoliucinės dalies 3.28 punkte nurodytą UAB „Vakarų laivų agentai“ skirtos baudos dydį taip: UAB „Vakarų laivų agentai“ – 446 400 (keturi šimtai keturiasdešimt šeši tūkstančiai keturi šimtai) litų.

Taip pat prašo nagrinėti administracinę bylą žodinio proceso tvarka.

Nurodo, kad sutinka su teismo sprendimu, kiek tai susiję su Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimu, mano, kad teismas tinkamai įvertino faktines bylos aplinkybes bei tinkamai jas kvalifikavo. Tačiau Konkurencijos taryba nesutinka su sprendimo dalimi, kuria buvo pakeista Nutarimo rezoliucinės dalies 3 dalis, sumažinant nurodytiems pareiškėjams baudas, su ta sprendimo dalimi, kuria konstatuota, jog UAB „Limarko“ atsakomybei už nustatytą pažeidimą iki 2005 m. pabaigos taikytinas senaties terminas, bei su teismo sprendimo dalimi, kuria Vilniaus apygardos teismas atsisakė tenkinti Konkurencijos tarybos proceso metu pateiktą prašymą ir nepadidino baudos UAB „Vakarų laivų agentai“.

Pažymi, kad Nutarimas buvo priimtas bei pareiškėjų skundai buvo pateikti Vilniaus apygardos administraciniam teismui iki 2012 m. gegužės 1 d., kuomet galiojo ankstesnė Konkurencijos įstatymo redakcija (Žin., 1999, 30- 856). Atsižvelgiant į tai ir nepaisant to, jog šis apeliacinis skundas pateikiamas po to, kai 2012 m. gegužės 1 d. įsigaliojo nauja Konkurencijos įstatymo redakcija (Žin., 2012, Nr. 42-2041), apeliaciniame skunde atsakovas pateikia nuorodas į Nutarimo priėmimo metu, t. y. iki 2012 m. gegužės 1 d., galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos straipsnius ir jų numeraciją.

Dėl baudų skaičiavimo nurodo, kad Lietuvos vyriausias administracinis teismas yra išaiškinęs, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudas, turi plačią diskreciją, nors ją saisto bendrieji teisės principai bei specialiosios konkurencijos ar viešojo administravimo teisės normos. Konkurencijos priežiūros institucijos diskrecijos teisė skiriant baudas už konkurencijos taisyklių pažeidimus pripažįstama ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje: Europos Komisija turi plačią diskreciją pasirinkdama aplinkybes, kurios yra vertinamos skiriant baudą ir nėra baigtinio tokių aplinkybių sąrašo. Tos aplinkybės, kurios lemia skirtiną baudą yra vertinamos atsižvelgiant į kiekvienos konkrečios bylos aplinkybes, todėl kiekvienu atveju yra skirtingos.

Pareiškėjai turi pateikti duomenų, kurių pagrindu būtų galima spręsti, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudas ir nustatydamas jos dydį, netinkamai pasinaudojo savo diskrecijos laisve.

Remiantis Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalimi, bauda ūkio subjektams diferencijuojama atsižvelgiant į padaryto pažeidimo pavojingumą pažeidimo trukmę, atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui, ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę. Baudų skaičiavimo būdą detalizuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 1591 patvirtintos Baudos, skiriamos už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo taisyklės. Konkurencijos taryba, įvertinusi nagrinėjamos bylos aplinkybes bei vadovaudamasi Konkurencijos įstatyme ir Baudų nustatymo taisyklėse įtvirtintais objektyviais kriterijais, baudas ūkio subjektams diferencijavo, siekdama užtikrinti pakankamą tiek bendrąjį, tiek individualųjį atgrasymą.

Pagal Baudų nustatymo taisyklių 2 punktą Konkurencijos taryba turi paskaičiuoti baudos dydį, nustatydamas baudos dydį už pažeidimo pavojingumą ir baudos dydį už pažeidimo trukmę bei šiuos du dydžius sudėdamas. Konkurencijos tarybos Nutarimo 259 pastraipoje nustatytas baudos dydis už pažeidimo pavojingumą – 5 proc. bendrųjų metinių ūkio subjektų pajamų 2010 m. Kaip matyti iš Nutarimo 266 pastraipos, skaičiuojant baudos dydį už pažeidimo trukmę pagal Baudų nustatymo taisyklių 4 punktą baudos dydis už pažeidimo pavojingumą kiekvienam ūkio subjektui didinamas iki 10 proc. už kiekvienus jo dalyvavimo pažeidime metus. Sudėjus baudos dydį už pažeidimo pavojingumą ir baudos dydį už pažeidimo trukmę gautas vadinamasis pagrindinis baudos dydis. Šis pagrindinis baudos dydis pagal Baudų taisyklių 5 punktą gali būti didinamas ar mažinamas, atsižvelgus į ūkio subjekto atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes bei įtaką pažeidimo padarymui. Konkurencijos taryba, kaip nurodyta Nutarimo 267-279 pastraipose, pareiškėjų atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių nenustatė, be to, nebuvo nustatyta ir pažeidimo iniciatorių ar išskirtinių aplinkybių, susijusių su pažeidimą padariusių ūkio subjektų pasyvumu ar kitaip pasireiškusių nedidele įtaka pažeidimo padarymui, kurios aiškiai rodytų, jog konkrečioms ūkio subjektams bauda turėtų būti dar labiau mažinama. Dėl šios priežasties pareiškėjams pagrindinis baudos dydis vadovaujantis Baudos nustatymo taisyklių 5 punktu nebuvo nei didintas, nei mažintas.

2011 m. balandžio 21 d. įstatymu Nr. XI-1347 (Žin., 2011, Nr. 52-2522) buvo priimti Konkurencijos įstatymo pakeitimai, kuriais Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalis papildyta 6 punktu, numatančiu, kad skiriamos ūkio subjektams baudos diferencijuojamos atsižvelgiant taip pat ir į ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija per 2 mėnesius nuo šių įstatymo pakeitimų įsigaliojimo (2011 m. gegužės 3 d.) turėjo parengti ir patvirtinti naują baudų dydžio nustatymo tvarkos aprašą kuris reglamentuotų, kokiais kriterijais vadovaujantis turėtų būti diferencijuojamos baudos pagal ūkio subjektų pajamas, susijusias su pažeidimu. Vis dėlto naujos baudų skaičiavimo taisyklės įsigaliojo tik 2012 m. sausio 27 d., t. y. po skundžiamo Konkurencijos tarybos Nutarimo priėmimo. Todėl skirdama baudą pareiškėjams Konkurencijos taryba galėjo vadovautis tik galiojančiais teisės aktais, kuriuose nebuvo įtvirtinta taisyklių, kaip turėtų būti diferencijuojamos baudos, atsižvelgiant į Konkurencijos įstatymo pakeitimus, t. y. nebuvo numatyti kriterijai, kurie nurodytų, kaip turi būti atsižvelgiama į su pažeidimu susijusių paslaugų pardavimų vertę.

Dėl šių priežasčių Konkurencijos taryba, vadovaudamasi bendraisiais teisingumo, proporcingumo ir protingumo principais pagrindinį baudos dydį pareiškėjams, kaip matyti iš Nutarimo 262, 263, 265 ir 280 pastraipų, diferencijavo pagal tai, kokią dalį atskirų ūkio subjektų bendrosiose

pajamose sudarė pajamos iš laivų agentavimo veiklos. Priklausomai nuo to, ar ta dalis buvo reikšminga ar ne (ar laivų agentavimo veikla buvo pagrindinė ūkio subjekto veikla ar ne), galutiniai apskaičiuoti baudų dydžiai buvo atitinkamai mažinami arba ne. Pastebėtina, kad tiek informaciją apie bendrąsias pajamas, tiek ir informaciją apie pajamas iš laivų agentavimo veiklos Konkurencijos tarybai pateikė patys ūkio subjektai.

Kuo pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalis bendrosiose pajamose buvo didesnė, tuo mažiau buvo mažinami pagal Baudų nustatymo taisykles ūkio subjektams nustatyti baudų dydžiai (arba išvis nemažinami), ir atvirkščiai – kuo ši dalis buvo mažesnė, tuo daugiau buvo mažinami baudų dydžiai. Priklausomai nuo pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalies bendrosiose pajamose, susidarė iš viso 4 grupės: 1) iki 10 proc. bendrųjų pajamų (nežymi su pažeidimu susijusių pajamų dalis) (baudos mažintos 80 proc.); 2) 11-35 proc. bendrųjų pajamų (mažesnė su pažeidimu susijusių pajamų dalis) (baudos mažintos 50 proc.); 3) 36-55 proc. bendrųjų pajamų (mažesnė su pažeidimu susijusių pajamų dalis) (baudos mažintos 35 proc.); ir 4) virš 56 proc. (pagrindinė su pažeidimu susijusių pajamų dalis) (baudos nebuvo mažintos). Tokiu būdu tiems ūkio subjektams, kurių veikloje pajamos iš laivų agentavimo sudarė nedidelę dalį, baudos mažintos daugiausia, taip pat ir galutiniai baudų dydžiai sudarė mažiausią dalį bendrosiose pajamose:

1. Įmonių, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro nežymią jų veiklos dalį (0,11 - 10 proc.), bauda sudaro 1,3 - 2,3 proc. bendrųjų pajamų (bauda mažinta 80 proc.).

2. Įmonių, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro mažesnę nei pagrindinę jų veiklos dalį (11-35 proc. ir 36-55 proc.), baudos sudaro atitinkamai 4,25 - 5,75 proc. ir 5,2 - 7,15 proc. bendrųjų pajamų (bauda mažinta atitinkamai 50 ir 35 proc.).

3. Įmonių, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro pagrindinę jų veiklos dalį (daugiau kaip 56 proc.), sudaro 6,5 - 10 proc. bendrųjų pajamų (bauda nemažinta, išskyrus, jei viršijo Konkurencijos įstatymo leidžiamą maksimalią ribą).

Taigi, kuo didesnės buvo pajamos iš laivų agentavimo veiklos, tuo didesni buvo ir santykiniai baudų dydžiai. Būtent santykinis, o ne absoliutus baudos dydis leidžia įvertinti, ar bauda yra pakankamai atgrasanti ir pagrįsta. Taikydama grupavimą nagrinėjamu atveju Konkurencijos taryba siekė tinkamai atsižvelgti į Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 6 punkte įvardintą kriterijų, darantį įtaką ūkio subjektams skirtinų baudų dydžiui, ypač atsižvelgus į tai, kad jokie teisės aktai Nutarimo priėmimo metu nedetalizavo šios normos taikymo. Be to, ūkio subjektų grupavimas yra pripažįstamas ir ESTT praktikoje. Toks pasirinktas baudų skaičiavimo metodas, Konkurencijos tarybos vertinimu, sudarė sąlygas užtikrinti, kad baudos būtų pakankamos siekiant tiek individualaus, tiek bendrojo atgrasymo.

Konkurencijos tarybos Nutarime nurodytas baudas ūkio subjektams diferencijavo pagal objektyvius kriterijus, nurodytus Konkurencijos įstatyme ir Baudų nustatymo taisyklėse, taip pat skirdama baudas vadovavosi bendraisiais protingumo ir proporcingumo principais. Vilniaus apygardos administracinis teismas pripažino, kad Konkurencijos taryba tinkamai nustatė baudos dydį už pažeidimo pavojingumą, pažeidimo trukmę, kad nėra nei atsakomybę sunkinančių, nei lengvinančių aplinkybių. Teismas sprendime nekonstatavo, jog Konkurencijos taryba netinkamai įgyvendino savo diskreciją skirdama baudas, nesilaikė baudų skyrimui taikomų teisės aktų ar bendrųjų teisės principų.

Teigia, kad iš pirmosios instancijos teismo sprendimo nėra aišku, kokiais konkrečiais Konkurencijos įstatymo 42 straipsnyje ir Baudų nustatymo taisyklėse numatytais kriterijais teismas vadovavosi kaip teisiškai reikšmingais mažindamas pareiškėjams baudas. Teismas nenurodė kokius teisės aktų reikalavimus ar principus pažeidė Konkurencijos taryba įgyvendindama savo diskreciją skiriant baudas, taip pat nenurodė, kokiais teisės aktais ar teismų praktika vadovaujantis didesnis baudų mažinimas yra pagrįstas. Net jei, teismo vertinimu, Konkurencijos tarybos skirtos baudos yra dėl kokių nors priežasčių nepagrįstos, tai neatleidžia teismo nuo pareigos tinkamai motyvuoti savo sprendimą bei remtis baudų už konkurencijos taisyklių pažeidimus skyrimui taikomais reikalavimais. Tos aplinkybės, kuriomis remdamasis teismas mažino baudas, negali pagrįstai būti vertinamos taip, kaip jas įvertino teismas, ir negali lemti baudų sumažinimo pareiškėjams. Taip pat teismas sprendime nenurodė, kiek konkretus teismo nurodytas baudos mažinimo kriterijus lėmė baudos dydžio sumažinimą todėl nėra

galimybės įvertinti, ar teismo sprendimas mažinti baudas yra proporcingas bei nepažeidžia lygiateisiškumo principo.

Iš teismo motyvų nėra aišku, koku pagrindu tam tikros aplinkybės lėmė baudų mažinimą kadangi teismas patvirtino, kad nei atsakomybę lengvinančių, nei atsakomybę sunkinančių aplinkybių nebuvo nustatyta, teismas tiesiogiai nesiremia ir Baudų taisyklių 5.3 punkte įtvirtintu ūkio subjektų įtakos pažeidimo padarymui kriterijumi. Tačiau teismas faktiškai pritaikė atsakomybę lengvinančias aplinkybes – ūkio subjektai neatliko konkurenciją ribojančių veiksmų (neįgyvendino draudžiamo susitarimo) bei pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų. Įvertinus aplinkybes, į kurias teismas atsižvelgė mažindamas baudas, ir teismo motyvus, galima numanyti, kad baudų mažinimui įtakos turėjo Baudų nustatymo taisyklių 5.3 punktas, numatantis, jog baudos gali būti mažinamos arba didinamos atsižvelgiant į kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui, kai pažeidimą padaro keli ūkio subjektai. Baudų taisyklių 5.3 punkte įtvirtintas įtakos pažeidimo padarymui kriterijus yra vienas iš trijų, šalia lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių, galintis lemti pagrindinio baudos dydžio mažinimą ar didinimą. Tačiau teismas nenurodo, kad Konkurencijos taryba nepagrįstai nesumažino baudų remdamasi Baudų taisyklių 5.3 punktu, o teismo motyvai leidžia daryti tik prielaidas dėl sprendimą lėmusių aplinkybių, taip pat teismas nesivadovavo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje įtvirtintais reikalavimais baudų mažinimui Baudų nustatymo taisyklių 5.3 punkto pagrindu. Motyvų trūkumas neleidžia įvertinti, ar sumažintos baudos atitinka lygiateisiškumo principą ir panašioje situacijoje esantiems ūkio subjektams buvo skirta panaši bauda, o atitinkamai skirtingose situacijose esantiems ūkio subjektams bauda yra pakankamai diferencijuota.

Dėl valstybės institucijų veiksmų kaip pagrindo mažinti pareiškėjams baudas teigia, kad teismas pripažino, kad atsakomybę lengvinančių aplinkybių nenustatyta, tačiau vėliau nurodė, kad vis dėlto Konkurencijos tarybos veiksmai (jau 1998 m. žinodama apie susitarimą asociacijoje nustatyti laivų agentavimo paslaugų tarifus, nesiėmė veiksmų užkirsti kelio draudžiamo susitarimo vykdymui) lėmė pažeidimo trukmę ir į šia aplinkybę, kaip galima suprasti iš sprendimo turinio, atsižvelgė mažindamas baudas.

Jeigu, teismo nuomone, turėjo būti taikoma atsakomybę lengvinanti aplinkybė, jis turėjo vadovautis suformuota ESTT praktika, pagal kurią minėti Konkurencijos tarybos veiksmai jokia būdu negalėjo būti laikomi atsakomybę lengvinančia aplinkybe (pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų).

Pagal ESTT praktiką atsakomybę lengvinanti aplinkybė dėl valstybės institucijų elgesio yra taikoma tuo atveju, jeigu valstybės institucijos veiksmai (pavyzdžiui, skatinimas sudaryti draudžiamą susitarimą, prašymas ar pritarimas susitarimams) galėjo suklaidinti ūkio subjektus dėl jų elgesio atitikties konkurencijos taisyklių reikalavimams. Tuo tarpu pareiškėjams ir juos vienijančioms asociacijoms negalėjo kilti jokių abejonių dėl asociacijų ir jų narių nustatytų minimalių laivų agentavimo paslaugų kainų neteisėtumo, jų veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo reikalavimams, nes Valstybinė konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnyba 1998 m. KLAKEJA ir LLMAA informavo, kad tarifų nustatymas yra nesuderinamas su Konkurencijos įstatymo reikalavimais, kad valstybė nustojo reguliuoti laivų agentavimo paslaugų kainas ir todėl minėta institucija prašė minimalius rekomenduojamus tarifus panaikinti.

Tai, kad nėra išlikę duomenų, jog Valstybinė konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnyba ėmėsi kokių nors papildomų veiksmų, ar tai, kad Konkurencijos taryba 1998 m. ar vėliau nepradėjo tyrimo dėl galimo Konkurencijos įstatymo pažeidimo (net nepaisant to, kad susitarimo forma laikui bėgant kito, o Konkurencijos taryba faktiškai nežinojo apie susitarimo egzistavimą iki 2010 m.) negali būti pagrindas mažinti pareiškėjams skirtas baudas. Teismo sprendimas, kuriuo sumažintos pareiškėjams Nutarimu skirtos baudos dėl Konkurencijos tarybos veiksmų (neveikimo) dėl to, kad ši anksčiau nepradėjo tyrimo, yra nesuderinamas su Konkurencijos tarybos atliekama konkurencijos priežiūros esme. Be kita ko, Valstybinė konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnyba 1998 m. apskritai žinojo tik apie vieną iš aplinkybių (kad asociacijų nariai sudarė minimalių rekomenduojamų tarifų lentelę), o apie Etikos kodeksą, brošiūras, LLMAA Drausminio komiteto veiklą ir kitas aplinkybes minėta tarnyba 1998 m. žinoti objektyviai negalėjo. Remiantis tokiais teismo motyvais, Konkurencijos taryba niekada negalėtų pateikti nuomonės ar įspėti ūkio subjektų

(nepradėdama tyrimo) dėl galimo Konkurencijos įstatymo pažeidimo, kadangi, jeigu būtų neatsižvelgta į jos išpėjimą ir susitarimas būtų tęsiamas, vėliau Konkurencijos taryba negalėtų skirti pakankamai atgrasančių baudų ir praktiškai turėtų pareigą mažinti ūkio subjektams skirtas baudas, nors tokiu atveju ūkio subjektas ir nebūtų kaip nors suklaidintas dėl jo veiksmų atitikties konkurencijos taisyklių reikalavimams.

Teismo taikytam baudos LLMAA mažinimui įtakos turėjo tai, kad LLMAA galimai netinkamai aiškino teisės aktus ir dėl nežinojimo galėjo pažeisti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimus. Tačiau tokie motyvai nesudaro pagrindo mažinti skirtą baudą.

Galiojant Konkurencijos įstatymo 5 straipsniui bei esant raštiškam Valstybinės konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnybos išpėjimui, kad tarifų nustatymas gali pažeisti Konkurencijos įstatymo reikalavimus, asociacija bei jos nariai negalėjo nesuprasti, kad jų elgesys gali būti neteisėtas konkurencijos teisės prasme. Joks valstybės institucijų elgesys negalėjo suklaidinti asociacijos dėl jos elgesio atitikties konkurencijos taisyklių reikalavimams, jokia institucija neskatinė jos taip elgtis, o tai, kad LLMAA elgėsi neatsargiai ir tikėjosi išvengti atsakomybės, negali būti pagrindu mažinti šiam ūkio subjektui baudą.

Teigia, kad draudžiamas susitarimas buvo sudarytas 1998 m. birželio mėnesį, kuomet negaliojo jokie teisės aktai, kurie įpareigotų laikytis tam tikrų agentavimo paslaugų kainų. Todėl laivų agentavimo paslaugas teikiantys ūkio subjektai bei juos vienijančios asociacijos buvo visiškai laisvi nustatyti agentavimo paslaugų kainas. KLAKEIJA ir LLMAA bei jų nariai žinojo, kad nustojo galioti valstybinis laivų agentavimo paslaugų valstybinis reguliavimas, žinojo, kad pasibaigus reguliavimui pradėjo kristi agentavimo paslaugų kainos. Taigi asociacijų nariai ir nusprendė nustatyti minimalias agentavimo paslaugų kainas, kad jos nekristų dėl atsiradusios konkurencijos. Tai patvirtina Konkurencijos tarybos tyrimo medžiagoje esantys duomenys.

Daro išvadą, jog pirmosios instancijos teismas netinkamai įvertino valstybės institucijų veiksmų įtaką pareiškėjų elgesiui bei nepagrįstai sumažino baudas pareiškėjams šiuo pagrindu. Valstybės institucijų veiksmų, kaip nustatyta nagrinėjamoje byloje, nėra pagrindo vertinti nei kaip atsakomybę lengvinančių aplinkybių, nei kaip apskritai galinčią būti pagrindu baudos mažinimui.

Atsakovo nuomone, teismo argumentai, jog Konkurencijos taryba nepakankamai įvertino kiekvieno pareiškėjo įtaką pažeidimo padarymui, nepilnai atsižvelgė į skirtingą ūkio subjektų indėlį į draudžiamo susitarimo priėmimą ir įgyvendinimą nepakankamai įvertino dalyvavimo pažeidime trukmę nėra pagrindas mažinti Konkurencijos tarybos Nutarime skirtų baudų dydį.

Įvertinus aplinkybes, į kurias teismas atsižvelgė mažindamas baudas, ir teismo motyvus, galima numanyti, kad baudų mažinimui įtakos turėjo Baudų nustatymo taisyklių 5.3 punktas, numatantis, jog baudos gali būti mažinamos atsižvelgiant į kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui, kai pažeidimą padaro keli ūkio subjektai. Pažymėtina, kad teismas nesivadovavo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje įtvirtintais reikalavimais baudų mažinimui Baudų nustatymo taisyklių 5.3 punkto pagrindu. Pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką Baudų taisyklių 5.3 punkto taikymui baudos mažinimo požiūriu turi būti nustatytos tokios išskirtinės ar specifinės aplinkybės, susijusios su ūkio subjekto pasyvumu ar kitaip pasireiškusia nedidele įtaka pažeidimo padarymui, kurios, atsižvelgiant į teisingumo, protingumo principus, konkrečios situacijos aplinkybes, pakankamai aiškiai liudytų, kad bauda turėtų būti dar labiau sumažinta. Nagrinėjamoje byloje, nebuvo nustatyta draudžiamo susitarimo iniciatorių bei išskirtinių ar specifinių aplinkybių, susijusių su ūkio subjekto pasyvumu ar nedidele įtaka pažeidimo padarymui. Konkurencijos tarybos nuomone, tos aplinkybės, į kurias atsižvelgė pirmosios instancijos teismas, negali būti laikomos tomis išskirtinėmis ar specifinėmis aplinkybėmis, kurios galėtų lemti dar didesnę Nutarimu ūkio subjektams skirtų baudų sumažinimą.

Teismas mažindamas baudą atsižvelgė į tai, kad UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Volfra-Klaipėda“ nebuvo aktyvios LLMAA susirinkimų, kuriuose buvo svarstyti tarifai ir sankcijų taikymas asociacijos nariams, dalyvės. Taip pat teismas mažindamas baudą atsižvelgė ir į tai, kad UAB „Afalita“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „Green Terminal“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Uosto vartai“ nedalyvavo susirinkimuose, kuriuose buvo svarstyti klausimai, susiję su tarifais. Mano, kad teismas neteisingai įvertino faktines aplinkybes, nes UAB „Baltnautic Shipping

Ltd.“, UAB „Green Terminai“ ir UAB „Uosto vartai“ dalyvavo ir balsavo 2005 m. birželio 10 d. (dalyvavo ir UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“) ir 2005 m. spalio 13 d. LLMAA susirinkimuose, kuriuose svarstytas sankcijų taikymas asociacijos narėms dėl to, kad jos nesilaikė minimalių rekomenduojamų tarifų.

Pažymi, kad pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką tai, jog vieni ūkio subjektai dalyvavo mažesniame skaičiuje asociacijos posėdžių nei kiti ūkio subjektai, nedaro esminės reikšmės vertinant įtaką Nutarimu konstatuoto pažeidimo padarymui. Be to, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika patvirtina, kad dalyvavimo asociacijos posėdžiuose skaičius ar dažnumas nėra specifinės ar išskirtinės aplinkybės, susijusios su pareiškėjo įtaka pažeidimo padarymui, kurios galėtų lemti skirtos baudos dar didesnę sumažinimą. UAB „Vakarų laivų agentai“ ir UAB „Amber Bay“ dalyvavo 3 posėdžiuose, kuriuose buvo svarstyti agentavimo paslaugų tarifai, o UAB „Volfra-Klaipėda“, UAB „Green Terminal“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ – 2 posėdžiuose. Pastarosioms įmonėms mažinta bauda, nes jų dalyvavimas, teismo vertinimu, buvo pasyvus, o pirmosioms nemažinta, nors dalyvavimo posėdžiuose skaičius skiriasi vienu posėdžiu. Tai, kad pareiškėjai nedalyvavo visuose asociacijos posėdžiuose, nesudaro pagrindo teigti, jog nagrinėtame susitarime ūkio subjektai dalyvavo pasyviai ar kad neprišidėjo prie susitarimo įgyvendinimo. Todėl pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sumažino kai kuriems pareiškėjams baudas, atsižvelgdama į jų dalyvavimo asociacijos posėdžiuose skaičių.

Nurodo, kad teismas sprendime nenurodė, jog nesutinka su Nutarime nustatyto dalyvavimo pažeidime trukmės dydžiu (10 proc. pavojingumo dydžio ir skiriamas už kiekvienus dalyvavimo pažeidime metus), tačiau tuo pačiu teismas, kaip galima numanyti iš sprendimo motyvų, baudas kai kuriems ūkio subjektams mažino, nes, teismo vertinimu, įtaka pažeidimo padarymui buvo mažesnė tų įmonių, kurios buvo LLMAA narėmis trumpesnį laiko tarpą.

Pasisako, jog teismas vertindamas minėtų pareiškėjų skirtos baudos dydį, dalyvavimo pažeidime trukmę įvertino du kartus: vieną kartą – skaičiuojant pagrindinį baudos dydį, kai Nutarime bauda buvo skaičiuojama pridedant po 10 proc. bendrųjų pajamų už kiekvienus dalyvavimo pažeidime metus, ir antrą kartą – teismo sprendime, nurodant, kad reikia mažinti baudą minėtiems pareiškėjams, atsižvelgiant į jų indėlį į pažeidimo padarymą t.y., tai, kad jie dalyvavo pažeidime trumpiau nei kiti ūkio subjektai, rodo mažesnę įtaką pažeidimo padarymui. Atsakovas teigia, kad dalyvavimo pažeidime trukmė negali būti laikoma išskirtine aplinkybe, rodančia mažesnę ar nežymią ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui ir papildomai lemiančia baudos mažinimą.

Pastebi, kad Baudų nustatymo taisyklių 5.3 punkte nurodytas baigtinis sąrašas kriterijų, kurie yra vertinami nustatant ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui ir tarp jų nėra numatyta, pažeidimo trukmė. Tai yra logiška, nes Baudų nustatymo taisyklių 2 punkte nurodyta, kad į ūkio subjekto pažeidimo trukmę atsižvelgiama, nustatant baudos dydį, kuris vėliau mažinamas arba didinamas, atsižvelgiant į Baudų nustatymo taisyklių 5 punkte numatytus kriterijus.

Taip pat dėl konkurenciją ribojančių veiksmų atlikimo mano, kad teismas nepagrįstai mažindamas baudas atsižvelgė į tai, kad, remiantis pareiškėjų pateiktais duomenimis, paslaugas jie teikė kainomis, neatitinkančiomis LLMAA tarifų.

Remiantis Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalimi, konkurenciją ribojančių veiksmų neatlikimas gali būti laikomas atsakomybę lengvinančia aplinkybe, kurią nustačius, bauda gali būti mažinama. Kitų nuostatų, kurios leistų mažinti skirtingą baudą dėl susitarimo neįgyvendinimo, nenumato nei Konkurencijos įstatymas, nei Baudų nustatymo taisyklės. LVAT praktikoje įtvirtinta, kad, sprendžiant dėl šios atsakomybę lengvinančios aplinkybės taikymo, turi būti matomi aiškūs ūkio subjekto veiksmai rinkoje, kurie patvirtintu, kad buvo nukrypta nuo draudžiamo susitarimo, t.y. ūkio subjektas turi būti nė karto netaikęs susitarimu nustatytos kainos, be kita ko, pažymėjo, kad gali būti atsižvelgiama į sąmoningą ūkio subjektų sutartų sąlygų nesilaikymą tais atvejais, jeigu iš bylos aplinkybių aiškiai matyti nuoseklus susitarimo sąlygų neatitinkantis ūkio subjekto elgesys rinkoje, o ne atsitiktiniai pavieniai veiksmai. Taip pat LVAT konstatavo, kad „įrodinėjimo pareiga šiuo atveju tenka ūkio subjektui, teigiančiam, jog jis iš esmės neįgyvendino draudžiamo susitarimo sąlygų – neįgyvendino konkurenciją ribojančių veiksmų“. Taigi, LVAT praktika vienareikšmiškai pripažįsta, jog ūkio subjektas, kuris remiasi susitarimo neįgyvendinimu kaip

lengvinančia aplinkybe, turi pagrįsti, jog jis nuosekliai nesilaikė draudžiamo susitarimo ir sąmoningai nuo jo nukrypo (nagrinęjamu atveju net nesiūlė savo klientams suteikti paslaugas pagal LLMAA ir jos narių sutartas sąlygas, t. y. už ne mažesnius kaip rekomenduojami LLMAA tarifai).

Nurodo, kad dauguma pareiškėjų pateikė tik sąskaitas-faktūras, kuriose matyti, kokia buvo pritaikyta galutinė agentavimo paslaugos kaina. Tokie duomenys nesudaro pagrindo teigti, jog pareiškėjai neįgyvendino susitarimo. Pats susitarimas tarp pareiškėjų buvo dėl LLMAA tarifų taikymo siūlant agentavimo paslaugas. Tai iš esmės reiškia, kad pareiga laikytis Tarifų atsiranda ne sudarant paslaugų sutartį, bet daug anksčiau - kai laivų agentas siūlo laivų savininkui savo agentavimo paslaugą. Be to, ir LLMAA posėdžiuose LLMAA nariai kalbėjo apie susitarimą laikytis minimalių agentavimo paslaugų kainų būtent siūlant laivų agentavimo paslaugas, o ne nustatant galutinę paslaugų teikimo kainą po derybų su laivo savininku. Derybų metu tarp agento ir agentavimo paslaugas perkančių asmenų galėjo būti deramasi dėl mažesnio įkainio, todėl ir sąskaitose-faktūrose daugeliu atveju galėjo būti nustatytos mažesnės kainos negu buvo siūlytos agento derybų pradžioje. Tokiu atveju tai negali reikšti, kad laivų agentavimo įmonė neatliko konkurenciją ribojančių veiksmų ar neįgyvendino draudžiamo susitarimo – siūlydama savo paslaugas ir konkuruodama dėl pirkėjo nesilaikė LLMAA nustatytų tarifų.

Atkreipia dėmesį, kad Konkurencijos taryba tyrimo metu atlikusi patikrinimus UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Limarko jūrų agentūra“ patalpose rado proformas. Kai kuriose jų nurodytos agentavimo paslaugų kainos, siūlomos užsakovams buvo lygios kainoms, nurodytoms LLMAA Tarifų lentelėje (pagal konkretų laivo tonažą). Todėl šiais atvejais akivaizdu, kad bent jau šios įmonės neabejotinai vadovavosi LLMAA tarifų lentelėmis.

Pažymėtina, kad nei Konkurencijos tarybai, nei teismui pareiškėjai nepateikė įrodymų (pvz. proformų), kurie aiškiai rodytų, kokias laivų agentavimo paslaugų kainas pareiškėjai siūlė užsakovams ir kad pareiškėjai neįgyvendino draudžiamo susitarimo.

Taip pat pasisako, kad beveik visi pareiškėjai dalyvavo įvairiuose LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstyti klausimai dėl sankcijų taikymo ar net balsuojama už sankcijų LLMAA nariams, kurie nesilaikė susitarimo, taikymą. Pareiškėjų tiesioginis dalyvavimas sprendžiant klausimus dėl sankcijų taikymo susitarimo dalyviams, kurie nesilaikė susitarimo ir net balsavimas ar pritarimas, taikant sankcijas parodo, kad tokiais veiksmais asociacijos nariai aktyviai ėmėsi veiksmų, kad susitarimo būtų laikomasi, t. y. įgyvendino konkurenciją ribojančius veiksmus. Todėl tokiems susitarimo dalyviams jokių būdu negali būti taikoma atsakomybė lengvinanti aplinkybė. Pažymi, kad Konkurencijos taryba negalėjo įvertinti, kokių mastu pareiškėjai laikėsi LLMAA tarifų siūlydami agentavimo paslaugas užsakovams, nes nei vienas jų nepateikė proformų (pasiūlymų). Net ir tuo atveju, jeigu vertinti pareiškėjų pateiktus sąskaitose-faktūrose nurodytų kainų palyginimus su LLMAA tarifų lentele, galima būtų pastebėti, kad ir už paslaugą sumokėtos (ne pasiūlytos) kainos buvo didesnės arba atitiko LLMAA tarifus.

Duomenų, jog pareiškėjai nesiūlė mažesnių tarifų, nebuvo pateikta ir teismui. Dėl tos priežasties, kad negalima teigti, jog pareiškėjai neįgyvendino konkurenciją ribojančių veiksmų sprendimo dalis, kurioje buvo išdėstyti argumentai, kad kai kuriems pareiškėjams bauda turi būti sumažinta, nes jie didžiąja dalimi nesilaikė LLMAA tarifų, yra nepagrįsta.

Dėl atsižvelgimo į su pažeidimu susijusias pajamas, pažymėjo, kad teismo nuomone, atsakovas nepakankamai sumažino baudas tiems ūkio subjektams, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė nežymią dalį bendrosiose pajamose. Atitinkamai teismas baudas mažino tik tai pareiškėjų grupei, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė nežymią veiklos dalį. Atkreipia dėmesį, kad pajamos iš laivų agentavimo veiklos ar jų dalis bendrosiose pajamose, negali būti laikomos specifinėmis ar išskirtinėmis aplinkybėmis, rodančiomis nedidelę įtaką pažeidimo padarymui ir sudarančiomis pagrindą dar labiau mažinti skirtas baudas (į šią aplinkybę Konkurencijos taryba atsižvelgė mažindama pagrindinį baudos dydį) pagal Baudų nustatymo taisyklių 5.3 punktą.

Konkurencijos taryba, nustatydamą dydžius, kuriais buvo mažinamas baudos dydis kiekvienai grupei vertino visumą aplinkybių ir tai, ar baudos sumažinimas bei galutinis skirtos baudos dydis bus pakankamai atgrasantis. Konkurencijos taryba įgyvendino savo diskreciją, siekdama pakankamo tiek individualaus, tiek bendrojo atgrasymo, o teismas turėjo įvertinti, ar Konkurencijos

taryba tokiu atveju laikėsi baudų skyrimą reglamentuojančių teisės aktų bei bendrųjų teisės principų. Tačiau teismas nenurodė, kad Konkurencijos taryba pažeidė kokius nors teisės aktus, o mažindamas baudas taip pat nesivadovavo atitinkamais teisės aktais. Tuo tarpu motyvai, kodėl teismas dar labiau sumažino baudas, yra nepagrįsti.

Konkurencijos taryba Nutarime mažindama baudas pirmajai grupei pareiškėjų 80 proc. būtent ir atsižvelgė į tokius pačius teismo išvardintus kriterijus (kad minėtų pareiškėjų pajamos iš agentavimo veiklos sudarė itin mažą dalį, kad nebūtų pažeistas lygiateisiškumo principas ir ūkio subjektai, kurių pajamų dalis iš pažeidimo mažesnė, nebūtų baudžiami griežčiau nei tie, kurių minėta pajamų dalis didesnė), išskirdama pirmosios grupės ūkio subjektus ir nusprenddama, kad jiems reikia mažinti baudą daugiau nei kitiems ūkio subjektams. Todėl tokie teismo argumentai dėl baudos mažinimo neįrodo, kad Konkurencijos tarybos metodas bei taikyti mažinimo dydžiai yra negalimas ar nepagrįstas (grupavimas yra pripažįstamas ir ESTT praktikoje). Taip pat tokie teismo argumentai nepagrindžia, kad šiai ūkio subjektų grupei baudos turėjo būti dar daugiau sumažintos nei 80 proc. Teismas nepagrįstai lygina skirtą baudą ir naudą iš pažeidimo, kurią teismas sieja su pajamomis, gautomis iš laivų agentavimo veiklos. Pajamos iš veiklos, manytina, negali būti vertinamos kaip nauda iš pažeidimo, o nauda iš pažeidimo nelaikytina reikšminga aplinkybė skiriant baudą. Baudų skyrimo tikslais paprastai yra vertinamas pelnas iš pažeidimo, į kurį atsižvelgiama priešingais tikslais – padidinti baudą tiek, kad ji būtų didesnė nei iš pažeidimo gautas pelnas. Konkurencijos taryba pajamas iš laivų agentavimo veiklos jau įvertino mažindama pagrindinį baudos dydį tiems ūkio subjektams, kuriems laivų agentavimas buvo ne pagrindinė veikla, o pakartotinis atsižvelgimas į jas tame kontekste, kuriame tai daro teismas, yra nepagrįstas.

Teigia, kad iš sprendimo neaišku, koku dydžiu baudos buvo sumažintos kiekvienam ūkio subjektui. Be to, argumentai dėl baudos mažinimo kiekvienam ūkio subjektui surašyti vienoje vietoje, nenurodant aiškiai kokia aplinkybė nulėmė kokio dydžio baudos sumažinimą. Atitinkamai Konkurencijos taryba negali tinkamai įvertinti, koku mastu teismas atsižvelgė į su pažeidimu susijusias pajamas mažindamas baudą ir ar tokiu būdu nebuvo pažeistas lygiateisiškumo principas.

Pasisako, kad dėl nurodytų priežasčių, VAAT Sprendimo dalis, kuria pareiškėjams sumažintos skirtos baudos, negali būti laikoma tinkamai motyvuota ir pagrįsta, todėl turėtų būti panaikinta.

Atsakovas pažymi, kad teismo argumentai, jog UAB „Limarko“ negali būti atsakinga už dalyvavimą susitarime fiksuoti laivų agentavimo paslaugų kainas, nes UAB „Limarko“ išstojo iš asociacijos 2005 m., o UAB „Limarko jūrų agentūra“ įstojo 2006 m. vasario 9 d. ir kad negalima teigti, kad UAB „Limarko jūrų agentūra“ tęsė UAB „Limarko“ veiklą, todėl pastarosios dalyvavimas pažeidime baigėsi UAB „Limarko“ išstojus iš asociacijos 2005 m. dėl ko teismas pritaikė UAB „Limarko“ patraukimo atsakomybės senaties terminą už laikotarpį iki 2005 m. pabaigos yra nepagrįsti, todėl ši sprendimo dalis turi būti pakeista, pripažįstant, kad UAB „Limarko“ turi būti taikoma sankcija ir už dalyvavimą pažeidime iki 2006 m. Atsiliepimuose į UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ skundus pirmosios instancijos teismui buvo detalčiai išdėstyti visi argumentai dėl šių įmonių atsakomybės taikymo.

Pakartotinai akcentuoja, kad Nutarime buvo netiksliai nurodyta, kad UAB „Limarko“ išstojo iš LLMAA 2005 m. Remiantis byloje esančiais duomenimis, darytina išvada, kad UAB „Limarko“ nutraukė dalyvavimą asociacijos veikloje tik 2006 m. vasario 9 d., kai vietoje jos į asociaciją įstojo jos dukterinė įmonė UAB „Limarko jūrų agentūra“. Tačiau pataisyti šio faktinio netikslumo Nutarime Konkurencijos taryba neturėjo teisės, nes Konkurencijos tarybos nutarimus gali pakeisti tik teismas (Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 4 dalis, 36 straipsnio 1 dalis ir 39 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Todėl teismas turėjo atsižvelgti į šį faktą ir jį vertinti kaip įrodymą kad UAB „Limarko“ išstojo iš asociacijos 2006 m. vasario 9 d., t. y. tuo momentu, kai jos dukterinė įmonė UAB „Limarko jūrų agentūra“ įstojo į LLMAA, o ne remtis tik formaliu faktinių aplinkybių aiškinimu.

Net jeigu Nutarime Konkurencijos taryba suklydo dėl UAB „Limarko“ narystės asociacijoje pabaigos datos teismas turėjo pareigą vertinimą atlikti remdamasis bylos duomenimis, kurie rodo, kad UAB „Limarko“ dalyvavimo susitarime nutraukimo negalima sutapatinti su išstojimu iš LLMAA. Tai, kad UAB „Limarko“ nenutraukė dalyvavimo pažeidime patvirtina jos dukterinės įmonės UAB

„Limarko jūrų agentūra“ įstojimas į LLMAA vietoje UAB „Limarko“ ir to paties asmens, I. U. (kuris buvo UAB „Limarko jūrų agentūra“ valdybos narys ir generalinis direktorius bei UAB „Limarko“ valdybos narys) atstovavimas UAB „Limarko“ LLMAA posėdžiuose, o į asociaciją įstojus UAB „Limarko jūrų agentūra“, ir pastarosios atstovavimas LLMAA posėdžiuose. Tai, kad UAB „Limarko“ žinojo, jog asociacijoje buvo sudarytas susitarimas fiksuoti minimalius laivų agentavimo paslaugų tarifus tarp asociacijos narių ir žinojo, jog jos dukterinė įmonė prisijungė prie susitarimo 2006 m., tačiau nieko nedarė ir leido jai dalyvauti susitarime, rodo, kad UAB „Limarko“ išreiškė valią nenutraukti dalyvavimo susitarime 2005-2006 m. Todėl UAB „Limarko“ atžvilgiu negali būti taikomas patraukimo atsakomybės senaties terminas ir jai privalo būti taikoma sankcija už nepertraukiamą dalyvavimą pažeidime nuo 1998 m. iki 2011 m. Remiantis UAB „Limarko“ turimu UAB „Limarko jūrų agentūra“ akcijų skaičiumi ir visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimo priėmimą reglamentuojančiomis UAB „Limarko jūrų agentūra“ įstatų nuostatomis, UAB „Limarko“ yra laikytinas daugumos akcininku, galinčiu vienasmeniškai priimti sprendimus ir daryti lemiamą įtaką UAB „Limarko jūrų agentūra“. Todėl Konkurencijos tarybos 2011 m. kovo 30 d. atsiliepime išdėstyti argumentai, jog UAB „Limarko“ nuo 2006 m. tęsė dalyvavimą susitarime dėl agentavimo paslaugų kainų fiksavimo per savo dukterinę įmonę UAB „Limarko jūrų agentūra“, yra pagrįsti.

Faktas, kad dukterinė įmonė turi atskirą juridinį statusą nuo motininės įmonės yra nepakankamas pagrindas atmesti galimybę dukterinės įmonės antikonkurencinius veiksmus priskirti motininei įmonei. Teismas nepagrįstai atleido UAB „Limarko“ nuo atsakomybės remdamasis vien tokiu formaliu argumentu, kad nėra tokio teisinio instituto kvalifikuojančio veiksmus kaip veiklos tęstinumas, o UAB „Limarko“, kaip juridinio asmens, dalyvavimas draudžiamame susitarime pasibaigė jai išstojus iš LLMAA.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad ekonominio vieneto atsakomybė taikoma ir todėl, kad motininė įmonė negalėtų išvengti atsakomybės, pasiremdama patraukimo atsakomybės senaties terminu vien dėl to, kad susitarime dalyvavusi motininė įmonė nusprendė, jog susitarime jos vietoje dalyvaus jos dukterinė įmonė ir vėliau žinodama apie pastarosios dalyvavimą susitarime tam neprieštaravo ir nesiėmė jokių veiksmų pašalinti dukterinę įmonę iš susitarimo.

Be kita ko, pagal ESTT praktiką tai, kad pasikeičia ūkio subjekto juridinė forma ar įsteigiamas naujas ūkio subjektas, nesudaro galimybės sutrumpinti pažeidimo trukmės ir išvengti atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimus. Teismas nepagrįstai pritaikydamas senaties terminą sudarė sąlygas UAB „Limarko“ išvengti atsakomybės už konkurencijos įstatymo pažeidimą iki 2006 m., nors UAB „Limarko“ nebuvo išreiškusi valios nutraukti dalyvavimą susitarime 2006 m. ir faktiškai kaip ekonominis vienetas jame dalyvavo turėdama galimybę faktiškai kontroliuoti UAB „Limarko jūrų agentūra“ veiklą. Be kita ko, pirmosios instancijos teismo sprendimas yra ydingas konkurencijos politikos įgyvendinimo prasme ir sudaro galimybes ateityje ūkio subjektams išvengti dalies atsakomybės dėl dalyvavimo draudžiamuose susitarimuose tiesiog įsteigiant dukterinę įmonę (tokiu būdu sutrumpinant pažeidimo trukmę).

Taip pat atsakovas nesutinka su teismo atsisakymu padidinti baudą UAB „Vakarų laivų agentai“ motyvuojant, jog Konkurencijos taryba neskundė savo Nutarimo. Mano, teismas, nagrinėjantis skundą dėl Konkurencijos tarybos Nutarimo pagrįstumo, turi neribotą diskreciją Konkurencijos tarybos nutarimų atžvilgiu ir, esant pagrindui, gali padidinti Konkurencijos tarybos skirtą baudą. Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 4 dalis numato, kad teismas, išnagrinėjęs skundą dėl Konkurencijos tarybos nutarimo, turi teisę, be kita ko, pakeisti nutarimą dėl sankcijų, taigi, ir padidinti baudas. Primena, kad Konkurencijos tarybos nutarimus gali pakeisti tik teismas (Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 4 dalis ir 36 straipsnio 1 dalis). Taip pat teigia, kad nagrinėjamu atveju klaidingas faktinių aplinkybių vertinimas paaiškėjo tik teismo proceso metu ir Konkurencijos taryba prašymo anksčiau pateikti negalėjo.

Tai, kad teismas gali pakeisti Konkurencijos tarybos nutarimus padidindamas baudas, patvirtina ir LVAT 2011 m. gegužės 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-294/2011. Minėtoje byloje Konkurencijos taryba prašė padidinti pareiškėjams baudas, nes jiems turėjo būti netaikoma atsakomybė lengvinanti aplinkybė ir nepagrįstai buvo sumažintos baudos. LVAT minėtoje byloje nenurodė, kad teismas negali pakeisti Konkurencijos tarybos nutarimo, padidindamas ūkio

subjektui paskirtą baudą. Taip pat, kaip matyti iš ESTT praktikos „be baudos teisėtumo paprastos kontrolės, teismui suteikia teisę pakeisti Komisijos vertinimą savuoju, todėl ir panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę ar periodinę baudą“. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad Konkurencijos taryba neturi galimybės ištaisyti tokio pobūdžio klaidų, tai padaryti gali tik teismas. Be to, akcentuoja, kad šioje byloje yra taikomas SESV 101 straipsnis ir jei teismas nuspręstų, kad jis baudos negali padidinti, tai apribotų galimybes veiksmingai taikyti SESV 101 straipsnį, kas būtų nesuderinama su ES teise (būtų pažeisti ES teisės ekvivalentiškumo ir veiksmingumo principai).

Kaip paaiškėjo pirmosios instancijos teismo posėdžio metu ir kaip buvo Konkurencijos tarybos paaiškinta teisme, galutinė UAB „Vakarų laivų agentai“ bauda Nutarime buvo paskirta netinkamai, nes su laivų agentavimo veikla susijusiomis pajamomis per klaidą buvo laikytos ne visos iš agentavimo veiklos gautos pajamos, t. y. UAB „Vakarų laivų agentai“ įvertinti kaip priskirtini 2 grupei ir bauda mažinta 50 proc. Iš agentavimo veiklos gautas pajamas UAB „Vakarų laivų agentai“ nurodė savo rašte Konkurencijos tarybai. Tik bylą nagrinėjant teisme, paaiškėjo, kad minėtame rašte nurodyti duomenys buvo įvertinti skaičiuojant baudą klaidingai, t. y. kad pareiškėjo su agentavimo veikla susijusios pajamos sudarė pagrindinę pareiškėjo veiklos dalį (t. y. daugiau nei 56 proc. jo bendrųjų metinių pajamų 2010 m.).

Mano, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas gali minėto ūkio subjekto atžvilgiu pakeisti Konkurencijos tarybos Nutarimą padidinant jam nustatytą baudą iki 446 400 Lt. Teigia, kad pareiškėjui skirtinos baudos padidinimo klausimas apeliacinės instancijos teisme nebūtų faktų vertinimo klausimas, nes pirmosios instancijos teismas pripažino, kad UAB „Vakarų laivų agentai“ pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė pagrindinę veiklos dalį ir kad bauda UAB „Vakarų laivų agentai“ neturėjo būti mažinama 50 proc. Todėl apeliacinės instancijos teismas iš esmės turėtų išspręsti teisės klausimą ar pirmosios instancijos teismas pagrįstai atmetė Konkurencijos tarybos prašymą padidinti baudą vien formaliu pagrindu, kad atsakovas neskundė Nutarimo.

Pareiškėjai **UAB „Limarko“** (t. 103, b. l. 1-6) ir **UAB „Limarko jūrų agentūra“** (t. 103, b. l. 7-14) atsiliepimuose į atsakovo Konkurencijos tarybos skundą nurodo, kad su juo nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Teigia, kad Konkurencijos tarybos teiginiai dėl UAB „Limarko“ išstojimo iš LLMAA momento vertintini kritiškai, be to, atsakovas mėgina apginti Nutarimą pateikdamas naujus argumentus – mėgina pateikti motyvus dėl UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ atsakomybės už draudžiamą susitarimą iki 2005 m., kurių nebuvo Nutarime.

Pareiškėjai **UAB „Afalita“**, **UAB „Arijus“**, **UAB „Baltijos pervežimai“**, **UAB „Baltnautic Shipping Ltd“**, **UAB „Green Terminal“**, **UAB „Jungtinė ekspedicija“**, **UAB „Jūrų agentūra Forsa“**, **UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“**, **UAB „Litma“**, **UAB „Nurminen Maritime“**, **UAB „Uosto vartai“**, **UAB „WM H.Muller & Co“** atsiliepime (t. 103, b. l. 15-20) į atsakovo Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą, pareiškėjų Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB UAB „MK Laivyba“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Volfra – Klaipėda“ ir Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijos apeliacinius skundus, pareiškėjų UAB „Klaipėdos Translit“, UAB „Amber Bay“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanijos „Bega“, UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“, UAB Limarko ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ apeliacinius skundus nurodo, kad sutinka su minėtų pareiškėjų apeliaciniais skundais, tačiau nesutinka su atsakovo apeliaciniu skundu ir prašo Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime teigia, kad pirmosios instancijos teismas ne tik kad turėjo diskrecijos teisę mažinti atsakovo paskirtas baudas, tačiau turėjo jas mažinti iš esmės arba panaikinti. Mano, kad nepagrįsti atsakovo teiginiai, kad nagrinėjamu atveju valstybės institucijų veiksmai negalėjo turėti reikšmės bylai, taip pat nesutinka su atsakovo argumentais dėl rekomenduojamų tarifų taikymo ar netaikymo, kaip aplinkybės, kuria remiantis pirmosios instancijos teismas sumažino baudas. Pritaria Konkurencijos tarybos prašymui bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

Pareiškėjas **UAB „Baltlanta“** atsiliepime atsakovo apeliacinį skundą (t. 103, b. l. 40- 45) prašo atmesti šį apeliacinį skundą. Pateikia argumentus dėl baudų skaičiavimo, valstybės institucijų veiksmų kaip pagrindo mažinti pareiškėjams baudas, dėl įtakos pažeidimo padarymui vertinimo.

Pareiškėjai **UAB „MK Laivyba“** (t. 102, b. l. 148-153), **UAB „Fertimara“** (t. 102, b. l. 170-179), **UAB „BPA“** (t. 103, b. l. 47-62), **UAB „Baltic Forwarding and Shipping“**, (t. 103, b. l. 66-81), **Lietuvos ir Latvijos UAB „Astramara“** (t. 103, b. l. 85-91), atsiliepimuose į atsakovo Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą nurodo, kad su šiuo apeliaciniu skundu nesutinka ir prašo atmesti jį kaip nepagrįstą. Pažymi, kad pirmosios instancijos teismas galėjo mažinti atsakovo paskirtas baudas dėl atsakovo prisidėjimo prie inkriminuojamo pažeidimo taikydamas atsakomybę lengvinančias aplinkybes. Nemano, kad teismo sprendimas mažinti baudas vadovaujantis bendraisiais teisės principais, kuriuos detalizuoja konkrečios baudų skaičiavimo taisyklės, yra neteisėtas ar neįprastas atsakovo ar Lietuvos teismų praktikoje. Teigia, kad pirmosios instancijos teismas visiškai teisingai pastebėjo, kad Nutarime trūksta atsakomybės individualizavimo pagal kokybinius parametrus. Taip pat pažymi, kad pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvuose nėra nieko, kas sudarytų pagrindą teigti, kad narystės LLMAA trukmė sudarė pagrindą mažinti baudas. Mano, kad teismas turi teisę mažinti baudas ūkio subjektams, kurių pajamos iš agentavimo veiklos yra itin mažos ir šia teise tinkamai pasinaudojo. Palaiko atsakovo prašymą bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

Pareiškėjas **UAB „Okeaninių konteinerių servisas“** atsiliepime į atsakovo apeliacinį skundą (t. 103, b. l. 95-118) nurodo, kad su šiuo apeliaciniu skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Savo poziciją pareiškėjas grindžia iš esmės tais pačiais argumentais, kuriuos nurodė savo apeliaciniame skunde. Palaiko atsakovo prašymą bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

Taip pat, pareiškėjas **UAB „Okeaninių konteinerių servisas“** atsiliepimuose (t. 103, b. l. 119-129 ir 131-145) į kitų pareiškėjų apeliacinius skundus nurodo, kad su šiais apeliaciniiais skundais sutinka ir prašo juos tenkinti. Be to, prašo priteisti **UAB „Okeaninių konteinerių servisas“** patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Pareiškėjas **UAB „Klaipėdos Translit“** atsiliepime į atsakovo Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą (t. 103, b. l. 147-149) nurodo, kad su šiuo apeliaciniu skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Pateikia argumentus dėl baudų skaičiavimo, valstybės institucijų veiksmų kaip pagrindo mažinti pareiškėjams baudas, dėl įtakos pažeidimo padarymui vertinimo.

Pareiškėjai **UAB „Amber Bay“** (t. 103, b. l. 152-157) ir pareiškėjas **UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“** (t. 103, b. l. 158-163) atsiliepimuose į apeliacinius skundus nurodo, kad nesutinka su atsakovo Konkurencijos tarybos apeliaciniu skundu ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Mano, kad pirmosios instancijos teismas nurodė teisinį pagrindą baudos sumažinimui – bendruosius teisės principus. Taip pat, teismas pagrįstai atsižvelgė į aplinkybę dėl valstybės veiksmų kaip į pagrindą mažinti baudą, bet mano, kad ji turėtų būti taikoma kai atsakomybę lengvinanti aplinkybė. Pareiškėjų nuomone, susitarimo įgyvendinimo įrodinėjimas turėtų būti siejamas su tarifų netaikymu, o ne jų siūlymu klientams. Palaiko atsakovo prašymą bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

Pareiškėjas **UAB „Vakarų laivų agentai“** atsiliepime į atsakovo Konkurencijos tarybos apeliacinį skundą (t. 102, b. l. 134-137) nurodo, kad su šiuo apeliaciniu skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Pateikia argumentus dėl prašymo padidinti baudą – pasisako, kad visiškai palaiko pirmosios instancijos teismo argumentus dėl atsisakymo didinti pareiškėjui baudą. Palaiko atsakovo prašymą bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

Atsakovas **Konkurencijos taryba** atsiliepime į pareiškėjų apeliacinius skundus (t. 103, b. l. 164-192) prašo šiuos apeliacinius skundus atmesti kaip nepagrįstus. Palaiko savo atsiliepime į pareiškėjų skundus pirmosios instancijos teismui ir savo apeliaciniame skunde išdėstytus argumentus. Pateikia argumentus dėl draudžiamo susitarimo egzistavimo, teigia, kad LLMAA ir jos narių susitarimu, susijusiu su minimalių laivų agentavimo tarifų taikymu buvo siekiama paveikti LLMAA narių sprendimus dėl teikiamų paslaugų įkainių. Nagrinėjamu atveju egzistuoja abi sąlygos, t. y. susitarimo sudarymo faktas ir susitarimo objektas – kainos fiksavimas, atsakomybei pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį kilti bei buvo galimas pažeidimo poveikis prekybai tarp ES valstybių narių, Konkurencijos tarybos išvados Nutarime yra dėl Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio pažeidimo yra pagrįstos ir teisėtos. Pareiškėjų argumentai, kad susitarimas buvo neprivalomas yra nepagrįsti, nes Etikos kodekse numatytos sankcijos už tarifų

nesilaikymą, LLMAA atsižvelgdavo į tai, ar laikomasi tarifų laivų agentavimo pažymėjimų išdavimo procese. LLMAA rekomendacijos, vėliau – nuomonės, teikimą Įmonių atestavimo komisijai LLMAA matė kaip vieną iš priemonių, kurios pagalba galėjo koordinuoti LLMAA narių veiklą dėl tarifų laikymosi, o ir LLMAA nariai suprato tai kaip reikalavimą laikytis tarifų. LLMAA nariai neprieštaravo tokių veiklų, kas reiškia, kad tokie veiklai pritarė. Pasikeitęs reglamentavimas nepaneigia susitarimo egzistavimo po 2006 m. Visi LLMAA nariai prisijungdami prie asociacijos ar dalyvaudami jos veikloje svarstant klausimus susijusius su tarifais išreiškė valią sudaryti susitarimą fiksuoti minimalius paslaugų tarifus. Tai kad jie nesiėmė jokių veiksmų atsiriboti nuo susitarimo, reiškia, kad jie palaikė susitarimą ir jame dalyvavo. Tylus kai kurių atskirų ūkio subjektų tarifų netaikymas kai kuriais atvejais nereiškia, kad jie suderino savo valias nutraukti susitarimą. Pareiškėjai nepagrįstai nurodo, kad Konkurencijos taryba netinkamai nustatė konkuruojančius ūkio subjektus, o pareiškėjų pateikiami argumentai yra abstraktūs ir klaidingi. Konkurencijos tarybai įrodžius, kad pareiškėjas buvo draudžiamo susitarimo dalyvis įrodinėjimo našta perėjo jam įrodyti, kad jis aiškiai, visiems susitarimo dalyviams suprantamu būdu atsiribojęs nuo susitarimo. Mano, kad pareiškėjai nepateikė pagrįstų argumentų, kad Konkurencijos taryba netinkamai taikė Nutarimo priėmimo metu galiojusius teisės aktus ar pažeidė bendruosius teisės principus bei netinkamai įgyvendino savo diskreciją diferencijuodama baudas pareiškėjams atsižvelgiant į jų su pažeidimu susijusias pajamas.

Trečiojo suinteresuoto asmens bankrutavusios **UAB „Koralita“** bankroto administratorius UAB Klaipėdos administratorių biuras (t. 102, b. l. 188) ir trečiojo suinteresuoto asmens bankrutavusios **UAB „Passat“** bankroto administratorius UAB Verslo valdymo centras (t. 103, b. l. 35) atsiliepimuose į pareiškėjų apeliacinius skundus prašo teismo šių apeliacinių skundų tenkinimo klausimą spręsti teismo nuožiūra.

Pareiškėjas **UAB „Volfra-Klaipėda“** pateikė ir prašo prijungti prie bylos papildomus rašytinius paaiškinimus (t. 104, b. l. 1-5), susijusius su Europos Sąjungos teismuose formuojama praktika. Pažymi, kad ESTT priimtame sprendime byloje Nr. C-136/12 (Consiglio nazionale dei geologi prieš Autorità) nurodo, kad siekiant taikyti SESV 101 straipsnio pažeidimą pirmiausia reikia atsižvelgti į visas aplinkybes, kuriomis įmonių asociacijos sprendimas buvo priimtas ar sukelia padarinius ir jo tikslus (tokia pozicija išreikšta ir byloje Nr. C-1/1212). Primena, kad pareiškėjo dalyvavimo asociacijos veikloje tikslas – gauti laivybos agentavimo atestavimo pažymėjimą. Atkreipia dėmesį į ESTT sprendimą sujungtose bylose Nr. 100/80-103/80 (Musique Diffusion française ir kiti prieš Komisiją), kur nurodyta, jog nustatant baudų dydį, siekiant įvertinti pažeidimo sunkumą, turi būti atsižvelgiama į kiekvieno ūkio subjekto elgesį, dalyvio vaidmenį sukūrant kartelį ir pelną, kurį ūkio subjektai gavo iš kartelio.

Pareiškėjai **UAB „Limarko jūrų agentūra“** ir **UAB „Limarko“** pateikė ir prašo prijungti prie bylos papildomus rašytinius paaiškinimus dėl Konkurencijos tarybos atsiliepimo argumentų. Teigia, kad Nutarimo formulavimas yra ydingas, sukūręs teisinį neapibrėžtumą bei pagrindą naikinti ginčijamą Nutarimą ir skundžiamą sprendimą kaip prieštaraujantį Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymui, Konkurencijos tarybos darbo reglamentui ir bendrajam teisėtumo principui. Konkurencijos taryba nesugebėjo parodyti, kur Lietuvos Respublikos teisėje įtvirtinta solidarios atsakomybės galimybė už konkurencijos taisyklių pažeidimus.

Pareiškėjas **UAB „Baltijos pervežimai“** 2013 m. sausio 6 d. pateikė prašymą atidėti administracinės bylos nagrinėjimą ir kitą posėdį paskirti ne anksčiau kaip po 3 mėnesių. Teigia, kad byloje kilę klausimų, kurie reikalauja specialių ekonomikos žinių, todėl pareiškėjas ketina kreiptis į tokių žinių turinčius specialistus, kad būtų atlikta ekonominė analizė.

Pareiškėjas **UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“** pateikė ir prašo prijungti prie bylos papildomus paaiškinimus dėl baudos apskaičiavimo pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 patvirtiną Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašą, teigia, kad tokiu būdu apskaičiuota bauda būtų mažesnė. Taip pat pateikė ir argumentų byloje apibendrinimą.

Pareiškėjas UAB „Amber Bay“ pateikė bei prašo prijungti prie bylos UAB „Amber Bay“ sunkią finansinę padėtį pagrindžiančius dokumentus ir prašo teismo į juos atsižvelgti sprendžiant dėl pareiškėjos baudos dydžio jį sumažinant.

Atsakovas Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba apeliacinės instancijos teismo prašymu papildomai pateiktuose paaiškinimuose tvirtina, kad LLMAA Drausminio komiteto 2010 m. liepos 2 d. sprendimas negali būti vertinamas kaip draudžiamo susitarimo tarp pareiškėjų nutraukimas ar kai kurių pareiškėjų atsiribojimas nuo susitarimo, o byloje esantys įrodymai yra pakankami, kad įrodytų susitarimo tarp pareiškėjų trukmę iki 2011 m. rugpjūčio mėn. Taryba pabrėžia, kad nustatė, jog Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto nuostata ir Tarifai galiojo bent jau iki 2011 m. rugpjūčio mėn., todėl šie pagrindiniai tiesioginiai susitarimo dėl kainų nustatymo įrodymai, aiškiai atspindintys susitarimo dalyvių valią, iš esmės galiojo iki pat Tarybos tyrimo pabaigos. Atsakovas pažymi, kad pareiškėjai iki Tarybai baigiant tyrimą nepateikė jokio teisėto asociacijos sprendimo, kuris pakeistų ar panaikintų 2003 m. LLMAA sprendimu – Etikos kodekso nuostatas ir Tarifus. Atsakovo manymu, Drausminio komiteto sprendimas nelaikytinas teisėtai naikinančiu Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto nuostatą ir Tarifus. Atsakovo manymu, tai, jog galimai buvo netaikomos kai kurios Etikos kodekso nuostatos ar kai kurie pareiškėjai galimai nesilaikė Tarifų, savaime nereiškia, kad 2003 m. priimti asociacijos sprendimai (Etikos kodeksas ir LLMAA Tarifai) buvo pakeisti ar panaikinti. Atsakovas remiasi Etikos kodekso 2.4.7 punktu ir daro išvadą, kad pats Drausminis komitetas negali pakeisti Etikos kodekso, o tik pasiūlyti jį pakeisti visuotiniam LLMAA susirinkimui. Taryba daro išvadą, kad, vadovaujantis Etikos kodekso 2.4.7 punktu Drausminio komiteto sprendimas gali būti vertinamas ne daugiau kaip pasiūlymas LLMAA visuotiniam narių susirinkimui pakeisti Etikos kodeksą, bet ne kaip Etikos kodekso pakeitimas. Atsakovas atkreipia dėmesį, kad tiek LLMAA prezidentas 2011 m. vasario 2 d. paaiškinimuose, tiek LLMAA 2011 m. kovo 4 d. paaiškinimuose iš esmės pripažino, kad minėtas Drausminio komiteto sprendimas negalėjo turėti įtakos Etikos kodekso nuostatų galiojimui ir jų nepakeitė. Atsakovas atkreipia dėmesį, kad LLMAA nuomonės dėl Etikos kodekso 2.4.4.6 punkto panaikinimo pasikeitimas įvyko prieš Tarybai baigiant tyrimą. Taryba, vadovaudamasi Etikos kodekso 2.4.2, 2.4.3, 2.4.5, 2.4.7 punktais, pabrėžia, kad Drausminio komiteto funkcijos apribotos drausminių sankcijų iniciavimu ir taikymu bei galimybe teikti pasiūlymus pakeisti Etikos kodeksą, bet ne jį keisti, todėl daro išvadą, kad 2010 m. liepos 2 d. Drausminio komiteto sprendimas negali būti laikomas sprendimu, panaikinančiu susitarimą nustatyti kainas, įtvirtintą Etikos kodekse, priimtame visuotiniame LLMAA narių susirinkime. Atsakovo manymu, prieštaringa situacija, kai Drausminio komiteto sprendimas bei jo priedas nebuvo pateikti Tarybai iš karto po 2010 m. liepos 2 d., be to, po šios datos pačiai LLMAA nurodžius, kad nebuvo jokių LLMAA sprendimų ar svarstymų dėl LLMAA tarifų ir Etikos kodekso keitimo, kelia abejonių dėl to, ar iš tikrųjų 2010 m. liepos 2 d. priimtas Drausminio komiteto sprendimas yra tinkamas įrodymas, jog Nutarime nagrinėtas LLMAA ir jos narių susitarimas nustatyti kainas buvo nutrauktas 2010 m. liepos 2 d. Taryba, remdamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, nurodo, kad besivadovaudama byloje esančiais tiesioginiais įrodymais apie susitarimo tarp LLMAA narių egzistavimą (2011 m. kovo 4 d. raštu nei tuo metu pateiktu Etikos kodeksu su 2.4.4.6 punktu, LLMAA prezidento teiginiais 2011 m. vasario 2 d. apklausos metu, Etikos kodekso 2.4.7 punkto nuostata), LLMAA duomenų pateikimo eiga tyrimo metu padarė pagrįstą ir teisingą išvadą, kad Etikos kodeksas ir Tarifai galiojo ir po 2010 m. liepos 2 d. ir tokie įrodymai yra pakankami įrodyti, jog susitarimas tarp pareiškėjų galiojo ir po 2010 m. liepos 2 d. Atsakovas daro išvadą, kad Tarybos bylos medžiagoje pateikti tiesioginiai rašytiniai įrodymai pagrindžia, jog draudžiamas susitarimas tarp LLMAA narių egzistavo tiek iki 2010 m. liepos 2 d., tiek po šios datos.

Pareiškėjai UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Arijus“, UAB „Afalita“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Litma“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Uosto vartai“, UAB „Jūrų agentūra Forsa“, UAB „Wm H. Muller & Co“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „Green Terminal“, UAB „Jungtinė ekspedicija“ apeliacinės instancijos teismo prašymu pateikė patikslinimus dėl gautų agentavimo pajamų per 2010 metus dydžio.

Pareiškėjai UAB „MK laivyba“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Astramara“, UAB

„BPA“, UAB „Fertimara“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ pateiktuose paaiškinimuose nurodo, kad byloje pateikti duomenys apie pareiškėjų pajamas iš veiklos, susijusios su inkriminuojamu pažeidimu, yra nuoseklūs. Esant neaiškumams laiko teisingais pirmosios instancijos teismui pateiktus duomenis.

Pareiškėjas UAB „Amber Bay“ pateiktuose paaiškinimuose atkreipia dėmesį, kad apeliaciniame skunde ginčija ne tik baudos dydį, bet ir pateikia argumentų dėl to, kad pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, jog bendrovė įstojo į LLMAA jau po to, kai buvo priimti Tarifai, todėl objektyviai negalėjo turėti įtakos Tarifų nustatymui ir nedalyvavo jų priėmime. Be to, UAB „Amber Bay“ dėl galiojusio teisinio reguliavimo (susisiekimo ministro 2001 m. vasario 13 d. įsakymas Nr. 49) privalėjo gauti LLMAA rekomendaciją agentavimo veiklai vykdyti, todėl buvo priversta įstoti į LLMAA bei prisijungti prie Susitarimo. Pareiškėjas taip pat pabrėžia, kad nei Konkurencijos taryba, nei pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, jog konkurencingoje laivų agentavimo paslaugų rinkoje paslaugų kainas „diktudavo“ ne laivus agentuojančios įmonės, o jų klientai – laivų savininkai bei operatoriai, todėl tokioje rinkoje bet kokio susitarimo dėl agentavimo paslaugų kainos fiksavimo įgyvendinimas nebuvo įmanomas. Pareiškėjas pateikia duomenis apie bendrąsias pajamas 2010 metais ir pažymi, kad laivų agentavimas yra šalutinė bendrovės veikla (pajamos iš laivų agentavimo 2010 m. sudarė tik 1,9 proc. bendrųjų pajamų). Pareiškėjas pateikia duomenis apie pajamas iš laivų agentavimo veiklos 2010 metais ir nurodo, kad Konkurencijos taryba, mažindama baudą, atsižvelgė į netinkamą sumą ir nepagrįstai paskyrė 2,5 karto didesnę baudą. Pareiškėjo manymu, jeigu teismas atsižvelgtų tik į pajamas iš agentavimo užmokesčio ir tai, kad jos sudarė tik 1,9 proc. (o ne 24 proc.) bendrųjų pajamų, kitaip vertintų ir bendrovės laivų agentavimo dalį visoje konkrečios bendrovės veikloje bei galimai sumažintų baudą dar labiau. Pareiškėjas pažymi, kad vieniems pareiškėjams baudos buvo skaičiuojamos atsižvelgiant į agentavimo mokesčio dydį, o kitiems, tarp jų ir UAB „Amber Bay“, buvo atsižvelgta ir į agentavimo mokesčių, kitas sumas, o tai, pareiškėjo teigimu, turėjo įtakos ir nepagrįstos bei proporcingumo ir lygiateisiškumo principų neatitinkančios (diskriminacinės) baudos paskyrimui. Pareiškėjo tvirtinimu, Konkurencijos taryba, skaičiuodama UAB „Amber Bay“ baudą ir ją mažindama, turėjo atsižvelgti išimtinai tik į bendrovės pajamas iš agentavimo mokesčio. Pareiškėjas daro išvadą, kad jam buvo paskirta neteisėta ir nepagrįstai didelė bauda, kuri dar Konkurencijos tarybos nutarimu turėjo būti sumažinta ne 50 proc., o 80 proc.

Pareiškėjas UAB „Baltlanta“ papildomai pateikė pažymą apie gautas pajamas (bendrąsias ir agentavimo) 2000 m. – 2011 m. laikotarpiu.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

Byloje kilęs ginčas dėl Konkurencijos tarybos nutarimo, kuriuo pareiškėjų veiksmuose buvo konstatuotas susitarimas, pažeidžiantis Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio bei Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimus, ir už šiuos neteisėtus veiksmus jiems paskirtos baudos, teisėtumo ir pagrįstumo.

Pareiškėjų apeliaciniai skundai iš esmės grindžiami dvejomis argumentų grupėmis. Dalis pareiškėjų įrodinėja, kad nėra dalyvavę draudžiamame susitarime, netaikė LLMMA rekomenduojamų tarifų arba nutraukė veiklą anksčiau, dėl ko jų atžvilgiu turėtų būti taikoma senatis. Kartu visų pareiškėjų apeliaciniuose skunduose nesutinkama su atsakovo kiekvienam iš jų paskirtos, o pirmosios instancijos teismo perskaičiuotos baudos nustatymo kriterijais ir dydžiu.

Atsakovas apeliaciniu skundu iš esmės ginčija pirmosios instancijos teismo sprendimu atliktą Konkurencijos tarybos nutarimu paskirtų baudų ūkio subjektams reviziją, jas sumažinant.

Pirmosios instancijos teismas sprendime išsamiai aptarė nustatytas faktines aplinkybes (t. 96, b. l. 26-187), susijusias su LLMMA įsteigimu, veikla bei kiekvieno iš pareiškėjų dalyvavimu šioje asociacijoje. Tarp šalių nėra ginčo dėl šių faktinių aplinkybių, todėl apeliacinės instancijos teisėjų kolegija plačiau dėl to nepasisakys.

Dėl ūkio subjektų veiksmų kaip konkurenciją ribojančio susitarimo

Teisėjų kolegijos nuomone, pagal Nutarimo turinį darytina išvada, kad pareiškėjų veiksmai konkurencijos teisės prasme buvo vertinti, kaip susitarimas nustatyti tam tikros prekės, šiuo atveju, – paslaugų – kainas (Konkurencijos įstatymo 5 str. 1 d. 1 p., taip pat SESV 101 straipsnio 1 dalies a punktas).

Kaip yra pasisakęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, apžvelgęs konkurenciją ribojančių susitarimų draudimą reglamentuojančias teisės aktų normas, pirmiausiai yra draudžiami tie susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją. Sąlygų, kurioms esant galima pripažinti susitarimą draudžiamu, pobūdis suponuoja būtinybę skirti susitarimus, ribojančius konkurenciją pagal tikslą (Konkurencijos įstatymas: „siekiama riboti“), ir susitarimus, ribojančius konkurenciją pagal pasekmes (Konkurencijos įstatymas: „riboja ar gali riboti“) (Lietuvos vyriausiasis administracinis teismo 2012 m. balandžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-290-12). Tokį konkurencijos teisės pažeidimų išskyrimą į susitarimus, turinčius antikonkurencinį tikslą, ir susitarimus pagal poveikį konkurencijai pripažįsta, kaip teisingai nurodė pirmosios instancijos teismas, ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (žr., pvz., ESTT 2009 m. birželio 4 d. sprendimą byloje Nr. C-8/08, T-Mobile Netherlands BV ir kt. prieš Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, 2009 m. spalio 6 d. sprendimą GlaxoSmithKline Services Unlimited (sujungtos bylos C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P, C-519/06 P).

Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalis reglamentuoja, kad konkurentų sudaryti šio straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose išvardyti susitarimai visais atvejais laikomi ribojančiais konkurenciją. Visais atvejais ribojantys konkurenciją susitarimai – tai tokie susitarimai, kurių neigiamas poveikis konkurencijai yra preziumuojamas, yra savaime suprantamas. Tokie susitarimai paprastai riboja konkurenciją pagal tikslą, todėl jeigu susitarimas patenka į Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje numatytų susitarimų kategoriją, Konkurencijos taryba neprivalo atskirai įrodinėti susitarimo neigiamo poveikio konkurencijai ir sukeltų pasekmių. Europos Komisijos komunikate „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo horizontaliesiems bendradarbiavimo susitarimams gairės“ (OL C 11, 2011, p. 1-72), be kita ko, nurodyta, jog konkurencijos apribojimai pagal tikslą – tokie apribojimai, kurie dėl jų pobūdžio gali riboti konkurenciją SESV 101 straipsnio 1 dalies prasme, o nustačius susitarimo antikonkurencinį tikslą, nebūtina nagrinėti faktinio ar galimo susitarimo poveikio rinkai (Komunikato 24 punktas). Komunikato 25 punkte taip pat pažymėta, jog vertinant, ar susitarimu siekiama antikonkurencinio tikslo, būtina atsižvelgti į susitarimo turinį, tikslus, kurių tuo susitarimu siekiama, ir ekonomines bei teises aplinkybes, kuriomis jis vykdomas. Be to, nors vertinant, ar susitarimu siekiama antikonkurencinio tikslo, nebūtina nagrinėti šalių ketinimų. Kaip ir Komisija, ESTT taip pat pripažįsta, kad tais atvejais, kai susitarimų tikslas yra konkurencijos apribojimas tokiomis priemonėmis, kaip kainų nustatymas, gamybos apimčių apribojimas arba pasidalijimas rinkomis ar vartotojais, daroma prielaida, kad tokie susitarimai turi neigiamą poveikį rinkai, todėl nėra būtina nagrinėti jų realaus poveikio konkurencijai ir rinkai (ESTT 1970 m. liepos 15 d. sprendimas byloje Nr. 41/69, Chemiefarma prieš Europos Komisiją, ESTT 1998 m. rugsėjo 15 d. sprendimas byloje Nr. T-374/94, European Night Services Ltd (ENS) ir kiti prieš Europos Komisiją, ESTT 2011 m. gruodžio 8 d. sprendimas byloje Nr. C-272/09 P KME Germany AG ir kiti prieš Europos Komisiją, 64-65 punktai).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išskyręs du Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyto pažeidimo sudėties elementus: susitarimo tarp ūkio subjektų, kurie yra konkurentai, sudarymo faktą ir susitarimo objektą – tiesioginį ar netiesioginį prekės (paslaugos) kainos nustatymą (fiksavimą). Konkurencijos taryba, nustačiusi, jog ūkio subjektai sudarė susitarimą dėl kainų fiksavimo, neprivalo įrodyti, jog šiuo susitarimu buvo siekta neteisėtų tikslų, arba kad dėl šio susitarimo galėjo ar kilo neigiamos pasekmės konkurencijai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr.

A⁸⁵⁸-293-12). Apskritai įtvirtinant prezumpciją, jog susitarimas dėl tiesioginio ar netiesioginio kainų fiksavimo pats savaime riboja konkurenciją (Konkurencijos įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. ir 2 d.), pirmiausia siekiama apsaugoti ne tik atitinkamoje rinkoje dalyvaujančius kitus konkurentus ar vartotojų interesus, bet ir rinkos struktūrą bei kartu pačią konkurenciją, kaip visuotines vertybes, garantuojančias *inter alia* konstitucinę ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą. Laisvas konkuravimas kainomis yra viena iš pagrindinių sąžiningos konkurencijos formų, o kainų fiksavimas tiesiogiai įsiterpia ir kliudo formuotis konkurencingų procesų rezultatams (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gegužės 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-294/2011, taip pat 2006 m. gegužės 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-686/20006, Administracinių teismų praktika, Nr. 9, 2007, p. 107–137).

Bylos duomenys patvirtina, kad LLMAA (ir buv. KLAKEJA) nariai buvo sutarę dėl bendrų agentavimo tarifų: asociacija parengė ir išspausdino brošiūras (Konkurencijos byla 2 t., b. I. 101-103), kuriose nurodyti rekomenduojami minimalūs agentavimo tarifai ir kokiais atvejais jie yra taikytini bei kada rekomenduojama taikyti mažesnius tarifus, vėliau tarifų nustatymo, tikslinimo klausimas nagrinėtas asociacijos posėdžiuose, taip pat svarstytos šių tarifų nesilaikančios įmonės, buvo priimtas Etikos kodeksas, kuriame nurodyta vengti siūlyti užsakovams laivo agento paslaugas su žymiai žemesniais nei rekomenduojami tarifais, už šio reikalavimo nesilaikymą nustatytos sankcijos, informacija apie nustatytus tarifus buvo patalpinta asociacijos internetiniame puslapyje.

Susitarimo egzistavimo fakto nepaneigia ir pareiškėjų argumentai, kuriais siekiama sukelti abejones dėl susitarimo buvimo teigiant, jog pareiškėjų praktikoje taikyti tarifai skirdavosi nuo nustatytų. Šiuo aspektu svarbu tai, jog draudžiamo susitarimo sudarymo fakto konstatavimas nesietinas su tokio susitarimo įgyvendinimu. Tokios pozicijos laikosi Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje. Kvalifikuojant susitarimą pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą, pakanka nustatyti eksplicitinį arba implicitinį šalių valios (norų, ketinimų) sutapimą (suderinimą) veikti rinkoje atitinkamu būdu, o subjektyvūs pareiškėjų siekiai, dalyvaujant susitarime, paprastai neturi jokios reikšmės. Konkurentų susitarimas dėl kainų nustatymo (fiksavimo) pats savaime preziūmuoja siekio riboti konkurenciją egzistavimą. Todėl net jeigu susitarimo dalyviai turėjo kitokius, jų manymu ir įsitikinimu, teisėtus tikslus, susitarimo tikslas šiuo atveju vertinamas ne civilinės teisės, kitos teisės srities ar normų sistemos (pvz., moralinių, etinių ir kt.), o konkurencijos teisės kontekste ir pagal konkurencijos teisės normų nustatytą tokio susitarimo reikšmę ir prasmę (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-2577/2011, 2011 m. gegužės 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-294/2011*).

Taigi, teisėjų kolegija daro išvadą, kad atsakovas ir pirmosios instancijos teismas teisingai nustatė abu minėtus Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyto pažeidimo sudėties elementus: susitarimo sudarymo faktą ir susitarimo objektą – minimalių agentavimo tarifų nustatymą ir kad šio susitarimo tikslas buvo nustatyti aukštesnes laivų agentavimo kainas taip ribojant konkurenciją Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje.

Tam, kad konkretus susitarimas galėtų būti vertinamas SESV 101 straipsnio (EB sutarties ex 81 str.) prasme, būtina nustatyti, ar tiriamų ūkio subjektų veiksmai galėjo daryti poveikį prekybai tarp valstybių narių. Apeliacinės instancijos teisėjų kolegija pasisako, kad tiek atsakovas, tiek pirmosios instancijos teismas tinkamai nustatė, kad Klaipėdos jūrų uostas yra svarbus tarptautiniams tranzitiniams pervežimams tarp ES, NVS ir Azijos šalių. Be to, Konkurencijos taryba teisingai nustatė, kad Klaipėdos valstybinis jūrų uostas yra vienintelis tarptautinis prekybinis Lietuvos jūrų uostas, todėl agentavimo paslaugų teikimas Lietuvoje vyksta būtent šiame jūrų uoste, aptarnaujant jį atplaukiančius laivus. Taigi, atsižvelgiant į Klaipėdos valstybinio jūrų uosto reikšmę, jame vykdomos veiklos mastą, alternatyvų jam Lietuvoje nebuvimą, taip pat į nagrinėjamo atveju aptariamų teikiamų paslaugų specifiką, agentavimo veikla, vykdoma Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste prilygintina veiklai, vykdomai visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Vadovaujantis ESTT praktika, konkurenciją ribojantys susitarimai, kurie apima visą valstybės narės teritoriją, dažniausiai laikomi ribojančiais prekybą tarp valstybių narių, kadangi tai gali sustiprinti pasidalijimą rinkomis nacionaliniu pagrindu (ESTT 1972 m. spalio 17 d. sprendimas byloje Nr. C-

8/72, Vereeniging van Cementhandelaren prieš Komisiją, 29 p.). Europos Komisijos pranešimo dėl Paaiškinimų dėl Sutarties 81 ir 82 straipsniuose naudojamos sąvokos „poveikis prekybai“ 78 punkte taip pat nurodyta, kad dėl susitarimų, apimančių visą vienos valstybės narės teritoriją, yra sustiprinamas pasidalijimas rinkomis nacionaliniu pagrindu, kadangi tokie susitarimai sudaro kliūtis ekonominiam skverbimuisi, kurį turi užtikrinti Sutartis. Atsižvelgiant į tai ir į kitas byloje nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad tiek atsakovas, tiek pirmosios instancijos teismas tinkamai įvertino susitarimo nustatyti rekomenduojamus minimalius agentavimo tarifus galimumą daryti poveikį prekybai ne mažiau kaip tarp dviejų valstybių narių, todėl pagrįstai konstatavo SEVS 101 straipsnio 1 dalies pažeidimą.

Dalis pareiškėjų neigia savo dalyvavimą susitarime argumentuodami nežinojimu apie nustatytus tarifus, įsitikinimu, jog šie tarifai nėra privalomi o tik rekomendaciniai, pasyviu vaidmeniu asociacijoje, taip pat ir tuo, kad netaikė nustatytų tarifų, t. y. faktiškai nesilaikė susitarimo.

Kaip savo praktikoje yra nurodęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas remdamasis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Europos Komisijos sprendimais, egzistuoja bendroji taisyklė, kad priklausymas asociacijai (įstojimas į ją) pats savaime reiškia sutikimą su jos taisyklėmis, vadovavimu ir priimtais sprendimais, todėl faktas, kad ūkio subjektas nedalyvavo asociacijos susirinkime ar į asociaciją įstojė vėliau, t. y. po sprendimo priėmimo, dar nereiškia, kad toks ūkio subjektas nedalyvavo draudžiamame susitarime (2011 m. kovo 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-2577-11). Buvimas asociacijos nariu paprastai reiškia, kad asociacijos narys pritaria jos taisyklėms ir elgesiui, bei leidžia manyti, kad narys žino, jog asociacija veikia remiantis tiesioginiu ar netiesioginiu narių palaikymu ir, jei nepareikšta nepritarimo, sutikimu ir parama ne tik įstatuose nurodytai veiklai, bet ir faktinei asociacijos veiklai (Europos Komisijos 1994 m. lapkričio 30 d. sprendimas Nr. 94/815/EC byloje Nr. IV/33.126 (Cement), 44 (4) punktas).

Taip pat, konkretaus susitarimo kvalifikavimui, be kita ko, nesvarbu ir tai, ar asociacijos arba jos atstovų priimtas sprendimas yra rekomendacinio, ar įpareigojančio pobūdžio. Pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, ūkio subjektų asociacijų sprendimai, nepriklausomai nuo to, ar jie yra privalomi ar tik rekomendacinio pobūdžio, gali patekti į ekonominės veiklos, todėl ir į Konkurencijos įstatymo taikymo sritį, jeigu jais siekiama riboti konkurenciją arba jeigu jie tiesiogiai ar netiesiogiai riboja (gali riboti) konkurenciją (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A³⁹-1939/2008, Administracinė jurisprudencija, Nr. 16, 2008, p. 176–203). Tokiu atveju taip pat nėra reikšmingi ir susitarime dalyvavusių subjektų vertinimai dėl priimto sprendimo įpareigojančio pobūdžio, jų suvokimas ar įsivaizdavimas dėl priimto sprendimo privalomumo. Taigi net ir rekomendacinio pobūdžio kainų nustatymas pagal savo pobūdį gali būti objektyviai laikomas susitarimu dėl kainų fiksavimo Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto požiūriu, kuriuo *inter alia* yra draudžiamas ir netiesioginis kainų nustatymas. (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gegužės 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-294-11, 2011 m. kovo 28 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-2577-11).

Be to, kaip teisingai nurodė pirmosios instancijos teismas, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika patvirtina, kad faktas, jog ūkio subjektas priimtų sprendimų nerealizavo, nėra pakankamas argumentas daryti išvadą apie jo nedalyvavimą susitarime. Šis faktas gali patvirtinti, kad ūkio subjektas nerealizavo susitarimo, bet negali paneigti prisijungimo prie susitarimo (žr., pvz., Pirmosios instancijos teismo 1991 m. spalio 24 d. sprendimą Petrofina SA prieš Komisiją, byla Nr. T-2/89); Pirmosios instancijos teismo 1991 m. spalio 24 d. sprendimą Atochem prieš Komisiją, byloje Nr. T-3/89). Be to, teisės doktrinoje, remiantis Europos Komisijos praktika, taip pat nurodoma, kad net ir subjekto elgesys ar kainos, priešingos toms, kurios buvo aptartos susitarimu, taikymas taip pat neįrodo, jog subjektas nedalyvavo susitarime (Van Bael & Bellis. Competition Law of the European Community. Kluwer Law International, 2010, p. 352). Šią poziciją palaiko ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (2011 m. gegužės 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-294-11).

Dėl atsiribojimo nuo draudžiamo susitarimo teisėjų kolegija pritaria pirmosios instancijos teismo pozicijai, jog pareiškimas, kuriuo siekiama viešai atsiriboti nuo antikonkurencinių veiksmų, turi būti padarytas tvirtai ir aiškiai, kad kiti kartelio dalyviai gerai suprastų atitinkamos įmonės ketinimą (2009 m. kovo 19 d. ESTT sprendimas byloje Archer Daniels Midland vs. Komisija, Nr. C-510/06). Tam, kad įmonės dalyvavimas tokia susitikime nebūtų laikomas nei numanomu pritarimu neteisėtai iniciatyvai, nei prisidėjimu prie jo rezultato, reikia, kad ši įmonė viešai atsiribotų nuo šios iniciatyvos ir kiti dalyviai manytų, jog ji nutraukia savo dalyvavimą, arba kad ji apie tai informuotų administravimo subjektus (žr. pvz. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2013 m. vasario 7 d. sprendimą byloje Protimonopolný úrad Slovenskej republiky prieš Slovenská sporiteľňa a.s. Nr. C-68/12).

Dalis pareiškėjų – UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“, UAB „Volfra-Klaipėda“, UAB „Arijus“, UAB Jūrų agentūra „Lepūnas“, UAB „Green Terminal“, UAB „Litma“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Jungtinė ekspedicija“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltijos pervežimai“, taip pat teigė, jog jiems susitarimas ribojantis konkurenciją nebuvo neaktualus, nes šios įmonės nebuvo konkurentės kitoms tokia pat veikla užsiimančioms įmonėms. Teisėjų kolegija pritaria pirmosios instancijos teismo išvadoms, kad nenustatyta, jog kurie nors pareiškėjai agentavo savo motinines ar dukterines įmones bei veikė išimtinai vieno ekonominio vieneto viduje, neturėdami galimybės teikti laivų agentavimo paslaugas išorinėje rinkoje.

Dėl pareiškėjų akcentuojamo mažareikiškumo aspekto pažymėtina, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje buvo numatyta, jog šio įstatymo 5 straipsnis gali būti netaikomas ūkio subjektų sudarytiems susitarimams, kurie dėl savo mažareikiškumo poveikio negali itin riboti konkurencijos. Reikalavimus ir sąlygas tokiems susitarimams teisės aktu nustato Konkurencijos taryba. Konkurencijos tarybos 2000 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 1 patvirtintų Reikalavimų ir sąlygų susitarimams, kurie dėl savo mažareikiškumo poveikio negali itin riboti konkurencijos 7.1 punkte įtvirtinta, kad sąlygos, kurioms esant susitarimas gali būti nelaikomas itin ribojančiu konkurenciją, netaikomos susitarimams tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti (fiksuoti) tam tikros prekės kainas. Europos Komisijos pranešimo dėl nedidelės svarbos susitarimų, kurie neįtakoja konkurenciją pagal EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį (*de minimis*) (2001/C/368/07, OL C 368) 11 punkte įtvirtinta, kad *de minimis* taisyklė netaikoma *inter alia* susitarimams dėl trečiosioms šalims parduodamų prekių kainų fiksavimo. Kadangi byloje vertinamu atveju buvo nustatytas susitarimo dėl kainų nustatymo (fiksavimo) faktas, nėra teisinio ir faktinio pagrindo remtis Konkurencijos įstatymo 5 straipsnyje įtvirtinta išimtimi ir apskritai svarstyti klausimą dėl *de minimis* taisyklės taikymo. Pažymėtina, kad tokios praktikos laikomasi ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje (pvz., 2011 m. gegužės 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-294/2011).

Dėl pažeidimo trukmės

Dėl pažeidimo trukmės, teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad aplinkybė, jog nuo 2005 m. spalio 6 d. LLMAA Drausminis komitetas nebuvo šaukiamas ir netaikė LLMAA nariams sankcijų už rekomenduojamų minimalių laivų agentavimo tarifų nesilaikymą, neįrodo draudžiamo susitarimo nebuvimo ar išnykimo, nes LLMAA įstatai ir Etikos kodekso nuostatos dėl drausminės atsakomybės taikymo vis dar galiojo, Etikos kodekso 2.4.4.6 punkte buvo numatyta atsakomybė už nekorektišką veiklą ir netinkamą elgesį. Tai, kad rekomenduojamų tarifų taikymo klausimas nebuvo išnykęs, parodo ir 2006 m. balandžio 25 d. LLMAA valdybos posėdis, kuriame buvo išsakyta nuomonė, jog visoms kompanijoms, teikiančioms laivų agentavimo paslaugas reikia laikytis susiklosčiusios kainų rinkos, pagrįstos visų LLMAA narių patvirtinta rekomenduojamų tarifų lentele, ir nutarta užsakovų pasiūlymus apdoroti pagal LLMAA rekomenduojamų agentavimo tarifų lentelę bei prieš duodant kompanijai rekomendaciją užsiimti laivų agentavimu įsitikinti jos sąžiningumu ir teisingumu, nes su ja vėliau reikės dirbti (Tyrimo byla t. Nr. 11, b. 1. 3-4). Draudžiamo susitarimo tolesnį egzistavimą ir

vykdymą patvirtina ir faktinė aplinkybė, kad LLMAA interneto tinklapyje <http://www.llmaa.lt> iki 2010 m. liepos 13 d. buvo skelbiama informacija apie minimalius agentavimo tarifus, kurie išreikšti eurais ir priklauso nuo laivo bendro tonažo (BT) arba bendro registruoto tonažo (BRT) ir yra rekomenduojami visiems LLMAA nariams, teikiantiems laivų agentavimo paslaugas Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, kaip minimalūs agentavimo tarifai (konkurencijos byla 1 t., b. l. 3-19). Esant šioms aplinkybėms pareiškėjų teiginiai, kad po 2005 m. spalio 4 d. laivų agentavimo atestato gavimui nebereikėjo gauti LLMAA rekomendacijos, LLMAA *de facto* neteko galimybės taikyti savo nariams sankcijas, nesudaro pagrindo daryti išvadą, kad tai yra pakankamas pagrindas pasibaigti susitarimui konkurencijos teisės požiūriu. Tačiau, nagrinėjamu atveju išsamesnio tyrimo reikalauja galimas pažeidimo tęsimas po 2010 m. liepos 2 d. LLMAA Drausminio komiteto sprendimo panaikinti LLMAA 2003 m. nustatytus minimalius rekomenduojamus laivų agentavimo tarifus, 2003 m. birželio 5 d. Etikos kodekso 2.4.4.6 papunktį bei 2010 m. liepos 13 d. atlikto duomenų apie minimalius agentavimo tarifus pašalinimo iš LLMAA interneto tinklapio. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad, kaip yra pažymėjęs ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, ESTT ne kartą yra išaiškinęs, jog pažeidimo trukmė yra esminis SESV 101 straipsnyje (ex Bendrijos steigimo sutarties 81 str.) numatyto pažeidimo elementas, kurį įrodyti yra Komisijos pareiga. Nesant įrodymų, tiesiogiai pagrindžiančių pažeidimo trukmę, Komisija turėtų remtis bent įrodymais dėl faktinių aplinkybių, pakankamai artimų laiko atžvilgiu, kurie leistų pagrįstai manyti, kad pažeidimas nepertraukiamai tęsėsi tarp dviejų konkrečių datų (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2006 m. balandžio 5 d. sprendimas byloje Nr. T-279/02 Degussa AG prieš Europos Bendrijų Komisiją, 114 p.; 2006 m. lapkričio 16 d. sprendimas byloje Nr. T-120/04 Peroxidos Organicos, Sa prieš Europos Bendrijų Komisiją, 51 p.; 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimas byloje Nr. T-58/01 Solvay SA prieš Europos Komisiją, 294 p.) (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. sausio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-801-13).

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Sąjungos teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad nesant įrodymų arba duomenų, kurie gali būti aiškinami kaip įmonės išreikštas noras atsiriboti nuo susitarimo dalyko, Europos Komisija gali manyti, jog turi pakankamai įrodymų, patvirtinančių šios įmonės dalyvavimą kartelyje iki datos, kai, Europos Komisijos nuomone, kartelis buvo nutrauktas, t. y. iki jos atliktų netikėtų patikrinimų (Bendrojo Teismo 2011 m. kovo 24 d. sprendimas byloje Nr. T-382/06 Tomkins plc prieš Europos Komisiją, 49, 53 punktai). Tačiau Komisija turi pagrįsti nustatytus pažeidimus ir pateikti pakankamai įrodymų, teisiškai patvirtinančių pažeidimą sudarančias aplinkybes. Komisija privalo įrodyti ne tik kartelio buvimą, bet ir jo trukmę (Pirmosios instancijos teismo 2005 m. lapkričio 29 d. sprendimas byloje Nr. T-62/02 Union Pigments prieš Komisiją, 36 punktas ir jame nurodyta teismo praktika). Kilus abejonėms teismas jas turėtų spręsti įmonės, kuriai skirtas pažeidimą konstatuojantis sprendimas, naudai. Taigi teismas negali pripažinti, kad Europos Komisija pateikė pakankamų teisinių pažeidimo padarymo įrodymų, jei dėl šio klausimo jam dar kyla abejonių, ypač kai nagrinėjamas ieškinys dėl sprendimo, kuriuo skiriama piniginė bauda, panaikinimo (ESTT Bendrojo teismo 2012 m. birželio 29 d. sprendimas byloje Nr. T 360/09 E.ON Ruhrgas AG, E.ON AG prieš Europos Komisiją, Pirmosios instancijos teismo 2004 m. liepos 8 d. sprendimas Nr. T-67/00, T-68/00, T-71/00 ir T-78/00 byloje JFE Engineering ir kt. prieš Komisiją, 177 punktas ir jame nurodyta teismo praktika). Atsakovo nuomone, nėra įrodyta, jog 2010 m. liepos 2 d. sprendimu buvo nutrauktas pažeidimas todėl, kad LLMAA drausminis komitetas nebuvo įgaliotas naikinti LLMAA rekomenduojamų tarifų ir Etikos kodekso įstatų, kurie buvo priimti LLMAA visuotiniuose narių susirinkimuose, be to, su šiuo sprendimu buvo supažindinta tik 18 iš visų 37 LLMAA protokole nurodyti narių, apie tariamą susitarimo nutraukimą nebuvo visuotinai žinoma visiems susitarimo dalyviams. Teisėjų kolegijos nuomone, 2010 m. liepos 2 d. sprendimu buvo aiškiai išreikšta bent dalies susitarimo dalyvių valia, jog susitarimas turi būti nutrauktas. Teisėjų kolegija pasisako, kad jei atsakovas pagrįstai laikosi pozicijos, jog draudžiamo susitarimo sudarymui ir dalyvavimui jame konstatuoti nereikalaujama, jog tas susitarimas ir prisijungimas prie jo būtų išreikštas atitinkamu formalizuotu būdu, tai nėra pagrindo ir reikalauti, jog susitarimo pabaiga būtų pripažįstama tik tuomet, jei ji būtų įforminta konkrečiu formalizuotu būdu ar būtų pateikti kiti objektyvūs įrodymai, jog susitarimas nutrauktas.

Taigi, našta įrodyti, jog susitarimas 2010 m. liepos 2 d. sprendimu realiai nebuvo nutrauktas priklausomai atsakovui, kuris turi įrodyti, jog po šio susitarimo pažeidimą sudarantys pareiškėjų veiksmai nenutrūko. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad joks rašytinis įrodymas nepatvirtina nagrinėjamo pažeidimo tęsimo po 2010 m. liepos 2 d. Drausminio komiteto sprendimo nei susitarimo, nei suderintų veiksmų forma. Įvertinus tai, kad informacija, kuria remėsi atsakovas, buvo pateikta atsakant į Tarybos 2011 m. rugpjūčio 22 d. raštą, kuriuo prašoma LLMAA pateikti visuotinio narių susirinkimo ir valdybos posėdžių protokolus ar kitokios formos sprendimus, susijusius su LLMAA Etikos kodekso nuostatų keitimu, LLMAA 2011 m. rugpjūčio 24 d. rašte nurodžius, kad 2010 m. liepos 2 d. buvo keistas Etikos kodeksas, panaikinant jo 2.4.4.6 punktą ir LLMAA tarifus, taip pat kartu pateikus Drausminio komiteto sprendimą, atmestini kaip neturintys pakankamos reikšmės Tarybos argumentai, susiję su abejonėmis dėl minėto Drausminio komiteto sprendimo įrodomosios galios (LLMAA ne iš karto nurodė apie Etikos kodekso keitimą, tai padarė prieš Tarybai baigiant tyrimą ir kt.). Tai, kad Taryba 2010 m. kovo 26 d. aktu užfiksavo, jog LLMAA tinklalapyje yra patalpintas Etikos kodeksas ir Tarifai, neturi pakankamos įrodomosios reikšmės pažeidimo trukmės nustatymui po 2010 m. liepos 2 d. priimto Drausminio komiteto sprendimo ir nepaneigia LLMAA teiginio, kad LLMAA Tarifai buvo pašalinti iš internetinio tinklalapio 2010 m. liepos 13 d. Tarybos pastebėjimai dėl Drausminio komiteto sprendimo galimų procedūrinių pažeidimų, padarytų jį priimant (vėlesnis priedo prie Drausminio komiteto protokolo Nr. 01/2010, įvykusio 2010 m. liepos 2 d., pateikimas, sprendimo protokole nenurodymas apie pridedamus priedus) nesudaro pakankamo pagrindo neabejotinai konstatuoti, jog šiuo sprendimu nebuvo nutrauktas draudžiamas susitarimas ir toliau galiojo Etikos kodekso 2.4.4.6 punktas bei Tarifai. Priešingai, toks byloje esantis LLMAA pateiktas dokumentas tik papildomai prisideda prie Drausminio komiteto 2010 m. liepos 2 d. priimto sprendimo svarbos nustatant pažeidimo trukmę.

ESTT Bendrojo teismo byloje Nr. T-360/09 E.ON Ruhrgas AG, E.ON AG prieš Europos Komisiją Bendrasis teismas tą patį kartelio narių susitarimą dėl draudžiamų veiksmų nutraukimo, vienu – Vokietijos rinkos – aspektu laikė fiktyviu, nes dokumentai ir dalyvių elgesys rinkoje rodė, jog draudžiami veiksmai buvo tęsiami, tačiau kitu – Prancūzijos rinkos aspektu laikė, kad minėtu susitarimu pažeidimas nutrauktas, nes Komisija nepateikė jokių įrodymų, leidžiančių nuspręsti, jog nagrinėjamas pažeidimas Prancūzijos rinkoje buvo tęsiamas po nurodyto susitarimo.

Nagrinėjamo atveju teisėjų kolegija daro išvadą, kad draudžiamas susitarimas buvo nutrauktas ir pažeidimas pasibaigė 2010 m. liepos mėnesį, kas turi tiesioginės įtakos pareiškėjams skirtų baudų skaičiavimui.

Pažeidimo metu galiojusios Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 3 dalies redakcijoje buvo nustatyta, kad ūkio subjektai gali būti patraukti atsakomybėn už šio įstatymo pažeidimus ne vėliau kaip per trejus metus nuo pažeidimo įvykdymo dienos, o esant tęstiniam pažeidimui, – nuo paskutinių veiksmų atlikimo dienos. Pareiškėjai nurodo, kad nuo jų veiksmų, susijusių su kainų derinimu, praėjo daugiau kaip 3 metai, todėl yra suėjęs atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimą taikymo senaties terminas. Teisėjų kolegija, įvertinusi tai, kad byloje nustatyti pareiškėjų veiksmai sudarė vientisą ir tęstinį pažeidimą, o kaip konstatuota, tęstinis pažeidimas buvo baigtas 2010 m. liepos mėnesį, skundžiamas Tarybos nutarimas priimtas 2011 m. gruodžio 8 d., todėl akivaizdu, jog 3 metų senaties terminas nebuvo praleistas.

Dėl ūkio subjekto sąvokos konkurencijos teisės prasme

Atsakovo Nutarimu ir pirmosios instancijos teismo sprendimu, įmonės UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūsų agentūra“ buvo pripažintos vienu ekonominiu vienetu konkurencijos teisės prasme. Konkurencijos taryba teisingai rėmėsi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pozicija, jog ūkio subjekto sąvoka konkurencijos teisės prasme suprantama kaip ekonominis vienetas net jei teisiniu požiūriu šį ekonominį vienetą sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų (Bendrojo teismo 2005 m. rugsėjo 15 d. sprendimo byloje Nr. T-325/01 DaimlerChrysler AG prieš Komisiją, 2006 m. gruodžio 14 d. sprendimas byloje Nr. C-217/05 Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio prieš Compagnia Española de Petroleos).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra nurodęs, kad vienas iš svarbiausių kriterijų, kuriuo remiantis konstatuojamas ūkio subjektų kaip vieno ekonominio vieneto konkurencijos teisės prasme egzistavimo faktas, visų pirma yra jų savarankiškumo apimtis priimant nepriklausomus sprendimus dėl elgesio rinkoje (2008 m. gegužės 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²⁴⁸-697-08 Administracinė jurisprudencija. 2008, 15). Pagal ilgametę ESTT praktiką, dukterinės įmonės veikla gali būti priskirta motininei įmonei ypač kai, nepaisant to, jog įmonės yra skirtingi juridiniai asmenys, dukterinė įmonė nesprenžia savarankiškai dėl savo veiklos rinkoje, bet vykdo motininės kompanijos nurodymus (žr. pvz. 1973 m. vasario 21 d. sprendimas byloje Nr. 6/72, Europemballage ir Continental Can Company prieš Komisiją).

Kaip nustatė pirmosios instancijos teismas pagal bylos duomenis, UAB „Limarko“ valdo 90 proc. UAB „Limarko jūrų agentūra“ akcijų. „UAB „Limarko“ ne tik turi balsų daugumą UAB „Limarko jūrų agentūra“, tačiau gali vienasmeniškai priimti sprendimus, susijusius su UAB „Limarko jūrų agentūra“ veikla. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nurodęs, jog jei motininė įmonė valdo 100 proc. dukterinės įmonės akcijų, preziumuojama, jog motininė įmonė daro lemiamą įtaką dukterinės įmonės veiklai (2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas byloje Nr. C-97/08 Akzo Nobel NV ir kiti prieš Komisiją, 58-61, 73-74 punktai) įrodinėjimo našta paneigti šią prezumpciją tenka motininei įmonei. Tokiomis aplinkybėmis Europos Komisijai pakanka įrodyti, jog motininei bendrovei priklauso visas jos dukterinės bendrovės kapitalas tam, kad būtų preziumuojama, jog motininė bendrovė daro lemiamą įtaką jos komercinei politikai. Tada Europos Komisija gali pripažinti, kad motininė bendrovė solidariai atsakinga už dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent motininė bendrovė, kuri turi nuginčyti šią prezumpciją, pateiktų pakankamai įrodymų, kad jos dukterinė bendrovė rinkoje elgiasi savarankiškai (ES Bendrojo Teismo 2012 m. spalio 12 d. sprendimas byloje Nr. T-41/05 Alliance One International, Inc. prieš Europos Komisiją, 92-96, 98 p.).

Apeliaciniame skunde pareiškėjai, įrodinėdami UAB „Limarko jūrų agentūra“ nepriklausomumą nuo UAB „Limarko“, teigia, kad tik UAB „Limarko jūrų agentūra“ užsiėmė laivų agentavimo veikla ir vykdydama šią veiklą nesinaudojo jokiais patronuojančios bendrovės resursais, taigi laivų agentavimo paslaugų teikimo organizacijos prasme, UAB „Limarko jūrų agentūra“ buvo visiškai nepriklausoma. Nurodo, kad smulkieji UAB „Limarko jūrų agentūros akcininkai“ (nesusiję su UAB „Limarko“) turi atsveriančią įtaką bendrovės sprendimams: vienas akcininkas yra valdybos narys, kitas akcininkas yra generalinio direktoriaus pavaduotojas, mano, kad nereikšminga, jog tam tikri abiejų bendrovių valdymo organų nariai sutapo. Be to, vien tik akciniai ryšiai negali patvirtinti UAB „Limarko“ faktinės įtakos UAB „Limarko jūrų agentūrai“.

Teisėjų kolegijos nuomone, nėra pagrindo šiuos pareiškėjų argumentus laikyti įrodymais, užginčijančiais anksčiau minėtą prezumpciją dėl motininės įmonės lemiamos įtakos dukterinei įmonei, konstatuotina nagrinėjamu atveju. Minėti pareiškėjai nurodo, kad UAB „Limarko“ nedarė įtakos UAB „Limarko jūrų agentūra“ laivų agentavimo paslaugų prasme. Pažymėtina, kad laivų agentavimo veikla UAB „Limarko jūrų agentūros“ veikloje sudarė nežymią dalį – 2010 m. pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė 4,3 proc. bendrų pajamų – taigi, ta aplinkybė, jog motininė bendrovė neturėjo įtakos dukterinei įmonei vykdančiai veiklą, sudarančią nežymią dalį bendroje įmonės veikloje, neįrodo, jog motininė įmonė nedarė įtakos dukterinei įmonei visumoje. Įtakos darymo aspektu svarbi ne konkreti atskira veiklos sritis, o vertintina bendra dukterinės įmonės veikla, aplinkybė, kad dukterinė įmonė apskritai yra priklausoma nuo motininės įmonės.

Esant akivaizdžiam UAB „Limarko“ ir su šia bendrove nesusijusių smulkiųjų akcininkų turimų UAB „Limarko jūrų agentūra“ akcijų skirtumui pareiškėjų teiginys, jog smulkieji akcininkai turi atsveriančią įtaką bendrovės sprendimams, net ir atsižvelgiant į smulkiųjų akcininkų teises ir pareigas, atmestinas kaip nepagrįstas.

Taigi, nagrinėjamu atveju nustatyta, kad visu pirma - UAB „Limarko“ valdo reikšmingai didžiąją dalį UAB „Limarko jūrų agentūra akcijų“; antra – nustatyta, kad šių ūkio subjektų valdyje dalyvauja tie patys asmenys; trečia - tiek UAB „Limarko“, tiek vėliau UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavo tame pačiame susitarime atstovaujamos to paties asmens, taigi akivaizdu, kad UAB „Limarko“ žinojo apie UAB „Limarko jūrų agentūra“ dalyvavimą draudžiamame susitarime.

Taigi, atsakovo ir pirmosios instancijos teismo išvada, jog UAB “Limarko” turėjo lemiamą įtaką UAB “Limarko jūrų agentūra” veiklai ir šie ūkio subjektai laikytini vienu ekonominiu vienetu Konkurencijos įstatymo prasme, yra pagrįsta.

Dėl baudų skyrimo

Apeliacinės instancijos teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad laikotarpiu nuo Tarybos nutarimo priėmimo iki pirmosios instancijos teismo sprendimo keitėsi teisės aktai, reglamentuojantys baudų už Konkurencijos įstatymo pažeidimus nustatymą, todėl būtina išnagrinėti šiuos teisinio reguliavimo pasikeitimus įtakos kiekvieno iš pareiškėjų baudos skaičiavimo ir nustatymo aspektu.

Nutarimo priėmimo metu (2011 m. gruodžio 8 d.) galiojusios Konkurencijos įstatymo 2011 m. gegužės 3 d. redakcijos 41 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad už draudžiamus susitarimus ūkio subjektams skiriama pinigine bausmė iki 10 proc. bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais. Skiriamos ūkio subjektams baudos diferencijuojamos, atsižvelgiant į pažeidimo pavojingumą, pažeidimo trukmę, ūkio subjekto atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui, kai pažeidimą padaro keli ūkio subjektai, ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę (42 str. 1 d.). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad minėtos redakcijos 42 straipsnio 1 dalis 2011 m. balandžio 21 d. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 3, 40, 42 straipsnių papildymo ir pakeitimo ir įstatymo papildymo 44¹, 44² įstatymu Nr. XI-1347 papildyta 6 punktu, numatančiu, kad skiriamos ūkio subjektams baudos diferencijuojamos, atsižvelgiant ir į ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę. Tuo – Nutarimo priėmimo – metu baudos dydžio nustatymą reglamentavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 1591 patvirtintos Baudos, skiriamos už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo taisyklės. Pagal šių taisyklių 2 punktą, baudos dydis nustatomas apskaičiuojant baudos dydį už pavojingumą ir baudos dydį už pažeidimo trukmę. Nustatant pažeidimo pavojingumą, atsižvelgiama į pažeidimo pobūdį, pažeidimo sukeltas pasekmes atitinkamai rinkai (kai tai įmanoma nustatyti) ir su pažeidimu susijusios atitinkamos geografinės teritorijos (geografinės rinkos) plotą (Baudos nustatymo taisyklių 3 punktas). Jeigu pažeidimas truko ilgiau kaip metus, baudos už pažeidimo trukmę dydis sudaro iki 10 procentų baudos už pažeidimo pavojingumą dydžio už kiekvienus pažeidimo metus, be to, bausmė atitinkamai mažinama arba didinama iki 50 proc., atsižvelgiant į ūkio subjekto atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes (Baudos nustatymo taisyklių 4 p. ir 5 p.).

2012 m. gegužės 1 d. įsigaliojo ir iki šiol galioja nauja Konkurencijos įstatymo redakcija. Pagal naujos redakcijos Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalį už draudžiamus susitarimus <...> ūkio subjektams skiriama pinigine bausmė iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais. Skiriamos ūkio subjektams baudos diferencijuojamos atsižvelgiant į: pažeidimo pavojingumą; pažeidimo trukmę; ūkio subjekto atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes; kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui, kai pažeidimą padaro keli ūkio subjektai; ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę. Iš esmės šios nuostatos atitinka ankstesnės redakcijos Konkurencijos įstatymo minėtas 41 straipsnio 1 dalies ir atitinkamai 42 straipsnio 1 dalies nuostatas, tačiau pažymėtina, kad taip nustatyta tik viršutinė galimos pinigines baudos riba.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 patvirtino Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašą, tuo pačiu pripažindama Baudos nustatymo taisykles netekusiomis galios.

Kaip teisingai nurodė pirmosios instancijos teismas, teismų praktikoje, iki Aprašo įsigaliojimo, buvo laikomasi pozicijos, kad baudos dydis siejamas tik su procentine atitinkamo ūkio subjekto bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais išraiška, baudos dydis nėra siejamas su pajamomis, gautomis darant pažeidimą (LVAT administracinė byla Nr. A⁴⁴⁴-686/2006, Administracinių teismų praktika, Nr. 9, 2007, p. 107–137, LVAT administracinė byla Nr. A³⁹-

1939/2008). Tačiau, įsigaliojus minėtam Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies papildymui 6 punktu, ir vėliau – Aprašui, baudos dydžio skaičiavimas pasikeitė ypač tuo aspektu, kad pagal Aprašo 4.1 punktą bazinis baudos dydis apskaičiuojamas remiantis ūkio subjekto tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių prekių pardavimų pajamomis ir pažeidimo trukme.

Teisėjų kolegija pripažįsta, kad Konkurencijos taryba priimdama ginčijama Nutarimą vadovavosi tuo metu galiojusiais teisės aktais ir principas *lex retro non agit*, pagal kurį teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį ir neleidžiamas teisės aktų galiojimas atgaline tvarka, galėtų užkirsti kelią Aprašo nuostatų taikymui aptariamam atveju. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1994 m. kovo 16 d. nutarime Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. lapkričio 23 d. nutarimo Nr. 872 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 773 dalinio pakeitimo“ atitikimo Įmonių įstatymo 14 straipsnio antrajai daliai ir įstatymui „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ konstatavo, jog „teisės teorija ir teisės tradicijos leidžia daryti išvadą, kad teisinio reguliavimo srityje galioja bendra taisyklė: įstatymas neturi grįžtamosios galios. Šios taisyklės esmė yra ta, kad įstatymai, išskyrus kai kurias išimtis, paprastai „negrįžta į praeitį“, t. y. jie netaikomi įvykusiems teisiniams faktams ir teisinėms pasekmėms, kurios atsirado iki naujai priimto norminio akto įsigaliojimo“. Nei įstatymu, nei poįstatyminiais aktais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris įsiterptų į jau pasibaigusius teisinius santykius. Toks reguliavimas, kuris galėtų pakeisti teisės normas, kai reguliuojami santykiai jau yra užbaigti, sudarytų prielaidas paneigti asmenų teisėtus lūkesčius, teisinį tikrumą ir teisinį saugumą, konstitucinį teisingumo principą (žr. Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 29 d., 2011 m. spalio 25 d. nutarimus). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas formuojamoje administracinių teismų praktikoje yra pabrėžęs (pvz., administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1434/2011), jog teisės principas, kad paskelbti įstatymai galioja į ateitį ir neturi grįžtamosios galios, sietinas su konstituciniais teisingumo, humanizmo principais (pvz., administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1434/2011, 2013 m. liepos 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-828-13).

Tačiau minėtas bendrasis teisinis principas nėra absoliutus. Kaip yra pasisakęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo nutarimuose, įstatymai, panaikinantys veikos baudžiamumą ar sušvelninantys atsakomybę, turi grįžtamąją galią (Konstitucinio Teismo, 1994 m. balandžio 21 d. 1998 m. kovo 25 d., 2001 m. sausio 11 d. nutarimai). Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2007 m. lapkričio 29 d. nutarime konstatavo, kad su konstituciniu teisinės valstybės principu yra susijęs principas *lex retro non agit*, pagal kurį teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį ir neleidžiamas teisės aktų galiojimas atgaline tvarka, nebent būtų palengvinama teisės subjektų padėtis, kartu nepakenkiant kitiems teisės subjektams (*lex benignior retro agit*). Dėl principo *lex retro non agit* išimties savo praktikoje ne kartą yra pasisakęs ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, nurodydamas, kad taikant baudžiamąją ir administracinę atsakomybę įstatymas galioja atgal tik dviem atvejais, kai panaikina veikos baudžiamumą ir švelnina bausmę (žr. pvz. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. liepos 11 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-828-13, 2012 m. birželio 1 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-1568-12). Jeigu negalėtų atgal veikos baudžiamumą naikintis ar bausmę švelninantis įstatymas, tai reikštų visuomenei nepavojingos ar mažiau pavojingos veikos prilyginimą pavojingesnei (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. rugsėjo 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1325/2012).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta anksčiau, teisėjų kolegija sprendžia, jog byloje būtina patikrinti, ar pritaikius naują, po Nutarimo priėmimo, įsigaliojusį teisinį reglamentavimą nelengvėtų kiekvieno iš pareiškėjų teisinė padėtis galimos paskirti maksimalios piniginės baudos požiūriu.

Byloje pareiškėjai UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB „Vakarų laivų agentai“, UAB „Limarko jūrų agentūra“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Amber Bay“, UAB „MK laivyba“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „BPA“, UAB „Nurminen Maritime“, UAB „Baltnautic Shipping LTD.“, UAB „Litma“, UAB „Arijus“, UAB „Fertimara“, UAB „Baltlanta“, UAB „Prekybos namai „Skelmė“ prašė teismo taikyti Aprašo nuostatas, pagal kurias apskaičiuotos baudos, šių pareiškėjų nuomone, būtų mažesnės.

Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į šiuos pareiškėjų argumentus, nagrinėjo galimą baudų skyrimą pareiškėjams pagal Aprašą, remdamasis Konkurencijos tarybos teismui pateiktais galimų baudų paskaičiavimais (t. 94, b. l. 9-17, 48-49). Teismas sprendė, kad iš šių paskaičiavimų matyti, jog maksimalios baudos UAB „Arijus“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nurminen Maritime“ ir UAB Prekybos namai „Skelmė“ pagal Aprašą būtų mažesnės už skundžiamu nutarimu paskirtą baudą. Nepaisant to, teismas pažymėjo, jog galimų minimalios ir maksimalios baudų intervalai yra paskaičiuoti netaikant Aprašo 14 punkto ir 15 punkto reikalavimų. Pritaikius Aprašo 14 punktą, kuris užtikrina atgrasomąjį poveikį, baudos didėtų tiems pareiškėjams, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarytų mažiau nei 5 procentus bendrųjų metinių pajamų už 2010 m. Tokie pareiškėjai yra UAB „Arijus“, UAB „Baltijos pervežimai“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping“, UAB „BPA“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Okeaninių konteinerių servisas“, UAB Prekybos namai „Skelmė“, UAB Klaipėdos krovinių kompanija „Bega“, UAB „Nurminen Maritime“. Atsižvelgiant į tai bei remiantis Aprašo 14 punktu, siekiant užtikrinti baudų atgrasomąjį poveikį, bazinis baudos dydis, apskaičiuotas pagal Aprašo 8-13 punktus (nagrinėjamu atveju tiek hipotetinė minimali, tiek hipotetinė maksimali bauda) būtų didinamas. Pagal Aprašo 15 punktą, jei būtų įmanoma apskaičiuoti pareiškėjų pelną, gautais pažeidimo metais, bauda turėtų būti padidinta, tiek, kad bazinis baudos dydis viršytų iš pažeidimo gautą pelną.

Pirmosios instancijos teismas vertino, kad skaičiuojant baudas pagal šiuo metu galiojančią tvarką ir pritaikius Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 patvirtinto Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašo 14 punktų ir 15 punktų nuostatas, bei Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies nuostatą, kad bauda gali būti didinama iki 10 proc. bendrųjų ūkio subjektų pajamų, skirtinų baudų dydžiai pareiškėjams nebūtinai būtų mažesni už skundžiamajame Nutarime nustatytų baudų dydžius ir galėtų siekti iki 10 proc. bendrųjų metinių pareiškėjų pajamų už 2010 metus. Atkreipė dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 patvirtintame Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos apraše nėra numatyti maksimalūs ir minimalūs dydžiai, kuriais bauda, siekiant atgrasymo, būtų didinama. Pasisakė, kad taikant Aprašo nuostatas pareiškėjams baudos maksimaliai didėtų iki 10 proc. jų metinių bendrųjų pajamų ir galėtų būti didesnės nei skundžiamu nutarimu paskirtos baudos, todėl sprendė, jog negalima padaryti išvados, kad naujos baudų skaičiavimo taisyklės, numatytos Apraše, lengvintų dalies pareiškėjų atsakomybę. Atsižvelgdamas į tai, prašymo perskaičiuoti baudas pagal pareiškėjų pateiktus paskaičiavimus, netenkino.

Teisėjų kolegija, išanalizavusi Konkurencijos tarybos pateiktus galimų taikant Aprašo nuostatas baudų skaičiavimus, padarytus remiantis pareiškėjų pateiktais tyrimo metu duomenimis apie pareiškėjų pajamas, konstatuoja, kad pareiškėjams UAB „Arijus“, UAB „Baltlanta“, UAB „Baltnautic Shipping Ltd“, UAB „BPA“, UAB Klaipėdos jūros krovinių kompanija „Bega“, UAB „Litma“, UAB „MK Laivyba“, UAB „Nurminen Maritime“ galimos pagal minėtus paskaičiavimus maksimalios baudos dydis itin skiriasi nuo Nutarimu paskirtosios baudos, todėl net ir atsižvelgiant pirmosios instancijos teismo prielaidas dėl galimo baudų didinimo, teisėjų kolegijos nuomone, reikalinga apskaičiuoti minėtiems pareiškėjams galimas baudas pagal Aprašo nuostatas, kad įvertinus paskirtų ir galimų baudų skirtumus nuspręsti dėl teisės aktų taikymo atgal nagrinėjamu atveju. Pareiškėjo UAB „Baltijos pervežimai“ atveju pagal Aprašo nuostatas paskaičiuota galima bauda nežymiai viršytų paskirtąją pagal Taisyklės baudą, todėl šio pareiškėjo atžvilgiu Aprašo nuostatos netaikytinos.

Teisėjų kolegija, atlikdama skaičiavimus, vadovaujasi Konkurencijos tarybai jos atliekamo tyrimo metu pareiškėjų pateiktais duomenimis, taip pat pareiškėjų pateiktais duomenimis pirmosios instancijos ir apeliacinės instancijos teismams.

Pagal Aprašo 8 punktą, bazinis baudos dydis lygus pardavimų vertės dalies, apskaičiuotos įvertinus pažeidimo pavojingumą, ir pažeidimo trukmės metais sandaugai. Baziniam baudos dydžiui apskaičiuoti naudojama pardavimų vertės dalis negali viršyti 30 procentų pagal Aprašo III

skyrių nustatytos pardavimų vertės (Aprašo 9 punktą). Ši riba nustatoma pagal pažeidimo pavojingumą. Pažeidimo pavojingumas įvertinamas atsižvelgiant į visas su konkrečiu pažeidimu susijusias aplinkybes, tokias kaip pažeidimo pobūdis, visų pažeidimo dalyvių bendra rinkos dalis, pažeidimo geografinis plotas, ir kitas aplinkybes. Šių aplinkybių svarba ir jų vertinimo poreikis priklauso nuo kiekvieno konkretaus pažeidimo (Aprašo 10 punktą). Pagal Aprašo 11 punktą draudžiamų konkurentų susitarimų dėl kainų nustatymo, rinkos pasidalijimo, gamybos ar pardavimų kiekių ribojimo atvejais baziniam baudos dydžiui apskaičiuoti naudojama pardavimų vertės dalis sudaro nuo 20 iki 30 procentų pagal Aprašo III skyrių nustatytos pardavimų vertės. Atsižvelgdama į minėtas minimalią – 20 proc. ir maksimalią – 30 proc. ribas, nustatyto pažeidimo pobūdį bei aplinkybes, teisėjų kolegija sprendžia, kad nagrinėjamu atveju baziniam baudos dydžiui apskaičiuoti pardavimų vertės dalis sudaro 25 procentų pareiškėjų pardavimų vertės, t. y. pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos. Šią išvadą pagrindžia ir atsakovo taikytas baudos už pažeidimo pavojingumą pagal Taisykles dydis, atitinkantis ūkio subjekto bendrųjų pajamų didžiausio ir mažiausio galimo taikyti dydžio vidurkį.

Skaičiuodama pareiškėjų dalyvavimo darant pažeidimą trukmę, teisėjų kolegija atsižvelgia į Aprašo 12 punktą, pagal kurį trumpesnis nei šešių mėnesių laikotarpis laikomas puse metų; ilgesnis už šešis mėnesius, bet trumpesnis už metus laikotarpis laikomas metais.

Pagal Aprašo 13 punktą, siekiant atgrasyti ūkio subjektus nuo draudžiamų konkurentų susitarimų dėl kainų nustatymo, rinkos pasidalijimo, gamybos ar pardavimų kiekių ribojimo, šių pažeidimų atveju prie apskaičiuoto pagal Aprašo 8–12 punktus bazinio baudos dydžio pridedama suma, lygi nuo 15 iki 25 procentų pagal Aprašo III skyrių nustatytos pardavimų vertės. Atsižvelgdama į pastarojoje nuostatoje numatytas ribas, nagrinėjamu atveju teisėjų kolegijos nuomone, atgrasomajam poveikiui pasiekti taikytinas vidutinis 20 procentų nuo pajamų, susijusių su laivų agentavimu, priedas prie bazinio baudos dydžio.

Pažymėtina, kad Aprašo 14 punkte, taip pat numatytas dar vienas galimas bazinio baudos dydžio didinimas siekiant užtikrinti baudų atgrasomąjį poveikį kai ūkio subjekto pajamos iš nesusijusių su pažeidimu prekių pardavimų sudaro daugiau kaip 95 procentus bendrųjų ūkio subjekto pajamų. Teisėjų kolegijos nuomone, šis didinimas turėtų siekti 40 procentų bazinio baudos dydžio ir tai pakankamai užtikrintų papildomą atgrasomąjį poveikį.

Teisėjų kolegija taip pat pasisako dėl ūkio subjektų atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių. Pagal Nutarimo priėmimo metu galiojusios redakcijos Konkurencijos įstatymo 42 straipsnio 2 dalį ir šiuo metu galiojančios redakcijos 37 straipsnio 2 dalį atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis laikoma tai, kad ūkio subjektai, padarę pažeidimą, savo noru užkirto kelią žalingoms pažeidimo pasekmėms, padėjo Konkurencijos tarybai tyrimo metu, atlygino nuostolius, pašalino padarytą žalą, savo valia nutraukė pažeidimą, neįgyvendino (neatliko) konkurenciją ribojančių veiksmų, pripažino Konkurencijos tarybos tyrimo metu nustatytas esmines aplinkybes, taip pat tai, kad pažeidimą sudarantis elgesys buvo nulemtas valdžios institucijų veiksmų, ir ūkio subjekto finansinė padėtis yra labai sunki.

Kaip teisingai nurodė atsakovas, nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, kad pažeidimą lėmė valdžios institucijų veiksmai. Konkurencijos taryba buvo informavusi Klaipėdos laivų agentavimo ir krovinių ekspedicijos įmonių asociaciją, kad tarifų nustatymas yra nesuderinamas su Konkurencijos įstatymo reikalavimais, Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio nuostatos, galiojančios nuo 1999 m. nustatė draudimą sudaryti konkurenciją ribojančius susitarimus, taigi LLMAA ir jos nariams turėjo būti žinoma akivaizdi grėsmė, jog jų veiksmai, susiję su minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymu, gali prieštarauti Konkurencijos įstatymo reikalavimams.

Taip pat teisėjų kolegija sutinka su atsakovo pozicija, kad nė vienas pareiškėjas nepateikė įrodymų apie sąmoningą ir akivaizdų susitarimo nesilaikymą, t. y. kad pareiškėjai neatliko konkurenciją ribojančių veiksmų ar apie tai, jog savo valia nutraukė pažeidimą.

Kitokių pareiškėjų atsakomybę lengvinančių ar sunkinančių aplinkybių teisėjų kolegija taip pat nenustatė.

UAB „Arijus“ 2012 m. sausio 2 d. skunde pirmosios instancijos teismui (t. 58, b. l. 1-24), tvirtindamas, kad skiriama bauda turėjo būti skaičiuojama tik nuo pajamų iš agentavimo paslaugų

teikimo veiklos, nurodė, kad jo 2010 pajamos iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos, t. y. pajamos, susijusios su ginčijamu pažeidimu, bendrosiose pareiškėjo pajamose sudaro 0,3 proc., t. y. 2010 m. bendros pajamos – 53 198 000 Lt, o pajamos iš agentavimo – 158 000 Lt. UAB „Arijus“ 2012 m. sausio 19 d. patikslintame skunde pirmosios instancijos teismui (b. l. t. 58, b. l. 70-82) taip pat patvirtino, kad 2010 m. pajamos iš agentavimo paslaugų teikimo veiklos sudarė 158 000 Lt (0,3 proc.). Pareiškėjas vėlesniuose paaiškinimuose teismui pateikia kitokius duomenis, pagal kuriuos 2010 m. pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudaro 0,2 proc. Atsižvelgiant į tai, kad vėliau pateiktų duomenų pareiškėjas nepagrindė jokiais papildomais įrodymais, teisėjų kolegija vertina, kad bauda skaičiuotina pagal pirminius pareiškėjo pateiktus duomenis apie 2010 m. gautas pajamas.

Kaip minėta, UAB „Arijus“ pajamos iš laivų agentavimo paslaugų 2010 m. buvo 158 000 Lt, kas sudarė 0,3 proc. bendrųjų pajamų. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 1996 m., taigi pažeidime dalyvavo visą laikotarpį, kurį truko pažeidimas, t. y. 12,5 metų. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį (25 proc.) padauginus iš pažeidimo trukmės (12,5) – 493 750 Lt didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų. Teisėjų kolegija pažymi, kad Aprašas nenumato, kokių dydžių bazinis baudos dydis turėtų būti didinamas ūkio subjektui, kurio pajamos iš nesusijusių su pažeidimu prekių pardavimų sudaro daugiau kaip 95 procentus bendrųjų pajamų, todėl, atsižvelgdama į bylos aplinkybes ir į tai, kad pareiškėjo pajamos iš laivų agentavimo veiklos yra 0,3 proc. bendrųjų pajamų, vertina, kad 40 procentų dydis nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio, yra proporcingas atgrasymo tikslui. Taigi galutinė UAB „Arijus“ skirtina taikant Aprašo nuostatas bauda būtų 735 490 Lt.

Kaip matyti iš bylos duomenų UAB „Baltlanta“ pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. buvo 10 358 Lt, kas sudarė 0,01 proc. bendrųjų įmonės pajamų 2010 m. Tai, kad pirmosios instancijos teismas nurodė, jog pajamos iš laivų agentavimo veiklos buvo 15,4 proc. laikytina technine klaida, padaryta pakartojant atsakovo pranešime apie tyrimą (Tyrimo byla, t. Nr. 58, b. l. 10, 42 p.) padarytą klaidą, jog pareiškėjo pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. buvo 10 358 000 Lt, o ne 10 358 Lt. Pažymėtina, kad Konkurencijos taryba UAB „Baltlanta“ buvo priskyręs grupei įmonių, kurių laivų agentavimo veikla sudarė nežymią veiklos dalį visoje įmonių veikloje, t. y. pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė iki 10 procentų bendrųjų pajamų (Nutarimo 265 p.). Pareiškėjas pažeidime dalyvavo 10,5 metų. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį padauginus iš pažeidimo trukmės – 27 189,75 Lt – didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio ir galutinė pareiškėjui skirtina bauda būtų 40 965 Lt.

Kaip matyti iš bylos duomenų UAB „Baltnautic Shipping Ltd“ pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. buvo 46 221 Lt, kas sudarė 0,33 proc. bendrųjų įmonės pajamų 2010 m. Pareiškėjas pažeidime dalyvavo 6 metus. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį padauginus iš pažeidimo trukmės – 69 331,5 Lt – didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio ir galutinė pareiškėjui skirtina bauda būtų 110 005 Lt.

Kaip matyti iš bylos duomenų, UAB „BPA“ pajamos iš laivų agentavimo veiklos 2010 m. buvo 26 000 Lt, kas sudarė 0,11 proc. bendrųjų įmonės pajamų 2010 m. Pareiškėjas pažeidime dalyvavo 5 metus. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį padauginus iš pažeidimo trukmės – 32 500 Lt – didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio ir galutinė pareiškėjui skirtina bauda būtų 52 780 Lt.

Kaip matyti iš bylos duomenų, UAB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“ pajamos iš laivų agentavimo paslaugų 2010 m. buvo 504 000 Lt, kas sudarė 0,5 proc. bendrųjų pajamų. Pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2008 m. gegužės 15 d. – dalyvavimo pažeidime

trukmė – 2,5 metų. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį padauginus iš pažeidimo trukmės – 315 000 Lt – didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio ir galutinė pareiškėjui skirtina bauda būtų 582 120 Lt.

Kaip matyti iš bylos duomenų, **UAB „Litma“** pajamos iš laivų agentavimo paslaugų 2010 m. buvo 24 900 Lt, kas sudarė 0,1 proc. bendrųjų pajamų. Pareiškėjas pažeidime dalyvavo visą laikotarpį, kurį truko pažeidimas, t. y. 12,5 metų. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį padauginus iš pažeidimo trukmės – 77 812,5 Lt – didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio ir galutinė pareiškėjui skirtina bauda būtų 115 909 Lt.

Kaip matyti iš bylos duomenų, **UAB „MK Laivyba“** pajamos iš laivų agentavimo paslaugų 2010 m. buvo 70 000 Lt, kas sudarė 0,38 proc. bendrųjų pajamų. Pareiškėjas pažeidime dalyvavo visą laikotarpį, kurį truko pažeidimas, t. y. 12,5 metų. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį padauginus iš pažeidimo trukmės – 218 750 Lt – didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio ir galutinė pareiškėjui skirtina bauda būtų 325 850 Lt.

Kaip matyti iš bylos duomenų, **UAB „Nurminen Maritime“** 2010 m. laivų neagentavo, pajamos iš laivų agentavimo paslaugų 2008 m. buvo 30 353 Lt (t. 93, b. l. 62), kas sudarė 0,45 proc. bendrųjų pajamų. Pareiškėjas pažeidime dalyvavo 6,5 metų. Dėl atgrasomojo poveikio bazinis baudos dydis, gautas pardavimų vertės dalį padauginus iš pažeidimo trukmės – 49 323,6 Lt – didinamas 20 procentų nuo pareiškėjo pajamų, gautų iš laivų agentavimo veiklos, dydžiu. Gautas padidintas bazinis baudos dydis didinamas pagal Aprašo 14 punktą 40 procentų nuo jau apskaičiuoto bazinio baudos dydžio ir galutinė pareiškėjui skirtina bauda būtų 77 551 Lt.

Baudos už Konkurencijos įstatymo pažeidimus minėtiems pareiškėjams, paskaičiuotos pagal Aprašo nuostatas, yra mažesnės, nei Konkurencijos Tarybos pagal Taisyklės skirtos baudos, todėl šių pareiškėjų atžvilgiu taikytinas *lex benignior retro agit* principas ir jiems skirtinos pagal Aprašo nuostatas naujai paskaičiuotos baudos.

Išanalizavusi pirmosios instancijos teismo motyvus dėl baudų kitiems pareiškėjams paskyrimo, teisėjų kolegija nurodo, kad pirmosios instancijos teismas be aplinkybių, į kurias atsižvelgė atsakovas, įvertino pareiškėjų taikytus tarifus, dalyvavimą LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstyti klausimai dėl laivų agentavimo tarifų, įmonės reikšmę asociacijoje. Pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią ESTT praktiką, Bendrasis Teismas, įgyvendindamas savo visišką kompetenciją, negali, išimtinai ir mechaniškai remdamasis atitinkamų įmonių apyvarta grindžiamu aritmetiniu skaičiavimo metodu, nepasinaudoti savo vertinimo teise, kai nustato pinigines baudas (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1983 m. birželio 7 d. Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją*, 100/80–103/80, Rink. p. 1825, 121 punktą; 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Mo och Domsjö prieš Komisiją*, C-283/98 P, Rink. p. I-9855, 47 punktą ir minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 243 punktą). Taigi, pripažintina, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai savo nuožiūra vertino ir kitas nei Konkurencijos taryba aplinkybes, visgi, teisėjų kolegijos nuomone, Vilniaus apygardos administracinio teismas nepakankamai individualizavo Konkurencijos tarybos paskirtų baudų tikslinimą, visas jas mažindamas nuo 10 iki 25 procentų. Konkurencijos tarybos Nutarimu paskirtos baudos iš naujo peržiūrėtinos, siekiant didesnio jų individualizavimo, kiekvieno iš draudžiamo susitarimo dalyvių elgesio tinkamo įvertinimo ir proporcingumo principo laikymosi.

Teisėjų kolegija sprendžia, kad Konkurencijos taryba pagrįstai pareiškėjus suskirstė į keturias grupes pagal pajamas gautas iš laivų agentavimo veiklos, tačiau vienai pirmajai grupei priskirtų įmonių, kurios pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė mažiau nei 1 procentą bendrųjų pajamų – **UAB „Baltijos pervežimai“** (0,44 proc.) bauda turėtų būti mažintina dar labiau – 20 procentų papildomai nuo Konkurencijos tarybos paskirtos baudos.

Taip pat, visoms įmonėms, kurios savo veikloje dažniausiai taikė mažesnius laivų agentavimo tarifus nei nustatyti rekomenduojami, Konkurencijos tarybos paskirtos baudos mažintinos 10 procentų.

Dalyvavimą LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai susiję su minimalių laivų agentavimo tarifų nustatymu, taikymu teisėjų kolegija vertina tokiu būdu: nė viename LLMAA posėdyje nedalyvavusiems pareiškėjams, kurių pajamos, susijusios su pažeidimu, nesudarė pagrindinės bendrųjų pajamų dalies, atsakovo paskirta bauda mažintina 15 procentų, o pareiškėjui UAB „Afalita“, atsižvelgiant į tai, kad laivų agentavimo veikla yra pagrindinė šios įmonės veikla, mažintina 5 procentais.

Spręsdama dėl pareiškėjų dalyvavimo LLMAA posėdžiuose teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad 2005 m. birželio 10 d. LLMAA visuotiniame narių susirinkime (protokolas Nr. 02/2005, Tyrimo byla, t. Nr. 11, b. l. 122-126) 3 dienotvarkės punktu svarstyta informacija dėl LLMAA Drausminio komiteto 2005 m. birželio 2 d. posėdyje pripažintų UAB „Jūrų agentūros Forsa“ nekorektiškų veiksmų pagal Etikos kodekso nuostatą 2.4.4.1 „Nesažininga konkurencija Asociacijos narių atžvilgiu“ ir nutarimo pareikšti UAB „Jūrų agentūra Forsa“ žodinį perspėjimą visuotinio susirinkimo metu. 2005 m. spalio 13 d. LLMAA visuotiniame narių susirinkime (protokolas Nr. 03/2005, Tyrimo byla, t. Nr. 11, b. l. 118-121) 3 darbotvarkės punktu svarstytas UAB „Compas Transit“ prašymas išduoti rekomendaciją teikti agentavimo paslaugas ir nuspręsta patvirtinti Drausminio komiteto 2005 spalio 6 d. priimtą sprendimą dėl nesažiningos konkurencijos už Etikos kodekso pažeidimus sustabdyti UAB „Compass Transit“ narystę LLMAA šešiams mėnesiams ir neteikti minėtai bendrovei rekomendacijos laivų agentavimo paslaugoms teikti. Atsižvelgiant į tai, abu minėti LLMAA visuotinio susirinkimo posėdžiai laikytini posėdžiais, kuriuose buvo svarstomi klausimai susiję su rekomenduojamų tarifų taikymu ir atsakomybe už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų.

Kadangi laikytina, jog 2010 m. liepos 2 d. LLMAA drausminio komiteto sprendimu susitarimas buvo nutrauktas ir pažeidimą sudarantys veiksmai nutrūko, o Konkurencijos taryba pažeidimo pabaigą siejo su Konkurencijos tarybos tyrimo pabaiga – 2011 m. rugpjūčio mėn. ir remdamasi Baudos nustatymo taisyklių 4 punktu, baudos dydį už pažeidimo trukmę baudžiamiesiems ūkio subjektams didino iki 10 procentų už kiekvienus pažeidimo metus, pareiškėjams, kurių pažeidimo pabaiga buvo susieta su Konkurencijos tarybos tyrimo pabaiga, bauda atitinkamai mažintina. Kadangi baudos už pavojingumą dydis pasirinktas 5 proc. bendrųjų metinių ūkio subjektų pajamų 2010 m., Konkurencijos tarybos paskirta bauda mažintina 10 proc. šios sumos dydžiu.

Pareiškėjui UAB „Amber Bay“ Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 510 500 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 459 447 Lt. Pareiškėjo taikyti laivų agentavimo tarifai daugeliu atveju buvo mažesni, tačiau jis dalyvaudavo aptartuose LLMAA posėdžiuose, todėl bauda mažintina 10 proc. ir galutinė skirtina bauda – 413 502 Lt.

Pareiškėjui UAB „Afalita“ Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 42 400 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 39 575 Lt. Pareiškėjo taikyti agentavimo tarifai didžiąja dalimi buvo mažesni už rekomenduojamus, ir UAB „Afalita“ nedalyvavo minėtuose LLMAA posėdžiuose, tačiau pajamos iš agentavimo veiklos sudarė didžiąją dalį – 83 procentus bendrų įmonės pajamų, todėl bauda mažintina 15 procentų ir galutinė skirtina bauda – 33 638 Lt.

Pareiškėjui UAB „Astramara“ Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 50 500 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 47 975 Lt. Pareiškėjo taikomi agentavimo tarifai didžiąja dalimi buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau šis ūkio subjektas dalyvavo susirinkimuose, kuriuose buvo nagrinėjami agentavimo tarifai ir Etikos kodekso nuostatų už tarifų nesilaikymą taikymas ir tam neprieštaravo, todėl bauda mažintina 10 procentų ir galutinė skirtina bauda – 43 177 Lt.

Pareiškėjui UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 450 400 Lt baudą. Pareiškėjas apeliaciniame skunde nurodė, kad atsakovas nepagrįstai jį priskyrė grupei įmonių, kurių pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė nuo 11 iki 35 procentų bendrųjų pajamų, pažymėdamas, jog 2010 m. pajamų iš laivų agentavimo veiklos neturėjo, o

2009 m. pajamos iš laivų agentavimo veiklos buvo 28 996,73 Lt, bendros pajamos – 4 400 931 Lt. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad kaip matyti iš bylos medžiagos, Konkurencijos tarybos atliekamo tyrimo metu nurodytas pareiškėjas Konkurencijos tarybai neteikė duomenų apie savo pajamas, gautas iš laivų agentavimo veiklos, nors atsakovas ne kartą reikalavo tai padaryti (Tyrimo byla, t. Nr. 55, b. l. 1-3, 4, 5, 6-7). Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (redakcija, galiojusi atsakovo atliekamo tyrimo metu) 19 straipsnio 1 dalies 3 punktą Konkurencijos taryba duoda privalomus nurodymus ūkio subjektams, tarp jų komerciniams bankams ir kitoms kredito įstaigoms bei viešojo administravimo subjektams, pateikti finansinius ir kitus dokumentus, taip pat ir turinčius komercinių paslapčių, bei kitą informaciją, reikalingą rinkoms tirti ar kitiems Tarybos uždaviniams vykdyti. Konkurencijos tarybos įgalioti pareigūnai atlikdami tyrimą, be kitų teisių, turi teisę: peržiūrėti tyrimui reikalingus dokumentus (kad ir kokioje laikmenoje jie būtų saugomi), gauti jų kopijas ir išrašus, susipažinti su ūkio subjekto darbuotojų užrašais, susijusiais su darbo veikla, taip pat juos bei kompiuteriuose ir bet kokiose laikmenose esančią informaciją kopijuoti (Konkurencijos įstatymo 26 str. 1 d. 3 p.), gauti žodinius ir raštiškus paaiškinimus iš asmenų, susijusių su tikrinamų ūkio subjektų veikla, reikalauti, kad jie atvyktų duoti paaiškinimų į tyrimą atliekančio įgalioto pareigūno tarnybines patalpas (Konkurencijos įstatymo 26 str. 1 d. 5 p.); patikrinti ūkio subjekto ūkinę veiklą (atlikti reviziją) ir pagal tikrinimo medžiagą iš ekspertizės įstaigų gauti išvadas (Konkurencijos įstatymo 26 str. 1 d. 7 p.); paimti dokumentus ir daiktus, kurie tiriant bylą turi įrodomosios reikšmės (Konkurencijos įstatymo 26 str. 1 d. 8 p.). Konkurencijos tarybos įgaliotų pareigūnų reikalavimai, duoti atliekant šio straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus, yra privalomi ūkio subjektams ir jų organų nariams bei administracijos darbuotojams. Už reikalavimų nevykdymą taikomos įstatymų nustatytos sankcijos (Konkurencijos įstatymo 26 str. 6 d.).

Atsižvelgiant į tai, kad minėtas pareiškėjas nevykdė teisėtų Konkurencijos tarybos reikalavimų, atsakovas pagrįstai sprendė dėl UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ baudos pagal turimus duomenis. Dėl šios priežasties pareiškėjo argumentai, jog bauda turi būti skaičiuojama pagal vėliau, bylos nagrinėjimo teisme metu, pateiktus duomenis, atmetini ir nėra pagrindo perskaičiuoti pareiškėjui skirtą baudą, sprendžiant dėl jo priskyrimo kitai ūkio subjektų grupei. Tačiau, UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ skirta bauda turi būti peržiūrėta tais pačiais kaip ir kitiems pareiškėjams pagrindais. UAB „Baltic Forwarding and Shipping“ taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai susiję su rekomenduojamais laivų agentavimo tarifais. Atsižvelgiant į tai, bauda mažintina 10 procentų nuo Konkurencijos tarybos paskirtos ir teismo perskaičiuotos pagal trukmę baudos ir galutinė skirtina bauda yra 405 360 Lt.

Pareiškėjui **UAB „Baltijos pervežimai“** Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 1 861 900 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 1 457 134 Lt. Kaip minėta, šios įmonės pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė 0,44 proc. bendrųjų pajamų 2010 m. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Atsižvelgiant į visa tai, bauda mažintina 30 procentų nuo Konkurencijos tarybos paskirtos ir teismo perskaičiuotos pagal trukmę baudos ir galutinė skirtina bauda yra 1 019 993 Lt.

Pareiškėjui **UAB „Fertimara“** Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 138 400 Lt. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 130 258 Lt. Šios įmonės pajamos iš laivų agentavimo veiklos sudarė 99 proc. bendrųjų pajamų 2010 m. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo didesni už rekomenduojamus, pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Atsižvelgiant į tai, nėra kitų pagrindų mažinti Konkurencijos tarybos paskirtą baudą ir galutinė skirtina bauda yra 130 258 Lt.

Pareiškėjui **UAB „Fregatų aptarnavimo agentūra“** Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 69 600 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 64 249 Lt. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas

dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Atsižvelgiant į tai, bauda mažintina 10 procentų ir galutinė skirtina bauda yra 57 824 Lt.

Pareiškėjui **UAB „Green Terminal“** Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 189 600 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 133 825 Lt. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad minėtas pareiškėjas nedalyvavo LLMAA posėdžiuose, tačiau iš bylos medžiagos (Tyrimo byla, t. Nr. 11, b. l. 118-121 ir 122-126) matyti, kad UAB „Green Terminal“ atstovas A. J. dalyvavo LLMAA 2005 m. birželio 10 d. ir 2010 m. spalio 13 d. visuotiniuose narių susirinkimuose. Atsižvelgiant į tai, bauda mažintina 10 procentų ir galutinė skirtina bauda yra 120 442 Lt.

Pareiškėjui **UAB „Jungtinė ekspedicija“** Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 171 600 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 151 413 Lt. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai daugeliu atvejų buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad minėtas pareiškėjas nedalyvavo LLMAA posėdžiuose, tačiau iš bylos medžiagos (Tyrimo byla, t. Nr. 11, b. l. 122-126) matyti, kad UAB „Jungtinė ekspedicija“ atstovas A. A. dalyvavo LLMAA 2005 m. birželio 10 d. visuotiniame narių susirinkime. Atsižvelgiant į tai, bauda mažintina 10 procentų ir galutinė skirtina bauda yra 136 271 Lt.

Pareiškėjui **UAB „Jūrų agentūra Forsa“** Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 321 600 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 251 698 Lt. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Atsižvelgiant į tai, bauda mažintina 10 procentų ir galutinė skirtina bauda yra 226 528 Lt.

Pareiškėjui **UAB „Klaipėdos Translit“** Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 150 900 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 118 095 Lt. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai dažniausiai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Atsižvelgiant į tai, bauda mažintina 10 procentų ir galutinė skirtina bauda yra 106 285 Lt.

Pareiškėjai **UAB „Limarko“** ir **UAB „Limarko jūrų agentūra“** nesutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimu, kad jie solidariai atsakingi už dalyvavimą draudžiamajame susitarime. Kaip minėta, teisėjų kolegija pripažįsta, jog šie pareiškėjai laikytini vienu ekonominiu vienetu Konkurencijos įstatymo prasme. Tuo pačiu, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad pareiškėjai buvo pripažinti pažeidę ne tik Lietuvos Respublikos teisės akto – Konkurencijos įstatymo, bet ir Europos Sąjungos teisės akto – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, teisėjų kolegijos nuomone, sprendžiant dėl baudos minėtiems pareiškėjams tiesiogiai taikytina ir Europos Komisijos bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika. Kaip yra nurodęs ESTT, kai preziumuojama, kad motininė įmonė daro lemiamą įtaką dukterinės bendrovės politikai, Komisija gali pripažinti, kad patronuojanti bendrovė solidariai atsakinga už dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent patronuojanti bendrovė, kuriai tenka pareiga nuginčyti šią prezumpciją, pateiktų pakankamai įrodymų, galinčių pagrįsti, kad jos dukterinė bendrovė rinkoje veikia savarankiškai (2013 m. liepos 11 d. sprendimas byloje Nr. C-440/11 P, Gosselin Group ir Stichting Administratiekantoor Portielje prieš Komisiją). Taip pat, solidarioji atsakomybė taikoma ir kitose ESTT bylose (žr. pvz. 2013 m. liepos 18 d. sprendimas byloje Nr. C-499/11 P Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland, Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH ir Dow Europe GmbH prieš

Komisija, 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimas byloje Nr. C- Byloje C-40/12 P Gascogne Sack Deutschland GmbH prieš Komisiją). Atsakomybė už dukterinės bendrovės elgesį gali tekti motininei bendrovei, ypač kai nors ir turėdama savarankišką teisinį subjektiškumą, ši dukterinė bendrovė savarankiškai nesprenžia dėl savo elgesio rinkoje, o iš esmės įgyvendina patronuojančios bendrovės nurodymus, visų pirma atsižvelgiant į ekonominius, organizacinius ir teisinius ryšius, kurie sieja šiuos du juridinius vienetus. Taip yra dėl to, kad tokios situacijos motininė bendrovė ir jos dukterinė bendrovė yra to paties ekonominio vieneto nariai ir todėl sudaro vieną įmonę, o tai leidžia Komisijai sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, adresuoti motininei bendrovei, nekelti reikalavimo įrodyti asmeninį šios bendrovės dalyvavimą darant pažeidimą. Bendrijos konkurencijos teisė grindžiama asmeninės pažeidimą padariusio ūkio subjekto atsakomybės principu. Tačiau jei motininė bendrovė yra tam tikro ūkio subjekto, kurį gali sudaryti keli juridiniai asmenys, dalis, ši motininė bendrovė už konkurencijos taisyklių pažeidimą laikoma solidariai atsakinga su kitais šį subjektą sudarančiais juridiniais asmenimis. Net jei motininė bendrovė tiesiogiai nedalyvauja pažeidime, tokiu atveju ji daro lemtingą įtaką jame dalyvaujančioms savo dukterinėms bendrovėms. Tai reiškia, kad šiame kontekste motininės bendrovės atsakomybė negali būti laikoma atsakomybe be kaltės (Teisingumo Teismo 2009 m. spalio 10 d. sprendimas byloje Nr. V-97/08 P Akzo Nobel NV ir kt. prieš Europos Bendrijų Komisiją, 58-61, 77 punktai. Solidarios atsakomybės sumokėti baudą taisyklės taikymas pripažintas ir Teisingumo Teismo 2013 m. rugsėjo 26 d. sprendime byloje Nr. C-668/11 P Alliance One International Inc. prieš Europos Komisiją).

Pareiškėjams UAB „Limarko“ ir UAB „Limarko jūrų agentūra“ Konkurencijos taryba solidariai paskyrė 626 300 Lt baudą. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad atsakovas netinkamai apskaičiavo pareiškėjų dalyvavimo pažeidime trukmę ir bauda pagal atsakovo paskaičiavimus turėtų būti 438 410 Lt. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 302 269 Lt. Pareiškėjų taikyti laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau jų atstovai dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo, todėl bauda mažintina 10 procentų nuo Konkurencijos tarybos paskirtos ir teismo perskaičiuotos pagal trukmę baudos ir galutinė bauda yra 272 042 Lt.

Pareiškėjui UAB „Lepūnas“ Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 241 900 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 213 439 Lt. Pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, pareiškėjas nedalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų. 2005 m. birželio 10 d. LLMAA visuotinio narių susirinkimo protokole kaip UAB „Lepūnas“ atstovas pasirašęs A. A., nuo 2005 m. birželio 1 d. buvo atleistas iš darbo minėtoje bendrovėje (Tyrimo byla, t. Nr. 33, b. l. 82), todėl nelaikytina, kad UAB „Lepūnas“ atstovai dalyvavo nurodytame LLMAA posėdyje. Atsižvelgiant į tai, bauda mažintina 25 procentais nuo Konkurencijos tarybos paskirtos ir teismo perskaičiuotos pagal trukmę baudos ir galutinė skirtina bauda yra 160 079 Lt.

Pareiškėjui UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 347 300 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 245 141 Lt. Kaip teisingai nurodė pirmosios instancijos teismas Konkurencijos taryba atsižvelgė į tai, kad pareiškėjas nevykdo laivų agentavimo nuo 2005 m. rugsėjo. Tačiau vertinant šio pareiškėjo veiksmus kitų pareiškėjų veiklos kontekste UAB „Okeaninių laivų servisas“ taikytini baudos mažinimai, atitinkantys mažinimus už itin nežymią pajamų iš laivų agentavimo veiklos dalį bendrosiose pajamose – 20 proc. – ir už mažesnių tarifų taikymą – 10 proc., netaikant mažinimo už nedalyvavimą LLMAA posėdžiuose, nes pareiškėjas juose dalyvavo, todėl pareiškėjui bauda mažintina 30 procentų ir galutinė skirtina bauda yra 171 598 Lt.

Atsakovas Konkurencijos tarnyba prašė teismo padidinti UAB „Vakarų laivų agentai“ paskirtą baudą, nurodydamas, kad atsakovas klaidingai įvertino minėto pareiškėjo su laivų agentavimo veikla susijusias pajamas t.y. UAB „Vakarų laivų agentai“ įvertinta kaip priskirtina 2 grupei ir bauda mažinta 50 proc. kai, kaip vėliau paaiškėjo, pareiškėjo su agentavimo veikla susijusios pajamos sudarė pagrindinę pareiškėjo veiklos dalį (t.y. daugiau nei 56 proc. jo bendrųjų metinių pajamų 2010 m.).

Teisėjų kolegija sutinka su atsakovo pozicija, kad teismas turi diskreciją peržiūrėti Konkurencijos tarybos paskirtą baudą, neatmetant ir jos didinimo galimybės. Atsakovas, sprenddamas dėl baudų skyrimo pareiškėjams, juos savo pasirinkimu ir pagal savo pačios sukurtą modelį, suskirstė į keturias grupes pagal pajamas, gautas iš laivų agentavimo veiklos. Taigi, nagrinėjamu atveju, tai, kad Konkurencijos taryba pareiškėjui skyrė, atsakovo teigimu, per mažą baudą, sąlygojo ne objektyvios aplinkybės – pateikti neteisingi duomenys ar klaidingai atlikti skaičiavimai – o paties atsakovo, nors ir neteisingas, valinis sprendimas pagal pajamas, susijusias su laivų agentavimo veikla, pareiškėją priskirti 2 įmonių grupei. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad nustatytos aplinkybės nesudaro pakankamo pagrindo teisėjų kolegijai keisti dėl atsakovo valinio sprendimo nulemtą baudos dydį. Be to, toks keitimas keltų abejonių ir bendrojo teisės principo *non reformatio in peius* taikymo plačiąja prasme požiūriu.

Pareiškėjui UAB „Uosto vartai“ Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 73 100 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 64 503 Lt. Pagal bylose duomenis nėra pagrindo konstatuoti, kad pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, be to pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad minėtas pareiškėjas nedalyvavo LLMAA posėdžiuose, tačiau iš bylos medžiagos (Tyrimo byla, t. Nr. 11, b. l. 118-121 ir 122-126) matyti, kad UAB „Uosto vartai“ atstovas J. C. dalyvavo LLMAA 2005 m. birželio 10 d. ir 2010 m. spalio 13 d. visuotiniuose narių susirinkimuose, kuriuose buvo svarstyti klausimai susiję su laivų agentavimo tarifų taikymu, t. y. jų nesilaikymu. Atsižvelgiant į tai, nėra kitų pagrindų mažinti Konkurencijos tarybos paskirtą baudą ir galutinė skirtina bauda yra 64 503 Lt.

Pareiškėjui UAB „Volfra-Klaipėda“ Konkurencijos taryba paskyrė 44 900 Lt. baudą, atsižvelgė į tai, kad pareiškėjas tyrimo metu nepateikė duomenų apie 2010 m. pajamas bei į tai, kad pareiškėjas LLMAA narys buvo nuo 2003 iki 2008 metų pabaigos, todėl skaičiuojant baudą su agentavimo veikla susijusios pajamos pagrįstai laikytos 100 proc. 2006 m. pardavimų vertės. Įvertinus šias aplinkybes, nėra pagrindo konstatuoti, kad pareiškėjo taikomi laivų agentavimo tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, be to pareiškėjas dalyvavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų ir tam iš esmės neprieštaravo. Atsižvelgiant į tai, Konkurencijos tarybos paskirta bauda nemažintina, paliktina 44 900 Lt bauda.

Pareiškėjui UAB „WM H Muller & Co“ Konkurencijos taryba paskyrė 106 500 Lt baudą. Sumažinus baudos už pažeidimo trukmę dydį, bauda būtų 97 240 Lt. Pareiškėjo taikomi tarifai buvo mažesni už rekomenduojamus, tačiau pareiškėjas dalyvaudavo LLMAA posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai dėl rekomenduojamų tarifų ir atsakomybės už Etikos kodekso pažeidimus nesilaikant tarifų, todėl Konkurencijos tarybos paskirta ir teismo perskaičiuota pagal trukmę bauda mažintina 10 proc. ir galutinė bauda yra 87 516 Lt.

Pareiškėjui Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijai Konkurencijos taryba buvo paskyrusi 800 Lt baudą. Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į tai, kad rekomenduojami laivų agentavimo tarifai buvo priimti tuo metu, kai keitėsi ir buvo naikinamos teisės normos, reguliuojančios tokių tarifų nustatymą sumažino pareiškėjui paskirtą baudą 5 procentais. Teisėjų kolegija pasisako, kad nors LLMAA nebuvo draudžiamo susitarimo iniciatorė, tačiau ji vienijo narius sudariusius šį susitarimą, todėl pagrįstai laikoma atsakinga. Atsižvelgiant į ilgą laikotarpį, kurį tęsėsi pažeidimas, aplinkybė, jog aptariamais tarifais buvo priimti keičiantis teisiniams reglamentavimui, nelaikytina reikšminga ir galinčia lemti baudos sumažinimą LLMAA. Dėl šios priežasties, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sumažino LLMAA paskirtą baudą, taigi nurodytam pareiškėjui paliktina Konkurencijos tarybos paskirta 800 Lt bauda.

Dėl teismo bylinėjimosi išlaidų

Pareiškėjai UAB „Limarko jūrų agentūra“ (t. 99, b. l. 49-53), UAB „Amber Bay“ (t. 100, b. l. 132-142), UAB „Okeaninių konteinerių servisas“ (t. 103, b. l. 119-129, 131-145) pateikė prašymus priteisti patirtas bylinėjimosi išlaidas.

ABTĮ 45 straipsnio 1 dalis įtvirtina pareigą suinteresuotai išlaidų atlyginimu šaliai teismui pateikti prašymą raštu su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas UAB „Limarko jūrų agentūra“ pateikė tik dalį dokumentų: PVM sąskaitų-faktūrų, darbų aprašymų ir mokėjimo nurodymų kopijas (t. 99, b. l. 49-80), pagrindžiančių bylinėjimosi išlaidas, patirtas bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, kiti pareiškėjai jokių išlaidų apskaičiavimą ir pagrindimą patvirtinančių dokumentų į bylą nepateikė, teismo išlaidų atlyginimo klausimas šia nutartimi negali būti išspręstas. Pareiškėjai turi teisę per ABTĮ 45 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos paduoti teismui atskirą prašymą dėl teismo išlaidų atlyginimo su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Teisėjų kolegija taip pat pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuota praktika, prašymai dėl išlaidų, turėtų nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo nagrinėtini apeliacinės instancijos teisme, o prašymus dėl išlaidų, patirtų nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme, sprendžia pirmosios instancijos teismas (pvz., LVAT nutartys administracinėse bylose Nr. A⁵⁰²-280/2009, A²⁶¹-689/2009, A⁵⁰²-22/2013).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalies 3 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjų uždarnosios akcinės bendrovės „Afalita“, uždarnosios akcinės bendrovės „Amber Bay“, uždarnosios akcinės bendrovės „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos uždarnosios akcinės bendrovės „Astramara“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltic Forwarding and Shipping“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltijos pervežimai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltlanta“, uždarnosios akcinės bendrovės „Baltnautic Shipping Ltd“, uždarnosios akcinės bendrovės „BPA“, uždarnosios akcinės bendrovės Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, uždarnosios akcinės bendrovės „Fertimara“, uždarnosios akcinės bendrovės „Fregatų aptarnavimo agentūra“, uždarnosios akcinės bendrovės „Green Terminal“, uždarnosios akcinės bendrovės „Jungtinė ekspedicija“, uždarnosios akcinės bendrovės „Jūrų agentūra Forsa“, uždarnosios akcinės bendrovės Jūrų agentūra „Lepūnas“, uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko“ ir uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko jūrų agentūra“, uždarnosios akcinės bendrovės „Litma“, uždarnosios akcinės bendrovės „Klaipėdos Translit“, uždarnosios akcinės bendrovės „MK Laivyba“, uždarnosios akcinės bendrovės „Nurminen Maritime“, uždarnosios akcinės bendrovės „Okeaninių konteinerių servisas“, uždarnosios akcinės bendrovės „Uosto vartai“, uždarnosios akcinės bendrovės „WM H.Muller & Co“ apeliacinius skundus tenkinti iš dalies, pakeisti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimo rezoliucinę dalį dėl baudų nurodytiems pareiškėjams ir ją išdėstyti taip:

„Pakeisti Konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SEVS 101 straipsnio reikalavimams“ rezoliucinės dalies 3 punktu

uždarajai akcinei bendrovei „Afalita“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 33 638 Lt (trisdešimt trijų tūkstančių šešių šimtų trisdešimt aštuonių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Amber Bay“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 413 502 Lt (keturių šimtų trylikos tūkstančių penkių šimtų dviejų litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Arijus“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 735 490 Lt (septynių šimtų trisdešimt penkių tūkstančių keturių šimtų devyniasdešimt litų);

Lietuvos ir Latvijos uždarajai akcinei bendrovei „Astramara“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 43 177 Lt (keturiasdešimt trijų tūkstančių šimto septyniasdešimt septynių litų);

uždarosios akcinės bendrovės „Baltic Forwarding and Shipping“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 405 360 Lt (keturių šimtų penkių tūkstančių trijų šimtų šešiasdešimt litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Baltijos pervežimai“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 1 019 993 Lt (vieno milijono devyniolikos tūkstančių devynių šimtų devyniasdešimt trijų litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Baltlanta“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 40 965 Lt (keturiasdešimties tūkstančių devynių šimtų šešiasdešimt penkių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Baltnautic Shipping Ltd“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 110 005 Lt (vieno šimto dešimties tūkstančių penkių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „BPA“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 52 780 Lt (penkiasdešimt dviejų tūkstančių septynių šimtų aštuoniasdešimties litų);

uždarajai akcinei bendrovei Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 582 120 Lt (penkių šimtų aštuoniasdešimt dviejų tūkstančių šimto dvidešimties litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Fertimara“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 130 258 Lt (šimto trisdešimt tūkstančių dviejų šimtų penkiasdešimt aštuonių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Fregatų aptarnavimo agentūra“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 57 824 Lt (penkiasdešimt septynių tūkstančių aštuonių šimtų dvidešimt keturių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Green Terminal“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 120 442 Lt (šimto dvidešimties tūkstančių keturių šimtų keturiasdešimt dviejų litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Jungtinė ekspedicija“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 136 271 Lt (šimto trisdešimt šešių tūkstančių dviejų šimtų septyniasdešimt vieno lito);

uždarajai akcinei bendrovei „Jūrų agentūra Forsa“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 226 528 Lt (dviejų šimtų dvidešimt šešių tūkstančių penkių šimtų dvidešimt aštuonių litų);

uždarajai akcinei bendrovei Jūrų agentūra „Lepūnas“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 160 079 Lt (vieno šimto šešiasdešimt tūkstančių septyniasdešimt devynių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Limarko“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Limarko jūrų agentūra“ solidariai paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 272 042 Lt (dviejų šimtų septyniasdešimt dviejų tūkstančių keturiasdešimt dviejų litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Litma“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 115 909 Lt (vieno šimto penkiolikos tūkstančių devynių šimtų devynių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Klaipėdos Translit“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 106 285 Lt (vieno šimto šešių tūkstančių dviejų šimtų aštuoniasdešimt penkių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „MK Laivyba“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 325 850 Lt (trijų šimtų dvidešimt penkių tūkstančių aštuonių šimtų penkiasdešimties litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Nurminen Maritime“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 77 551 Lt (septyniasdešimt septynių tūkstančių penkių šimtų penkiasdešimt vieno lito);

uždarajai akcinei bendrovei „Okeaninių konteinerių servisas“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 171 598 Lt (vieno šimto septyniasdešimt vieno tūkstančio penkių šimtų devyniasdešimt aštuonių litų);

uždarajai akcinei bendrovei „Uosto vartai“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 64 503 Lt (šešiasdešimt keturių tūkstančių penkių šimtų trijų litų);

uždarajai akcinei bendrovei „WM H. Muller & Co“ paskirtą baudą ir sumažinti ją iki 87 516 Lt (aštuoniasdešimt septynių tūkstančių penkių šimtų šešiolikos litų).

Kitose dalyse pareiškėjų uždarosios akcinės bendrovės „Afalita“, uždarosios akcinės bendrovės „Amber Bay“, uždarosios akcinės bendrovės „Arijus“, Lietuvos ir Latvijos uždarosios akcinės bendrovės „Astramara“, uždarosios akcinės bendrovės „Baltic Forwarding and Shipping“, uždarosios akcinės bendrovės „Baltijos pervežimai“, uždarosios akcinės bendrovės „Baltlanta“, uždarosios akcinės bendrovės „Baltnautic Shipping Ltd“, uždarosios akcinės bendrovės „BPA“, uždarosios akcinės bendrovės Klaipėdos jūrų krovinių kompanija „Bega“, uždarosios akcinės bendrovės „Fertimara“, uždarosios akcinės bendrovės „Fregatų aptarnavimo agentūra“, uždarosios akcinės bendrovės „Green Terminal“, uždarosios akcinės bendrovės „Jungtinė ekspedicija“, uždarosios akcinės bendrovės „Jūrų agentūra Forsa“, uždarosios akcinės bendrovės Jūrų agentūra

„Lepūnas“, uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko“ ir uždarnosios akcinės bendrovės „Limarko jūrų agentūra“, uždarnosios akcinės bendrovės „Litma“, uždarnosios akcinės bendrovės „Klaipėdos Translit“, uždarnosios akcinės bendrovės „MK Laivyba“, uždarnosios akcinės bendrovės „Nurminen Maritime“, uždarnosios akcinės bendrovės „Okeaninių konteinerių servisas“, uždarnosios akcinės bendrovės „Uosto vartai“, uždarnosios akcinės bendrovės „WM H.Muller & Co“ apeliacinius skundus atmesti.“

Atsakovo Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos apeliacinį skundą tenkinti iš dalies, pakeisti Vilniaus apygardos teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimo rezoliucinę dalį dėl baudų uždarajai akcinei bendrovei „Volfra – Klaipėda“, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijai ir ją išdėstyti taip:

„Pareiškėjų uždarnosios akcinės bendrovės „Volfra-Klaipėda“, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijos skundus atmesti.

Palikti Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2011 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 2S-25 „Dėl laivų agentavimo ir kitas su laivyba susijusias paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SEVS 101 straipsnio reikalavimams“ rezoliucinės dalies 3 punktu:

uždarajai akcinei bendrovei „Volfra-Klaipėda“ paskirtą baudą – 44 900 Lt (keturiasdešimt keturis tūkstančius devynis šimtus litų);

Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijai paskirtą baudą – 800 Lt (aštuonis šimtus litų).“

Kitoje dalyje atsakovo Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos apeliacinį skundą atmesti.

Pareiškėjų uždarnosios akcinės bendrovės „Volfra – Klaipėda“, Lietuvos laivybos maklerių ir agentų asociacijos, uždarnosios akcinės bendrovės „Vakarų laivų agentai“ apeliacinius skundus atmesti.

Kitose dalyse Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. gegužės 6 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Laimė Baltrūnaitė

Ramūnas Gadliauskas